

'ಆನಂದ ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥರತ್ನಮಾಲೆ. ನಂ. ೨.

ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸ ಮಹರ್ಷಿ ಪ್ರಣೀತ

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವು

(ಪಂಚಮ ಷಷ್ಠ ಸ್ಕಂಧಗಳು)

ಕರ್ಣಾಟಕ ವಚನವು

ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತೆಯವಾಸರಸಿಕ
ಪಂಡಿತ ದೇವಶಿಖಾಮಣಿ ಅಳಸಂಗರಾಜಾರ್ಯ ವಿರಚಿತವು.

VOL. IV.

ಮುದ್ರಾಸು
ಆನಂದಮುದ್ರಾಕ್ಷರಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ
ಆರ್. ವೇಂಕಟೇಶ್ವರ ಕಂಪೆನಿಯವರಿಂದ
ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

1921

(ALL RIGHTS RESERVED.)

All Rights Reserved

ಕಾಪಿರೈಟ್, ೧೯೨೧—ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಸರ್ವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೂ ಮದ್ರಾಸು, ಆರ್. ವೇಂಕಟೇಶ್ವರಕಂಪನಿಯವರಿಗೆ ಸೇರಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಇಂಡಿಯಾದೇಶದ ಮತ್ತು ಹೊರದೇಶದ ಕಾಪಿರೈಟ್ ತೆಗೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಅಥವಾ ಇದರ ಯಾವುದಾದರೂ ಭಾಗವನ್ನಾಗಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ಭಾಷಾಂತರ ಕರಿಸಿ ವಿಕ್ರಯಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಬೇರೂಬ್ಬರಿಗೂ ಬಾಧ್ಯತೆಯಿರದು. ಈ ಪುಸ್ತಕದೊಳಗಿನ ಭಾವಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಪದಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಚಿತ್ರಪಟಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಇತರರು ಕಾಪಿಮಾಡಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅಂತವರು ಕಾಪಿರೈಟನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಈ ಕಾಪಿರೈಟನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದವರು, ನಷ್ಟದ ದಾವೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವರೆಂದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದೆ.

ಪಂಚಮ ಷಷ್ಠಸ್ತಂಭಗಳೊಳಗಣ ಚಿತ್ರಪಟಗಳು.

ಅಗ್ನೀಧ್ರನು ಪೂರ್ವಚಿತ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡು ಮೋಹಿಸಿದುದು. ೯೪೧

ನದಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದಾನೊಂದು ಹೆಣ್ಣುಜಿಂ
ಕೆಗೆ, ಸಿಂಹಗರ್ಜನದಿಂದ ಗರ್ಭಸ್ತ್ರಾವವಾಗಲು, ಭರ
ತನು ಆ ಮರಿಯನ್ನು ಕರೆತಂದುದು. ೯೪೩

ಯಮದೂತರು ಅಜಾಮಿಳನನ್ನು ಪಾಶಗಳಿಂದ ಬಿಗಿದು ಎಳೆ
ಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ವಿಷ್ಣು ದೂತರು ಬಂದು ತಡೆದುದು. ೧೧೧೬

ದಕ್ಷನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಶ ಬಲಾಶ್ವರು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ,
ನಾರದನು ಅವರಿಗೆ ಸಿವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ
ದುದು. ದಕ್ಷನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಪಗೊಂಡು ನಾರದ
ನನ್ನು ಶಪಿಸಿದುದು. ೧೧೫೩

ಇಂದ್ರನು ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನು ವಧಿಸಿದುದು. ೧೨೦೦

ಪಂಚಮಸ್ಕಂಧದ ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ಅಧ್ಯಾಯಸಂಖ್ಯೆ	ವಿಷಯಗಳು	ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ.
೧.	ಪ್ರಿಯವ್ರತನ ವೃತ್ತಾಂತವು	೯೨೯
೨.	ಪ್ರಿಯವ್ರತವೃತ್ತನಾದ ಅಗ್ನಿಧ್ರನ ಚರಿತ್ರೆವು. ಅಗ್ನಿಧ್ರನು ಪೂರ್ವಜಿತ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡ ಮೋಹಿಸಿ ವರಿಸಿದುದು.	೯೪೦
೩.	ಅಗ್ನಿಧ್ರನ ಮಗಳಾದ ನಾಭಿರಾಜನ ವೃತ್ತಾಂತವು. ನಾಭಿರಾಜ ನಿಗೆ ಭಗವಂತನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದುದು	೯೪೫
೪.	ಮುಷಭಾನತಾರ ಚರಿತ್ರೆವು.	೯೪೯
೫.	ಮುಷಭನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನೋಕ್ಷಧರ್ಮವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿ, ತಾನು ವರಮಹೇಂದ್ರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸಿದ್ಧಿಸಿದುದು,	೯೫೪
೬.	ಮುಷಭದೇವನು ಶ್ವೇತತ್ಯಾಗಮಾಡಿದುದು,	೯೬೪
೭.	ಭರತನ ಚರಿತ್ರೆವು.	೯೬೯
೮.	ಭರತನು ನದೀತೀರದಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ಬಿಂದು ಹುಲ್ಲೆಯನ್ನು ತಂದು ಪೋಷಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ತಾನೂ ಹುಲ್ಲೆಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದುದು	೯೭೨
೯.	ಭರತನು ಮೃಗಶರೀರವನ್ನು ತೊರೆದಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮ ಣಕುಮಾರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದುದು.	೯೮೦
೧೦.	ಜಡಭರತನಮೇಲೆ ರಹೋಗಣನೆಂಬ ರಾಜನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊರಿಸಿದುದು.	೯೮೫
೧೧.	ಭರತನು ರಹೋಗಣನಿಗೆ ತತ್ಪೂಜಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿದುದು.	೯೯೭
೧೨.	ಭರತನು ರಹೋಗಣನಿಗೆ ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದು.	೧೦೦೦
೧೩.	ಜಡಭರತನು ರಹೋಗಣನಿಗೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದುದು.	೧೦೦೫

೧೪. ಭರತನು ಅರಣ್ಯಸಾದೃಶ್ಯದಿಂದ ಗೂಢವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಸಂಸಾರ
ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದುದು. ೧೦೧೧
೧೫. ಶುಕನು ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನಿಗೆ ಭರತನ ಸಂತತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದು. ೧೦೨೨
೧೬. ಶುಕನು ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನಿಗೆ ಭೂಮಂಡಲದ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿ
ನ ದ್ವೀಪಸಮುದ್ರಾದಿವಿಭಾಗಗಳನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿದುದು. ೨೦೨೬
೧೭. ಗಂಗಾವತರಣವು. ಮತ್ತು ಇಳಾವೃತವೇ ಮೊದಲಾದ ಆಯಾ
ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪಗಳು. ೧೦೩೨
೧೮. ಭದ್ರಾಶ್ವವರ್ಷವೇ ಮೊದಲಾದ ಆರುವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು
ಆಯಾವರ್ಷಪತಿಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವ ಕ್ರಮ. ೧೦೩೮
೧೯. ಕಿಂಪುರುಷವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ, ಭರತವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನ
ರೂಪವನ್ನೂ, ಅಲ್ಲಿನ ಉಪಾಸಕರನ್ನೂ, ಭರತವರ್ಷದ
ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದುದು. ೧೦೫೦
೨೦. ಪ್ಲಕ್ಷಾದಿರ್ದಿವ್ಯಗಳ ವಿವರಣೆ. ೧೦೫೯
೨೧. ಸೂರ್ಯಗತಿಕ್ರಮವು. ೧೦೬೦
೨೨. ಚಂದ್ರಾದಿಗ್ರಹಗಳ ಸ್ಥಾನಗಳು ಮತ್ತು ಗತಿಗಳು. ೧೦೬೪
೨೩. ಧ್ರುವಮಂಡಲದ ಸ್ವರೂಪವು. ಶಿಂಶುಮಾರಚಕ್ರದ ವಿವರಣೆವು ೧೦೮೦
೨೪. ಸೂರ್ಯನ ಕೆಳಗಿರುವ ರಾಹು ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಹಗಳ ಗತಿ
ಯನ್ನೂ, ಭೂಮಿಯ ಕೆಳಗಿನ ಅತಲಾದಿಲೋಕಗಳ ಸ್ಥಿತಿ
ಯನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿದುದು. ೧೦೮೩
೨೫. ಪಾತಾಳದ ಕೆಳಗೆ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ಲಿಪಿಶೇಷನ
ಸ್ವರೂಪವು ೧೦೯೩
೨೬. ಶುಕಮುನಿಯು ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನಿಗೆ ನರಕಯಾತನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿ
ಸಿದುದು. ೧೦೯೭

ಷಷ್ಠ ಸ್ಕಂಧದ ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ.

ಅಧ್ಯಾಯಸಂಖ್ಯೆ.

ವಿಷಯಗಳು.

ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ.

೧. ಅಜಾಮಿಳಿನ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಷ್ಣು ದೂತರಿಗೊ, ಯಮದೂತರಿಗೊ ನಡೆದ ಸಂವಾದಗಳು. ೧೧೧೧
೨. ವಿಷ್ಣು ದೂತರು ವಿಷ್ಣು ನಾಮದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಅಜಾಮಿಳನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದುದು. ಅಜಾಮಿಳನು ತನ್ನ ಪಾಪಕ್ಕಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟಿದು. ೧೧೨೪
೩. ಯಮನು ತನ್ನ ದೂತರಿಗೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದು. ೧೧೩೧
೪. ಇಂದ್ರನು ಪ್ರಜೇತರರಿಗೆ ಹಿತವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಮಾರಿಷ್ಯೆಯೆಂಬ ಕಸ್ಯೆಯನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದು. ದಕ್ಷನಿಗೆ ನಾರಾಯಣನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದುದು. ೧೧೩೩
೫. ನಾರದನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ದಕ್ಷನು ಅವನನ್ನು ಶಿಸಿದುದು. ೧೧೪೩
೬. ಶುಕಮುನಿಯು ದಕ್ಷನ ಮತ್ತು ಕಶ್ಯಪನ ಸಂತತಿಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದು. ೧೧೫೪
೭. ಇಂದ್ರನು ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದುದು. ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಮೇಲೆ ವಿಶ್ವರೂಪನು ಅವರಿಗೆ ಪುರೋಹಿತನಾದುದು. ೧೧೬೧
೮. ವಿಶ್ವರೂಪನು ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ನಾರಾಯಣಕವಚವೆಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿದುದು. ೧೧೬೬
೯. ವಿಶ್ವರೂಪನು ದಾನವರಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಪಾತವನ್ನು ತೋರಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ, ಇಂದ್ರನು ಅವನ ತಲೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದುದು. ಇಂದ್ರನಮೇಲೆ ಕೋಪದಿಂದ ತ್ವಷ್ಟನು ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದುದು. ಇವನಿಗೆ ಭಯಪಟ್ಟು ದೇವತೆಗಳು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದುದು. ೧೧೭೩

೧೦. ಇಂದ್ರನು ದರ್ಭಾಚಿಮುನಿಯ ಅಸ್ಥಿಯಿಂದ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ವೃತ್ರನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಟುದು. ೧೧೮೫
೧೧. ವೃತ್ರನು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದು. ೧೧೯೩
೧೨. ವೃತ್ರವಧವು ೧೧೯೬
೧೩. ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಭಯಪಟ್ಟು ಇಂದ್ರನು ಮಾನಸಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಅನುತುಲಿತನಾದುದು. ೧೨೦೦
೧೪. ಚಿತ್ರಕೇತೂಪಾಖ್ಯಾನವು. ೧೨೩೪
೧೫. ನಾರದಾಂಗಿರಸರಬ್ಬರೂ ಚಿತ್ರಕೇತುವಿಗೆ ಹಿತವನ್ನು ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದುದು. ೧೨೪೦
೧೬. ನಾರದನು ಚಿತ್ರಕೇತುವಿಗೆ ಮಂತ್ರರೂಪವಾದ ಉಪನಿಷತ್ತನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದುದು ಚಿತ್ರಕೇತುವು ಸಂಕರ್ಷಣನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದುದು. ೧೨೪೮
೧೭. ಚಿತ್ರಕೇತುವಿಗೆ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯ ಶಾಪವು. ೧೨೫೨
೧೮. ಸವಿತೃ ಪೊದಲಾದ ದಿವ್ಯವುತ್ರರ ವಂಶಾನುಕ್ರಮವು ಇಂದ್ರನು ದಿತಿಯ ಗರ್ಭವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದುದು. ೧೨೫೯
೧೯. ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಪುನಃವನವೆಂಬ ವ್ರತವು. ೧೨೫೦

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ.

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವು

ಪಂಚಮಸ್ಕಂಧವು.

—◆— ಪ್ರಿಯವ್ರತನ ವೃತ್ತಾಂತವು. —◆—

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವನು. “ಓ ಮಹರ್ಷಿ ! ಪ್ರಿಯವ್ರತನಾದರೂ ಪರಮಭಾಗವತೋತ್ತಮನು ! ಯಾವಾಗಲೂ ಆತ್ಮಾನುಭವವೆಂಬ ಅನಂದವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದವನು. ಇಂತವನು ನಾರದನಿಂದ ಆತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ಕೇಳಿದಮೇಲೆಯೂ ತಿರುಗಿ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು, ತನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ, ಆ ಅನಂದಾನುಭವದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜನಿಗೆ, ದುಃಖಪ್ರಚೂರವಾದ ಗೃಹಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಪ್ರಸೇಶವುಂಟಾಯಿತು ? ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ, ತಿರುಗಿ ಕರ್ಮಬಂಧವೂ, ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚವೂ ಉಂಟಾಗದೆ ಬಿಡುವುದೇ ? ಮೊದಲು ಸಂಸಾರಚಿಂತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಪರಮಾತ್ಮಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ, ಹೀಗೆ ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಆಸೆಹುಟ್ಟುವುದೇ ಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ಭಗವಂತನ ಪಾದಛಾಯೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅದರಿಂದಂಟಾದ ಮಹಾನಂದವನ್ನನುಭವಿಸತಕ್ಕವರಿಗೆ, ಅಲ್ಪಸುಖಕಾರಣವಾದ ಕುಟುಂಬಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಂಟಾಯಿತೆಂಬುದು ಅಸಂಭವವಲ್ಲವೆ? ಒಂದುವೇಳೆ “ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಶೇಷದಿಂದ ಅಂತಹ ಮ

‘ಮಾತ್ರರಿಗೂ ಸಂಸಾರವು ತಗುಲಾಕಟ್ಟಿದಬಾರದೆ?’ ಎಂದರೆ, ಹಾಗೆ ಪ್ರಿಯ ವ್ರತನು ಸಂಸಾರಬಂಧವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಮೇಲೆ, ಅವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವುಂ ಟಾದುದು ಹೇಗೆ? ಹೆಂಡರು ಮಕ್ಕಳು, ಮುಂತಾದ ಸಂಸಾರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದವರಿಗೆ, ತಿರುಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೂ, ಅದರಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯೂ ಉಂಟಾಗುವುದೇಂದರೇನು? ಈ ಸಂದೇಹವು ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕಮುನಿಯು “ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನೀನು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆವು ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಯೇ ಇರುವುದು. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಒಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಶ ವುಂಟು. ಜ್ಞಾನಿಗಳೊಳಗೂ ಕೆಲಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬರುವುದು. ಆದರೆ ಇತರನಿರ್ಬಂಧಗಳಿ ಗಾಗಿ ಅವರು ಅವಸ್ಥಂಗೀಕರಿಸಬೇಕಾಗುವುದೇ ಹೊರತು, ತಾವಾಗಿ ಆಸೆ ಪಟ್ಟು ಬರುವವರಲ್ಲಿ ಅದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವವರು ಕುಟುಂಬಧರ್ಮದಲ್ಲಿವರೂ, ಅವರಿಗೆ ಅದರ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಂತೆಯೇ ಎಣಿಸಬೇಕು. ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯು ನಷ್ಟವಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು! ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಸಾರಾರವಿಂದಗಳ ಮಕರಂದರಸವನ್ನು ಒಂಪಾವರ್ತಿಸವಿನೋಡಿ, ಅದ-ಲ್ಲಿಯೇ ಸತ್ಯ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಿಗೆ, ಆ ರುಚಿಯು ಎಂ ದಿಗೂ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗದು. ಅವರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಭಗವಂತನ ಕಥಾರ್ತವಣಾಂಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಒಂದುವೇಳೆ ಆಕ ಸ್ಮಿತವಾದ ಪಿಘ್ನಗಳಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದವರೆಗೆ ತಪ್ಪಿದರೂ, ಅವರಿಗಿರುವ ಪೂರ್ವವಾಸನೆಯಿಂದ, ಮೋಕ್ಷಕಾರಣವಾದ ಆ ಭಕ್ತಿಯು ಅನುವೃತ್ತಿಬರುವುದೇಹೊರತು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಾರದು. ಅದರಿಂದ ಕುಟುಂಬಧರ್ಮ ದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ, ಭಕ್ತಿಯು ತಪ್ಪಿಹೋಗುವುದೆಂಬ ಮಾತು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಮುಪ್ಪುತನಾದ ಪ್ರಿಯವ್ರತನೊಳಗೂ, ನೊದಲು ಭಾಗವತಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಆಸೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಸಾರದಮಹರ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಮರೆ ಪೊಕ್ಕು, ಅವನಿಂದ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅನಾಯಾಸ

ವಾಗಿಯೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ಅದರಂತೆಯೇ ತಾನು ಜ್ಞಾನಯೋಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ, ಎಡೆಬಿಡದೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿದಾಗಿಯೇ ಇದ್ದನು. ತನ್ನ ಸಮಸ್ತಕರಣಗಳನ್ನೂ, ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ ಭಗವಂತನಾದ ಆ ವಾಸುದೇವನಲ್ಲಿಯೇ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತ ಬಂದನು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇವನ ತಂದೆಯಾದ ಸ್ವಾಯಂಭುವಮನುವು, ತನ್ನ ಪುತ್ರನಾದ ಈ ಪ್ರಿಯವ್ರತನು ರಾಜಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಸಮಾನನಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನನ್ನು ರಾಜ್ಯಪಾಲನಮಾಡುವಂತೆ ನಿಯಮಿಸಿದನು. ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಬಾರದಾಗಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಿಯವ್ರತನು, ತಾನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡೆವೆಂದಲ್ಲಿ, ಅದರಿಂದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವು ಮರೆತು, ದೇಹಾಭಿಮಾನವೂ, ಅದರಿಂದ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಿ ಬರುವುವೆಂಬ ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯಿಂದ, ಆಗಲೂ ಅದನ್ನೊಲ್ಲದೆ ಹೋದನು. ಇದರಮೇಲೆ ಅದಿದೇವನಾಗಿಯೂ, ತನ್ನ ಜ್ಞಾನರಕ್ತಿಯಿಂದ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಲೋಕದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಚತುರ್ಮುಖನು, ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಿಯವ್ರತನನ್ನೊಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ವೇದಪುರುಷರೊಡನೆಯೂ, ಮರೀಚಿ ಮೊದಲಾದ ತನ್ನ ಪರಿವಾರದೊಡನೆಯೂ ಸತ್ಯಲೋಕದಿಂದ ಹೊರಟು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಈ ಚತುರ್ಮುಖನು ಆಕಾಶಮಧ್ಯಗತನಾದ ಚಂದ್ರನಂತೆ, ಕಾಂತಿವಿಶೇಷದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತ ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿದು ಬರುವಾಗ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠರು ಪಿಮಾನಾರೂಢರಾಗಿ ಬಂದು ಪೂಜೆಗಳನ್ನರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ, ಸಿಡ್ಧರೂ, ಗಂಧರ್ವರೂ, ಚಾರಣರೂ, ಸಾಧ್ಯರೂ, ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ, ಕಿನ್ನರರೂ, ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಬಂದು ಅವನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬ್ರಹ್ಮನು ಇವರ ಸತ್ಕಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೈಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ತನ್ನ ದೇಹಕಾಂತಿಯಿಂದ ಗಂಧಮಾದಸಪರವತದ ತಪ್ಪಲುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುವಂತೆ, ಪ್ರಿಯವ್ರತನಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯವ್ರತನಿಗೆ ತತ್ತ್ವೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮೊದಲೇ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ನಾರದಮುನಿಯು, ಹಂ

ಸಾರೂಢನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಕಂಡು, ತಟ್ಟನೆ ಮೇಲೆದ್ದು ಕೈಮುಗಿದು, ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾದ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. ಅದರಂತೆಯೇ ತಂದೆಮಕ್ಕಳಾದ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಪ್ರಿಯ ವ್ರತರಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರತ್ಯುತ್ಥಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಗೌರವಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು ಇವರ ಸತ್ಕಾರಗಳಿಗೂ, ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಗೂ, ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ದಯಾಪುಷ್ಪಿಯಿಂದ ಪ್ರಿಯವ್ರತನನ್ನು ನೋಡಿ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ವತ್ಸ ಪ್ರಿಯವ್ರತಾ! ನಾನೊಂದು ಸತ್ಯವಾದ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ನಾನಾಗಲಿ, ನೀನಾಗಲಿ ಈ ನಾರದನಾಗಲಿ, ಈ ಮರೀಚಿ ಮೊದಲಾದವರಾಗಲಿ, ಭಗವಂತನ ಆಜ್ಞಾಧೀನರಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದವರೇಹೊರತು, ಯಾರೂ ಅದನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆಯಲಾರವು ಹಾಗೆ ಮೀರಿಹೋದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅವನ ಆ ಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಬೇಕಾಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ನೀನೂ ಈಗ ಆ ಭಗವಂತನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಿನಡೆಯುವುದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ಪ್ರಣಿಗಂಧವೂ ಆ ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪಾನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಕರಣಕಳೆಬರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಬಂದಿರುವುವು ಅದುದರಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸಾದಿವ್ರತದಿಂದಾಗಲಿ, ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಾಗಲಿ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗಲಿ, ಯೋಗಬಲದಿಂದಾಗಲಿ, ಬುಟ್ಟಿಬಲದಿಂದಾಗಲಿ, ಧನಬಲದಿಂದಾಗಲಿ, ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಸಹಾಯದಿಂದಾಗಲಿ, ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಬೇರೆ ಉಪಾಯದಿಂದಲೇ ಆಗಲಿ, ಯಾವನೂ ಆ ಭಗವಂತನ ನಿಯಮವನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆಯಲಾರನು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಜೀವರಾತಿಗಳೂ, ಮುಂದೆಮುಂದೆ ಜನನಮರಣಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಸುಖ, ದುಃಖ, ಭಯ, ಶೋಕ, ಮೋಹ, ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಸುಭವಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಆ ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪಾನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಈ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಬರುವುವು. ಆ ಭಗವಂತನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನಾಗಲಿ, ಅವನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನಾಗಲಿ, ನಾನೊಬ್ಬರೂ ಕಾಣಲಾರವು ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯನು ಪಶುಗಳಿಗೆ ಮೂಗುದಾರವನ್ನು ಬೀರಿ ಎಳೆಯುವಂತೆ,

ಭಗವಂತನು ಸಾತ್ವಿಕಾದಿಭೇದಗಳುಳ್ಳ ಆಯಾ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಕರ್ಮಗಳೆಂಬ ಹಗ್ಗಗಳಿಗ್ಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ವೇದವಾಕ್ಯವೆಂಬ ತಂತಿಯಿಂದ ಬೀರಿ ಎಳೆಯುತ್ತಿರುವನು. ಅವನು ಎಳೆದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಅವನ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿರುವುದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಎಲೆ ವತ್ಸಾ! ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಆ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ನಮನಮಗೆ ನಿಯಮಿಸಿಕೊಟ್ಟಂತೆ, ನಾವು ಸುಖವನ್ನಾಗಲಿ, ದುಃಖವನ್ನಾಗಲಿ, ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿಶರೀರಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಅನುಭವಿಸದೆ ತೀರದು! ಕುರುಡನು ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಡೆಯುವಾಗ, ಅವನ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿಯೂ, ನೆಲಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯಬೇಕಾಗುವುದಲ್ಲವೆ? ಅದರಂತೆಯೇ ಭಗವಂತನು ಬಿಟ್ಟ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ನಡೆಯಬೇಕೇಹೊರತು, ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ! ಆದರೆ “ಸಂಸಾರಿಯಾದವನು ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬಿಳಿ ಬೇಕಾದುದೇನೋ ಸಹಜವಾಗಿದ್ದರೂ, ನಾನು ಆತ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ತಿಳಿದ ಮೋಕ್ಷೋಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿರುವಾಗ, ನನಗೆ ಈ ಸಂಸಾರಸಂಬಂಧವೇಕೆ?” ಎಂದು ನೀನು ಕೇಳಬಹುದು. ಯಾರಾದರೇನು? ಮುಮುಕ್ಷುವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅಜ್ಞಾನದಶೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೋಹಾಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾದಮೇಲೆಯೂ ಕೂಡ, ತನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮುಕ್ತನಾಗುವವರೆಗೆ ಆ ದೇಹವನ್ನೂ ಧರಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕು. ಈ ದೇಹಧಾರಣವೂ, ಕರ್ಮಾನುಭವವೂ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಹೇಗೋಹಾಗೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿದ್ದರೂ, ಇವರಿಬ್ಬರ ಸ್ವಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ತಾರತಮ್ಯವುಂಟು. ಜ್ಞಾನಿಯಾದವನು ದೇಹಾಭಿಮಾನವಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ಕರ್ಮಶೇಷವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿದೇ ಆ ದೇಹವನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದು, ಕರ್ಮಫಲಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದರೂ, ತಾನು ಮತ್ತೊಂದು ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವನು. ಅದುದರಿಂದ ವತ್ಸಾ! ನೀನು ಜ್ಞಾನೋದಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮುಮುಕ್ಷುವಾಗಿದ್ದರೂ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಈ ದೇಹವನ್ನು ಹೊತ್ತಿರದೆ ತೀರದು.

“ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಜೀವಿತಕಾಲವನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದೇ ಕಳೆಯಬಾರದೆ ? ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರಭಯಾಸ್ಪದವಾದ ಗೃಹಧರ್ಮದಲ್ಲಿದ್ದೇ ಕಳೆಯಬೇಕಾದುದೇನು?” ಎಂದು ಕೇಳುವೆಯಾ? ಅಡವಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೇನು? ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೇನು ? ಎಚ್ಚರತಪ್ಪಿದವನಿಗೆ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಭಯವು ತಪ್ಪದು. ಎಚ್ಚರವುಳ್ಳವನು ಕುಟುಂಬಸಮೇತನಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವನಿಗೆ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನು ನಿರ್ಜನವಾದ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದರೂ, ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬ ಆರು ಮಂಟ್ರ ಶತ್ರುಗಳು ಅವನ ಸಂಗಡಲೇ ಇರುವರು. ಆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನಡಗಿಸಿ, ಆತ್ಮಾನುಭವವನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡರತಕ್ಕವನಿಗೆ, ಆ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವುಯಾವ ಕೇಡನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರದು. “ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಗಳಾದ ಷಡಿಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದೇ ಜಯಿಸಬಾರದೆ!” ಎಂದು ಕೇಳುವೆಯಾ? ಅದು ಹಾಗಲ್ಲ. ರಾಜನು ದುರ್ಗಗಳನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿಯೇ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವಂತೆ, ಇಂದ್ರಿಯಜಯವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸುವವನು, ಮೊದಲು ಗೃಹಧರ್ಮದಲ್ಲಿದ್ದೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವು ಮುರಿದಮೇಲೆ, ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿರಬಹುದು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಭ್ರಮರವು ಕಮಲಕೋಶದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ಮೆಳೆ, ಗಾಳಿ, ಬಿಸಿಲುಗಳ ಬಾಧೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ನೀನೂ ಈ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದವೆಂಬ ದುರ್ಗವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದರೆ ಜ್ಞಾನವಿರೋಧಿಗಳಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಾಧಿಸಲಾರವು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಭಗವತ್ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ನಿನಗೆ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಈ ಲೋಕದ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಕ್ಲಪ್ತಕಾಲದವರೆಗೆ ನೀನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕು. ಆ ಮೇಲೆ ನೀನು ಸರ್ವಸಂಗಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯ ಬಲದಿಂದ ಪಾಪನಿವೃತ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಅಷ್ಟಗುಣಗಳುಳ್ಳ ನಿನ್ನ ಶುದ್ಧಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.” ಎಂದನು. ಭಗವತೋತ್ತಮನಾದ ಪ್ರಿಯವ್ರತನು, ಲೋಕಗುರುವಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆ ಬ್ರಹ್ಮಾಜ್ಞೆಯು ತನಗೆ ಸುಕರವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ, ಅದನ್ನು ಮೀರಿ ಹೋಗುವುದು ತನಗೆ ಯುಕ್ತವಲ್ಲದುದರಿಂದಲೂ, ಅದನ್ನು ಬಹುಮಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿ

ಕೂಂಡನು. ಆಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯಂಭುವಮನುವು ತನಗೆ ಮಾ
ಡಿದ ಸತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಪ್ರಿಯವ್ರತ ನಾರದಬೃಂದೂ ತನ್ನನ್ನು
ಪ್ರೇಮಪೂರಕವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವಹಾಗೆಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು
ಹೊಂದಿ, ಮನಸ್ಸಿಗೂ, ವಾಕ್ಯಿಗೂ ಗೋಚರವಲ್ಲದ, ಮತ್ತು ಚಿರಸ್ಥಾಯಿ
ಯಾದ ತನ್ನ ಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಸ್ವಾಯಂಭುವಮನು
ವೂ ಕೂಡ, ಬ್ರಹ್ಮಕೃಪೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶವು ಕೈಗೂಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ
ಸಂತೋಷಗೊಂಡು, ನಾರದನ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ತನ್ನ ಮಗನಾದ
ಪ್ರಿಯವ್ರತನನ್ನು ರಾಜ್ಯಭಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿ, ವಿಷಜಲದಿಂದ ತುಂ
ಬಿದ ಸಮುದ್ರದಂತೆ ದುರ್ವಿಷಯಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ದುಸ್ತರವಾಗಿರು
ವ ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನೂ, ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ತೊರೆದು ವನಕ್ಕೆ
ಹೊರಟನು. ಆಮೇಲೆ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಪ್ರಿಯವ್ರತನೂಕೂಡ, ತನ್ನ ಕರ್ಮ
ಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಭಗವದರ್ಪಣದೊಪವಾಗಿಯೇ ನಡೆಸುತ್ತ, ಸಮಸ್ತ
ಲೋಕದ ಬಂಧನವನ್ನೂ ಬಿಡಿಸತಕ್ಕ ಮಹಾಮುನಿಯುಳ್ಳ ಆ ಪರಮಪು
ರುಷನ ಪಾದಾರವಿಂದದಲ್ಲಿಯೇ ನಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ಅದರಿಂದ ರಾಗ
ದ್ವೇಷಾದಿ ದೋಷಗಳನ್ನೂ ನೀಗಿ, ಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗಿ, ಗೌರವದಿಂದ ರಾ
ಜ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಮೇಲೆ ಈತನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಮಗಳಾದ
ಬರ್ಹಿಷ್ಮತಿಯೆಂಬವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ, ಅವಳಲ್ಲಿ ಗುಣದಲ್ಲಿಯೂ,
ತೀಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ; ವೀರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ತನಗೆ
ಸಮಾನರಾದ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಕುಮಾರರನ್ನೂ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಉರ್ಜಸ್ವತಿ
ಯೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಕುಮಾರಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದನು, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಹತ್ತುಮಂದಿ
ಮಕ್ಕಳೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಅಗ್ನೀಧ್ರ, ಇಥ್ಯುಜಿಹ್ವ, ಯಜ್ಞಬಾಹು, ಮಹಾ
ವೀರ, ಹಿರಣ್ಯರೇತಸ್ಸು, ಅಕೃತಪೃಷ್ಠ, ಸವನ, ಮೇಧಾತಿಥಿ, ವೀರಿಹೋತ್ರ,
ಕವಿ, ಎಂಬ ಅಗ್ನಿ ಪರ್ಮಾಯವಾದ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇ
ವರಲ್ಲಿ ಕವಿ, ಮಹಾವೀರ, ಸವನರೆಂಬ ಮೂರುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು, ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ
ಆತ್ಮವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಚಯಹೊಂದಿದವರಾಗಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳ
ನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪರಮಹಂಸಥರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ

ಇದ್ದುಬಿಟ್ಟರು ಇವರು ಈ ಪರಮಹಂಸಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಾಗಿ
ಯೂ, ಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು, ಸಕಲಜೀವಶರೀರಕನಾಗಿಯೂ,
ಸಂಸಾರಭಯನಿವಾರಕನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಗವಂತನ ಪಾದದಲ್ಲಿಯೇ
ನಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಅಪಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯ ಬಲದಿಂದ,
ಹೃದಯಶುಭ್ರಿಯನ್ನು ಹೊಂದು, ಸಮಸ್ತಜೀವಗಳಿಗೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾದ
ಆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡು,
ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಭಗವಂತನೊಡನೆ ಸಮಾನಧರ್ಮವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಮು
ಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದುದರು. ಉಳಿದ ಏಳುಮಂದಿಪುತ್ರರೂ ತಂದೆಗೆ ಅಭೀ
ನರಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಪ್ರಿಯವ್ರತನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲ
ಉತ್ತಮ, ತಾಮಸ, ರೈವತರೆಂಬ ಬೇರೆ ಮೂರುಮಂದಿ ಕುಮಾರರು ಹುಟ್ಟಿ
ಆ ಮೂವರೂ ಮನ್ವಂತರಾಧಿಪತಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಪ್ರಿಯವ್ರತನು
ತನಗೆ ಸಮಾನಗುಣವುಳ್ಳ ಆ ಪುತ್ರರೊಡಗೂಡಿ, ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಬಾಹುಬಲ
ವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ತನ್ನ ಧನುಷ್ಯಂಕಾರದಿಂದಲೇ ಧರ್ಮಪರೋಧಿಗಳಾದ ಶ
ತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಅಡಗಿಸಿ, ಯುದ್ಧಪ್ರಸಕ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ರಾಜ್ಯಭೋಗವನ್ನು
ನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಭಾರ್ಯೆಯಾದ ಬರ್ಹಿಷ್ಠತಿಯು ತನ್ನ
ಪಿಷಯದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸತಕ್ಕ ಹರ್ಷದಿಂದಲೂ, ಅನುವರ್ತನದಿಂದಲೂ, ಸ್ತ್ರೀ
ಯರಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ಶೃಂಗಾರವಿಲಾಸದಿಂದಲೂ, ಲಜ್ಜಾಸೂಚಕವಾದ
ಮಂದಹಾಸದಿಂದಲೂ, ಕಿವಿಗಿಂಪಾದ ಪರಿಹಾಸವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ನಿರಂ
ತರವೂ ತನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಿರಲು, ತನ್ನ ವಿವೇಕವನ್ನೂ, ತನ್ನ ದೇ
ಹವನ್ನೂ ಮರೆತವನಂತೆ, ಕಾಮಸುಖಗಳನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತ, ಹೆನ್ನೊಂದು ಕೋ
ಟಿಸಂವತ್ಸರಗಳವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿ
ದ್ರಾಜನೆ! ಈ ಪ್ರಿಯವ್ರತನ ಮತ್ತೊಂದು ಅದ್ಭುತಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸು
ವೆನು ಕೇಳು. ಸೂರ್ಯನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬವೂ ಮೇರುವನ್ನು ಸುತ್ತುವಾಗ, ತನ್ನ
ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದ ಅರ್ಧಭಾಗವನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ
ನಷ್ಟೆ? ಉಳಿದ ಭಾಗವು ಆ ಮೇರುವಿನ ಛಾಯೆಯಿಂದ ಮರಸಿ ಹೋಗುವು
ದು. ಇದರಿಂದ ಒಂದುಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿದ್ದಾಗ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯ

ಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆಕವಿವಿರುವುದು. ಇದರಿಂದಲೇ ಹಗಲಿರುಳೆಂಬ ವಿಭಾಗವೂ ಉಂಟಾಗಿರುವುದು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರಿಯವ್ರತನು, ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡವನಾಗಿ, ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶವಿಲ್ಲದ ಭಾಗಕ್ಕೂ ಪ್ರಕಾಶವುಂಟಾಗುವಂತೆ, ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಲ್ಲವೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಬೆಳಕುಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಪ್ರಿಯವ್ರತನು ಭಗವದುಪಾಸನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅತಿಮಾನುಷಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಪಡೆದು, ಸೂರ್ಯರಥಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ತೇಜೋಮಯವಾದ ಒಂದು ರಥವನ್ನೇರಿ, ಎರಡನೆಯ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಸುತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದನು. ಸೂರ್ಯನು ಮೇರುವಿನ ಉತ್ತರಕ್ಕಿರುವಾಗ ತಾನು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೂ, ಸೂರ್ಯನು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ತಾನು ಉತ್ತರಕ್ಕೂ ಬರುತ್ತ, ಆಯಾ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಏಳಾವರ್ತಿ ಸೂರ್ಯಗತಿಯನ್ನು ಸರಿಸಿ ಮೇರುವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡಿದನು. ಓ ರಾಜಾ ! ಆ ಪ್ರಿಯವ್ರತನ ರಥವು ಸುತ್ತಿಬಂದಾಗ, ಆ ಚಕ್ರದ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದಂಟಾದ ಹಳ್ಳಗಳೇ ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಗಳಾದುವು. ಆ ಸಮುದ್ರಗಳಿಂದಲೇ ಈ ಭೂಮಂಡಲವು ಏಳುಭಾಗಗಳಾಗಿ ಬೇರ್ಪಟ್ಟು, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಜಂಬೂ, ಪ್ಲಕ್ಷ, ಶಾಲ್ಮಲಿ, ಕುಶ, ಕ್ರಾಂಚ, ಶಾಕ, ಪುಷ್ಕರಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಏಳುದ್ವೀಪಗಳಾದುವು. ಈ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೊದಲನೆಯದಕ್ಕಿಂತ ಅದರ ಮುಂದಿನದು ಎರಡಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಮಾಣವುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿರುವುವು. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಏಳು ಸಮುದ್ರಗಳೂ ಒಂದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮತ್ತೊಂದು ದ್ವಿಗುಣ ಪರಿಮಾಣವುಳ್ಳದಾಗಿ, ಲವಣ, ಇಕ್ಷು, ಸುರೆ, ಸರ್ಪಿ, ಕ್ಷೀರ, ದಧಿ, ಶುದ್ಧೋದಕ ಸಮುದ್ರಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುವು. ಆ ಏಳು ದ್ವೀಪಗಳಿಗೂ ಈ ಏಳು ಸಮುದ್ರಗಳು ಅಗುಳುಗಳಂತೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವುವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಜಂಬೂದ್ವೀಪವೆಂಬುದು ಲಕ್ಷಯೋಜನದ ಅಳತೆಯುಳ್ಳದಾಗಿರುವುದು. ಅದರಂತೆಯೇ ಲವಣಸಮುದ್ರವೂ ಲಕ್ಷಯೋಜನದ ಅಗಲವುಳ್ಳದಾಗಿರುವುದು. ಹೀಗೆ ದ್ವೀಪದ ಅಳತೆಯನ್ನು ಸರಿಸಿ, ಆಯಾ ದ್ವೀಪದ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಸಮುದ್ರಗಳು ಅದೇ ಅಳತೆಯಿಂದಿರುವುವು. ಪ್ರಿಯ

ವ್ರತನು ತನ್ನ ಏಳುಮುಂಬ ಕುಮಾರರಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಈ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಗಳೆ
 ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟನು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಉರ್ಜಸ್ವತಿಯನ್ನು ಶುಕ್ರ
 ನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹಮಾಡಿದನು. ಶುಕ್ರನಿಗೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ದೇವಯಾನೆಯೆಂಬ
 ಕನ್ಯಕೆಯು ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಪ್ರಿಯವ್ರತನಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂ
 ದು ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಂಟಾಗುವುದೇನೂ ಅಸಂಭವವಲ್ಲ ತನ್ನ ಪಾದದಿಂದ
 ದಲೇ ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನೂ ಅಳಿದ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಆ ಭಗವಂ
 ತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ನಂಬಿ, ಆ ಪಾದಧೂಳಿಯಿಂದ ಹಸಿವು, ಬಾಯಾ
 ರಿಕೆ, ಶೋಕ, ಮೋಹ, ಜರಾ ಮರಣಗಳೆಂಬ ಷಡ್ರೂಪಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿದ
 ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ, ಯಾವುದೂ ಅಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದಾವರ್ತಿ
 ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಸ್ತುತನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ, ಆ ಕ್ಷ
 ಣದಲ್ಲಿಯೇ ಮನುಷ್ಯನು ದುಸ್ತರವಾದ ಸಂಸಾರಬಂಧವನ್ನು ನೀಗಿ, ಮೋ
 ಕ್ಷವನ್ನೇ ಹೊಂದಬಲ್ಲನು ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅಂತವನಿಗೆ ಬೇರೆಪಥವಾದ ಸಾಮಾ
 ನ್ಯವುಂಟಾಗುವುದೇನಸಾಧ್ಯವೆ? ಹೀಗೆ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಬಲಪರಾಕ್ರಮಗ
 ಳಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಿಯವ್ರತನು, ಒಮ್ಮೆ ನಾರದಮಹರ್ಷಿ
 ಯನ್ನು ಕಂಡು, ಅವನ ಪಾದಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ
 ತಾನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಕರ್ಮಮಾರ್ಗವು ಫಲಕಾರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ತೋರಿ
 ಅದರಲ್ಲಿ ಜಿಹಾಸೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿಯಿ
 ಲ್ಲದೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು ಹೀಗೆಂದು ಚಿಂತಿಸುವನು. “ಆಹಾ! ಇದುವರೆಗೆ
 ನಾನುಮಾಡಿದುದೇನು? ಬಹಳ ಅನುಜಿತಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು! ನೊ
 ದಲೇ ನಾನು ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದರೂ, ಈಗ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ವ
 ಶನಾಗಿ, ಹುಲ್ಲು ಮುಚ್ಚಿದ ಹಳೇಬಾವಿಯಂತೆ ಸುಖಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ
 ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮರುಳುಮಾಡತಕ್ಕ ಈ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಟ್ಟನಲ್ಲಾ! ಛೇ! ಈ
 ನನ್ನ ಪತ್ನಿಗೆ ನಾನು ಕೈಯಾಟದ ಬೊಂಬೆಯಂತಾದೆನು! ಅಯ್ಯೋ! ನನ್ನ
 ಜನ್ಮವನ್ನು ಸುಡಬೇಕು! ಛೇ! ಛೇ! ಇನ್ನೀ ಸಂಸಾರವು ಸಾಕು!” ಎಂದು
 ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ನಿಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೊನೆಗೆ ಈ ತಾಪತ್ರಯಗ
 ಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ನಿವೃತ್ತಿಧರ್ಮವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಭಗವಂತನನ್ನಾ ರಾಧಿಸು

ತ್ತಬಂದನು. ಅದರಿಂದ ಭಗವದನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಅತ್ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ಬಂದಾಗ, ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಸಪ್ತದ್ವೀಪಪರಿಸರವುಳ್ಳ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ, ತನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಭೋಗಗಳಿಗೂ ಮುಖ್ಯಾಶ್ರಯಳಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನೂ ಶವದಂತೆ ಭಾವಿಸಿ, ರಾಜ್ಯಸಂಪತ್ತುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೃಣಪ್ರಾಯವಾಗಿ ಎಣಿಸಿ, ತಾನಾಗಿಯೇ ಪಿರಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ, ನಾರದೋಪದೇಶದಂತೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಾಪಾರವಿಂದಗಳನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ತಪಸ್ಸಿದ್ದಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಗಂಧಮಾದನಪರವ್ಯತಕ್ಕೆ ಹೋದನು ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನೋಡಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ನಡುವೆ ವಿಘ್ನತ್ತಿಯುಂಟಾದರೂ, ಅದರ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗದೆ, ತಿರುಗಿ ಅದೇದಾರಿಗೆ ತಂದು ಸೇರಿಸುವುದು. ಆ ಪ್ರಿಯವ್ರತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ತಿಳಿಸತಕ್ಕ ಕೆಲವು ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು! “ಆ ರಾಜನು ತನ್ನ ಅಸಾಧಾರಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ರಾತ್ರಿಯನ್ನೂ ಹಗಲಾಗಿ ಮಾಡಿದನು! ತನ್ನ ರಥಚಕ್ರದಿಂದ ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಗಳನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿದನು. ನದ ನದೀ ಪರ್ವತಗಳಿಂದ ಸಾಂಕರ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದಂತೆ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬೇರೆಬೇರೆ ದ್ವೀಪಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಾಂಕರ್ಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನೂ ಕಲ್ಪಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾದರವುಳ್ಳ ಆ ಮಹಾತ್ಮನು, ಯೋಗಬಲದಿಂದಲೂ, ಕರ್ಮಬಲದಿಂದಲೂ ಸಾಧಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಮೂರುಲೋಕದ ಸುಖಗಳನ್ನೂ ನರಕಪ್ರಾಯವಾಗಿಯೇ ಭವಿಸಿ, ಅವೊಂದಕ್ಕೂ ಆಸೆಪಡದೆ, ಉತ್ತಮಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಸಾಧಿಸಿದನು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಮಪುರುಷನಿಗಲ್ಲದೆ ಇಂತಹ ಮಹಾಕಾರ್ಯಗಳು ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೆ ತಾನೆ ಸಾಧ್ಯವು?” ಇದು ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

 { ಪ್ರಿಯಪ್ರತಪ್ತನಾದ ಅಗ್ನೀಧ್ರನ ಚರಿತ್ರವು. }

ಆಗ್ನೀಧ್ರನು ಪೂರ್ವಚಿತ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಹಿಸಿ
 ಅವನನ್ನು, ವರಿಸಿದುದು.

ತಂದೆಯಾದ ಪ್ರಿಯವ್ರತನು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೋದಮೇಲೆ, ಅಗ್ನೀಧ್ರನು, ಅವನ ಅಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಜಂಬೂದ್ವೀಪವನ್ನಾಳುತ್ತ, ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಪ್ರೇಮದಿಂದ, ಪೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವು ಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಸಂತಾನಾರ್ಥವಾಗಿ, ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕ್ರೀಡಾಸ್ಥಾನವಾದ ಮಂದರಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದಲೂ, ಧ್ಯಾನರೂಪವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಪ್ರಜಾಪತಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನಾರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿದು ಬ್ರಹ್ಮನು, ತನ್ನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪೂರ್ವಚಿತ್ತಿಯೆಂಬ ಅಪ್ಸರಸಿಯನ್ನು ಅವನ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಪೂರ್ವಚಿತ್ತಿಯು ಬ್ರಹ್ಮಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಈ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿನ ಸರೋವರದ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ವನದಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲ ನೋಡದರೂ ದಟ್ಟವಾಗಿ ತುಂಬಿದ ನಾನಾಬಗೆಯ ಫಲವೃಕ್ಷಗಳು! ಆ ವೃಕ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೂ ಕೊಂಬೆಗೂ ಹಬ್ಬಿ ಬೆಳೆದ ಸುವರ್ಣಫಾಲ್ಗುಣಿಯುಳ್ಳ ಹೂಬಳ್ಳಿಗಳು! ಆ ಬಳ್ಳಿಗಳಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕಿವಿಗಿಂಸಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಿರುವ ಪಕ್ಷಿಮಿಥುನಗಳು! ಈ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಮಧುರಗಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಕ್ಕದ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾದ ಕಂಠಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕೂಗುತ್ತಿರುವ ಹಂಸಕಾರಂಡವಾಹಿ ಜಲಪಕ್ಷಿಗಳು! ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಈಧ್ವನಿಗೆ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಮೊಳಗುತ್ತಿರುವ ನಿರ್ಮಲಸರೋವರಗಳು! ಹೀಗೆ ಸರ್ವವಿಧದಿಂದಲೂ, ಕಣ್ಣಿಗೂ, ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಅನಂದಕರವಾದ ಆ ವನದಲ್ಲಿ, ಪೂರ್ವಚಿತ್ತಿಯು, ಒಂದಾನೊಂದು ಸರೋವರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಆ ಸರೋವರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಗ್ನೀಧ್ರನಿಗೆ, ಇವಳ ಸಂಚಾರದಿಂದ ತಿಳಿದು ಕಾಲಂದುಗೆಗಳ ಫುಲ್ವಲಧ್ವನಿಯು ಆಗಾಗ ಕಿವಿಗೆ ಬಿಳುಪಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನು ತಪಸ್ಸುಮಾಧಿಗಾಗಿ ಮಜ್ಜಿದು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು

೧೪೧, ಅಗ್ನಿಧನ್ವನು ಪೂರ್ವಚಿತ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಿತಿಗೊಳಿಸಿದನು.

ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ತೆರದು ನೋಡುವಾಗ, ಈ ಸುಂದರೀಮಣಿಯು, ಮಕರಂದ ಪಾನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪುಷ್ಪವನ್ನೂ ಸುತ್ತಿಬಿಟ್ಟು ಹೆಣ್ಣುಬಿಯಂತೆ, ಆ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದೊಂದು ಜಾತಿಯ ಪುಷ್ಪವನ್ನೂ ಆಘ್ರಾಣಿ ಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಅಂದವಾದ ನಡೆ ! ಸುಂದರವಾದ ವಿಲಾಸಗಳು! ಇಂಪಾದ ಮಾತು! ಮನೋಹರವಾದ ಸೋಲೆ! ಕೋಮಲ ವಾದ ಅವಯವಗಳು! ಇವೆಲ್ಲವೂ ದೇವತೆಗಳ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುವಂತಿದ್ದುವು. ಅವಳನ್ನು ನೋಡದಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಂತವರಗೂ ಕಾಮಪಿಪ್ಪಾಸವುಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸುಧಾರಸವು ತೊಟ್ಟಕ್ಕುವಂತೆ ಅವಳ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಟ ಮಂದಹಾಸಪೂರ್ವಕವಾದ ಮಧುರಭಾಷಣವು ಎಂತವರನ್ನೂ ಮರಳುವಂತಿತ್ತು ! ಅವಳು ಮಾತಾಡುವಾಗ, ಆಕೆಯ ಉಸಿರಿನ ಗಾಳಿಯ ಸುಗಂಧಕ್ಕಾಗಿ, ನಾನಾಕಡೆಗಳಿಂದ ಭ್ರಮರಗಳು ಬಂದು ಅವಳ ಮುಖದ ಸುತ್ತಲೂ ಮುತ್ತಿಡುತ್ತಿದ್ದುವು ಈ ಭ್ರಮರಗಳು ಬಂದು ಮುತ್ತವುದರಿಂದ ಆ ಸುಂದರೀಮಣಿಯು ಭಯಪಟ್ಟು, ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಡಾಡುವಾಗ, ಅವಳ ಉಬ್ಬಿದ ಸ್ತನಗಳೂ, ನೀಡಿದ ಕೇಶಪಾಶಗಳೂ, ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಆಕೆಯ ಕಾಂಚೀದಾಮವೂ ಭಾರದಿಂದ ಬಳುಕುತ್ತ, ನೋಡುವವರಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಮೋಹಜನಕವಾಗಿಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ವಿಲಾಸದಿಂದ ನಡೆಯಾಡುತ್ತಿರುವ ಆ ನಾರೀಮಣಿಯನ್ನು ನೋಡದೊಡನೆ, ಆ ರಾಜಕುಮಾರನ ಮನಸ್ಸು ಕಲಗಿತು. ಆಕೆಯ ರೂಪಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿ, ಕಾಮಪೀಡಿತನಾದ ಆಗ್ನೀಧ್ರನು, ಹಿಂದೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ತೀರರೂಪವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವನಂತೆಯೂ, ಹುಚ್ಚುನಂತೆಯೂ, ಬುದ್ಧಿಗೆಟ್ಟು, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಋಷಿಯನ್ನು ಪಾತಾಳಿಸುವಂತೆ ಮಾತಾಡಿಸುವನು “ಎಲೈ ನೀನು ಯಾರು ? ಈ ಪರ್ವತಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ನೀನು ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವೇನು ? ಮುನಿವರ್ಯಾ ! ಒಂದುವೇಳೆ ನೀನೇ ಆ ಭಗವಂತನ ಮಾಯಾಕೃತ್ಯಾಗಿರಬಹುದೆ ? * ನಿನ್ನ

* ಇಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಣದ ಎರಡು ಧನುಸ್ಸುಗಳೆಂದರೆ ಹುಚ್ಚುಗಳೆಂದೂ, ಬಾಣಗಳೆಂದರೆ ಕಣ್ಣುಗಳೆಂದೂ ಭಾವವು.

ಕಣ್ಣಿನಮೇಲೆ ನಾಣಿಲ್ಲದ ಎರಡುಧನುಸ್ಸುಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದೇಕೆ? ಈ ಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನು ನೀನು ಧರಿಸಿರುವುದು ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರನಾದ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸೆರೆವೇರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ! ಅಥವಾ ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ? ಅವುಗಳಿಂದ ನಿನಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಒಂದುವೇಳೆ ಇಂದ್ರಿಯವಶರಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮೃಗಪ್ರಾಯರಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮಂತವರನ್ನು ಜಯಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನು ನೀನು ಧರಿಸಿರುವುದೇ? ಇದೇನಿದು? ಆ ಬಿಲ್ಲುಗಳ ಕೆಳಗೆ ಕಮಲದಳಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ಈ ಎರಡು ಬಾಣಗಳು, ಹಿಡಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅಂದವಾದ ಗುರುಗಳಿಂದ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುವು. ಅವುಗಳ ಮೊಸಗಳು ಅತಿಶೀಘ್ರವಾಗಿರುವುವು. ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಯಾರಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಬಾಣಗಳನ್ನಿಟ್ಟಿರುವೆಯೋ ಕಾಣೆನು! ಹೇಗಾದರೂ ಆಗಲಿ! ನಿನ್ನ ಈ ಪರಾಕ್ರಮವು ಮಂದಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ನಮ್ಮಂತವರಿಗೆ ಅನಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಕ್ಷೇಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿ! ಓ ಮಹರ್ಷಿಚಂದ್ರಮಾ! ಭಕ್ತಮರಗಳೆಂಬ ನಂಬಿದ ನಿನ್ನ ಶಿಷ್ಯರು ನಿನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ಸಾಮಗಾನವನ್ನಭ್ಯಸಿಸುವಂತಿದೆ! ನಿನ್ನ ತಲೆಯಿಂದ ಚದರಿದ ಪುಷ್ಪಗಳು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದರೂ, ವೇದಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಬಿಡದೆ ಹಿಡಿದಿರುವ ಮೃಷಿಗಳಂತೆ, ಅನಿನ್ನ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗಗಳು ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಡದೆ ಭಜಿಸುತ್ತಿರುವುವು ಓ ಮುನೀಶ್ವರಾ! ನಿನ್ನ ಕಾಲಂದುಗೆಗಳೆಂಬ ತಿತ್ತಿಪಕ್ಷಿಗಳ ಮಧುರಗಾನವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಕಿವಿಗೆ ಬಿಳಿಸುತ್ತಿರು! ಈ ನಿನ್ನ ನಿತಂಬಗಳೆ, ಮತ್ತು ತೊಡೆಗಳಮೇಲೆ ಸುತ್ತಿ ಬಳಿದಂತಿರುವ* ಈ ಕದಂಬಪುಷ್ಪ ಸಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯು ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಲಭಿಸಿತು” ಆ ಕಾಂತಿಯಮೇಲೆ ಅಗ್ನಿಚಕ್ರದಂತೆ ವಲಯಾಕಾರವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಈ ರೇಖೆಯೆಲ್ಲಿಯದು? ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ! ನಿನ್ನ ನಾರುಮಡಿಯೆಲ್ಲ? ಈ ನಿನ್ನ ಎದೆಯಮೇಲೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ † ಕೊಂಬುಗಳೆರಡೂ ಬಹಳ ಮನೋ

* ಇಲ್ಲಿ ಆಕೆಯು ಉಟ್ಟಿದ್ದ ದುಕ್ಕಾಲವನ್ನು ಕದಂಬಕಾಂತಿಯೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

† ಕೊಂಬುಗಳೆಂದರೆ ಸ್ತನಗಳೆಂದೇ ಭಾವವು.

ಹರವಾಗಿರುವುವು! ಬಹಳ ಕೃತವಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಮಧ್ಯಭಾಗವು ಈ ದೊಡ್ಡ ಕೊಂಬುಗಳ ಭಾರವನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಹೊರಬಲ್ಲದು ? ಆ ನಿನ್ನ ಕೊಂಬುಗಳೆಲ್ಲ ಬಿದ್ದ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಅದರ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಲವಾಗಿ ನಾಟಿಕೊಂಡಿರುವುವು ಅವುಗಳಿಗೆ ಆ ಸಿಕ್ಕನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದೇ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ತೋರುವುದು. ಆ ಕೊಂಬುಗಳೆಲ್ಲ ಬಳಿದಿರುವ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಕೆಸರು, ಈ ನನ್ನ ಆಶ್ರಮದ್ರೋಣವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪರಿಮಳಿಸುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲ! ಎಲೈ ಮಿತ್ರನೇ! ಒಮ್ಮೆ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಳವನ್ನು ತೋರಿಸಬಾರದೆ? ನಿನ್ನ ಲೋಕದವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಿನ್ನಂತೆಯೇ ಎದೆಯೆಲ್ಲ ನಮ್ಮಂತವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಲಗಿಸತಕ್ಕ ಕೊಂಬುಗಳಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ ? ಮತ್ತು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಿನ್ನಂತೆಯೇ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಈ ಮಧುರಾಲಾಪವೂ, ಈ ಪಿಲಾಸವೂ, ಈ ಅಧರಾಮೃತವೂ ಇರಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ ! ನಿಮ್ಮ ಲೋಕದವರು ದೇಹಪೋಷಣಕ್ಕಾಗಿ ತಿನ್ನುವ ಆಹಾರವಾವುದು ! ನೋಡಿದರೆ ನೀವು ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಜೀವಿಸುವಂತೆಯೂ ತೋರುವುದು ! ನಿನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಡುವ ಸುಗಂಧವು ಅಪೂರ್ವವಾಗಿರುವುದು. ವಿಷ್ಣು ಪಿಗಿರುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಕರಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ನೀನೇ ವಿಷ್ಣು ಕಲೆಯಂತೆ ತೋರುವೆ ! ಮೀನಿನಂತಿರುವ ನೇತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯಂತಿರುವ ದಂತಪಕ್ಷಿಯಿಂದಲೂ, ಭ್ರಮರದಂತಿರುವ ಕುರುಳುಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡದ ನಿನ್ನ ಮುಖವು, ತಾವರಗೊಳವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿರುವುದು. ನೀನು ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಹೊಡೆಯುವ ಈ ಚಂಡು, ತಾನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಪ್ರಟಹಾರುವಹಾಗೆಲ್ಲಾ, ನಿನ್ನ ರೂಪಕ್ಕೆ ಮರುಳುಗೊಂಡ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಟಹಾರಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಈ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಿ ಹೋದ ನಿನ್ನ ತಲೆಕೂದಲನ್ನೂ ನೀನು ಕಾಣೆಯಾ? ಧೂರ್ತನಾದ ಈ ವಾಯುವು ನಿನ್ನ ನಡುಗಂಟನ್ನು ಸಡಿಲಿಸುತ್ತಿರುವುದೂ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಯಿತೆ? ಓ ತಾಪಸೋತ್ತಮಾ ! ತಪಸ್ವಿಗಳಿಗೆ ತಪೋವಿಘ್ನವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕ ಈ ನಿನ್ನ ರೂಪವನ್ನು, ನೀನು ಯಾವ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದೆ ?

* ಇಲ್ಲಿಕೆಂಪುಬಣ್ಣದ ಕೆಸರೆಂಬರೆ ಸ್ತನದಮೇಲಿನ ಕುಂಕುಮಲೇಪನವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಮಿತ್ರಾ! ನನ್ನೊಡನೆ ನೀನೂ ಇಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿರಬಾರದೆಂಬ್ರಹ್ಮನು ನನ್ನತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ, ನನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಓ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮಾ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಾಟದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೂ, ಕಣ್ಣುಗಳೂ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಾರದಿರುವುವು. ಆದುದರಿಂದ ದೈವಿಕವಾಗಿ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಬಿಡಲಾರೆನು, ಓ ಚಾರುತ್ಯಂಗಿ! ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನನಗೆ ವಶಮಾಡು! ನಿನ್ನ ಸಖಿಯರೂ ನನಗೆ ಅನುಕೂಲರಾಗಿಯೇ ವರ್ತಿಸಲಿ!” ಎಂದನು. ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷೆಪ್ರಾಜನೆ! ಹೀಗೆ ಆಗ್ನೀಧ್ರನು ಆ ಕೇಯ ರೂಪಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿ, ಅನುನಯವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಅವಳನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಆಕೆಯೂ ಈ ರಾಜಕುಮಾರನ, ರೂಪ, ತೀಲ, ವಯಸ್ಸು, ವಿದ್ಯೆ, ಔದಾರ್ಯ ಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ, ಅವನೊಡನೆ ಸೇರಿ, ಭೋಸರ್ಗದಂತೆ ಸಕಲಸುಖಾಸ್ವದವಾದ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ, ಲಕ್ಷೋಪಲಕ್ಷ ಸಂವತ್ಸರಗಳವರೆಗೆ ಸಮಸ್ತ ಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇವಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನೀಧ್ರನಿಗೆ ನಾಭಿ, ಕಿಂಪುರುಷ, ಹರಿವರ್ಷ, ಇಲಾವೃತ, ರಮ್ಯಕ, ಹಿರಣ್ಮಯ, ಕುರು, ಭದ್ರಾಶ್ವ, ಕೇತುಮಾಲರಂಭ ಒಂಬತ್ತುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಪೂರ್ವಚಿತ್ತಿಯು ವರ್ಷವೊಂದಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಮಗನಂತೆ ಈ ಒಂಬತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಹಡೆದು, ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ತಾನು ಮಾತ್ರ ತಿರುಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಆಕುಮಾರರೆಲ್ಲರೂ ತಾಯಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಬಲಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ತಂದೆಯಿಂದ ತಮಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಬೇರೆಬೇರೆ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಬಂದರು. ಹೀಗೆ ಇವರಿಗೆ ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ದೇಶಭಾಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವರವರ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತಗಳಾಗಿ ವರ್ಷಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುವು, ಪೂರ್ವಚಿತ್ತಿಯು ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಮೇಲೆಯೂ, ಅಗ್ನೀಧ್ರನಿಗೆ ಕಾಮಾಸಕ್ತಿಯು ತಪ್ಪದಿದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ಅವಳನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ತಿರುಗಿ ಅವಳೊಡನೆ ಸುಖಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಪಿತೃದೇವತಗಳ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಆ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಪಿತೃಲೋಕವೇ ಪ್ರಾಪ್ತ

ವಾಯಿತು. ಅಗ್ನೀಧ್ರನು ಲೋಕಾಂತರವನ್ನು ಹೊಂದಿಹೋದನು, ಅವನ ಒಂ
ಬತ್ತು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳೂ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೇರುವಿನ ಕುಮಾರಿಯರಾದ,
ಮೇರುದೇವಿ, ಪ್ರತಿದೂಪೆ, ಉದಗ್ರದಂಷ್ಟಿ, ಲತೆ, ರಮ್ಯೆ, ಶ್ಯಾಮೆ, ನಾರಿ,
ಭದ್ರೆ, ದೇವವೀತಿಯೆಂಬ ಒಂಬತ್ತು ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂ
ಡು ಸುಖದಿಂದಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

— — — — —

❖ { ಅಗ್ನೀಧ್ರನ ಮಗನಾದ ನಾಭಿರಾಜನ ವೃತ್ತಾಂತವು. } ❖

❖ { ನಾಭಿರಾಜನಿಗೆ ಭಗವಂತನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದುದು } ❖

ಆಮೆಲೆ ನಾಭಿಯು ತನಗೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ, ಪುತ್ರಾರ್ಥಿ
ಯಾಗಿ, ತನ್ನ ಭಾರ್ಯೆಯಾದ ಮೇರುದೇವಿಯೊಡಗೂಡಿ, ಯಜ್ಞಗಳ
ಮೂಲಕವಾಗಿ ಯಾಗಾರಾಧ್ಯನಾದ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಾ
ರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ನಾಭಿರಾಜನು ಶುದ್ಧಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂ
ದಲೂ, ವಿಷ್ಣು ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಅಗ್ನಿಷ್ವೋಮವೆಂಬ ಯಾಗವನ್ನಾರಂಭಿಸಿ,
ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಗಭೂತಗಳಾದ ಪ್ರವರ್ಗಗಳೆಂಬ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ
ನು. ಹೋಮದ್ರವ್ಯಗಳು, ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾದ ಯಜ್ಞಭೂಮಿ, ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದ
ಕಾಲ, ಶುದ್ಧವಾದ ಯಜ್ಞಮಂತ್ರಗಳು, ಸಮರ್ಥರಾದ ಋತ್ವಿಜ್ಞಗಳು,
ಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೆ, ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ಅನುಷ್ಠಾನಗಳು, ಈ ಎಳುಬಗೆಯ
ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ
ದ್ದರೂ, ಇಂತಹ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ದುರ್ಲಭನಾದ ಭಗವಂತನು, ತನ್ನ ಭಕ್ತ
ನಾದ ಈ ನಾಭಿರಾಜನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾತ್ಸಲ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಅವನ ಕೋರಿ
ಕೆಯನ್ನು ಕೈಗೂಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ, ಸುಂದರಾವಯವಗಳುಳ್ಳ
ಛಾಯೆಯೂ, ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಅತ್ಯಾನಂದಕರವಾಗಿಯೂ, ಅಪ್ರಾ
ಕೃತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ತನ್ನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹದೊಡನೆ ಅವನ ಕಣ್ಣಿ
ಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯಾಧ್ಯುತಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕೇಳಿ
ಬೇಕೆ? ಆತ್ಯಂತಪ್ರಕಾಶವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ದೇಹಕಾಂತಿ! ಅದರಮೇಲೆ ಸುವರ್ಣ
ಮಯವಾದ ಪೀತಾಂಬರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಿಮಡಿ! ನೀಡಿದ ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳು!

ಆನಾಲ್ಕುಭುಜಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಪದ್ಮಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳು! ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವತ್ಸವೆಂಬ ಮಚ್ಚೆ! ಅದರಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕಾಸ್ತುಭಮಣಿ! ತಲೆಯಿಂದ ಪಾದಾಗ್ರದವರೆಗೆ ಸರ್ವಾವಯವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಕಿರೀಟ, ಕುಂಡಲ, ಹಾರ, ಕೇಯೂರ, ನೂಪುರಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ರತ್ನಾಭರಣಗಳು! ಇಂತಹ ದಿವ್ಯಸೌಂದರ್ಯದಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿರುವ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ, ಯಜ್ಞಾದೀಕ್ಷಿತನಾದ ನಾಭಿರಾಜನೂ, ಆಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳೂ, ಪುರೋಹಿತರೂ, ಸಭಾಸದರೂ, ಗೃಹಸ್ಥರೇಮುಂತಾಗಿ ಸಮಸ್ತಜನರೂ ಧಿಗ್ಗನಿ ಮೇಲೆದ್ದು, ನಿಧಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಬಡವರಂತೆ ಆತ್ಮಾನಂದಭರಿತರಾಗಿ, ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವರು. “ದೇವಾ! ನೀನು ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾಗಿದ್ದರೂ ಭಕ್ತರಾದ ನಮ್ಮ ಈ ಅಲ್ಪಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ನಾವು ಮಾಡತಕ್ಕ ಈ ಅಲ್ಪಪೂಜೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅದರಿಂದ ನಿನಗೇನೂ ಕೊರತೆಯುಂಟಾಗಲಾರದು. ಹೇ ಪ್ರಭೂ! ನಿನ್ನ ಗುಣಸ್ವಭಾವಗಳು ಆ ಪಾರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅಪ್ಪಿಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನುತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಪಜ್ಞರಾದ ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೆ?” ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ನಾವು ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ನಿಂತು “ನಮೋ ನಮಃ” ಎಂಬೀ ಎರಡುಪದಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಲ್ಲೆವೇ ಹೊರತು, ಇದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ನಮಗೆ ಮಾತಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಶಕ್ತಿ ಸಾಲದು! ನಾವು ಹಿರಿಯರಿಂದ ನಿನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಿರುವುದೂ ಇಷ್ಟೇ! ಓ ದೇವಾ! ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧವಾದ ನಾಮರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಪ್ರಕೃತಿಗುಣಗಳಾದ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಅದರಿಂದ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದಿರುವ ಯಾವಮನುಷ್ಯರು ತಾನೇ, ಪ್ರಕೃತಿವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲನು? ಆದುದರಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಮಹನೀಯನಾಗಿದ್ದರೂ, ಪಾಪನಿವಾರಕವಾಗಿಯೂ, ಶುಭಕರವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನ್ನ ಗುಣಗಣಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಶಮಾತ್ರವನ್ನಲ್ಲದೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ

ತಿಳಿಯಲಾರನು. ನೀನು ಹೀಗೆ ಅಪಾರಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದರೂ, ಪೂರ್ಣನಾಗಿದ್ದರೂ, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರು ಒಮ್ಮೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಗದ್ದದ ಸ್ವರದಿಂದ ನುತಿಸಿ, ನಿರ್ಮಲತೀರ್ಥವನ್ನಾಗಲಿ, ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಧಾನ್ಯದ ತೆನೆಯನ್ನಾಗಲಿ, ಎಳೇ ಜಿಗುರನ್ನಾಗಲಿ, ಒಂದು ತುಳಸೀದಳವನ್ನಾಗಲಿ, ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಎಳೆಗರಿ ಕೆಯನ್ನಾಗಲಿ, ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ತಂದಿಟ್ಟರೆ, ಅದನ್ನೇ ನೀನು ಆತ್ಮಾದರದಿಂದ ಕೈಕೊಂಡು, ಬಹಳವಾಗಿ ಸಂತೋಷಿಸತಕ್ಕವನು. ನಾವು ಇಷ್ಟು ಯಜ್ಞ ಸಂಭಾರಗಳನ್ನೊದಗಿಸಿ, ಇಷ್ಟು ಶ್ರಮಪಟ್ಟು, ಯಾಗವನ್ನು ನಡೆಸುವುದೂ ನಿನ್ನ ಅಷ್ಟೇ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೊರತು, ಅವುಗಳಿಂದ ನಿನಗಾಗಬೇಕಾದ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯೋಜನವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಓನಾಥಾ! ನೀನು ಸ್ವಯಮಾಗಿಯೇ ಸಕಲಪುರುಷಾರ್ಥಸ್ವರೂಪನು. ನಿತ್ಯಾನಂದಮಯನು! ನಮ್ಮ ಈ ಆರಾಧನದಿಂದ, ನಿನಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ನಿನಗೆ ಸಂತುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರಮೂಲಕವಾಗಿ, ಅದು ನಮಗೇ ಫಲಕಾರಿಯಾಗಬೇಕು. ಓ ಪರಮಪುರುಷಾ! ನಮ್ಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೆ ಸಾಧನವಾದ ಉತ್ತಮಪುರುಷಾರ್ಥವಾವುದೆಂಬುದನ್ನೇ ನಾವು ಕಾಣೆವು. ಇಂತಹ ಮೂಢರಾದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ವಾತ್ಸಲ್ಯವುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದ, ನಾವು ನಿನ್ನ ಆರಾಧನವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ, ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನೂ, ಶುದ್ಧಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವೆಂಬ ವೋಕ್ಷವನ್ನೂ ಕೈಗೂಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಆಹಾ! ಇದಲ್ಲವೇ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತ ವಾತ್ಸಲ್ಯವು! ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿದ್ದರೂ ಅಪೂರ್ಣನಾದ ಇತರ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ, ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತ ನಿನ್ನ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ನಾವೇನೆಂದು ಹೇಳಲಿ! ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ! ನೀನು ನಮ್ಮ ರಾಜನಿಗಿಷ್ಟವಾದ ಅಲ್ಪವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದವನಾಗಿದ್ದರೂ, ಈ ಯಜ್ಞದಲ್ಲೆ ನೀನು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ದಿರಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿದಾಗಲೇ, ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾದ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತಾಯಿತು! ನಮಗೆ ಈ ಅನುಗ್ರಹವೊಂದೇ ಸಾಕು! ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಬಲಿತ ತೀವ್ರಧ್ಯಾನವೆಂಬ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ, ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ದಹಿಸಿದವರಾಗಿಯೂ, ತಮ್ಮ ಆತ್ಮದಲ್ಲೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ

ವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆ ಆನಂದದಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರಾಗಿಯೂ, ನಿನ್ನ ಆರಾಧನದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಮಹರ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಗುಣಾನುಭವದಲ್ಲಿಯೇ ಇರತಕ್ಕವರು! ನಿನ್ನ ಗುಣಕೀರ್ತನವೇ ಉತ್ತಮಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಕೈಗೂಡಿಸುವಾಗ, ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರನದಿಂದುಂಟಾಗುವ ಫಲವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಹೇವಾ! ಎಡವಿಬಿಳ್ಳುವುದು, ಸೀನುವುದು, ಆಕಳಿಸುವುದು, ಮುಂತಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ದುರವಸ್ಥೆಗಳನ್ನನುಭವಿಸುವಾಗಲೂ, ಜ್ವರದಲ್ಲಿಯೂ, ಮರಣಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಪ್ಪಿದಾಗಲೂ, ನಮಗೆ, ಸಕಲಪಾಪನಿವಾರಕಗಳಾಗಿಯೂ, ಸಕಲಕಲ್ಯಾಣಗುಣದೈವೀತಕಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನ್ನ ನಾಮಗಳು ಉಚ್ಚಾರಣವಿಷಯಗಳಾಗುತ್ತಿರಲಿ! ಓ ವರದಾ! ದರಿದ್ರನು ಧನಾಭಿಷೇಕಿಯಾದ ಕುಬೇರನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಧಾನ್ಯದ ಹೊಟ್ಟನ್ನು ಯಾಚಿಸುವಂತೆ, ಈ ನಮ್ಮ ರಾಜನು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನಾಗಲಿ, ಕೊನೆಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಆಗಲಿ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ, ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ ಸಂತಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ನಿನ್ನಂತಹ ಪುತ್ರನೊಬ್ಬನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಪುತ್ರಸಂತಾನವೇ ತನಗೆ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದೆಣಿಸುತ್ತಿರುವನು ಆಹಾ! ಇದೂ ನಿನ್ನ ಮಾಯಾಪ್ರಭಾವವಲ್ಲವೆ? ಮಹಾತ್ಮರ ಪಾದಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪುರುಷನೊಬ್ಬನು ಹೊರತು, ಕರ್ಮವಶ್ಯರಾದ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮರೆಸತಕ್ಕ ಆ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರರು! ಆ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ದಾಟಲಾರರು. ಅಂತಹ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮರೆಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಷವೇಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಬುದ್ಧಿಗಿಟ್ಟವರು, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಅಲ್ಪವರಗಳನ್ನು ಕೋರುವುದರಲ್ಲಿ ಅಶ್ಚರ್ಯವೇನಿದೆ? ಓ ಹೇವದೇವಾ! ನಾನಾದರೂ ಈಗ ಅಲ್ಪಫಲವನ್ನೇ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದು ಭಾಸಿವಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಉದಾರಚರಿತ್ರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡೆವು. ಉತ್ಕೃಷ್ಟವರಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲವನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾವು ಈ ಅಲ್ಪಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಸಿದರೂ, ರಾಜನು ನಿನಗೆ ಸಮಾನನಾದ ಪುತ್ರನನ್ನೇ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವನಾದುದರಿಂದ, ಇದು ನಿನಗೆ ಮೇಲ್ಮೆಯೇ ಹೊರತು ಅವಮಾನಕರವಲ್ಲ” ಎಂದರು.

ಹೀಗೆ ಆ ಸಭಾಸದರೆಲ್ಲರೂ ನಾಭಿರಾಜನೊಡನೆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸಲು, ಭಗವಂತನು ದಯಾದ್ರಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ “ಎಲೈ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿರಾ! ನೀವು ಈ ರಾಜನ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ದುರ್ಲಭವಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವಿರಿ! ಇವನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಮಾನನಾದ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದಿರಲ್ಲವೆ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನಾನೇ ಸಮಾನನೇ ಹೊರತು ನನಗೆ ಸಾಟಿಯಾದವನು ಬೇರೊಬ್ಬನಿಲ್ಲ! ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ನೀವು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಯದವರಲ್ಲ! ಸತ್ಯವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ನೀವೇ ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಿಂದ ಸಾಗದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ವರವನ್ನು ಕೇಳಿದುದು ನನಗೆ ಅಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು. ಆದರೂ ಜಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮಂತಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನನಗೆ ಮುಖದಂತಿರುವುದರಿಂದ, ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಾಗಬಾರದು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಾಭಿರಾಜನ ಭಾರ್ಯೆಯಾದ ಈ ಮೇರುದೇವಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಂಶದಿಂದ ನಾನೇ ಅವತರಿಸುವೆನು? ಎಂದನು. ಮೇರುದೇವಿಯೂ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಹಾಗೆಯೇ ಭಗವಂತನು ರಾಜನಮುಂದೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ತಾನು ನಾಭಿರಾಜನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ ವರವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ದೊಳಗಾಗಿಯೇ ಮೇರುದೇವಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದನು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿಯೂ, ದಿಗಂಬರರಾಗಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಋಷಿಗಳಿಗೆ, ಧರ್ಮಬೋಧೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೇವಲ ಸತ್ವಪ್ರಧಾನವಾದ ಶರೀರವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ, ನಾಭಿರಾಜನ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಇದೇ ಆ ಭಗವಂತನ ಋಷಭಾವತಾರವು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—◆— ಋಷಭಾವತಾರಚರಿತ್ರೆ. —◆—

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನೆ ಕೇಳು! ಹುಟ್ಟಿದಾಗಲೇ ಈ ತಿಶುವಿನಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದುವು. ಮತ್ತು ಆ ತಿಶುವು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಬುದ್ಧಿ, ಇಂದ್ರಿ

ಯಸಿಗ್ರಹ, ಪಿರಕ್ತಿ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಡಗಿಸಿ ಆಳತಕ್ಕ ಪ್ರಭುಶಕ್ತಿ, ಯಾವವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲದ ಮಹಾವಿಭೂತಿ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಅವನ ಮಹಿಮೆಯು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಈ ಕುಮಾರನನ್ನು ಕಂಡು ಮಂತ್ರಿ ಮೊದಲಾದ ರಾಜಾಂಗದವರೂ, ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ, ಭೂಮಂಡಲವನ್ನಾಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವನೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತಿದ್ದರು ಹೀಗೆ ಆ ರಾಜಕುಮಾರನು ಸತ್ವಗುಣಪ್ರಧಾನವಾದ ದೇಹದಿಂದಲೂ, ಉತ್ತಮಗುಣದಿಂದಲೂ, ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಇಂದ್ರಿಯಬಲದಿಂದಲೂ, ದೇಹಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಭಾಗ್ಯದಿಂದಲೂ, ಶೌರ್ಯದಾಧ್ಯವೀರ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಮೀರಿದ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನ ತಂದೆಯಾದ ನಾಭಿರಾಜನು ಅವನಿಗೆ ಋಷಭನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟನು ಇಂದ್ರನು ಈ ಋಷಭನ ಗುಣಾತಿಶಯವನ್ನು ನೋಡಿಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಅವನೊಡನೆ ವಿರೋಧಿಸಿ, ಕೆಲವು ಕಾಲದವರೆಗೆ ಅವನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯನ್ನೇ ಸುರಿಸದಿದ್ದನು ಯೋಗೀಶ್ವರನಾದ ಋಷಭನು, ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಇಂದ್ರನ ಅಸೂಯೆಗಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ನಗುತ್ತ, ಅಜನಾಭವೆಂಬ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸುವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕರೆದನು ಇತ್ತಲಾಗಿ ನಾಭಿರಾಜನು, ತನ್ನ ಆಸೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಈ ಸುವೃತ್ತನನ್ನು ಪಡೆದಮೇಲೆ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಗವಂತನೇ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣದೆ, ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ, ಮಹಾನಂದದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಭಗವನ್ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ನಾಭಿರಾಜನು, ಮುಖ್ಯರೂಪದಿಂದ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಪುತ್ರಭಾವದಿಂದ ನೋಡಿನೋಡಿ ಹಿಗ್ಗುತ್ತ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕುಗ್ಗಿದ ಕಂಠವುಳ್ಳವನಾಗಿ “ಅಪ್ಪ, ಮಗು!” ಎಂದು ಆಗಾಗ ಕೂಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಪಟ್ಟಣದ ಜನಗಳೂ, ಪ್ರಜೆಗಳೂ, ದೇಶವಾಸಿಗಳೂ ತನ್ನ ಮಗನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಅನುರಕ್ತರಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ನಾಭಿರಾಜನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪುತ್ರನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಪಾಡುತ್ತ ಬರುವಂತೆ ನಿಯಮಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ

ವನ್ನೂ ನಡೆಸಿದನು. ಆಮೇಲೆ ತನ್ನ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಶಕ್ಕೆ ಆ ಪುತ್ರನನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ, ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಮೇರುವೇಷೆಯೊಡನೆ ಬದರಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ವಿಶಾಲವಾದ ಆ ಆಶ್ರಮಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸರನಾ ರಾಯಣ ರೂಪದಿಂದಿರುವ ಷಡ್ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ವಾಸುದೇವನನ್ನು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ಸಾಂಗವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದಲೂ ಆರಾಧಿಸಿ, ತನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವು ತೀರಿದಮೇಲೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನೆ! ಈಕೆಳಗಿನ ಗಾಥೆಗಳಿಂದ ನಾಭಿರಾಜನ ಚರಿತ್ರವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವುದು. “ರಾಜರ್ಷಿಯಾದ ನಾಭಿಯಚರಿತ್ರವು ಎಣೆಯಿಲ್ಲದುದು! ಅವನಂತೆ ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯಾವನೂ ನಡೆಸಲಾರನು! ಈತನ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಭಗವಂತನು, ಅವನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಪುತ್ರರೂಪದಿಂದವತರಿಸಿದ್ದನು! ಈ ನಾಭಿಯಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರಿಯನಾಗಿ, ಅವರನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಕಾಪಾಡತಕ್ಕವನು ಬೇರೆ ಯಾವನೂ ಇರಲಾರನು. ಈತನ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರಲ್ಲರೂ ಅನೇಕಮಂಗಳವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತರಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಮಂತ್ರಬಲದಿಂದ ಯಜ್ಞಪತಿಯಾದಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಕರೆತರಿಸಿ ಆತನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿದರು.” ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಇದೇ ಅಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವು. ಇನ್ನು ಆ ಋಷಭದೇವನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು! ನಾಭಿರಾಜನು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದಮೇಲೆ, ಋಷಭನು ತನ್ನ ಅಲ್ಪಿಕೆ ಗೊಳಪಟ್ಟ ಭೂಭಾಗವೇ ಸ್ವರ್ಗಮೋಕ್ಷಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸತಕ್ಕ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಾ ಉತ್ತಮಸ್ಥಾನವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕಾಗಿ, ತಾನು ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿದ್ದರೂ ಕೆಲವು ಕಾಲದವರೆಗೆ ಗುರುಕೂಲವಾಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಮೇಲೆ ಆ ಆಚಾರ್ಯರ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸುತ್ತ ಬಂದನು. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶ್ರಾತಸ್ಮಾರ್ತ ರೂಪಗಳಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿನಿವೃತ್ತಿ ಕರ್ಮಗಳೆರಡನ್ನೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಋಷಭರೂಪದಿಂದವತರಿಸಿದ ಆ ಭಗವಂತನು, ತಾನು ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿ

ದ್ವರೂ, ಗುರುಕುಲವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾಗಿದ್ದರೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ, ಆ ನೆವದಿಂದ ತನ್ನ ದೇಶದ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಮೇಲೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ತನಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟ ಜಯಂತಿಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವಳಲ್ಲಿ ನೂರುಮಂದಿ ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದನು. ಆ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನಾದ ಭರತನೆಂಬವನು, ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ! ಈ ಭರತನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಅಜನಾಭವೆಂಬ ಈ ಭೂಖಂಡಕ್ಕೆ, ಅದುಮೊದಲುಗೊಂಡು ಭರತವರ್ಷವೆಂಬ ಹೆಸರುಂಟಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಆ ನೂರು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತುಮಂದಿಗೊಬ್ಬನಂತೆ, ಗುಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಪ್ರಧಾನನಿರಿಸಿಕೊಂಡನು. ನೊದಲನೆಯ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಕುಮಾರರಲ್ಲಿ ಭರತನೇ ಪ್ರಧಾನನು. ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಹನ್ನೊಂದನೆಯವನು ಕುಶಾವರ್ತನು. ಹೀಗೆಯೇ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಇಲಾವರ್ತ, ಬ್ರಹ್ಮಾವರ್ತ, ಆರ್ಯಾವರ್ತ, ಮಲಯಕೇತು, ಭದ್ರನೇನ, ಇಂದ್ರಸ್ಪೃಕ್ಕ, ವಿದರ್ಭ, ಕೀಟಕರೆಂಬ ಕುಮಾರರು, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಂದಿರಾದ ಒಂಭತ್ತುಮಂದಿ ಕುಮಾರರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖನಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ವಿಶೇಷಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿದರು. ಬೇರೆ ತೊಂಭತ್ತುಮಂದಿಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ, ಕವಿ, ಹರಿ, ಅಂತರಿಕ್ಷ, ಪ್ರಬುದ್ಧ, ಪಿಷ್ಪಲಾಯನ, ಆವಿಹೋತ್ರ, ದ್ರಮಿಡ, ಚಮನ, ಕರಭಾಜನರೆಂಬ ಒಂಭತ್ತುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತ, ತಾವೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಆಕ್ರಮಣವರಾಗಿ, ಮಹಾಭಾಗವತರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ರಾಜಾ ! ಭಗವನ್ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸತಕ್ಕವಾಗಿಯೂ, ಮನಶ್ಚಾಂತಿಗೆ ಹೇತುವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅವರ ಚರಿತ್ರವು ಮುಂದೆ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ, ವಸುದೇವನಾರದಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ಇವರು ಹೊರತು ಉಳಿದ ಎಂಬತ್ತೊಂದುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳೂ ತಂದೆಯಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ, ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಆ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತುಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ, ಸಾಂಗವಾದ ವೇದಾಧ್ಯಾಯನವನ್ನು

ಮಾಡಿ, ಅನೇಕಯಾಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ, ತಮ್ಮ ಸದಾಚಾರದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆನಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅತ್ತಲಾಗಿ ಋಷಭರೂಪದಿಂದವತರಿಸಿದ ಭಗವಂತನು, ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ವಶನಾಗದೆ, ಆ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಸಂಭವಿಸತಕ್ಕ ಸುಖದುಃಖಗಳಿಗೂ ಈಡಾಗದೆ, ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿ, ಕೇವಲಾನಂದಮಯವಾದ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸತಕ್ಕ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾಗಿದ್ದರೂ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಾಲವಶದಿಂದ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ತಿರುಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂದೆಣಿಸಿ, ಪ್ರಾಕೃತಮನುಷ್ಯನಂತೆ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ ಬಂದನು. ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಕದಲದೆ, ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೈತ್ರಿಯನ್ನೇ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಕರುಣೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಜನಗಳನ್ನು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿಸುತ್ತ, ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ದಾರಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರ ನಡತೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಹೋಗುವುದೇ ಜನಗಳ ಸ್ವಭಾವವು. ಆದುದರಿಂದ ಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಕ್ಷೇಮಹಾತ್ಮನು, ಯಾವ ಅನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನೋ, ಸಮಸ್ತಲೋಕವೂ ಆ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು ಮತ್ತು ಅವನು ಸಮಸ್ತಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಒಳಕೊಂಡಿರುವ ವೇದರಹಸ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದರೂ. ಅದನ್ನು ಆಗಾಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವರು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗುತ್ತ, ಸಾಮಾನ್ಯಪ್ರಾಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕಾಲ, ದೇಶ, ದ್ರವ್ಯ, ವಯಸ್ಸು, ಶ್ರದ್ಧೆ ಋತ್ವಿಕ್ಯಗಳು, ಇನ್ನೂ ಯಾಗಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಅಂಗಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸಿ, ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾದ ಒಂದೊಂದು ಯಾಗವನ್ನೂ ನೂರಾರಾರ್ತಿ ನಡೆಸಿಮುಗಿಸಿದನು. ಈ ಋಷಭದೇವನು ಭಾರತವರ್ಷವನ್ನಾಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನೂ, ಯಾವಾಗಲೂ, ತನಗೆ ಪ್ರಭುವಾದ ಆತನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಭಕ್ತಿಯೊಂದನ್ನು ಹೊರ

ತು, ಬೇರೆ ಯಾವ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನೂ ಬಯಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಋಷಭನು ಒಮ್ಮೆ ಭೂಸಂಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಬ್ರಹ್ಮಾವರ್ತವೆಂಬ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳು ಸಭೆಸೇರಿದ್ದಾಗ, ಈತನೂ ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳುತ್ತಿರುವಹಾಗೆಯೇ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತರಾಗಿಯೂ, ವಿನೀತರಾಗಿಯೂ ಇರುವ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವರಿಗೆ ಹೀಗೆಂದು ಬೋಧಿಸುವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—●—●—●— { ಋಷಭನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮವನ್ನು ಪಡೆ } —●—●—●—
ಶಿಸಿ, ತಾನು ಪರಮಹಂಸರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನುಷ್ಠಿ
ಸಿದುದು.

ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನೇ ಕೇಳು! ಆ ಋಷಭನು ಬ್ರಹ್ಮಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕುರಿತು, “ಎಲೈ ಕುಮಾರರೇ! ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಮನುಷ್ಯದೇಹವೆಂಬುದು ದುರ್ಲಭವು. ಇದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಜನ್ಮವು. ಶಬ್ದಾದಿಭೋಗಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಬಾರದು. ವಿಷಯಾನುಭವವೆಂಬುದು ತತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸುಖದಂತೆ ತೋರಿದರೂ, ಮೊದಲು ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕು. ಕೊನೆಗಾಲಕ್ಕೂ ಅದು ದುಃಖರೂಪವಾಗಿಯೇ ಪರಿಣಮಿಸುವುದು ಆದುದರಿಂದ ಈ ದೇಹವು ಶ್ರಮಸಾಧ್ಯಗಳಾದ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎರ್ಪಟ್ಟುದಲ್ಲ. ಈ ಕಾಮೋಪಭೋಗಗಳು ಅಮೇಧ್ಯವನ್ನು ತಿನ್ನತಕ್ಕ ಹಂದಿ ನಾಯಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೂ ಅನುಭವಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುವುವು. ಈ ಮನುಷ್ಯದೇಹವನ್ನೂ ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಉಪಯೋಗಿಸುವಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಆ ಹಂದಿ, ನಾಯಿ, ಮೊದಲಾದ ಜನ್ಮಕ್ಕೂ ಇದಕ್ಕೂ ಏನು ತಾರತಮ್ಯವಿರುವುದು? ಆದುದರಿಂದ, ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಯಾವುದರಿಂದ ಸಂಸಾರವನ್ನು ದಾಟುವರೋ, ಯಾವುದರಿಂದ ಅನಂತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವುಂಟಾಗುವುದೋ, ಭಗವದಾರಾಧನರೂಪವಾದ ಆತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವ

ನ್ನೆತ್ತಿದುದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕವಾದ ಕಾರ್ಯವು. ಸಂಸಾರಬಂಧಕ್ಕೆ ಭೋಗಾ ಪೇಕ್ಷೆಯೂ, ಆ ಭೋಗಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಹೇಗೆ ಮೂಲವೋ, ಅದರಂತೆ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಭಗವದುಪಾಸವೂ, ಆ ಭಗವದುಪಾಸನಕ್ಕೆ ಮಹಾತ್ಮರ ಸೇವೆಯೂ ಮುಖ್ಯೋಪಾಯವಾಗಿರುವುದು. ಸುಖದುಃಖಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮನಸ್ಸು ಕಲಗದೆ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ, ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದಲೂ, ಭೂತದಯೆಯಿಂದಲೂ, ಪರೋಪಕಾರಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಮಹಾತ್ಮರ ಸೇವೆಯನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಯಾರು ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ನನ್ನನ್ನೇ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದು ನಂಬಿರುವರೋ, ಹೆಂಡಿರು, ಮಕ್ಕಳು, ನಂಟರಷ್ಟರು, ಮುಂತಾದ ಪರಿವಾರಗಳಿಂದಲೂ, ಧನದಿಂದಲೂ, ತುಂಬಿದ ದುಃಖಪ್ರಚುರವಾದ ಗೃಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ತಮ್ಮ ದೇಹಧಾರಣವನ್ನೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಜನರಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಾರರೋ. ಅಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಅದರಿಂದ ಭಗವದುಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯೂ, ಅದರಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯೂ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜೀವನು, ದೇಹವನ್ನೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ, ಇಂದ್ರಿಯತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ಮಾಡಬಾರದ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡುವನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ತಾನು ಇಂದ್ರಿಯತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಆ ಕರ್ಮಫಲದಿಂದಲೇ ಈಗ ದುಃಖಪ್ರಚುರವಾಗಿಯೂ, ಅಶಾಶ್ವತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನು. ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ ಅದೇನಾರ್ಗದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಇದರಂತೆಯೇ ಮುಂದೆ ದುಃಖಪ್ರಚುರವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾಗುವುದಲ್ಲವೆ? ಆದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಇಂದ್ರಿಯತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳೊಂದೂ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಹುಟ್ಟಿದಿರುವವರೆಗೂ, ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬುದು ಅದನ್ನು ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು. ಅದುವರೆಗೆ ದೇಹವೇ ಆತ್ಮವೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯು ಅನುಸರಿಸಿ ಬರುವುದು. ಈ ಭ್ರಾಂತಿಯಿರುವವರೆಗೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಬುಕ್ಕಿಯು ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿರು

ವುದು ! ಹೀಗೆ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯು ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ಜೀವನಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಶರೀರಸಂಬಂಧವೂ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಹೀಗೆ ಜೀವನಿಗೆ ಅವಿದ್ಯಾಸಂಬಂಧದಿಂದ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತನವೂ, ಅದರಿಂದ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಶರೀರಸಂಬಂಧವೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತಲೇ, ಬರುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾದನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವವರೆಗೆ, ಜೀವನಿಗೆ ಶರೀರಸಂಬಂಧವು ತಪ್ಪಿದುದಲ್ಲ. ಆತ್ಮಪರಮಾತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ಅನುಸಂಧಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಅದರದಿಂದಿದ್ದು, “ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಆತುರವು, ದೇಹಸಂಬಂಧದಿಂದಂಟಾಗುವುದೇ ಹೊರತು ಆತ್ಮನಿಗೆ ಸಹಜವಾದುದಲ್ಲ”ವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದೇ ವಿವೇಕಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನ ಕರ್ತವ್ಯವು. ಈ ವಿವೇಕಜ್ಞಾನವು ಹುಟ್ಟುವವರೆಗೆ ಪುರುಷನು, ಆತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಜ್ಞಾನಹೀನನಾಗಿ, ಮೈಥುನ ಸುಖವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಅನೇಕಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಭವಿಸುವನು. ಎಲೈ ಕುಮಾರರ ! ಅನಾದಿಯಾದ ಕರ್ಮವಾಸನೆಯಿಂದ ಜೀವನಿಗೆ ಅಹಂಕಾರ ಮುಮುಕಾರರೂಪವಾದ ಅವಿದ್ಯೆಯುಂಟಾಗುವುದು ಅದರಿಂದ ದೇಹಸಂಬಂಧವೂ ಆ ದೇಹಸಂಬಂಧದಿಂದ ತಿರುಗಿ ಕರ್ಮವಾಸನೆಯೂ, ಅದರಿಂದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಾದಿತಾಪಗಳೂ ಅಂಟಿಬರುವುವು ಈ ಸುಖದುಃಖಾನುಭವಗಳಿಂದ ಕರ್ಮಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆ ಕರ್ಮಗಳ ವಾಸನೆಯು ಮಾತ್ರ ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ನಿವೃತ್ತವಾಗದೆ, ಅಂಟಿಬರುವುದರಿಂದ, ತಿರುಗಿ ಅವಿದ್ಯೆಯೂ ಅದರಿಂದ ದೇಹಸಂಬಂಧವೂ, ಅದರಿಂದ ತಾಪಗಳೂ, ಹೀಗೆ ಅನರ್ಥಪರಂಪರೆಯು ಚಕ್ರದಂತೆ ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿಬರುತ್ತಿರುವುದು. ಎಲೈ ಪುತ್ರರ ! ಅವಿದ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಈ ಕರ್ಮವಾಸನೆಯು ಹೇಗೆ ಸಂಭವಿಸುವದೆಂಬುದನ್ನೂ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳಿರಿ. ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರ ಪ್ರೇಮವೇ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ದೃಢವಾಗಿ ಬಿಗಿಯತಕ್ಕ ಹೃದಯಗ್ರಂಥಿಯೆಂದು ಹೇಳುವರು ಬಿಚ್ಚುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದ ಈ ಮನಸ್ಸಿನ ಗಂಟೇ ಕರ್ಮವಾಸನೆಗೆ ಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವುದು. ಈ ಹೃದಯಗ್ರಂಥಿಯಿಂದಲೇ “ತಾನು, ತನ್ನ

ಹೆಂಡತಿ, ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು, ತನ್ನ ಮಿತ್ರರು, ತನ್ನ ಬೀಕ್ಕಸ"ವೆಂಬ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳು ಹುಟ್ಟಿ, ಅವಿದ್ಯಾರೂಪವಾದ ಮಹಾಮೋಹಕ್ಕೆ ಅವ ಕಾಶವಾಗುವುದು ಕರ್ಮವಾಸನೆಗೆ ಮುಖ್ಯಾಶ್ರಯವಾಗಿರುವ ಈ ಮನ ಸ್ಸಿನಗಂಟು ಯಾವಾಗ ಸಡಿಲವುದೋ, ಆಗ ! ಮನುಷ್ಯನು ಸಂಸಾರ ದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ, ಕರ್ಮಕ್ಷಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪರಮವುರುಷನನ್ನು ಸೇರುವನು. ಈ ಗಂಟನ್ನು ಸಡಿಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯಗಳಾವುವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳಿರಿ ! ಶುದ್ಧಾತ್ಮನೂ, ಲೋಕಗುರುವೂ ಆದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಡುವುದು ! ನನ್ನನ್ನೇ ಆನುವರ್ತಿಸುವುದು ! ಶಬ್ದಾದಿಪಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಎರಕ್ತ ! ತೀತೋಷ್ಣಾದಿವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ! ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ, ಸ್ವರ್ಗವೇ ಮೊದಲಾದ ಪರಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ವ್ಯಸನವೇ ಸಂಭವಿಸುವದೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯಬುದ್ಧಿ ! ಹೇಯೋಪಾದೇಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ! ಉಪವಾಸವೇ ಮೊದಲಾದ ತಪಸ್ಸು ! ವ್ಯರ್ಥಪಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಲಾಷೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು ! ತಮ್ಮತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಆರಾಧನರೂಪವಾಗಿಯೇ ನಡೆಸುವುದು ! ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನ ಕಥೆಗಳನ್ನೇ ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದು ! ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನ ಭಕ್ತರ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ! ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುವುದು ! ಬೇರೆ ಯಾವಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರೇರಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು ! ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳನ್ನೂ ಸಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನೋಡುವುದು ! ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವುದು ! ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ತಾನೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ, ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳು, ಮನೆ ಮರ, ಮುಂತಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನದೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದು, ಎಂದರೆ ಅಹಂಕಾರಮಮಕಾರಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು, ಪ್ರಕೃತಿಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು, ಶುದ್ಧಾಹಾರಗಳನ್ನೇ ಸೇವಿಸುವುದು, ಪ್ರಾಣವನ್ನೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಗೆಲ್ಲುವುದು. ಸದ್ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ! ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ನುಸರಿಸುವುದು, ತಾನು ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ನಡೆಸುವುದು ! ಮಿತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದು ! ಎಲ್ಲ

ವೂ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ ನೋಡುವುದು! ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ ಬಲದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮಧ್ಯಾನರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದು. ಈ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಧೈರ್ಯದಿಂದಲೂ, ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ, ನಿಶ್ಚಯಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ ನಡೆಸುತ್ತ ಬಂದರೆ, ಹೃದಯಗ್ರಂಥಿಯೆಂಬ ಕರ್ಮವಾಸನೆಯು ಕಳೆದು, ದೇಹಾಭಿಮಾನವು ಬಿಟ್ಟು, ಹೋಗುವುದು ಪುರಾತನಮಹರ್ಷಿಗಳು ಉಪದೇಶಿಸಿದಂತೆ, ಈ ಜ್ಞಾನಯೋಗವನ್ನು ನುಷ್ಠಿಸುವವನು, ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಮೂಲವಾದ ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದೇರ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಜನ್ಮಾಂತರವಾಸನೆಯೆಂಬ ಹೃದಯಗ್ರಂಥಿಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿದಮೇಲೆಯೇ ಆ ಯೋಗವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೇಹೊರತು ನಡುವೆ ಯಾವವಿಧವಾದ ವಿಘ್ನಗಳುಂಟಾದರೂ ಇದನ್ನು ಕೈಬಿಡಬಾರದು. ಎಲೈ ಮಕ್ಕಳಿರಾ! ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದಪೇಕ್ಷಿಸುವವನು, ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಾನು ಜ್ಞಾನಗಿ ತಿಳಿದು, ಅಜ್ಞರಾದ ಬೇರೆಯವರಿಗೂ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ತಂದೆಯು ಇದನ್ನರಿಯದ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ, ಆಚಾರ್ಯನು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರಿಗೂ. ರಾಜನು ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಬುದ್ಧಿಮೋಹಗೊಂಡು ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರುವವರನ್ನು, ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಬೇಕು. ಈ ಯೋಗವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಮೇಲೆಯೂ ಅವರು ಒಂದುವೇಳೆ ಕರ್ಮವಾಸನೆಯಿಂದ ಇದನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸದಿದ್ದು ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅವರಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಳ್ಳದೆ, ಅನುವರ್ತನದಿಂದಲೇ ಅವರನ್ನು ತಿದ್ದಿ, ಅವರಿಗೆ ಕರ್ಮಾಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ, ಈ ಯೋಗದಲ್ಲಿ ರುಚಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಬೇಕು ಪ್ರಾಯಶಃವಾಗಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ತಮ್ಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೆ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಮೂಢರಾಗಿರುವರು. ಅಂತವರು ವಿಷಯಸುಖಗಳನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅತ್ಯಾತುರದಿಂದ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವರು. ಈ ಸಲ್ಪಸುಖಗಳಿಗಾಗಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷಾದಿಗಳನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಮುಂದೆ ತಮಗುಂಟಾಗುವ ಅನರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ದೃಷ್ಟಿಯಿಡರು! ಹಿತಾಹಿತಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು, ದಯಾರ್ಥಹೃದಯವುಳ್ಳ ಯಾವ ವಿನೇಕಿಯುತಾನೇ, ಹೀಗೆ ಅಜ್ಞಾ

ನಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಜಂತುಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡೂ ಕೈಬಿಡುವನು? ಅಂತವರಿಗೆ ಆ ಕರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಕೊಡುವವನು ಕೇವಲದಯಾಶೂನ್ಯನೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಲ್ಲವೆ? ದಾರಿತಪ್ಪಿ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಕುರುಡನನ್ನು ಕಂಡಾಗಲೂ, ಅವನನ್ನು ಆದೇದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸತಕ್ಕವರನ್ನು ಎಷ್ಟು ನಿಫರ್ವಣರಂದು ಹೇಳಬಹುದು! ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಿನಿಂದೇನು? ವಿವೇಕಿಯಾದವನು ಸಂಸಾರ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುತೊಳಲುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಈ ಯೋಗವನ್ನು ಪಡೇ ತಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಆ ಆಪಾಯದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಎಂದಿಗೂ ಹಿಂತೆಗೆ ಯಲಾರನು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದ ಗುರುವು ಗ್ಲೆರುವೆನಿಸಲಾರನು. ಅಂತಹ ಬಂಧುವು ಬಂಧುವಲ್ಲ. ಅಂತಹ ತಂದೆತಾಯಿಗಳೂ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಲ್ಲ! ಅಂತಹ ದೈವವೂ ದೈವವಲ್ಲ! ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಅಂತಹ ಪತಿಯೂ ಪತಿಯಲ್ಲ. ಎಲೈ ಕುಮಾರರೇ! ಈ ನನ್ನ ಶರೀರವು, ಇತರ ಮನುಷ್ಯರ ಶರೀರಗಳೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿ ಸಿರೂಪಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹೃದಯವು ಕೇವಲ ಸತ್ವಗುಣದಿಂದ ತುಂಬಿರುವುದು. ಆ ಸತ್ವಗುಣವು ಧರ್ಮವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಹಿಂದೆ ತಳ್ಳಿರುವುದು. ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಶರೀರವು ಸತ್ವಗುಣಪ್ರಚುರವಾದುದರಿಂದಲೇ ಹಿರಿಯರು ನನ್ನ ಮೇಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಋಷಭನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿರುವರು. ಸತ್ವಮೂರ್ತಿಯಾದ ನನ್ನ ಶರೀರಸಂಬಂಧದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ನೀವೂ ಸತ್ವಗುಣಪ್ರಧಾನರಾಗಿಯೇ ಇರುಪಿರಿ! ಅದುದರಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಸಿಮಗೆ ಸಹೋದರನಾಗಿಯೂ, ಪೂಜ್ಯನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈ ಭರತನಲ್ಲಿ, ನಿಷ್ಕಪಟವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತ ಬನ್ನಿರಿ! ಇದರಿಂದಲೇ ನೀವು ನನಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪಿತೃಶುತ್ರಾಷೆಯನ್ನೂ, ನಿಮಗೆ ಕುಲಧರ್ಮವಾದ ಪ್ರಜಾರಕ್ಷಣವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಸಿದಂತಾಗುವುದು. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಭೂತವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾವರಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಜಂಗಮಗಳು ಮೇಲೆನಿಸುವುವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳು ಉತ್ತಮವೆನಿಸುವುವು. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಪಶು ಪಕ್ಷಿ ಮೊದಲಾದುವುಗಳೂ, ಅವಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮನು

ಷ್ಯರೂ, ಆ ಮನುಷ್ಯರಿಗಿಂತಲೂ ಪ್ರ ಮಥಗಣಗಳೂ, ಅವಕ್ಕಿಂತಲೂ ಗಂ
 ಧರ್ವರೂ, ಅವರಿಗಿಂತಲೂ ಸಿದ್ಧರೂ, ಸಿದ್ಧರಿಗಿಂತಲೂ ಕಿನ್ನರರೂ ಮೇಲೆ
 ನಿಸುವರು. ಕಿನ್ನರರಿಗಿಂತಲೂ ಅಸುರರೂ, ಅವರಿಗಿಂತಲೂ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇ
 ವತೆಗಳೂ, ಆ ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ, ದಕ್ಷನೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿ
 ಗಳೂ ಉತ್ತಮರನಿಸುವರು. ಅಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರನೂ, ಆ ರುದ್ರನಿ
 ಗಿಂತಲೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೂ ಮೇಲೆನಿಸಿರುವನು. ಆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗಿಂತಲೂ ನಾನು
 ಮೇಲೆನಿಸಿರುವೆನು. ಹೀಗೆ ಸರ್ವದೇವೋತ್ತಮನೆನಿಸಿದ ನಾನೂಕೂಡ ಬ್ರಾ
 ಹ್ಮಣರನ್ನೇ ದೈವವೆಂದುತಿಳಿದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವೆನು ಆದುದರಿಂದ ಲೋಕ
 ದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬ್ರಹ್ಮಕುಲವೇ ಮೇಲೆನಿಸಿರುವುದು. ಎಲೈ ಸಭಾಸದರ!
 ಬೇರೆ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನೂ ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಎಣಿ
 ಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮುಖದಿಂದ ಕೊಟ್ಟ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ನಾನು
 ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವಂತೆ, ಅಗ್ನಿ ಮುಖವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಹವಿಸ್ಸನ್ನೂ ಭುಜ
 ಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವೇದವೆಂಬ ಅನಾದಿಯಾದ
 ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವರು! ಆತ್ಮಂತ ಪರಶುದ್ಧವಾದ ಸತ್ವಗುಣ
 ವೂ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವುದು! ಶಮ, ದಮ, ಸತ್ಯ,
 ಅನುಗ್ರಹ, ತಪಸ್ಸು, ತಾಳ್ಮೆ, ಆತ್ಮಾನುಭವ ಮುಂತಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವೂ
 ಇವರಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವುವು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರೆನಿ
 ಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳಿಗೂ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿ, ಸ್ವರ್ಗಮೋಕ್ಷಗಳನ್ನು
 ಕೊಡತಕ್ಕ ಪ್ರಭುವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ
 ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಪಡೆಯಬೇಕಾದುದೊಂದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ
 ಭಕ್ತಿಯೊಂದು ಹೊರತು ಬೇರೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ. ಆದುದ
 ರಿಂದ, ಈ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ತಮ್ಮನ್ನು ಕೃತಕೃತ್ಯರನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿರು
 ವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ನೀವು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಸೇವಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಮತ್ತು
 ಎಲೈ ಮಕ್ಕಳಿರಾ! ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷೇಶ್ವರರೆಂಬ ಮೂರುತ್ವಗಳೂ ಪರ
 ಸ್ಪರವಿಲಕ್ಷಣಗಳೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ನೀವು, ಚರಾಚರಾತ್ಮಕ
 ಣಾದ ಈ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚವೂ ನನ್ನ ಶರೀರವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅಗಾಗ

ಗೌರವದಿಂದಲೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಭಾಷಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಇದೇ ನೀವು ನನಗೆ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಆರಾಧನವು. ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಗಳೆಂಬ ತ್ರಿಕರಣಗಳಿಂದ ಲೂ, ಕಣ್ಣು ಮೊದಲಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದಲೂ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ನನ್ನ ಆರಾಧನವೇ ಮುಖ್ಯಫಲವು ಎಷ್ಟೇಶಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸದಿದ್ದವನು, ಕಾಲಪಾಶದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡತಕ್ಕ ಮಹಾಮೋಹದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರನು” ಎಂದನು. ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನೆ! ಋಷಭದೇವನು, ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಈ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೂಢರಾದ ಇತರಜನಗಳಿಗೆ ಹಿತಾಹಿತಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನೇ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇದನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಸುಹೃತ್ತಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಭಗವಂತನು, ಪ್ರವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟವರಾಗಿಯೂ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಾಗಿಯೂ, ಭಗವದ್ಭ್ಯಾಸಪರರಾಗಿಯೂ, ಇರುವ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೂ, ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯಗಳೆಂಬ ಪರಮಹಂಸರ ಧರ್ಮವನ್ನುಪದೇಶಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಭರತನೆಂಬ ತನ್ನ ಹಿರಿಯಮಗನನ್ನು ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿ, ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ, ತಾನು, ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆ ಮೊದಲಾದ ಶರೀರಪರಿಕರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆ ಆರಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತೆಗೆದುಹಾಕಿ, ದಿಗಂಬರನಾಗಿ, ಹುಚ್ಚನಂತೆ ತಲೆಯನ್ನು ಕೆದರಿಕೊಂಡು, ವೈದಿಕಾಗ್ನಿಗಳನ್ನು ಆತ್ಮಸಮಾರೋಪಣಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾವರ್ತದೇಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಜನರು ತನ್ನನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಿದರೂ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಮಂಕನಂತೆಯೂ, ಕಿವುಡನಂತೆಯೂ, ಕುರುಡನಂತೆಯೂ, ಮೂಗನಂತೆಯೂ, ಪಿಶಾಚಹಿಡಿದವನಂತೆಯೂ, ಹುಚ್ಚನಂತೆಯೂ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಆ ಋಷಭನು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾದ ವೇಷದಿಂದ, ಮಾನವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಬಾಯೆತ್ತದೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಗಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಹೂತೋಟ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸೇನಾನಿವಾಸಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ,

ಮಂದೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಗೊಲ್ಲರ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಸಂತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ನಡುನಡುವೆ ಬೆಟ್ಟ, ಕಾಡು, ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮ, ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಢಜನರು ಅವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಮೇಲಿನ ವೇಷವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡಿ ಮೂದಲಿಸಿ ಹಾಸ್ಯಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಕೈಲಾಗದವನೆಂದು ತಿಳಿದು ಹೆದರಿಸುವರು! ಕೆಲವರು ಮೇಲೆಬಿದ್ದು ಮೂತ್ರಸ್ರಾವವನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಕೆಲವರು ಕೇಕರಿಸಿ ಉಗಿಯುವರು! ಕೆಲವರು ಮೈಮೇಲೆ ಕಲ್ಲೆಸೆಯುವರು. ಕೆಲವರು ಮಲವನ್ನು ಬಿಸುಡುವರು. ಕೆಲವರು ಮಣ್ಣು ರಚುವರು! ಕೆಲವರು ಅಪಾನವಾಯುವನ್ನು ಬಿಡುವರು! ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಬೈಯುವರು. ಹೀಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದವರು ಸಿಕ್ಕಿದಹಾಗೆ ತನ್ನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ನೋಣಗಳ ಬಾಧೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಕೊಡದ ಮದದಾನೆಯಂತೆ, ಅವೊಂದನ್ನೂ ಗಮನಿಸದೆ, ಆತ್ಮಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನನುಭವಿಸತಕ್ಕ ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಾನು ನೆಲೆಗೊಂಡವನಾಗಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ಅವನು ದೇಹವೆಂಬುದು ತನಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧವಿಂದುಂಟಾದ ಆಕಾರವೆಂದೂ, ದೇಹಾತ್ಮ ಭ್ರಾಂತಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಆ ದೇಹವೇ ಆತ್ಮವೆಂಬ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ವಿಷಯವಾಗುವುದೆಂದೂ ತಿಳಿದವನಾದುದರಿಂದ, ಆ ದೇಹದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಪರಿವಾರದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ “ತಾನು, ತನ್ನದು” ಎಂಬ ಅಹಂಕಾರಮನುಕಾರಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಯಾವ ವಿಚಾರಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸು ಕಲಗದೆ, ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಭೂಭಾಗವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸುತ್ತುತ್ತಬಂದನು. ಈತನ ಕೈ, ಕಾಲು, ಎದೆ, ತೋಳು, ಹೆಗಲು, ಕೊರಲು, ಮುಖ ಮುಂತಾದ ಒಂದೊಂದವಯವವೂ ಆತ್ಮಂತಕೋಮಲವಾಗಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು ಸಹಜವಾದ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ ಅವನ ಮುಖವು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸೊಬಗನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಗಲೇ ಅರಳಿದ ತಾವರೆಹೂವಿನಂತೆ ತೀತಲವಾದ ಪ್ರಸನ್ನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದ ಆತನ ರಕ್ತವಿಶಾಲಲೋಚನಗಳು, ಅವನ ಮಹಾಪುರುಷ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಮವಾದ ಕೆನ್ನೆಗಳಿಂದಲೂ, ಕಿವಿಗಳಿಂದಲೂ, ಮತ್ತು ಅಂದವಾದ ಕಂಠದಿಂದಲೂ, ಎಸಳಾದ ಮೂಗಿನಿಂದಲೂ ಅವನ ಮುಖವು ನೋಡುವವರಿಗೆ ಮೋಹವನ್ನಂಟು

ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅಸ್ಪೃಷ್ಯವಾದ ಮಂದಹಾಸವನ್ನೊಳಕೊಂಡ ತನ್ನ ಮುಖವಿಕಾಸವೆಂಬ ಮಹೋತ್ಸವದಿಂದ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪುರಸ್ತ್ರೀಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಂದವಾಗಿ ಸುರುಳಿಗಟ್ಟಿದ ಆ ತನಕೆಲೆಕೊದಲು, ಜಡೆಗಟ್ಟಿ, ಪಿಂಗಳೆವರ್ಣವಾಗಿ, ಹಿಮ್ಮಡಿಯವರೆಗೆಜೋಲಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ದಿವ್ಯಸೌಂದರ್ಯವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿದ್ದರೂ ಆತನು, ಅವಧೂತವೇಷದಿಂದ ಕೊಳೆಮುಚ್ಚಿದ ಮೆಯ್ಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಪಿಶಾಚಗ್ರಸ್ತನೆಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಮಹಾತ್ಮನು, ಯೋಗಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವವರನ್ನು ಕಂಡರೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ನಿಂದ್ಯಕಾರ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು, (ಬೆಟ್ಟದ ಹಾವಿನಂತೆ ಕದಲದೆ ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದ್ದು, ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವನ್ನು ಕಳೆಯತಕ್ಕ) ಅಜಗದ್ರಸ್ತವನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಒಂದಾನೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಮಲಗಿದ್ದಂತೆಯೇ ಆನ್ನಾ ದಿಗಳನ್ನು ಭುಜಿಸುವನು! ಹಾಗೆಯೇ ಜಲಪಾನವನ್ನು ಮಾಡುವನು! ಹಾಗೆಯೇ ಮಲಮೂತ್ರಗಳನ್ನೂ ಬಿಡುವನು! ಆ ಮಲಮೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳುತ್ತಿರುವನು! ಅವನ ಮೈಯೆಲ್ಲವೂ ಮಲಮೂತ್ರಗಳಿಂದ ಲೇಪಿತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವನು ದೇಹಧರ್ಮವನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನಾದುದರಿಂದಲೂ, ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದಲೂ, ಅವನ ಮಲವೂಕೂಡ ಸುಗಂಧದಿಂದಲೇ ಕೂಡಿದ್ದಿತು! ಅದರಮೇಲೆ ಬೀಸಿ ಬಂದ ಗಾಳಿಯು ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳನ್ನೂ ಹತ್ತುಯೋಜನದೂರದವರೆಗೆ ಸುಗಂಧವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಆ ಋಷಭನು, ಪಶುವಿನಂತೆಯೂ, ಮೃಗದಂತೆಯೂ, ಕಾಗೆಯಂತೆಯೂ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತ, ನಿಲ್ಲುತ್ತ, ಕುಳ್ಳಿರುತ್ತ, ಮಲಗುತ್ತ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತೆ ಕಾಗೆ, ಮೃಗ, ಪಶು ಇವುಗಳಂತೆಯೇ ತಿನ್ನುತ್ತಲೂ, ಕುಡಿಯುತ್ತಲೂ, ಮಲಮೂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಲೂ ಇದ್ದನು. ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನೆ! ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾಗಿ ಕೇವಲಾನಂದಮೂರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಋಷಭರೂಪಿಯಾದ ಅಭಿಗವಂತನು, ಯೋಗೀಶ್ವರರಿಗೆ ಹೀಗೆಯೇ ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ, ಹೀಗೆ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಯೋಗ

ವ್ರತಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಬಂದನು ಮತ್ತು ಆತನು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಆತ್ಮಾನಂದ ವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತ, ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ವಾಸು ದೇವನೇ ತಾನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದನು. ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆಸತಕ್ಕ ಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ನೀಗಿದವನಾದುದರಿಂದ, ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕವಲ್ಲದ ಬೇರೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಸ್ತುವುಂಟೆಂಬ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರವೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಡದೆ, ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದು ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾಗಿದ್ದನು. ಈ ಯೋಗಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಆಕಾಶಗಮನ, ಮನೋವೇಗ, ಅಂತರ್ಧಾನ, ಪರಕಾಯಪ್ರವೇಶ, ಪರೋಕ್ಷದರ್ಶನ, ದೂರಶ್ರವಣ, ಮುಂತಾದ ಯೋಗೈಶ್ವರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೈಗೂಡಿಬಂದಿದ್ದರೂ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮೋಕ್ಷ ವಿರೋಧಿಗಳೆಂದೂ, ಸಂಸಾರವರ್ಧಕಗಳೆಂದೂ ತಿಳಿದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲಾರದೂ ಅದರಿಸದಿದ್ದನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—◆◆◆ ಋಷಭದೇವನು ಶರೀರತ್ಯಾಗಮಾಡಿದುದು. ◆◆◆—

ಈ ನಡುವೆ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು. “ಎಲೈ ಮಹಾತ್ಮನೇ! ಆತ್ಮೋಪಾಸನದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತರಾಗಿ, ಜ್ಞಾನಯೋಗವೆಂಬ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಬೀಜವನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡಿಕೊಂಡವರಿಗೆ, ಈ ವಿಧವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳು ಸಿಕ್ಕಿಸಿದರೂ ಅವು ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸಲಾರವಷ್ಟೆ? ಕರ್ಮಬೀಜವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಾಶಹೊಂದಿಸಿದಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ ಸಂಸಾರವು ತಗುಲುಕಟ್ಟಲಾರದಲ್ಲವೇ? ಕರ್ಮವಾಸನೆಯನ್ನು ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ತೊಲಗಿಸಿಕೊಂಡವರು, ತಮಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯವುಬಂದಾಗ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆತ್ಮಪ್ರಪಂಚವುಬೇಕೆ? ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದ ಋಷಭನು, ತನಗೆ ಯೋಗಸಿದ್ಧಿಯು ಕೈಗೂಡಿದಾಗ ಅಸಂತುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕನು “ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನೀನು ಹೇಳಿದುದು ವಾಸ್ತವವು! ಆದರೆ ಮನಸ್ಸೆಂಬುದು ಬಹಳ ಚಂಚಲವು! ಕೆಲವರು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಜಯಿಸಿದವರಾಗಿದ್ದರೂ, ಬಹಳ ಚಂಚಲಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಂಬಲಾರರು. ಬೇಡನು, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ

ಮೃಗವು ತನ್ನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳುವವರೆಗೂ, ತಾನೇ ಅದಕ್ಕೆ ಅಧೀನನಂತೆ ನಟಿಸಿ, ಅದನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಕೊಲ್ಲುವನಲ್ಲವೆ ! ಹಾಗೆಯೇ ಮನಸ್ಸೆಂಬುದು ಮೊದಲು ತನಗೆ ವಶವಾದಂತೆ ಕಂಡುಬಂದರೂ, ಆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪದಾರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ, ಅದು ಅವರನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಸಾರವನ್ನು ತಗುಲುಕಟ್ಟದೆ ಬಿಡದು. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗಳು ಎಷ್ಟುಮಾತ್ರವೂ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಂಬಲಾರರು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವರು. “ಮನಸ್ಸೆಂಬುದು ಒಂದು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ, ಬಹಳ ಚಂಚಲವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಂಬಿ ನಡೆಯಬಾರದು ! ಮನಸ್ಸನ್ನು ಜಯಿಸಿಬಿಟ್ಟೆವೆಂಬ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಅದನ್ನು ಹೋದದಾರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಜ್ಞಾನರೂಪವಾದ ತಪಸ್ಸೆಲ್ಲವೂ ನಷ್ಟವಾಗುವುದು ಅದುದರಿಂದ ತಾನು ಎಷ್ಟೇ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದರೂ ಮನಸ್ಸು ತನಗೆ ವಶವಾಯಿತೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದಿರಬಾರದು” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವರು ಅದುದರಿಂದ ಯೋಗಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ಬಂದ ಐಶ್ವರ್ಯವಾದರೂ ಕಾಮಕ್ಕೆ ದಾರಿಯನ್ನು ಕೊಡದಿರದು. ಮನಸ್ಸು ತನಗೆ ಸ್ವಾಧೀನವಾಗಿರುವುದೆಂಬ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಯೋಗೈಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಕಾಮಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತಾಗುವುದು. ಈಕಾಮವು ತಲೆಯಿಕ್ಕಿದೊಡನೆಯೇಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮುಂತಾದ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಲೆಯಿಕ್ಕುವುವು ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಿಯಾದ ಹೆಂಗಸು, ತನ್ನ ಕೈಹಿಡಿದ ಗಂಡನನ್ನು ವಂಚಿಸಿ, ವಿಟನನ್ನು ನಂಬಿ, ಅವನಮೂಲಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನೇ ಕೊಲ್ಲಿಸುವಂತೆ, ಯೋಗಿಯು ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಂಬಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅದು ಅವನನ್ನು ವಂಚಿಸಿ, ಕಾಮಾದಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಆ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಯೋಗಿಯನ್ನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ, ಮೃತಪ್ರಾಯನನ್ನಾಗಿಸಿ ಮಾಡುವುದು. ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಶೋಕ, ಭಯ, ಮುಂತಾದುವೆಲ್ಲವೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅಂತಃಕೃತ್ರಿಗಳಾದುದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶಕೊಡಬಾರದು. ಐಶ್ವರ್ಯವೆಂಬುದು ಯೋಗಸಿದ್ಧಿಯ ಮೂಲಕವಾಗಿಬಂದರೂ, ಬೇರೆ ಯಾವರೀತಿಯಿಂದ ಬಂದರೂ, ಅದನ್ನು ಅನುಭವಿಸ

ಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿಟ್ಟರೆ, ಅದು ಕರ್ಮಬಂಧವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಈ ಐಶ್ವರ್ಯವು, ಅಜ್ಞರಿಗೆ ಆಸೆಹುಟ್ಟಿಸಬಹುದೇಹೊರತು, ಪಂಡಿತನು ಅದನ್ನುಂಗೀಕರಿಸಲಾರನು. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಋಷಭನು ಆ ಯೋಗಸಿದ್ಧಿಯನ್ನುನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಇಷ್ಟಪಡದೆ ಹೋದನು ಅವನು, ತಾನೇ ಸಮಸ್ತಲೋಕಕ್ಕೂ ಅಲಂಕಾರಭೂತನಾಗಿದ್ದಾಗಲೂ, ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾದ ವೇಷದಿಂದ ಹುಚ್ಚನಂತೆಯೂ, ಜಡನಂತೆಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದಭಗವದಂತವನ್ನು ಮರೆಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದನು ಕೊನೆಗೆ ಯೋಗೀಶ್ವರರಿಗೆ ದೇಹತ್ಯಾಗದ ರೀತಿಯನ್ನೂ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದುದ್ದೇಶಿಸಿ, ಜೀವಾತ್ಮನು ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧವಾದ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೇ ತಾನು ಕಾಣದಿರುವಾಗಲೂ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶರೀರವೆಂಬುದನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧವು ತೀರುವಕಾಲಕ್ಕೆ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ಆತನು ದೇಹತ್ಯಾಗಮಾಡಿದ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಆತನು ಸಹಜವಾಗಿ ಶರೀರಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ತನಗೆ ಕರ್ಮವಾಸನೆಯಿಂದ ದೇಹಾಭಿಮಾನವಿರುವಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದನಷ್ಟೆ? ಹೀಗೆ ಸಂಚಾರವಶದಿಂದ ಕೊಂಕಣವೆಂದೂ, ವೆಂಕೆಪಟವೆಂದೂ, ಕುಟಕವೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ದಕ್ಷಿಣಕರ್ಣಾಟದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಕುಟಕಾಚಲವೆಂಬ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ಬಾಯಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಕಲ್ಲನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ತಲೆಯನ್ನು ಕೆದರಿ, ದಿಗಂಬರನಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಗಾಳಿಯಿಂದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದಾನೊಂದು ಬಿಡುರಮೆಳೆಯಿಂದ ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು ಹುಟ್ಟಿ, ಆ ಕಾಡೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸುಡುತ್ತಬರುವಾಗ, ಆ ಋಷಭನ ದೇಹವೂ ಇದರಲ್ಲಿ ದಗ್ಧವಾಯಿತು ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಮುಂದೆ ಆ ಕೊಂಕಣ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗುವ ಅರ್ಹತನೆಂಬ ರಾಜನು, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾದಿ ಚತುರಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಈ ಋಷಭನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಈ ವ್ರತಗಳೇ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಹಿತಗಳೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುವನು. ಈ ನೆವದಿಂದ ವೈದಿಕಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬಹುದೆಂದೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು ಸರ್ವವಿಧ

ದಲ್ಲಿಯೂ ನಿರ್ಭಯವಾದ ಸ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ತಾನೂ ಆ ಋಷಭ
 ನಂತೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತ, ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಅದನ್ನೇ ಉಪದೇಶಿಸುವನು.
 ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅಧರ್ಮವೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಅನೇಕಜನರು ತಮಗೆ
 ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮದಿಂದುಂಟಾದ ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಶರಾಗಿ, ವೇದಸಿದ್ಧಿಗಳಾದ
 ಪಾಷಂಡವ್ರತಗಳನ್ನೇ ಹಿಡಿಯುವರು. ಮೊದಲೇ ದೈವಮಾಯೆಯಿಂದ
 ಮೋಹಿತರಾದ ಆ ಜನರಲ್ಲರೂ, ಅರ್ಹತನ ಬೋಧೆಯಿಂದ ವತ್ಸಸ್ಥ ಮೇ
 ಹಿತರಾಗಿ, ತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ, ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾದ ಶಾಶ್ವತ ಸಂ
 ಧ್ಯಾನವಂದನೆ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವರು. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅವ
 ಮಾನಕಾರಣಗಳಾದ ಕುತ್ತಿತವ್ರತಗಳನ್ನೇ ಹಿಡಿಯುವರು. ಕಲಿದೋಷ
 ದಿಂದ ವಿವೇಕಹೀನರಾಗಿ, ಸ್ನಾನ, ಆಚಮನ, ಸದಾಚಾರಗಳಿಂದೂ ಇಲ್ಲದೆ,
 ತಲೆಕೂದಲನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ವೇದವನ್ನೂ, ಪರಮ ಪುರಾಣವನ್ನೂ,
 ಭಗವದ್ಭಕ್ತರನ್ನೂ ಬಹಳವಾಗಿ ನಿಂದಿಸುತ್ತಬರುವರು. ವೇದಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ
 ವಿಲ್ಲದೆ ನಿರಾಧಾರವಾದ ಈ ಅರ್ಹತಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಟ್ಟವರಲ್ಲರೂ,
 ಅಂಧತಮಸ್ಸಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ! ಆದರೆ, “ಭಗ
 ವದಂಶದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಋಷಭನು, ತನ್ನ ನಡತೆಯಿಂದ ಹೀಗೆ ಲೋಕ
 ವನ್ನು ವಂಚಿಸಬಹುದೆ? ಅವನು ಈ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದ ಅವ
 ಶ್ಯವೇನು” ಎಂದು ಕೇಳುವೆಯಾ ? ರಜೋಗುಣದಿಂದ ಬುದ್ಧಿಗೆಟ್ಟವರಿಗೆ
 ಯೋಗಚಕ್ರಯೆಂಬ ಇಬೊಂದು ವಿಧವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವನ್ನು ತಿಳಿ
 ಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಭಗವಂತನು ಋಷಭಾವತಾರವನ್ನಿತ್ತಿ, ಹೀಗೆ ನಡೆಸಿ
 ರುವನು. ರಾಜಾ ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆ ಋಷಭದೇವನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳುವು
 ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಕೊಂಡಾಡುವರು. “ಈ ಭೂಮಿ
 ಯಲ್ಲಿರುವ ಎಳು ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಜಂಬೂದ್ವೀಪವು ಸರ್ವೋತ್ತಮವೆನಿ
 ಸಿರುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂಭತ್ತು ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತವರ್ಷವೆಂಬ
 ಖಂಡವು ಮೇಲೆನಿಸಿರುವುದು. ಅದರೊಳಗಿನ ಜನರಲ್ಲರೂ ಋಷಭರೂಪ
 ದಿಂದವತರಿಸಿದ ಆ ಭಗವಂತನ ಮಂಗಳಚರಿತ್ರಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ
 ಹೀಗೆ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರುವರು ? “ಆಹಾ ! ಪ್ರಿಯವ್ರತನ ವಂಶವು ಎಷ್ಟು

ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದು! ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಮಪುರುಷನೇ ಇದರಲ್ಲಿ ಋಷಭರೂಪದಿಂದವತರಿಸಿ, ಮೋಕ್ಷಕಾರಣವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ತಾನಾಗಿಯೇ ನಡೆಸಿ ತೋರಿಸಿದಾಗ, ಆ ವಂಶದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇನು? ಯಾವನು, ಮನೋವೇಗ ಮುಂತಾದ ಯೋಗಶಕ್ತಿಗಳು ತಾವಾಗಿ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಬಂದರೂ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿಬಿಟ್ಟನೋ, ಯಾವನು ತನಗೆ ಬೇಡವೆಂದು ತ್ಯಜಿಸಿಬಿಟ್ಟುದನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾಯೋಗಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವರೋ, ಅಂತಹ ಋಷಭದೇವನ ಸಿಷ್ಠಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾವ ಯೋಗಿಯುತಾನೇ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲಾದರೂ ಅನುಸರಿಸಬಲ್ಲನು?" ಎಂಬುದೇ ಆ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವು ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳಿಗೂ, ಸಕಲವೇದಗಳಿಗೂ, ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಗುರುವಾದ ಆ ಋಷಭದೇವನ ಚರಿತ್ರವು ಈವಿಧವಾದುದು. ಇದನ್ನು ಪಠಿಸಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳೂ ನೀಗುವುವು. ಇದು ಸಮಸ್ತ ಮಂಗಳಗಳಿಗೂ ನೆಲೆಯಾದುದು. ಈ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಪ್ರತಿಪದವೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಯಾವನು ಕೇಳುವನೋ, ಯಾವನು ಬೇರೂಬ್ಬರಿಗೆ ಹೇಳುವನೋ, ಅವನಿಗೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವುಂಟಾಗುವುದು. ಅನೇಕಪಾಪಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಯಾದ ಸಂಸಾರದುಃಖಗಳಿಂದ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಆತ್ಮವನ್ನು, ಈ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಅಮೃತಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ, ಭಗವದ್ಗುಣಾನುಭವವೆಂಬ ಮಹಾನಂದವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಿವೇಕಿಗಳು, ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಲಭಿಸುವ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ಕೂಡ ಆದರಿ ಸಲಾರರು. ಅವರು ಯಾವವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನದೆಂಬ ಅಭಿಮಾನವಿಲ್ಲದೆ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಭಗವದಧೀನವೆಂದೇ ನೆನೆಸತಕ್ಕವರಾದುದರಿಂದ, ಸಮಸ್ತಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿದಂತೆಯೇ ತೃಪ್ತರಾದವರು. ಓ ರಾಜಾ ! ಪಾಂಡವರಾದ ನಿಮಗೂ, ಮತ್ತು ಯಾದವರಿಗೂ ಭಗವಂತನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರನಾಗಿ ತಾನೇ ರಕ್ಷಕನಾಗಿಯೂ, ಗುರುವಾಗಿಯೂ, ದೈವವಾಗಿಯೂ, ಮಿತ್ರನಾಗಿಯೂ, ಕುಲಪತಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವನು. ಏಚ್ಛೇಕೇ? ಸಮಯಬಂದಾಗ ಕಿಂಕಶನಾಗಿಯೂ ಕೆಲಸಮಾಡಿರುವನು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿಯ

ರಾದ ಪಾಂಡವರಿಗಾಗಲಿ, ಮತ್ತು ತನ್ನನ್ನು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಧ್ಯಾನಿಸಿದ ಇತರರಿಗಾಗಲಿ, ಅವನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನೇಹೊರತು ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಆದುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕಿಂತಲೂ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ದುರ್ಲಭವು ರಾಜಾ ! ಯಾವನು ಪರಬ್ರಹ್ಮರೂಪವಾದ ಅತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಅನುಭವಿಸತಕ್ಕ ಮಹಾಲಾಭದಿಂದ, ಬೇರೆ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಡದಿದ್ದನೋ, ಮತ್ತು ಯಾವನು, ಪಾಪಪ್ರವರ್ತನದಿಂದ ತಮ್ಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನೇ ತಾವು ಕಾಣದಿರುವ ಚೇತನರಲ್ಲಿ ಕನಿಕರಗೊಂಡು, ಅವರಿಗೆ ನಿರ್ಭಯವಾದ ಆತ್ಮಾನುಭವವೆಂಬ ಮೋಕ್ಷೋಪಾಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನೋ, ಋಷಭರೂಪಿಯಾದ ಆ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಇದು ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

◆◆◆ ಭರತನ ಚರಿತ್ರನು. ◆◆◆

ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನೇ! ಪರಮಪಾವನವಾದ ಋಷಭನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ನಿನಗೆ ಸಾಂಗವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದೆನಷ್ಟೆ ! ಇನ್ನು ಆತನ ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರನಾದ ಭರತನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಆ ಭರತನು ಪರಮ ಭಾಗವತೋತ್ತಮನು ! ಈತನು ತಂದೆಯಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ವಿಶ್ವರೂಪನ ಮಗಳಾದ ಪಂಚಜನಿಯೆಂಬವಳನ್ನು ನಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಭೂತಾದಿಯೆಂಬ ತಾಮಸಾಹಂಕಾರದಿಂದ ಐದು ಭೂತಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಆ ಭರತನಿಗೆ ಪಂಚಜನಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವವಿಧದ ಲ್ಲಿಯೂ ತನಗೆ ಸಮಾನಗುಣವುಳ್ಳ ಐದುಮಂದಿಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸುಮತಿ, ರಾಷ್ಟ್ರಭೃತ್ತು, ಸುದರ್ಶನ, ಅಚರಣ, ಧೂಮ್ರಕೇತುವೆಂದು ಹೆಸರು. ಭರತನು ಯಾವ ಭೂಭಾಗವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನೋ, ಆ ಭಾಗವು ಭಾರತವರ್ಷವೆಂಬ ಅವನ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು ! ಅನೇಕವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದ ಆ ಭರತನು, ತನ್ನ ಕುಲಧರ್ಮವನ್ನು ತಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅನುವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ದೇಶದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ ಅವರವರ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯೋಗಿಸಿ, ತನ್ನ

ಪಿತೃಪಿತಾಮಹರಂತೆಯೇ ಪ್ರಜಾರಂಜಕನಾಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಈತನು ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ, ದರ್ಶಪೂರ್ಣಮಾಸ, ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ, ಪಶು, ಸೋಮವೆಂಬ ನಾನಾಬಗೆಯ ಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಕೃತಿವಿಕೃತಿಗಳೆಂಬ ಎರಡುಮಾರ್ಗಗಳಿಂದಲೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸುತ್ತ ಬಂದನು ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚಾತುರ್ಹೋತ್ರವೆಂಬ ವಿಧಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಲೋಪವಿಲ್ಲದಂತೆ, ಅನೇಕಯಾಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಬಂದರೂ, ಧರ್ಮವೆಂದೂ, ಅಪೂರ್ವವೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಆ ಯಾಗಫಲವನ್ನೂ ಭಗವದನು ಗ್ರಹವೆಂದೇ ತಿಳಿದು, ಅದನ್ನು ಆ ಭಗವದರ್ಪಣರೂಪವಾಗಿಯೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಬೇರೆಬೇರೆ ದೇವತೆಗಳನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳತಕ್ಕ ಮಂತ್ರಗಳೂ ಕೂಡ, ಆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿ ಯಜ್ಞಪುರುಷನೆನಿಸಿದ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಪರ್ಯವಸನ್ನವಾಗುವುದರಿಂದ, ತಾನು ಹೇಳತಕ್ಕ ಯಜ್ಞಮಂತ್ರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಾಸುದೇವಮಂತ್ರವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಚಾತುರ್ಯದಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಕರ್ಮವಾಸನೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀಗಿ, ಶುದ್ಧಹೃದಯನಾಗಿದ್ದ ಆ ಭರತನು, ಆ ಯಜ್ಞಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಅಧ್ವರ್ಯುಗಳು ಹೋಮದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದು, ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೋಮಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಆಯಾ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ಅವಯವವೆಂದೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಭರತನು ತಾನು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಭಗವದಾರಾಧನರೂಪವಾಗಿಯೇ ನಡೆಸುತ್ತ, ಅದರಿಂದ ಶುದ್ಧಮನಸ್ಕನಾದನು. ಇದರಿಂದ ಆತನು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ತನ್ನ ಹೃದಯಕಮಲಮಧ್ಯರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಜೀವಶರೀರಕನಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡವನಾಗಿಯೂ, ಶ್ರೀವತ್ಸ, ಕೌಸ್ತುಭ, ವನಮಾಲಿಕೆ, ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಮೊದಲಾದುವುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತನಾಗಿಯೂ, ಮಹಾಪುರುಷಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿಯೂ, ಇರುವ ವಾಸುದೇವಾತ್ಮಕನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಭರತನಿಗೆ ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಅವನ ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಪರಿಪಕ್ವವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರವರ್ಷಗಳವರೆ

ಗೆ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ತನಗೆ ಭೋಗಾನುಭವದ ಕಾಲವು ಆತಿಕ್ರಮಿಸುತ್ತ ಬಂದುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಕುಲಕ್ರಮಾಗತವಾಗಿ ಬಂದ ರಾಜ್ಯಕೋಶಾದಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟನು. ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯಸಮೃದ್ಧವಾದ ತನ್ನ ಆರಮಣೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಹೊರಟು, ಪುಲಹಾಶ್ರಮವೆಂಬ ಸಾಲಗ್ರಾಮಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಆ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಬಹಳಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದು! ಭಗವಂತನು ಈಗಲೂ ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನ್ನಾರಾಧಿಸತಕ್ಕ ಭಕ್ತರಿಗೆ, ಅವರವರ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾದ ರೂಪದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುವನು ಅಲ್ಲಿ ಚಕ್ರನದಿಯೆಂಬ ಒಂದಾನೊಂದು ನದಿಯು ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತ, ಆ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪವಿತ್ರವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆಲ್ಲಾ ಚಕ್ರರೇಖೆಗಳುಳ್ಳ ತಿಲೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವುದರಿಂದ ಆ ನದಿಗೆ ಚಕ್ರನದಿಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಆ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ಭರತನು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿದ್ದು, ಬಗೆಬಗೆಯ ಹೂಗಳಿಂದಲೂ, ಜಿಗುರುಗಳಿಂದಲೂ, ತುಳಸೀದಳಗಳಿಂದಲೂ, ಜಲದಿಂದಲೂ, ಗಡ್ಡೆಗಿಣಿಸು ಮೊದಲಾದ ಸ್ತವೇದ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ಭಗವಂತನನ್ನಾರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ತಾನು ಶುದ್ಧವಾದ ಆಹಾರದಿಂದ ದೇಹಧಾರಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಸುವವಾದ ಪರಮಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಆ ಭರತನಿಗೆ ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಿಯಾದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಅನುರಾಗವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಈ ಅನುರಾಗಾತಿತಯದಿಂದ ಆತನ ಹೃದಯವು ಕರಗಿತು ಅವನ ದೇಹವು ಪುಳಕಿತವಾಯಿತು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದಬಾಷ್ಪವು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು. ಹೀಗೆ ಆ ಭರತನಿಗೆ, ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಧ್ಯಾನಿಸುವುದರಿಂದ, ಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿ ಬಂದು, ಅದರಿಂದಂಟಾದ ಆನಂದರಸಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಅವನ ಬುದ್ಧಿಯು ಮುಳುಗಿಹೋದುದರಿಂದ, ಆಗ ಅವನಿಗೆ ತಾನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಭಗವತ್ಪೂಜೆಯೂ ಮರೆತು ಹೋಗುವಂತಾಯಿತು ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಭರತನು ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವನ್ನುಟ್ಟು, ಚಕ್ರನದಿಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಕಾಲಸ್ನಾನಮಾಡುವುದರಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಒದ್ದೆಯಾಗಿಯೂ, ಗೋರೋಚನದ ಬಣ್ಣವು

ಳ್ಳಿದಾಗಿಯೂ, ಸುರುಳಿಗಟ್ಟಿದುದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಜಟಾಭಾರದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತ, ಭಗವದಾರಾಧನವೆಂಬ ದೃಢವ್ರತವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಸೂರ್ಯೋದಯವಾದೊಡನೆ ಇದಿರೆದ್ದು ನಿಂತು, ಸೂರ್ಯಮಂಡಲ ಮಧ್ಯ ವರ್ತಿಯಾಗಿ ಸುವರ್ಣಭಾಯೆಯುಳ್ಳ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸತಕ್ಕ ಋಕ್ಕಿನಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವನು. “ ಯಾವನು ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ತಾನೂ ಜೀವನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಆಯಾ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಿಸುವನೋ ಅಂತಹ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ತೇಜೋಮಯವಾದ ಈ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದುವೆವು. ಮತ್ತು ಜೀವನು ದುರ್ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಿಸತಕ್ಕ ಬುದ್ಧಿಗೆ ವಶನಾಗಿ, ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನು ನುಭವಿಸುವಾಗ, ಯಾವನು ಆ ಜೀವನಲ್ಲಿ ತಾನೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿ ದ್ದು, ಅವನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವನೋ, ಯಾವನು ಜಗತ್ತೂ ರಣಭೂತನೋ, ಪ್ರಕೃತಿಮಂಡಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೊರಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಪರಮಪುರುಷನ ತೇಜೋಮಯವಾದ ಶರೀರವನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದುವೆವು. ಕೇವಲಜ್ಞಾನಮಯವಾಗಿ ಲೋಕವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಆ ರೂಪವನ್ನು ಮರೆಹುಗುವೆನು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸೂರ್ಯಮಂತ್ರದಿಂದ ಉಪಸ್ಥಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

{ ಭರತನು ನದೀತೀರದಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದು ಬಂದು ಹುಲ್ಲೆಯನ್ನು ತಂದು ಪೋಷಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ತಾನೂ ಹುಲ್ಲೆಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದುದು }

ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು! ಆ ಭರತನು ಒಮ್ಮೆ ಚಕ್ರನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಪ್ರಣವ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಮೂರು ಮುಹೂರ್ತ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಈ ಮಂತ್ರಜಪವನ್ನು ಮಾಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಂದಾನೊಂದು ಹೆಣ್ಣು ಜಿಂಕೆಯು, ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ನೀರು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ

973. ನದಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದಾನೊಂದು ದೊಣ್ಣೆ ಜಿಂಕೆಗೆ,
 ಸಿಂಹಗಳೊಡನೆ ಗಲಾಟೆಯಾಗಲು, ಭರತನು ಆ ಮರಿಯನ್ನು
 ಕೊಂದನು.

ಮಂದೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಬಂದು ಆ ನದಿಯಲ್ಲಿಳಿಯಿತು. ಅದು ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಲೋಕಭಯಂಕರವಾದ ಒಂದು ಸಿಂಹಗರ್ಜನವು ಅದರ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಭೀರುಸ್ವ ಭಾವವುಳ್ಳ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಜಿಂಕೆಗೆ, ಈ ಸಿಂಹಗರ್ಜನವು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ಎದೆಯೊಡೆಯುವಂತೆ ಭಯವುಂಟಾಯಿತು. ಭಯದಿಂದ ಚಂಚಲದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ಆ ಜಿಂಕೆಯು, ಸಿಂಹಗರ್ಜನವನ್ನು ಕೇಳಿ ನಡುಗುತ್ತ, ನೀರುಕುಡಿಯುವುದನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಆತ್ಮಾತುರದಿಂದ ಧಟ್ಟನೆ ತಾನು ಸಿಂತಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಹಾರಿ, ಆ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿತು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದು ಪೂರ್ಣಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅದಕ್ಕೆ ಗರ್ಭಸ್ತ್ರಾವವುಂಟಾಗಿ, ಆ ಮರಿಯು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಹೀಗೆ ಆ ಜಿಂಕೆಗೆ ಭಯಾತುರದಿಂದಲೂ, ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಗುವ ಆಯಾಸದಿಂದಲೂ, ಗರ್ಭವು ಜಾರಿ ಬೀಳಲು, ಭಯದಿಂದಲೂ, ನೋವಿನಿಂದಲೂ ಪೀಡಿತವಾದ ಆ ಜಿಂಕೆಯು, ಒಂದೇ ಓಟದಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ, ಒಂದು ಪರ್ವತಗುಹೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿತು ಆತ್ಮಾಯಾಸದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಕೊನೆಗೆ ಮರಣವನ್ನೂ ಹೊಂದಿತು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಭರತನು ನದೀಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಆ ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಬಂಧುಗಳನ್ನಗಲಿ ತಾಯಿಯೂ ಸತ್ತುದರಿಂದ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಣಾಪಾಯಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ಆ ಮರಿಯಲ್ಲಿ ಕನಿಕರಗೊಂಡು, ಅದನ್ನು ಆ ಪ್ರವಾಹದಿಂದೆತ್ತಿ ತಂದು, ತನ್ನ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಕಾಪಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಭರತನಿಗೆ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ, ಆ ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನದೆಂಬ ಅಭಿಮಾನವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗಾಗ ಅದರ ಮೈಯನ್ನು ತೊಳೆದು ಶುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿನಂತೆ ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಅದನ್ನು ಮುದ್ದಾಡಿ ಲಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹುಲಿ ಮೊದಲಾದ ಕಾಡುಮೃಗಗಳ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕದಂತೆ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಕಾಪಾಡುತ್ತ ಬಂದನು. ಹೀಗೆ ಆ ಭರತನು ಯಾವಾಗಲೂ ಆ ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ, ಯಾವಾಗ

ಲೂ ಅದರ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುದರಿಂದಲೂ, ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ಭಗವದಾರಾಧನಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿಯೂ, ಶಾಙಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕರೆಯು ತಪ್ಪುತ್ತಬಂದಿತು ಅವನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ತಗ್ಗುತ್ತಬಂದು, ಕೆಲವು ದಿನಗಳೊಳಗಾಗಲಿ ಸಮಸ್ತಧರ್ಮಗಳೂ ನಿಶ್ಶೇಷವಾಗಿ ನಷ್ಟವಾದುವು ಭರತನು ಆ ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ “ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪಕ್ಕೆ! ಕಾಲವಶದಿಂದ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಮೊದಲಾದ ತನ್ನ ಬಂಧುವರ್ಗವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಗಲಿ ಬಂದ ಈ ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿಯು ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಾಯುತ್ತಿತ್ತಲ್ಲಾ! ಇಂತಹ ದುರವಸ್ಥೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ಈ ಪ್ರಾಣಿಯು ದೈವವಶದಿಂದ ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು! ಈಗ ಈ ಮರಿಯು ನನ್ನನ್ನೇ ತಂದೆಯನ್ನಾಗಿಯೂ, ತಾಯನ್ನಾಗಿಯೂ ನಂಬಿರುವುದು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೊಬ್ಬ ರಕ್ಷಕನನ್ನು ಕಾಣದು! ಇದು ಸರ್ವಪಿಥದಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನನ್ನೇ ನಂಬಿರುವುದರಿಂದ, ಇದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೋಷಿಸಿ ವೃದ್ಧಿಗೆ ತರಬೇಕಾದುದೇ ನನ್ನ ಅಪಶ್ಯುಕ್ತವ್ಯವು. ಇದನ್ನು ಲಾಲಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕಾದುದೇ ನನಗೆ ಮುಖ್ಯಕಾರ್ಯವು! ಇದರಿಂದ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೆಟ್ಟರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ! ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಪಿಸದೆ, ಇದನ್ನು ನಾನು ಪೋಷಿಸುತ್ತಿರಬೇಕಾದುದೇ ಯುಕ್ತವು ಪಿವೇಕಿಗಳಾದವರು ಮರಹೊಕ್ಕವರನ್ನು ಕಾಪಾಡದಿದ್ದರೆ ಬಹಳ ದೋಷಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವರು. ಪರೋಪಕಾರಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಶಾಂತರಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪಂಡಿತರು, ಇಂತಹ ದೀನರಲ್ಲಿ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸದೆ ಬಿಡರು! ಸಜ್ಜನರು, ಮರಹೊಕ್ಕವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಪ್ರಯೋಜನ ಹಾಸಿಯನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಲಕ್ಷಿಸಲಾರರು.” ಎಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ, ಆ ಮರಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದುಮೊದಲು ಆತನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಆ ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿಯೊಡನೆಯೇ ಕುಳಿತಿರುವನು! ಯಾವಾಗಲೂ ಅದರೊಡನೆಯೇ ಅಡುತ್ತಿರುವನು! ಅದರೊಡನೆಯೇ ತಾನೂ ಗಡ್ಡೆಗಿಣಿಸುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವನು! ಹೀಗೆ ಭರತನಿಗೆ, ಆ ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿಯಲ್ಲಿ ಮಿತಿಮೀರಿದ

ಸ್ನೇಹವುಂಟಾಯಿತು ! ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ದರ್ಭೆಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ನೀರನ್ನಾಗಲಿ ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಾನು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಾಗಲೂ, ಹುಲಿ ತೋಳ, ಮುಂತಾದ ಕಾಡುಮೃಗಗಳಿಂದ ಆಜಿಂಕೆಗೆ ಏನಾದರೂ ಆಪಾಯವು ಸಂಭವಿಸಬಹುದೆಂಬ ಚಿಂತೆಯಿಂದ, ಅದನ್ನೂ ತನ್ನ ಸಂಗಡಲೇ ಕಾಡಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಕಾಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಾಗ ಆ ಮೃಗವು ಅಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೋ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಲೋ, ತನ್ನೊಡನೆ ಬಾರದೆ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ನಿಂತಾಗ, ತಾನೂ ಅದರೊಡನೆ ನಿಂತು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು ! ಎಷ್ಟಾದರೂ ಅದು ಮುಂದೆ ನಡೆಯದಿದ್ದರೂ ಭರ್ಜರಿ, ಅದನ್ನು ತಾನೇ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ತಾನು ಕುಳಿತಾಗ ಅದನ್ನೂ ತನ್ನ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು ! ತಾನು ಮಲಗುವಾಗ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಎದೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಹೀಗೆ ಭರತನು ಮಿತಿಮೀರಿದ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಆ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಮುದ್ದಿಸಿಲಾಲಿಸುತ್ತ, ಅದರಿಂದ ಬಹಳ ವಾಗಿ ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ನಿತ್ಯಸೈಮಿತ್ತಿಕಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ ನಡುನಡುವೆ ಆ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಅದರಕಡೆಗೆ ತಿರುಗುವನು ! ಅದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿಳದಿದ್ದಾಗ, ಎದ್ದಿದ್ದು ನೋಡುವನು ! ಅದನ್ನು ಕಂಡಮೇಲೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಕುಳ್ಳಿರುವನು ! ಅದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಸಂತೋಷದಿಂದಂಕ್ಕುತ್ತ, “ಓ ನನ್ನ ಮುದ್ದುಮರಿಯೆ ? ನಿನಗೆ ಸರ್ವದೇಶ ಸರ್ವಕಾಲ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ಷೇಮವುಂಟಾಗುತ್ತಿರಲಿ !” ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸುವನು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಆ ಜಿಂಕೆಯು ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸದೆಹೋಗಲು, ತನ್ನ ಆಸ್ತಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡವನಂತೆ, ಭಯದಿಂದ ತತ್ತಲಿಸುತ್ತ, ಅದನ್ನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವೂ ಆಗಲಿರಲಾರದೆ, ಮೋಹಪರವಶನಾಗಿ ದುಃಖದಿಂದ ರೋದನಮಾಡತೊಡಗಿದನು. “ಆಯ್ಯೋ ! ತಾಯ್ತಂದೆಗಳಲ್ಲದೆ ತಪ್ಪಲಿಯಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರಿದ ಆ ನನ್ನ ಮುದ್ದು ಮರಿಯು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಕಾಣೆನಲ್ಲಾ ! ಇನ್ನೇನುಗತಿ ! ಆಯ್ಯೋ ! ನಾನೆಂತಹ ದುಷ್ಟನು,

ಎಷ್ಟು ಕ್ರೂರಪ್ರಾಣಿಯನು ನಾನೆಷ್ಟು ದುರ್ಭಾಗ್ಯನು! ಕಿರಾತನಂತೆ ನಿರ್ದಯನಾದ ನನ್ನನ್ನು ನಂಬಿ ಒಂದುದರಿಂದಲ್ಲವೇ ಆ ಮುದ್ದುಮೃಗಕ್ಕೆ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯುಂಟಾಯಿತು! ಅಯ್ಯೋ! ನಾನು ಇಷ್ಟು ಎಚ್ಚರತಪ್ಪಿದವನೆಂಬುದನ್ನು ಕಾಣದೆ, ನನ್ನನ್ನು ಸಾಧುವೆಂದು ತಿಳಿದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಮೋಸಹೋಯಿತು! ಹೇಗಾದರೂ ಆಗಲಿ! ದೈವಕೃಪೆಯಿಂದ ಅದು ಸಾಯದೆ ಬದುಕಿದ್ದು, ಈ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹುಲ್ಲುಮೇಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ತಿರುಗಿ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣುವೆನೆ! ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗುಂಪಾಗಿ ಸಂಚರಿಸತಕ್ಕ ತೋಳ ನಾಯಿ ಮುಂತಾದುವಾಗಲಿ, ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಹೊಂಚುಹಾಕತಕ್ಕ ಹುಲಿ ಮುಂತಾದುವಾಗಲಿ ಅದನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸದೆ ಬಿಡುವುದೆ? ಲೋಕಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಉದಿಸಿ ಸಂಚಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸೂರ್ಯನೂ ಅಸ್ತಮಿಸುತ್ತಿರುವ ನಲ್ಲಾ! ಅಯ್ಯೋ! ಇನ್ನೂ ಆ ನನ್ನ ಮುದ್ದುಮೃಗವು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ಆ ನನ್ನ ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿಯೆಂಬ ರಾಜಕುಮಾರನು ತನ್ನ ಜಾತಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ಮತ್ತು ಮನೋಹರವಾದ ತನ್ನ ಅಟಗಳಿಂದ ದುರ್ಭಾಗ್ಯನಾದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿರುಗಿ ಯಾವಾಗ ಆನಂದಪಡಿಸುವನೋ ಕಾಣೆನು! ಆಗಾಗ ನನ್ನೊಡನೆ ಸೇರಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ. ನಾನು ಸುಳ್ಳುಸುಳ್ಳಾಗಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುವಂತೆ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಕುಳಿತರೆ, ಆ ನನ್ನ ಮುದ್ದುಮೃಗವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಯಕೋಪವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಬಂದು, ಜಲಧಾರೆಯಂತೆ ಮೃದುವಾದ ತನ್ನ ಕೊಂಬಿನ ತುದಿಯಿಂದ ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಭಯಪಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಸವರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲಾ! ಅಂತಹ ನನ್ನ ಮುದ್ದುಮರಿಯನ್ನು ನಾನು ತಿರುಗಿ ಕಾಣುವೆನೆ? ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಆ ಮೃಗವು ಕುಚೇಷ್ಟೆಗಾಗಿ ನಾನು ದರ್ಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟ ಹವಿಸ್ಸಗಳನ್ನು ಬಾಯಿಂದ ಕಡಿದು, ಅಶುದ್ಧವಾಗಿ ಮಾಡುವುದುಂಟು! ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಕೋಪದಿಂದ ಗರ್ಜಿಸಿ ಹೆದರಿಸಿದಾಗ, ಅಕ್ಷಣವೇ ತನ್ನ ಅಟಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾದ ಋಷಿಕುಮಾರನಂತೆ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತಿರುವುದಲ್ಲಾ! ಅಂತಹ ನನ್ನ ಮುದ್ದುಮೃಗವು ಇನ್ನೂ ಏಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೋಕಾಣೆನು” ಎಂದು ಆ ಮೃಗದ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ವಿಲಪಿಸುತ್ತ, ಪರ್ಣಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು.

ಹೊರಗೆ ಬಂದನು. ಆಶ್ರಮದ ಹೊರಗೆ ಆ ಮೃಗದ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭೂಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನೋಡಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ದುಃಖದಿಂದ ವಿಲಪಿಸುವನು “ಆಹಾ! ಈ ಭೂದೇವಿಯು ಎಂತಹ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿನಿಯೋ! ಆ ನನ್ನ ಮುದ್ದುಮೃಗದ ಅಂದವಾದ ಹೆಜ್ಜೆಯಗುರುತುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮೈಗೆ ಭೂಷಣವಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವ ಈ ಭೂದೇವಿಯು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಳೋ! ಆಹಾ! ಈ ಪಾದರೇಖೆಗಳು ಎಷ್ಟು ಮಂಗಳಕರಗಳಾಗಿರುವುವು ! ಎಷ್ಟು ದಟ್ಟವಾಗಿರುವುವು ! ಆದರೆ ಪಾದರೇಖೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ಈ ಭೂಪಿಯಾದರೂ, ನನಗೆ ಸರ್ವಸ್ವದಂತಿದ್ದ ಆ ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿಯು ಹೋದದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡಬಾರದೆ ! * ಈ ಭೂಭಾಗವು ಆ ಕೃಷ್ಣಸಾರಮೃಗದ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತುಗಳಿಂದಲಂಕೃತವಾಗಿಯೆ ಜ್ಞಾತಿಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಇಷ್ಟಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ತಾನು ತಕ್ಕ ಸ್ಥಾನವೆಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವುದು, ಓಹೋ! ಬಂದುವೇಳೆ ಇಂತಹ ಬಡಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ದಯಾಳುವಾದ ಚಂದ್ರನು, ತಾಯಿಲ್ಲದೆ ತಬ್ಬಲಿಯಾದ ಆ ಮೃಗಶಿಶುವನ್ನು ನೋಡಿ ಕನಿಕರಗೊಂಡು, ಹುಲಿ ವೊಡಲಾದ ಕ್ರೂರಜಂతుಗಳ ಬಾಯಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಕರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಬಹುದೆ? ! ಆಹಾ! ನನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ ಬೀಳತಕ್ಕ ಈ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಎಷ್ಟು ಸುಖಕರವಾಗಿರುವುದು! ಆ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಕಾಣದ ದುಃಖವೆಂಬ ದಾವಾಗ್ನಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಹೃದಯವು ಡಗ್ಗವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆ ಸಂಕಟವನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ, ನಾನು ಆ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ದಯಾಳುವಾದ ಈ ಚಂದ್ರನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕನಿಕರಗೊಂಡು, ಪ್ರೀತಿಸೂಚಕವಾದ ಆನಂದ ಬಾಷ್ಪದಂತೆ ತಂಪಾಗಿಯೂ, ಅನುರಾಗವರ್ಧಕವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅಮೃತಮಯವಾದ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ನನ್ನ ತಾಪವನ್ನು ನೀಗಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಹೀಗೆಂದು ಭರತನು

* “ಯಸ್ಮಿನ್ ದೇಶೇ ಕೃಷ್ಣಮೃಗಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ಧರ್ಮಾ ನಿಬೋಧತೆ ” ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಕೃಷ್ಣಮೃಗವಿದ್ದ ಸ್ಥಾನವು ಪವಿತ್ರವೆಂದೂ ಕರ್ಮಯೋಗ್ಯವೆಂದೂ ಗ್ರಾಹ್ಯವು.

ಹಲವು ಬಗೆಯ ಮನೋರಥಗಳಿಂದ ಕಳವಳಿಸಿ ರೋದಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿಯೆಂಬ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವು ಆತನ ಯೋಗಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದುದರಿಂದ, ಅವನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿಯೋಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋದುವು. ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನೆ ! ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವೆಂಬುದು ಯೋಗನಿಷ್ಠನಾದ ಭರತನಿಗೂ ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟಿತು ನೋಡದೆಯಾ ? ಆ ಭರತನಿಗೆ ಈವಿಧವಾದ ಅವಸ್ಥೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಂದು ಸೇರುವುದಕ್ಕೆ ಅವನ ಪ್ರಾರಬ್ಧವೇ ಕಾರಣವು ! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮನುಷ್ಯಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಭರತನಿಗೆ, ವಿಜಾತೀಯವಾದ ಆ ಜಿಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಮೋಹವುಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತೆ ? ಮೋಕ್ಷವಿರೋಧಿಗಳೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ ತನ್ನ ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟುಬಂದ ಭರತನು, ಆ ಕಾಡುಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರದೆ ಸಂಕಟಪಡಬೇಕಾದರೆ, ಇದು ಅವನ ಪ್ರಾರಬ್ಧವಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನು ? ಈ ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿಯೆಂಬ ವಿಘ್ನದಿಂದ ತನ್ನ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸವೆಲ್ಲವೂ ನಷ್ಟವಾದರೂ, ಅದನ್ನೂ ತಿಳಿಯಲಾರದೆ, ಯಾವಾಗಲೂ ಆ ಮೃಗವನ್ನು ಮುದ್ದಾಡುತ್ತ, ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನೇ ತಾನು ಮರೆತಿದ್ದನು ಹೀಗೆ ಎಚ್ಚರತಪ್ಪಿದ್ದ ಆ ಭರತನಿಗೆ, ದುರ್ನಿವಾರವಾದ ಮೃತ್ಯುಕಾಲವು ಸಮೀಪಿಸಿತು. ಸರ್ಪವು ಮಹಾವೇಗದಿಂದ ಇಲಿಯ ಬಿಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ, ಮೃತ್ಯುವು ಅವನ ದೇಹವನ್ನೊಳಹೊಕ್ಕಿತು. ತನ್ನ ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ! ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನಂತೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ನಟ್ಟಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಆ ಮೃಗದ ಸಂಗಡಲೇ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟನು. ಅವನಿಗೆ ಪೂರ್ವವಾಸನೆಯು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗದುದರಿಂದಲೂ, * ಅಂತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ಮೃಗವನ್ನೇ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುದರಿಂದಲೂ, ತಿರುಗಿ ಜಿಂಕೆಯ ರೂಪದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದನು.

* ಇಲ್ಲಿ “ಯಂಯಂ ವಾಪಿ ಸ್ಮರಣಭಾವಂ ತ್ಯಜತ್ಯಂತೇ ಕಳೇಬರಮ್ | ತತ್ತ ದೇವೇತಿ ಕಾಂತೇಯ ಸಹಾತದ್ಭಾವ ಭಾವಿತಃ ” ಎಂಬ ಭಗವದ್ಗೀತಾವಾಕ್ಯವು ಅನುಷಂಧೇಯವು.

ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಅವನು ಹೀಗೆ ಮೃಗಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅವನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಭಗವದಾರಾಧನದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ತಾನು ಈ ಮೃಗಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು ಹಿಂದೆ ತನಗೆ ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮೋಹವೇ ತನ್ನ ಮೃಗಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದು ಪರಿತಪಿಸುವನು. “ಅಯ್ಯೋ! ನಾನೆಷ್ಟು ದುರ್ಭಾಗ್ಯನು! ಮೊದಲು ನಾನು ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮಾರ್ಗವನ್ನವಲಂಬಿಸಿದ್ದರೂ, ನಡುವೆ ಬಂದ ವಿಘ್ನದಿಂದ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಪ್ಪುದಾರಿಗೆ ಹೋದೆನು. ಆಹಾ! ಎಂತಹ ಕಷ್ಟವು ! ನಾನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಂಗಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ ನಾಗಿ, ಸಿರ್ಜನವಾದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದು, ಭಗವತ್ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದರಿಂದಲೂ, ಆತನ ರೂಪವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವುದರಿಂದಲೂ, ಅವನನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುವುದರಿಂದಲೂ, ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆರೆಗೊಳಿಸಿದ್ದೆನು ಹೀಗೆ ಇತರ ರಚಿಂತೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ಮನಸ್ಸನ್ನು, ನಾನು ಬುದ್ಧಿಗೆಟ್ಟು ಒಂದು ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟೆ ನಾದುದರಿಂದ, ಆ ಮನಸ್ಸು ಅದೇ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಯೋಗಮಾರ್ಗದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಆಹಾ ! ನಾನು ಎಂತಹ ಅವಿವೇಕಿಯು!” ಎಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಗೊಂಡು, ಆಗಲೇ ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನೂ, ತನ್ನ ಮಂದೆಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ತಾನಿದ್ದ ಕಾಲಂಜರವೆಂಬ ಪರ್ವತಪ್ರಾಂತದಿಂದ ಹೊರಟು, ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ತಾನು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಲಗ್ರಾಮವೆಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿತು. ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಿಯೂ, ಸಿದ್ಧಿಸ್ಥಾನವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಪುಲಹಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ, ಏಕಾಕಿಯಾಗಿದ್ದು, ತನ್ನ ದೇಹಾವಸಾನವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ, ತಿರುಗಿ ತನಗೆ ಬೇರೆಯಾವ ವಿಷಯಜಿಂತೆಯು ತಗುಲುಕಟ್ಟುವುದೋ ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ, ಅತ್ತಿತ್ತ ಕದಲದೆ, ಬೇರೆ ಯಾವುದನ್ನೂ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡದೆ, ತರಗಲೆಯನ್ನು ತಿಂದು ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವು ತೀರುತ್ತ ಬಂದು, ದೇಹಾವಸಾನವು ಸಮೀಪಿಸಿದೊಡನೆ, ಅರ್ಧದೇಹವು ಮುಳುಗುವಂತೆ.

ನದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆ ದೇಹವನ್ನು ತೊರೆದು ಬಿಟ್ಟಿತು ಇದು ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—

❖ { ಭರತನು ಮೃಗಶರೀರವನ್ನು ತೊರೆದಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ } ❖
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಮಾರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದುದು. }

ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು ! ಇದು ಹೀಗಿರಲು, ಅಂಗಿರಸಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನೊಬ್ಬನಿದ್ದನು ಆತನು ಶಮ, ದಮ, ತಪಸ್ಸು, ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ವೇದವನ್ನೊದಿಸುವುದು. ದೈವಾಧೀನವಾಗಿ ತನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದುದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ, ತಾಳ್ಮೆ, ವಿನಯ, ಔದಾರ್ಯ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ, ಅಸೂಯೆಯಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವನ್ನು ನುಭವಿಸತಕ್ಕ ಭಕ್ತಿ, ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲಾ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ್ದನು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನಿಗೆ ಹಿರಿಯಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತುಮಂದಿ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಶಾಸ್ತ್ರಶ್ರವಣದಲ್ಲಿಯೂ, ನಡತೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಆಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ, ರೂಪಾದಾರ್ಯಾದಿಗುಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದರು ಅದೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಕಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಶಿಶುವೂ ಒಂದು ಗಂಡು ಶಿಶುವೂ ಜನಿಸಿತು ಆ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷಶಿಶುವೇ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಭಾಗವತಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿಯೂ, ರಾಜರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖನಾಗಿಯೂ, ಇದ್ದು, ಇದರ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಆ ಶರೀರವನ್ನು ನೀಗಿದ ಭರತನೆಂದೂ, ಆ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಮೇಲೆ, ಅವನು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದುದರಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ಅದೇ ಕೊನೆಯಶರೀರವೆಂದೂ ಹೇಳುವರು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನು ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಸ್ಮರಣೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಬಂಧುಗಳ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಹಿಂದಿನಂತೆ ತಿರುಗಿ ಜನ್ಮಾಂತರವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾಗುವುದೆಂಬ ಭಯದಿಂದ, ಯಾವಾಗಲೂ ತಾನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೀಗಿಸತಕ್ಕ ಆ ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದು, ಆತನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದು

ದು, ಭಗವದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುವುದು, ಆತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವುದು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ಹೇಗಾದರೂ ಜನರ ಸಹವಾಸವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹುಚ್ಚನಂತೆಯೂ, ಕಿವುಡನಂತೆಯೂ, ಕುರುಡನಂತೆಯೂ ನಟಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಇವನ ತಂದೆಯು ಅವನು ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಪುತ್ರಸ್ನೇಹದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರದೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೊರಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ವಿವಾಹಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣು ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೂ, ವ್ರತಸಮಾವರ್ತನದವರೆಗೆ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನಾದರೂ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಸಿಚ್ಛಯಿಸಿ, ಉಪನಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಭರತನಾದರೂ ಪೂರ್ವವಾಸನೆಯಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದಿದ್ದರಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ಕಲಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾದುದೊಂದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ! ತಂದೆಯು ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಮಗನಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕಾದುದವಶ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಶಾಚಾಚಾರಗಳೇ ಮುಂತಾದ ಕರ್ಮನಿಯಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಲಿಸುತ್ತಬಂದನು. ಭರತನಾದರೂ, ಹೇಗಾದರೂ ಆತಂದೆಯ ನಿರ್ಬಂಧದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತ, ತಂದೆಯು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಅವನ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ, ಅಸಂಬದ್ಧವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ, ಏನೂ ತಿಳಿಯದ ಮೂಢನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ತಂದೆಯೂಕೂಡ ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಮಗನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಶಿಕ್ಷಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ವೇದವನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ದೃಢಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ, ವ್ಯಾಹೃತಿ, ಪ್ರಣವ, ತಿರಸ್ಸು, ಎಂಬ ಮೂರುಪಾದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು, ವಸಂತ ಗ್ರೀಷ್ಮ ಋತುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ನಾಲ್ಕುತಿಂಗಳಲ್ಲಿ, ಎಡೆಬಿಡದೆ ಸಂತಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ, ಭರತನು ಸ್ವರವರ್ಣಗಳನ್ನು ವಿಪರೀತವಾಗಿಯೇ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನೇಹೊರತು, ಒಂದಾವರ್ತಿಯಾದರೂ ಅವನ ಬಾಯಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರೂ, ಅದನ್ನು ತಾನು ಗ್ರಹಿಸಲಾರದವನಂತೆಯೇ ನಟಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಅಂಗೀಕರಿಸಿಗೆ ಪುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯವು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ

ಪುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಕೊರಗುತ್ತಿದ್ದ ಆಂಗೀರಸನು, ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಚಕ್ರವ್ರತಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಶಾಚ, ಅಚಮನ, ಕಾಂಡವ್ರತ, ಗುರು ಶುಶ್ರೂಷೆ, ಅಗ್ನಿ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮುಂತಾದ ನಿಯಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಾರಿಬಾರಿ ಗೂ ಕಲಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು. ಜನ್ಮಾಂತರಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದಲೇ ಭರತನು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವನಾದುದರಿಂದ, ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇದೊಂದೂ ರುಚಿಸಲಿಲ್ಲ ತಂದೆಗೆ ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಶವು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ, ಹೇಗಾದರೂ ಮಗನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹಟದಿಂದ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದನು ಇವನ ಪ್ರಯತ್ನವೆಲ್ಲವೂ ನಿಫಲವಾಯಿತು! ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಆಯುಷಕಾಲವು ಮುಗಿಯುತ್ತ ಬಂದಿತು ಹೆಂಡರು ಮಕ್ಕಳೆಂಬ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ, ಕುಟುಂಬಪೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿ, ತಾನು ಸಾಯುವನೆಂಬ ಯೋಚನೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಮೈಮರೆತಿದ್ದಾಗ, ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಂಚುಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಮೃತ್ಯುವು ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು ಈ ಆಂಗೀರಸನ ಕಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನೂ, ಮಗಳನ್ನೂ ಹಿರಿಯವಳ ವಶಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು, ತಾನೂ ಸಹಗಮನವನ್ನುಮಾಡಿ ಪರಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿದಳು ಕರ್ಮಪ್ರಧಾನವಾದ ವೇದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಬುದ್ಧಿಮೋಹಗೊಂಡವರಾಗಿಯೂ, ಆತ್ಮವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕರೆಯಿಲ್ಲದವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಆ ಆಂಗೀರಸನ ಒಂಬತ್ತುಮಂದಿ ಪುತ್ರರೂ, ತಂದೆಯು ಮರಣಹೊಂದಿದಮೇಲೆ, ತಮ್ಮ ಸಹೋದರನಾದ ಭರತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಅವನನ್ನು ಕೇವಲಮೂಢನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದರೂ ಫಲವಿಲ್ಲವೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ನಿರ್ಬಂಧವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಎರಡುಕಾಲಿನ ಪಶುಗಳಂತೆ ಮೂಢರಾದ ಪ್ರಾಕೃತಜನರೆಲ್ಲರೂ, ಇವನ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಕಂಡುಕಂಡಾಗ ಅವನನ್ನು ಹುಚ್ಚನೆಂದೂ, ಮಂಕನೆಂದೂ, ಕಿವುಡನೆಂದೂ ಮೂದಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರ ತಿರಸ್ಕಾರವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ ಇವನು, ಅವರವರ ಭಾವನೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆಯೇ ಹುಚ್ಚನೆಂತೆಯೂ ಬೆಪ್ಪನೆಂತೆಯೂ ನಟಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಭರತ

ನಿಗೆ ತನಗಾಗಿ ತಾನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವೊಂದೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಬಿಟ್ಟುಗಾಗಿಯೋ, ಕೂಲಿಗಾಗಿಯೋ ಇತರರು ತನ್ನನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ಅವನು ಇಂದ್ರಿಯತೃಪ್ತಿಯನ್ನಾಗಲಿ, ಶರೀರ ಸುಖವನ್ನಾಗಲಿ ಬಯಸದೆ, ದೇಹಧಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ಆಗಾಗ ಯಾಚನೆಯಿಂದಲೋ, ದೈವವಶದಿಂದಲೋ ತನ್ನ ಕೈಗೆ ಬಿದ್ದ ಅನ್ನವು, ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿದ್ದರೂ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೂ, ಕದನ್ನಾಗಿದ್ದರೂ, ಮೃಷ್ಟಾನ್ನವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದನ್ನೇ ತಿಂದು ತೃಪ್ತನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ಅವನು ನಿತ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಸಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೀಗಿಸತಕ್ಕ ಕರ್ಮಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದುದಾಗಿಯೂ, ಸ್ವತಸ್ಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೂ, ಶುದ್ಧವಾಗಿಯೂ, ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಾನಂದಮಯವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಅಭಿಮಾನವಿಲ್ಲದವನಾಗಿ, ತೀತೋಷ್ಣಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ದ್ವಂದ್ವಗಳಿಂದ ತೋರುವ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನೂ ಗಮನಿಸದಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ಅವನು ಗೂಳಿಯಂತೆ ಮೈಮೇಲೆ ಹೊದ್ದಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಚಳಿ, ಗಾಳಿ, ಬಿಸಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವನ ಅವಯವಗಳೆಲ್ಲವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಬ್ಬಿಬಲಿತಿದ್ದವು. ಅವನು ಬರ್ಜನೀಲದಮೇಲೆ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ, ಅವನಿಗೆ ತೈಲಾಭ್ಯಂಗನಸ್ನಾನಾದಿಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ, ಅವನ ದೇಹವು, ಅವನ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸದೆ ಸಾಣೆಯಿಕ್ಕದ ಮಹಾರತ್ನದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಒಂದು ಹರಕು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿ, ಕೊಳೆಹಿಡಿದು ಕಪ್ಪಾದ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದುದರಿಂದ, ಮೂಢಜನರು ಅವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಅವನನ್ನು ನೆಪಮಾತ್ರದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮನೆಂದೂ ಮೂದಲಿಸಿ ಅವಮಾನಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ತಿರಸ್ಕೃತನಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ತನ್ನ ದೇಹಧಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಂಡಕಂಡವರಲ್ಲಿ ಕೂಲಿಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅವನ ಸಹೋದರರೂಕೂಡ, ಅವನನ್ನು ಕೂಲಿಯ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಡಿದು, ತಮ್ಮ

ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿದರು. ಅವನು ಆ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಬಂದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳವೆಂದೂ, ತಿಟ್ಟೆಂದೂ ಹೆಚ್ಚೆಂದೂ, ಕಡಿಮೆಯೆಂದೂ ತಿಳಿಯದವನಂತೆ ತನಗೆ ತೋರಿರದಂತೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಕೆಲಸದ ಕೂಲಿಗಾಗಿ ಸಹೋದರರು ತನಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟ, ಆಕ್ಕೆಯ ನುಚ್ಚನ್ನಾಗಲಿ, ಹಿಂಡಿಯನ್ನಾಗಲಿ, ತವುಡು, ಹುರುಳಿ, ಅನ್ನದ ಕೆರಕಲು, ಮುಂತಾಗಿ ಯಾವುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಅದನ್ನೇ ಅಮೃತದಂತೆ ಭಾವಿಸಿ ತಿಂದು ತೃಪ್ತನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತೋತ್ತಮನಾದ ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನೆ! ಆ ಜಡಭರತನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಚಿತ್ರವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು

ಕಳ್ಳೆರು ನರಬಲಿಗಾಗಿ ಭರತನನ್ನು ಕಾಳಿಕಾಲಯಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದುದು.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳೆರು ಗುಂಪಿಗೆ ಪ್ರಮುಖನಾದ ಶೂದ್ರನೊಬ್ಬನು, ತನಗೆ ಮಕ್ಕಳಾದರೆ, ತನ್ನ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯಾದ ಭದ್ರಕಾಳಿಗೆ ನರಬಲಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹರಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅದರಂತೆಯೇ ಅವನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದುದರಿಂದ, ಅವನು ತನ್ನ ಅನುಚರರನ್ನು ಕರೆದು. ದೈವಾಘೇನವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಯಾವನಾದರೂ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರಬೇಕೆಂದು ನಿಯಮಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಈ ದೂತರು ಅಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಇವರ ಕೈಗೆ ಯಾವನೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಅವರು ನಿರಾಶರಾಗಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ಗಾಢಾಂಧಕಾರದಿಂದ ಕವಿದ ಒಂದಾನೊಂದುರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ, ಮಾರ್ಗವಶದಿಂದ, ಆ ಜಡಭರತನು ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಲದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ನಡುರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಹೊಲದನಡುವೆ ವೀರಮಂಡಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಕುಳಿತು, ಕಾಡುಮೃಗಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಿನ ವೈರುಗಳಿಗೆ ಅಪಾಯವಿಲ್ಲದಂತೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟುಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಭರತನನ್ನು ಕಂಡರು. ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳ ಆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ, ನರಬಲಿಗೆ ತಕ್ಕ ಮನುಷ್ಯನು ಸಿಕ್ಕಿದನೆಂಬ ಸಂತೋಷದಿಂದ, ಅರಳಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಅವನನ್ನು ಹಗ್ಗಗಳಿಂದ ಬಿಗಿದು ಕಾಳಿಕಾಲಯಕ್ಕೆ

ತಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳರೆಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಗುಂಪುಗೂಡಿ, ತಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕೆಲವರು ಅವನಮೇಲೆ ನೀರನ್ನು ತಂದು ಸುರಿದರು ಕೆಲವರು ಹೊಸಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತಂದುಡಿಸಿದರು ಕೆಲವರು ಅವನಿಗೆ ಕಾಡುಹೂಗಳಿಂದಲೂ, ಸೊಪ್ಪುಸದೆಗಳಿಂದಲೂ ಬಲಿಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಟ್ಟರು. ಕೆಲವರು ಕೆಂಪುಗಂಧವನ್ನು ಮೈಗೆ ಬಳಿದರು. ಕೆಲವರು ಕೆಂಪುಹೂವಿನ ದಂಡೆಯನ್ನು ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಿದರು ಕೆಲವರು ಮುಖಕ್ಕೆ ಕೆಂಪುತಲಕವನ್ನಿಟ್ಟರು ಕೆಲವರು ಅವನಿಗೆ ಕಂಠಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಆಮೇಲೆ ಆ ಕಳ್ಳರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ, ತಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರರೀತಿಯಾಗಿ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆ, ಅರಳು, ಚಿಗುರು, ಹಣ್ಣು ಮೊದಲಾದ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಮದ್ದಲೆ, ಭೇರಿ ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಗಳೊಡನೆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ, ಮಹಾಭೋಷದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತ, ಭರತನನ್ನು ಸೆಳೆತಂದು ಭದ್ರಕಾಳಿಯಮುಂದೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಪುರೋಹಿತನಾದ ಶೂದ್ರನೊಬ್ಬನು, ಆ ನರಪತುವಿನ ರಕ್ತವೆಂಬ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಕಾಳಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಹರಿತನಾದ ಅಲಗುಳ್ಳುದಾಗಿಯೂ, ಭಯಂಕರವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಒಂದು ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಳಿಯ ಮುಂದಿಟ್ಟು, ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಅದನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡನು. ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನೆ! ಆ ಚೋರರು ಎಷ್ಟು ಕ್ರೂರ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಾ? ಕೇವಲರಜಸ್ತಮೋಗುಣವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಧನಮದದಿಂದಮುಂಗಾಣದವರಾಗಿಯೂ, ನಿರ್ದಯರಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಚೋರರು, ತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ಇಂತಹಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಭಗವದಂಶದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವರೆಂಬುದನ್ನು ಬಲ್ಲರೆ? ಆದುದರಿಂದಲೇ ಇವರು ಬ್ರಹ್ಮಕುಲವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ ಇಷ್ಟಬಂದಂತೆ ದುರ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ವರ್ತಿಸುವರು! ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಾಣಿಹಂಸೆಯಿಂದಲೇ ವಿನೋದಿಸುವರು! ಈ ಭರತನಾದರೋ ಬ್ರಹ್ಮಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರತಕ್ಕವನು! ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನು! ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಂಡವನು. ಇಂತಹ

ಮಹಾತ್ಮನು, ಆ ಘಾತುಕರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದನು. ಆಗ ಕಳ್ಳರೆಲ್ಲರೂ ಮಹಾಭಯಂಕರವಾಗಿಯೂ, ಕೇವಲ ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಕೊಲೆಗೆಲಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಗಟ್ಟಿ ಅವನನ್ನು ಸುತ್ತಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಆಗ ಆ ಗುಡಿಯೊಳಗಿನ ಕಾಳಿ ಕಾವಿಗ್ರಹವು, ಸಹಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಆ ಜಡಭರತನ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ದಗ್ಧವಾದಂತೆ ಸಿಡಿದು, ಅದರಿಂದ ಕಾಳಿಕಾದೇವತೆಯು ನಿಜಾಕಾರದೊಡನೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಎದ್ದುಬಂದಳು. ಆಗ ಆ ಭದ್ರಕಾಳಿಯ ಭಯಂಕರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಮಹತ್ತಾದ ಕೋಪಾವೇಶದಿಂದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಗಂಟುಳ್ಳಿದ ಹುಬ್ಬುಗಳು! ವಕ್ರವಾದ ಕೋರೆದಾಡೆಗಳು! ಕೆಂಡದಂತೆ ಕೆಂಪೇರಿದ ಕಣ್ಣುಲೆಗಳು! ಭಯಂಕರವಾದ ಮುಖ! ಹೀಗೆ ಘೋರಾಕಾರದಿಂದ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದೇ ತುತ್ತಾಗಿ ನುಂಗಿ ಬಿಡುವಂತೆ, ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ಕೂಗುತ್ತ ಮುಂದೆ ಬಂದು, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಕಳ್ಳರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಗೆ ಕಿತ್ತಿಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ಪರಮಪಾಪಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಗರ್ವದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಆ ಕಳ್ಳರ ತಲೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅದೇ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸುತ್ತ ಬಂದಳು. ಅವರ ಕಂಠನಾಳದಿಂದ ಚಿಮ್ಮಿಹಾರುತ್ತಿರುವ ಬಿಸಿಬಿಸಿಯಾದ ರಕ್ತವನ್ನು, ತನ್ನ ಕಡೆಯಭೂತಗಳೊಡನೆ ತಾನೂ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಪಾನಮಾಡಿ ಈ ರಕ್ತಪಾನಮದಿಂದ ಮೈಮರೆತು, ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ತನ್ನ ಪರಿವಾರಗಳೊಡನೆ ಹಾಡುತ್ತಲೂ, ಕುಣಿಯುತ್ತಲೂ, ತಲೆಬುರುಡೆಗಳಿಂದ ಚೆಂಡಾಡುತ್ತಲೂ ವಿಸ್ಮಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಆ ಕಳ್ಳರ ಗತಿಯೇನಾಯಿತು ನೋಡು! ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸಿದವರು ತಾವೇ ಆ ಕೇಡಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವರು. ಆದರೆ “ಭರತನು ಮರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಹೆದರದಿದ್ದುದೂ, ನರಬಲಿಯಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದತಕ್ಕ ಭದ್ರಕಾಳಿಗೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಈ ವಿಧವಾದ ದಯೆಯುಂಟಾದುದೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು ನೀನು ಶಂಕಿಸಬಹುದು. ಇದೇನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ! ಇಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರು, ಅಹಂಕಾರಮಮಕಾರಗಳೆಂಬ ಹೃದಯಗ್ರಂಥಿಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿ, ದೇಹಾಭಿಮಾನವಿಲ್ಲದೆ, ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ವೈರಭಾವವಿಲ್ಲದಂತಿ

ರುವರು. ಯಾವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಭಯಪಿಲ್ಲದ ಭಗವಂತನ ಪಾದಮೂಲವನ್ನೇ ನಂಬಿರುವರು! ಪರಮಹಂಸಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿರುವ ಇಂತಹ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಭಗವಂತನೇ ರಕ್ಷಕನಾಗಿರುವನು. ಯಾವಾಗಲೂ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಕಾದಿರುವ ತನ್ನ ಕಾಲಚಕ್ರದಿಂದಲೂ ಸಮಯೋಚಿತ ಸಂವಿಧಾನಗಳಿಂದಲೂ ಅವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವನು. ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದವರ ಮೇಲೆಯೂ ಕೋಪವಿರದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಭರತನು ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡೆಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ನಿರ್ಭಯನಾಗಿದ್ದನು. ಇದೇನೂ ಅತಿಶಯವಲ್ಲ. ಇದು ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

—

❖ { ಜಡಭರತನಮೇಲೆ ರಹೂಗಣನಂಟು ರಾಜನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಹೊರಿಸಿದುದು. } ❖

ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನೆ! ಆ ಜಡಭರತನು ಎಂತಹ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಯೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು! ಸಿಂಧುಸಾವೀರದೇಶಗಳನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದ ರಹೂಗಣನಂಟು ರಾಜನೊಬ್ಬನಿದ್ದನು. ಅವನು ಕಪಿಲಮುನಿಯಿಂದ ತತ್ವೋಪದೇಶವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನೇರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಇಕ್ಷ್ವಾಮತೀನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಗಿರಸಪುತ್ರನಾದ ಜಡಭರತನು ಕೇವಲಧ್ಯಾನಪರನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ರಾಜನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಹೊರುವವರನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಅತುರಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖನಾದವನು, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಅಳುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ದೈವಿಕವಾಗಿ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನುಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದನು ಆಗ ಆತನು, “ಭಲೆ! ಇವನು ಯಾವನಸ್ಥನಾಗಿಯೂ, ದೃಢಗಾತ್ರನಾಗಿಯೂ, ಪುಷ್ಪಾಂಗನಾಗಿಯೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಕತ್ತೆಯಂತೆಯೂ, ಗೂಳಿಯಂತೆಯೂ ಭಾರವನ್ನು ಹೊರುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವನು!” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡ ಅವನನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದಸೆಳೆದುತಂದು, ಮೊದಲಿದ್ದ ಅಳುಗಳ ಜತೆಗೆ ಅವನನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟೆಯಾಳಾಗಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಭರತನು ಇಂತಹಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ

ಅನರ್ಹನಾಗಿದ್ದರೂ ಹಿಂತೆಗೆಯದೆ, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯ ಕೊಂಬಿಗೆ ಹೆಗಲನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಿಷ್ಕಪಟವಾಗಿ ದಾರಿನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ, ವಕ್ರವಕ್ರವಾಗಿ ಕಾಲಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವನನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ಹೋಗಬೇಕಾದುದರಿಂದ ಇತರವಾಹಕರ ನಡೆಯೂ ವಕ್ರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಒಂದು ಬಾಣಸಾತದಷ್ಟು ದೂರದವರೆಗೆ ಹೀಗೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದಾಗ, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯ ಬಹಳ ವಕ್ರವಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ತೂಗಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ರಾಜನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೋಪವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಆಗ ರಾಜನು ತನ್ನ ವಾಹಕರನ್ನು ನೋಡಿ “ಎಲೈ ಸೇವಕರೇ! ಇದೇನಿದು! ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಾಲಿಡಬಾರದೆ? ಹೀಗೆ ವಕ್ರವಕ್ರವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದೇಕೆ! ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಿರಿ!” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದನು. ಆಗ ದೂತರು ರಾಜನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ “ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನಾವು ಎಷ್ಟೋ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ನಿಷ್ಕಪಟವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವೆವು. ನಿನ್ನ ನಿಯಮವನ್ನು ಮೀರಿ ಹೋಗತಕ್ಕವರಲ್ಲ! ಆದರೆ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಈಗಲೇ ಒಂದು ಹೆಗಲು ಕೊಟ್ಟವನಾಗಿದ್ದರೂ, ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಒಳಲಿದವನಂತೆ ತಪ್ಪು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿರುವನು. ಶೀಘ್ರವಾಗಿಯೂ ನಡೆಯಲಾರನು. ಕಪಟಿಯಾದ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ದೆಸೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ನಡೆಯೂ ವಕ್ರವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಅದುವರಿಂದ ಓ ಮಹಾರಾಜಾ! ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಾವು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಇವನೊಡನೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊರಲಾರೆವು” ಎಂದರು ಹೀಗೆ ದೂತರು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜನು “ಹೌದು! ನಿಜ! ಒಬ್ಬನು ದೋಷಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಬೇರೆ ಯವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ದೋಷಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾಗುವುದು. ಇದು ಸಹನಾಸದೋಷವೇ ಹೊರತು ದೂತರ ತಪ್ಪಲ್ಲ” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡನು ಆ ರಾಜನು ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಸೇವೆಮಾಡಿದವನಾಗಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧವಾದ ರಜೋಗುಣವು ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕದಲಿಸಿತು. ಅವನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಕೋಪವು ಅಂಕುರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿತು! ಹೀಗೆ ಕುಪಿತನಾದ ರಾಜನು, ಬೂದಿಮುಚ್ಚಿದ ಕೆಂಡದಂ

ತೆ ತನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸದಿದ್ದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕುರಿತು, ಪರಿಹಾಸವಾಕ್ಯದಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಅಪ್ಪಾ ಅಣ್ಣಾ ! ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ! ಬಹುದೂರದಿಂದ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಈ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುತಂದು ಎಷ್ಟು ಬಳಲಿದೆಯೋ ಕಾಣೆನು! ಕೈಕಾಲುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸೋತು ಹೋಗಿರುವುವಲ್ಲವೆ? ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪವೆ? ನಿನಗೆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಟಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಮೈಯ್ಯೆಲ್ಲವೂ ಬಹಳ ಒಡವಾಗಿರುವುದಲ್ಲವೆ? ಇದಲ್ಲದೆ ನೀನು ಹಣ್ಣು ಮುದುಕನಾದುದರಿಂದ ಕೈಲಾಗದವನಲ್ಲವೆ? ನಿನೊಡನೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ಬೇರೆ ಆಳುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಈಗಲೇ ಬಂದವರಾದುದರಿಂದ ಅವರು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲವೆ?” ಎಂದು ವಿಪರೀತಾರ್ಥವುಳ್ಳ ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಮೂದಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕಿವಿಗೆ ಬಿಳುಪಿದ್ದರೂ ಭೇದವನ್ನು ಬಾಯಿತ್ತದೆ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ತನಗೆ ಬಂದಹಾಗೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು ಅದರ ಭೇದವನ್ನು ತನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವ ಆ ಶರೀರಸಂಬಂಧವು ಕರ್ಮ ಮೂಲಕವಾದುದೇಹೊತು ಸಹಜವಲ್ಲವೆಂದೂ, ಕರ್ಮಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದ ಪಂಚಭೂತಗಳೂ, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳೂ, ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ನಡೆಯತಕ್ಕನಡೆ, ನುಡಿ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳೂ, ಮನಸ್ಸು ವಾಸನೆ, ಇವೆಲ್ಲವೂಸೇರಿ ಈ ಶರೀರವೆಂಬ ಒಂದು ಆಕಾರವಿಶೇಷದಿಂದೇರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದೆಂದೂ, ಇದು ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳುದರಿಂದ ಅಸತ್ತೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂದೂ, ಅದೇ ತನಗೆ ಕೊನೆಯ ಶರೀರವೇಹೊರತು ತಿರುಗಿ ತನಗೆ ಅವಿಧವಾದ ಶರೀರಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದವನಾದುದರಿಂದ, ಆ ಶರೀರದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಆ ಶರೀರಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅಭಿಮಾನವಿಲ್ಲದಂತಿದ್ದನು. ಈ ವಿಧ್ಯಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಬ್ರಹ್ಮಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ, ಆ ರಾಜನ ತಿರಸ್ಕಾರವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಿವಿಗುಡದೆ, ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ತನ್ನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತಾನಿದ್ದನು. ಸ್ವಲ್ಪದೂರದವರೆಗೆ ನಡೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲ

ಕ್ರಿಯೆ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ವಕ್ರವಕ್ರವಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರಲು, ಮೇಲೆ ಕುಳಿ
ತಿದ್ದ ರಾಜನಿಗೆ ಕೋಪವು ಉಕ್ಕುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಆ ಕೋಪಾವೇಶದಿಂದ
ರಹೋಗಣನು ಭರತನನ್ನು ನೋಡಿ, “ ಏನೆಲಾ ! ರಾಜನಾದ ನನ್ನ ಮಾ
ತನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ ಸ್ನೇಹಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವೆ ! ತಿಂದುತಿಂದು
ಕೊಬ್ಬಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದರೂ ಜೀವಜ್ಞವದಂತೆ ಕೆಲಸಮಾಡುವೆಯಾ? ಇರಲಿ! ನಿನ್ನ
ಕೊಬ್ಬನ್ನು ಮುರಿಯುವೆನು ನೋಡು! ದಂಡಪಾಣಿಯಾದ ಯಮನು ಪ್ರಾ
ಣಿಗಳನ್ನು ತಿಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ನಿನ್ನನ್ನು ದಂಡಿಸಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ
ತರುವೆನು ನೋಡು!” ಎಂದನು. ರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳ ಹೆಚ್ಚು ಗೆಯಿಂದತಾನೇ
ರಾಜನೆಂದೂ, ತಾನೇ ಪಂಡಿತನೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿ, ಮದಾಂಧನಾಗಿ ಭಾಗವ
ತೋತ್ತಮರಲ್ಲರನ್ನೂ ಅವಮಾನಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ರಾಜನು. ಹೀಗೆ ಅವನ
ಬದ್ಧಪ್ರಲಾಪವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ, ಭರತನು ಅವನ ಮಾತಿಗೆ
ಕೋಪಿಸಲಿಲ್ಲ! ಇಷ್ಟಮಾತ್ರವಲ್ಲ! ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾ
ತ್ಕರಿಸಿದವನಾಗಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಭೂತ ಸುಷ್ರುತ್ತಾ
ಗಿಯೂ, ಮಹಾಸುಭಾವನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಆ ಭರತನು, ಯೋಗಮಾರ್ಗವನ್ನ
ರಿಯದ ಮೂಢನಾದ ಆರಾಜನಲ್ಲಿ ಕನಿಕರಗೊಂಡು, ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯೊಡನೆ
ಮೃದುವಾಕ್ಯದಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಲಾಕಿಕದ್ವ
ಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ನೀನು ಹೇಳಿದುದೆಲ್ಲವೂ ವಾಸ್ತವವೇ ! ತತ್ವವನ್ನು
ವಿಚಾರಿಸುವಾಗ ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಸಂಬದ್ಧವಾಗುವುವು ! ಏಕೆಂದು
ಕೇಳುವೆಯಾ? ನೀನು ಕೇವಲಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಒಂದರ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮ
ತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿಸುತ್ತಿರುವೆ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತವನಿಗೆ
ಶ್ರಮವೇಹೊರತು ನನಗಿಲ್ಲ! ಏಕೆಂದರೆ, ಈಗ ನಾನು ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತವ
ನಲ್ಲ! ಬೇಗ ನಡೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ನಡೆಯತಕ್ಕವನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸೇರಬೇ
ಕಾದ ಉದ್ದೇಶ್ಯಸ್ಥಳವೊಂದಿರಬಹುದು. ಅಂತಹಸ್ಥಳವೂ ನನ್ನ ಭಾಗಕ್ಕಿಲ್ಲ !
ಏಕೆಂದರೆ, ನಾನು ನಡೆಯತಕ್ಕವನೂ ಅಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಕೊಬ್ಬಿ ಬೆಳೆದವನೆಂದು
ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಆ ಬೆಳವಳಿಕೆಯೂ ನನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೇಹೊರತು ನನಗಿಲ್ಲ! ಅದು
ದರಿಂದ ನಡೆಯುವುದಾಗಲಿ ಹೊರುವುದಾಗಲಿ, ಬೆಳೆಯುವುದಾಗಲಿ, ನನಗೆ

ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕಾರ್ಯವಲ್ಲ. ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಇದೇ ! ಉಬ್ಬಿ ಬೆಳೆಯುವುದಾಗಲಿ, ಕೃತವಾಗುತ್ತಿರುವುದಾಗಲಿ, ರೋಗಗಳಾಗಲಿ, ಮನಸ್ಸಂಕಟಗಳಾಗಲಿ, ಇದರಂತೆಯೇ ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಭಯ, ಕಾಮಕ್ರೋಧಗಳು, ಮುಪ್ಪು, ನಿದ್ರೆ, ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿ, ದುಃಖ, ಅಹಂಕಾರ, ಮೋಹ, ಮದ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಾಗಲಿ, ದೇಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವುಗಳೇಹೊರತು ನನಗಲ್ಲ ! ಏಕೆಂದರೆ, ಜನನಮರಣಾದಿವಿಕಾರಗಳಿಲ್ಲದ ನನ್ನ ಆತ್ಮಕ್ಕೂ, ಇವುಗಳಿಗೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಜೀವಜ್ಞವೆಂದು ಕರೆದೆಯಲ್ಲವೆ ? ಆ ಮಾತಿಗೂ ನನಗೆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ ! ಬದುಕಿರುವುದಾಗಲಿ, ಸಾಯುವುದಾಗಲಿ, ವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ದೇಹಕ್ಕೇಹೊರತು, ಆತ್ಮನಿಗಿಲ್ಲ ! ರಾಜನಾದ ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಾನು ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ ಹೋದುದಾಗಿ ದೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ ? ಆ ನಿನ್ನ ಮಾತೂ ಯುಕ್ತವಾದುದಲ್ಲ ಒಬ್ಬನು ಪ್ರಭುವೆಂದೂ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಅವನಿಗೆ ದಾಸನೆಂದೂ, ಸ್ವಾಮಿಭೃತ್ಯಭಾವದಿಂದಿಂತಾದ ಈ ಸಂಬಂಧವು, ಯಾರಲ್ಲಿ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಜ್ಯುತಿಯಿಲ್ಲದೆ ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಹುದೋ, ಅಂತವರಲ್ಲಿಯೇ ಅವಿಧವಾದ ಭಾವನೆಯೂ ನಿಜವಾಗಿರುವುದು ! ಪ್ರಭುವಾದವನು ಆಯಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿಸುವುದೂ, ಭೃತ್ಯನಾದವನು ಅವನ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಡೆಯುವುದೂ ಅಂತವರಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಿರಪಡುವುದು. ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಎಂದಿಗೂ ತಪ್ಪಿಹೋಗದ ಸ್ವಾಮಿಭೃತ್ಯಸಂಬಂಧವು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ, ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೂ ಇರುವುದೇಹೊರತು, ನಿನಗೂ, ನನಗೂ ಆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದು ಕೇಳುವೆಯಾ ? ನೀನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಹೀಗೆಯೇ ಪ್ರಭುವಾಗಿಯೇ ಇರುವೆಯೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಜನ್ಮಕ್ಕಾಗಲಿ, ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯವು ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಬಂದರೆ, ಆಗ ನಿನ್ನ ಪ್ರಭುತ್ವವೂ, ನನ್ನ ದಾಸ್ಯವೂ ಬದಲಾಯಿಸಿ, ನಾನು ರಾಜನಾಗಿಯೂ, ನೀನು ದಾಸನಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕಲ್ಲವೆ ? ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಭುವಲ್ಲದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಭುವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವುದೂ ಕೇವಲ ಭ್ರಮವು ! ನೀನು ನಿನ್ನ

ನ್ನು ಪ್ರಭುವೆಂದೂ, ನನ್ನನ್ನು ಭೈತ್ಯನೆಂದೂ ಬಾಯಿಂದಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೊಂದೇಹೊರತು, ನನ್ನಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಈ ಬೇಧವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಅವಕಾಶವಿರುವಂತೆ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ರಾಜನಾರು? ಭೈತ್ಯನಾರು? ನೀನು ನನಗೆ ಪ್ರಭುವಲ್ಲ! ನಾನೂ ನಿನಗೆ ದಾಸನೂ ಅಲ್ಲ! ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನನ್ನ ಮಾತಿಗಾಗಿ ಕೋಪಿಸಬೇಡ! ನಾವು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೇನು? ಆಯಾ ವಸ್ತುವಿನ ನಿಜವಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಂದ ತಾನೇ ಸಾಧ್ಯವು? ಅದೂ ಹೋಗಲಿ! ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ದಂಡಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಇದೂ ಕೇವಲ ಭ್ರಮವು! ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಆತ್ಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಂತು, ಹುಚ್ಚನಂತೆಯೂ, ಮೂಗನಂತೆಯೂ, ಕುರುಡನಂತೆಯೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ನಾನು, ಈಗಾಗಲೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನರಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ತಿರಸ್ಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವೆನು ಇತರರು ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆದು, ಬಡೆದು, ಹೆದರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಾದರಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನನ್ನ ದಂಡನೆಗಾಗಿ ನಾನು ದುಃಖಿಸುವೆನೆ? ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ದಂಡಿಸಿದುದರಿಂದ ಫಲವೇನು? ಒಂದುವೇಳೆ ಇತರಜನರಂತೆ ನಾನೂ ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಸಂಸಾರಯಾಗಿಯೇ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆಗಲೂ ನನ್ನ ದಂಡನೆಯು, ಪಿಷ್ಟಪೇಷಣನ್ಯಾಯದಿಂದ ಸತ್ತ ಹಾವನ್ನು ಕೊಂದಂತೆಯೇ ಆಗುತ್ತೀಹೊರತು, ಅದರಿಂದಲೂ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ" ಎಂದನು. ಮನೋವಿಕಾರವಿಲ್ಲದವನಾಗಿಯೂ, ಜನ್ಮಾಂತರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಕರ್ಮಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದವನಾಗಿಯೂ, ಅನುಭವದಿಂದಲೇ ಕರ್ಮಶೇಷವನ್ನು ಕಳೆದು ಶರೀರಾವಸಾನವನ್ನು ಇದ್ದಿರುತ್ತೋಡತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು ಆ ಭರತನು, ರಾಜನು ಹೇಳಿದ ಒಂದೊಂದು ಮಾತಿಗೂ ಹೀಗೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಮೊದಲಿನಂತೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊರುತ್ತಾ ಮುಂದೆ ಹೋದನು ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನಿ! ಆ ರಹೂಗಣನೆಂಬ ರಾಜನೂ ಕೂಡ ಈ ಆತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದೇ ಹೊರಟಿದ್ದವನಾದುದರಿಂದ, ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಗಿಸತಕ್ಕ ಅಭರತನ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಭಯಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ, ಧಟ್ಟನೆಪಲ್ಲ

ಕ್ಕಿಯಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿ, ತಾನು ರಾಜನೆಂಬ ಗರ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅಭರತನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅಪರಾಧಕ್ಷಮಾಪಣವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. “ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ ! ನೀನು ಯಾರು? ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಗುಪ್ತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಹೀಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣವೇನು? ನಿನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿರುವ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾದ ಈ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವುದೇಕೆ? ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾರು? ನಿನ್ನ ಗುರುವಾರು? ನಿನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಳವಾವುದು? ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಕಾರಣವೇನು? ಒಂದುವೇಳೆ ನನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಂದ ಕಪಿಲಮುನಿಯೇ ನೀನಾಗಿರಬಹುದೆ? ಓ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮಾ ! ನಾನು ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರಾಯುಧಕ್ಕಾಗಲಿ, ರುದ್ರನ ಶೂಲಕ್ಕಾಗಲಿ, ಯಮದಂಡಕ್ಕಾಗಲಿ, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಗಾಗಲಿ ಹೆದರತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣತಿಸ್ಕಾರವೆಂಬ ಮಹಾಸ್ತ್ರವೊಂದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ನಾನು ಬಹಳವಾಗಿ ಹೆದರುವೆನು. ಅದು ದರಿಂದ ನೀನು ನನಗೆ ನಿನ್ನ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೀವ್ರದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು ! ಸರ್ವಸಂಗಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ, ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ನಿನ್ನ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಮರೆ ಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಜಡನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲಾ ! ನಿನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಡತಕ್ಕ ಒಂದೊಂದು ಮಾತೂ, ಯೇಗ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದು ! ಎಷ್ಟೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಾ ಲೋಚಿಸಿದರೂ, ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೇ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದು. ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ ! ಈಗ ನಾನು ತತ್ತ್ವಜ್ಞನಾಗಿಯೂ, ಹಿತೋಪದೇಶಕನಾಗಿಯೂ, ಜ್ಞಾನಾಂಶದಿಂದ ವತರಿಸಿದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತ ರೂಪಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಕಪಿಲಮಹರ್ಷಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ದ್ವರಿಸತಕ್ಕ ಉಪಾಯವಾವುದೆಂದು ಕೇಳಿ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಹೊರಟಿರುವೆನು. ಆ ಕಪಿಲಮುನಿಯೇ ಲೋಕರಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ವೇಷಾಂತರದಿಂದ ನಿಜರೂಪವ

ನ್ನು ಮರಸಿಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ಬಂದಿರಬಹುದೆ? ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ನನ್ನಂತ ಹ ಮೂಢರು ಯೋಗೀಶ್ವರರ ವಿಚಿತ್ರವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಹೇಗೆತಾನೇ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆವು. ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ! ನನಗೊಂದು ಸಂದೇಹವುಂಟು. ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನೀನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊರುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೂ, ನಾನು ಹೊರುವವನಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಅದರ ಅರ್ಥವೇನು? ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ಜೀವಾತ್ಮವು ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದರೂ, ಆ ಜೀವಕ್ಕೆ ದೇಹಸಂಬಂಧವಿದ್ದು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗಲೇ ಶ್ರಮವು ತೋರುವುದು ಸಹಜವು! ಯುದ್ಧಾದಿಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಇದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಿದವನಾದುದರಿಂದ, ಈಗ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತು ದಾರಿನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ನಿನಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಹೀಗಿರುವಾಗ ನೀನು ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದುದು ಹೇಗೆ? ಆದರೆ “ಇದೊಂದು ಲೋಕಪ್ರತೀತಿಮಾತ್ರವೇ ಹೊರತು ವಾಸ್ತವವಲ್ಲ” ಎಂದು ನಿರಾಕರಿಸುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಪಾತ್ರವಿದ್ದರೆ ನೀರನ್ನು ತರಬಹುದೇಹೊರತು, ಪಾತ್ರವಿಲ್ಲದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಕಾರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಅದರಂತೆಯೇ ಪ್ರಮಾಣವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರತೀತಿಯೂ ಹುಟ್ಟಲಾರದು. ಅದುದರಿಂದ ಲೋಕವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವೆಂದೇ ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ, ಅಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ನಿರಾಕರಿಸುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ! ಜಲಯಮೇಲಿಟ್ಟ ಪಾತ್ರವು, ಬೆಂಕಿಯ ಕಾವು ತಗುಲಿದಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಪಾತ್ರೆಯ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿಟ್ಟ ನೀರೂ ಕುದಿಯುವುದು. ಆ ನೀರಿನ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ಅಕ್ಕಿಯೂ ಬೇಯುವುದು. ಇದರಂತೆಯೇ ಜೀವನಿಗೆ ದೇಹ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಪ್ರಾಣ, ಕರ್ಮವಾಸನೆ, ಮನಸ್ಸು, ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧವು ಬಲವಾಗಿ ಅಂಟಿರುವಾಗ, ಶುದ್ಧಸ್ವರೂಪನಾದ ಆ ಆತ್ಮನಿಗೂ ದುಃಖಾಶ್ರಯವಾದ ಸಂಸಾರವು ತಗುಲುಕಟ್ಟದೆ ತೀರುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಈಗ ನಾನು ಕರ್ಮವಶದಿಂದ ರಾಜನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿರುವೆನು. ದುಷ್ಟರನ್ನು ದಂಡಿಸಿ, ಶಿಷ್ಟರನ್ನು ಪಾಲಿಸತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯವು ನನ್ನದಾಗಿದೆ. ಈ ನನ್ನ ಕ್ಷತ್ರಿಯಧರ್ಮವನ್ನು ನಾನು ಭಗವದಾರಾಧನರೂಪವಾಗಿ ನಡೆಸುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅದನ್ನು ಪಿಷ್ಟಪೇಷಣದಂತೆ ವ್ಯರ್ಥವೆಂದು ನೀನು ಹೇಳುವುದು

ಯುಕ್ತವೆ? ತನ್ನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸತಕ್ಕವನು, ತನ್ನ ಪಾಪರಾಶಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವನಲ್ಲವೆ? ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಶವನ್ನು ನಾನು ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು. ಅದುದರಿಂದ ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ! ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ರಾಜನೆಂಬ ಮದದಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಪಿಸದೆ, ನನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ, ಸಜ್ಜನತೀರಸ್ಕಾರದಿಂದ ನನಗುಂಟಾದ ಆ ಮಹಾಪಾಪವು ನೀಗುವಂತೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಡಬೇಕು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮಾ! ನಿನ್ನನ್ನು ಲೋಕಹಿತನಾದಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ಮಿತ್ರನೆಂದೆಣಿಸುವೆನು ನೀನು ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ನೋಡತಕ್ಕವನಾದುದರಿಂದ, ದೇಹಾಭಿಮಾನವಾಗಲಿ, ಸ್ವತಂತ್ರಾಭಿಮಾನವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲದವನು ಅದುದರಿಂದ ನಾನು ಮಾಡಿದ ತೀರಸ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕಲಗದಿರುವುದೇನೋ ಸಹಜವು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ, ಮಹಾತ್ಮರ ತೀರಸ್ಕಾರದಿಂದ ನನಗುಂಟಾಗುವ ಅಭೋಗತಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರದೃಶನಂತೆ ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದವನೂ ಕೂಡ ಮಹಾತ್ಮರ ತೀರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಸ್ಥಾವರರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದಿರಲಾರನು ಇದು ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

—

●—●—● { ಭರತನು ರಾಜನಿಗೆ ತತ್ಪೋಷದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿದುದು. } —●—●—●

ಅದಕ್ಕೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು. “ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನೀನು ಆತ್ಮಪರಮಾತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯದವನಾದರೂ ಬಲ್ಲವನಂತೆ ಆಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲಾ! ಅದುದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ವಿವೇಕಿಯೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ! ನೀನು ಹೇಳತಕ್ಕ ಉಪಪಾದನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಜ್ಞರಿಗೆ ಸಮಪ್ರಕೃವಾಗಿರಬಹುದೇಹೊರತು, ತತ್ವಜ್ಞರು ಇದನ್ನು ನಂಬಲಾರರು ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷ ಪರಮಾತ್ಮರೆಂಬ ತತ್ವತ್ರಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ತೋರಿಸತಕ್ಕ ವೇದದ ಉತ್ತರಭಾಗವನ್ನು ಪರಿಶೀಲನಮಾಡದಿದ್ದವರಿಗೆ, ಈ ವಿಧವಾದ ದೇಹಾಭಿಮಾನವಾಗಲಿ, ಸ್ವತಂತ್ರಾಭಿಮಾನವಾಗಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದು ಸಹಜವು. ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಬಗೆಬಗೆಯ ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿವ

ರಿಸುತ್ತ ಹೋಗುವುದರಿಂದಲೇ ಬಹಳವಾಗಿ ಬೆಳೆದುಹೋಗಿರುವ ವೇದದ ಪೂರ್ವಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ, ತತ್ತ್ವಸ್ವರೂಪವು ಅಷ್ಟು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಶೋಧಿಸಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ರುಚಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಅದು ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ರುಚಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲಾರದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷವೊಂದುಹೊರತು ಬೇರೆ ಇಹಪರಲೋಕದ ಸುಖವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವಪ್ನಸುಖದಂತೆ ಅಲ್ಪವೆಂದೂ, ಅಸ್ಥಿರವೆಂದೂ ತಿಳಿಯದೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆಸೆಪಡುವವನಿಗೆ ವೇದಾಂತಪರಿಚಯವಿದ್ದರೂ, ಅದು ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಸಲಾರದು. ಅದುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ವೇದಾಂತಪರಿತೀಲವೊಡನೆ ಪಿರಕ್ತಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದು. ಜೀವನ ಮನಸ್ಸು, ಸತ್ತ್ವರಜಸ್ತಮಸ್ಸುಗಳೆಂಬ ಮೂರುಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದಕ್ಕೆ ವಶವಾಗಿರುವವರೆಗೂ, ಆಯಾಗುಣಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವನು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಆಯಾ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ನುಸಾರವಾಗಿ ಉತ್ತಮಜನ್ಮವನ್ನೋ ನೀಚಜನ್ಮವನ್ನೋ ಹೊಂದುತ್ತಲೇ ಇರುವನು ಪಂಚಭೂತಗಳಿಗೂ, ಏಕಾದಶೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ ಆತ್ಮದಂತೆ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಮನಸ್ಸೆಂಬುದು, ಹೀಗೆ ಕರ್ಮವಾಸನೆಗೂ ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿಗೂ, ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಿಗೂ ತಕ್ಕಂತೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರದಲ್ಲಿಯೂ ಜೀವಾತ್ಮನನ್ನು ಅಂಟಿಬರುತ್ತಿರುವುದು. ಕರ್ಮವಾಸನೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಜೀವನಿಗೆ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿ ಶರೀರಗಳನ್ನೂ, ಬೇರೆಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೂ, ಒಳಗೆ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿ ವಿಕಾರಗಳನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು. ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ಜೀವನು ಜ್ಞಾನಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಏಕರೂಪದಿಂದಿದ್ದರೂ, ಮನಸ್ಸೆಂಬುದು ಆ ಜೀವನಿಗೆ ನಾಮರೂಪಾದಿಗಳಿಂದ ಹೊರಗೂ, ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳಿಂದ ಒಳಗೂ ಪಿ ಕಾರವಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣಿಸುವುದು. ಪ್ರಕೃತಿ ಪರಿಣಾಮರೂಪವಾದ ಮನಸ್ಸಿನೊಡಗೂಡಿ, ಇಂತಹ ಸಂಸಾರಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಪರ್ವತದಂತೆ ಅಲ್ಲಾಡದೆ ನಿಂತಿರುವ ಜೀವನು, ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ತಾನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶರೀರ ಭೂತನಾಗಿ ಅವನೊಡನೆ ಸೇರಿಯೇ ಇದ್ದರೂ, ಅವನನ್ನು ಕಾಣದೆ, ಆ ಭಗವಂತನ ಸಂ

ಕೆಲ್ವದಿಂದ ತನಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯನಾಗಿ ಮೇಲೆಬಿದ್ದುಬರುವ ಸುಖದುಃಖಾದಿರೂಪಗಳಾದ ಕರ್ಮಫಲಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಬೇರೆಬೇರೆಯವರಲ್ಲಿ ಆಕಾರ, ಹೆಸರು, ಜಾತಿ, ಮುಂತಾಗಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಾಣುವ ವಿಕಾರಗಳಾಗಲಿ, ಸುಖದುಃಖ ಮೊದಲಾದ ಒಳಗಿನ ವಿಕಾರಗಳಾಗಲಿ, ದೇಹಾತ್ಮಾಭಿಮಾನದಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗಿರತಕ್ಕವು. ಈ ವಿಕಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ದೇಹಧರ್ಮಗಳೇ ಆಗಿದ್ದರೂ, ಮೂಢರು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾದ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿಸಿ ಹೇಳುವರು. ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕವಾದ ಆ ಕರ್ಮಸಂಬಂಧವು ನೀಗುವವರೆಗೂ ಆ ಅಜ್ಞಾನವೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಲಾರದು. ಅದುದರಿಂದ, ದುಃಖಹೇತುವಾದ ಸಂಸಾರಕ್ಕಾಗಲಿ, ಅನಂದರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕಾಗಲಿ, ದೇವಾದಿಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಹೀನಜನ್ಮಕ್ಕಾಗಲಿ, ಆ ಮನಸ್ಸೇಮೊದಲನೆಯ ಕಾರಣವೆಂದು ಹಿರಿಯರು ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವರು. ಮನಸ್ಸು ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳೊಡನೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ, ಆ ಗುಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅದೇ ದುಃಖಕಾರಣವಾದ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾಗುವುದು. ಆ ಮನಸ್ಸೇ ಗುಣಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆಯೂ, ನಿರ್ವ್ಯಾಪಾರವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರೆ ಮಹಾನಂದರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದು. ಅಗ್ನಿಯು ಎಣ್ಣೆಬತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಉರಿಯುವಾಗ, ಅದರ ಜ್ವಾಲೆಯು ಹೊಗೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿಯೇ ಇರುವಂತೆ, ಮನಸ್ಸು ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳೊಡನೆ ಕಲೆತು, ಅದರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಪುಣ್ಯಪಾಪಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತೊಳೆಲುವುದರಿಂದ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳನ್ನೇ ಹೊಂದುವುದು. ಗುಣಗಳ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದೆ ನಿರ್ವ್ಯಾಪಾರವಾಗಿರುವಾಗ, ಸಹಜವಾದ ಶುದ್ಧ ಸತ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯ ವ್ಯಾಪಾರಗಳುಂಟು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಕ್ರಿಯಾರೂಪವಾಗಿ ಉಂಟಾಗತಕ್ಕವುಗಳೆಂದು ! ಚ್ಛಾನ್ದೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಜ್ಞಾನರೂಪವಾಗಿ ಉಂಟಾಗತಕ್ಕವುಗಳೆಂದು ! ಮತ್ತೊಂದು ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಾದಿ ರೂಪವಾಗಿರುವುದು ! ಶಬ್ದ, ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ, ಸ್ಪರ್ಶಗಳೆಂಬವೆಲ್ಲವೂ ಚ್ಛಾನ್ದೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೂ

ಮಲವಿನರ್ಜನೆ, ಸಂಭೋಗ, ಸಂಚಾರ, ಕೈಕೆಲಸ, ಬಾಯಿಮಾತು, ಇವೈದೂ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೂ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ವಿಷಯವಾಗುವುವು. ಶರೀರವನ್ನು ತನ್ನದೆಂದು ನೆನೆಸತಕ್ಕ ಮಮಕಾರವೆಂಬುದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಉಂಟಾಗತಕ್ಕ ವ್ಯಾಪಾರವು. ದೇಹವನ್ನೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ನೆನೆಸತಕ್ಕ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬುದು ಮನಸ್ಸಿನ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ವ್ಯಾಪಾರವೆಂದೂ, ಇದೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿಯೇ ಉಂಟಾಗತಕ್ಕದೆಂದೂ ಕೆಲವರು ಹೇಳುವರು. ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಈ ಹನ್ನೊಂದು ವ್ಯಾಪಾರಗಳೇ, ಪೃಥಿವಿ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದಲೂ ಅವುಗಳ ಸ್ವಭಾವಗಳಿಂದಲೂ, ಜನ್ಮಾಂತರವಾಸನೆಯಿಂದಲೂ, ಪುಣ್ಯಪಾಪಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ, ಕಾಲದಿಂದಲೂ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅನೇಕವಿಧವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಸಹಸ್ರವಾಗಿಯೂ, ಲಕ್ಷವಾಗಿಯೂ, ಕೋಟಿಯಾಗಿಯೂ ಬೇರ್ಪಡುವುವು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕೇವಲಮನಸ್ಸಿನ ಕಾರ್ಯಗಳೇ ಅಲ್ಲ! ಜೀವಾತ್ಮನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗುಂಟಾಗತಕ್ಕ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೇ ಹೊರತು, ಮನಸ್ಸು ಸಂಬಂಧದಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಜೀವನಿಗುಂಟಾಗತಕ್ಕವುಗಳೂ ಅಲ್ಲ. ಜೀವಾತ್ಮನ ಸಂಬಂಧವೊಂದೇ ಇದ್ದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಈ ವ್ಯಾಪಾರಗಳುಂಟಾಗಲಾರವು. ಕರ್ಮಸಂಬಂಧವೆಂಬುದು ಇವಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣವು. ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಲೂ, ಅವುಗಳ ಫಲವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಜೀವನೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದಾಗ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯಮೂಲಕವಾಗಿ ಸಂಭವಿಸತಕ್ಕ ಈ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ನಿತ್ಯವಾಗಿನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುವುವು, ಆದರೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ (ಎಂದರೆ ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ) ಚಿನ್ನಾಗಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಾಣುತ್ತ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ (ಎಂದರೆ ನಿದ್ರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ) ಮರೆಗೊಂಡಿರುವುವು ಈ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ತಾನು ಶುದ್ಧನಾಗಿಯೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವನು. ಆತನು ಶರೀರಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿದವನು. ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಅವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕವನು. ಅವನೇ ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲಾ ಆಧಿಕಾರಣನು. ಪರಮಪುರುಷನು. ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳವನು. ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೂ ಈ ಸ್ವಯಂಪ್ರ

ಕಾಶವೆಂಬ ಗುಣವು ಸಹಜವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದು ಪರಮಾತ್ಮನ ನಿತ್ಯಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ ಇವನಿಗೆ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಪರಮಾತ್ಮನಿಗಾದರೂ ಆ ಗುಣವು ಸಹಜವಾದುದೇಹೊರತು ಬೇರೊಬ್ಬರ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಾದುದಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಜನ್ಮಾದಿಗಳಿಲ್ಲದವನು. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೂ ನಿಯಾಮಕನು. ನಾರಾಯಣನೆಂದೂ, ಭಗವಂತನೆಂದೂ, ವಾಸುದೇವನೆಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಅಸಾಧಾರಣನಾಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವನೊಬ್ಬನಿಗೇ ಸಲ್ಲುವುವು ಆತನು ತನ್ನ ಆಶ್ಚರ್ಯಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಜೀವನಲ್ಲಿ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಮರಸಿಕೊಂಡಿರುವನು. ವಾಯುವು ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಳಹೊಕ್ಕು, ಅವುಗಳನ್ನು ಕದಲಿಸುವಂತೆ, ಭಗವಂತನೂ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯೂ ಒಳಹೊಕ್ಕು, ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಅವುಗಳಿಂದ ಕೇರಮಾಡಿಸುತ್ತಿರುವನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರರೂಪವಾದ ಈ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂದ ನೀಗಿಸಿ, ದೇಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ತೊರೆದು, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಆರುಮಂದಿ ಒಳಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ, ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕಾದುದು ನಮಗೆ ಮೊದಲನೆಯಕಾರ್ಯವು. ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯುವವರಗೂ ಜೀವನು ಸಂಸಾರಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕಾಗುವುದು. ಸಂಸಾರತಾಪಕ್ಕೂ, ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಮಕಾರವೂ, ಅದರಿಂದುಂಟಾಗುವ ಶೋಕಮೋಹಾದಿಗಳೂ ನೀಗುವವರೆಗೆ ಜೀವನು ಪರಮಾತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಾಗಲಾರನು. ಆದುದರಿಂದ ಮನಸ್ಸೇ ಜೀವನಿಗೆ ಸಹಜಶತ್ರುವಾಗಿರುವುದು. ಅದನ್ನಡಗಿಸಿದ ಉದಾಸೀನಮಾಡಿಡಷ್ಟೂ, ಅದರ ವೀರ್ಯವು ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬರುವುದು. ಅದು ಜೀವನಿಗೆ ಅಪ್ರಿಯವನ್ನೇ ಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳುದಾದುದರಿಂದ, ಆತ್ಮವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಬಿಡುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನೀನೂ, ಅಂತಹಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾಶ್ರಯವೆಂಬ ಶಸ್ತ್ರದಿಂದ ವಧಿಸುವನಾಗು” ಎಂದನು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—◆◆◆ಭರತನು ರಹೋಗಣನಿಗೆ ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದು.◆◆◆—

ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ ರಹೋಗಣನು, ಅತ್ಯಾ ನಂದ ಭರಿತನಾಗಿ “ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ! ಇದೋ! ನಿನಗೆ ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರವು! ಲೋಕಕ್ಷೇಮವನ್ನೇ ಕಾರಣವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಶರೀರವನ್ನಿತ್ತಿರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ಅತ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯಲ್ಲಿಯೂ ವೈರಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳನ್ನೂ ಸಮವಾಗಿ ಭಾವಿಸತಕ್ಕ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ಈ ಸಮಬುದ್ಧಿಯಿರುವುದರಿಂದಲ್ಲವೇ ಅಪರಾಧಿಯಾದ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ಕರುಣೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವೆ! ಒಳಗೊಳಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ, ಆ ಆನಂದದಲ್ಲೀರತಕ್ಕವನಾದರೂ ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮನಂತೆ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾದ ಈ ಅವಧೂತವೇಷದಿಂದ ನಿನ್ನ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸದಿರುವೆ! ಇಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ಸ್ವಾಮೀ! ರೋಗಪೀಡಿತನಾದವನಿಗೆ ಮಹಾಷಧದಂತೆಯೂ, ಬಿಸಿಲಿನ ಬೇಗೆಯಿಂದ ಬೆಂದವನಿಗೆ ಹಿಮಜಲದಂತೆಯೂ, ದೇಹಾಭಿಮಾನವೆಂಬ ವಿಷಸರ್ಪದಿಂದ ಕಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟು ವಿವೇಕಹೀನನಾದ ನನಗೆ, ನಿನ್ನ ಹಿತೋಪದೇಶವು ಅಮೃತಮಯವಾದ ಔಷಧದಂತಿರುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಸಂದೇಹಪರಿಹಾರವಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅನೇಕಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿರುವುದು! ಅವುಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೇಳುವೆನು. ಆದರೆ ಇದುವರೆಗೆ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮತತ್ವವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ, ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಾನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾರದೆ, ಹೋದೆನು. ಅದನ್ನು ತಿರುಗಿ ನಿನ್ನ ಬಾಯಿಂದಲೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಿ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವು ನನಗೆ ಬಹಳವಾಗಿರುವುದು. ಓ ಯೋಗೀಶ್ವರಾ! ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ ಬೆವರು ಮುಂತಾದ ಶ್ರಮಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವೆವು. “ನೀನು ಬಹಳ ಶ್ರಮ ಪಟ್ಟಿರುವೆ! ನಾನು ಶ್ರಮಪಟ್ಟಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಲೋಕರೂಡಿಯಾಗಿ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ಅರ್ಥವು ಮತ್ತಷ್ಟು ದೃಢಪಡುವುದು. ಈ ವಿಧವಾದ ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಜಂಗಮಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದೇ ಹೊರತು

ಸ್ಥಾವರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗಲೂ ನೀನುಬಳಲಿಕೆ ಬೆವರು ಮುಂತಾದುವು ಆತ್ಮನಿಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವೆಯಲ್ಲವೆ? ಅದರ ತತ್ವವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯು ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಅದನ್ನು ಮೊದಲು ನೀನು ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಭರತನು, “ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು! ಸ್ಥಾವರಗಳಾದರೇನು ? ಜಂಗಮಗಳಾದರೇನು ? ಅವೆಲ್ಲವೂ ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ವಿಕಾರವೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಾತ್ಮನ ಕರ್ಮವಿಶೇಷದಿಂದ ಕೆಲವು ಶರೀರಗಳು ಸಂಚಾರಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುವು. ಈ ನಿನ್ನ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರತಕ್ಕ ಶರೀರಗಳೂ ಅಂತದಂದೇ ತಿಳಿ ! ಈ ಸಂಚಾರಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣು ಮುಂತಾದುವು ಅಚರಗಳೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುವು. ಹೀಗೆ ಜೀವನ ಕರ್ಮವಿಶೇಷದಿಂದಲೇ ಚರಾಚರತ್ವವೂ ಏರ್ಪಡುವುದು ಇದೋ ! ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು! ಮೊದಲು ಕಾಲುಗಳು! ಅದರಮೇಲೆ ಕಣಕಾಲುಗಳು ! ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಮೊಳಕಾಲುಗಳು! ಅವುಗಳಮೇಲೆ ತೊಡೆ! ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ನಡು ! ಅದರಮೇಲೆ ಎದೆ! ಅದಕ್ಕೆಮೇಲೆ ಹೆಗಲು ! ಅದರಮೇಲೆ ಈ ಮರದ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ! ಆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಮೇಲೆ ಸಾವೀರದೇಶಕ್ಕೆ ಅರಸನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಒಂದಾನೊಂದು ಶರೀರವು ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದಷ್ಟೆ ? ಹೀಗೆ ಕಾಲಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಹೆಗಲಿನವರೆಗಿರುವ ಒಂದೇಬಗೆಯ ಮಾಂಸಪಿಂಡಗಳಿಗೆ, ಬೇರೆಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳು ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವಂತೆ, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಮೇಲಿರುವ ಒಂದುಮಾಂಸದಮುದ್ದೆಗೂ ರಾಜನೆಂಬವ್ಯವಹಾರವು ಬಂದಿರುವುದು. ನೀನು ಆಮಾಂಸದ ಮುದ್ದೆಯನ್ನೇ ತಾನೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ “ನಾನುಸಿಂಧು ಸಾವೀರದೇಶಗಳಿಗೆರಾಜ”ನೆಂದು ಮಥಾಂಧನಾಗಿ, ನಿನ್ನ ಆತ್ಮದಲ್ಲಿ ರಾಜತ್ವವನ್ನಾರೋಪಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವೆ. ಸಾವೀರರಾಜನೆಂಬದು ವ್ಯವಹರಿಸಲ್ಪಡುವ ಮಾಂಸಪಿಂಡಕ್ಕೂ, ನಿನಗೂ, ಸ್ವರೂಪಸ್ವಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋಭೇದವುಂಟು. ಅದನ್ನರಿಯದೆ ನೀನು ನಿನ್ನ ಶರೀರವನ್ನೇ ನಾನೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆ. ಈ ದೇಹಾಭಿಮಾನದಿಂದಲೇ ಈ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ಈ ಬಡಜನರನ್ನೂ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಿದಿದು, ದಯಾಶೂನ್ಯನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವೆ! ಮತ್ತು “ನಾನೇ ಜನಗಳನ್ನು

ಕಾಪಾಡುತ್ತಿರುವೆ"ನೆಂಬ ಅಹಂಕಾರದಿಂದಲೂ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವೆ! ಅದರಿಂದ ನೀನು ದೇಹಾತ್ಮವಿವೇಕವುಳ್ಳ ಮಹಾತ್ಮರ ಸಭೆಗೆ ಯೋಗ್ಯನಲ್ಲ. ನಿನಗೆ “ನಾನು ರಾಜ”ನೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯು ಹುಟ್ಟಿದಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡತಕ್ಕವನೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿರಲಾರದು. ತಾನು ರಾಜನೆಂದೂ ತಾನು ಕರ್ತೃವೆಂದೂ ತಿಳಿಯುವುದೆಲ್ಲವೂ, ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಹೇಳತಕ್ಕಮಾತೇಹೊರತು ನಿಜವಲ್ಲ! ಜಂಗಮ ಸ್ಥಾವರರೂಪಗಳಾದ ಇಂತಹ ದೇಹಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಲಯಹೊಂದುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವೆವು. ಆತ್ಮವು ನಿತ್ಯವಸ್ತುವಾಗಿ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಆ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ತಾನು ರಾಜನೆಂದೂ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಭೃತ್ಯನೆಂದೂ, ಒಬ್ಬನು ಸಣ್ಣವನೆಂದೂ, ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಸ್ಥೂಲನೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿಮೋಹವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಈ ವ್ಯವಹಾರವು ಲೋಕಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಹಾಗೆ ಹೇಳತಕ್ಕವರೆಲ್ಲರೂ ಆತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಎಂದಿಗೂ ಹೀಗೆ ಹೇಳಲಾರರು. ಕಾರ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಅನಿತ್ಯವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಲಯಸ್ಥಾನವಾದ ಈ ಭೂಮಿಯೂ ಅನಿತ್ಯವಾದುದೇಹೊರತು ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಇದೂ ಭೂತಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದಂಟಾಗಿರುವುದು. ಆ ಭೂತಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳೂ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಯಮೂಲಕವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿರುವುವು. ಅದುದರಿಂದ ಭೂಮಿ ಮೊದಲಾದುವೂ, ಕಾರ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಅನಿತ್ಯವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುವು. ಹೀಗೆಯೇ ಸಣ್ಣದೆಂದೂ ದೊಡ್ಡದೆಂದೂ, ಸರ್ಜೀವವೆಂದೂ, ನಿರ್ಜೀವವೆಂದೂ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಧದಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಚರಾಚರಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಆತ್ಮಕ್ಕಿಂತಲೂ ಖೇರಿಯಾಗಿರುವುದು. ಪ್ರಾಣಿಶರೀರಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದಲೂ, ಅವುಗಳ ಪರಿಣಾಮಸ್ವಭಾವಗಳಿಂದಲೂ, ಅಂತಃಕರಣದಿಂದಲೂ, ಕರ್ಮವಾಸನೆ, ಕಾಲ, ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದಲೂ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದಂಟಾದ ವಿಕಾರಗಳಾದುದರಿಂದ ಆತ್ಮಕ್ಕೂ, ಇದಕ್ಕೂ ಏನೇನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನೀನು ಸೂಕ್ಷ್ಮಬು

ದ್ವಿಯಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಈ ಶರೀರ ಕ್ಷಿಂತಲೂ ಭಿನ್ನವಾದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವು ಎಂತದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಆತ್ಮವು ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವುದು. ನೈಜ ಸ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಕರ್ಮಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಶುದ್ಧವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು. ಅದು ಕೇವಲಪುರುಷಾರ್ಥಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವುದು. ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಾದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಏಕಾಕಾರವಾಗಿರುವುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಹೊರಗೆಂದೂ, ಬಳಗೆಂದೂ ಸ್ಥಲಭೇದವಿಲ್ಲ ! ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಗುಣದಿಂದ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಸತ್ಯವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು. ತನಗೆ ತಾನೇ ಪ್ರಕಾಶಿತಕ್ಕಾದುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ದುಃಖ, ಮೋಹ, ಜರೆ ಮರಣಗಳೆಂಬ ಷಡೂರ್ಮಿಗಳೂ ಇಲ್ಲವು. ಭಗವಂತನೆಂದೂ ವಾಸುದೇವನೆಂದೂ ಹೇಳಲ್ಪಡುವ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ, ಆ ಆತ್ಮವು ಸರ್ವವಿಧದಿಂದಲೂ ಅಧೀನವಾದುದರಿಂದ, ಮಹಾತ್ಮರು ಅದನ್ನೇ ವಾಸುದೇವಾತ್ಮಕವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಓ ರಹೋಗಣಾ ! ಆ ಆತ್ಮನ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯತಕ್ಕ ಜ್ಞಾನವು, ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಪಾದಧೂಳಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗಬೇಕೇಹೊರತು, ಬೇರೆ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲಾಗಲಿ, ಉಪವಾಸಾದಿವ್ರತಗಳಿಂದಲಾಗಲಿ, ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಕರ್ಮಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ದಾನಧರ್ಮಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮದಿಂದಾಗಲಿ, ವೇದಾಧ್ಯಯನದಿಂದಾಗಲಿ, ಅಗ್ನಿ ಜಲಸೂರ್ಯೋಪಾಸನೆಗಳಿಂದಾಗಲಿ ಲಭಿಸಲಾರದು. ಮಹಾತ್ಮರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ವಿಶೇಷವೇನೆಂದು ಕೇಳುವೆಯಾ? ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾದ ಮಹಾತ್ಮರು ಯಾವಾಗಲೂ, ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನಾದ ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬಾಯಿಂದ ನುಡಿಯುತ್ತಿರುವರು. ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವಾದರೂ ದುಷ್ಟಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುವವರಲ್ಲ. ಇಂತವರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಸರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನ ಕಥೆಗಳು ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವುವು. ಇದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಬಯಸತಕ್ಕವನ ಮನಸ್ಸು ವಾಸುದೇವನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಓ ರಾಜಾ ! ಈಗ ನೀನು ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯನ್ನು ನೀಗಿ, ಮಹಾತ್ಮರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಆಗ ನಿನಗೆ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವುಂಟಾ

ಗುವುದು. ಇನ್ನು ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಪೂರೈವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು ನಾನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಭರತನೆಂಬ ರಾಜನಾಗಿದ್ದೆನು. ಆ ರಾಜ ಪದವಿಯಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ಇಹಲೋಕಸುಖಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಸ್ವರ್ಗಾಧಿ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಭಗವದಾರಾಧನೆಯೇ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಹೀಗಿದ್ದಾಗ ನನಗೆ ಒಂದಾನೊಂದು ಜಿಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇ ಮವು ಹುಟ್ಟಿತು ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಮೋಹವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಯಾವಾಗಲೂ ಅದರ ಜಿಂತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಇದರಿಂದ ನಾನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಭಗವದಾರಾಧನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ತಗ್ಗಿ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಆ ಜಿಂಕೆಯಮರಿಯ ಪೋಷಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮ ರಣಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅದನ್ನೇ ಜಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ನಾನು ಮುಂದಿನಜನ್ಮ ದಲ್ಲಿ ಜಿಂಕೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದೆನು. ಎಲೆ ವೀರಾಗ್ರಣೀ ! ಭಗವದಾರಾಧನ ದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನಾನೇನೆಂದು ಹೇಳಲಿ ! ನಾನು ರಾಜನಾಗಿದ್ದಾಗ ನಡೆ ಸಿದ ಆ ಭಗವದುಪಾಸನದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ನನಗೆ ಆ ಮೃಗಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಯೂ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಸ್ಮರಣವು ತಪ್ಪಿಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ಜಿಂಕೆಯ ಜನ್ಮವು ಬಿಟ್ಟುಹೋದಮೇಲೆ ನಾನು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ದೆನು. ಈಗಲೂ ನನಗೆ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದ ಸ್ಥಿತಿಯೆಲ್ಲವೂ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿರುವು ದು. ಇದಕ್ಕೂ ನಾನು ಮೊದಲನೆಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಭಗವದಾರಾಧ ನವೇ ಕಾರಣವು. ಅದರಿಂದ ಈಗ ನಾನು, ಇತರಜನಗಳೊಡನೆ ಸಹವಾ ಸಮಾಡಿದರೆ ಯಾವಕೇಡುಂಟಾಗುವುದೋ ಎಂದು ಹೆದರಿ, ಸಮಸ್ತ ಸಂಗಗಳ ನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ನಿಂತಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ, ಮನೆಗಳೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸದೆ, ಭೂಸಂಚಾರದಿಂದ ಲೇ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿರುವೆನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ದುಸ್ಸಹವಾಸವೆಂಬುದೇ ಜೀವವನ್ನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಡುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷೆಯು ಕಳೆವನು, ಸರ್ವಸಂಗಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿದ ಹಿರಿಯರ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಅದರಿಂದುಂಟಾದ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಸ್ತ್ರದಿಂದ, ದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಪರಿವಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಹೊಲ, ಮನೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ ಯೂ, ಉಂಟಾಗುವ ಮೋಹವೆಂಬ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲವಾಗಿ ಭೇದಿಸ

ಬೇಕು. ಭಗವತ್ಪಥಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದಲೂ, ಕೇಳುವುದರಿಂದಲೂ, ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಓ ರಹೂಗಣಾ! ನೀನೂ ಈ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಕಾಡಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಯಂತಿರುವ ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಮೂಲವನ್ನು ಸೇರಬಹುದು.” ಇದು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು

*ಜಡಭರತನು ರಹೂಗಣನಿಗೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದುದು.

ರಾಜಿಂದ್ರಾ! ಕೇಳು! ಪ್ರಕೃತಿಯೆಂಬುದೇ ಜೀವನವನ್ನು ಕರ್ಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತಳ್ಳುವುದು. ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮ ಸ್ವಗಳೆಂಬ ಗುಣಭೇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆಯಾ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟಿರುವ ಜೀವನು, ಆ ದಾರಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಬರಬೇಕಾದರೆ, ಭಗವದನುಗ್ರಹವೊಂದು ಹೊರತು ಬೇರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ವರ್ತಕನು ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಡುಗುಡ್ಡಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸುತ್ತಿ ಬಳೆವಂತೆ, ಜೀವನೂ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮಗಳೆಂಬ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆತುರದಿಂದ, ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಮಹಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ಸಾಯುತ್ತಿರುವನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಸುಖವನ್ನು ಕಾಣಲಾರನು. ವರ್ತಕನು ತನ್ನಲ್ಲಿಿದ್ದ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಧನವನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚು ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವ ಆಸೆಯಿಂದ ಕಾಡುಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ಸುತ್ತುವಾಗ, ಕಳ್ಳರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ಮೊದಲಿದ್ದ ಧನವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಜೀವನೂಕೂಡ, ಜನ್ಮಾಂತರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಘೋರಾಟವಿಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುವಾಗ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬ ಆರುಮಂದಿ ಒಳಗಳ್ಳರು ಹೊಂಚುಹಾಕುತ್ತಿದ್ದು, ಇವನ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಸುಲಿಯುವರು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಘೋರಾಟವಿಯಲ್ಲಿ ನರಿಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಕಾಡುಮೃಗಗಳುಂ

*ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರವು ಅರಣ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಅನ್ಯಾಪದೇಶದಿಂದ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಡುವುದು. ಇವುಗಳ ಹೋಲಿಕೆಯ ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಟು. ಅವು ಕುರಿಯ ಮರಿಯನ್ನು ತೊಳಗಲು ಹೇಗೋಹಾಗೆ ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ
 ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದವನನ್ನು ಸುತ್ತಿಮುತ್ತಿ ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುವುವು. ಮತ್ತು ಈ ಕಾಡು
 ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಿಗಳೂ, ಪೊದೆಗಳೂ ಬಹಳವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುವುದ
 ರಿಂದ, ಅದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾಡುನೋಣ, ಸೊಳ್ಳೆ ಮುಂತಾದ
 ವಿಷಕ್ರಮಿಗಳು ಕಚ್ಚಿ ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬರುವುವು. ಈ ಕಾಡು
 ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡುವವನು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಗಂಧರ್ವನಗರದ
 ವಿಚಿತ್ರಾಕಾರವನ್ನು ನೋಡಿ, ಅದನ್ನು ನಿತ್ಯವೆಂದೇ ಭ್ರಮಿಸಿ ಮರುಳಾಗುವ
 ನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳೆಯ ಪಿಶಾಚಗಳು ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವುವು. ಆ ದಾ
 ರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವವನು, ಆ ಪಿಶಾಚಗಳ ಕೈಕೊಳ್ಳೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವು
 ದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವನು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಬಿಸಿ
 ಲೊರೆಯನ್ನು ನೀರೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಂಗಾ
 ಡಿನಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ಸಾಯುವನು ಆಗಾಗ ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸುಳಿಗಾಳಿ
 ಯಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದ ಧೂಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕವಿಯುವದರಿಂದ ಕುರುಡನಂತೆ ದಿಕ್ಕು
 ಕಾಣದೆ ಕಳವಳಿಸುವನು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತಿರುವ ಬೀರಂ
 ಡೆಗಳ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕಿವಿಯ ಬೇನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕಷ್ಟಪಡುವನು! ಅಲ್ಲ
 ಲ್ಲಿ ಗೂಬೆಗಳ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಯಪಡುವನು! ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಪೀ
 ಡಿತನಾಗಿ, ನಡೆಯಲಾರದೆ ವಿಷವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ನಂಬಿ ಸಿಲ್ಲುವನು. ಕೆಲವು ಕ
 ಡೆಗಳಲ್ಲಿ ದಾಹದಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿ, ಬಿಸಿಲೊರೆಯನ್ನೇ ತಣ್ಣೀರೆಂದು ಭ್ರ
 ಮಿಸಿ ಅದಕ್ಕಿದಿರಾಗಿಬಿಡುವನು. ನೀರನ್ನು ಹುಡುಕುವಾಗ ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ
 ನೀರಿಲ್ಲದ ಹಳ್ಳಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ಹಳ್ಳಕೊಳ್ಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಂಕಟಪ
 ಡುವನು. ಒಂದೊಂದು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಅಹಾರವು ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದಾಗ
 ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಧನವನ್ನು ಕಳುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸುವನು. ಆಗಾಗ ಕಾಡುಗಿ
 ಜ್ಜಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೇಯುವನು. ಆಗಾಗ ಕ್ರೂರರಾದ ಯಕ್ಷರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ
 ಪ್ರಾಣಾಪಾಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವನು! ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಶೂರರಾದ ರಾಜಭ
 ಟರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ದುಃಖಿಸುವನು.
 ಆ ದುಃಖದಿಂದಲೂ, ಮೋಹದಿಂದಲೂ ಆಗಾಗ ಮೂರ್ಛಬೀಳುವನು.

ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಗಂಧರ್ವನಗರದಂತೆ ಕಾಣುವ ಭೋಗವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಮುಹೂರ್ತಕಾಲದವರೆಗೆ ಅದರಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿರುವನು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮೀರಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಬೆಟ್ಟವನ್ನೇರುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿ, ಕಲ್ಲುಮುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ತುಳಿದು, ಅದರನೋವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ತತ್ತಳಿಸುವನು. ಹವಿಸಿಸಿಂದ ಕೂಗಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳೆಂಬ ಪರಿವಾರಗಳಿಗೆ ಅನ್ನ ವನ್ನಿಡಲಾರದೆ ಅವರಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಬೆಟ್ಟದ ಹಾವಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ದಿಕ್ಕುತಿಳಿಯದೆ ಸಂಕಟಪಡುವನು. ಆಗಾಗ ವಿಷ ಸರ್ಪಗಳಿಂದ ಕಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟು ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಹೆಣದಂತೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವನು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಾಳುಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿಬಿದ್ದು ಕುರುಡನಂತೆ ಹಿಂದುಮುಂದು ಕಾಣದೆ ಮರುಗುವನು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಜೇನಿನ ಆಸೆಗಾಗಿ ಅದರ ಗೂಡನ್ನು ಕಿತ್ತು, ಆ ಜೇನು ಹುಳುಗಳ ಬಾಧೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ಆ ರಸವನ್ನೂ ಸಂಪಾದಿಸಲಾರದೆ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಹಿಂತಿರುಗುವನು. ಬಂದುವೇಳೆ ಬಹಳಶ್ರಮ ಪಟ್ಟು ಆ ಗೂಡನ್ನು ಕಿತ್ತು ಜೇನನ್ನು ತಂದರೂ, ಬೇರೆಯವರು ಇವನನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಅದನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವರು. ಅವರನ್ನೂ ವಂಚಿಸಿ ಬೇರೊಬ್ಬರು ಅದನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವರು. ಮತ್ತು ಈ ಕಾಡು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗತಕ್ಕ ಮನುಷ್ಯನು, ಮಳೆಗಾಳಿಬಿಸಿಲುಗಳ ಬಾಧೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರದೆ, ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ನರಳುವನು. ಆಗಾಗ ಹಣದಾಸೆಯಿಂದ ಇತರರೊಡನೆ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನಾರಂಭಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ವಂಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿ, ಅವರೊಡನೆ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಣವೆಲ್ಲವೂ ವೆಚ್ಚವಾದಮೇಲೆ, ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ನೆಳಲಿಲ್ಲದೆ, ಮಲಗುವುದಕ್ಕೆ ಹಾಸಿಗೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬ ರಲ್ಲಿ ಯಾಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವನು. ಈ ಯಾಚನೆಯಿಂದಲೂ ತನಗೆ ಬೇಕಾದವಸ್ತುವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರದೆ, ಪರಸ್ಪತ್ತಿಗೆ ಆಸೆಪಟ್ಟು ಅದರಿಂದ ಅವಮಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಒಬ್ಬರನೊಬ್ಬರು ವಂಚಿಸತೊಡಗುವುದರಿಂದ, ಪರಸ್ಪರದ್ವೇಷವು ಹೆಚ್ಚಿ ಕಲಹವನ್ನಾರಂಭಿಸಬೇಕಾಗುವುದು! ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ಕಾಡುದಾರಿಯು ಅನೇಕ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ನೆಲೆ

ಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸುಲಭವಾಗಿದಾಟುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ತಾನು ಗಳಿಸಿಟ್ಟ ಹಣವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅನೇಕ ಜನಗಳದ್ದೇಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ, ಬದುಕಿದ್ದರೂ ಹೆಣದಂತೆ ಸಿಸ್ಸಾರನಾಗಿ ಕಷ್ಟಪಡುವನು. ಬಂಧುವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಮುಂತಾಗಿ, ಹಿಂದೆ ಸತ್ತವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮುಂದೆ ಹುಟ್ಟುವ ಮಕ್ಕಳು ಮುಂತಾದವರಲ್ಲಿ ಮಮತೆಯನ್ನಿಟ್ಟು, ಅವರನ್ನೆತ್ತಿ ಮುದ್ದಾಡುತ್ತ, ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ, ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ತೊಳಲುತ್ತಿರುವನೇಹೊರತು, ಈ ಅರಣ್ಯಮಾರ್ಗವನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಗುವ ಉಪಾಯದಲ್ಲಿ ಯಾವನೂ ದೃಷ್ಟಿಯಿಡಲಾರನು. ಶೂರರಾಗಿಯೂ ದಿಗ್ಗಜಗಳನ್ನು ಜಯಿಸತಕ್ಕ ಬಾಹುಬಲವುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ ಇರುವ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು “ನನ್ನದು ತನ್ನ”ದೆಂಬ ಆಭಿಮಾನದಿಂದ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಬ್ಬರಮೇಲೊಬ್ಬರು ವೈರವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ, ಹೊಡೆದಾಡಿ, ಕೊನೆಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದರೇಹೊರತು, ಪ್ರಾಣಹಿಂಸೆಯನ್ನೂ, ವೈರವನ್ನೂ ತೊರೆದ ಯೋಗಿಗಳು ಹೊಂದತಕ್ಕ ಶಾಂತಸ್ಥಾನವನ್ನು ಯಾರೂ ಹೊಂದಲಿಲ್ಲ! ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಪ್ರಾಪಂಚಿಕವಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರುವ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ತೀರದು! ಈ ದುರ್ಗಮವಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸತಕ್ಕ ಜೀವನು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಂದವಾದ ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮಲಗುವನು! ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಿವಿಗಿಂಪಾಗಿ ಕೂಗುವ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಕಲಕಲಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಿಗ್ಗುವನು! ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಸಿಂಹದ ಗುಂಪನ್ನು ನೋಡಿ ಹೆದರಿ, ನರಿಗಳೂ, ಹದ್ದುಗಳೂ, ಬಕಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ಅಕ್ಷುದ್ರಮೃಗಗಳೊಡನೆಯೇ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವನು. ಕೊನೆಗೆ ಅವುಗಳಿಂದಲೇ ವಂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ತಾನೂ ಅವುಗಳನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಹಂಸಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರುವನು. ಅಹಂಸಗಳ ನಡತೆಯು ತನಗೆ ರುಚಿಸದೆ ಹೋದಾಗ, ಕಪಿಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ಸೇರುವನು. ಆ ಕಪಿಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆಡುತ್ತಿದ್ದು, ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ದುರಾಸೆಯನ್ನು ತೀರಿಸುತ್ತಾ, ಈ ಸಹವಾಸಸುಖದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮರಣಕಾಲವನ್ನೇ ಮರೆತುಬಿಡುವನು! ಐಹಿಕಸುಖಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಯಾದ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆಸೆಪಟ್ಟು ಸ್ತ್ರೀಮೋಹದಿಂದ ಕಳವಳಿಸುತ್ತ, ಆ ಪುತ್ರಕಳತ್ರಾದಿಪರಿವಾರಗಳಲ್ಲಿರುವ

ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವನು. ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಈ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ತತ್ತಳಿ ಸುವನು. ಮತ್ತು ಈ ಕಾಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗತಕ್ಕ ಮನುಷ್ಯನು, ಆಗಾಗ ಎಚ್ಚರತಪ್ಪಿ ಪರವಶಗೊಳ್ಳಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿಬಿಡುವನು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಡಾನಿಗೆ ಹೆದರಿಯುವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕಾಡುಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮರೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವನು. ಹೇಗೋ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಅವಿಪತ್ತಿನಿಂದ ತಪ್ಪಿಬಂದರೂ, ತಿರುಗಿ ತನ್ನ ಗುರಿಪಿನ್ನವರೊಡನೆ ಕಲತು, ತನ್ನನ್ನು ಸುಖ್ಯೆಂದು ಭಾವಿಸುವನು. ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಆ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ, ಅದರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದಂತಿರುವನು. ಅದರಿಂದ ಓ ರಹೋಗಣಾ! ನೀನೂ ಈಗ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ದಂಡಿಸುವನೆಂಬ ಅಧಿಕಾರಮದವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ನೇಹವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಡದೆ, ನಿನ್ನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನಾ ರಾಧಿಸು! ಅದರಿಂದಂಟಾದ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಶಸ್ತ್ರದಿಂದ, ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧವೆಂಬ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಅರಣ್ಯಮಾರ್ಗವನ್ನು ದಾಟುವನಾಗು! ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ನೀನು ವಿಷ್ಣು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಂದಬಹುದು” ಎಂದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಹೋಗಣನು, “ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ! ಎಲ್ಲಾ ಜನ್ಮಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಈ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವೇ ಬಹಳ ಮೇಲಾದುದೆಂದು ಭಾವಿಸುವೆನು. ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಯೂ ಫಲವಿಲ್ಲ! ದೇವಾಡಿಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಪಡೆದವರಿಗೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶುದ್ಧಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ನಿಮ್ಮಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರ ಸಹವಾಸವು ದುರ್ದಭವಲ್ಲವೇ? ನಿಮ್ಮಂತವರ ಪಾದಧೂಳಿಯಿಂದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನೀಗಿದ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದೇನೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ! ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತಕಾಲದವರೆಗೆ ಸಹವಾಸಮಾಡಿದುದರಿಂದಲ್ಲವೇ, ಈಗ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕುಯುಕ್ತಿಗಳೆಂದುಂಟಾಗಿದ್ದ ಅವಿವೇಕಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೀಗಿದುವು! ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ! ನಿಮ್ಮಂತಹ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವರೋ, ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ನಮ್ಮಂತಹ ಮೂಢರಿಗೆ ಸಾ

ಧ್ಯವಲ್ಲ! ಅದುದರಿಂದ ಮೊತ್ತಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಮಾತಿನಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಮ ಸ್ಮರಿಸುವೆನು. ನಿಮ್ಮಂತೆ ನಮ್ಮ ದಿವ್ಯತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿರತಕ್ಕವರು ಪ್ರಾಯದವರಾಗಲಿ, ವಟುಗಳಾಗಲಿ, ಮುಡುಕರಾಗಿರಲಿ ಎಳೆಮಕ್ಕಳಾಗಿರಲಿ, ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಇದೋ ನಮಸ್ಕಾರವು! ನಿಮ್ಮಂತೆಯೇ ಅವಧೂತವೇಷದಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಇದೋ ನಮಸ್ಕಾರವು. ನಿಮ್ಮಂತಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ನಮ್ಮ ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲಕ್ಕೆ ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ಷೇಮವುಂಟಾಗಲಿ” ಎಂದನು. ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನ! ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಪುತ್ರನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಭರತನು, ತನ್ನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ ರಹೂಗಣನಲ್ಲಿಯೂ ದಯಾರ್ಥವಾದ ಯನಾಗಿ, ಆತನಿಗೆ ಆತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿ, ಅವನಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹವನ್ನೇ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಆ ರಾಜನಿಂದ ಸತ್ಕೃತನಾಗಿ, ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟನು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ, ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಷಡೂರ್ನಿಗಳನ್ನೂ, ಅಂತಃಕರಣವನ್ನೂ ಜಯಿಸಿದವನಾದುದರಿಂದ, ಜಲಪೂರ್ಣವಾದ ಮಹಾಸಮುದ್ರದಂತೆ ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ರಹೂಗಣನೂಕೂಡ, ಜಡಭರತನಿಂದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ಪದೇಶಹೊಂದಿದೊಡನೆ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಿಂತಾದ ದೇಹಾತ್ಮಾಭಿಮಾನವನ್ನು ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಿದನು. ಓಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ನಂಬಿದವರ ಪ್ರಭಾವವು ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿರುವುದು” ಎಂದನು. ಆಗ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು, “ಎಲೈ ಮಹಾತ್ಮನೆ! ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ನಿನ್ನಿಂದ ಸಂಸಾರದುಃಖವೆಂಬುದು ಬಹಳ ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನು ಒಂದು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ, ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದುದರಿಂದ, ಅದು ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಹುದೇಹೊರತು, ನಮ್ಮಂತಹ ಅವ್ಯುತ್ಪನ್ನರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು ಕಷ್ಟವು. ಅದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ನೀನು ಪ್ರಕೃತೋಚಿತವಾದ ಶಬ್ದಗಳಿಂದಲೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವಿವರಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಇದು ಹದಿಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—●●●●● { ಭರತನು ಅರಣ್ಯಭಾದ್ರಶೃದಿಂದ ಗೊಡವಾಗಿ ಹೇಳಿದ } ●●●●●—
 ಸಂಸಾರಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ವೈಕ್ರಮಪಡಿಸಿದುದು.

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ವಿವರಿಸುವೆನು. ಕೇಳು! ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಅಧೀನವಾಗಿರುವ ಮಾಯೆಯೆಂಬುದು, ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗವನ್ನು ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಭಯಂಕರವಾದ ಕಾಡು ದಾರಿಗೆ ತಂದು ಸೇರಿಸುವುದು. ದೇಹಾತ್ಮಾಭಿಮಾನವುಳ್ಳವರು ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದಾಗ ಸತ್ವಗುಣದಿಂದ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ತಮೋಗುಣದಿಂದ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ರಜೋಗುಣದಿಂದ ಮಿತ್ರಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿ, ಆಯಾಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಉತ್ತಮಜನ್ಮವನ್ನೋ, ನೀಚಜನ್ಮವನ್ನೋ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವರು ಹೀಗೆ ದೇಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದು, ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಗಲುವುದು, ಆ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಗ ಅದಕ್ಕುಂಟಾಗತಕ್ಕ ಬಾಲ್ಯ ಯೌವನಾದ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಏಕಾರಹೊಂದುತ್ತಿರುವುದು. ಇದೇ ಸಂಸಾರವೆನಿಸುವುದು. ಇದು ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದು. ಈ ಸಂಸಾರವನ್ನು ತಗುಲುಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರಿಯವರ್ಗಗಳೇ ದ್ವಾರವೆನಿಸಿರುವುವು. ಧನಾರ್ಜನಿಗಾಗಿ ಕಾಡುಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ ತೊಳಲುವ ವರ್ತಕಸಮೂಹದಂತೆ, ಭಗವನ್ಮಾಯೆಯಿಂದ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ಜೀವಸಮೂಹವು, ಕರ್ಮಮಾರ್ಗವೆಂಬ ದುರ್ಗಮವಾದ ಕಾಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಜೀವನು ಹಿಂದಿನಕರ್ಮ ಫಲಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ತಿರುಗಿ ನಿಷ್ಪಲಗಳಾಗಿಯೂ, ವಿಘ್ನಪ್ರಚುರವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನೇ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವನು. ಶ್ರಶಾನದಂತೆ ಅಮಂಗಳಸ್ವರೂಪವಾದ ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ, ಸಂಶಾಪನಿವಾರಕವಾಗಿಯೂ, ಭಕ್ತೋತ್ತಮರಿಂದ ಅನುಸರಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕ ದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕಾಣಲಾರದೆ ತಪ್ಪುದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗುವನು. ಈ ಕಾಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅರುಮಂದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಹೊಂಚುಹಾಕುತ್ತಿರುವರೆಂದು ಹೇಳಿದನಲ್ಲವೆ? ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲರೂ, ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು.

ಇವಾರೂ ಆರುಮಂದಿ ಕಳ್ಳರೆಂದು ತಿಳಿ! ಇವು ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇಂದ್ರಿಯ
 ಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಒಳಗಳ್ಳರಂತೆ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿರುವವು ವರ್ತಕನು
 ತನ್ನ ಕಷ್ಟಾರ್ಜಿತವಾದ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪಧನವನ್ನು ಗಂಟುಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಧ
 ರ್ಮೋಪಯೋಗಿಯಾದ ಆ ಹಣದಿಂದ, ಹೆಚ್ಚು ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇ
 ಕೆಂದು ಬಯಸಿ, ಕಾಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ, ಕಳ್ಳರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ
 ಮೊದಲಿದ್ದ ಹಣವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವನಲ್ಲವೆ? ಅದರಂತೆಯೇ ಮನುಷ್ಯ
 ನು ತಾನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಭಗವದಾರಾಧನರೂಪವಾದ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ
 ಧರ್ಮದಿಂದ, ಉತ್ತಮಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವಾಗಲೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ
 ಸುಖಕ್ಕಾಸೆಪಟ್ಟು, ಬುದ್ಧಿಹೀನನಾಗಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಲಾರದೆ
 ಎಚ್ಚರತಪ್ಪಿ, ಕರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಒಳಗಳ್ಳರಂತೆ ಅವನಲ್ಲಿ
 ಸೇರಿರುವ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ದರ್ಶನ, ಸ್ಪರ್ಶನ, ಶ್ರವಣ, ಆಸ್ವಾದನ, ಆ
 ಭ್ರಾಣಗಳೆಂಬ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದಲೂ, ಸಂಕಲ್ಪವ್ಯವಸಾಯಗ
 ಳೆಂಬ ಅಂತಃಕರಣವೃತ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ಆ ಪುರುಷನನ್ನು ಮರುಳುಗೊಳಿಸಿ,
 ಅವನಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿದ್ದ ಧರ್ಮರನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸಿಬಿಡುವುವು. ಸಂಸಾರವೆಂಬ
 ಆಡವಿಯಲ್ಲಿ, ಹೆಂಡಿರು, ಮಕ್ಕಳು ಮುಂತಾದ ಪರಿವಾರಗಳೇ, ನರಿ ತೋಳ
 ಮುಂತಾದ ಕಾಡುಮೃಗಗಳೆಂದು ತಿಳಿ! ಈ ಪರಿವಾರದವರೆಲ್ಲರೂ ಹೆಸರಿಗೆ
 ಮಾತ್ರ ನಂಟರೆನಿಸುವರೇ ಹೊರತು, ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಕಾಡುಮೃಗಗಳಲ್ಲದೆಬೇರೆ
 ಯಲ್ಲ! ಮಂದೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಿದ ಮೇಕೆಯನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಾ
 ಗಿಸುವ ತೋಳಗಳಂತೆ, ಇವರು ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಧೀನ
 ವಾದ ಜೀವನನ್ನು ತಮಗಧೀನಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸುತ್ತಿಮುತ್ತಿ ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನು
 ವರು. ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕರ್ಮ
 ಗಳೇ ಕಳೆಗಳು! ವರ್ಷವರ್ಷಕ್ಕೂ ಹೊಲವನ್ನು ತುಂಬಿಸಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ
 ರೂ, ತಿರುಗಿ ಬಿತ್ತುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಳೆಗಳು ತುಂಬಿಹೋಗಿರುವುವಷ್ಟೆ?
 ಬೇರೂಸಹಿತವಾಗಿ ಸುಟ್ಟುಹೊರತು, ಆ ಕಳೆಗಳು ಹುಟ್ಟುವುದು ನಿಶ್ಚೀ
 ಷವಾಗಿ ತಪ್ಪಲಾರದು! ಅದರಂತೆಯೇ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವು ಕರ್ಮಗ
 ಳೆಂಬ ಸೊಪ್ಪುಸದೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ಪತ್ತಿಕ್ಷೇತ್ರ ವೆನಿಸಿರುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ

ಕರ್ಮಬೀಜಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ನಾಶಹೊಂದಿಸದಿದ್ದರೆ, ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೊಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುವುವು. ಮತ್ತು ಗೃಹವೆಂಬುದು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಟ್ಟ ಕರಡಿಗೆಯಂತಿರುವುದು. ಭರಣಿಯಲ್ಲೆಟ್ಟ ಕರ್ಮವು ತೀರಿ ಹೋದರೂ, ಅದರ ವಾಸನೆಯು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗದಂತೆ, ಕರ್ಮಗಳು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರೂ ಕರ್ಮವಾಸನೆಯೆಂಬುದು ಅಂಟಿಬರುತ್ತಲೇ ಇರುವುದು. ಹೀಗೆ ಕರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗತಕ್ಕವನನ್ನು, ದುರ್ಜನರೆಂಬ ಕಾಡುನೋಣಗಳೂ, ಸೊಳ್ಳೆಗಳೂ ಸುತ್ತಿಮುತ್ತಿ ಬಾಧಿಸುವುವು. ಮತ್ತು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಪೈರುಗಳಿಗೆ ಮಿಡತೆಗಳಿಂದಲೂ, ಹಕ್ಕಿಗಳಿಂದಲೂ, ಕಳ್ಳರಿಂದಲೂ, ಇಲಿಗಳಿಂದಲೂ, ಆಗಾಗ ಅಪಾಯವುಂಟಾಗುವಂತೆ, ಮನುಷ್ಯನು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ತನ್ನ ಹೊರಗಿನ ಪ್ರಾಣದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸಿಟ್ಟಿರುವ ಹಣವು ದುರ್ಜನರ ಪಾಲಾಗುವುದು. ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಕಾಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತೋಳುಹಿಡಿದು ಮನುಷ್ಯನು, ಅಹಂಕಾರಮಮಕಾರರೂಪವಾದ ಅವಿವೇಕಿಯಿಂದಲೂ, ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಕರ್ಮವಾಸನೆಯಿಂದಲೂ, ಬುದ್ಧಿಗೆಟ್ಟವನಾಗಿ, ಗಂಧರ್ವನಗರದಂತೆ ಅಸ್ಥಿರವಾದ ತನ್ನ ಶರೀರಾದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವುಗಳನ್ನೇ ಸ್ಥಿರವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ, ಆಗಾಗ ತನ್ನಲ್ಲಿತಾನೇ ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಮತ್ತು ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ಮೃಗೈತ್ಯುಷ್ಣೆಯಂತೆ ಸುಖಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮರುಳುಮಾಡುವುವು. ದಾಹಗೊಂಡವನು ಬಿಸಿಲೊರೆಗೆ ಆಸೆಪಡುವಂತೆ, ಪಾನ, ಭೋಜನ, ಮೈಥುನಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ವ್ಯಸನಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾತುವುಳ್ಳ ಜೀವನು ಸುಖಾಭಾಸಗಳಾದ ಆ ವಿಷಯಗಳಿಗಾಗಿ ಆಸೆಪಡುವನು. ಕಾಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳಿಯ ಪಿಶಾಚಗಳಂತೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣವೆಂಬುದು ಆಗಾಗ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಕಾಣದೆ ತತ್ತಲಿಸುವವನು, ತನ್ನ ಬೆಳಕಿಗಾಗಿ ಪಿಶಾಚಿಗಳ ಕೈಕೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಈ ಸಂಸಾರಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಮನುಷ್ಯನು, ಅಸುವರ್ಣಕ್ಕಾಗಿ ಆಸೆಪಟ್ಟು ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಆ ಸುವರ್ಣವೆಂಬುದನ್ನು ಅಗ್ನಿಯ ಮುಲ

ವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಅದು ಸಮಸ್ತದೋಷಗಳಿಗೂ ನೆಲೆಯಾಗಿರುವುದು. ಆ
 ಒಂಗಾರದಂತೆಯೇ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳ, ರಜೋಗುಣದಿಂದ ಬುದ್ಧಿಗಿಟ್ಟವನಿಗೆ ಅದ
 ರಲ್ಲಿ ಅಸೆಹುಟ್ಟುವುದೇನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಅಡವಿ
 ಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸತಕ್ಕವನು, ಮನೆ ಮಠಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ
 ತನ್ನದೆಂಬ ಅಭಿಮಾನವನ್ನಿಟ್ಟು, ಅದರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಎಡೆಬಿಡದೆ ದುಡಿಯು
 ತ್ತಿರುವನು. ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸತಕ್ಕವನಿಗೆ ಸುಳಿಗಳಿಗಿಲ್ಲದೆ ಮೇಲೆ
 ದ್ದ ಧೂಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕವಿದಾಗ, ಆ ಮನುಷ್ಯನು ದಿಕ್ಕುಕಾಣದೆ ತತ್ತಳಿಸುವ
 ನಲ್ಲವೆ? ಅದರಂತೆ ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಸುಳಿಗಾ
 ಳಿಯು! ಅವರು ಪುರುಷನನ್ನು ತಮ್ಮ ಲಾಲನಪಾಲನಗಳಿಂದ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಮೇ
 ಲಕ್ಕೇರಿಸುವರು ಅವರು ಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಮೋಹರೂಪವಾದ ರಜೋಗುಣವೇ
 ಆ ಸುಳಿಗಳಿಗಿಲ್ಲದೆ ಧೂಳೆಂದು ತಿಳಿ! ಇದರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಮೋಹಾಂಧನಾದ
 ಪುರುಷನು, ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ ಆ ಮಾ
 ರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು. ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳು ನಿಸ್ಸಾರವೆಂಬುದನ್ನು ಆಗಾಗ
 ತಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ದೇಹಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಆತ್ಮಚಿಂ
 ತೆಯನ್ನು ಮರೆತು, ಬಾಯಾರಿದವನು ಬಿಸಿಲ್ಲೊರೆಗೆ ಅಸೆಪಟ್ಟೋ
 ಡುವಂತೆ, ಆ ವಿಷಯಸುಖಗಳನ್ನೇ ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಅದ
 ಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವನು. ಗೂಬೆಗಳ ಧ್ವನಿಯಂತೆಯೂ, ಜೀರುಂಡೆಗಳ
 ಧ್ವನಿಯಂತೆಯೂ ಆಗಾಗ ಕರ್ಣಕೋರವಾಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಶತ್ರು
 ಜನಗಳ ತಿರಸ್ಕಾರವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ರಾಜಭೆಟರ ಪರ್ಜನಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ
 ಕಿವಿಬೇನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ದೈನ್ಯದಿಂದ ಕೊರಗುವನು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ
 ನಿರರ್ಥಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ವಿಷವೃಕ್ಷಗಳಂತೆಯೂ, ವಿಷದಬಳ್ಳಿಗಳಂತೆಯೂ,
 ವಿಷಜಲದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಹಳೇಭಾವಿಗಳಂತೆಯೂ ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಹಣವನ್ನು
 ತಮ್ಮ ದೇಹಸುಖಕ್ಕಾಗಲಿ, ದಾನಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಸಂ
 ಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸದೆ, ಒಳಗೊಳಗೆ ಒಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂ
 ಡು, ಜೀವಜ್ಞವದಂತೆ ವರ್ತಿಸುವ ಧನವಂತರು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ
 ಅನೀಕರುಂಟು. ಪುಣ್ಯಹೀನನಾಗಿ ಈ ಸಂಸಾರಾಟವಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸತಕ್ಕ

ಮನುಷ್ಯನು, ಆ ವಿಷವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ನಂಬಿ ನಿಂತಂತೆ, ಧನಾಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ಅಂತಹ ಧನಿಕರ ಕಾಲನ್ನು ಹಿಡಿದು, ತಾನೂ ಜೀವಚ್ಛವದಂತೆ ಅವರಲ್ಲಿ ದೈನ್ಯದಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವವನು, ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಹಳ್ಳಕೊಳ್ಳಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನೀರಿನಾಸೆಗಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿಳಿದು, ಅಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನೂ ಕಾಣದೆ, ಕಾಲುಮುರಿದು ಬಿಳುವಂತೆ, ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಳಲುತ್ತಿರುವ ಜೀವನೂಕೂಡ, ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಂದಕರಾದ ಪಾಷಾಂಡಗಳ ದುರ್ಬೋಧನೆಗೆ ಮರುಳಾಗಿ, ಇಹಲೋಕಪರಲೋಕದ ಸುಖಗಳೆರಡನ್ನೂ ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಎರಡುವಿಧದಿಂದಲೂ ದುಃಖಕ್ಕೊಳಗಾಗುವನು. ಮತ್ತು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಜೀವನು, ತನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕಜನರನ್ನು ಪೀಡಿಸಿದಾಗಲೂ, ತನಗೆ ಜಿಹಾರವು ದೊರಕದಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ನೆಂಟರಿಷ್ಟವೆಂದೂ, ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳೆಂದೂ ನೋಡದೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವನು. ರಾಜಾ! ಸಂಸಾರಿಗೆ ಅವನು ವಾಸಮಾಡತಕ್ಕ ಮನೆಯೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡದೊಂದು ತಿಳಿ! ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವನು ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಅದರಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳಿಲ್ಲದುದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ, ಕಾಡುಗಿಜ್ಜಿನ ನಡುವೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದವನಂತೆ ದುಃಖಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಬೇಯುವನು. ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸತಕ್ಕವನಿಗೆ, ದುಷ್ಟಾಲವೇದಿಂದ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ರಾಜಭಟರೇ ಪ್ರತಿಕೂಲರಾಗುವರು. ಆ ರಾಜಭಟರೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು, ತನ್ನ ಪ್ರಾಣದಂತಿರುವ ಧನವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹೆಣದಂತಾಗುವನು. ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲಾದ ಬಂಧುವರ್ಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವಪ್ನ ಪದಾರ್ಥಗಳಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲವಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟು, ಹೋಗತಕ್ಕವುಗಳೇ ಹೊರತು ನಿತ್ಯವಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಆಯಾ ಮನುಷ್ಯನ ಮನೋಭಾವನೆಯಿಂದಲೇ ಆ ಸಂಬಂಧಗಳೆಲ್ಲವೂ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು. ಹೀಗೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಅನಿತ್ಯಗಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ನಿತ್ಯವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುತ್ತ, ಸ್ವಪ್ನ ಸುಖದಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡುವಂತೆ, ಅವರೊಡನೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಡುವನು. ಮತ್ತು ಗೃಹಧರ್ಮದಲ್ಲಿದ್ದವನು ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಕರ್ಮನಿಧಿಗಳು ಪರ್ವ

ದಂತೆ ಅಸಾರವಾಗಿ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿರುವುವು. ಬಹಳವಾದ ಹಣದಿಂದಲೂ, ಶರೀರಶ್ರಮದಿಂದಲೂ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಈ ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕೊನೆ ಮುಟ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವವನು, ಪರ್ವತತೀರವನ್ನೇರುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸುವವನು ನಡುನಡುವೆ ಕಲ್ಲುಮುಳ್ಳುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲುಮುರಿದು ಬೀಳುವಂತೆ, ಆಗಾಗ ಸಾಂಸಾರಿಕದುಃಖಗಳಿಂದಲೂ, ಇತರವಿಘ್ನಗಳಿಂದಲೂ ಅದನ್ನು ಕೊನೆಮುಟ್ಟಿಸಲಾರದೆ ಬಹಳ ದುಃಖಕ್ಕೊಳಗಾಗುವನು. ಮತ್ತು ಸಂಸಾರಿಯು, ಜೀವನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲಾರದಿದ್ದಾಗ, ದುಸ್ಸಹವಾದ ಜಾತರಾಗ್ನಿಯ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಕಂಡಿಕುಂದಿ ಕೃತನಾಗಿ, ಆಗಾಗ ತನ್ನ ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳಮೇಲೆಯೇ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಉರಿದು ಬೀಳುವನು. ರಾಜಾ! ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಅರಣ್ಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಯೆಂಬುದೇ ಬೊಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟದ ಹಾವೆಂದು ತಿಳಿ! ಆಗಾಗ ಈ ಸಿದ್ಧಿಯೆಂಬ ಹಾನಿನ ಬಾಯಿಗೆ ತುತ್ತಾದವನು, ಅಂಧತಮಸ್ಸಿನಂತಿರುವ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ, ತನ್ನನ್ನಾಗಲಿ, ಇತರರನ್ನಾಗಲಿ, ತಿಳಿಯದೆ, ಶೂನ್ಯಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಸುಟ ಬೀಳಿನಂತೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮಲಗಿರುವನು. ಆಗಾಗ ದುರ್ಜನರೆಂಬ ವಿಷಸರ್ಪಗಳ ಬಾಯಿಗೆ ಬಿದ್ದು, ಕೊಬ್ಬಡಗಿ, ದುಃಖದಿಂದ ಬೇಯುತ್ತ, ಹಾಳುಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲುಜಾರಿಬಿದ್ದ ಕುರುಡನಂತೆ ಜ್ಞಾನಹೀನನಾಗಿ ಕಳವಳಿಸುವನು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಆತ್ಮಲ್ಪವಾದ ಪಿಷಯಸುಖವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪರಸ್ಪತ್ತಿಗೂ, ಪರಸ್ಪ್ರೀಯರಿಗೂ ಅಸೆಪಟ್ಟು, ಅದರಿಂದ ರಾಜದಂಡಕ್ಕೂ, ಇತರರ ಪ್ರಹಾರಕ್ಕೂ ಗುರಿಯಾಗಿ, ನರಕಪ್ರಾಯವಾದ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಜೀವನಿಗೆ ಸಂಸಾರದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಇಹಲೋಕಪರಲೋಕಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಇಷ್ಟೊಂದು ದುರವಸ್ಥೆಗಳುಂಟಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಕರ್ಮಗಳೇ ಕಾರಣವು. ಪ್ರವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಬಿದ್ದು ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕರ್ಮವೇ ಈ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಜನ್ಮಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ಹಿರಿಯರು ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವರು.

ಜೀನುಗೂಡನ್ನು ಕಿಳುವಂತೆ ಇತರರು ಕೂಡೆಟ್ಟ ಹಣವನ್ನು ಕದ್ದು, ರಾಜಭೆಟರ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವನು, ಕಷ್ಟದಿಂದ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ

ಕೊಂಡು ಬಂದರೂ, ತಾನು ದುರ್ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಆ ಹಣವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅದನ್ನು ಬೇರೊಬ್ಬರು ಉಪಾಯದಿಂದ ಅಪಹರಿಸುವರು. ಅವರಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವರು. ಹೀಗೆ ಧನವೆಂಬುದು ಒಂದು ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬನ ಕೈಯಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಕೈಗೆ ಹಾರುತ್ತಿರುವುದೇಹೊರತು, ಅದನ್ನು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದನ್ನು ಭವಿಸತಕ್ಕವನೊಬ್ಬನೂ ಇಲ್ಲವು. ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಕಾಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗತಕ್ಕವನು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಬಿಸಿಲು ಮಳೆ ಗಾಳಿಗಳ ಬಾಧೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಮರುಗುವನು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ರೋಗಾದಿಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿ ನರಳುವನು. ಹೀಗೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವೆಂದೂ, ಅಧಿಭೌತಿಕವೆಂದೂ, ಅಧಿದೈವಿಕವೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ತಾಪತ್ರಯಗಳಿಗೆ ಆಗಾಗ ಸಿಕ್ಕಿ, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಕಾಣದೆ ದುಃಖಿಸುವನು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ವ್ಯಾಸಾರದ ನೆವದಿಂದ ಬೇರೆಯವರಲ್ಲಿರುವ ಒಂದೆರಡುಕಾಸನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿ, ಆ ಧನದಾಸೆಯಿಂದ ಅನೇಕಜನಗಳ ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗುವನು. ಇದೇನೆವದಲ್ಲಿ! ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದಲ್ಲದವನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಜೀವನಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತ, ಪರರಲ್ಲಿ ಯಾಚಿಸಿ ಅವಮಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಹೀಗೆ ಹಣದಮೂಲಕವಾಗಿ ಸ್ವಜನಗಳೊಡನೆ ವೈರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಾಗಲೂ, ಸ್ವಜಾತ್ಯಭಿಮಾನವೆಂಬ ಪೂರ್ವವಾಸನೆಯಿಂದ, ಆ ವೈರಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವಿವಾಹಾದಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವನು. ಹೀಗೆ ಅನೇಕಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಈ ಸಂಸಾರಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವವನು. ತಂದೆ, ತಾಯಿ ಮೊದಲಾದ ತನ್ನ ಬಂಧುವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದವರಿಗಾಗಿಯೂ, ಸತ್ತವರಿಗಾಗಿಯೂ ದುಃಖಿಸುವನು. ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಂದೆ ಸತ್ತವರ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಮುಂದೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿ ಮುದ್ದಾಡಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹಿಗ್ಗುವನು. ಆ ಮಕ್ಕಳಿಗೇನಾದರೂ ವಿಪತ್ತು ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ, ಸಹಿಸಬಾರದ ಸಂಕಟದಿಂದ ಕೊರಗುವನು. ಕಣ್ಣೀರುಬಿಟ್ಟು ಗೋಳಿಡುವನು! ಬೇರೆ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ, ಮೊದಲಿನ ಮಕ್ಕಳ ಚಿಂತೆಯ

ನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊಸಮಕ್ಕಳನ್ನು ಲಾಲಿಸುತ್ತ ಆ ಸಂತೋಷದಿಂದುಬ್ಬುವನು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಆ ಮಕ್ಕಳಾಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರೊಡನೆ ಹೇಳಿಹೇಳಿ ಹಿಗ್ಗುವನು. ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ನಗುವನು ಆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮುಂದೆ ಬರಬಹುದಾದ ವಿಪತ್ತನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಹಾಗೆ ಭಯಪಡುವನು. ಸಂಸಾರಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಹೀಗೆ ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ದುಃಖಹರ್ಷಗಳಿಂದ ಮೈಮರತು, ತನ್ನ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರತು ಬಿಡುವನು. ಎಷ್ಟುದಿನವಾದರೂ ಆ ಸಂಸಾರಮಾರ್ಗವನ್ನು ದಾಟುವುದಕ್ಕೆ ದಾರಿಯನ್ನು ಯೋಚಿಸಲಾರನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಆ ಸಂಸಾರಮಾರ್ಗವನ್ನು ದಾಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಯೋಗಗಳಿಂದ ಸಹಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಕ್ತಿಯೋಗವೊಂದು ಹೊರತು ಬೇರೆ ದಾರಿಯಿಲ್ಲ. ಆ ಭಕ್ತಿಯೇ ನಿರತಿಯಾನಂದರೂಪವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಮುಖ್ಯೋಪಾಯವಾದ ಯೋಗಾನುಶಾಸನವೆನಿಸುವುದು. ಕೇವಲ ಶಾಂತಸ್ವಭಾವರಾಗಿಯೂ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಾಗಿಯೂ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದವರಾಗಿಯೂ, ವೈರಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವರಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಭೂತಸುಹೃತ್ತುಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಮಹರ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ, ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರರು. ದಿಗ್ಗಜಗಳನ್ನು ಜಯಿಸತಕ್ಕ ಬಾಹುಬಲವುಳ್ಳ ರಾಜಾಧಿರಾಜರಾದರೂ, ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಜಯಿಸಲಾರದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆ ಯೋಗಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರರು ಅಂತಹ ರಾಜರು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ “ನನ್ನದು ತನ್ನ”ದೆಂಬ ಅಭಿಮಾನವಿಟ್ಟು, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಹೊಡೆದಾಡಿ, ಕೊನೆಗೆ ಯಾರೂ ಅದನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಲಾರದೆ, ಆ ನೆಲದಮೇಲೇ ಸತ್ತುಬಿದ್ದರೇ ಹೊರತು, ಯೋಗಿಗಳು ಹೊಂದತಕ್ಕ ಗತಿಯನ್ನು ಯಾರೂ ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ರಾಜಾ! ಈ ಸಂಸಾರಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಕಷ್ಟಪರಂಪರೆಗೆ, ಮಿತಿಯೇಇಲ್ಲವು ಸುಖದುಃಖಗಳು, ರಾಗದ್ವೇಷಗಳು, ಭಯ, ಅಭಿಮಾನ, ಸಂತೋಷ, ಶೋಕ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮಾತ್ಸರ್ಯ, ಅಸೂಯೆ, ಅವಮಾನ, ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಕ್ರೂರಿ, ವ್ಯಾಧಿ, ಹುಟ್ಟು, ಮುತ್ತು, ಸಾವು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಿರುಗಿತಿರುಗಿ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಬರುತ್ತಲೇ ಇರುವುವು.

ಈ ಸಂಸಾರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಕಾಡುಬಳ್ಳಿಗಳೆಂದುತಿಳಿ!ಭಗವಂ
ತನ ಮಾಯೆಯೇ ಈ ಸ್ತ್ರೀರೂಪದಿಂದಿದ್ದು ತನ್ನನ್ನು ನಂಬಿನಿಂತವರ ವಿ
ವೇಕವನ್ನು ಕೆಡಿಸುವುವು. ತನಗೆ ಕ್ರೀಡಾಗೃಹದಂತಿರುವ ಈಭಗವನ್ನಾಯ
ಯಿಂದ ಮೋಹಿತವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯನು, ಆ ಹೆಂಡಿರುವುಕ್ಕಳ
ನಡೆ ನುಡಿ ನೋಟಗಳಿಂದ ಆಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಹಿಂದು
ಮುಂದು ಕ್ಷೇಯದೆ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಲಾಡದೆ, ತನ್ನ ಆತ್ಮವನ್ನು
ದುಃಖರೂಪವಾದ ಮಹಾನರಕದಲ್ಲಿ ತಳ್ಳುವನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಭಗವಂ
ತನಿಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕಾಲಚಕ್ರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೇನೆಂದು
ಬಲ್ಲೆ? ಪರಮಾಣುವಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು, ದ್ವಿಪರಾರ್ಥಪರ್ಯಂತವಾದ ಕಾಲ
ವೇ ಇದರ ಸ್ವರೂಪವು! ಇದರ ವೇಗವನ್ನು ಯಾರೂ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಲಾ
ರರು! ಇದು, ಬ್ರಹ್ಮನು ಮೊದಲು, ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯವರೆಗಿಂತಕ್ಕ ಸಮಸ್ತ
ಭೂತಗಳ ಆಯುರ್ಧಾಯವನ್ನೂ ಆಳಿಯುತ್ತಿರುವುದು. ಎಚ್ಚ ರತಪ್ಪಿದವರ
ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಅವರ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಪಹರಿಸಿ ಬಿಡುವು
ದು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರಿಯಾದವನು, ಈ ಕಾಲಚಕ್ರದಿಂದ ತನಗೆ ಯಾ
ವಾಗ ಮರಣವುಂಟಾಗುವುದೋ ಎಂದು ಅನವರತವೂ ಹೆದರುತ್ತಿರುವನು.
ಈ ಮರಣವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯು ಹುಟ್ಟಿದಾಗಲೂ, ಆ
ಕಾಲಚಕ್ರವು ಯಾವನಿಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದೋ, ಅಂತಹ
ವಾಸುದೇವನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸದೆ. ಬೇರೆ ಪಾಷಂಡದೇವತೆಗಳನ್ನು ಭಜಿಸುವುದ
ಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸುವನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ
ಹೊಂಚುಹಾಕುತ್ತಿದ್ದು, ನಂಬಿ ಬಂದವರನ್ನು ಕೆಡಿಸತಕ್ಕ ರಣಹದ್ದು,
ಕೊಕ್ಕರೆ, ಮೂಠಾದ ಹ್ವದ್ರಜೀವಿಗಳುಂಟೆಂದು ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲವೆ? ವೈದಿ
ಕಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗೆ ಹೊರಗಾಗಿರುವ ಈ ಪಾಷಂಡದೇವತೆಗಳನ್ನು ನಂಬಿ,
ಅವರನ್ನು ಭಜಿಸತಕ್ಕವನು, ಹದ್ದು ಮೊದಲಾದ ಕಾಡುಹಕ್ಕಿಗಳ ಸಹವಾ
ಸವನ್ನು ನಂಬಿ, ಅವುಗಳೆಲ್ಲಿ ಸೇರಿದಂತಾಗುವನೇಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ!
ಈ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸತಕ್ಕವನು, ಆ ಹ್ವದ್ರಮೃಗಗಳಿಂದ ವಂಚಿತ
ನಾದಾಗ, ಹಂಸಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರುವನೆಂದು ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲವೆ? ಆ ಹಂಸಗ

ಳೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ಕ್ಷೇ! ಯಾವಾಗ ಸಂಸಾರಿಯು, ಪಾಪಾಂಡಮತವ
 ನ್ನು ನಂಬಿ ತಾನು ಮೋಸಹೋದುದಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವನೋ, ಆಗ
 ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು. ಉಪನಯನವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಂ
 ಸ್ಕಾರಗಳಿಂದಲೂ, ಶಾತಸ್ಮಾರ್ತಗಳೆಂಬ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳಿಂದ
 ಲೂ! ಯಜ್ಞಪುರುಷನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿರುವು
 ದೇ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲದ ಸ್ವಭಾವವು! ಸಂಸಾರಿಯು ಹಂಸಗಳ ನಡತೆ
 ಯು ತನಗೆ ಸರಿಬೀಳದಿದ್ದಾಗ ಕವಿಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರುವನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ
 ನಲ್ಲವೆ! ಇದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದ
 ಳ್ಲಿ ರುಚಿಯಿಲ್ಲದವನು, ವೈದಿಕಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವನಾಗಿ, ಶೂದ್ರ
 ರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ಕವಿಗಳಂತೆ ಸಂಭೋಗದಿಂದಲೂ, ಕುಟುಂಬ ಪೋ
 ಷಣೆಯಿಂದಲೂ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುವನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುಪಾಡಿಲ್ಲದೆ
 ದೇಶಕಾಲಗಳೊಂದನ್ನೂ ನೋಡದೆ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಹಾಗೆ ಕ್ರೀಡಿಸುವನು
 ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಹಲ್ಲುಗಿರಿಯುವ ಕವಿಗಳಂತೆ, ಹೆಂಡಿ
 ರುಮಕ್ಕಳ ಮುಖಾವಲೋಕನವೇ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಾಮ್ಯಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೇ
 ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಕಳೆದು ಹೋಗುವ ಕಾಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೆ, ಮೈಮರೆತಿರು
 ವನು ಕವಿಗಳು ತನ್ನ ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮರಡಮೇಲೆ ವಾ
 ಸಮಾಡುತ್ತ, ಆಗಾಗ ಮೈಥುನಸುಖದಿಂದ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುವವಂತೆ, ಈ
 ಸಂಸಾರಿಯೂಕೂಡ, ಆತ್ಮಲ್ಪವಾದ ಐಹಿಕಸುಖಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಯಾದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ
 ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳೆಂಬ ಸಂಸಾರಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದು ನೆರಳುವನು. ಸುಖ
 ದುಃಖಗಳನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತ ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಕಾಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸ
 ತಕ್ಕವನಿಗೆ, ಮೃತ್ಯುವೇ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬರುವ ಕಾಡಾನೆಯೆಂದು ತಿಳಿ! ಇದರ
 ಭಯದಿಂದ ಜೀವನು ಪರವತಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನೆಂದರೆ, ರೋ
 ಗಾದಿ ವಿಪತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳುವನೆಂದರ್ಥವು. ಈ ಅನೆಯ ಭಯ
 ವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಡುಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೇಲೇ
 ರುವನೆಂದರೆ, ಕರ್ಮಗಳ ಬಲದಿಂದ ಆ ವಿಪತ್ತನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು
 ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನೆಂದರ್ಥವು. ಹೀಗೆ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡಮೇಲೂ

ತಿರುಗಿ ಅದೇದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ತಿರುಗಿ ಅದೇವಿಧವಾದ ಕಷ್ಟಸುಖಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ವಿಧವಾದ ಸಂಸಾರಚಕ್ರವೆಂಬುದು ಮನುಷ್ಯಲೋಕದವರಿಗೆಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ! ಉರ್ಧ್ವಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ದೇವಾದಿಗಳೂ ಇದೇ ವಿಧವಾಗಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ತೊಳಲುತ್ತಿರುವರೆಂದು ತಿಳಿ! ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನೆ! ಸಂಸಾರವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭರತನು ರಹೂಗಣನೆಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನ ಗೂಢಾರ್ಥವೇ ಇದು! ಋಷಭಪುತ್ರನಾದ ಆ ಭರತನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ತಿಳಿಸತಕ್ಕ ಕೇವುಶ್ಲೋಕಗಳುಂಟು. ಅವುಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು. “ಗರುಡನ ಗತಿಯನ್ನು ನೋಣವು ಹೇಗೋಹಾಗೆ, ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ, ರಾಜರ್ಷಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಋಷಭಪುತ್ರನಾದ ಭರತನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಬ್ಬರಾಜನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲಾದರೂ ಹಿಂಬಾಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತನಾಗಲಾರನು. ಯಾವನು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ ನಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಬೇರೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದ ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳು, ನಂಟರಿಷ್ಟರು, ರಾಜ್ಯಕೋಶಗಳು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಯಾವನಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಮಲದಂತೆ ಜಿಹಾಸೆಯಿಂದ ತೊರೆದುಬಿಟ್ಟನೋ, ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದುದುಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಅವುಗಳ ಚಿಂತೆಯನ್ನೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಡದಿದ್ದನೋ, ಅಂತಹ ಭರತನ ನೆಡತೆಯನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾರುತಾನೇ ಅನುಸರಿಸಬಲ್ಲರು? ಇವನು ತಾನಾಳುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಸ್ತಭೂಮಂಡಲವನ್ನೂ, ತನ್ನ ಬಂಧುವರ್ಗಗಳನ್ನೂ, ತನ್ನ ಸಮಸ್ತಧನವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದುದಲ್ಲದೆ, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಅಸೆಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತಾನಾಗಿ ಬಂದು-ವರಿಸಿದ್ದಾಗಲೂ, ಅದನ್ನೂ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿನೋಡದೆ ನಿರಾಕರಿಸಿದನು. ಮಹಾತ್ಮರಲ್ಲಿ ಇದೇನೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ! ಯಾವಾಗಲೂ ಭಗವತ್ತೇವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರತಕ್ಕ ಮಹಾತ್ಮರು, ಮೋಕ್ಷಸುಖವನ್ನೂ ಕೂಡ ಆ ಭಗವತ್ತೇವೆಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸುವರು! ಅಂತವರಿಗೆ ಈ ಸಂಸಾರಸುಖದಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು? ಯಾವ ಭರತನು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೃಗಶರೀರವನ್ನು ಬಿಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂಕೂಡ

ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕುರಿತು. ಓ ದೇವಾ! ಯಜ್ಞಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ ಯಜ್ಞಪತಿಯಾಗಿಯೂ, ಆಯಾ ಅವತಾರಗಳಿಂದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ ಲಭಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಕೃತಿಯೆಂಬ ಮಾಯೆಯನ್ನು ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಜೀವವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯಾಶ್ರಯನಾಗಿಯೂ, ಸಂಸಾರನಿವಾರಕನಾಗಿಯೂ, ಇರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು" ಎಂದು ಉಚ್ಚಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕೂಗಿ ಹೇಳುತ್ತ, ಆ ಜನ್ಮದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದನೋ, ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಆಶ್ಚರ್ಯಚರಿತ್ರವನ್ನು ಯಾರುತಾನೇ ಅನುಸರಿಸಬಲ್ಲರು?" ಎಂಬುದೇ ಆ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥವು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇದೇ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಮೇಲೆನಿಸಿದ ಭರತನ ಚರಿತ್ರವು! ಶುದ್ಧಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಉದ್ಧವಾದ ನಡತೆಯಿಂದಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಆ ರಾಜರ್ಷಿಯ ಚರಿತ್ರವು ಮಂಗಳಕರವಾಗಿಯೂ, ಕೀರ್ತಿಕರವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು. ಆ ಯುಗಸ್ಸನ್ನೂ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. ಸ್ವರ್ಗಮೋಕ್ಷಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೈಗೊಡಿಸುವುದು! ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಕೀರ್ತಿಸಲ್ಪಡುವ ಆ ಭರತನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಯಾವನು ಕೇಳುವನೋ, ಯಾವನು ಹೇಳುವನೋ, ಯಾವನು ಅಭಿನಂದಿಸುವನೋ, ಅಂತವನಿಗೆ ಬೇರೊಬ್ಬರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಗಳೂ ತಾನಾಗಿ ಕೈಗೊಡಿ ಬರುವುವು." ಎಂದನು. ಇದು ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—◆— { ಶುಕನು ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನಿಗೆ ಭರತನ ಸಂತತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದು. } —◆—

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಭರತನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನಷ್ಟೆ? ಇನ್ನು ಅವನ ಸಂತತಿಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು! ಆ ಭರತನಿಗೆ ಸುಮತಿಯೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆ ಸುಮತಿಯು ತನ್ನ ಅಜ್ಜನಾದ ಋಷಭನು ನಡೆಸಿದಯೋಗಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ತಾನೂ ಅನುವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ಪಾಷಂಡಿಗಳು, ತಮ್ಮ ಕುತ್ಸಿತಬುದ್ಧಿಯಿಂದ, ಅವನನ್ನು ಬಾಧ್ಯದೇವತೆಯೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಅವನು ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ಅಂತವನಲ್ಲ! ಆ ಸುಮತಿಗೆ ಗೃಧ್ರಸೇನೆಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಿಲ್ಲ ದೇವತಾಜಿತೆಂಬ ಕುಮಾರನೊಬ್ಬನು ಹುಟ್ಟಿ

ದನು. ಆ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಆಸುರಿಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ದೇವದ್ಯುಮ್ಮನೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆ ದೇವದ್ಯುಮ್ಮನಿಗೆ ಧೇನುಮತಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮರಮೇಷ್ಠಿಯೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಜನಿಸಿದನು. ಆತನಿಗೆ ಸುವರ್ಚಲೆಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತೀಹನೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಜನಿಸಿದನು. ಈ ಪ್ರತೀಹನು ಅನೇಕರಿಗೆ ಆತ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿ, ತಾನೂ ಅದರಂತೆಯೇ ಶುದ್ಧಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಯಾವಾಗಲೂ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನೇ ಉಪಾಸನೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಪ್ರತೀಹನಿಗೆ ಪ್ರತಿಹರ್ತೃವೆಂದೂ, ಪ್ರಸೋತೃವೆಂದೂ, ಉದ್ಗಾತೃವೆಂದೂ ಮೂರುಮಂದಿಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಈ ಮೂವರೂ ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ನಿಪುಣರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಹರ್ತೃನೆಂಬ ಹಿರಿಯನುಗನಿಗೆ, ಸ್ತುತಿಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅಜನೆಂದೂ, ಭೂಮನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕಿರಿಯವನಾದ ಭೂಮನು, ಋಷಿಕುತ್ಸೆಯೆಂಬ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಗೀಢನೆಂಬ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆದನು. ಈ ಉದ್ಗೀಢನಿಗೆ ದೇವಕುತ್ಸೆಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾರನೆಂಬವನೂ, ಆತನಿಗೆ ವಿಕುತ್ಸೆಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ವಿಭುವೆಂಬ ಪುತ್ರನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ವಿಭುವಿನ ಪತ್ನಿಗೆ ರತಿಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಇವಳಲ್ಲಿ ಪೃಥುಷೇಣನೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಇವನಿಗೆ ಆಕೂತಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತನೆಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆ ಶಕ್ತನಿಗೆ ಕೃತಿಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾಗವತೋತ್ತಮನಾದ ಗಯನೆಂಬ ಕುಮಾರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಈತನ ಕೀರ್ತಿಯು ಅಪಾರವಾದುದು! ಇವನು ಲೋಕರಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಶುದ್ಧಸತ್ವಮೂರ್ತಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಅಂಶದಿಂದ ಲೇ ಅವತರಿಸಿದ್ದವನು! ಉದಾರಮನಸ್ಸೇ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಮಹಾಪುರುಷನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದನು. ಈ ಮಹಾತ್ಮನು, ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕ್ಷೇಮದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವುದು, ಅವರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವುದು, ಅವರನ್ನು ಲಾಲಿಸುವುದು, ಅವರನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿಸುವುದು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ತನ್ನ ರಾಜಧರ್ಮದಿಂದಲೂ, ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ, ಸರ್ವದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸುತ್ತ, ಅವುಗಳ ಫಲಕ್ಕೂ ತಾನು ಆಸೆಪಡದೆ, ಆ ಫಲಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ

ತನ್ನ ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಗಳೆಂಬ ತ್ರಿಕರಣಗಳಿಂದಲೂ ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಯೇ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ಆ ರಾಜನು ತನ್ನ ಕುಲಧರ್ಮದಿಂದಲೂ, ಬ್ರಹ್ಮವಿತ್ತುಗಳ ಪಾದಸೇವೆಯಿಂದ ತನಗೆ ಲಭಿಸಿದ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದಲೂ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶುದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ತನ್ನ ಹೃದಯಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡವನಾಗಿ, ಆ ಆನಂದವನ್ನು ನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ದೇಹಾಭಿಮಾನವನ್ನೂ, ಸ್ವತಂತ್ರಾಭಿಮಾನವನ್ನೂ ತೊರೆದು, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಪೂರ್ವವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಬಲ್ಲ ಮಹನೀಯರು, ಆಗಯನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಕೊಂಡಾಡಿರುವರು “ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯಾವ ರಾಜನೂ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಗಯನನ್ನು ಹೋಲಲಾರನು. ಈ ಗಯನು ವೇದೋಕ್ತಗಳಾದ ಅನೇಕಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿದವನು. ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಬಲ್ಲವನು! ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳಿಂದಲೂ ಸಮ್ಮಾನಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವನು! ಧರ್ಮಪರಿಪಾಲಕನು! ಸಮಸ್ತಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದವನು! ಸತ್ಪುರುಷರಿಗೆ ತಾನೇ ಅಧಿಪತಿಯೆನಿಸಿದ್ದರೂ, ಅವರನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದವನು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ಭಗವದಂಶದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರಹೊರತು, ಬೇರೆ ಯಾವರಾಜನೂ ಈತನಿಗೆ ಸಮಾನನೆನಿಸಲಾರನು! ಅಮೋಘವಾದ ಅನುಗ್ರಹಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಮೈತ್ರಿ, ದಯೆ, ಕೀರ್ತಿ, ಶ್ರೀ, ಸ್ಮೃತಿ, ಮೇಥೆ, ಧೃತಿ, ತಿತಿಕ್ಷೆ, ಕ್ಷಮೆಯೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ದಕ್ಷಕುಮಾರಿಯರಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತೇಜೋಬಲದಿಂದ ಯಾವನನ್ನು ಉತ್ತಮಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದರೋ, ಕರುವನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಹಾಲನ್ನು ಸೊರೆಯಿಕ್ಕುವ ಥೇನುನಿನಂತೆ, ಭೂದೇವಿಯು ಯಾವನ ಗುಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ತನ್ನಿಂದ ಬೇಕುಬೇಕಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತ ಆತನು ನಿಷ್ಕಾಮನಾಗಿದ್ದರೂ ಆತನ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕೋರಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾನಾಗಿಯೇ ಈಡೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳೋ, ಅಂತಹ ಗಯಮಹಾರಾಜನ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾವರಾಜನು ತಾನೇ ಅನುಸರಿಸಬಲ್ಲನು? ಮತ್ತು ಆ ಗಯನು ನಿಷ್ಕಾಮನಾಗಿದ್ದರೂ, ವೇದೋಕ್ತಧರ್ಮಗಳು ತಾನಾಗಿ ಅವನ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದವು! ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಜಿತರಾದ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ತಾನಾಗಿ

ಅವನಿಗೆ ಯಥೇಚ್ಛವಾದ ಕಪ್ಪಗಳನ್ನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು! ಧರ್ಮಪದವಿ
 ಲನದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲರೂ, ತಾವು ಪರಲೋಕಸಾಧ
 ನೆಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಧರ್ಮಗಳ ಫಲದಲ್ಲಿ, ಅರಸನು ಭಾಗವನ್ನು ಕಂದಾಯವಾ
 ಗಿ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಆಗಯನು, ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸೋ
 ಮಪಾನದಿಂದ ಮದನೇರುವಂತೆ ಮಹಾವೈಭವದಿಂದ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ,
 ನಿಷ್ಕಪಟವಾಗಿಯೂ, ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ
 ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಯಜ್ಞಫಲಗಳನ್ನು ಯಜ್ಞಸ್ವರೂಪನಾದ ಭಗವಂತನು
 ತಾನಾಗಿಯೇ ಬಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೈಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಯಾವ
 ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವುದರಿಂದ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ನೊಂದ
 ಲಾಗಿ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯವರೆಗೆ ದೇವತಿಯು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯವರಗಳೇ ಮೊ
 ದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚವೂ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದುವುವೋ, ಯಾವನು ಸಮ
 ಸ್ತಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಣಭೂತನೋ, ಆ ಭಗವಂತನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಅವ
 ನ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರೀತನಾಗಿ, ಅವನಿಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗ
 ವನ್ನು ಕರುಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಂತಹ ಉದಾರಗುಣವುಳ್ಳ ಗಯನನ್ನು ಬೇರೆ
 ಯಾವರಾಜನುತಾನೇ ಅನುಕರಿಸಬಲ್ಲನು?" ಎಂಬುದೇ ಆಗಯನ ಗುಣ
 ಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದಂತಹ ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥಗಳು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಇನ್ನು
 ಆತನ ಮುಂದಿನ ಸಂತತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಆಗಯನಿಗೆ ಜಯಂ
 ತಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ, ಚಿತ್ರರಥನೆಂದೂ, ಸ್ವಾತಿಯೆಂದೂ, ಅವರೋಧ
 ನನೆಂದೂ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರರಥನೆಂಬವ
 ನಿಗೆ, ಊರ್ಜೆಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸಮ್ರಾಜನೆಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆತ
 ನಿಗೆ ಉತ್ಕಲೆಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ, ಮರೀಚಿಯೆಂಬವನೂ, ಆ ಮರೀಚಿಗೆ ಬಿಂ
 ದುಮತಿಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಂದುಮಂತನೆಂಬ ಪುತ್ರನೂ, ಆ ಬಿಂದುಮಂ
 ತನಿಗೆ ಸುಷೇಣೆಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಮಧುವೆಂಬವನೂ, ಆ ಮಧುವಿಗೆ ಸು
 ಮನಸೆಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ ವೀರವ್ರತನೆಂಬ ಪುತ್ರನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ
 ಆ ವೀರವ್ರತನಿಗೆ ಪ್ರಬೋಧೆಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಮಧುವೆಂದೂ, ಪ್ರಮ
 ಧುವೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಆ ಮಧುವಿಗೆ ಸತ್ಯೆಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ

ಭಾಮನನೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನಿಗೆ ದೂಷಣೆಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ ತ್ವಷ್ಟ್ರವೆಂಬವನೂ, ಆತನಿಗೆ ವಿರೋಚನೆಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ ವಿರಜನೆಂಬ ಪುತ್ರನೂ ಜನಿಸಿದರು. ಆ ವಿರಜನಿಗೆ ವಿಷೂಚಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಜಿತ್ತು ಮೊದಲಾದ ನೂರುಮಂದಿಪುತ್ರರೂ, ಒಬ್ಬ ಕನ್ಯೆಯೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನೂರುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ತಂದೆಯಾದ ವಿರಜನು, ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ದೇವಕುಲವನ್ನು ಹೇಗೆಗೋಹಾಗೆ, ಪ್ರಿಯವ್ರತನ ವಂಶವನ್ನು ತನ್ನ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು, ಇದು ಹದಿನೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—

 { ಶುಕನು ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನಿಗೆ ಭಾಮಂಡಲದವಿಸ್ತಾರವ
 ನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿನ ದ್ವೀಪಸಮುದ್ರಾದಿ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನೂ
 ವಿವರಿಸಿದುದು. }

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ತಿರುಗಿ ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ಮಹರ್ಷಿ! ಹಿಂದೆ ನೀನು ಪ್ರಪಂಚಪರಮಾಣವನ್ನು ತಿಳಿಸುವಾಗ, ಸೂರ್ಯನು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಬೆಳಗುವನೋ, ನಕ್ಷತ್ರಸಮೂಹಗಳೊಡನೆ ಚಂದ್ರನು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಕಾಣುವನೋ ಆ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನೂ, ಸಪ್ತದ್ವೀಪವಿಭಾಗಗಳನ್ನೂ, ಅವುಗಳ ಪರಿಮಾಣಾದಿಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಅವುಗಳ ಬೇರೆಬೇರೆ ಲಕ್ಷಣ, ಆಳತೆ, ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ನಾನು ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು. ಆದರೆ “ಭಗವತ್ಪಥಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದ ಲಾಭ” ವೇನೆಂದು ನೀನು ಕೇಳಬಹುದು. ಎಷ್ಟೋ ಲಾಭವುಂಟು. ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನ ಸ್ಥೂಲರೂಪವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಈ ಸ್ಥೂಲರೂಪವನ್ನು ಮೊದಲು ಮನನಮಾಡಿ ಕೊಂಡರೆ, ಅದರಮೇಲೆ ಗುಣಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದುದಾಗಿಯೂ, ಅಂಗುಷ್ಠಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾಗಿಯೂ, ವಾಸುದೇವಾದಿ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಬೋಧಿತವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿಡಬಹುದು. ಸ್ಥೂಲರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದಮೇಲೆ

ಯೇ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಂಟಾಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಓಗುರುವರ್ಯಾ! ಆ ವಿವರವನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶುಕಮುನಿಯು, “ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು! ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳು ಅನಂತವಾಗಿರುವುವು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನ ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮಸ್ಸುಗಳೆಂಬ ಮಾಯಾಗುಣಗಳಿಂದಂಟಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳು! ಇವೆಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನ ಲೀಲಾವಿಭೂತಿಗಳು! ಇವುಗಳೊಳಗೆ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಬೇರೆಬೇರೆ ಲೋಕಗಳ ಹೆಸರು, ಆಕಾರ, ಮುಂತಾದುವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬಾಯಿಂದ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಊಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ದೇವತೆಗಳಂತೆ ಚಿರಾಯುಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆದು ಬಂದ ಮನುಷ್ಯನಾದರೂ, ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಮುಖ್ಯಭಾಗಗಳ ಹೆಸರು. ಆಳತೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕೆ ಒಳಬೇಧಗಳು, ಅವುಗಳ ಬೇರೆಬೇರೆ ಲಕ್ಷಣಗಳು, ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಈಗ ನಾವಿರುವ ಸ್ಥಳವೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಜಂಬೂದ್ವೀಪವೆನಿಸುವುದು. ಇದು ಈ ಭೂಮಂಡಲವೆಂಬ ಕಮಲದ ಒಳದಳಗಳಂತೆ ಎಲ್ಲಾದ್ವೀಪಗಳ ನಡುವೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತ, ಸುತ್ತಳತೆಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಯೋಜನವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾಗಿ ಸಮವರ್ತುಳಾಕಾರದಿರುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ವರ್ಷಗಳೆಂಬ ಒಂಬತ್ತು ವಿಭಾಗಗಳುಂಟು. ಒಂದೊಂದು ವರ್ಷವೂ ಒಂಬತ್ತು ಸಹಸ್ರಯೋಜನಗಳ ಅಳತೆಯಿಂದಿರುವುವು. ಈ ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಬೇರೆಬೇರೆ ವಿಭಾಗಿಸಿ ತೋರಿಸತಕ್ಕ ಎಲ್ಲೆಯ ಕಲ್ಲುಗಳಂತೆ, ಶ್ವೇತ, ಶೃಂಗವಂತ, ನಿಷಧ, ಹೇಮಕೂಟ, ಹಿಮಾಲಯ, ಮಾಲ್ಯವಂತ, ಗಂಧಮಾಧನಗಳೆಂಬ ಎಂಟು ಪರ್ವತಗಳು ಆ ವರ್ಷಗಳ ನಡುವೆ ಸೇರಿರುವುವು. ಈ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇಲಾವೃತವೆಂಬುದು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ನಡುವೆ ಇರುವುದು. ಆ ಇಲಾವೃತವರ್ಷದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಕುಲಗಿರಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಧಾನವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇರುವೆಂಬ ಸುವರ್ಣಪರ್ವತವಿರುವುದು. ಆ ಪರ್ವತವು ಔನ್ನತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಅಗಲದಷ್ಟು ಎಂದರೆ ಲಕ್ಷಯೋಜನಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳುದು. ಭೂಮಂಡಲ

ವೆಂಬ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಈ ಪರವತವೇ ಕರ್ಣಿಕೆಯಂತಿರುವುದು. ಈ ಪರವತವು ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಸಹಸ್ರಯೋಜನಗಳ ಸುತ್ತಳತೆಯುಳ್ಳದಾಗಿ ಯೂ, ಬುಡದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರುಸಹಸ್ರಯೋಜನಗಳ ಸುತ್ತಳತೆಯುಳ್ಳದಾಗಿ ಯೂ ಇರುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ನೆಲದೊಳಗೂ ಹದಿನಾರು ಸಹಸ್ರಯೋಜನಗಳವರಿಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದು. ಇಲಾವೃತವರ್ಷದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ, ನೀಲ, ಶ್ವೇತ, ಶೃಂಗವಂತಗಳೆಂಬಮೂರು ಪರವತಗಳು, ಕ್ರಮವಾಗಿರಮ್ಯಕ, ಹಿರಣ್ಮಯ, ಕುರುಗಳೆಂಬ ಮೂರುವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲೆ ಕಟ್ಟುಗಳಾಗಿರುವುವು. ಈ ಪರವತಗಳೆಲ್ಲ ವೂ, ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಎರಡು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಲವಣಸಮುದ್ರವನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿರುವುವು. ಒಂದೊಂದು ಪರವತವೂ ಎರಡುಸಹಸ್ರಯೋಜನಗಳಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾಗಿರುವುವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಂದಿನದು, ಉದ್ದದಲ್ಲಿನಾತ್ರ, ಹನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಾಲಿನಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರುವುವು. ಇವುಗಳಂತೆಯೇ ಇಲಾವೃತದ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಷಧ, ಹೇಮಕೂಟ, ಹಿಮಾಲಯಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಪರವತಗಳು, ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಆಳತೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ನೀಲಾದಿ ಪರವತಗಳಂತೆಯೇ ಇರುವುವು ಇವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹರಿ, ಕಿಂಪುರುಷ, ಭಾರತವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲೆ ಕಟ್ಟುಗಳಾಗಿರುವುವು ಹಾಗೆಯೇ ಇಲಾವೃತದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಗಂಧಮಾಧನವೂ, ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಮಾಲ್ಯವಂತವೂ, ಉಭಯಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿರುವ ನೀಲ ನಿಷಧ ಪರವತಗಳವರೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಎರಡು ಸಹಸ್ರಯೋಜನಗಳ ಆಳತೆಯುಳ್ಳದಾಗಿ, ಒಂದುಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಭದ್ರಾಶ್ವವೆಂಬ ವರ್ಷಕ್ಕೂ, ಮತ್ತೊಂದುಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೇತುಮಾಲವೆಂಬ ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಎಲ್ಲೆ ಕಟ್ಟುಗಳಾಗಿರುವುವು. ಇದಲ್ಲದೆ ಮೇರುವಿಗೆ ಪೂರ್ವಾದಿಚತುರ್ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಮಂದರ, ಮೇರು ಮಂದರ, ಸುಪಾರ್ಶ್ವ, ಕುಮುದವೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಪರವತಗಳು, ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನಗಳ ಪ್ರಯಾಣವುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿ, ಆ ಮೇರುಪರವತದ ಸುತ್ತಲೂ ಜಗತಿಕಟ್ಟುಗಳಂತೆ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು. ಈ ನಾಲ್ಕು ಪರವತಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಮಾವು, ನೀರಳಿ, ಕಡವು, ಆಲವೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ಗಿಡಗಳು ಆ ಪರವತಗಳ ಜಯಧ್ವಜಗಳಂತೆ ಹನ್ನೊಂದು ಸಹಸ್ರಯೋಜನಗಳ ಎತ್ತರಕ್ಕೂ, ನೂ

ರುಯೋಜನಗಳಆಗಲಕ್ಕೂ, ಶಾಖೋಪಶಾಖೆಯಿಂದ! ಹರಡಿರುವುವು. ಮತ್ತು
 ಆನಾಲ್ಕು ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿಕ್ರಮವಾಗಿ ಹಾಲು, ಜೇನು, ಕಬ್ಬಿನರಸ, ಶುಧ್ಧ ಜಲ ಇವು
 ಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ನಾಲ್ಕು ಮಡುಗಳುಂಟು ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ಮಡುಗಳಲ್ಲಿ
 ಸ್ನಾನಪಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಗಂಧರ್ವಸಮೂಹವು. ಜನ್ಮ ಸಿದ್ಧವಾದ
 ಅಣಿಮಾದಿಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಸುಖಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಆನಾಲ್ಕು ಬೆಟ್ಟ
 ಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಂದನವೆಂದೂ, ಚೈತ್ರರಥವೆಂದೂ, ವೈಭ್ರಾಜಕ
 ವೆಂದೂ, ವಿಶ್ವತೋಭದ್ರವೆಂದೂ ಹೆಸರುಗೊಂಡ ನಾಲ್ಕು ದಿವ್ಯೋದ್ಯಾನಗ
 ಳುಂಟು. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ದೇವಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳೊಡ
 ಗೂಡಿ ಬಂದು, ಗಂಧರ್ವರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಿಹರಿಸು
 ತ್ತಿರುವರು, ಆ ಮಂದರಪರ್ವತಾಗ್ರಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಸಾವಿ
 ರದ ನೂರುಯೋಜನಗಳ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದಿರುವ (ದೇವಜೂತವೆಂಬ) ಒಂದು
 ಮಾವಿನ ಮರವುಂಟಷ್ಟೆ? ಅದು ಪರ್ವತಶಿಖರದಂತೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿಯೂ,
 ಅಮೃತಸಮಾನವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಫಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದು
 ಇವು ಪಕ್ಷವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಒಡೆಯುವಾಗ, ಅದರಿಂದ ಪ್ರವಹಿ
 ಸುತ್ತಿರುವ ಹಣ್ಣಿನ ರಸವು, ಅತ್ಯಂತಮಧುರವಾಗಿಯೂ, ಸುಗಂಧವಿಶಿ
 ಷ್ಟವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದಲ್ಲದೆ, ಇನ್ನೂ ಅನೇಕವಸ್ತುಗಳ ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ
 ಪರಿಮಳಿತವಾಗಿ ನದೀರೂಪದಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುದು. ಈನದಿಯ ಬ
 ಣ್ಣವು ಕೆಂಪಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಅರುಣೋದಯೆಂದು ಕರೆಯು
 ವರು. ಈ ಅರುಣೋದಯೆಂಬ ನದಿಯು, ಮಂದರಶಿಖರದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ
 ಪ್ರವಹಿಸಿ, ಇಳಾವೃತವರ್ಷದ ಪೂರ್ವಭಾಗವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಜಲಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ
 ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು. ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯ ಅನುಚರಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ, ಅನದಿ
 ಯ ರಸವನ್ನೇ ಪಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಅವರ ಮೈಮೇಲೆ ಬೀಸಿ ಬಂ
 ದ ಗಾಳಿಯು ಸಮಸ್ತದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಹತ್ತಯೋಜನದೂರಗಳವರೆಗೆ
 ಸುಗಂಧವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಇನ್ನು ಅಸ್ತ್ರೀಯರ ಶರೀರ
 ಗಂಧವು ಹೇಗಿರುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಮೇರುಮಂದರವೆಂಬ ಪರ್ವತ
 ಶಿಖರದಮೇಲೆ ಜಂಬೂವೃಕ್ಷವಿರುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲವೆ? ಅದರಲ್ಲಿ ಬಿ

ಡತಕ್ಕ ನೀರಳೇಹಣ್ಣುಗಳು ಅನೆಯ ದೇಹದಷ್ಟು ದೊಡ್ಡವುಗಳಾಗಿರುವು
ವು. ಒಳಗಿನ ಬೀಜವು ಬಹುಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರುವುದು. ಈ ಹಣ್ಣುಗಳು ಪಕ್ವ
ವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಒಡೆದಾಗ ಅದರಿಂದಂಟಾದ ಹಣ್ಣಿನ ರಸವುಜಂಬೂ
ನದಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರವಹಿಸಿ, ಆ ಇಲಾವೃತದ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ
ಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದು. ಆ ನದಿಯು ಪ್ರವಹಿಸುವಾಗ, ಅದರ ಎರಡುಪಾ
ಶ್ವದ ತೀರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಮಣ್ಣು, ಆ ಜಂಬೂರಸದೊಡನೆ ಕಲೆತು,
ಬಿಸಿಲುಗಾಳಿಗಳ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಒಂದುವಿಧವಾದ ಪಾಕವನ್ನು
ಹೊಂದಿ ಸುವರ್ಣವೆನಿಸುವುದು. ಹೀಗೆ ಜಂಬೂನದಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುದ
ಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸುವರ್ಣಕ್ಕೆ ಜಾಂಬೂನದವೆಂದು ಹೆಸರುಂಟಾಯಿತು. ಈ ಸುವ
ರ್ಣದಿಂದಲೇ ದೇವತೆಗಳು, ತಮಗೂ, ತಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಬೇಕಾದ ಕಿರೀಟ
ಕುಂಡಲಾದ್ಯಾಭರಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಧರಿಸುತ್ತಿರುವರು ಸುಪಾಶ್ವವೆಂಬ
ಪರ್ವತದಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ಕದಂಬವೃಕ್ಷವುಂಟೆಂದು ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲವೆ? ಆ ವೃಕ್ಷ
ದ ಬಿಲಗಳಲ್ಲಿ, ಐದುಕಡೆಗಳಿಂದ ಜೇನಿನ ಪ್ರವಾಹವು ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವುದು.
ಈ ಒಂದೊಂದುಧಾರೆಯೂ ಐದೈದು ಮಾರಿನಷ್ಟು ಅಗಲವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರು
ವುದು. ಈ ಮಧುಧಾರೆಗಳು ಸುಪಾಶ್ವತೀರದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು, ಆಪರ್ವ
ತದತಪ್ಪಲನ್ನೂ, ಇಲಾವೃತದಪಶ್ಚಿಮಭಾಗವನ್ನೂ ಪರಿಮಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು
ಈ ಜೇನಿನ ರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದವರ ಉಸಿರಿನಗಾಳಿಯು, ವಾಯುಮಂಡ
ಲದಲ್ಲಿ ಕಲೆತು, ನಾಲ್ಕುಕಡೆಗೂ ನೂರುಯೋಜನಗಳದೂರದವರೆಗೆ ಸುಗಂಧ
ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಅತ್ತಲಾಗಿ ಕುಮುದಪರ್ವತದಮೇಲೆ
ಬೆಳೆದಿರುವ ಅಲದ ಮರವೊಂದುಂಟೆಂದು ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲವೆ? ಅದಕ್ಕೆ ಶತವಲಿಶ
ವೆಂದೂ ಹೆಸರು. ಅದರ ಕೊಂಬೆಗಳಿಂದ ಕೆಲವು ನದಿಗಳು ಬಿಟ್ಟಿರು
ವು. ಇವು ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ಜೇನು, ತುಪ್ಪ, ಬೆಲ್ಲ, ಅನ್ನ. ಮೊದಲಾದ
ಭಿಕ್ಷುಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ, ವಸ್ತ್ರಾಭರಣವೇಮೊದಲಾದ ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗ
ಳನ್ನೂ, ಹಾಸಿಗೆ ಮೊದಲಾದ ಇನ್ನೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನೂ, ಈ
ಡೇರಿಸಬಲ್ಲವು. ಈ ನದಿಗಳು ಕುಮುದಪರ್ವತದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆಳಿದು, ಇಳಾ
ವೃತದ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಜನರನ್ನು ಸರ್ವವಿಧದಿಂದಲೂ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸು

ತ್ತಿರುವುದು. ಈ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಪಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕವರು ಯಾವ ಜಿಲ್ಲೆವನ್ನೂ ಸುಖಗಳಾಗಿಯೇ ಇರುವರು. ಅವರ ದೇಹದಲ್ಲಿ ನರೆ, ಸುಕ್ಕು, ಮೊದಲಾದ ವಾರ್ಧಕಚಿಹ್ನೆಗಳಾಗಲಿ, ಅಧಿವ್ಯಾಧಿ, ಬೆವರು, ದುರ್ಗಂಧ, ಮುಂತಾದುವುಗಳಾಗಲಿ, ಎಂದಿಗೂ ಉಂಟಾಗಲಾರವು. ಅವರು ಮರಣಕ್ಕಾಗಲಿ, ಅಪಮೃತ್ಯುಗಾಗಲಿ ಗುರಿಯಾಗಲಾರರು. ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಶೀತೋಷ್ಣಗಳಿಂದುಂಟಾಗುವ ಬಾಧೆಗಳಾಗಲಿ, ರಾಗ ದ್ವೇಷ ಭಯಾದಿ ಮನೋವಿಕಾರಗಳಾಗಲಿ ತೋರಲಾರವು. ಇದಲ್ಲದೆ ಭೂಮಂಡಲವೆಂಜ ಕುಲಕ್ಕೆ ಕರ್ಣಿಕೆಯಂತಿರುವ ಮೇರುವಿನ ಸುತ್ತಲೂ, ಕುರಂಗ, ಕುರರ, ಕುಸುಂಭ, ವೈಕಂಕತ, ತ್ರಿಕೂಟ, ತಿತಿರ, ಪತಂಗ, ರುಚಕ, ನಿಷಾದ, ಸಿತಿವಾಸ, ಕಪಿಲ, ಶಂಖ, ವೈಡೂರ್ಯ, ಚಾರುವಿಹಂಗ, ಋಷಭ, ನಾಗ, ಕಾಲಾಂಜನ, ನಾರದ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪರ್ಮತಗಳು ಆ ಕುಲದ ಕುಸುರಿಗಳಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಇವುಹೊರತು ಮೇರುವಿಗೆ ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಯೋಜನಗಳದೂರದಿಂದಾಚೆಗೆ ಜಠರ ದೇವಕೂಟಗಳೆಂಬ ಬೇರೆ ಎರಡು ಬೆಟ್ಟಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿರುವುವು. ಅವೆರಡೂ ಹದಿನೆಂಟು ಸಹಸ್ರಯೋಜನಗಳಷ್ಟು ಉದ್ದವಾಗಿಯೂ, ಅಗಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಎತ್ತರದಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡು ಸಾವಿರಯೋಜನಗಳ ಅಳತೆಯುಳ್ಳುದಾಗಿಯೂ ಇರುವುವು. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೇರುವಿನ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಪವನ ಪಾರಿಯಾತ್ರಗಳೆಂದೂ, ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಕೈಲಾಸ ಕರವೀರಗಳೆಂದೂ, ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ತ್ರಿಶೃಂಗ ಮಕರಗಳೆಂದೂ ಎರಡೆರಡು ಪರ್ಮತಗಳುಂಟು. ಹೀಗೆ ಎಂಟು ಪರ್ಮತಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತವಾದ ಮೇರುಗಿರಿಯು, ದರ್ಭಾಸ್ತರಣಗಳಿಂದ ಪರಿವೇಷ್ಟಿತವಾದ ಯಾಗಾಗ್ನಿಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ಮೇರುಶಿಖರದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಮುಖನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಶಾತಕಾಂಭಿಯೆಂಬ ಪಟ್ಟಣವುಂಟು. ಅದು ಸಮಚತುರಶ್ರ (ಚರ್ಚಾಕ) ವಾಗಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರಯೋಜನದಷ್ಟು ಅಗಲವಾಗಿರುವುದು. ಅದರ ಸುತ್ತಿನ ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಂದ್ರಾದೃಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರಿಂದ ಪಾಲಿಸಲ್ಪಡುವ ಎಂಟು ಪುರಗಳುಂಟು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಅಮರಾವತಿ, ತೇಜೋವತಿ, ಸಂಯಮನಿ, ಕೃಷ್ಣಾಂಗನಿ, ಶ್ರದ್ಧಾವತಿ, ಗಂಧವತಿ, ಮಹೋದಯಿ, ಯ

ಶೋವತಿಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಒಂದೊಂದು ಪುರವೂ ಎರಡೂವರೆ ಸಹ ಸ್ತ್ರಯೋಜನಗಳೆ ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳದು.” ಎಂದನು. ಇದು ಹದಿನಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—

 { ಗಂಗಾವತರಣವು ಮತ್ತು ಇಲಾವೃತವೇ ಮೊದಲಾದ }

ಆಯಾಸರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ. ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವ
ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪಗಳು.

ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು! ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಾಗಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ವಿಷ್ಣು ಮೂರ್ತಿಯು, ನಾಮನರೂಪದಿಂದವತರಿಸಿ, ತನ್ನ ಮೂರಡಿಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದನಷ್ಟೆ? ಆಗ ಆತನು ಉದ್ಧರ್ವಲೋಕಗಳನ್ನೆಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಎಡಗಾಲನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀಡಿದಾಗ, ಅಪಾದದ ಹೆಬ್ಬರಳಿನ ಉಗುರಿನಿಂದ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಕಟಾಹದ ಮೇಲಿನ ಮುಚ್ಚಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಂಧ್ರವುಂಟಾಯಿತು. ಆ ರಂಧ್ರದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಹೊರಗಿನ ಆವರಣ ಜಲವು, ಆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಕಟಾಹದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಆ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಮೂರ್ತಿಯ ಪಾದಕಮಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಕುಂಕುಮಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ಜಲಧಾರೆಯು, ಕಮಲಕೇಸರದಿಂದ ಶೋಭಿತವಾದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸಕಲಪಾಪನಿವಾರಕವಾದ ಆ ಜಲವು ಭಗವಂತನ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಮತ್ತಷ್ಟು ಪವಿತ್ರವಾಯಿತು. ಸ್ನಾನಪಾನಗಳಿಂದ ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳನ್ನೂ ನೀಗಿಸತಕ್ಕ ಆ ಜಲಪ್ರವಾಹವು, ಅಲ್ಲಿ ಬೇರೆನಾನಾಂತರಗಳಲ್ಲದೆ ವಿಷ್ಣುಪದಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಜಲಪ್ರವಾಹವು ಅನೇಕ ಯುಗಸಹಸ್ರಗಳವರೆಗೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲೆನಿಸಿದ ಉದ್ಧರ್ವಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೂ ವಿಷ್ಣುಪದವೆಂದೇ ಹೆಸರು. ಉತ್ತಾನಪಾದನ ಮಗನಾಗಿಯೂ, ದೃಢವ್ರತನಾಗಿಯೂ, ಪರಮ ಭಾಗವತೋತ್ತಮನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಧ್ರುವನಿಗೆ, ಇದು ನಿವಾಸಸ್ಥಾನವಾದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಧ್ರುವಲೋಕವೆಂದೂ ಹೇಳುವರು. ಈಗಲೂ ಆ ಧ್ರುವನು ಭಗವಂತನ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶದಿಂದಂಟಾದ ಆ ತೀರ್ಥವನ್ನು ನೋಡಿ, ಮೇಲೆಮೇಲೆ

ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕರಗಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ತನಗುಂಟಾದ ಪ್ರೇಮಾತಿಶಯದಿಂದ ಮೈಮರೆತು, ಅರ್ಥ ನಿಮಿಲಿತಗಳಾದ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ಆನಂದಬಾಷ್ಪವನ್ನು ತುಳುಕಿಸುತ್ತ, ಆ ಆನಂದದಿಂದ ಪುಳಕಿತನಾದ ಮೆಯ್ಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ತನ್ನ ಕುಲದೇವತೆಯ ಪಾದತೀರ್ಥವೆಂದು ಅದನ್ನು ಆಗಾಗ ತಲೆಯಿಂದ ಧರಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಧ್ರುವಮಂಡಲವನ್ನು ಸುತ್ತಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳೊಕೂಡ, ತಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಇದೇ ಉತ್ತಮಫಲವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಬಹುಮಾನಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಆ ತೀರ್ಥವನ್ನು ತಮ್ಮ ಜಟಾಭಾರಗಳಿಂದ ಧರಿಸುವರು. ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾದ ವಾಸುದೇವನಲ್ಲಿ ತಮಗುಂಟಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ, ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಬೇರೆ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಿಗಾಗಲಿ, ಕೊನೆಗೆ ಕೈವಲ್ಯಕ್ಕಾಗಲಿ ಆಸೆಪಡದ ಈ ಮಹರ್ಷಿಗಳು, ಮುಮುಕ್ಷುಗಳು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಆ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಅತ್ಯಾದರದಿಂದ ಕೈಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರು. ಹೀಗೆ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಧ್ರುವನಿಂದಲೂ, ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳಿಂದಲೂ ಬಹುಮಾನಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಆ ಪುಣ್ಯನದಿಯು, ಅನೇಕಸಹಸ್ರಕೋಟಿ ದೇವವಿಮಾನಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಟ್ಕಾಶಮಾರ್ಗದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಯುತ್ತ, ಚಂದ್ರಲೋಕವನ್ನು ದಾಟಿ, ಮೇರುಶಿಖರದಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಪುರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬೀಳುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಶಾಖೆಗಳಾಗಿ ಒಡೆದು, ಸೀತೆಯೆಂದೂ, ಅಲಕನಂದೆಯೆಂದೂ, ಚಕ್ಷುವೆಂದೂ, ಭದ್ರೆಯೆಂದೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಹೊರಟು, ಕೊನೆಗೆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದು. ಈ ನಾಲ್ಕು ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ, ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟ ಸೀತೆಯೆಂಬ ಪ್ರವಾಹವು, ಮೊದಲು, ಮೇರುವಿನತಳದಲ್ಲಿರುವ ಕೇಸರ, ಅವಷ್ಟ್ಯಂಧ ಮೊದಲಾದ ಪರ್ವತಶಿಖರಗಳೆರಡೂವಾಗಿ ಹರಿದು, ಅವುಗಳೆಳಗೆ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಕುಮುದಕುಕುರಾದಿಪರ್ವತಶಿಖರಗಳಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು, ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು, ಭದ್ರಾಶ್ವವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿಯೇ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತ ಬಂದು, ಕೊನೆಗೆ ಲವಣಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರುವುದು. ಹೀಗೆ

ಯೇ ಚಕ್ಷುವೆಂಬ ಶಾಖೆಯು ಮಾಲ್ಯವತ್ಸರ್ವತಶಿಖರದಿಂದಿಳಿದು, ಮಹಾ ವೇಗದಿಂದ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತ, ಕೇತುಮಾಲವರ್ಷದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಲವಣಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರುವುದು. ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟ ಭದ್ರಾನದಿಯು, ಅನೇಕಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಖರದಿಂದ ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಮೇಲುಮುಖವಾಗಿ ಹಾರುತ್ತ, ಕೊನೆಗೆ ಶೃಂಗವತ್ಸರ್ವತಶಿಖರದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿದು, ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕುರುವರ್ಷವೆಂಬ ಭೂಭಾಗವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಲವಣಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆವುದು. ಅದರಂತೆಯೇ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟ ಅಲಕನಂದೆಯು, ಅನೇಕ ಪರ್ವತಶಿಖರಗಳನ್ನು ದಾಟಿ, ತನ್ನ ಮಹಾವೇಗದಿಂದ ಹೇಮಕೂಟ ಹಿಮಕೂಟಗಳೆಂಬ ಪರ್ವತಶಿಖರಗಳೆಡೆನ್ನೂ ಭೇದಿಸುತ್ತ ಬಂದು, ಕರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರವೆನಿಸಿದ ಭಾರತವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸಿ, ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರುವುದು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮೇರು ಮೊದಲಾದ ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕನದೀನದಗಳು, ಭಾರತವರ್ಷವೇ ಮೊದಲಾದ ಒಂದೊಂದು ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಲಕ್ಷೋಪಲಕ್ಷವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಈ ಭಾರತವರ್ಷವೇ ಪುಣ್ಯಪಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಸ್ಥಾನವಾದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಕರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರವೆನ್ನುವರು. ಉಳಿದ ಎಂಟುವರ್ಷಗಳೂ, ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು ಹಿಂದೆ ತಾವು ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿ ಮಿಕ್ಕಿರುವ ಪುಣ್ಯಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸತಕ್ಕ ಸ್ಥಳಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವು ಭೋಗಕ್ಷೇತ್ರಗಳೆನಿಸುವುವು. ಅಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ವರೆಲ್ಲರೂ ತ್ರೇತಾಯುಗದ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಸದಾಸುಖದಿಂದ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿರುವರು! ಅವರೊಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ದೇವತೆಗಳಂತೆ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವರು. ಅವರೊಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಅನೆಯಬಲವುಳ್ಳವರು! ಹತ್ತು ಸಹಸ್ರವರ್ಷಗಳ ಆಯುರಾರ್ಥವುಳ್ಳವರು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ವಜ್ರದಂತೆ ದೃಢವಾದ ಮೈಯುಳ್ಳವರು! ಹೀಗೆ ಅವರಿಗೆ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಬಲವೂ, ಯಾವನವೂ, ಉತ್ಸಾಹವೂ ಇರುವುದರಿಂದ, ಅವರ ಅನ್ನಪಾನಸಂಭೋಗಾದಿಸುಖಗಳೇ ಅತಿಶಯಿತವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರುವುವು. ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರು, ತಮ್ಮ ಆಯುಃಕಾಲವು ಮುಗಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದುವ

ಷ್ಠವುಮಾತ್ರ ಉಳಿದರುವಾಗ, ಒಂದು ಸಂತಾನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಡೆಯುವರು. ಇದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿನವರು ಕಳತ್ರಸುಖವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ಅನುಭವಿಸುವರು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಉದ್ಯಾನವೃಕ್ಷಗಳು, ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಎಲ್ಲಾ ಋತುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಡುವ ಫಲಪುಷ್ಪಾದಿಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಬಗ್ಗಿ, ನಾನಾಬಗೆಯ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದಾವ್ರತವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಇಂತಹರಮಣೀಯೋದ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರ್ವತಕ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅರಳಿದ ತಾವರೆಕೊಳಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಆ ಕಮಲವನದಲ್ಲಿ ಮಕರಂದಪಾನದಿಂದ ಮದಿಸಿದ ಹಂಸಸಾರಸ ಚಕ್ರವಾಕಾದಿಪಕ್ಷಿಗಳು, ಮಧುರಗಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುವು. ಇವುಗಳ ಮಧುರತ್ವದಿಂದಲೂ, ಭ್ರಮರಝಂಕಾರಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿತಗಳಾದ ತಾವರೆಕೊಳಗಳಲ್ಲಿ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಜಲಕ್ರೀಡೆಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಹಾವಭಾವವಿಲಾಸಗಳಿಂದಲೂ, ಅವರ ಮಂದಹಾಸದಿಂದಲೂ, ಅವರ ಮಧುರಗಾನದಿಂದಲೂ, ಮೋಹಿತರಾದ ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠರು, ಅನೇಕ ಗಂಧರ್ವರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಭೋಸ್ವರ್ಗವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ರಾಜಾ ! ಇಳಾವೃತವೇ ಮೊದಲಾದ ಈ ಒಂಬತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ, ಆಯಾವರ್ಷಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಮಹಾಪುರುಷರಿಂದ ಆ ರಾದಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ, ಅವರನ್ನನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಬೇರೊಬ್ಬರೆಂದಲೂ ಹಿಸಿ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಬೇರೆಬೇರೆ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹದೊಡನೆ ಈಗಲೂ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಕ್ಷಯಾವರ್ಷಪತಿಗಳನ್ನೂ, ಅವರಿಂದಾ ರಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು.

ಇಳಾವೃತವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ರುದ್ರನೊಬ್ಬನು ಹೊರತು ಅಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಪುರುಷಾಕೃತಿಯೇ ಇಲ್ಲವು. ಬೇರೆ ಯಾವ ಪುರುಷನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಲಾರನೆಂದು ಪಾರ್ವತಿಯ ಶಾಪವುಂಟು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಯಾವನಾದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟು ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಒಡನೆಯೇ ಅವನೂ

ಸ್ತ್ರೀರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿಬಿಡುವನು. ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದನ್ನೂ, ಆ ಶಾಪದಿಂದ ಯಾರಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಸ್ತ್ರೀತ್ವವುಂಟಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವೆನು. ಆ ಇಲಾವೃತವರ್ಷದಲ್ಲಿರುದ್ರನು, ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯ ಅನುಚರರಾದ ಅನೇಕಸಹಸ್ರ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ, ಭಗವಂತನ (ವಾಸುದೇವಾದಿ) ನಾಲ್ಕು ವ್ಯೂಹಗಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯದಾಗಿಯೂ, ಸಂಕರ್ಷಣವೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳುದಾಗಿಯೂ, ತಮೋರೂಪವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು, ಧ್ಯಾನಯೋಗಗದಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡು, ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರಾರ್ಥದಿಂದ ಆತನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿರುವನು, “ಓಂಕಾರಶಬ್ದವಾಸ್ತವನಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತಕಲ್ಯಾಣಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿಯೂ, ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಗಳಿಂದ ವಿನೋದಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ವಾಸುದೇವನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕೀರ್ತಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಜೀತನಾ ಜೀತನಗಳಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿಯೂ, ಅಪ್ರಮೇಯನಾಗಿಯೂ, ಎಲ್ಲೆಯಿಲ್ಲದ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು” ಎಂಬುದೇ ಆ ಮಂತ್ರಾರ್ಥವು, ಈ ಮಂತ್ರಜಪದೊಡನೆ ರುದ್ರನು, ಇನ್ನೂ ಅನೇಕವಿಧದಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವನು. “ಓ ಪರಮಪುರುಷಾ ! ನೀನು ಸರ್ವಲೋಕಾರಾಧ್ಯನು. ಆಶ್ರಿತರನ್ನು ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸತಕ್ಕ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳುಳ್ಳವನು, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಅರುಗುಣಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಯಾದವನು ! ಸಮಸ್ತಲೋಕಕ್ಕೂ ಮುಖ್ಯಾಶ್ರಯನು ! ಜಗತ್ಕಾರಣಭೂತವಾದ ತನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ಭಕ್ತರಕೋರಿಕೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ವಿಧದಿಂದ ತೋರ್ಪಡಿಸತಕ್ಕವನು ! ಆಶ್ರಿತರಿಗೆ ಸಂಸಾರಬಂಧವನ್ನು ಬಿಡಿಸತಕ್ಕವನು ! ವಿಮುಖರಾದವರಿಗೆ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಕಟ್ಟತಕ್ಕವನು ! ಇಂತಹ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಓ ದೇವಾ ! ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿ, ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ನಿನ್ನ ಜ್ಞಾನವೆಂಬುದು, ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳನ್ನು ಜಯ

ಸಲಾರದ ನಮ್ಮಂತವರ ಜ್ಞಾನದಂತೆ, ಮಾಯಾಗುಣದಿಂದಿಂತಾದ ರಾಗ ದ್ವೇಷಾದಿಗಳಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಕೆಡಲಾರದು. ಸಂಸಾರವನ್ನು ಜಯಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯುಳ್ಳ ಯಾವ ವಿನೇಕಿಯುತಾನೇ ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ವಿಮುಖನಾಗುವನು ? ಓ ಪರಮಪುರುಷಾ ! ದೇಹವನ್ನೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಮೂಢಜನರ ಭಾವನೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ, ನೀನೂ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಅವರಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಧ್ಯಮದಿಂದ ಕೆಂಪೇರಿದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನೆಂತೆಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವು ಅಪ್ರಾಕೃತನಾಗಿಯೂ, ಕರ್ಮವಶ್ಯವಲ್ಲದೆಯೂ ಇರುವುದು. ನೀನೇ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ರೂಪವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸತಕ್ಕವನು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲಿನ ನಾಗಕನ್ಯೆಯರೂ ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕಾಮಪಿಕಾರಹೊಂದಿ ಮನಸ್ಸು ಕಲಗಿ, ಮುಂದೆ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ನಡೆಸಲಾರದೆ ಸುಮ್ಮನಾಗುವರು. ಕಾಮದಿಂದ ಕಲಗಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ತಾವು. ಶುದ್ಧಸತ್ಯಮೂರ್ತಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಹಿಂಜರಿಯುವರು ! ಇಂತಹ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವನು ತಾನೇ ಅಸೆಪಡದಿರುವನು ? ಓ ವಾಸುದೇವಾ ! ವೇದಾಂತಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಸಂಹಾರಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನನ್ನಾಗಿ ಹೇಳುವುವು. ಮತ್ತು ಸೀನು ಸ್ವರೂಪಸ್ವಭಾವಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ದೇಶ, ಕಾಲ, ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದವನು. ಸಹಸ್ರಭುಜಗಳಿಳ್ಳ ನಿನ್ನ ತಿರಸ್ಸಿನ ಯಾವುದೋ ಒಂದುಕಡೆಯಲ್ಲಿ, ಸಾಸಿವೆಯಕಾಳಿನಂತೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಈಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ನೀನುಕೇವಲ ಲೀಲಾಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಧರಿಸಿರತಕ್ಕವನು. ಇಂತಹ ಅಪಾರಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವನುತಾನೇ ಸಂತೋಷದಿಂದಾದರಿಸಲಾರನು ? ಓ ಪರಮಾತ್ಮಾ ! ಮಹತ್ತತ್ವಕ್ಕೆ ಅಭಿನಾನಿಯಾಗಿಯೂ, ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲನೆಯವನಾಗಿಯೂ, ರಜೋಗುಣಪ್ರಧಾನನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಚತುರ್ಮುಖನೊಕೂಡ, ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕ, ರಾಜಸ,

ತಾಮಸಗಳೆಂಬ ಮೂರುಬಗೆಯ ಅಹಂಕಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೂ ಅಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟೆನು. ನೀನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ನಾನು ಆಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಅದುದರಿಂದ ಮಹತ್ತು, ಮೂರುಬಗೆಯ ಅಹಂಕಾರಗಳು, ಮತ್ತು ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನು ಮೊದಲಾದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ, ಸೂತ್ರದಿಂದ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಹಕ್ಕಿಗಳಂತೆ, ನಿನ್ನ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಬಲದಿಂದಲೇ ಆಯಾ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ನಡೆಸಬಲ್ಲವರಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನೂ, ಅದರೊಳಗಿನ ವಸ್ತುಸಮೂಹಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವೆವು. ಓ ಸರ್ವೇಶ್ವರಾ! ಜೀವನು ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಆತ್ಮಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನರಿಯಲಾರದೆ, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುವನು. ತನ್ನನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುವ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಿರೂಪವಾದನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯ ಕಟ್ಟನ್ನೇ ತಿಳಿಯಲಾರದವನು, ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲನು? ಅದುದರಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಅದನ್ನು ನೀಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ನೀನೇ ಸಮರ್ಥನು! ಇಂತಹ ವಿಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು” ಎಂದು ರುದ್ರನು ಸಂಕರ್ಷಣಮೂರ್ತಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವನು. ಇದು ಹದಿನೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—

 { ಭದ್ರಾಶ್ವವರ್ಷವೇ ಮೊದಲಾದ ಆರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ
 ಭಗವಂತನು ಆಯಾ ವರ್ಷಪತಿಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವ ಕ್ರಮಗಳು. }

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಕೇಳು! ಭದ್ರಾಶ್ವವರ್ಷಕ್ಕೆ ಧರ್ಮನೆಂಬವನಪುತ್ರನಾದ ಭದ್ರಶ್ರವನೆಂಬವನೇ ಅಧಿಪತಿಯು. ಇವನೊಡನೆ ಆತನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನರೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹಾಪುರುಷರೆಲ್ಲರೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಭವಂತನಿಗೆ ಅತಿಪ್ರಿಯವಾಗಿಯೂ, ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಹಯಗ್ರೀವಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಯೋಗಬಲದಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ, ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿರುವರು. “ಓಂಕಾರಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ, ಬದ್ಧಜೀವನಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧವನ್ನು ನೀಗಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮ

ಪ್ರಾಪ್ತಿರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೈಗೂಡಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ
ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು,” ಎಂಬೀ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಹೀಗೆಂ
ದು ಸ್ತುತಿಸುವರು. “ಆಹಾ! ಇದಲ್ಲವೇ ಅಶ್ವ ರ್ಯವು! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ
ನು, ತನ್ನ ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಮೊದಲಾದ ಬಂಧುವರ್ಗವು ಮೃತ್ಯು
ವಶವಾದುದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಿಯೂ, ತಮಗೂ ಅದೇಗತಿಯೆಂಬುದನ್ನು
ತಿಳಿಯದೆ, ತಮ್ಮ ಶರೀರವು ಸ್ಥಿರವೆಂದೇ ಎಣಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಇವೆಲ್ಲ
ವೂ ಭಗವಂತನಾದ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನು? ಸತ್ತವರ ದೇಹವ
ನ್ನು ಅತ್ತಲಾಗಿ ದಹನಮಾಡಿ ಬಂದಕೂಡಲೇ ಇತ್ತಲಾಗಿ, ಸುಖಭ್ರಾಂ
ತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಿಗಾಗಿ ಅತುರಪಟ್ಟು, ಪಾಪಕರ್ಮ
ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವನು. ಆ ಹಿಂದಿನವರು ಗಳಿಸಿಟ್ಟ ಹಣದಿಂದಲೇ ತಾನು
ಸುಖಪಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಯಸುವನು. ಸಾಮಾನ್ಯಜನರ ಸಂಗತಿಯು ಹಾಗಿರಲಿ!
ವೇದಾಂತವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದಿ, ಆತ್ಮೋಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಭವವು
ಳ್ಳವರೂ ಕೂಡ, ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಅಸ್ಥಿರವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು
ಮಾತ್ರವೇ ಹೊರತು, ಅವರೂ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿ, ಸತ್ತ
ವರನ್ನು ಕಂಡು ದುಃಖಿಸುವರು. ತಮಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಸಂತೋಷ
ಿಸುವರು. ಅದುದರಿಂದ ಈ ನಿನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರವು ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿರು
ವುದು. ದೇವಾ! ನಮಗೆ ಅವಿಧವಾದ ಮೋಹವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂಬುದ
ಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾವು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮರೆಹುಗುವೆವು. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮತ್ತೊಂದಾಶ್ಚ
ರ್ಯವೇನೆಂದರೆ, ನೀನು ಪ್ರಪಂಚ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಸಂಹಾರಗಳೆಂಬ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು
ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕರ್ಮರಹಿತನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆ? ಸೂಕ್ಷ್ಮದಶೆಯಲ್ಲಿಯೂ,
ಸೂಕ್ಷ್ಮಲದಶೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಶರೀರವಾಗಿ ಹೊಂದಿದ್ದವನಾ
ದರೂ ಅಪ್ರಾಕೃತನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆ? ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಬೇರೆಬೇರೆ
ಆಕಾರಭೇದದಿಂದ ಅವತರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ವಿಕಾರರಹಿತನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆ! ತತ್ತ್ವ
ವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ಇದೇನೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ಈ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ
ನಿನಗೆ ಲೀಲಾರ್ಥವಾಗಿರುವುವು. ಪುಣ್ಯಪಾಪಕರ್ಮಗಳು ಜೀವನನ್ನು ದೇವನು
ನುಷ್ಠಾದಿಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಡುವಂತೆ, ಆ ಕರ್ಮವು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಡಲಾರದು

ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಕರ್ಮರಹಿತನಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಾಪ್ತಾದಿಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸು ವೆಯೆಂಬುದೂ ಯುಕ್ತವೇ! ನೀನು ಪ್ರಕೃತಿಶರೀರಕನಾಗಿದ್ದರೂ, ಜೀವನಂತೆ ನಿನಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧದಿಂದಿರುತ್ತಾ ದ ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ನೀನು ಅಪ್ರಾಕೃತನೆಂಬುದೂ ಯುಕ್ತವೇ! ಮತ್ತು ನೀನು ಹೊಂದತಕ್ಕರೂಪಾಂತರಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ದೇ ಹೊರತು, ಜೀವನಂತೆ ಕರ್ಮಸಂಬಂಧದಿಂದಿರುತ್ತಾ ದ ವಿಕಾರವಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದವನೆಂಬುದೂ ಯುಕ್ತವೇ! ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಜೀವನಿಗೆ ಆ ಶರೀರಗತವಾದ ಬಾಲ್ಯಯೌವನಾದಿವಿಕಾರಗಳು ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅದರಂತೆ ನೀನು ವಿಕಾರಹೊಂದತಕ್ಕ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಡಗಿದ್ದರೂ ನಿನಗೂ ಆಯಾವಸ್ತುಗತವಾದ ವಿಕಾರವೊಂದೂ ಹುಟ್ಟಲಾರದು. ಹೀಗೆ ವಿಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಓ ದೇವಾ! ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ದೈನಂದಿನಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ, ದೈತ್ಯನೊಬ್ಬನು ವೇದಗಳನ್ನಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು, ಬ್ರಹ್ಮನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿಂದ ನೀನು ಈ ಹಯಗ್ರೀವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಆ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದು, ಆ ವೇದಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿದೆ! ಆದುದರಿಂದಲೇ ನೀನು ಧರ್ಮಮೂರ್ತಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ. ಅಂತಹ ಅಮೋಘಚರಿತ್ರವುಳ್ಳ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು.” ಎಂಬೀ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಭದ್ರಾಶ್ವವರ್ಷದವರು ಭಗವಂತನಾದ ಹಯಗ್ರೀವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವರು

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಹರಿವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ನರಸಿಂಹಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವನು! ಆ ಅವತಾರಕಾರಣವನ್ನು ಮುಂದೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿವರಿಸುವೆನು. ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮಾನನಾಗಿಯೂ, ಪರಮಭಾಗವತೋತ್ತಮನಾಗಿಯೂ, ತನ್ನ ನಡತೆಗಳಿಂದ ದೈತ್ಯದಾನವಕುಲವನ್ನೇ ಪವಿತ್ರಮಾಡತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪ್ರಹ್ಲಾದನೆಂಬವನೇ ಆ ವರ್ಷದ ಅಧಿಪತಿಯು. ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಫಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಿರವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳೊಡನೆ ಅನೃಸಿಂಹಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಜಪಿಸಿ

ಧ್ಯಾನಿಸುವನು. “ಓಂಕಾರವಾಚ್ಯನಾದ ಓ ಭಗವಂತಾ! ನೃಸಿಂಹರೂಪಿಯಾದ ನಿನಗೆ; ನಮಸ್ಕಾರವು! ಸಮಸ್ತ ತೇಜಸ್ಸುಗಳಿಗೂ ಪ್ರಕಾಶಕನಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ವಜ್ರದಂತೆ ದೃಢವಾದ ನೃಪದಂಷ್ಟ್ರಗಳುಳ್ಳ ಓ ನಾರಸಿಂಹಾ! ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗು! ನಮ್ಮ ಕಡ್ಡವಾಸನೆಗಳನ್ನು ತೋಲಿಸು ತೋಲಿಸು! ನಮ್ಮ ಸಂಸಾರಭಯವನ್ನು ನೀಗಿಸು! ಮೈದೋರು! ಮೈದೋರು!” ಎಂಬೀ ಉಪಾಸನಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ, ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತುತಿಸುವನು. “ದೇವಾ! ನಿನ್ನಿಂದ ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲವೂ ಕ್ಷೇಮವಾಗಲಿ! ದುರ್ಜನರಲ್ಲರೂ ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮನಶ್ಶಾಂತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಲಿ! ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳೂ ಅನ್ಯೋನ್ಯಕ್ಷೇಮಜಿಂತೆಯಿಂದಿರಲಿ! ಆ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳ ಮನಸ್ಸೂ ಶಮದಮಾದಿಗುಣಗಳಿಂದ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಲಿ! ನನ್ನ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಾ ಭೂತಗಳ ಮನಸ್ಸೂ, ಬೇರೆ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿರಲಿ! ಓ ಪರಮೇಶ್ವರಾ! ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಮನೆಮಂದಿಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿಯೂ, ಧನದಲ್ಲಿಯೂ! ಬಂಧುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಲ್ಲಿಮಾತ್ರವೇ ಆಸೆಯುಳ್ಳುದಾಗಿರಲಿ! ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಸಹವಾಸಮಾಡತಕ್ಕವರ ಮನಸ್ಸು ಬೇರಜಿಂತೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವುದು! ಆಗ ಆದು ಸಂಸಾರದುಃಖವನ್ನೂ ಕಾಣಲಾರದು. ಅಂತಹ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿರುವವರು, ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಧಾರಣೆಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಮಾತ್ರವೇ ತೃಪ್ತಿಹೊಂದಿ, ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಸಂಪಾದಿಸಬಲ್ಲರು. ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ಇಂದ್ರಿಯತೃಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟವರು, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರರು. ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೂಕೂಡ ನಿನ್ನನ್ನು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಧ್ಯಾನಿಸತಕ್ಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು, ಅಂತಹ ಭಕ್ತೋತ್ತಮರ ಸಹವಾಸದಿಂದಲೇ ಲಭಿಸಿರುವುದು. ಗಂಗಾದಿವುಣ್ಯತೀರ್ಥಗಳಂತೆ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಅನವರತವೂ ಕೀರ್ತಿಸತಕ್ಕ ಭಕ್ತರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ನೀನು ಅವರ ಕಿವಿಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಮಷಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀಗಿಸತಕ್ಕವನು. ಭೋಗಮೋಕ್ಷಪ್ರದನಾದ ಆ ನಿನ್ನ ಗುಣ

ಈನ್ನು ವಿವೇಕಿಯಾದ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನುತಾನೇ ಕೊಂಡಾಡದಿರುವನು? ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ, ಭಗವಂತನಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತಿಯೋಗವುಂಟಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳೂ ಅವನ ಸೇವಕರಾಗುವರು. ಸಮಸ್ತಗುಣಗಳೂ ಅವನಿಗೆ ತಾನಾಗಿ ಕೈಗೂಡಿ ಬರುವುವು. ಆಶ್ರಿತರ ಪಾಪವನ್ನು ನೀಗಿಸತಕ್ಕ ಆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ವಿಷಯಾತುರನಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ತೊಳಲುತ್ತಿರುವವನಿಗೆ, ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ಲಭಿಸಲಾರದು. ಮೀನುಗಳಿಗೆ ಜಲವೇ ಜೀವನಾಧಾರವಾಗಿರುವಂತೆ, ಸಮಸ್ತ ಜೀವಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಧಾರಕನಾಗಿರುವೆ. ಅದುದರಿಂದ, ಮನುಷ್ಯನು ರೂಪಯಾವನಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಮನೆ, ಮಕ್ಕಳು, ಹಣ, ಮುಂತಾದ ಭಾಗ್ಯಸಮೃದ್ಧಿಗಳಿಂದಲೂ ಪೂರ್ಣನಾಗಿದ್ದರೂ, ನಿನ್ನನ್ನು ಮರೆತು ಆ ಗೃಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಆಗ ಅವನು ಅನುಭವಿಸತಕ್ಕ ದಾಂಪತ್ಯಸುಖಕ್ಕೆ, ವಯಸ್ಸಿದ್ದಾಗ ಮೇಲ್ಮೆಯೇ ಹೊರತು, ಆತ್ಮಪರಮಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನದಿಂದುಂಟಾಗುವ ನಿರತಿಶಯಾನಂದದಂತೆ ಆ ಸುಖವು ನಿತ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯೊಂದೇ ನಿರತಿಶಯಾನಂದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು. ವಿಷಯಸುಖಗಳೆಲ್ಲವೂ ದುಃಖಹೇತುಗಳು! ಅದುದರಿಂದ ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ರಾಗ, ದುಃಖ, ಅಹಂಕಾರ, ಅತ್ಯಾಶೆ, ಭಯ, ದೈನ್ಯ. ಮನೋವ್ಯಾಧಿ, ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯಸ್ಥಾನವಾಗಿಯೂ, ಜನನಮರಣರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಸತಕ್ಕದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಗೃಹಾದಿಗಳನ್ನು ತೊರೆದು, ನೃಸಿಂಹರೂಪಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಭಜಿಸತಕ್ಕವರಿಗೆ, ಯಾವ ವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಭಯವಿರದು.” ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಅನವರತವೂ ಸ್ತುತಿಸುವನು.

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಕೇತುಮಾಲವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು, ಶ್ರೀಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ, ಮತ್ತು ಆ ವರ್ಷಾಧಿಪತಿಗಳೆನಿಸಿದ ಸಂವತ್ಸರನೆಂಬ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಪ್ರಿಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನರೂಪದಿಂದ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವನು. ಸಂವತ್ಸರನೆಂಬ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗೆ ರಾತ್ರೈಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳೆಂಬ! ಮೂವತ್ತಾರುಸಾವಿರಮಂದಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೂ.

ಹಗಲಿನ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳೆಂಬ ಮೂವತ್ತಾರುಸಾವಿರಮಂದಿ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳೂ ಇರುವರು. ಈ ಅಹೋರಾತ್ರಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳೇ ಶತಸಂ ವತ್ಸರರೂಪನಾದ ಮನುಷ್ಯನ ಆಯುರ್ಧಾಯವನ್ನು ಅಳೆಯತಕ್ಕವರು. ಈ ರಾತ್ರಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳು ಗರ್ಭವತಿಯರಾಗಿ, ಪ್ರಸವಕಾಲದಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಸಂವತ್ಸರಾಂತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಚಕ್ರದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಎದೆಯೊಡೆದು ಗರ್ಭಸ್ತ್ರಾವಹೊಂದುವರು. ಅವರ ಗರ್ಭಶಿಶುಗಳು ಸತ್ತು ಕೆಳಗೆ ಬಿಳುವುವು ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ, ಆ ಅಹೋರಾತ್ರಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪ್ರಿಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನರೂಪದಿಂದಿರುವನು ಆಗ ಪರಮಪುರುಷನುತನ್ನ ಅಂದವಾದಗತಿ ವಿಲಾಸದಿಂದಲೂ, ಮುಂದಹಾಸಸುಂದರವಾದ ಮುಖದಿಂದಲೂ, ಪ್ರಸನ್ನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ, ಸುಂದರವಾದ ಹುಬ್ಬಿನಾಟದಿಂದಲೂ, ಶ್ರೀಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುತ್ತ, ಅವಳ ಹಾವಭಾವವಿಲಾಸಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಇದರಿಂದ ತೃಪ್ತಳಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ಆ ಭಗವಂತನ ಮಾಯಾಮಯವಾದ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳಾದ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೊಡನೆಯೂ, ಹಗಲಲ್ಲಿ ಅಹರಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳಾದ ಆ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳೊಡನೆಯೂ ಸೇರಿ, ಯೋಗನಿಷ್ಠಳಾಗಿ, ಬೀಜಾಕ್ಷರ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರದೊಡನೆ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುವಳು.” “ಓಂಕಾರವಾಚ್ಯನಾಗಿಯೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷರಿಗೆ ದುರ್ಲಭವಾದ ಜ್ಞಾನಾದಿಗುಣಗಳುಳ್ಳವನೆಂದು ವೇದಾಂತಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾಗಿಯೂ, ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಗೂ, ಪೃಥಿವ್ಯಾದ್ರಿಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳಿಗೂ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಪ್ರೇರಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಆ ಪಂಚಭೂತಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಏಕಾದಶೇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬ ಹದಿನಾರುಕಲೆಗಳನ್ನೂ ಶರೀರವಾಗಿ ಹೊಂದಿದವನಾಗಿಯೂ, ವೇದಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ವ್ಯಷ್ಟಿತತ್ವಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶರೀರವಾಗಿ, ಹೊಂದಿ ಅನ್ನಮಯನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ನಿನಗೆ ನಮ

ಸ್ವಾರವು! ಜೀವಶರೀರಕನಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ಸರ್ವಾತ್ಮಕನಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ಮನೋಬಲ, ಇಂದ್ರಿಯ, ಬಲ, ದೇಹಬಲವೆಂಬವುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಜನಪ್ರಿಯನಾಗಿಯೂ, ಅತ್ರಿತರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ, ಪರೋಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ನಮಸ್ಕಾರವು.” ಎಂಬೀ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತ ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತುತಿಸುವರು. “ಓ ದೇವಾ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಸ್ತ್ರೀಯರು, ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ ಸ್ವತಂತ್ರನಿಯಾಮಕನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಅನೇಕವ್ರತಗಳಿಂದಾರಾಧಿಸಿ, ನೀನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿರುವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳದೆ, ತಮಗೆ ಬೇರೊಬ್ಬ ಪತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಇದು ಕೇವಲಮಾಧ್ಯವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ! ಏಕೆಂದರೆ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಲಭಿಸತಕ್ಕ ಪುರುಷರಾದರೋ ಯಾವ ವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವತಂತ್ರರಲ್ಲದುದರಿಂದ, ಅವರು ಆಪತ್ತಿಯರಿಗೆ ಅತಿಪ್ರಿಯರಾದ ಮಕ್ಕಳನ್ನಾಗಲಿ, ಧನವನ್ನಾಗಲಿ, ಅವರ ಆಯುಸ್ಸನ್ನಾಗಲಿ ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ. ಯಾವನು ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ತಾನು ಭಯವಿಲ್ಲದವನಾಗಿ, ಭಯಾತುರರಾದ ತನ್ನ ಕಡೆಯವರನ್ನು ಸರ್ವವಿಧದಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸಬಲ್ಲನೋ ಅಂತನನಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಪತಿಯೆಂಬ ಹೆಸರು ಸಲ್ಲುವುದು! ಪ್ರಸಿದ್ಧಗುಣವುಳ್ಳ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಆ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೇ ಹೊರತು, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂತವನು ಬೇರೊಬ್ಬನಿಲ್ಲ. ಸಮಾನಬಲವುಳ್ಳವರಿಬ್ಬರಿದ್ದಾಗ, ಅವರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರಭಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವುಂಟು. ಈ ಭಯವು ಏಕಾಧಿವತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಿಗೂ ತಪ್ಪಿದುದಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಸಮಾನರೊಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಭಯವೆಂಬ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲವು. ಆದುದರಿಂದ ಪತಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ತಕ್ಕ ಪಾತ್ರವು. ಇದಲ್ಲದೆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಪತಿಯ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಅವನನ್ನು ನಾನಾಬಗೆಯ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದು. ನೀನು ಜೀವರಾಶಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆದೊಂದನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಜೀವನಿಗೆ “ತಾನು ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅಧೀನ” ನೆಂಬ ಜ್ಞಾನವೊಂದು

ಮಾತ್ರ ಹುಟ್ಟಿದರೆ, ನೀನು ಬೇರೊಂದನ್ನೂ ಇದಿರುನೋಡದೆ, ಅದರಿಂದ
 ಲೇ ತೃಪ್ತನಾಗಿ ಅವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಪುರುಷಾರ್ಥಸ್ವ
 ರೂಪನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು, ಪತಿ ಪುತ್ರ ಧನಾಶೆಯುಳ್ಳ ಒಬ್ಬಸ್ತ್ರೀಯು
 ಎಷ್ಟೇವಿಧದಿಂದ ಆರಾಧಿಸಿದರೂ ನೀನು ಅವಳಿಗೆ, ಆ ಅಲ್ಪಫಲಗಳನ್ನೇ
 ಕೊಡತಕ್ಕವನು. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಅಶೇಷಡತಕ್ಕ
 ವಸ್ತುವೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವುಗಳಲ್ಲ. ಇದ
 ನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಪತಿಪುತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಕೋರತಕ್ಕ ಹೆಂಗಸು, ಕೊನೆಗೆ
 ಅವುಗಳ ವಿಯೋಗದಿಂದ ಅಪಾರವಾದ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾಗುವು
 ದು. ದೇವಾ! ನಿನ್ನನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದ ನನಗೊಬ್ಬಳಿಗೆಮಾತ್ರ, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಾ
 ಶವಿಲ್ಲದ ಶಾಶ್ವತಸುಖವುಂಟೇಹೊರತು ಬೇರೊಬ್ಬ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಈ ಸುಖವಿರ
 ಲಾರದು. ಇಷ್ಟೇಅಲ್ಲದೆ, ಇಂದ್ರಿಯಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ವಿಷಯಭೋಗಗಳನ್ನು ಬ
 ಯಸುವ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ, ನನ್ನ ಕಟಾಕ್ಷಲೇಶವ
 ನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕತಪಸ್ಸುಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸುವರು. ನನ
 ಗೆ ಈ ವಿಧವಾದ ಮೇಲ್ಮೈಯುಂಟಾಗಿರುವುದಕ್ಕೂ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಗೆಪಾ
 ತ್ರಳಾಗಿರುವುದೇ ಕಾರಣವು. ಎಷ್ಟೇತಪಸ್ಸುಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸಿದರೂ
 ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಮುಖರಾದವರಿಗೆ ನಾನೂ ಒಲಿಯತಕ್ಕವಳಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನಾನು
 ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾದವಳಲ್ಲ! ಅದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಪಾದಾಶ್ರಿತರಿಗೆಮಾತ್ರ
 ನಾನು ಅನುಕೂಲಿಯಾಗಿರುವೆನೇ ಹೊರತು, ಉಳಿದವರು ಎಷ್ಟೇತಪಸ್ಸು
 ನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಅವರು ನನ್ನ ಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗರು. ಓ ನಾಥಾ!
 ನೀನು ಅಶ್ರಿತವತ್ಸಲನು! ಸಕಲ ಪುರುಷಾರ್ಥಸ್ವರೂಪನು! ಸಮಸ್ತ ಪುರು
 ಷಾರ್ಥಪ್ರದವೆಂದು ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನಿನ್ನ ಹಸ್ತ ಕಮ
 ಲವನ್ನು, ನೀನು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರ ತಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಡುವಂತೆ, ನನ್ನ ತಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇ
 ಟ್ಬು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವನಾಗು! ನೀನು ನಿನ್ನ ಅಸಾಧಾರಣ ಚಿಹ್ನೆ ನಾದ ಶ್ರೀವ
 ತ್ಸವೆಂಬ ಮಚ್ಚೆಯನ್ನು ಹೇಗೋಹಾಗೆ, ನನ್ನನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಎದೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಧರಿ
 ಸಿರತಕ್ಕವನಾದರೂ, ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಅನುಗ್ರಹವು ನನ್ನಲ್ಲಿರದು.
 ಸರ್ವೋತ್ಕರನಾದ ನಿನ್ನ ಕ್ಲಿಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೂ, ನಿನ್ನ ನಡತೆಯನ್ನೂ ಯಾರ

ತಾನೇ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು! ನಾಥಾ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸತಕ್ಕ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನೇ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ತೋರಿಸುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು” ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಕಾಮದೇವರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುವಳು.

ರಮ್ಯಕವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು, ಹಿಂದೆ ತಾನು ಯುಗಾಂತಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರ್ಷಾಧಿಪತಿಯಾದ ಮನುವಿಗೆ ತೋರಿಸಿದುದಾಗಿಯೂ, ತನಗೆ ಅತ್ಯಂತಪ್ರಿಯವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರದ ರೂಪವನ್ನೇ ಈಗಲೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಆ ಮನುವು ಈಗಲೂ ಆ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನೇ ಆರಾಧಿಸುತ್ತ, ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುವನು “ಪ್ರಣವಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ, ಷಡ್ಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರಥಮಾವತಾರಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವಮೂರ್ತಿಯಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಾಣಾಶ್ರಯನಾಗಿಯೂ, ಇಂದ್ರಿಯಬಲಕ್ಕೂ ಮನೋಬಲಕ್ಕೂ, ದೇಹಬಲಕ್ಕೂ ಆಧಾರಭೂತನಾಗಿಯೂ, ಇರುವ ಮಹಾಮತ್ಸ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರವು”. ಎಂಬೀ ಮಂತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತುತಿಸುವನು. “ದೇವಾ! ನಿನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ಒಳಗಾಗಲಿ ಹೊರಗಾಗಲಿ ಹೀಗೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಲೋಕಪಾಲಕರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ! ನೀನು ವೇದಾತ್ಮಕವಾದ ಮಹಾಧ್ವನಿಯೊಡನೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಸೂತ್ರದಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ಬೊಂಬೆಯನ್ನಾಡಿಸುವಂತೆ, ನೀನು ಚಿದಚಿದಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತನ್ನೂ ವೇದವಾಕ್ಯವೆಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಡಿಸತಕ್ಕವನು. ಅದುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳಿಗೂ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಈಶ್ವರನು. ಇಂದ್ರಾದಿ ಲೋಕಪಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಆಸೂಯೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಐಕಮತ್ಯದಿಂದ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿಯಾಗಲಿ, ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೇ ವಿಧದಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿದರೂ, ದ್ವಿಪಾತ್ನಗಳೆಂದೂ, ಚತುಷ್ಪಾತ್ನಗಳೆಂದೂ, ಸರೀಸೃಪಗಳೆಂದೂ, ನಾನಾಭೇದವುಳ್ಳ ಜಂಗಮಸ್ಥಾವರರೂಪವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಶಕ್ತಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲಾರರು. ಅದಕ್ಕೆ ನೀನೊಬ್ಬನೇ

ಶಕ್ತನು! ದೇವಾ! ಹಿಂದೆ, ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಮಹಾಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಿಂದ ನಾನಾಬಗೆಯ ಓಷಧಿಗಳಿಗೂ ಗಿಡಫಲಗಳಿಗೂ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದ ಈಭೂಮಂಡಲವನ್ನೂ, ನನ್ನನ್ನೂ. ಮೇಲೆತ್ತಿತಂದು, ಮಹಾವೀರ್ಯಕ್ಷೇಂದ್ರಸಂಚರಿಸಿದವನೇ ನೀನು! ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತಿಗೂ ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪನಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು.” ಎಂಬೀ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಮನುವು ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವನು.

ಹಿರಣ್ಮಯವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಕೂರ್ಮರೂಪದಿಂದ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವನು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತಪ್ರಿಯವಾದ ಆ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪಿತೃಗಣಾಧಿಪತಿಯಾದ ಆರ್ಯಮನೆಂಭುವನು, ಆ ಪ್ರದೇಶನಿವಾಸಿಗಳೊಡನೆ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಅವನು ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕುರಿತು. “ಓಂಕಾರವಾಚ್ಯನಾದ ಕೂರ್ಮರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ಸಮಸ್ತಜಂತುಗಳನ್ನೂ, ಅವುಗಳ ಗುಣಗಳನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದವನಾಗಿಯೂ ಅಗಾಧವಾದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ವಾಸಮಾಡತಕ್ಕ ನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧಶರೀರವಿಲ್ಲದನಾಗಿಯೂ, ಮಹಾಮಧುಮಯಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಾಧಾರನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು.” ಎಂಬೀಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ, ಈಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುವನು. “ಓ ದೇವಾ! ಈ ಪ್ರಪಂಚಸ್ವರೂಪವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ ಏರ್ಪಟ್ಟು, ಜೀವವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಭೋಗಸಾಧನವಾಗಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಜಾತಿಗುಣಾದಿಭೇದಗಳಿಂದ ಇಷ್ಟೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದಕ್ಕಾಗದಷ್ಟು ಅನೇಕಾನೇಕರೂಪಗಳಿಂದ ತೋರುತ್ತಿರುವುದು. ಓ ದೇವಾ! ಜರಾಯುಜಗಳು (ಗರ್ಭಜೀರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟತಕ್ಕ ಮನುಷ್ಯಮೃಗಾದಿಜಾತಿಗಳು) ಸ್ನೇಹಜಗಳು, (ಕಶ್ಮಲದಲ್ಲಿ ಶಾಕದಿಂದ ಹುಟ್ಟತಕ್ಕ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳು) ಅಂಡಜಗಳು, (ಮೊಟ್ಟೆಯೊಡೆದು ಹುಟ್ಟತಕ್ಕ ಪಕ್ಷಿ ಮುಂತಾದುವು) ಉದ್ಭಿಜಗಳು, (ನೆಲದಿಂದ ಮೊಳೆತು ಬೆಳೆಯತಕ್ಕ ವೃಕ್ಷಜಾತಿಗಳು.) ಈ ನಾಲ್ಕುಭೇದವುಳ್ಳ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚವೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ ದ್ಯುಲೋಕ, ಆಕಾಶ, ಭೂಮಿ, ಪರ್ಮತ, ನದನದೀಸಮುದ್ರಗಳು,

ದ್ವೀಪಗಳು, ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಾದಿಗ್ರಹಗಳು, ಅತ್ವಿನಿ ಮೊದಲಾದ ತಾರೆಗಳು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ಶಬ್ದಗಳಿಂದಲೂ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಬೇರೆಬೇರೆ ವಿಧದಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ದೇವಾದಿನಾ ಮಗಳೂ, ದೇವಾದಿ ಶರೀರಗಳೂ, ಪೃಥಿವಿ ಮೊದಲಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳೂ, ನಿನ್ನ ರೂಪಾಂತರಗಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಮಂದಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಮೂಢರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಕಪಿಲಾದಿಮಹರ್ಷಿಗಳು ಆ ನಿನ್ನ ರೂಪಗಳನ್ನೇ ಇಷ್ಟತ್ತು ನಾಲ್ಕುತತ್ವಗಳೆಂದೂ, ಇಷ್ಟತ್ತೈದು ತತ್ವಗಳೆಂದೂ ವಿವರಿಸಿ ತೋರಿಸಿರುವರು. ಆಪ್ರಮೇಯಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದೊಡನೆಯೇ ಈ ಸಂಖ್ಯಾಭೇದಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹಾರಿ ಹೋಗುವುದು, ಏಕೆಂದರೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ ನಿನಗೆ ಶರೀರವಾಗಿ ಏಕರೂಪದಿಂದಿರುವುವು. ಆ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವು ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದಾಗಿರುವುದು ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು.” ಎಂದು ಅರ್ಯಮನು ಕೂರ್ಮಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವನು.

ಉತ್ತರ ಕುರುವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಪುರುಷನಾದ ಭಗವಂತನು ವರಾಹರೂಪದಿಂದ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವನು, ಆತನನ್ನು ಭೂದೇವಿಯು, ಅಲ್ಲಿನಮಹಾಪುರುಷರೊಡನೆ, ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ ಈಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿರುವಳು. “ಓಂಕಾರಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಬೇರೆಬೇರೆ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಶರೀರವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಯಜ್ಞಸ್ವರೂಪನಾದವರಾಹಮೂರ್ತಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಸೋಮವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿಯೂ, ಸೋಮವಿಲ್ಲದೆಯೂ ನಡೆಸಲ್ಪಡುವ ಯಾಗಭೇದಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಶರೀರವಾಗಿ ಹೊಂದಿದಮಹಾಪುರುಷನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ತಾನೇ ಯಜ್ಞಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ, ತಾನೇ ಆ ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ತಾನೇ ಆ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ತಾನೇ ಯಜ್ಞಸಾಧನವಾಗಿಯೂ, ತಾನೇ ಹವಿಸ್ಸಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಷಡ್ಗುಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ರಕ್ತನೇ

ತ್ರಗಳುಳ್ಳ ಶ್ವೇತವರಾಹಮೂರ್ತಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು!” ಎಂಬೀ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವಳು. “ಹೇವಾ! ಕರ್ಮ ಬದ್ಧರಾಗಿ ದೇವಾದಿಶರೀರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜೀವಾತ್ಮರಲ್ಲಿ, ಅರಣಿಯೊಳಗಿನ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ನೀನು ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ! ನಿನ್ನನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಅರಣಿಯನ್ನು ಜ್ಞಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ತೆಗೆಯುವಂತೆ, ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದಮಹನೀಯರು, ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಕಡೆತದ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಡೆದು, ನಿನ್ನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸುವರು. ಇಂತಹ ಮಹಾಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಶರಣ್ಯನಾಗಿಯೂ ಸರ್ವನಿಯಾಮಕನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಓ ಭಗವಂತಾ! ಆತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದ ಮಹಾವುರುಷರು, ಭೂತೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಶರೀರವನ್ನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃರೂಪದಿಂದಿರುವ ಜೀವಾತ್ಮರನ್ನೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆನಿಸಿದ ಪ್ರಕೃತಿಗುಣಗಳಾದ ಸತ್ತರಜಸ್ತಮಸ್ಸುಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮ ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ತಿಳಿದಿರುವರು. ನೀನೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಏಕರೂಪದಿಂದ ಕಲೆದಿದ್ದರೂ, ಅವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ನೀನೇ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿ ಅಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷರಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣನೆಂಬುದನ್ನೂ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವರು. ಹೀಗೆ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೋಚರಿಸತಕ್ಕ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಓ ಹೇವಾ! ನೀನು ಪ್ರಕೃತಿಗುಣಗಳಾದ ರಜಸ್ಸತ್ವತಮೋಗುಣಗಳಿಂದಲೇ, ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವೆ. ಜೀವಾತ್ಮರ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೀನು ಇವುಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವೆಯೇಹೊರತು, ಈ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ನೀನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಪ್ರಯೋಜನವೊಂದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಯಸ್ಕಾಂತದ ಮುಂದಿರುವ ಲೋಹವು, ಅದರ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಸುತ್ತುವಂತೆ, ಪ್ರಕೃತಿಯು, ನಿನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಾಷ್ಟಾದಿಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು. ಈ ಸೃಷ್ಟಾಷ್ಟಾದಿಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ, ಅನಾದಿಯಾದ ಪುಣ್ಯಪಾಪಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ನೀನು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಮಾತ್ರವೇ ಇರತಕ್ಕವನು. ಅದುದರಿಂದ ಜೀವನಿಗೆ ದುಃಖಕಾರಣಗಳಾದ ಜನ್ಮ ಜರಾ ಮರಣಾದಿಗಳುಂಟಾಗುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಪಕ್ಷಪಾತಿಯೆಂದಾಗಲಿ, ದಯಾಶೂನ್ಯನೆಂದಾಗಲಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಸರ್ವಸಮನಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ

ರವು ಹೇನಾಥಾ! ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ, ನೀನು ಈವರಾಹರೂಪವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು, ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಮದದಾನೆಯಂತೆ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದು, ಲೀಲಾಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮಹಾಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಕೋರೆದಾಡೆಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ತಂದೆಯಲ್ಲವೆ? ಇಂತಹ ಆದಿವರಾಹ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು” ಎಂದು ಭೂದೇವಿಯು ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುವಳು. ಇದು ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—

 { ಕಿಂಪುರುಷವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ, ಭರತವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ }
 { ಭಗವಂತನ ರೂಪವನ್ನೂ, ಅಲ್ಲಿನ ಉಪಾಸಕರನ್ನೂ, }
 { ಭರತವರ್ಷದ ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿಮೆದು }

ಕಿಂಪುರುಷವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಆದಿಪುರುಷನಾದ ಭಗವಂತನು, ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ ಗ್ರಜನಾಗಿಯೂ, ಸೀತಾಕಾಂತನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೀರಾಮಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವನು. ಆತನ ಪಾದಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಧರವುಳ್ಳ ಪರಮಭಾಗವತೋತ್ತಮನಾದ ಅಂಜನೇಯನು, ಅಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಕಿಂಪುರುಷರೊಡಗೂಡಿ, ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆತನನ್ನಾರಾಧಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಗಂಧರ್ವರು ಆಕಿಂಪುರುಷವರ್ಷದ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖನಾದ ಆರ್ಷ್ವಿಣೀಣನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಮಂಗಳಕರವಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚರಿತ್ರವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಗಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಅಂಜನೇಯನು ಆದನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ತಾನೂ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರಜಪದೊಡನೆ ಆ ಶ್ರೀರಾಮಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿರುವನು “ಓಂಕಾರಸ್ವರೂಪನಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದರೂ, ಸಾಧುಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ, ನಡತೆಗಳನ್ನೂ, ವ್ರತಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ಶಾಂತಚಿತ್ತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮಮೂರ್ತಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ಸಾಮಾನ್ಯಜನದ ನಡತೆಯನ್ನನುವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನಮ

ಸ್ವಾರವು. ಸಾಧುವೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಒರೆಗಲ್ಲಿನಂತೆ ನಿರ್ಣಯಸ್ಥಾನವಾಗಿಯೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲಕ್ಕೆ ರಕ್ಷಕನಾಗಿಯೂ, ಮಹಾಪುರುಷಲಕ್ಷಣವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿಯೂ, ರಾಜಾಧಿರಾಜನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೀರಾಮದೇವನಿಗೆ ನಮಸ್ವಾರವು ” ಎಂಬೀ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತ ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತುತಿಸುವನು. “ ಕೇವಲ ಶುದ್ಧಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಲೇ ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳಿಂದುಂಟಾಗತಕ್ಕ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ ಮರಣಗಳೆಂಬ ಮೂರುಬಗೆಯ ವಿಕಾರಗಳನ್ನೂ ನೀಗಿದವನಾಗಿಯೂ, ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಮುಂತಾದ ಷಡೂರ್ಮಿಗಳಿಲ್ಲದವನಾಗಿಯೂ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿಯೂ, ಉತ್ತಮಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಗೋಚರಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ನಾಮರೂಪಾದಿಭೇದಗಳಿಲ್ಲದವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪುರುಷೋತ್ತಮನನ್ನು ಮರೆಹುಗುವೆನು. ಓ ನಾಥಾ! ನೀನು ಮನುಷ್ಯಾವತಾರವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡುದು ರಾಕ್ಷಸವಧಕ್ಕಾಗಿಯಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ! ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರುವ ದುಃಖಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದರೊಡನೆ, ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಾಪನವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ನೀನೂ ಈ ಅವತಾರವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿರುವೆ! ಹಾಗಿಲ್ಲದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಾನುಭವದಿಂದಲೇ ನಿತ್ಯಾನಂದಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ನಿನಗೆ ದುಃಖವೆಂದರೇನು? ನಿತ್ಯಾನಪಾಯಿನಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೊಡನೆ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿನಗೆ, ಸೀತಾವಿಯೋಗವೇ ಮೊದಲಾದ ಕಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲಿಯವು? ಇವೆಲ್ಲವೂ ಲೋಕದ ಜನಗಳಿಗೆ ಸಂಸಾರದುಃಖವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ ನಟನಗಳೇಹೊರತು ನಿಜವಲ್ಲ! ರಾಕ್ಷಸವಧವೇ ಈ ಅವತಾರದ ಮುಖ್ಯಪ್ರಯೋಜನವೆಂದು ಹೇಳುವ ಹಾಗಿದ್ದರೆ, ನೃಸಿಂಹಾದ್ಯವತಾರಗಳಂತೆ ದುಃಖಾನುಭವವಿಲ್ಲದಂತೆಯೇ ಕ್ರೂರರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಂದು, ನಿನ್ನ ಸರ್ವೇಶ್ವರತ್ವವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೋರಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತಲ್ಲವೆ? ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ನಿನಗೆ ಅದೊಂದಸಾಧ್ಯವೆ? ರಾಮರೂಪದಿಂದವತರಿಸಿದ ಓ ಪರಮಪುರುಷಾ! ನೀನು ಸಾಂಸಾರಿಕಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಶೇಷವಾಗಿ ನೀಗಿದ ಶುದ್ಧಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಸನಕಾದಿಗಳಿಗೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿರತಕ್ಕವನು! ಅಶ್ರಿತರಲ್ಲಿ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ವಾತ್ಸಲ್ಯ

ವುಳ್ಳವನು ! ಅವರ ಪ್ರೀತಿಗೂ ನೀನು ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರನಾದವನು. ಚಾಪ್ಲಾನ್, ಶಕ್ತಿ, ಮೊದಲಾದ ಷಡ್ಭುಜಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದವನು. ಸಮಸ್ತಲೋಕವೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ನೀನೂ ಆ ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ವಾಸುದೇವನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವೆ? ಹೀಗೆ ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ಕಲೆತಿದ್ದರೂ, ಆಯಾವಸ್ತು ದೋಷಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಾರವು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನೀನು ನಿತ್ಯಶುದ್ಧನೆಂದು ಹೆಸರುಗೊಂಡವನು. ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ನೀನು, ಪಶ್ಚಿಯಾದ ಸೀತೆಯನ್ನಾಗಲಿ, ತಮ್ಮನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನಾಗಲಿ ಆಗಲಿ ದುಃಖಿಸುವುದೆಂದರೇನು? ಇವೆಲ್ಲವೂ ಲೋಕಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಮಾಡಿದ ನಟನಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ.”ದೇವಾ! “ಒಂದಾವರ್ತಿ ತನ್ನಲ್ಲಿಮಿತ್ರಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅಂತವರನ್ನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಕೈಬಿಡುವವನಲ್ಲ”ವೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದ ನೀನು, ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿತ್ಯಾಸಕ್ತರಾಗಿಯೂ, ನಿನಗೆ ನಿತ್ಯಾನಪಾಯಿಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಆಗಲುವುದೆಂದರೇನು? ಓ ಮಹನೀಯಾ! ಅಶ್ರಿತರಕ್ಷಣೆಯವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ನೀನು, ಉತ್ತಮಕುಲವನ್ನಾಗಲಿ, ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ, ಬುದ್ಧಿಜಾತುರ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ, ಆಕಾರವನ್ನಾಗಲಿ ನೋಡತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಸರ್ವಭೂತಸುಹೃತ್ತಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ನೀನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ಕುಲರೂಪಾದಿಗಳ ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ನೀನು ಸಂತೋಷಿಸುವಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ತಿರ್ಯಗ್ವಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಮ್ಮಂತಹ ಕಪಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀನು ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆಯಾ? ಆದುದರಿಂದ ಓ ನಾಥಾ! ನೀನು ಭಕ್ತಾನುಗ್ರಹಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಈ ಮನುಷ್ಯರೂಪವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿರುವೆ ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರಭಾವವಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳು ಮೊದಲಾಗಿ ಕೋಸಲದೇಶದ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನೊಡನೆ ಉತ್ತಮಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದುವು! ಓ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾ! ಹೀಗೆ ರಾಮರೂಪದಿಂದ ಮನುಷ್ಯವತಾರವನ್ನೆತ್ತಿ, ಸರ್ವಜನಪ್ರಿಯನಾಗಿಯೂ, ಉಪಕಾರಾಭಿಜ್ಞನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ನಿಂತು, ಒಂದಾವರ್ತಿ ಕೈಮು

ಗಿದವನು, ದೇವತೆಯಾಗಲಿ, ರಾಕ್ಷಸನಾಗಲಿ, ನರನಾಗಲಿ, ವಾನರನಾಗಲಿ, ಅವನು ನಿನ್ನ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಸಕಲಾಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದುವನು., ಎಂದು ಹನುಮಂತನು ಶ್ರೀರಾಮಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸರಸ್ವತಾ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುವನು.

ಭಾರತವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ನಾರಾಯಣನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ವಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವನು. ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಪೋಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಆ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಅವರನ್ನು ದ್ಧರಿಸಬೇಕೆಂಬ ದಯಾಬುದ್ಧಿಯಿಂದ, ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿಯೋಗಗಳನ್ನೂ, ಆಣಿಮಾದ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸತಕ್ಕದಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಜಯದಿಂದ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸದೆ, ಕಲ್ಪಾಂತದ ವರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಈತನನ್ನು ಪೂಜ್ಯನಾದ ನಾರದನು, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಆ ಭಾರತವರ್ಷವಾಸಿಗಳೊಡನೆ! ಸೇರಿ, ಭಗವಂತನಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಯೋಗಗಳಮೂಲಕವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ, ಆರಾಧಿಸುವನು. ಭಗವದನುಭವವನ್ನು ವಿವರಿಸತಕ್ಕ ಪಾಂಚರಾತ್ರವನ್ನು ಸಾವರ್ಣಿಮನುವಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತ, ಈಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರಜಪದೊಡನೆ ಆ ನಾರಾಯಣಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುವನು. “ದೇವಾ! ಓಂಕಾರಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಷಡ್ಗುಣಪೂರ್ಣನಾಗಿರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಸೌತೀಲ್ಯಗುಣವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಆತ್ಮಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾದ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನಾಗಿಯೂ, ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯಧನವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ಸಮಸ್ತಕಲ್ಯಾಣಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿಯೂ, ನಿಖಿಲದೋಷಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಪರಮಹಂಸನೆನಿಸಿ ಹಿತೋಪದೇಶಕನಾದ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ನಮಸ್ಕಾರವು! ಜ್ಞಾನಾನಂದಸ್ವರೂಪವಾದ ಆತ್ಮಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವನಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತಭೂತಗ

ಳಿಗೂ ಪ್ರಭುವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ನಮಸ್ಕಾರವು,, ಎಂಬೀ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಮೂಲಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತ, ಅಭಗವದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಗಾನಮಾಡುವನು. “ಯಾವನು ಈಜಗತ್ತಿಗೆ ತಾನೇ ಮೊದಲು ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ, ಜೀವಾತ್ಮರು ದೇವ ಮನುಷ್ಯಾದಿಶರೀರಭೇದಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಅವರವರ ಕರ್ಮಗಳೇ ಪ್ರಧಾನಕಾರಣವಾದುದರಿಂದ, ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನನ್ನು ಕರ್ತನನ್ನಾಗಿ ಕ್ಷಿಣಿಮಾನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಯಾವನು, ಆ ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ತಾನೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದರೂ, ಆ ದೇಹಸಂಬಂಧದಿಂದಂಟಾಗುವ ಸುಖದುಃಖಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಯಾವನು ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ತನಗೆ ಶರೀರವನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ, ಜೀವಾತ್ಮನಂತೆ ಅದರ ಗುಣಗಳಾದ ಸತ್ವರಜಸ್ತಮಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಜ್ಞಾನ ಸಂಕೋಚವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲವೋ. ಅಂತಹ ಮಹಾಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದವನಾಗಿಯೂ, ದೋಷರಹಿತನಾಗಿಯೂ, ಜಗತ್ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಓ ಯೋಗೀಶ್ವರಾ! ಅನೇಕ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಹೇಯಗಳೆನಿಸಿದ ದೇಹಾದಿಗಳನ್ನು ಅನಾದರಿಸಿ, ದೇಹಾವಸಾನದವರೆಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವುದೊಂದೇ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದ ಉತ್ತಮವಾದ ಫಲವು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ನನಗೆ ಹೇಳಿರುವುದೂ ಇಷ್ಟೇಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆಲಾಕಿಕೆಗಳಾದ ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳು, ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳು ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಲ್ಲವೂ, ಪಾರಲಾಕಿಕವಾದ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಭೋಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಸೆಯಿಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಉಪಾಯಗಳನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವವನೇ ಅನೇಕಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದ ಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದರೂ ನಿಂದ್ಯವಾದ ತನ್ನ ಈ ಶರೀರತ್ಯಾಗಕ್ಕಾಗಿ ಭಯಪಡುತ್ತಲೇ ಇರುವನು. ಅವನು ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವೆಲ್ಲವೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದಂತೆಯೇ ಕ್ಷಗುವುವು. ಅದುದರಿಂದ ಓಪ್ರಭೂ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಬೇರೆ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಕರುಣಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ದುಃಖಹೇತುವಾದ ಈ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ನಮಗುಂಟಾಗಿರು

ವ ಮಮತೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ಈ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೊಂದುಹೊರತೇ ಬೇರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ ! ಅದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಈ ಭಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ನೀನೇ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ನಾರದನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿರುವನು.

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಈಭಾರತವರುಷದಲ್ಲಿ, ಮಹಾನದಿಗಳೂ, ಪರ್ವತಗಳೂ ಅನೇಕವಾಗಿರುವುವು. ಮಲಯ, ಮಂಗಳಪ್ರಸ್ಥ, ಮೈನಾಕ, ತ್ರಿಕೂಟ, ಋಷಭ, ಕೂಟರ, ಕೊಲ್ಲ, ಸಹ್ಯ, ವೇದಗಿರಿ, ಋಶ್ಯಮೂಕ, ತ್ರೀಶೈಲ, ವೆಂಕಟಾದ್ರಿ, ಮಹೇಂದ್ರ, ವಾರಿಧರ, ವಿಂಧ್ಯ, ಶುಕ್ತಿಮಂತ, ಋಕ್ಷಗಿರಿ, ಪಾರಿಯಾತ್ರ, ದ್ರೋಣ, ಚಿತ್ರಕೂಟ, ಗೋವರ್ಧನ, ರೈವತಕ, ಕುಕುಂಭ ನೀಲ, ಕಾಕಮುಖ, ಇಂದ್ರಕೀಲ, ರಾಮಗಿರಿ, ಮುಂತಾದ ಇನ್ನೂ ಸಾವಿರಾರು ಪರ್ವತಗಳೂ, ಅವುಗಳ ತಪ್ಪಲಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ನದೀನದಗಳೂ, ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿರುವುವು. ಈ ನದಿಗಳಿಂದ ಪ್ರವಹಿಸುವ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥವು, ಭಾರತವರ್ಷದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಪವಿತ್ರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಆ ನದೀತೀರ್ಥವನ್ನೇ ಸ್ನಾನಪಾನಗಳಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಇಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿಗಳು ಪಾಪರಹಿತರೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಾದುದೇನು? ಇಲ್ಲಿನ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಚಂದ್ರಮಸಿ, ತಾಮ್ರಪರ್ಣಿ, ಅವಟೋದೆ, ಕೃತಮಾಲೆ, ಮೈಹಾಯಸಿ, ಕಾವೇರಿ, ವೇಣಿ, ಪಯಸ್ವಿನಿ, ಪಯೋದೆ, ಶರ್ಕಾವರ್ತೆ, ತುಂಗಭದ್ರೆ, ಕೃಷ್ಣವೇಣಿ, ಭೀಮರಥಿ, ಗೋದಾವರಿ, ನಿರ್ವಿಂಧ್ಯೆ, ಪಯೋಷ್ಣಿ, ತಾಪಿ, ರೇವಾನದಿ, ತಿಲಾನದಿ, ಸುರಸಿ, ನರ್ಮದೆ, ಚರ್ಮಣ್ವತಿ, ಎಂಬಿವುಗಳೂ, ಸಿಂಧು, ಶೋಣಿಗಳೆಂಬ ನದಿಗಳೂ, ಮಹಾನದಿ, ವೇದಸ್ಮೃತಿ, ಋಷಿಕುಲ್ಯೈತ್ರಿಸಮೆ, ರಾಶಿಕಿ, ಮಂದಾಕಿನಿ, ಯಮುನಿ, ಸರಸ್ವತಿ, ದೃಷದ್ವತಿ, ಗೋಮತಿ, ಸರಯು, ಭೋಗವತಿ, ಸುಷುಮ್ನೆ, ಶತದ್ರು, ಚಂದ್ರಭಾಗೆ, ಮರುದ್ವೈಥೆ, ಕಾವೇರಿ, ವಿತಸ್ತೆ, ವಿಶ್ವಯೆಂಬ ಮಹಾನದಿಗಳೂವಿಶೇಷಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುವು. ಈ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪುರುಷರು, ತಾವುತಾವು ನಡೆಸಿದ ಸಾತ್ವಿಕ, ರಾಜಸ, ತಾಮಸಗಳೆಂಬಮೂರುಬಗೆಯಕರ್ಮಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ, ದೇವಗತಿಯ

ನ್ನೂ, ಮನುಷ್ಯಗತಿಯನ್ನೂ, ನೈರಕಗತಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದುವರು. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ, ಅದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡವರು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಗತಿಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡತಕ್ಕ ಕರ್ಮಗ್ರಂಥಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊರೆದು, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರವೇ, ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸುವುದು. ಈ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಲೋಕಗಳಿಗೆ ಸಾಧಕವಾಗಿದ್ದರೂ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಅವುಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಬಂದರೆ, ಅಭಕ್ತಿಯೋಗವು ಸ್ವರ್ಗಾದಿಗತಿಗಳನ್ನು ತಡೆದು, ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸುವುದು ಈ ವಿಧವಾದ ಮನೋದಾರ್ಥ್ಯವುಕೆಲವು ಮಹಾಪುರುಷದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಸ್ಥಿರಗೊಂಡಿರುವುದು ಭಗವಂತನು ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳಿಗೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿಯೇ ಇರುವುದರಿಂದ, ಅವನನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಬೇರಲ್ಲಿಯೂ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಅವರವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ಯಾವಾಗಲೂ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವನು. ಈ ಶರೀರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅವನು ಬೇರೆಯಾಗಿರುವನು. ಶರೀರಧರ್ಮಗಳೊಂದೂ ಅವನನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಾರವು. ಅವನಿಗೆ ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿನಾಮರೂಪಭೇದಗಳಿಲ್ಲ! ತನಗಿಂತಾನೇ ಅಧಾರನೇ ಹೊರತು ತನಗೆ ಬೇರೊಂದಾಧಾರವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಈ ಭಾರತವರ್ಷವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಾಸುದೇವನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಕ್ಷಿಂತಹ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ, ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಅದುದರಿಂದ ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ದೇವತೆಗಳು ಮೊದಲಾಗಿ ಪರಲೋಕದವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಭಾರತವರ್ಷದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರುವರು.

“ಆಹಾ! ಈ ಭಾರತವರ್ಷನಿವಾಸಿಗಳು ಎಷ್ಟು ಸುಕೃತವನ್ನು ಮಾಡಿರುವರೋ! ಅಥವಾ ಇಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನು ಅಂತವರಲ್ಲಿ ತಾನಾಗಿಯೇ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರಬಹುದೇ? ತಮ್ಮ ಜನ್ಮವನ್ನು ಭಗವಂತನ ಸೇವೆಯಿಂದ ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಇಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲವೇ

ಪರಮಧನ್ಯರು! ಆಹಾ! ಸ್ವರ್ಗಾದಿಸುಖಗಳನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ನಮಗೆ, ಇಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವನ್ನೇ ತೃಪ್ತಿಕೆಂಬ ಅಸೆಯು ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲಾ? ಈ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸುಖಕರಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸತಕ್ಕವರು ಕೇವಲಮೂಢರು! ಇಲ್ಲಿನ ಸುಖವೊಂದು ಸುಖವಲ್ಲ! ಇಲ್ಲಿನವರಿಗೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಪಾದಸ್ಮರಣಕ್ಕೇ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಿಯಸುಖಗಳಿಂದ ಮೈತಿಳಿಯದೆ ಮತ್ತರಾಗಿರುವ ಇಲ್ಲಿನವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಭಗವಂತನ ಸ್ಮರಣವುಂಟಾಗುವುದು? ಅಯ್ಯೋ! ಇಂತಹ ತುಚ್ಛವಾದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೇ ಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಕೆಲವರು ದುಷ್ಟರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ನಡೆಸುವರು! ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು! ಅನೇಕವ್ರತಗಳನ್ನೂ ದಾನಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸುವರು! ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು, ಕೊನೆಗೆ ಅಸ್ಥಿರವಾದ ಅಲ್ಪಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದುವರು! ಇದರಿಂದ ಲಾಭವೇನು? ಈ ಭಾರತವರುಷದಲ್ಲಿಯೇ, ಅಲ್ಪಾಯುಸ್ಸುಳ್ಳ ಶರೀರವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೂ, ಅ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದ ಶರೀರದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಫಲಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಜರಾಮರಣಗಳಿಲ್ಲದ ಶ್ರೀವೈಕುಂಠವನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಪುನರ್ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಲ್ಪಕಾಲದವರೆಗೆ ದೀರ್ಘಾಯುಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಶಾಶ್ವತವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿಸತಕ್ಕ ಈ ಭಾರತವರುಷದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಾಯುಸ್ಸುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವನ್ನೇ ತ್ವವುದೇ ಮೇಲೆಂದು ತೋರುವುದು. ಈ ಭಾರತವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲವಿರತಕ್ಕ ತಮ್ಮ ಶರೀರದಿಂದಲೇ ಭಗವದನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಯಾವಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಕಥಾರೂಪವಾದ ಅಮೃತನದಿಗಳು ಪ್ರವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಯಾವಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಕ್ತರಾದ ಸಾಧುಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಯಾವಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭಗವದಾರಾಧನರೂಪವಾದ ಮಹೋತ್ಸವಗಳನ್ನೂ, ಯಜ್ಞಾದಿಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲವೋ, ಆ ಪ್ರದೇಶವು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವಾಗಿದ್ದರೂ ಅಸಪಡುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಭಾರತವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವಾಗಲೂ, ಯಾರು ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆ

ಯಿಂದಲೂ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮುಕ್ತಾರಗಳಿಂದಲೂ, ಕೀರ್ತನದಿಂದಲೂ, ದರ್ಶನದಿಂದಲೂ, ಆತನ ಪಾಪಾರ್ಪಿತವಾದ ತುಲಸಿಯನ್ನಾಭ್ಯಾಸಿಸುವುದರಿಂದಲೂ, ಆತನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗದೆ, ಪುನರ್ಜನ್ಮ ರಹಿತವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸದೆ, ಪುನರ್ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಳುವರೂ, ಅಂತವರು ಬೇಡನ ಕೈಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಾಗಲೂ, ತಾನಾಗಿ ಬಂದು ಒಲೆಗೆ ಬಿಳುವ ಕಾಡುಪಕ್ಕಿಗಳಂತೆಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ! ಮತ್ತು ಭಗವಂತನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಏಕರೂಪನಾಗಿ ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾಗಿದ್ದರೂ, ಈ ಭಾರತವರ್ಷವಾಸಿಗಳು ಯಾಗಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನೀಂದ್ರಾದ್ರಿದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೊಡತಕ್ಕ ದವಿಭಾಗಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾನು ಆಯಾರೂಪದಿಂದಲೇ ಬಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವನು. ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ಅವುಗಳನ್ನು ಆಸೆಯಿಂದ ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಆಯಾ ಯಾಗಕರ್ತೃರನ್ನನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನನ್ನಾರಾಧಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಉತ್ತಮಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯತಕ್ಕ ಈ ಭಾರತವರ್ಷವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲವೇ ಧನ್ಯರು ? ಯಾವಯಾವ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಯಸಿ ಭಗವಂತನನ್ನಾರಾಧಿಸಿದರೂ, ಭಗವಂತನು ಅವರವರಿಗೆ ಆಯಾ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನೀಡಲಿಸುವನೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ! ಅದರೇನು? ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಆಯಾಫಲವನ್ನೇ ಕೊಡುವನೇ ಹೊರತು, ಉತ್ತಮಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವನಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನಾರಾಧಿಸಿದವರು, ಆ ಫಲವು ಕೈಗೂಡಿದಮೇಲೆಯೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದು ಫಲಕ್ಕಾಗಿ ಆಸೆಪಡುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಅಂತವರನ್ನು ನಿತ್ಯದ್ರೋಹದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ, ಇಂತವರಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ತೃಪ್ತಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವಫಲವನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ತನ್ನನ್ನಾರಾಧಿಸತಕ್ಕವರಿಗೆ, ಭಗವಂತನು, ಅವರ ಕೋರಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾನಾಗಿಯೇ ಕೈಗೂಡಿಸತಕ್ಕ ತನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಿನಿಂದೇನು? ನಾವು ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಯಜ್ಞನಾ

ಧ್ಯಯನಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಸತ್ಕರ್ಮಫಲಗಳಲ್ಲಿ, ಇದುವರೆಗೆ ನಾವು ಅನುಭವಿಸಿದ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಸುಖಗಳು ಹೋಗಿ, ಪುಣ್ಯಶೇಷವೇನಾದರೂ ಉಳಿದಿರುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಫಲವಾಗಿ, ಮುಂದೆಯಾದರೂ ನಮಗೆ ಈ ಭಾರತವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಪಾಪಸೇವೆಗೆ ಅನುಕೂಲಿಸುವಂತೆ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವುಂಟಾಗಲಿ! ಆ ಜನ್ಮವನ್ನೆತ್ತಿದವರಿಗೆ ಭಗವಂತನು ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ಷೇಮವನ್ನಂಟುಮಾಡುವನು” ಎಂದು. ದೇವಸಭೆಯೆಲ್ಲದೇವತೆಗಳು ಈ ಭಾರತವರ್ಷವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರುವರು.

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಇದುವರೆಗೆ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದೊಳಗಿನ ನವಖಂಡಗಳನ್ನೂ, ಅಲ್ಲಿನ ನದೀನದಗಳನ್ನೂ, ಅಲ್ಲಿನ ಮನುಷ್ಯರು ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮನಿರತರೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದೆನಷ್ಟೆ? ಹಿಂದೆ ಸಗರಪುತ್ರರು ತಮ್ಮತಂದೆಯ ಯಾಗದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನೆಲವನ್ನು ಭೇದಿಸಿದಾಗ. ಅದರಿಂದ ಎಂಟು ದ್ವೀಪಗಳಾದುವೆಂದೂ, ಅವು ಈಜಂಬೂದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಉಪದ್ವೀಪಗಳೆಂದೂ ಕೆಲವು ಮಹಾತ್ಮರು ಹೇಳಿರುವರು. ಈ ಉಪದ್ವೀಪಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಸ್ವರ್ಣಪ್ರಸ್ಥ, ಚಂದ್ರಶುಕ್ಲ, ಆವರ್ತನ, ರಮಣಕ, ಮಂದೇಹಾರುಣ, ಪಾಂಚಜನ್ಯ, ಸಿಂಹಳ, ಲಂಕೆಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದೊಳಗಣ ದೇಶವಿಭಾಗಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದುದಾಯಿತು” ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—◆— ಪಲ್ಲಕ್ಕಾದಿ ದ್ವೀಪಗಳ ವಿವರಣೆ. —◆—

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇನ್ನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಾದಿ ದ್ವೀಪಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನೂ, ಅಳತೆ, ಆಕಾರ ಮೊದಲಾದುವನ್ನೂ ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು! ಮೇರುಪರ್ವತವು ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಿಂದಲೂ, ಆ ಜಂಬೂದ್ವೀಪವು ತನ್ನಷ್ಟೇ ಲಕ್ಷಯೋಜನವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳ ಲವಣಸಮುದ್ರದಿಂದಲೂ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವಂತೆ, ಆ ಲವಣಸಮುದ್ರವು ಪಲ್ಲಕ್ಕದ್ವೀಪದಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಜಂಬೂದ್ವೀಪವನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಲವಣಸಮುದ್ರವೂ, ಅದನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಪಕ್ಷ

ದ್ವೀಪವೂ ಆವರಿಸಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಒಂದು ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸುತ್ತಿ ದೊಡ್ಡ ಕಂದಕವೂ, ಆ ಕಂದಕದ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಉದ್ಯಾನ ವನವೂ ಇರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಸರಿಹೋಲಿಸಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಸಮುದ್ರ ದ್ವೀಪಗಳು ಮೇಲೆಮೇಲೆ ವಲಯಾಕಾರವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಲವಣಸಮುದ್ರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಈ ಪ್ಲಕ್ಷದ್ವೀಪದ ವಿಸ್ತಾರವು ಇಮ್ಮಡಿಯಾಗಿರು ವುದು. ಇದರಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಅಲದ (ಪ್ಲಕ್ಷ) ಮರವು, ಜಂ ಬೂದ್ವೀಪದೊಳಗಣ ಜಂಬೂವೃಕ್ಷದಂತೆಯೇ ಮಹತ್ತಾದ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದಿರುವುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಪ್ಲಕ್ಷದ್ವೀಪವೆಂದು ಹೆಸರು. ಈವೃಕ್ಷವು ಸುವರ್ಣಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದು ಈ ವೃಕ್ಷದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ಸಪ್ತಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಈ ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಿಯವ್ರತಪುತ್ರನಾದ ಇಥ್ಮಜಿಹ್ವನೆಂಬವನು ಅಧಿಪತಿಯು. ಇವನು ಆ ದ್ವೀಪವನ್ನು ಏಳುವಿಭಾಗವಾಗಿ ಬೇರ್ಪ್ಪಡಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಅಧಿಕಾರ ವನ್ನು ತನ್ನ ಏಳುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟನು. ಈ ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ವರ್ಷಗಳೆಂದೇ ಹೆಸರು. ಈಸಪ್ತವರ್ಷಗಳೂ, ಆಯಾ ರಾಜಕುಮಾರರ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿ, ತಿವ, ಯಶಸ್ವ, ಸುಭದ್ರ, ಶಾಂತ, ಕ್ಷೇಮ, ಅಭಯ, ಅಮೃತವೆಂಬ ನಾಮಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುವು. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಈ ಏಳುವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಏಳುಪರವತಗಳೂ, ಏಳುನದಿಗಳೂಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡಿರುವುವು. ಕ್ಷಿಪ್ರಪರವತಗಳೇಳೂ, ಆಯಾವರ್ಷಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಿ ತೋರಿಸತಕ್ಕ ಎಲ್ಲೆ ಕಟ್ಟುಗಳಾಗಿರುವುವು. ಈ ಪರವತಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಮಣಿ ಕೂಟ, ವಜ್ರಕೂಟ, ಇಂದ್ರಸೇನ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮಂತ, ತಾಮ್ರವರ್ಣ, ಹಿರಣ್ಯಗ್ರೀವ, ಮೇಘಮಾಲಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಇಲ್ಲಿನ ಮಹಾನದಿಗಳಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಆರುಣಿ, ಸ್ಯಮಣಿ, ಆಂಗಿರಸಿ, ಸಾವಿತ್ರಿ, ಸುಪ್ರಭಾತೆ, ಋತಂಭರೆ, ಸತ್ಯಂಭರೆಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಇಲ್ಲಿ ಹಂಸರೆಂದೂ, ಪತಂಗರೆಂದೂ, ಊರ್ಧ್ವಾಯನರೆಂದೂ, ಸತ್ಯಾಂಗರೆಂದೂ ಹೆಸರುಗೊಂಡ ನಾಲ್ಕುವರ್ಣದವರುಂಟು. ಇವರು ಈನದೀಜಲದ ಸ್ನಾನಪಾನಗಳಿಂದ ರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳನ್ನು ನೀಗಿ, ಸಹಸ್ರಾಯುಷ್ಯವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ದೇವಕುಮಾರರಿಗೆ ಸ

ಮಾನವಾದ ರೂಪಾತಿಶಯವುಳ್ಳ ಪುತ್ರ ಸಂತಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಕರ್ಮಯೋಗಗಳಿಂದ, ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿಯೂ. ವೇದಮಯನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸೂರ್ಯಶರೀರಕನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಆರಾಧಿಸಿ ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುವರು. “ಅನಾದಿಯಾಗಿಯೂ, ನಿರ್ವಿಕಾರನಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ತನ್ನನ್ನು ನಂಬಿದವರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದನಾಗಿಯೂ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಮುಖರಾದವರಿಗೆ ಸಂಸಾರಬಂಧವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ತ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಯಾವನು ಶರೀರವೆನಿವಕೊಂಡಿರುವನೋ, ಅಂತಹ ಸೂರ್ಯರೂಪಿಯಾದ ಜೀವಾತ್ಮನನ್ನು ಮರೆಹುಗುವವು” ಎಂದು ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ, ಸೂರ್ಯೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಪ್ಲಕ್ಷದ್ವೀಪವು ಮೊದಲಾಗಿಬಿಡು ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಯಕವಾಗಿ ಸಮಸ್ತಪುರುಷರೂ, ಪೂರ್ಣಾಯುಸ್ಸು, ಮನೋಬಲ, ಇಂದ್ರಿಯಬಲ, ದೇಹಬಲ, ಬುದ್ಧಿಬಲ, ಮುಂತಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಮೇಲೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರು.

ಈ ಪ್ಲಕ್ಷದ್ವೀಪವು ತನ್ನಷ್ಟೇ ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳ ಇಕ್ಷುಸಮುದ್ರದಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿರುವಂತೆ, ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಶಾಲ್ಮಲಿದ್ವೀಪವೆಂಬುದು, ಈ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಎರಡರಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳದಾಗಿ, ತನ್ನಷ್ಟೇ ವಿಶಾಲವಾದ ಸುರಾಸಮುದ್ರದಿಂದ ಪರಿವೇಷ್ಟಿತವಾಗಿರುವುದು. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಜಂಬೂ ಪ್ಲಕ್ಷ ವೃಕ್ಷಗಳಂತೆಯೇ ಇದರಲ್ಲಿ ಮಹೋನ್ನತವಾದ ಒಂದು ಶಾಲ್ಮಲಿ (ಬೂರಗದಮರ) ವೃಕ್ಷವುಂಟು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಈ ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಶಾಲ್ಮಲಿದ್ವೀಪವೆಂದು ಹೆಸರು. ಛಂದೋಮೂರ್ತಿಯಾಗಿಯೂ, ಪೂಜ್ಯನಾಗಿಯೂ, ಪಕ್ಷಿರಾಜನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಗರುಡನಿಗೆ ಈ ವೃಕ್ಷವೇ ವಾಸಸ್ಥಾನವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಈ ಶಾಲ್ಮಲಿದ್ವೀಪವನ್ನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯವ್ರತನಮಗನಾದ ಯಜ್ಞಬಾಹುವೆಂಬನು, ಚಿಹುಕಾಲದವರಿಗೆ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಆ ಭೂಭಾಗವನ್ನು ಎಳುವರ್ಷಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ, ತನ್ನ ಎಳುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟನು. ಈ ಎಳುವರ್ಷಗಳೂ, ಆ

ಯಾ ವರ್ಷಾಧಿಪತಿಗಳ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಗಳಾಗಿ, ಸುರೋಚನ, ಸಾ-
ಮನಸ್ಯ, ರಮಣಕ, ದೇವಬರ್ಹ, ಪಾರಿಬರ್ಹ, ಆಪ್ತಾಯನ, ಅಭಿಜ್ಞಾತಗ-
ಳೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುವು. ಈ ಏಳು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಮ-
ವಾಗಿ, ಸ್ವರಸ, ತೀತಶೃಂಗ, ವಾಮದೇವ, ಕುಮುದ, ಮುಕುಂದ, ಪುಷ್ಪವ-
ರ್ಷ, ಶತಶ್ರುತಿಯೆಂಬ ಏಳು ಪರ್ಮತಗಳೂ, ಅನುಮತಿ, ಸಿನೀವಾಲಿ, ಸರಸ್ವತಿ,
ಕುಹು, ರಜನಿ, ನಂದೆ, ರಾಕೆ, ಯಮುನೆಯೆಂಬ ಏಳು ಮಹಾನದಿಗಳೂ ಪ್ರ-
ಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡಿರುವುವು ಇಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ, ಶ್ರುತಧರರೆಂದೂ, ವಿದ್ಯಾಧರ-
ರೆಂದೂ, ವಸುಂಧರರೆಂದೂ, ಇಷಂಧರರೆಂದೂ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣದವರುಂ-
ಟು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ವೇದೋಕ್ತಗಳಾದ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ, ವೇದಮಯನಾಗಿ-
ಯೂ, ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ಶರೀರಭೂತನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪೂಜ್ಯನಾದ
ಚಂದ್ರನೆಂಬ ಜೀವನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತ, ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರದಿಂದ
ಆತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವರು. “ಯಾವ ಮಹಾತ್ಮನು ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗ-
ಳಿಗೂ, ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳಿಗೂ ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಅನ್ನವ-
ನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಪೋಷಿಸುತ್ತಿರುವನೋ, ಆ ಚಂದ್ರನು ಪ್ರಜೆಗ-
ಳಾದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಭುವಾಗಿ, ನಮಗೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲಿ ! ”
ಎಂಬುದೇ ಆ ಮಂತ್ರಾರ್ಥವು.

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಆ ಸುರಾಸಮುದ್ರದಿಂದಾಚೆಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಎರಡಷ್ಟು
ವಿಶಾಲವಾದ ಕುಶದ್ವೀಪವು, ತನ್ನಷ್ಟೇ ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳ (ಎಂದರೆ ಎಂಟು ಲ-
ಕ್ಷಯೋಜನದ ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳ) ಫೃತಸಮುದ್ರದಿಂದಾವೃತವಾಗಿರುವುದು.
ಅದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅಗ್ನಿಯಂತೆ
ಜಾಜ್ವಲ್ಯಮಾನವಾದ ಒಂದಾನೊಂದು ಕುಶಸ್ತಂಭವುಂಟು ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ
ಆದಕ್ಕೆ ಕುಶದ್ವೀಪವೆಂದು ಹೆಸರು. ಅಕುಶಸ್ತಂಭವು ತನ್ನ ಎಳೆಹುಲ್ಲುಗಳ
ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದು. ಪ್ರಿಯವ್ರತನ ಮ-
ಗನಾದ ಹಿರಣ್ಯರೇತಸೆಂಬವನು, ಆ ದ್ವೀಪವನ್ನು ಕೆಲವುಕಾಲದವರೆಗೆ ಆ-
ಳುತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಅದನ್ನು ಏಳು ವರ್ಷಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ, ತನ್ನ ಏಳು ಮಂದಿ
ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟು ತಾನು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೋದನು. ಈ ಏಳು ಭೂಭಾ-

ಗಗಳೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆ ವರ್ಷಾಧಿಪತಿಗಳ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿ, ವಸು, ದಾನ, ದೃಢರುಚಿ, ನಾಭಿಗುಪ್ತ, ಸತ್ಯವ್ರತ, ಪಿಪ್ರನಾಮ, ದೇವನಾ ಮಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಆ ಏಳುಮರ್ಷಗಳನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಭಾಗಿಸಿ ತೋರಿಸತಕ್ಕ ಏಳುಪದ್ವತಗಳುಂಟು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಬಭ್ರು, ಜತುಶ್ಚೃಂಗ, ಕಪಿಲ, ಜಿತ್ರಕೂಟ, ದೇವಾನೀಕ ಉರ್ಧ್ವ ರೋಮ, ದ್ರವಿಣಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಮತ್ತು ಇದರಲ್ಲಿ, ರಸಕುಲ್ಯ, ಮಧು ಕುಲ್ಯ, ಶ್ರುತಪಿಂಡ, ಮಿತ್ರಪಿಂಬೆ, ದೇವಗರ್ಭ, ಧೃತಜ್ಯೋತ, ಮಂತ್ರಮಾ ಲೆಗಳೆಂಬ ಏಳು ಮಹಾನದಿಗಳುಂಟು. ಈನದೀತೀರ್ಥವನ್ನೇ ಸ್ನಾನಪಾನ ಗಳಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದರಿಂದ, ಅಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಪಾಪರಹಿತ ರಾಗಿರುವರು ಇವರಲ್ಲಿ ಕುಶಲರೆಂದೂ, ಕೋವಿದರೆಂದೂ, ಆಭಿಯುಕ್ತರೆಂದೂ ಕುಲಕರೆಂದೂ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣದವರುಂಟು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಆಗ್ನಿಶರೀರಕನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನಾಧಿಸುತ್ತ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರಜಪದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವರು. “ಎಲೈ ಆಗ್ನಿ ದೇವನೆ! ನೀ ನು ಪರಬ್ರಹ್ಮನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಶರೀರಭೂತನು. ಮತ್ತು ಭಗವದಂಭೂತರಾದ ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಯಜ್ಞ ಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಹಸ್ತಭಾಗವನ್ನು ಅವರವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸತಕ್ಕವನು. ಆದುದ ರಿಂದ, ನಾವು ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿಕೊಡತಕ್ಕಹವಿಸ್ಸುಗಳಿಂದ, ಕ್ಷಯಾದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಂತರಾತ್ಮನಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ, ಅವನ ಆನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಪಾತ್ರರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು!” ಎಂ ಬುದೇವರು ಜಪಿಸತಕ್ಕ ಮಂತ್ರಾರ್ಥವು.

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ಕುಶದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಎರಡಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾಗಿ, ಹದಿನಾ ರು ಲಕ್ಷಯೋಜನವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳ ರಾಜ್ಯಂಜದ್ವೀಪವು, ಧೃತಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸುತ್ತುಕೊಂಡಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಈ ರಾಜ್ಯಂಜದ್ವೀಪವನ್ನು ಆದರಷ್ಟೇ ವಿಶಾಲವಾದ ದಧಿಸಮುದ್ರವು ಕೋಟಿಯ ಸುತ್ತಿನ ಕಂಡಕದಂತೆ ಆವರಿ ಸಿರುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಂಜವೆಂಬ ಒಂದುಪರ್ವತವುಂಟು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯು, ತನ್ನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಈ ಪರ್ವತವನ್ನು ಭೇದಿ

ಸುವುದಕ್ಕೆತೊಡಗಿ, ಇದರ ತಪ್ಪಲುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೆಡಹುತ್ತಬಂದಾಗ, ಈ ಪರವ್ರತವು ದಧಿಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿತು. ವರುಣನು ಅದನ್ನು ಈಗ ಲೂ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಕಾಪಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿರುವುದು. ಈಪರವ್ರತಸಂಬಂಧದಿಂದಲೇ ಕ್ಷುದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರಾತ್ಮದ್ವೀಪವೆಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಪ್ರಿಯವ್ರತಕುಸುಮಾರನಾದ ಫೃತಪೃಷ್ಠನೆಂಬವನು, ಇದನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಆ ಭೂಭಾಗವನ್ನು ಏಳುವರ್ಷಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ, ತನ್ನ ಏಳುಮಂದಿಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟು, ತಾನು ಏರಕ್ಕನಾಗಿ, ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಈ ಫೃತಪೃಷ್ಠನ ಏಳುಮಂದಿಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಅವೋದ, ಮಧುವಹ, ಮೇಘಪೃಷ್ಠ, ಸುದಾಮ, ಋಷಿಜ್ಯ, ಲೋಹಿತಾರ್ಣವ, ವನಸ್ಪತಿಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಇವರು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಏಳುವರ್ಷಗಳೂ ಅವರವರ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿರುವುವು. ಈ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಆಯಾವರ್ಷಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಿತೋರಿಸತಕ್ಕ ಏಳುಪರವ್ರತಗಳುಂಟು. ಈ ಪರವ್ರತಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಶುಕ್ಲ, ವರ್ತಮಾನ, ಭೋಜನ, ಉಪಬರ್ಹಣ, ಆನಂದ, ನಂದನ, ಸರ್ವತೋಭದ್ರ, ಗಳೆಂದು ಹೆಸರು, ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ, ಅಭಯ, ಅಮೃತೋದ, ಆರ್ಯಕೇತೀರ್ಥ, ವತಿ, ತೃಪ್ತಿರೂಪೆ, ಪವಿತ್ರವತಿ, ಶುಕ್ಲೆಯೆಂಬ ಏಳುಮಹಾನದಿಗಳುಂಟು. ಈ ನದೀಜಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಪಾನಗಳಿಂದಇಲ್ಲಿನವರೆಲ್ಲರೂ, ಶುದ್ಧಾತ್ಮರಾಗಿರುವರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳೆಂದೂ, ಋಷಿಭರೆಂದೂ, ದ್ರವಿಣಕರೆಂದೂ, ದೇವಕರೆಂದೂ ನಾಲ್ಕುವರ್ಗವರುಂಟು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶೀರವಾದ ಜಲದೇವತೆಯನ್ನು ಭಗವದ್ರೂಪದಿಂದಲೇ ಆರಾಧಿಸುತ್ತ, ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುವರು. “ಓ ಜಲದೇವತೆಗಳಿವಾ! ನೀವು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶಕ್ತಿಭೂತಾಗಿರತಕ್ಕವರು. ಭೂಲೋಕಭುವಲೋಕ ಸುವಲೋಕಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಾವನಮಾಡತಕ್ಕವರು. ಹೀಗೆ ಲೋಕಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನೀವು, ನಿಮ್ಮ ಸ್ವರ್ಣಮಾತ್ರದಿಂದ ನಮ್ಮ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಾವನ ಮಾಡಬೇಕು.” ಎಂಬುದೇ ಅವರು ಜಪಿಸತಕ್ಕ ಮಂತ್ರಾರ್ಥವು.

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ದಧಿಸಮುದ್ರದಿಂದಾಚೆಗೆ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಲಕ್ಷ ಯೋಜನದ ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳ ಶಾಕದ್ವೀಪವೆಂಬುದು, ಅಷ್ಟೇ ವಿಶಾಲವಾದ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಆ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಶಾಕವೆಂಬ ಒಂದಾನೊಂದು ವೃಕ್ಷವುಂಟು. ಈ ವೃಕ್ಷದ ವಾಸನೆಯು ಆ ದ್ವೀಪವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪರಿಮಳಿತವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು. ಈ ವೃಕ್ಷದ ಸಂಬಂಧದಿಂದಲೇ ಆ ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಶಾಕದ್ವೀಪವೆಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಪ್ರಿಯವ್ರತನ ಮಗನಾದ ಮೇಧಾತಿಥಿಯೆಂಬವನು, ಈ ದ್ವೀಪವನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಅಲ್ಲಿನಬೊಳಗವನ್ನು ಏಳುವರ್ಷಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ, ತನ್ನ ಏಳುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟನು. ಇವನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪುರೋಜವ, ಮನೋಜವ, ವೇಪಮಾನ, ತಾಮ್ರಾನೀಕ, ಚಿತ್ರರಥ, ಬಹುರೂಪ, ವಿಶ್ವಪಾರರೆಂದು ಹೆಸರು. ಇವರ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದವರ್ಷಗಳೂ ಅದೇ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡಿರುವುವು. ಮೇಧಾತಿಥಿಯು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ, ತಾನು ನಿತ್ಯಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಈ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಈಶಾನ, ಉರುಶೃಂಗ, ಬಲಭದ್ರ, ಶತಕೇಸರ, ಸಹಸ್ರಸ್ರೋತಸ್ಸು, ದೇವಬಾಲ, ಮಹಾನಸಗಳೆಂಬ ಎಂಟು ಸೀಮಾಪರ್ವತಗಳೂ, ಅಣಕೆ, ಆಯುರ್ಧೇ, ಉಭಯಸೃಷ್ಟಿ, ಅಪರಾಜಿತೆ, ಪಂಚಪರಿ, ಸಹಸ್ರಸೃತಿ, ನಿಜದ್ರುತಿಯೆಂಬ ಏಳುಮಹಾನದಿಗಳೂ ಹೆಸರುಗೊಂಡಿರುವುವು. ಇಲ್ಲಿ ಋತವ್ರತ, ಸತ್ಯವ್ರತ, ದಾನವ್ರತ, ಸುವ್ರತರೆಂಬ ನಾಲ್ಕುವರ್ಣದವರುಂಟು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರೀರಭೂತನಾದ ವಾಯುವನ್ನು ಧ್ಯಾನಯೋಗದಿಂದ ಆರಾಧಿಸುತ್ತ, ಅಗಾಗ ಈಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುವರು “ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನಾಗಿ ಒಳೆ ಕೊಕ್ಕು, ತನಗೆ ಚಿಹ್ನೆಗಳಾದ ಪ್ರಾಣಾಪಾನಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಐದುಬಗೆಯ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದ ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಸಕಲಜಗತ್ತನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಇರುವ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ವಾಯುಶರೀರಕನಾದ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ!” ಎಂಬುದೇ ಆ ಮಂತ್ರಾರ್ಥವು.

ರಾಜಾ! ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಿಂದಾಚೆಗೆ ಪುಷ್ಕರದ್ವೀಪವುಂಟು. ಅದು ಅರುವತ್ತುನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷಯೋಜನಗಳ ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳದಾಗಿ, ತನ್ನಷ್ಟೇ ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳ ಶುದ್ಧಜಲಸಮುದ್ರದಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿರುವುದು. ಆ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷದಳಗಳುಳ್ಳ ಒಂದು ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಕಮಲವು ಅಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಯಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದು. ವಿಕಸಿತವಾದ ಆ ಕಮಲವೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಆಸನವೆಂದು, ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವುದು. ಇದರಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಕಮಲಾಸನನೆಂದೂ, ಆ ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಕರದ್ವೀಪವೆಂದೂ ಹೆಸರುಂಟಾಯಿತು. ಆ ದ್ವೀಪದನಟ್ಟನಡುವೆಹತ್ತು ಸಾವಿರಯೋಜನಗಳ ಔನ್ನತ್ಯವುಳ್ಳ, ಮತ್ತು ಅಷ್ಟೇವಿಶಾಲವಾದ ಮಾನಸೋತ್ತರನೆಂಬ ಪರ್ವತವೊಂದುಂಟು. ಅದು ತನ್ನ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಇರುವಭೂಭಾಗಗಳಿಗೆ ಸೀಮಾಪರ್ವತವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಎರಡುವರ್ಷಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸುವುದು. ಈ ಬೆಟ್ಟದ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಂದ್ರ, ಯಮ, ಕುಬೇರ, ವರುಣರೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಪಟ್ಟಣಗಳುಂಟು. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಹೋರಾತ್ರರೂಪವಾದ ಉತ್ತರಾಯಣ ದಕ್ಷಿಣಾಯನಗಳೆಂಬ ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳುಳ್ಳ ಸಂವತ್ಸರವೆಂಬುದು, ಆ ಮಾನಸೋತ್ತರಪರ್ವತದಮೇಲೆ, ಮೇರುವನ್ನು ಸುತ್ತಿಬರುತ್ತಿರುವ ಸೂರ್ಯರಥದ ಚಕ್ರದಂತಿರುವುದು. ಈ ಪುಷ್ಕರದ್ವೀಪವನ್ನು ಪ್ರಿಯವ್ರತನ ಮಗನಾದ ವೀತಿಹೋತ್ರನೆಂಬವನು, ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆರಮಣ, ಕಥಾತಕರೆಂಬ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟು, ತಾನು ತನ್ನಣ್ಣನಾದ ಮೇಧಾ ತಿಥಿಯಂತೆ ಭಗವದಾರಾಧನದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದನು. ಆ ವರ್ಷಗಳೆರಡೂ ಆ ರಾಜಕುಮಾರರ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುವು. ಆ ದೇಶದ ಪುರುಷರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಶೇಷವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಧ್ಯಾನಯೋಗದಿಂದ ಚತುರ್ಮುಖರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಿರುವರು, “ದೇವಾ! ವರ್ಣಾಶ್ರಮಭೇದಗಳುಳ್ಳ ಲೋಕದ ಜನವೆಲ್ಲವೂ, ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶರೀರಭೂತನಾಗಿಯೂ, ವೇದವೇದ್ಯನಾಗಿಯೂ, ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಯಾವ ನಿನ್ನನ್ನು. ಕಾರ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಕಾ

ಣುವ ಈ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚವೂ ನೀನೇ' ಎಂಬ ಅಭೇದಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅವಿ
ಜ್ಞಾನವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಟ್ಟು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿರುವವೋ, ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮ
ಸ್ಕಾರವು." ಎಂಬುದೇ ಆ ಮಂತ್ರಾರ್ಥವು.

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇದೇ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಗಳ ಸನ್ನಿವೇಶವು. ಇ
ದರಿಂದಾಚೆಗೂ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳುಂಟು. ಈ ಶುದ್ಧಸಮುದ್ರದಿಂದಾಚೆಗೆ
ಲೋಕಾಲೋಕವೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಒಂದಾನೊಂದು ಪರ್ವತವು, ಕೋಟಿಯಂತೆ
ಸುತ್ತಲೂ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು. ಶುದ್ಧಸಮುದ್ರದಿಂದಾಚೆಗೆ, ಜನಸಂ
ಚಾರವುಳ್ಳ ಒಳಭಾಗಕ್ಕೂ, ಜನಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದ ಹೊರಭಾಗ
ಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ಈ ಪರ್ವತವು ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದಲೇ, ಇದಕ್ಕೆ ಲೋಕಾ
ಲೋಕವೆಂದು ಹೆಸರು. ಮೇರುಪರ್ವತಕ್ಕೂ ಮಾನಸೋತ್ತರಪರ್ವತಕ್ಕೂ
ನಡುವೆ ಇರುವಷ್ಟು (೧೫೭೫೦೦೦) ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳ ಒಂದು ಭೂಭಾಗವು,
ಶುದ್ಧಸಮುದ್ರದಿಂದಾಚೆಗೆ ಲೋಕಾಲೋಕದವರೆಗಿರುವ ಭೂಮಿಯ
ಷ್ಟೇ ವಿಶಾಲವಾಗಿರುವುದು. ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಭೂಭಾಗವು
ಕೇವಲ ಸ್ವರ್ಣಮಯವಾಗಿ, ಕನ್ನಡಿಯಂತೆ ಥಳಥಳಿಸಿ ಮಿರುಗುತ್ತಿರುವುದು.
(೮೯೦೦೦೦) ಯೋಜನ ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳ ಆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟ ವಸ್ತು
ವೊಂದೂ ತಿರುಗಿ ನಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಲಾರದು. ಲೋಕಾಲೋಕ ಪರ್ವತ
ದಿಂದಾಚೆಗೆ ಯಾವಪ್ರಾಣಿಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಜನಶೂನ್ಯವಾಗಿರುವುದು. ಈ ಕಾ
ರಣದಿಂದಲೇ ಅದನ್ನು ಅಲೋಕ (ಲೋಕವಲ್ಲದುದು) ಎಂದು ಹೇಳುವರು.

ಲೋಕಾಲೋಕಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಭೂಮಿಯು ಲೋಕ
ವೆಂದೂ, ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಭೂಮಿಯು ಅಲೋಕವೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪ
ಡುವುದರಿಂದ, ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಸೇರಿರುವ ಆ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಲೋಕಾಲೋಕ
ವೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಈ ಪರ್ವತವು ಮೂರುಲೋಕಕ್ಕೂ ಒಂದು ಕೋಟಿ
ಯಂತೆ ಈಶ್ವರನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಹಿಡಿದು
ಧ್ರುವನವರೆಗಿರುವ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಂಡಲವೆಲ್ಲವೂ, ತಮ್ಮ ಕೆಳಗಡೆಯಲ್ಲಿರು
ವ ಭೂಲೋಕ ಮೊದಲಾದ ಈ ಮೂರುಲೋಕಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಕಾಂತಿ
ಯಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವವು. ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಈ ಚಕ್ರವಾಳಪರ್ವತವು ಆ

ಡ್ಡಲಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಪರಸ್ವತದ ಹಿಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಈ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚಕ್ರಗಳ ಕಾಂತಿಯು ವ್ಯಾಪಿಸಲಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಆ ಪರಸ್ವತವು ಧ್ರುವಮಂಡಲವನ್ನೂ ಮೀರುವಷ್ಟು ಮಹೋನ್ನತವಾಗಿರುವುದು. ಇದರಿಂದ ಈ ಪರಸ್ವತದ ಒಂದುಕಡೆಗೆ ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕೂ, ಮತ್ತೊಂದುಕಡೆಗೆ ಕತ್ತಲೆಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಇದಕ್ಕೆ ಲೋಕಾಲೋಕವೆಂದು ಹೆಸರು. ಪಂಡಿತರು ಈ ಭೂಮಂಡಲದ ಪ್ರಮಾಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಈ ವಿಧವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವರು. ಲೋಕಾಲೋಕಪರಸ್ವತವು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿಯೂ, ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿಯೂ *ಐವತ್ತು ಕೋಟಿಯೋಜನವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳ ಈ ಭೂಮಿಯ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಾಲಿನಷ್ಟು (ಎಂದರೆ ಹನ್ನೆರಡೂವರೆ ಕೋಟಿಯೋಜನಗಳ) ಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳದೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಈ ಪರ್ವತದಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಋಷಭ, ಪುಷ್ಕರಚೂಡ, ವಿನಾಸ, ಅಪರಾಜಿತಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಮಹಾಗಜಗಳುಂಟು. ಇವು ಲೋಕಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಲೋಕಗುರು

* ಇಲ್ಲಿ ಭೂಮಂಡಲ ವಿಸ್ತಾರವು ಐವತ್ತು ಕೋಟಿ ಯೋಜನಗಳೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇದರ ವಿಭಾಗಕ್ರಮವೇನೆಂದರೆ:—ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಒಂದು ಕೊನೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷಯೋಜನಗಳಾದುದರಿಂದ, ಅದರ ನಡುವೆ ಇರುವ ಮೇರುಪರ್ವತದ ಬುಡವಿಂದ ನೆಟ್ಟಗೆ ಲವಣಸಮುದ್ರದವರೆಗೆ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರಯೋಜನಗಳಾಗುವುವು. ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಸಮುದ್ರದ್ವೀಪಾದಿಗಳೆ ಅಳತೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಮಾಣವುಂಟಲ್ಲೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ, ಶುದ್ಧೋದಧಿಯ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ೨೫೬೫೦೦೦ ಯೋಜನಗಳಾಗುವುವು. ಶುದ್ಧೋದಧಿಯಿಂದಾಚೆಗಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಭೂಭಾಗವು, ಮೇರುವಿಗೂ ಪುಷ್ಕರದ್ವೀಪದ ನೆಟ್ಟನಡುವೆ ಇರುವ ಮಾನಸೋತ್ತರಪರ್ವತಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ಇರುವಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳದೆಂದು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ, ಅದರ ವಿಸ್ತಾರವು ೧೫೬೫೦೦೦ ಯೋಜನಗಳು. ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಅದರ್ಶಭೂಮಿಯೆಂಬುದು, ೮೬೯೦೦೦೦ ಯೋಜನಗಳು. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿದರೆ ಹನ್ನೆರಡೂವರೆ ಕೋಟಿಯೋಜನಗಳಾಗುವುವು. ಇಷ್ಟೇ ಭೂಭಾಗವು ಚಕ್ರವಾಳ (ಲೋಕಾಲೋಕ) ಪರ್ವತದಿಂದಾಚೆಗೂ ಇರುವುದರಿಂದಮೇರುವಿನಿಂದ ಅಂಡಭಿತ್ತಿಯವರೆಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಕೋಟಿ ಯೋಜನಗಳಾಗುವುವು. ಒಂದು ಕಡೆಯ ಅಂಡಭಿತ್ತಿಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯ ಅಂಡಭಿತ್ತಿಯವರೆಗೆ ಐವತ್ತು ಕೋಟಿಯೋಜನಗಳೆಂದು ಗ್ರಾಹ್ಯವು.

ವಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಂದ ಏರ್ಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು. ಆ ದಿಗ್ಗಜಗಳಿಗೂ, ತನ್ನ ಅಂಶಭೂತರಾದ ಇಂದ್ರಾದಿಲೋಕಪಾಲಕರಿಗೂ, ಆಯಾ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ವಿವಿಧಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಈ ಸಮ ಸ್ತಂಭಗತ್ತಿನ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿ, ಲೀಲಾವಿಭೂತಿಗಳೆಂಬವಿಭೂತಿವ್ಯಯಕ್ಕೂ ಪ್ರಭುವಾದ ಪರಮಪುರುಷನು, ಕಲ್ಪಾಂತದವರೆಗೆ ತಾನೂ ಅಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಂತರಾಳಮಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವನು ಮತ್ತು ಯಾವ ಸ್ವರೂಪವು, ಜ್ಞಾನಯೋಗ ಕರ್ಮಯೋಗಗಳಿಂದಲೂ, ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದಲೂ, ಅಣಿ ಮಾಧ್ಯಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವವರೆಗೆ ದೃಢವಾಗಿ ಸಾಧಿಸತಕ್ಕ ಉಪಾಸನಬಲದಿಂದಲೂ ಗೋಚರಿಸುವುದೋ, ಅಂತಹ ತನ್ನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನಾದಿ ಪರಿಚರರೊಡಗೂಡಿ, ಒಂಟಿಜಕ್ರಾದಿ ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಆ ಲೋಕಾಲೋಕಪಕ್ಷಾಂತದಮೇಲೆ ನಾನಾಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಲೋಕಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು.

ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ಲೋಕಾಲೋಕದ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಅಲೋಕವೆಂಬ ಪ್ರದೇಶವೂ ಕೂಡ, ಆ ಪರವತ್ತದ ಒಳಗಿನ ಲೋಕದಷ್ಟೇ ಅಳತೆಯುಳ್ಳದಾಗಿರುವುದು. ಇದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಶುದ್ಧವಾದ ಯೋಗಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಯೋಗೀಶ್ವರರುಮಾತ್ರ ಸಂಚರಿಸುವರೇ ಹೊರತು, ಬೇರೆ ಪ್ರಾಕೃತಜನರ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇವೆಲ್ಲವೂ ಭೂಮಂಡಲದ ಪರಿಮಾಣವು. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಒಟ್ಟುಪರಿಮಾಣವೆಷ್ಟೆಂಬುದನ್ನು ಸೂರ್ಯನ ನೆಲೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಭೂಮಂಡಲದ ನಟ್ಟನಡುವೆ ಮೇರುವಿರುವಂತೆ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, (ಭೂಮಂಡಲದ ಮತ್ತು ದ್ಯುಮಂಡಲದ ನಡುವೆ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ) ಸೂರ್ಯನಿರುವನು. ಸೂರ್ಯನಿಗೂ ಸುತ್ತಿನ ಅಂಡಭಿತ್ತಿಗೂ ನಡುವೆ, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಕೋಟಿಯೋಜನಗಳ ಅವಕಾಶವು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು. ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ನಾಶಹೊಂದತಕ್ಕದಾದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಮೃತಾಂಡವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಸೂರ್ಯನು ಇದರ ನಡುವೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಮಾತಾಂಡನೆಂದು ಹೆಸರು. ಸುವರ್ಣದಂತೆ ರಮಣೀಯವಾದ ಈ ಅಂಡವೇ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಉತ್ಪತ್ತಿ

ಸ್ಥಾನವಾದುದರಿಂದ, ಆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಪೂರ್ವಾದಿಹೃದಯಗಳೂ, ಭೂಲೋಕ, ದ್ಯುಲೋಕ, ಅಂತರಿಕ್ಷಗಳೆಂಬ ದೇಶ ಭೇದಗಳೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವರ್ಗ ಮೋಕ್ಷಸ್ಥಾನಗಳೂ, ನರಕಗಳೂ, ಅತಲ, ವಿತಲ ಮೊದಲಾದ ಪಾತಾಳಲೋಕಗಳೂ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆ ಸೂರ್ಯನ ನೆಲೆಯಿಂದಲೇ ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು. ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪನಾದ ಆ ಸೂರ್ಯನೇ ದೇವತೀರ್ಯಜ್ಞನುಷ್ಯವರ್ಗಗಳು, ಗಿಡಬಳ್ಳಿಗಳು, ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಜೀವರಾಶಿಗಳ ನೇತ್ರೇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಷ್ಠಾನದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದು ಆದನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಇದು ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—◆— ಸೂರ್ಯಗತಿಕ್ರಮವು. —◆—

ಓ, ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಇಷ್ಟೇ ಭೂಲೋಕದ ಪ್ರಮಾಣವು. ಆ ಭೂಮಂಡಲದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನೂ, ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ನಿನಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದುದಾಯಿತು. ದ್ಯುಮಂಡಲದ ಪರಿಮಾಣವೂ ಇಷ್ಟೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಹಿರಿಯರು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವರು. ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ದ್ವಿದಳಧಾನ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಒಂದು ಹೋಳಿನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದರಿಂದ, ಅದರ ಮತ್ತೊಂದು ಹೋಳಿನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಊಹಿಸಬಹುದಲ್ಲವೆ ? ಅದರಂತೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಂಬ ಗೋಳದಲ್ಲಿ, ಸೂರ್ಯನ ಕೆಳಗಿರುವ ಭೂಮಂಡಲವೆಂಬ ಅರ್ಧಭಾಗದ ಪ್ರಮಾಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದರಿಂದ, ಅದರ ಮೇಲಿನ ಭಾಗವಾದ ದ್ಯುಲೋಕದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಊಹಿಸಬಹುದು. ಈ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೂ, ದ್ಯುಲೋಕಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ಇರುವ ಭಾಗವನ್ನೇ ಅಂತರಿಕ್ಷಲೋಕವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಈ ಅಂತರಿಕ್ಷವು, ಮೇಲೆ ದ್ಯುಮಂಡಲವನ್ನೂ, ಕೆಳಗೆ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೂ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿರುವುದು. ಭಗವಂತನಾದ ಸೂರ್ಯನು, ಈ ಅಂತರಿಕ್ಷದ ನಟ್ಟನಡುವೆ ನೆಲೆಗೊಂಡು ತನ್ನ ಕಿರಣದಿಂದ ಭೂಭುವಸ್ಸುವ ಲೋಕಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ತಪಿಸುತ್ತಿರುವನು ಈ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಉತ್ತರಾಯಣವೆಂದೂ, ದಕ್ಷಿಣಾಯಣವೆಂದೂ, ವೈಷುವತ

ವೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಮಂದಗತಿ, ತೀರ್ಪುಗತಿ, ಸಮಗತಿಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಗತಿಗಳುಂಟು. ಈ ಗತಿಗಳಿಂದ ಆರೋಹಣ, ಅವರೋಹಣ, ಸಮವಸ್ಥಾನಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಮಕರಾದಿರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ, ಭಗವಂತನ ಸಿಯ ಮಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಕಾಲಕ್ರಮದಿಂದ ಮೇಲೇರುತ್ತಲೂ, ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿಯುತ್ತಲೂ ಇರುವನು. ಇದರಿಂದ ಹಗಲುರಾತ್ರಿಗಳು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹ್ರಸ್ವವಾಗಿಯೂ, ದೀರ್ಘವಾಗಿಯೂ, ಸಮವಾಗಿಯೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುವು. ಸೂರ್ಯನು ಮೇಷತುಲಾರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಅಹೋರಾತ್ರಗಳೆರಡೂ ಸಮವಾಗಿರುವುವು ವೃಷಭ, ಮಿಥುನ, ಕಟಕ, ಸಿಂಹ, ಕನ್ಯಾರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ, ಹಗಲು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬರುವುದು. ರಾತ್ರಿಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಗಳಿಗೆಯಂತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಬರುವುದು. ವೃತ್ತಿಕ, ಧನುಸ್ಸು, ಮಕರ, ಕುಂಭ, ಮೀನರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿರುವಾಗ, ಅಹಃಪರಿಮಾಣದಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳೊಂದಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ಗಳಿಗೆಯಂತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಬರುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಾಯನದವರೆಗೆ ಹಗಲಿನ ಪ್ರಮಾಣವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬರುವುದು. ಉತ್ತರಾಯಣದವರೆಗೆ ರಾತ್ರಿಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬರುವುದು. ಸೂರ್ಯನು ಮಾನಸೋತ್ತರಪರ್ವತದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು, ಮೇರುವನ್ನು ಸುತ್ತಿಬರುತ್ತಿರುವನೆಂದೂ, ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಒಂಬತ್ತುಕೋಟಿಯೂ ಐವತ್ತೊಂದು ಲಕ್ಷಯೋಜನಗಳವರೆಗೆ ಸಂಚರಿಸುವನೆಂದೂ ಹಿರಿಯರು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವರು. ಆ ಮಾನಸೋತ್ತರ ಪರ್ವತದಮೇಲೆ, ಮೇರುವಿಗೆ ಪೂರ್ವದಕ್ಷಿಣ ಪಶ್ಚಿಮೋತ್ತರ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಂದ್ರ, ಯಮ, ವರುಣ, ಸೋಮದೇವತೆಗಳ ಪಟ್ಟಣಗಳಾದ ದೇವಧಾನಿ ಸಂಯಮನಿ, ನಿಮ್ಲೋಚನಿ, ವಿಭಾವರಿಯೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಪಟ್ಟಣಗಳುಂಟು. ಹೀಗೆ ಮೇರುವಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಆ ನಾಲ್ಕು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೂ, ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೂ ಕಾರಣಗಳೆನಿಸಿದ ಉದಯ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ, ಅಸ್ತಮಯ, ನಿಶೀಥ, (ರಾತ್ರಿ)ಗಳೆಂಬ ಕಾಲಭೇದಗಳುಂಟಾಗುವುವು. ಎಂದರೆ, ಮೇರುವಿನ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರಿಗೆ ಸೂರ್ಯನು ಇಂದ್ರಪಟ್ಟಣವಾದ ದೇವಧಾನಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಸೂ

ಯೋದಯವೂ, ಯಮಪಟ್ಟಣವಾದ ಸಂಯಮನಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವೂ, ವರುಣಪಟ್ಟಣವಾದ ನಿಮ್ಲೋಚನಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅಸ್ತಮಯವೂ, ಸೋಮಪಟ್ಟಣವಾದ ವಿಭಾವರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ರಾತ್ರಿಯೂ ಆಗುವುದು. ಹೀಗೆಯೇ ಸೂರ್ಯನು ಮೇರುವನ್ನು ಸುತ್ತಿಬರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಮೇರುವಿನ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಿಂದಾರಂಭಿಸಿ, ಪೂರ್ವಾದಿಕ್ಕುಗಳ ವಿಭಾಗವೂ, ಉದಯಾದಿಕಾಲಗಳೂ ಏರ್ಪಡುವುವು. ಉತ್ತರದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಮೊದಲಾಗಿ ಪೂರ್ವಾದಿ ದಿಕ್ಕಿಭಾಗಗಳೂ ಉದಯಾದಿಕಾಲಗಳೂ ಬೇರ್ಪಡುವುವು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಈ ದಿಕ್ಕಿಭಾಗಗಳೂ, ಕಾಲಭೇದಗಳೂ ಮೇರುವಿನ ಉತ್ತರದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುವುದು. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರಿಗೇ ಹೊರತು ಮೇರುವಿನಲ್ಲಿರುವವರಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಸರ್ವದಾ ಮಧ್ಯಗತನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಅವರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವೇ ಹೊರತು ರಾತ್ರಿಯೆಂಬುದೇ ಇಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ, ತನ್ನನ್ನು ನೋಡುವ ಜನಗಳಿಗೆ ತಾನು ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದು, ಮೇರುವನ್ನು ಅವರ ಎಡಕ್ಕೆ ಬಿಡುವನು. ಏಕೆಂದರೆ ಸೂರ್ಯನು ಮೇರುವಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಎಡವಾಗಿಯೇ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಅದರಿಂದಲೇ ದಿಕ್ಕಿಭಾಗಗಳುಂಟಾಗುವುದರಿಂದಲೂ, ಎಲ್ಲಾ ದ್ವೀಪವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಮೇರುವೆಂಬುದು ಉತ್ತರದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯೋದಯವು ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದೋ, ಅದಕ್ಕೆ ನೆಟ್ಟಗಿರುವ ಇದಿರುಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಮಯವು ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದು. ಎಂದರೆ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯೋದಯವಾದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ನೇರವಾದ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಮಯವಾಗುವುದು. ಅದರಂತೆಯೇ ಒಂದು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಮಧ್ಯಾಹ್ನಗತನಾಗಿ ತಪಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅದಕ್ಕೆ ನೇರವಾದ ಇದಿರು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು. ಈ ಮೇರುವಿನ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಒಂದಕ್ಕೊಂದಕ್ಕೆ ಎರಡುಕೋಟಿಯೂ, ಮೂವತ್ತೇಳುಲಕ್ಷದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರಯೋಜನಗಳ ದೂರವಿರುವುದು. ಈ ದೂರವನ್ನು ಸೂರ್ಯನು ಹದಿನೈದುಗಳಿಗೆಗಳ ಕಾಲ

ದಲ್ಲಿ ದಾಟಿ ಹೋಗುವನು. ಹೀಗೆಯೇ ಚಂದ್ರಾದ್ರಿಗ್ರಹಗಳೂಕೂಡ, ಅಶ್ವಿ ನ್ಯಾದಿನಕ್ಷತ್ರಗಳೂಡನೆ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಇಂದ್ರಾದ್ರಿಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮ ವಾಗಿ ಉದಯಿಸುತ್ತಲೂ, ಅಸ್ತಮಿಸುತ್ತಲೂ ಇರುವುವು. ಸೂರ್ಯನ ವೇದ ಮಯವಾದ ರಥವು ಆ ನಾಲ್ಕುಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೂವತ್ತು ನಾಲ್ಕುಲಕ್ಷದ ಎಂಟುನೂರುಯೋಜನಗಳಂತೆ ಸುತ್ತು ಬ ರುವುದು. ಆ ಸೂರ್ಯರಥಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಗಾಲಿಯು. ಅದನ್ನೇ ಸಂವತ್ಸರ ವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಈ ಗಾಲಿಗೆ ಮಾನಗಳೆಂಬ ಹನ್ನೆರಡು ಅಡ್ಡಗಡ್ಡೆ (ಅರ) ಗಳೂ, ಋತುಗಳೆಂಬ ಆರುಪಟ್ಟಿಗಳೂ, ಜಾತುರಾಸ್ಯಗಳೆಂಬ ಮೂರು ತಿರುಗುಗಳೂ ಇರುವುವು. ಆ ರಥದ ಅಚ್ಚಿನ ಒಂದುಕೊನೆಯು ಮೇರುವಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ತಗುಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಮತ್ತೊಂದು ಕೊನೆಯು ಮಾನಸೋತ್ತರಪರ್ವತದಲ್ಲಿ, ಐವತ್ತುಸಾವಿರಯೋಜನಗಳ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ತಗುಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಸೂರ್ಯರಥಕ್ಕಿರುವ ಒಂದುಚಕ್ರವು, ಅಚ್ಚಿನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಎಣ್ಣೆಯ ಗಾಣದಂತೆ ಮಾನಸೋತ್ತರಪರ್ವತದಮೇಲೆ ಯೇ ಉರುಳುತ್ತಿರುವುದು. ಮೇರುವಿನಿಂದ ಮಾನಸೋತ್ತರಪರ್ವತದವರೆಗೆ ನೀಡಿದ ಈ ಅಚ್ಚಿನ ಆಳತೆಯು, ಒಂದು ಕೋಟಿಯೂ, ಐವತ್ತೇಳುಲಕ್ಷದ ಐವತ್ತುಸಾವಿರಯೋಜನಗಳು. ಅದೇಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ತಗುಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಮ ತ್ತೊಂದು ಇರಿಚೆಯು, ಎಣ್ಣೆಯ ಗಾಣದ ಕಂಬದಂತೆ ಮೇಲುಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟು, ಅದರಮತ್ತೊಂದು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ರುವನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ತಗುಲಿಸಲ್ ಪ್ಪಿರುವುದು. ಇದರಆಳತೆಯು, ಮೇರುವಿನಿಂದ ಮಾನಸೋತ್ತರಪರ್ವತದವ ರೆಗೆ ನೀಡಿರುವ ಮೊದಲನೆಯ ಅಚ್ಚಿನ ಆಳತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲುಪಾಲು ಎಂದರೆ ಮೂವತ್ತೊಂಬತ್ತುಲಕ್ಷದ ಮೂವತ್ತೇಳುಸಾವಿರದ ಐನೂರುಯೋಜನಗಳಿ ರುವುದು. ಈಸೂರ್ಯರಥದಲ್ಲಿ ರಥಿಕನು ಕುಳ್ಳಿರತಕ್ಕ ಸ್ಥಳವು, ಮೂವತ್ತಾರು ಲಕ್ಷಯೋಜನಗಳ ಉದ್ದವುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಲುಪಾಲುಅಗಲವು ಳ್ಳದಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು. ಈರಥನೊಗವೂಕೂಡ, ಉದ್ದದಲ್ಲಿಯೂ, ಅ ಗಲದಲ್ಲಿಯೂ ಆ ರಥದ ಜಗತಿಯನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತಿರುವುದು. ಆಸೂರ್ಯರಥ ದಲ್ಲಿ ಸಾರಥಿಯಾದ ಅರುಣನಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡುವ ಏಳು ಕುದುರೆಗಳುಂಟು.

ಅವು ಗಾಯತ್ರಿ ಮೊದಲಾದ ಭಂದಸ್ಸುಗಳ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತೆ, ಸೂರ್ಯನನ್ನು ತಕ್ಕ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಂದು ಸೇರಿಸುವುವು. ಸಾರಥಿಯಾದ ಅರುಣನು, ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಮುಂದೆ, ಹಿಂದುಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವನು. ಹೆಬ್ಬರಳಿನ ಗಿಣ್ಣಿ ಸಪ್ಪುಆಕಾರವುಳ್ಳ ವಾಲಖಿಲ್ಯರೆಂಬ ಅರುವತ್ತು ಸಾವಿರಮಂದಿ ಋಷಿಗಳು, ಹೀಗೆಯೇ ಸೂರ್ಯನಮುಂದೆ ಆ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು. ಆತನ ನಿಯಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸೂಕ್ತಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಋಷಿಗಳು, ಗಂಧರ್ವರು, ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರು, ನಾಗರು, ಯಕ್ಷರು, ರಾಕ್ಷಸರು, ದೇವತೆಗಳೆಂಬ ಈ ಎಳು ದೇವಗಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಗಣಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬಿಬ್ಬರಂತೆ ಹದಿನಾಲ್ಕುಮಂದಿ ಪ್ರಧಾನರು. ಬಂದುಬೇರೆಬೇರೆ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಬೇರೆಬೇರೆ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದ ಉಪಾಸಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಈ ಭೂಮಂಡಲವು ಒಂಭತ್ತು ಕೋಟಿಯೂ, ಐವತ್ತೊಂದು ಲಕ್ಷಯೋಜನಗಳ ಸುತ್ತಳತೆಯುಳ್ಳದು! ಅದರಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಒಂದು ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಎರಡು ಸಾವಿರಯೋಜನಗಳಮೇಲೆ ಎರಡು ಹರಿದಾರಿಯ ದೂರವನ್ನು ದಾಟುವನು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—◆◆◆ ಚಂದ್ರಾದಿಗ್ರಹಗಳ ಸ್ಥಾನಗಳು ಮತ್ತು ಗತಿಗಳು. ◆◆◆—

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಓಮಹರ್ಷಿ! ಭಗವಂತನಾದ ಸೂರ್ಯನು ಮೇರುವನ್ನೂ ಧ್ರುವನನ್ನೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣವಾಗಿ ಸುತ್ತುವನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ! ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗಿರಾಗಿ ಮಕರಾದಿರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುವನೆಂದೂ ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಪರಸ್ಪರವಿರುದ್ಧವಾದ ಈ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಗತಿಗಳೂ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಎಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸರಿಹೋಗುವುವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾಶುಕನು “ಓ

ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು " ಕುಂಬಾರನ ಚಕ್ರವು ಸುತ್ತುವುದನ್ನು ನೋಡಿ
 ರುವೆಯಷ್ಟೆ? ಆ ಚಕ್ರದಮೇಲೆ ಬಂದು ಕುಳಿತ ಇರುವೆ ಮುಂತಾದ
 ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಆ ಚಕ್ರದೊಡನೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ತಾವೂ
 ಅದರಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಗತಿಯಿಂದ ಸಂಚರಿಸುವುದುಂಟು. ಮೊದಲು ಒಂ
 ದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಹುಳುವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಮೇಲೆ
 ಅದೇ ಚಕ್ರದ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವೆವು. ಆದುದರಿಂದ
 ಆ ಹುಳುಗಳು ಚಕ್ರದೊಡನೆ ಸುತ್ತುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಆ ಚಕ್ರ
 ದಲ್ಲಿ ತಾವೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಹೀಗೆಯೇ
 ಧ್ರುವನನ್ನೂ ಮೇರುವನ್ನೂ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣವಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವ ಕಾಲಚಕ್ರ
 ದೊಡನೆ, ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಸೂರ್ಯನೂ, ಇತರ ಗ್ರಹಗಳೂ, ಸುತ್ತುವುದ
 ಲ್ಲದೆ, ಒಂದು ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ, ಒಂದು ರಾಶಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಸೇರಿದ್ದ
 ಆ ಗ್ರಹಗಳು ತಮ್ಮ ಗತಿಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂದಿನ ಬೇ
 ರೆ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುವವು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಗ್ರ
 ಹಗಳಿಗೂ ಬೇರೆ ಗತಿಗಳುಂಟೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಷಡ್ಗುಣಪರಿಪೂ
 ರ್ಣನೂ, ಅದಿಪುರುಷನೂ ಆದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು, ಹೀಗೆ ಸೂರ್ಯ
 ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ, ವೇದಮಯವಾದ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹನ್ನೆರಡುವಿಧವಾ
 ಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಲೋಕಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಕಾಲನಿಯಮದಿಂದ ಕ
 ರ್ಮಗಳಿಗೆ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ವಸಂತಾದಿಋತುಗ
 ಳಿಲ್ಲ, ಮಳೆ, ಗಾಳಿ, ಬಿಸಿಲು, ಮುಂತಾದ ಋತುಗುಣಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿರು
 ವನು. ಸೂರ್ಯರೂಪದಿಂದಿರುವ ಆ ಭಗವಂತನೇ ವೇದಗಳಿಂದಲೂ, ಪಂ
 ಡಿತರಿಂದಲೂ ಉಪಾಸನೆಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವನು. ಲೋಕದ ಜನರು ವೇ
 ದೋಕ್ತವಾದ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಯಜ್ಞಾ
 ದಿಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ, ಉಪಾಸನೆಯಿಂದಲೂ, ಆ ಸೂರ್ಯರೂಪಿಯಾದ
 ಭಗವಂತನನ್ನಾರಾಧಿಸಿ, ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವರ್ಗಮೋ
 ಕ್ಷಾದಿರೂಪವಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನೂ ಹೊಂದುವರು. ಹೀಗೆ ಸರ್ವಾಂತ
 ರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಭಗವಂತನು ಅದಿತ್ಯರೂಪದಿಂದ ಭೂಮಿಗೂ, ಊರ್ಧ್ವ

ಲೋಕಗಳಿಗೂ ನಡುವೆ ಅಂತರಿಕ್ಷದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ * ಶಿಂಶುಮಾರವೆಂಬ ಕಾಲಚಕ್ರದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು, ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಮೇಷಾದಿರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗಿರಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಬರುವುದರಿಂದ, ಸಂವತ್ಸರಕ್ಕೆ ಅವಯವಗಳೆ ನಿಸಿಕೊಂಡ ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳುಗಳು ಏರ್ಪಡುವುವು. ಅವುಗಳನ್ನೇ ಸೂರ್ಯಗತಿಯಿಂದ ರಾಶಿಗಳೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಈ ಮಾಸಗಳೇ ಚಾಂದ್ರ ಮಾನದಿಂದ ಶುಕ್ಲಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಗಳೆಂದೂ, ಸಾರಮಾನದಿಂದ ಎರಡೂಕಾಲು ಮಹಾನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂದೂ, ಪಿತೃಮಾಸದಿಂದ ಒಂದು ಅಹೋರಾತ್ರವೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುದು. ಸೂರ್ಯನು ಹನ್ನೆರಡು ರಾಶಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಂದು ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ, ಆರನೆಯಭಾಗವಾದ ಎರಡು ರಾಶಿಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಾಟಿ ಹೋಗುವನೋ ಅದನ್ನು ಸಂವತ್ಸರಕ್ಕೆ ಅವಯವವಾದ

* ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಕ್ರಮವೇನೆಂದರೆ:—ಭಗವದಾತ್ಮಕವಾದ ಶಿಂಶುಮಾರವೆಂಬ ಕಾಲಚಕ್ರವು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವುದು. ಇದು ಸಮಸೃಗ್ರಹ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಆಧಾರವಾಗಿ, ನೂರಂಬತ್ತುಮೂರು ವಲಯಾಕಾರ ರೇಖೆಗಳಿಂದಕೂಡಿರುವುದು. ಈ ರೇಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರವಲಯವೆಂದೂ, ಬಹಿರ್ವಲಯವೆಂದೂ, ಮಧ್ಯವಲಯವೆಂದೂ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳುಂಟು ಈ ವಲಯಗಳನ್ನು ದಾಟುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಗತಿಭೇದಗಳುಂಟಾಗುವುವು. ಇದರಿಂದ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಆರೋಹಣ, ಅವರೋಹಣ, ಸಮಸ್ಥಾನಗಳೆಂದು ಮೂರವಸ್ಥೆಗಳುಂಟು. ಸೂರ್ಯನು ಹೊರವಲಯದಿಂದ ಬಳವಲಯಕ್ಕೆ ಏರಿತೋಗುವುದೇ ಆರೋಹಣವು. ಇದನ್ನೇ ಉತ್ತರಾಯಣವೆನ್ನುವರು. ಆ ಬಳವಲಯದಿಂದ ಹೊರವಲಯಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ಅವರೋಹಣವೆನಿಸುವುದು ಇದೇ ದಕ್ಷಿಣಾಯನವು. ಮಧ್ಯವಲಯದಲ್ಲಿಹಾಗೆ ಸಮಸ್ಥಿತಿಯೆನಿಸುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಹೆಗಲುಗಳು ಸಮವಾಗಿರುವುವು ಇದಕ್ಕೆ ವೈಷ್ಣವತವೆಂದೂ ಹೆಸರು, ಉತ್ತರಾಯಣವೆಂಬ ಆರೋಹಣದಲ್ಲಿ ಮೇಲೇರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಹಿಡಿಯುವುದರಿಂದ, ಆಗ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಮಂದಗತಿಯುಂಟಾಗಿ, ಹೆಗಲು ದೀರ್ಘವಾಗುವುದು. ರಾತ್ರಿಯು ತಗ್ಗುವುದು. ದಕ್ಷಿಣಾಯನವೆಂಬ ಅವರೋಹಣದಲ್ಲಿ ಶೀಘ್ರಗಮನವಿರುವುದರಿಂದ ಹೆಗಲು ತಗ್ಗಿ, ರಾತ್ರಿಯು ದೀರ್ಘವಾಗುವುದು. ಈ ಎರಡಯನಗಳ ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನ ಗತಿಯು ಸಮವಾದುದರಿಂದ ಆಗ ಅಹೋರಾತ್ರಗಳೂ ಸಮವಾಗಿ ನಡೆಯುವವೆಂದು ಗ್ರಾಹ್ಯವು.

ಮುತುವೆನ್ನುವರು. ಅದೇ ಸೂರ್ಯನು ಈ ಹನ್ನೆರಡು ರಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆರು ರಾತಿಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಾಟುವನೋ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಯನವೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಹನ್ನೆರಡು ರಾತಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ನಭೋಮಂಡಲವನ್ನು, ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಮಂದಗತಿಯಿಂದಲೂ, ತೀಕ್ಷ್ಣಗತಿಯಿಂದಲೂ, ಸಮಗತಿಯಿಂದಲೂ ಎಷ್ಟುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಾಟಿ ಹೋಗುವನೋ ಆ ಕಾಲವು * ಸಂವತ್ಸರವೆಂದೂ, ಪರಿವತ್ಸರವೆಂದೂ, ಇಳಾವತ್ಸರವೆಂದೂ, ಇದ್ವತ್ಸರವೆಂದೂ, ಅನುವತ್ಸರವೆಂದೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುದು. ಈ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷಯೋಜನಗಳಮೇಲೆ ಚಂದ್ರನು ಬಹಳ ವೇಗದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಇವನನ್ನು ಉಗ್ರಚಾರಿಯೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಸೂರ್ಯನು ಒಂದು ಸಂವತ್ಸರಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಾಟಿ ಹೋಗುವ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಂಡಲವನ್ನು, ಚಂದ್ರನು ಎರಡು ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ದಾಟಿ ಹೋಗುವನು ಸೂರ್ಯನು ಒಂದು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸತಕ್ಕ ದಾರಿಯನ್ನು, ಚಂದ್ರನು ಎರಡೂಕಾಲು ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ದಾಟುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ

* ಇಲ್ಲಿನ ಭೇದಗಳು ಹೇಗೆಂದರೆ:—ಜ್ಯೋತಿಷಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೌರಮಾನವೆಂದೂ, ಚಾಂದ್ರಮಾನವೆಂದೂ ಎರಡು ಭೇದಗಳುಂಟು. ಸೂರ್ಯಗತಿಯಿಂದ ಕಾಲವನ್ನಳೆಯುವುದು ಸೌರಮಾನವು. ಚಂದ್ರಗತಿಯಿಂದಳೆಯುವುದು ಚಾಂದ್ರಮಾನವು. ಸೂರ್ಯನು ಮಕರಾದಿರಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ದಿನವೇ ಸೌರಮಾನದಲ್ಲಿ ಆಯಾತಿಂಗಳಿಗೆ ಆರಂಭದಿನವಾಗುವುದು. ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪಾಡ್ಯವು ಚಾಂದ್ರಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಾಸಾರಂಭದಿನವಾಗುವುದು. ಈ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಪಾಡ್ಯದ ದಿನವೇ ಸಂಕ್ರಮಣವಾಗಿ, ಎರಡು ವಿಧದಿಂದಲೂ ಮಾಸಾರಂಭವಾದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಂವತ್ಸರವೆಂದು ಹೆಸರು. ಆ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಸೌರಮಾನ ರೀತಿಯಿಂದ ಆರು ದಿನಗಳು ಹೆಚ್ಚಿ, ಚಾಂದ್ರಮಾನರೀತಿಯಿಂದ ಆರು ದಿನಗಳು ತಗ್ಗುವುವು. ಹೀಗೆ ಐದುವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದರೆ ನಡುವೆ ಎರಡು ಅಧಿಕಮಾಸಗಳು ಬಂದು, ಆ ದಿನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸರಿಮಾಡುವುವು. ಈ ಐದು ಸಂವತ್ಸರಗಳೇ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಅವಾಂತರಭೇದದಿಂದ, ಸಂವತ್ಸರ ಪರಿವತ್ಸರಾದಿ ನಾಮಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುವು. ತಿರುಗಿ ಆರನೆಯ ವರ್ಷವು ಶ್ರಮವಾಗಿ ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದರಿಂದ ಅದು ಸಂವತ್ಸರವೆನಿಸುವುದು.

ದಾಟಿಬಿಡುವನು ಸೂರ್ಯನು ಒಂದು ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಚಂದ್ರನು ಒಂದು ಹಗಲಲ್ಲಿ ದಾಟುವನು. ಮತ್ತು ಎಲೈ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನೆ! ಚಂದ್ರನು ಆಗಾಗ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೂ, ಕುಂದುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಕಳೆಗಳಿಂದ, ಪಿತೃದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಹೋರಾತ್ರರೂಪವಾದ ಶುಕ್ಲಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತಜೀವರಾತಿಗಳ ಪ್ರಾಣಗಳಿಗೂ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತ, ಮೂವತ್ತು ಮುಹೂರ್ತಗಳೊಳಗಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ದಾಟುವನು. ಷೋಡಶಕಳೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚಂದ್ರರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಧಿಷ್ಠಾನದೇವತೆಯಾದುದರಿಂದ, ಮನೋಮಯನೆಂದೂ, ಸರ್ವಾಷ್ಠಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಭುವಾದುದರಿಂದ ಅನ್ನಮಯನೆಂದೂ, ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳ ಜೀವನಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾದುದರಿಂದ ಅಮೃತಮಯನೆಂದೂ, ದೇವತೆಗಳು, ಪಿತೃಗಳು, ಪಶುಪಕ್ಷಿ, ಮೃಗಾದಿಗಳು, ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳ ಪ್ರಾಣಗಳಿಗೂ ತೃಪ್ತಿಕರನಾದುದರಿಂದ ಸರ್ವಮಯನೆಂದೂ ಕೀರ್ತಿಸಲ್ಪಡುವನು. ಆ ಚಂದ್ರಮಂಡಲದಿಂದ ಮೂರುಲಕ್ಷಯೋಜನಗಳಿಗೆ ಮೇಲೆ, ಅಭಿಜಿತ್ತೆಂಬ ನಕ್ಷತ್ರದೊಡಗೂಡಿದ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು, ಭಗವನ್ನಿಯಮದಿಂದ ಮೇರುವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣವಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವುವು. ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಕಾಲಚಕ್ರದೊಡನೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವುದೊಂದುಹೊರತು ಸೂರ್ಯಾದಿಗಳಂತೆ ಬೇರೆ ವಿಧವಾಗಿ ಗತಿಯಿಲ್ಲವು. ಈ ನಕ್ಷತ್ರಮಂಡಲದಿಂದ ಎರಡುಲಕ್ಷಯೋಜನಗಳಿಗೆಮೇಲೆ ಶುಕ್ರನಿರುವನು. ಇವನು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಹಿಂದೆಯೂ, ಮುಂದೆಯೂ ಸಮವಾಗಿಯೂ ಸಂಚರಿಸುವನು. ಇವನು ಸೂರ್ಯನೊಡನೆ ಸಂಚರಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಅವನಂತೆಯೇ ಮಂದಗತಿ, ತೀಘ್ರಗತಿ, ಸಮಗತಿಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಗತಿಗಳಿಂದ ಹೋಗುವನು. ಇವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲನಾಗಿಯೇ ಇರುವನು. ಈ ಶುಕ್ರನು ಆಯಾ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಗುವ ಕ್ರಮದಿಂದಲೇ, ಪ್ರಜೆಗಳು ಪ್ರಾಯಶಃ ವಾಗಿ ಮಳೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಈ ಶುಕ್ರನು ಮಳೆಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳಾದ ಗ್ರಹಗಳನ್ನು ತಡೆದು, ಮಳೆಯುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ

ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ಶುಕ್ರಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ಬುಧಗತಿಯನ್ನೂ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ತಿಳಿ! ಈ ಬುಧನು ಶುಕ್ರನಿಂದಾಚೆಗೆ ಎರಡುಲಕ್ಷ ಯೋಜನಗಳಮೇಲೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವನು. ಇವನು ಪ್ರಾಯ ಕವಾಗಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನೇ ಸೂಚಿಸತಕ್ಕವನು. ಈತನು ಸೂರ್ಯನನ್ನಗಲಿ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೋದಾಗ, ಅತಿವೃಷ್ಟಿ, ಅನಾವೃಷ್ಟಿ, ಬಿರುಗಾಳಿ, ಮುಂತಾದ ಅನರ್ಥಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿರುವರು. ಈ ಬುಧಗ್ರಹದಿಂದ ಎರಡುಲಕ್ಷಯೋಜನಗಳಿಗೆಮೇಲೆ ಅಂಗಾರಕಗ್ರಹವು ಕಾಣುವುದು. ಈ ಅಂಗಾರಕನು ಮೂರುಮೂರುಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ರಾಶಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವನು. ಇದುವಹಜವಾಗಿ ಅಶುಭಗ್ರಹವಾಗಿದ್ದರೂ, ವಕ್ರಗತಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕ್ಷೇಮವನ್ನೇ ಮಾಡುವುದು. ವಕ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಅಂಗಾರಕಗ್ರಹದಿಂದ ಎರಡುಲಕ್ಷಯೋಜನಗಳಿಗೆಮೇಲೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯಿರುವನು. ಇವನು ಒಂದೊಂದು ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಸಂವತ್ಸರಕಾಲ ವಿರುವನು. ಇವನು ವಕ್ರಚಾರಿಯಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕ್ಷೇಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು. ಈ ಗ್ರಹದಿಂದ ಎರಡುಲಕ್ಷಯೋಜನಗಳಿಗೆ ಮೇಲೆ ಶನೈಶ್ಚರನು ಕಾಣುವನು. ಈತನು ಒಂದೊಂದು ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ತಿಂಗಳು ನಿಲ್ಲುತ್ತ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ರಾಶಿಗಳನ್ನೂ ಸುತ್ತಿಬರುವನು. ಇವನು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಜನ್ಮರಾಶಿಯಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಅದರ ಹಿಂದುಮುಂದಿನರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ, ಅವರಿಗೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು. ಈ ವಿಳುವರೆವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಶನಿಪೀಡೆಯು ಅವರನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಈ ಶನಿಮಂಡಲಕ್ಕೆಮೇಲೆ ಹನ್ನೊಂದುಲಕ್ಷಯೋಜನಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತರ್ಷಿಮಂಡಲವುಂಟು. ಈಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳೂ ಲೋಕಕ್ಷೇಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ವಿಷ್ಣುಸ್ಥಾನವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಧ್ರುವಮಂಡಲವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣವಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವರು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—●—◆— { ಧ್ರುವಮಂಡಲದ ಸ್ವರೂಪವು. ಶಿಂಶುಮಾರಚಕ್ರದ ವಿವರಣೆ. } —◆—●—

ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು “ಆ ಸಪ್ತರ್ಷಿಮಂಡಲಕ್ಕೆಮೇಲೆ, ಹದಿನೂರು ಲಕ್ಷಯೋಜನಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿ ಧ್ರುವಮಂಡಲವುಂಟು. ಅದನ್ನೇ ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಥಾನವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಉತ್ತಾನಪಾದನ ಪುತ್ರನಾದ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಧ್ರುವನು ಆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವನು. ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳೂ, ಕಶ್ಯಪ ಪ್ರಜಾಪತಿಯೂ, ಯಮನೂ ಆ ಧ್ರುವನನ್ನು ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಈಗಲೂ ಆ ಧ್ರುವನು ಕಲ್ಪಾಂತದವರೆಗೆ ಜೀವಿಸುವ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ರಯನಾಗಿರುವನು. ಇವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿರುವೆನಷ್ಟೆ? ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದ ವೇಗದಿಂದ, ಯಾವಾಗಲೂ ಎಚ್ಚರತಪ್ಪದೆ ಓಡುತ್ತಿರುವ ಕಾಲ ಚಕ್ರವೆಂಬುದು, ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಈ ಕಾಲಚಕ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತಿಸಲ್ಪಡುವ ಅಶ್ವಿನಿ ಮೊದಲಾದ ತಾರೆಗಳಿಗೂ, ಸೂರ್ಯಾದಿಗ್ರಹಗಳಿಗೂ, ಇತರನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೂ, ಈ ಧ್ರುವನು ಮೇಟೆಯಮರದಂತೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಈಶ್ವರಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಅನವರತವೂ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವನು. ಕೆಳಗಿಳಿ ಧಾನ್ಯದ ತೆನೆಗಳನ್ನು ತುಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಮಧ್ಯದ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಮುಪ್ಪುರಿಯ ಹಗ್ಗಗಳಿಂದ ಬಿಗಿದ ಎತ್ತುಗಳು, ತಮ್ಮ ಹದ್ದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕದಲದೆ, ವಲಯಾಕಾರವಾಗಿ, ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವುವಲ್ಲವೆ? ಅದರಂತೆಯೇ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಾಲಚಕ್ರದ ಒಳಗೂ, ಹೊರಗೂ ವಾಯುಪಾಶದಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟು, ಈ ಧ್ರುವನನ್ನೇ ಆಧಾರಸ್ತಂಭವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಲ್ಪಾಂತದವರೆಗೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವುವು. ಮತ್ತು ಮೇಘಗಳೂ, ಹದ್ದು, ಗಿಡುಗ, ಮೊದಲಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ, ವಾಯುವೇಗಕ್ಕೆ ವಶವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಬಲದಿಂದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಂತೆ, ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂಬ ಜ್ವಲವಗಳೊಳಗೂ ಕರ್ಮಮೂಲಕವಾಗಿ ನಕ್ಷತ್ರಶರೀರವೆಂಬ ಈ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಆ ಕರ್ಮಬಲದಿಂದಲೇ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಆಕಾಶಗಾಮಿಗಳಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ, ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಹೀಗೆ ಗ್ರ

ಹನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಆಧಾರವಾದ ಶಿಂಶುಮಾರವೆಂಬ ಕಾಲಚಕ್ರವನ್ನು ಸಮಸ್ತಲೋಕಧಾರಕನಾದ ವಾಸುದೇವನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೇ ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕೆಂದು ವೇದಗಳು ನಿರೂಪಿಸುವುವು. ಈಶಂಶುಮಾರಚಕ್ರವು ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಸಮಸ್ತಜ್ಯೋತಿರ್ಮಂಡಲಗಳಿಗೂ ಆಧಾರವೆಂಬುದನ್ನು, ಅನೇಕಯೋಗಿಗಳು ಯೋಗಧಾರಣೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರು. ಶಿಂಶುಮಾರಚಕ್ರರೂಪಿಯಾದ ಈ ಭಗವಂತನು, ಬಲಮುಖವೆಂಬಂತೆ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಬಲಮುಖವಾಗಿ ಸುಳಿಸುತ್ತಿ, ತಲೆಯನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು, ಬಾಲವನ್ನು ಮೇಲೆ ಮಾಡಿ ಮಲಗಿದ ಸರ್ಪದಂತಿರುವನು. ಅವನ ಬಾಲದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಧ್ರುವನೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಶ್ಯಪಪ್ರಜಾಪತಿಯೂ, ಅವರಿಂದ ಕೆಳಕೆಳಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಆಗ್ನಿ, ಇಂದ್ರ, ಧರ್ಮದೇವತೆಗಳೂ, ಬಾಲದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಧಾತೃವಿಧಾತೃಗಳೂ, ಕಟಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ (ಸೊಂಟ) ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳೂ ಇರುವುದಾಗಿ ಯೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ಯೋಗದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಿರುವರು. ಹೀಗೆ ದೇಹವನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಮಲಗಿದ ಸರ್ಪದೇಹದಂತಿರುವ ಆ ಶಿಂಶುಮಾರಚಕ್ರದ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಉತ್ತರಾಯಣನಕ್ಷತ್ರಗಳೆನಿಸಿದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿರುವುವು. (ಆಭಿಜಿನ್ನಕ್ಷತ್ರವೂ ಸೇರಿ ಶ್ರವಣ ಮೊದಲಾಗಿ ಪುನರ್ವಸುವರೆಗಿನ ಹದಿನಾಲ್ಕು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಉತ್ತರಾಯಣ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆನಿಸುವುವು.) ಆ ಜಕ್ರದ ಎಡಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ, ಪುಷ್ಯ ಮೊದಲಾಗಿ ಉತ್ತರಾಷಾಢದವರೆಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ನಕ್ಷತ್ರಗಳುಂಟು. ಇವು ದಕ್ಷಿಣಾಯನ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು. ಇದರಿಂದ ಉಭಯಪಾಶ್ವರ್ವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮವಾಗಿ ದ್ವಂದ್ವಾವಯವಗಳೇರ್ಪ್ಪಡುವುವು. ಆ ಶಿಂಶುಮಾರದ ಬೆನ್ನಿನಮೇಲೆ ಅಜವೀಧಿಯೆಂಬ ಮಾರ್ಗವುಂಟು. ಅಜವೀಧಿಯೆಂದರೆ, ಸೂರ್ಯನು ತೀರ್ಥುಗತಿಯಿಂದ ಹೋಗುವ ದಕ್ಷಿಣಾಯನವೆಂಬ ಮಾರ್ಗವಿಶೇಷವು. ಉದರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯಿರುವುದು. ಅದರ ಉಭಯ ಪಾಶ್ವರ್ವಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವಂದ್ವಾವಯವಗಳಂತೆ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಪುನರ್ವಸು ಪುಷ್ಯಗಳೆರಡೂ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬಲಭಾಗದ ಮತ್ತು ಎಡಭಾಗದ ನಿತಂಬಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುವುವು. ಹಾಗೆಯೇ ಅರ್ಧ ಮತ್ತೆ ಆ

ಶ್ಲೇಷೆಯೆಂಬಿವು, ಬಲದ ಮತ್ತು ಎಡದ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅಭಿಜಿತ್ತು ಉತ್ತರಾಷಾಢಗಳೆಂಬಿವೆರಡೂ ನಾಸಿಕೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಶ್ರವಣಪೂರ್ವಾಷಾಢಗಳು ಕಣ್ಣುಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ, ಧನಿಷ್ಠಾಮೂಲಗಳು ಕಿವಿಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೂ, ಮುಖ ಮೊದಲಾದ ದಕ್ಷಿಣಾಯನನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂಟೂ ಎಡಭಾಗದ ಮುಖಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮೃಗಶೀರ್ಷವೇ ಮೊದಲಾದ ಉತ್ತರಾಯಣನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂಟೂ ಬಲಭಾಗದ ಮುಖಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಶತಭಿಷಕ್ಯು, ಜ್ಯೇಷ್ಠ, ಈ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆರಡೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣವಾಮಭುಜಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದಾಗಿಯೋಗಿಗಳು ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುವರು. ಮತ್ತು ಮೇಲಿನ ಮತ್ತು ಕೆಳಗಿನ ದವಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಯಮರೂ, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾರಕನೂ, ಉಪಸ್ಥದಲ್ಲಿ ಶನಿಯೂ, ಹಿರಳಿನಲ್ಲಿ (ಕಂಠದ ಹಿಂಭಾಗ) ಬೃಹಸ್ಪತಿಯೂ, ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನೂ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನೂ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನೂ, ಹೊಕ್ಕುಳಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರನೂ, ಸ್ತನಗಳಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಿಬ್ಬರೂ, ಪ್ರಾಣಾಪಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬುಧನೂಕಂಠದಲ್ಲಿ ರಾಹುವೂ ಸರ್ವಾಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕೇತುವೆಂಬ ನಕ್ಷತ್ರಸಮೂಹಗಳೂ ಇತರನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂರೋ ಮಕೂಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವಂತೆ ಧ್ಯಾನಿಸುವರು. ರಾಜಾ ! ಇದೇ ಸರ್ವದೇವತಾಮಯವಾದ ಶಿಂಶುಮಾರಚಕ್ರವೆಂಬ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪವು. ಈ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾವಧಾನಚಿತ್ತರಾಗಿ ಮಾನದಿಂದ ಧ್ಯಾನವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತ, ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಬೇಕು. 'ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಂಡಲ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ, ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಧಾರಭೂತನಾಗಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪ್ರಭುವಾಗಿಯೂ, ಇರುವ ಶಿಂಶುಮಾರ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು" ಎಂಬುದೇ ಆ ಮಂತ್ರಾರ್ಥವು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಸಕಲಗ್ರಹ ನಕ್ಷತ್ರ ತಾರಾಮಯವಾಗಿಯೂ, ಪಾಪನಿವಾರಕವಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಯೂ, ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈ ಶಿಂಶುಮಾರವೆಂಬ ಕಾಲಚಕ್ರವನ್ನು ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರೂ, ಸ್ಮರಿಸಿದ

ರೂ, ಮಂತ್ರಜಪದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದರೂ ಹಿಂದುಮುಂದಿನ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಶಿಸುವುವು. ಇಷ್ಟತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—

 { ಸೂರ್ಯನ ಕೆಳಗಿರುವ ರಾಹು ಮೊದಲಾದ
 ಗ್ರಹಗಳ ಗತಿಯನ್ನೂ, ಭೂಮಿ... ಕೆಳಗಿನ ಅತ
 ಲಾದಿ ಲೋಕಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ವಿವರಿಸುವುದು }

ರಾಜಾ! ಸೂರ್ಯನಕೆಳಗೆ, ಹತ್ತು ಸಾವಿರಯೋಜನಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಕೆಯ ಮಗನಾದ ರಾಹುವು ನಕ್ಷತ್ರರೂಪದಿಂದಿರುವನೆಂದು ಕೆಲವು ತತ್ವಜ್ಞರು ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವರು. ಇವನು ಪಾಪಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಅಸುರರಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮನೀಚನೆನಿಸಿಕೊಂಡವನು. ಹೀಗೆ ಅಯೋಗ್ಯನಾಗಿದ್ದರೂ ಇವನು, ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ದೇವತ್ವವನ್ನೂ, ನವಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಥಾನವನ್ನೂ ಪಡೆದನು. ಇವನು ಹುಟ್ಟಿಬೆಳೆದು ಮೊದಲಾದ ಚರಿತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮುಂದೆ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವೆನು. ಈಗ ನಮಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದ ಅಡಿನೆತ್ತಿಯು ಹತ್ತುಸಾವಿರಯೋಜನಗಳ ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳದೆಂದು ಹಿರಿಯರು ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವರು. ಹಾಗೆಯೇ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವು ಹನ್ನೆರಡುಸಾವಿರಯೋಜನಗಳ ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳದೆಂದೂ, ರಾಹುಮಂಡಲವು ಹದಿಮೂರುಸಾವಿರಯೋಜನಗಳ ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳದೆಂದೂ ಹೇಳುವರು. ಹಿಂದೆ ಸಮುದ್ರಮಥನವಾದಮೇಲೆ ಭಗವಂತನು ಅಮೃತವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಡುವಾಗ, ಈ ರಾಹುವು ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರನಡುವೆ ಅವಿತುಕೊಂಡು, ತಾನೂ ಅಮೃತವನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದನು. ಆಗ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರು ಈ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಹೊರಪಡಿಸಿದರು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಹುವು ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರಮೇಲೆ ವೈರವನ್ನಿಟ್ಟು, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರಿಗುಂಟಾಗಬಹುದಾದ ಅಪಾಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಂತನು, ತನಗೆ ಅತ್ಯಂತಪ್ರಿಯವಾಗಿಯೂ, ದುಸ್ಸಹವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ಈ ರಾಹುವನ್ನು ತಡೆ

ಯುವನು. ಈ ಚಕ್ರಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲಾದದ್ದೆ ರಾಹುವು ಮುಹೂರ್ತ ಕಾಲದವರೆಗೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಅದರಮುಂದೆ ಸ್ತಬ್ಧನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದು, ಆಮೇಲೆ ಭಯದಿಂದ ಹಿಂಜರಿದು ಓಡಿಹೋಗುವನು. ಇವನು ಭಯಾತುರನಾಗಿ ಓಡುವಾಗ, ಅವನ ಬಿಂಬದ ನೆರಳು ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಮಂಡಲಗಳಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಮರೆಸುವುದು. ಅವನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಓಡಿಹೋಗುವಾಗ ಬಿಂಬವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮರೆಸಿಹೋಗುವುದುಂಟು. ಇವನು ವಕ್ರವಾಗಿ ಓಡುವಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಭಾಗವು ಕಾಣುವುದೂ ಉಂಟು. ಇದನ್ನೇ ಜನರು ಗ್ರಹಣವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಈ ರಾಹುಮಂಡಲದ ಕೆಳಗೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರಯೋಜನಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಚಾರಣವಿದ್ಯಾಧರರ ನಿವಾಸ ಸ್ಥಾನ ಗಳುಂಟು. ಇವುಗಳ ಕೆಳಗೆ ಭೂತಪ್ರೇತಪಿಶಾಚಗಳಿಗೂ, ಯಕ್ಷರಿಗೂ ವಿಹಾರಸ್ಥಾನವಾದ ಅಂತರಿಕ್ಷಲೋಕವಿರುವುದು. ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಗಾಳಿಯು ವೇಗವಾಗಿ ಬೀಸುತ್ತಿರುವುದೋ, ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮೇಘಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವವೋ, ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅಂತರಿಕ್ಷಲೋಕವೆನಿಸುವುದು. ಈ ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ನೂರುಯೋಜನಗಳ ಕೆಳಗೆ ಈ ಭೂಮಂಡಲ ವಿರುವುದು. ಹಂಸಗಳು, ಭಾಸಪಕ್ಷಿಗಳು, ಹದ್ದುಗಳು, ಗರುಡಪಕ್ಷಿ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಬಲಪಕ್ಷಿಗಳು, ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಎಷ್ಟು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಹಾರಬಲ್ಲವೋ, ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಭೂಲೋಕವೆಂದೇ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುದು. ಈ ಭೂಮಂಡಲದ ಲಕ್ಷಣಪರಿಮಾಣಾದಿಗಳನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿರುವೆನಷ್ಟೆ? ಈ ಭೂಮಂಡಲದ ಕೆಳಗೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಎಳೆಬಿಲಗಳುಂಟು. ಈ ಒಂದೊಂದುಬಿಲವೂ ಹತ್ತು ಸಾವಿರಯೋಜನಗಳ ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳದಾಗಿ ಅಷ್ಟೇ ಎತ್ತರದಿರುವುದು. ಇವುಗಳೊಳಗಿನ ಭೋಗಾನುಭವದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಸ್ಪರ ತಾರತಮ್ಯವುಂಟು. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಕೆಳಗೆ ಕಾಣುವ ಈ ಲೋಕಗಳಿಗೆ, ಆತಲ, ವಿತಲ, ಸುತಲ, ರಸಾತಲ, ತಲಾತಲ, ಮಹಾತಲ ಪಾತಾಳಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಲಸ್ವರ್ಗಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ಕಾಮಭೋಗಗಳಿಂದಲೂ, ಐಶ್ವರ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ಅನಂದದಿಂದಲೂ, ಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ, ಪರಿ

ವಾರಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ ತುಂಬಿದ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನಗಳೂ, ಉದ್ಯಾನವನಗಳೂ, ಕ್ರೀಡಾಗೃಹಗಳೂ, ಸಂಭೋಗಸ್ಥಾನಗಳೂ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುವು ದೈತ್ಯರೂ, ದಾನವರೂ, ಕದ್ರುವಿನ ಮಕ್ಕಳಾದ ನಾಗರೂ ಇಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿಗಳು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಮಾನಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳ ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಯೂ, ಬಂಧುಮಿತ್ರಪರಿವಾರಗಳೊಡನೆಯೂ ಸೇರಿ, ಕುಟುಂಬ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಸಂತೋಷಿಗಳಾಗಿರುವರು. ಇವರು ಕುಟುಂಬಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಡದೆ, ಮಾಯಾಬಲದಿಂದ ವಿನೋದಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಈ ಆತಲಾದಿಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮಾಯಾವಿಯಾದ ಮಯನೆಂಬ ಅಸುರಶಿಲ್ಪಿಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿತಗಳಾದ ಅನೇಕಪಟ್ಟಣಗಳುಂಟು. ಈ ಪುರಗಳು ನೋಡುವವರಿಗೆ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರಗಳಾಗಿ, ನವರತ್ನಖಚಿತಗಳಾದ ಅರಮನೆಗಳಿಂದಲೂ, ಕೋಟಿಗಳಿಂದಲೂ, ಗೋಪುರದೇವಾಲಯಗಳಿಂದಲೂ, ಸಭಾಸ್ಥಾನಗಳಿಂದಲೂ, ಅಂಗಳಗಳಿಂದಲೂ, ಇನ್ನೂ ಬಗೆಬಗೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಂದಲೂ, ನೇತ್ರಾನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುವು. ಮತ್ತು ಆ ಲೋಕಾಧಿಪತಿಗಳ ಅರಮನೆಗಳಲ್ಲಿ, ಗಿಳಿ, ಕೋಗಿಲೆ, ಪಾರಿವಾಳ, ಮುಂತಾದ ಪಕ್ಷಿಮಿಥುನಗಳ ಮಧುರಧ್ವನಿಯು, ಯಾವಾಗಲೂ ಕರ್ಣಾನಂದಕರವಾಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಿನ ಉದ್ಯಾನಗಳು, ಚಿಗುರು, ಹಣ್ಣು, ಕಾಯಿ ಮುಂತಾದುವುಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಬಗ್ಗಿದ ನಾನಾಜಾತಿಯ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ, ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ ಉಲ್ಲಾಸವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದು. ಈ ಉದ್ಯಾನವನಗಳ ನಡುನಡುವೆ, ರಾಜಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಂಚಾರದಿಂದಲೂ, ಹಂಸಸಾರಸಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಜಲಪಕ್ಷಿಗಳ ಕೋಲಾಹಲಧ್ವನಿಯಿಂದಲೂ, ಮೀನುಗಳ ಸಂಚಾರವೇಗದಿಂದ ಅಲುಗುತ್ತಿರುವ ತಾವರೆ ನೈದಿಲೆ ಮೊದಲಾದ ನೀರು ಹೂಗಳಿಂದಲೂ, ಆ ಕಮಲಗಂಧಕ್ಕಾಗಿ ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿಬರುವ ಭ್ರಮರಗಳ ಮಧುರರಂಜಿತಾರದಿಂದಲೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವ ಕಮಲಸರೋವರಗಳುಂಟು. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಂದ ಅಲೋಕಗಳು ಸ್ವರ್ಗದ ಸೊಬಗನ್ನೂ ಮೀರುತ್ತಿರುವುವು. ಅಲ್ಲಿನವರೆಲ್ಲರೂ ಚಿರಾಯುಗವಾದುದರಿಂದ, ಅಹೋರಾತ್ರ ವಿಭಾಗಗಳಿಂದ ಕಳೆದುಹೋಗುವ ಕಾಲಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪ

ವೂ ಭಯಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸರ್ಪಶ್ರೇಷ್ಠಗಳ ಘಣಾರತ್ನಕಾಂತಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಲೋಕವಾಸಿಗಳು, ಯಾವಾಗಲೂ ದಿವ್ಯಾಷ್ಠಿಗಳನ್ನೂ, ದಿವ್ಯರಸಾಯನಗಳನ್ನೂ, ದಿವ್ಯಾನ್ನಗಳನ್ನೂ, ದಿವ್ಯಪಾನಗಳನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ದಿವ್ಯಜಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ, ಅವರಿಗೆ ಅಧಿವ್ಯಾಧಿಗಳಾಗಲಿ, ನರ, ಸುಕ್ಕು, ಮೊದಲಾದ ಮುಪ್ಪಿನ ಚಿಹ್ನೆಗಳಾಗಲಿ, ದೇಹದಲ್ಲಿ ದುರ್ಗಂಧ, ಬೆವರು, ಬಳಲಿಕೆ, ಬಣ್ಣ ಗೆಡುವುದು, ಅನುತ್ಸಾಹ, ಮುಂತಾದ ದುರವಸ್ಥೆಗಳಾಗಲಿ, ಎಂದಿಗೂ ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರವೆಂಬ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೊರತು, ಅವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಯಾತರಿಂದಲೂ ಮರಣಭಯವಿಲ್ಲ! ಸುದರ್ಶನವೆಂಬ ವಿಷ್ಣುತೇಜಸ್ಸು, ಆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೊಡನೆ, ಪ್ರಾಯಕವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಅಸುರಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಭಯದಿಂದ ಗರ್ಭವು ಕಲಗಿಬೀಳುವುದು.

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ಪಾತಾಳರಂಧ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಅತಲವೆಂಬ ಬಿಲದಲ್ಲಿ ಮಯಪುತ್ರನಾದ ಬಲನೆಂಬ ದಾನವನು ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಮೊದಲು ಈ ಮಯನಿಂದಲೇ ತೊಂಬತ್ತಾರುಬಗೆಯ ಮಾಯೆಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಈಗಲೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಕೆಲವು ಮಾಯಾವಿಗಳು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಈ ಬಲನೆಂಬ ದಾನವನು, ಒಮ್ಮೆ ಆಕಳಿಸುವಾಗ ಅವನ ಮುಖದಿಂದ ಮೂರುಬಗೆಯ ಸ್ತ್ರೀಗಣಗಳು ಹುಟ್ಟಿದುವು. ಈ ಮೂರು ಗುಂಪಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಸ್ವೈರಿಣಿ, ಕಾಮಿನಿ, ಪುಂಶ್ಚಲಿಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. (ತಮ್ಮ ಜಾತಿಯ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವ್ಯಭಿಚರಿಸತಕ್ಕವರು ಸ್ವೈರಿಣಿಗಳು. ಇತರ ವರ್ಣದವರಲ್ಲಿಯೂ ರಮಿಸತಕ್ಕವರು ಕಾಮಿನಿಗಳು. ಈ ನಿಯಮದಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲದವರು ಪುಂಶ್ಚಲಿಗಳು.) ಈ ಮೂರು ಜಾತಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ, ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಯಾವನಾದರೂ ಪುರುಷನು ತಲೆಯಿಕ್ಕಿದುದನ್ನು ಕಂಡರೆ, ಅವನನ್ನು ಹಾಟಕವೆಂಬ ಒಂದಾನೊಂದು ರಸಾಯನದಿಂದ ತಮ್ಮ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನಿಗೆ ಪೂರ್ಣವಾದ ಭೋಗಶಕ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ವಿಲಾಸಗಳಿಂದಲೂ, ಅನುರಾಗಸೂಚಕವಾದ

ಮಂದಹಾಸದಿಂದಲೂ, ಮೋಹಕರವಾದ ಕಟಾಕ್ಷವೀಕ್ಷಣದಿಂದಲೂ, ರಹಸ್ಯವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದಲೂ, ಅಲಿಂಗನಾದಿನೋದಗಳಿಂದಲೂ ಮರುಳುಗೊಳಿಸಿ, ಅವರೊಡನೆ ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ರಮಿಸುವರು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕೊಡತಕ್ಕ ಹಾಟಕವೆಂಬ ರಸಾಯನವು ಪುರುಷನ ಮೈಗೆ ಸೇರಿದೊಡನೆ, ಅವನು ಮೈತಿಳಿಯದಷ್ಟು ಮದಾಂಧನಾಗಿ, ತನ್ನನ್ನು ಸಾವಿರಾನೆಗಳ ಬಲವುಳ್ಳವನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಲ್ಲದೆ, ತಾನೇ ಈಶ್ವರನೆಂದೂ, ತಾನೇ ಸಿದ್ಧನೆಂದೂ ತಿಳಿದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಬೀಗಿ ಬೆರೆಯುವನು.

ಈ ಅತಲವೆಂಬ ಬಿಲದಕೆಳಗೆ ವಿತಲವೆಂಬ ಎರಡನೆಯ ಬಿಲವುಂಟು. ಇದರಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯನಾದ ರುದ್ರನು ಹಾಟಕೇಶ್ವರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪಾರ್ವತೀಸಮೇತನಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವನು. ಈತನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಂದ ಪ್ರಜಾವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನು ಆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರಶ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಹಾಟಕಿನಿಯೆಂಬ ಒಂದಾನೊಂದು ನದಿಯ ಹುಟ್ಟು ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಹಾಟಕನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಸುವರ್ಣಕ್ಕೆ ಇದು ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಾನವಾದುದರಿಂದ, ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದ ರುದ್ರನಿಗೂ ಹಾಟಕೇಶ್ವರನೆಂದೇ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ಗಾಳಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪ್ರಬಲಿಸಿ, ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಆ ಹಾಟಕಿನಿನದಿಯನ್ನು ಅಗಾಗ ಪಾನಮಾಡಿ ಕಕ್ಕುತ್ತಿರುವನು. ಆ ಅಗ್ನಿಯು ಬಾಯಿಂದ ಕಕ್ಕಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಹಾಟಕವೆಂಬ ಸುವರ್ಣರೂಪವಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಬಿಳುವುದು. ಈ ಸುವರ್ಣದಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ದಾನವಶ್ರೇಷ್ಠರೆಲ್ಲರೂ, ತಮಗೂ, ತಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಬೇಕಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಧರಿಸುತ್ತಿರುವರು.

ಇದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಸುತಲವೆಂಬ ಮೂರನೆಯ ಬಿಲದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಭಾಗವತೋತ್ತಮನಾಗಿಯೂ, ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಬಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಈಗಲೂ ಅಳುತ್ತಿರುವನು. ಈತನು ವಿರೋಚನನೆಂಬ ದಾನವನ ಮಗನು. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಈ ಬಲಿಯು, ತನ್ನ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ, ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಇದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಕಷ್ಟವನ್ನು

ನೀಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಭಗವಂತನು ವಾಮನರೂಪದಿಂದ ಅದಿತಿದೇವಿಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಉಪಾಯದಿಂದ ಆ ಬಲಿಯನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, ತಿರುಗಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಇಂದ್ರನ ವಶಮಾಡಿದನು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಲಿಯು ತನ್ನ ಸ್ವರ್ಗರಾಜ್ಯಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರೂ, ತಿರುಗಿ ಆ ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ, ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ಈ ಬಿಲಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು, ನಿರ್ಭಯನಾಗಿ, ಸ್ವಧರ್ಮದಿಂದ ಈಗಲೂ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನಾರಾಧಿಸುತ್ತಿರುವನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಬಲಿಯು ಈ ಲೋಕಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುದು ಹಿಂದೆ ಯಜ್ಞಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಮನರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಭೂದಾನದ ಫಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡ ! ಇವನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆ ಭಗವದನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಆಕ್ಷಣವೇ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಆಗ ಭಗವಂತನು ಇವನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿ ! ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಜೀವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿಯೂ, ಉತ್ತಮೋತ್ತಮನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ವಾಸುದೇವನು, ತಾನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಬಂದು ಕೈನಿಡಿ ಮೂರಡಿಯ ನೆಲವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದಾಗ, ಬಲಿಯು ಅಂತಹ ಸತ್ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಭೂದಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಫಲವು ಮೋಕ್ಷವೇ ಹೊರತು, ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಸತ್ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ಬಿಲಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಫಲವೆಂದು ಎಂದಿಗೂ ಎಣಿಸಬಾರದು. ಕೆಮ್ಮುವುದು, ಸೀನುವುದು, ಅಕಳಿಸುವುದು, ಎಡವಿಬಿಳುವುದು, ಮುಂತಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಭಗವಂತನ ನಾಮವನ್ನು ಒಂದಾವರ್ತಿ ಮೈಮರೆತು ಬಾಯಿಂದ ಹೇಳಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ, ಮೋಕ್ಷೋಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳ ಮಹಾಯೋಗಿಗಳೂ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಯೋಗಾದಿಗಳಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಕರ್ಮವಿಮೋಚನವು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಕೈಗೊಡಿಬರುವುದು. ಅಂತಹ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಭೂದಾನಕ್ಕೆ ಈ ಬಿಲಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಫಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು ! ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಏನೇನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ,

ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಬಲಿಷ್ಠಕ್ರವರ್ತಿಗೆ, ಭೋಗೈಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ನೆವದಿಂದ, ಸ್ವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರಸತಕ್ಕ ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಟ್ಟು, ನೇಹೊರತು, ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಭಗವಂತನು ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಭಗವಂತನು ವಾಮನರೂಪಿಯಾಗಿ ಬಂದು ಒಲಿಯಲ್ಲಿ ಯಾಚಿಸಿದುದೂ, ಇಂದ್ರನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನೇ ಡೇರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೊರತು, ಒಲಿಷ್ಠಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಬಲಿಷ್ಠಕ್ರವರ್ತಿಯು ಭಕ್ತೋತ್ತಮನಾದುದರಿಂದಲೂ, ಇವನು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಜಯಿಸಿ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ತಾನೇ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡುದರಿಂದಲೂ, ಭಕ್ತನಾದ ಅವನನ್ನು ದಂಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಬಾರದುದರಿಂದಲೂ, ಅವನು ಎಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸ್ವರ್ಗಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲದುದರಿಂದಲೂ, ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಮೂರ್ತಿಯು ಅವನಲ್ಲಿ ಯಾಚಿಸಿ ತೆಗೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಬಲಿಷ್ಠಕ್ರವರ್ತಿಯು ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ದಾನವನಾಗಿದ್ದರೂ, ಎಂತಹ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿರರ್ಶನವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು! ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಮೂರಡಿಯ ನೆಲವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದಾಗ, ಒಲಿಷ್ಠಕ್ರವರ್ತಿಯು ಅವನ ಮಾಯೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಅವನು ಕೇಳಿದಷ್ಟು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ವಾಗ್ದಾನಮಾಡಿದನು. ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯು ತನ್ನ ಎರಡಡಿಗಳಿಂದಲೇ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಅಳೆದು ಬಿಟ್ಟುದರಿಂದ, ಮೂರನೆಯ ಹಜ್ಜಿಗೆ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಆಗ ಬಲಿಗೆ ಅವನ ಶರೀರವೊಂದು ಹೊರತು ಬೇರೊಂದೂ ಸ್ವಾಧೀನವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅವನು ವಾಗ್ದಾನಮಾಡಿದ ಮೂರನೆಯ ಹಜ್ಜಿಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ನೆಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಇದನ್ನೇ ನೆವವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಭಗವಂತನು, ಅವನನ್ನು ವರುಣಪಾಶಗಳಿಂದ ಬಿಗಿದು, ಒಂದಾನೊಂದು ಪರ್ವತಗುಹೆಗೆ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗಲೂ ಬಲಿಷ್ಠಕ್ರವರ್ತಿಯು ಅಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ತನಗಿದ್ದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಡದೆ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಆಹಾ! ಏನು ಕಷ್ಟ

ವು! ಇಂದ್ರನು ಅನೇಕವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಮಹಾತ್ಮನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಈ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಮೇಲೆಂಬ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆಹೋದನು. ಮಹಾಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ಇವನಿಗೆ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಮಾಡತಕ್ಕ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯೊಕೂಡ, ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದವನಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯವು! ಭಗವಂತನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರೀತಿಯನ್ನಿಟ್ಟಿರುವಾಗಲೂ, ಇಂದ್ರನು, ವಾಮನರೂಪದಿಂದ ತನಗೆ ತಮ್ಮನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ ಆ ಭಗವಂತನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದನೇಹೊರತು, ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ದಾಸ್ಯವನ್ನು ಯಾಚಿಸದೆ ಹೋದನು. ಆಹಾ! ಮೂರುಲೋಕವನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಷ್ಟಾಗೆ ಗಂಭೀರವೇಗದಿಂದ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದ ಗತಿಯನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು! ಈ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವೂ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವಶವಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಮನ್ವಂತರದವರೆಗಿದ್ದು ನಾಶಹೊಂದತಕ್ಕವುಗಳೇಹೊರತು, ಅದರಮೇಲೆ ಕ್ಷಣಕಾಲವೂ ನಿಲ್ಲುವವಲ್ಲ. ಇದನ್ನಾಳತಕ್ಕ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ಒಂದೈಶ್ವರ್ಯವಲ್ಲ! ಈ ಕ್ಷತ್ವೈಶ್ವರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷಣವೊಂದು ಶ್ರಮಪಟ್ಟ ಇಂದ್ರನನ್ನು, ಎಂದಿಗೂ ವಿವೇಕಿಯೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದೇ ನನ್ನ ಅಜ್ಞನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ಪಿತೃರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಡದೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ದಾಸ್ಯವನ್ನೇ ಯಾಚಿಸಿದನು. ಭಗವಂತನು ನೃಸಿಂಹನಾಗಿ ಬಂದು ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ಕೊಂದು, ಆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತನಗೆ ಕೊಟ್ಟಾಗಲೂ, ಅದನ್ನು ಅಲ್ಪವೆಂದೇ ತಿಳಿದು ನಿರಾಕರಿಸಿ, ಸರ್ವವಿಧದಿಂದಲೂ ನಿರ್ಭಯವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದನು. ಕರ್ಮಬಂಧವನ್ನು ನೀಗಲಾರದೆ, ಭಗವದನುಗ್ರಹಕ್ಕೂ ಪಾತ್ರನಾಗದೆ ಇರುವ ನನ್ನಂತವನು, ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದರೆ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಸಾಧ್ಯವು?" ಎಂದು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಮರುಗುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ಬಲಿಷ್ಠಕೃತಿಯ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವೆನು. ಸಕಲಲೋಕಗುರುವಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತ ಜೀವಗಳಿ

ಗೂ ಪ್ರಭುವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದುದರಿಂದ, ಈಗಲೂ ಆ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮನೆಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ, ಗದಾಪಾಣಿಯಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುವನು. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ರಾವಣನು ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟು, ಲೋಕವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಜಯಿಸಿಕೊನೆಗೆ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಅಲ್ಲಿ ದ್ವಾರಪಾಲಕನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಭಗವಂತನು, ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಕಾಲಿನ ಹೆಬ್ಬರಳಿಸಿಂದ ಚಿಮ್ಮಿ, ಲಕ್ಷಯೋಜನದೂರದಲ್ಲಿ ತೂರಿಬಿಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಈ ಚರಿತ್ರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಜಿನನ್ನಾಗಿ ವಿವರಿಸುವೆನು.

ರಾಜಾ! ಸುತಲಲೋಕದ ಕೆಳಗೆ ತಲಾತಲವೆಂಬ ವಿವರವಿರುವುದು. ಮಯನೆಂಬ ದಾನವನು ಅದನ್ನಾಳುತ್ತಿರುವನು. ಇವನೇ ಮೊದಲು ತ್ರಿಪುರಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿದ್ದವನು. ಬಹಳ ಮಾಯಾವಿಯು! ಲೋಕಕ್ಷೇಮಾರ್ಥವಾಗಿ ರುದ್ರನು ಆ ತ್ರಿಪುರಗಳನ್ನು ದಹಿಸಿದಮೇಲೆ, ಈ ಮಯನು ಬಹಳವಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡುದರಿಂದ, ರುದ್ರನು ಅವನಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಈ ತಲಾತಲದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿರಿಸಿರುವನು. ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರಕ್ಕೆ ತಾನು ಭಕ್ತನಾದುದರಿಂದ, ಮಯನಿಗೆ ಅದರ ಭಯವಿಲ್ಲದಂತೆ ತಪ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವನು.

ಈ ತಲಾತಲದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಮಹಾತಲವೆಂಬ ಬಿಲವುಂಟು. ಇಲ್ಲಿ ಕದ್ದುವಿನ ಮಕ್ಕಳಾಗಿಯೂ, ಅನೇಕಫಣೆಗಳುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸರ್ಪಸಮೂಹಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವುವು. ಕೋಪಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಈ ಸರ್ಪಗಣಗಳಲ್ಲಿ, ಕುಹಕ, ತಕ್ಷಕ, ಕಾಳಿಯ, ಸುಷೇಣರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಪ್ರಮುಖರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರು. ಇವರು ಬಹಳ ಉದ್ದವಾದ ಮೈಯುಳ್ಳವರು. ಈ ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ವಿಷ್ಣುವಾಹನವಾದ ಗರುತ್ಮಂತನಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಭಯವು ತಪ್ಪಿದುದಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳು, ನಂಟರಿಷ್ಟರು, ಮೊದಲಾದ ಕುಟುಂಬದವರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಅದರಿಂದ ಮೈಮರೆತು ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುವರು.

ಮಹಾತಲದ ಕೆಳಗೆ ರಸಾತಲವೆಂಬ ಬಿಲವುಂಟು. ಅದರಲ್ಲಿ ದನುಪುತ್ರರೆಂದೂ, ದಿತಿಪುತ್ರರೆಂದೂ, ಪಣಿಗಳೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಬೇರೆಬೇರೆ ಪಂಗಡದವರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ದೇವತತ್ವಗಳು. ಪಣಿಗಳೆಂಬ ಪಂಗಡದವರಲ್ಲಿ ನಿವಾತಕವಚರೆಂದೂ, ಕಾಲಕೇಯರೆಂದೂ, ಹಿರಣ್ಯಪುರನಿವಾಸಿಗಳೆಂದೂ ಮೂರು ಜಾತಿಯವರುಂಟು ಇವರು ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ಮಹಾಬಲಾಡ್ಯರು. ಸಾಹಸಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದವರು! ಇವರ ವೀರ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾವ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ತಡೆಯಿಲ್ಲ! ಭಗವಂತನ ತೇಜೋಮಯವಾದ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರಕ್ಕೂ ಹೆದರದಷ್ಟು ಹೆಮ್ಮೆಯುಳ್ಳವರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಬಿಲದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಮಹಾಸರ್ಪಗಳಂತೆ, ಆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಘೃಸಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಆದರೆ ಇಂದ್ರನ ಕಡೆಯಿಂದ ದೂತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ಒಂದಾನೊಂದು ಹೆಣ್ಣು ನಾಯಿಯು, ಅಗಾಗ ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಮಂತ್ರರೂಪವಾದ ನಾಕೃವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಇವರು ಇಂದ್ರನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಯಪಡುತ್ತಿರುವರು.

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಆ ರಸಾತಲದ ಕೆಳಗೆ ಪಾತಾಳವೆಂಬ ಬಿಲವಿರುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸರ್ಪಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಭುಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ, ಶಂಖ, ಕುಳಿಕ, ಮಹಾಲಂಖ, ಶ್ವೇತ, ಧನಂಜಯ, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ, ಶಂಖಚೂಡ, ಕಂಬಳಿ, ಅಶ್ವಧರ, ದೇವದತ್ತರೇ ವೊದಲಾದ ಸರ್ಪಶ್ರೇಷ್ಠಗಳುಂಟು. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ವಾಸುಕಿಯು ಪ್ರಧಾನನಾಗಿರುವನು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮಹಾಕೋಪಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವುಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ಹೆಡೆಯುಳ್ಳವು ಕೆಲವು! ಆರು ಹೆಡೆಗಳುಳ್ಳವು ಕೆಲವು! ಎಳು ಹೆಡೆಗಳುಳ್ಳವು ಕೆಲವು! ಹತ್ತು ಹೆಡೆಗಳುಳ್ಳವು ಕೆಲವು! ನೂರು ಹೆಡೆಗಳುಳ್ಳವು ಕೆಲವು! ಸಾವಿರ ಹೆಡೆಗಳುಳ್ಳವು ಕೆಲವು! ಇವುಗಳ ಭಣಾಂಮಣಿಗಳ ಕಾಂತಿಯು, ಆ ಪಾತಾಳವಿವರದೊಳಗಣ ಅಂಧಕಾರವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಧ್ವಂಸಮಾಡಿ, ಅನವರತವೂ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—●—●—●— { ಪಾತಾಳದ ಕೆಳಗೆ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ } —●—●—●—
ಅಧಿಶೇಷನಸ್ವರೂಪವು.

ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು ! ಈ ಪಾತಾಳದ ಕೆಳಗೆ ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನಗಳಿಂದಾಚೆಗೆ, ತಾಮಸಾಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಅಧಿಷ್ಠಾನದೇವತೆಯಾಗಿಯೂ, ಅನಂತನೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳುದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಗವಂತನ ಅಂಶವೊಂದುಂಟು ! ಸಂಕರ್ಷಣರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನೊಂದುಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾತ್ವತವೆಂಬ ಪಾಂಚರಾತ್ರಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದವರಾಗಿಯೂ, ಭಗವಂತನದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಮಹಾತ್ಮರು, ಆತನನ್ನೇ ಸಂಕರ್ಷಣಾಂತವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಜೀವಾತ್ಮರಿಗೆ ಇಂದ್ರಿಯಗೋಚರವಲ್ಲದ ವಸ್ತುಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ, ಜೀವವರ್ಗಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅಭಿಮಾನದೇವತೆಯಾಗಿ, ಅವಕ್ಕೆ “ನಾನು” (ಅಹಂ) ಎಂಬ ಬುದ್ಧಿ ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಅವನನ್ನು ಸಂಕರ್ಷಣನೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಇವನಿಗೆ ಅನಂತನೆಂದೂ ಹೆಸರು. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ಆಕಾರವನ್ನೂ ಇಷ್ಟೆಂದು ಅಳತೆಯಿಡುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಹಸ್ರತರಸ್ಸುಳ್ಳ ಆ ಅನಂತನ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ತಲೆಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ, ಈ ಭೂಮಂಡಲವೆಲ್ಲವೂ ಒಂದು ಸಾಸಿವೆಯ ಕಾಳಿನಂತೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವುದು. ಇಂತಹ ಅದ್ಭುತರೂಪವುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದಲೇ ಅವನನ್ನು ಕ್ಷಿಣಂತನೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಎರಡು ಪರಾರ್ಥದಳ ಕಾಲವು ಕಳೆದಮೇಲೆ, ಮಹಾಪ್ರಳಯವು ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಈ ಸಂಕರ್ಷಣಮೂರ್ತಿಯು ಸಮಸ್ತಲೋಕವನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಉಪಸಂಹಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಕೋಪದಿಂದ ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಗಂಟೆಕ್ಕುವನು. ಆ ಹುಬ್ಬುಗಳ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಸಾಂಕರ್ಷಣರೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಏಕಾದಶರುದ್ರಸಮೂಹವು, ಮೂರುಕಣ್ಣುಗಳೊಡನೆ, ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು 'ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವುದು. ಮತ್ತು ಸಾತ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠ ರೊಡಗೂಡಿ ಅಲ್ಲಿನ ಸರ್ಪಶ್ರೇಷ್ಠ ರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಸಂಕರ್ಷಣಮೂರ್ತಿಗೆ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸು

ವಾಗ, ಕುಂಡಲಕಾಂತಿಯಿಂದಲಂಕೃತವಾದತಮ್ಮ ಗಂಡಸ್ಥಳವು ಆ ನಖ ರತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಮನೋಹರವಾಗಿಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅನಂದ ಭರಿತರಾಗಿ, ಎಡೆಬಿಡದೆ ಅದನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವರು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ನಾಗ ಕನ್ಯೆಯರೆಲ್ಲರೂ, ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಬಂದು, ಭೋಷಣಗಳಿಂದಲಂ ಕೃತವಾಗಿಯೂ, ದೀರ್ಘವಾಗಿಯೂ, ಕೋಮಲವಾಗಿಯೂ, ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕಂಬಗಳಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಭಗವಂತನ ಭುಜಗಳಿಗೆ, ಕುಂ ಕುಮಚಂದನಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಲೇಪಿಸುವರು. ಆಗ ಆತನ ಭುಜಸ್ವರ್ಶದಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಕಲಗಿ, ಮನ್ಮಥಾವೇಶದಿಂದ ಮೈ ಮರೆತು ನಿಲ್ಲುವರು. ಭಕ್ತರಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರೇಮದಿಂದಲೂ, ಆತ್ಮಾನುಭವದಿಂದ ದುಂಟಾದ ಸಂತೋಷದಿಂದಲೂ ವಿಕಸಿತವಾಗಿ, ಮದದಿಂದ ತೊಳಲುತ್ತ ರುವು ಸ್ವಲ್ಪಕೆಂಪಾಗಿಯೂ, ದಯಾಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಕಟಾಕ್ಷಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾದ ಆತನ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುವರು. ಜಗತ್ಕಾರಣನಾದ ಇಂತಹ ಸಂಕರ್ಷಣಮೂರ್ತಿಯು ಕೊನೆಮೊದಲಿಲ್ಲದ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣನಾಗಿ, ತನ್ನ ದಿವ್ಯತೇಜ ಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತ, ತಡೆಯಬಾರದ ತನ್ನ ಕೋಪಾವೇಶವನ್ನೂ ತಡೆ ದುಕೊಂಡು, ಲೋಕಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವನು. ದೇವತೆಗಳು ಅಸುರರು, ಉರಗರು, ಸಿದ್ಧರು, ಗಂಧರ್ವರು, ವಿದ್ಯಾಧರರು, ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರೂ, ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಸೇರಿ ಆ ಮಹಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿ ಸುತ್ತಿರುವರು. ಆ ಭಗವಂತನು ಆತ್ಮಾನುಭವದಿಂದ ದುಂಟಾದ ಅನಂದ ದಿಂದ ಅರಳಿದ ಕಣ್ಣುಗಳೊಳ್ಳುವನಾಗಿ, ಭಾವಗರ್ಭಿತಗಳಾಗಿಯೂ, ಮಂದ ಹಾಸ ಪೂರ್ವಕಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ತನ್ನ ವಚನಾಮೃತಗಳಿಂದ, ತನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನೂ, ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನೂ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಹೊಸ ದಾದ ಕೃಷ್ಣತುಲಸೀದಳಗಳ ಸುವಾಸನೆಯಿಂದಲೂ, ಮಕರಂದಪಾನ ದಿಂದ ಮದಿಸಿದ ಭ್ರಮರಗಳ ರ್ಪುಂಕಾರದಿಂದಲೂ, ಕೂಡಿದ ವೈಜ ಯಂತಿಯೆಂಬ ವನಮಾಲಿಕೆಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವನು. ನೀಲವಸ್ತ್ರ ವನ್ನು ನಡುವಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ, ಒಂದೇ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮಕರಕುಂಡಲವನ್ನು ತೊಟ್ಟು,

ಐರಾವತದಂತೆ ಶುಭ್ರವರ್ಣವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಸುಕುಮಾರವಾದ ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ನೇಗಿಲನ್ನೂರಿ ಹಿಡಿದು, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಹಲಗೆಯೆಂಬ ಆಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದು ತೀವಿಯಿಂದ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವನು. ಮತ್ತು ಆ ಭಗವಂತನು, ತನ್ನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿ ತನ್ನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸತಕ್ಕ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಲ್ಲಿ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಅನಾದಿಯಾದ ಕರ್ಮವಾಸನೆಯಿಂದ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟದಾಗಿಯೂ, ಅವಿದ್ಯಾಮಯವಾಗಿಯೂ, ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮೋ ಗುಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದದಾಗಿಯೂ, ಇರುವ ಅವರ ಹೃದಯ ಗ್ರಂಥಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಆ ಸಂಕರ್ಷಣಮೂರ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತುಂಬುರು ನಾರದರಿಬ್ಬರೂ ಬ್ರಹ್ಮಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದು ಗಾನಮಾಡುವರು. “ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮಸ್ಸುಗಳೆಂಬ ಪ್ರಕೃತಿಗುಣಗಳು, ಯಾವ ಮಹಾತ್ಮನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ ಆಯಾಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವುವೋ, ಈ ಗುಣತ್ರಯವನ್ನೊಳಕೊಂಡ ಪ್ರಕೃತಿಯೂಕೂಡ, ಮಹದಾದಿಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಯಾವನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ ಪಡೆದಿರುವುದೋ, ಮತ್ತು ಯಾವನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿರೂಪ ಭೇದಗಳಿಲ್ಲದೆ ತಾನೊಬ್ಬನಾಗಿಯೇ ಇರುವನೋ, ಯಾವನ ರೂಪವೇ ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಾನಾರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುವುದೋ, ಅಂತಹ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಾವು ಹೇಗೆತಾನೇ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆವು! ಮತ್ತು ಯಾವ ಮಹಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಚಿದಚಿದಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಕಾಣಬರುವುದೋ, ಯಾವನು ಭಕ್ತಾನುಗ್ರಹಾರ್ಥವಾಗಿ ಶುದ್ಧ ಸತ್ವಮಯವಾದ ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವನೋ, ಯಾವನು ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪ್ರಭುವಾಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನೆನಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವನೋ, ಯಾವನು ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿಮೊದಲಾದ ಮಹಾವೀರ್ಯವುಳ್ಳವನೋ ಅಂತಹ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು, ಭಕ್ತರಾದ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ

ಈ ರೂಪವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿರುವನು. ಮತ್ತು ನಾಗಕನ್ನಿಕೆಯಿಂದ ಆಫಿಸಲ್ಪಡುವುದೂ, ಸಾತ್ವತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪದೇಶಿಸುವುದೂ, ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವುದೂ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಇವನ ಲೀಲೆಗಳು. ಈ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಅವನು ತಾನಾಗಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಕೈಕೊಂಡುದೇ ಹೊರತು ಅವು ಕರ್ಮಸಂಬಂಧದಿಂದ ಬಂದುದಲ್ಲ. ಆತನ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ವಭಾವಗಳು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಾರದಂತಿದ್ದರೂ, ನಮ್ಮಂತವರ ನ್ನನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವನು. ಇದಲ್ಲದೆ ಆ ಭಗವಂತನ ನಾಮಾವಳಿಯ ಪ್ರಭಾವವು ನಿರೂಪಮಾನವಾಗಿರುವುದು. ರೋಗಪೀಡಿತನಾಗಲಿ, ಮಹಾಪಾತಕಿಯಾಗಲಿ, ಒಂದಾವರ್ತಿ ಪರಿಹಾಸಕ್ಕಾಗಿಯಾದರೂ, ಆ ಭಗವಂತನ ನಾಮವನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸಿದರೂ, ಅಥವಾ ದೈವಾಧೀನವಾಗಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಹೇಳುವಾಗ ಅದನ್ನು ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದರೂ ಅವನ ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳೂ ರೋಗಗಳೂ ಅಕ್ಷಣವೇ ನಿವೃತ್ತಿಹೊಂದುವುವು ಆದುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರು, ಈ ಸಂಕರ್ಷಣಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಬೇರೆ ಯಾವನನ್ನು ತಾನೇ ಆಶ್ರಯಿಸುವರು! ಅನೇಕನದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಪರ್ವತಗಳಿಂದಲೂ, ಸಮುದ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ವಿವಿಧ ಜೀವಾತ್ಮಿಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಈ ಸಮಸ್ತಭೂಮಂಡಲವೂ, ಸಹಸ್ರತಿರಸ್ಸುಳ್ಳ ಯಾವನತಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಣುಮಾತ್ರವಾಗಿ ತಗುಲಿಕೊಂಡಿರುವುದೋ, ಅಂತಹ ಅಪ್ರಮೇಯಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಆ ಭಗವಂತನ ಅನಂತಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳನ್ನು, ಸಾವಿರ ನಾಲಗೆಯುಳ್ಳವನಾದರೂ ವರ್ಣಿಸಿ ಮುಗಿಸಲಾರನು. ಇಂತಹ ಮಹಾಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೂ, ಅಪಾರವೀರ್ಯದಿಂದಲೂ, ಅಪ್ರಮೇಯಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಆ ಆದಿಶೇಷನು, ರಸಾತಲದಕೆಳಗೆ ಅಸಹಾಯನಾಗಿದ್ದು, ಲೋಕಕ್ಷೇಮಾರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವನು” ಎಂಬುದೇ ಆ ತುಂಬುರುನಾರದರ ಸ್ತುತಿವಾಕ್ಯಗಳು.

ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಬೇರೆಬೇರೆ ಕಾಮಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯರು ಹೊಂದತಕ್ಕ ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇಷ್ಟೇ! ಮನುಷ್ಯರು ಅವರವರ ಕರ್ಮ

ನುಸಾರವಾಗಿ ಭೋಗಗಳನ್ನನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನಿಂದಲೇ ಈ ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ಹಿರಿಯರಿಂದ ಕೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿನಗೂ ವರ್ಣಿಸಿ ಹೇಳಿರುವೆನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಸಂಸಾರಿಗಳಿಗೆ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಡೆಸಿದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಫಲರೂಪವಾಗಿ ಲಭಿಸತಕ್ಕ ಈ ಗತಿಗಳು, ಸುಖದುಃಖಗಳ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ನಾನಾವಿಧಗಳಾಗಿರುವುವು. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿದುದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಯಾವ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದಿರುವೆಯೋ ಅದನ್ನು ಕೇಳು” ಎಂದನು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

— — — — —
 { ಶುಕಮುನಿಯು ಪರೀಕ್ಷಾಜನಿಗೆ ಸರಕಯಾತನೆಗಳ }
 ನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದು.

ಆಗ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ಮಹರ್ಷಿ! ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಲೋಕಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಸುಖದುಃಖಗಳ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ಒಂದು ಕ್ಷೌಂಡು ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿರುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಅದು ಹೇಗೆ? ಜೀವಾತ್ಮರು ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಒಂದೇವಿಧವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಧರ್ಮದಿಂದ ಈ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವಾಗ, ಕೆಲವರಿಗೆ ಸುಖವೂ, ಕೆಲವರಿಗೆ ದುಃಖವೂ, ಬೇರೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಸುಖದುಃಖಗಳು ಮಿಶ್ರವಾಗಿಯೂ, ಬರುವುದು ಹೇಗೆ? ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ನನಗೆ ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕನು “ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು! ಸತ್ವರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ, ಜೀವಾತ್ಮರಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕರೆಂದೂ, ರಾಜಸರೆಂದೂ, ತಾಮಸರೆಂದೂ ಮೂರು ಭೇದಗಳುಂಟು. ಅದರಂತೆಯೇ ಅವರ ಶ್ರದ್ಧೆಯೂ, ಈ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಿಂದ ಮೂರುಬಗೆಯಾಗಿ ಬೇರ್ಪಡುವುವು. ಆಯಾಜೀವಾತ್ಮರಲ್ಲಿರುವ ಗುಣಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವರ ಬುದ್ಧಿಯೂ, ಅವರವರು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಮೂರುವಿಧವಾಗಿರುವುವು. ಇವುಗಳ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನನುಸರಿಸಿಯೇ, ಅವರವರಿಗೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಂಟಾಗಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸತಕ್ಕ ಕರ್ಮಫಲಗಳೂ ಬೇರ್ದಡುವುವು. ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಾ

ರೂಕೂಡ, ಆಯಾಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸತಕ್ಕವರ ಗುಣಸ್ವಭಾವಗಳ ಮತ್ತು ಅವರ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಸುಖಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ನಿಷಿದ್ಧಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ಕೂಡ, ತಮೋಗುಣ ಪ್ರಚುರವಾದ ಶ್ರದ್ಧಾಬುದ್ಧಿಗಳಿಂದ ನಡೆಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ದುಃಖದಲ್ಲಿಯೂ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬುದು ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿಬರುವುದು. ಇದು ತಮೋಗುಣಮೂಲಕವಾದುದು. ಈ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮಾಡತಕ್ಕ ಕರ್ಮಗಳು ಹಲವು ಬಗೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಆ ಕರ್ಮಫಲಗಳಾದ ದುರ್ಗತಿಗಳೂ ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿರುವುವು. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷದುಃಖಕರವಾದ ಕೆಲವು ಗತಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ವರ್ಣಿಸುವೆನು ಕೇಳು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ರಾಜನು “ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಹಾಗಿದ್ದರೆ, ನರಕಗತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೇವಲ ದುಃಖಪ್ರಚುರವಾಗಿರುವುದೆಂದು ಹೇಳುವರಷ್ಟೆ? ಆ ನರಕವೆಂಬುದು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಡಗಿರುವ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳೆ? ಅಥವಾ ಈ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೊರಗಿರುವವೆ? ಅಥವಾ ಈ ಮೂರುಲೋಕದ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿರುವವೇ? ಅಸಂಗತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕಮುನಿಯು “ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಆ ನರಕವೆಂಬುದೂ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವುದು. ಅದು ಈ ಭೂಮಂಡಲದ ಕೆಳಗೆ ಅಂಡಜಲಕ್ಕೆ ಮೇಲಾಗಿರುವುದು. ಈ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ, ಅಗ್ನಿಷ್ವಾತ್ತರೇ ಮೊದಲಾದ ಪಿತೃಗಣಗಳುಂಟು. ಇವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕುಲದವರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಮಾಧಿಯೋಗದಲ್ಲಿರುವರು. ಈ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪತಿಯಾದ ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನಾದ ಯಮನೂ ಭಗವದಾಜ್ಞೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ, ತನ್ನ ಪರಿವಾರಗಳೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿರುವನು. ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮರಣಹೊಂದಿದವರನ್ನು ತನ್ನ ಭಟರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರವರು ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ದಂಡನೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಅದನ್ನೇ ನರ

ಕವೆನ್ನುವರು. ಕೆಲವರು ಈ ನರಕಗಳನ್ನು ಇಷ್ಟತೊಂದುವಿಧವಾಗಿ ಹೇಳುವರು. ಅವುಗಳ ಹೆಸರು, ಆಕಾರ, ಲಕ್ಷಣ, ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೇಳುವೆನುಕೇಳು. ಇವಕ್ಕೆ ತಾಮಿಸ್ರ, ಅಂಧತಾಮಿಸ್ರ, ರಾರವ, ಮಹಾರಾರವ, ಕುಂಭೀಪಾಕ, ಕಾಲಸೂತ್ರ, ಅಸಿಪತ್ರವನ, ಸೂಕರಮುಖ, ಅಂಧಕೂಪ, ಕ್ರಿಮಿಭೋಜನ, ಸಂದಂಶ, ತಪ್ಪೋರ್ಮಿ, ವಜ್ರಕಂಟಕಶಾಲ್ಮಲಿ, ವೈತರಣಿ, ಪೂಯೋದ, ಪ್ರಾಣರೋಧ, ವಿಶಸನ, ಲಾಲಾಭಕ್ಷ, ಸಾರಮೇಯಾದನ, ಅವೀಚಿ, ಅಯಃಪಾನಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಇವಲ್ಲದೆ, ಕ್ಷಾರಕರ್ದಮ, ರಕ್ಷೋಗಣಭೋಜನ, ಶೂಲಪ್ರೋತ, ದಂದಶೂಕ, ಅವಟೆ ನಿರೋಧನ, ಪಶ್ಯಾವರ್ತನ, ಸೂಚೀಮುಖಗಳೆಂಬ ಇವೇಳೂ ಸೇರಿ ಇಷ್ಟ ತ್ರಿಂಶು ನರಕಗಳಿರುವುವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸತಕ್ಕ ನಾನಾವಿಧದುಃಖಗಳಿಗೂ, ಯಾತನೆಗಳಿಗೂ ಪಾರವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಯಾತನಾಭೂಮಿಗಳೆನಿಸುವುವು ಯಾವನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಹಣವನ್ನಾಗಲಿ, ಮಕ್ಕಳನ್ನಾಗಲಿ, ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನಾಗಲಿ, ಆಪಹರಿಸುವನೋ, ಅಂತವನು ಮಹಾಭಯಂಕರರಾದ ಯಮದೂತರಿಂದ ಯಮಪಾಶದಲ್ಲಿ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ತಾಮಿಸ್ರವೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ನೂಕಲ್ಪಡುವನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಜೀವನು, ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಅನ್ನವಿಲ್ಲದೆ, ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ನೀರಿಲ್ಲದೆ, ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿ, ಭಯಂಕರವಾದ ಯಾತನೆಗಳನ್ನನುಭವಿಸುವನು. ಆಗಾಗ ಯಮಭಟರು ದಂಡಪ್ರಹಾರಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯುವರು ! ಆಗಾಗ ಹೆದರಿಸುವರು ! ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡಬಂಡೆಗಳನ್ನು ತಂದು ಮೇಲೆ ಹಾಕುವರು. ಅಂಧಕಾರಮಯವಾದ ಆ ನರಕದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಧವಾದ ಹಿಂಸೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತ, ಆಗಾಗ ಮೂರ್ಛಿಬೀಳುತ್ತಿರುವನು. ಯಾವನು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪುರುಷನನ್ನು ವಂಚಿಸಿ, ಆತನ ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳನ್ನಾಗಲಿ, ಧನವನ್ನಾಗಲಿ, ಅನುಭವಿಸುವನೋ, ಅವನು ಅಂಧತಾಮಿಸ್ರವೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಲ್ಪಡುವನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವನೂಕೂಡ ಅನೇಕ ಯಾತನೆಗಳನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತ, ಆ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ, ಕಣ್ಣು ಕಾಣದೆ, ಬುಡವನ್ನು ಕಡಿದ ಮರದಂತೆ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದುಬಿಡುವನು.

ಇದರಿಂದಲೇ ಈ ನರಕವನ್ನು ಅಂಧತಾಮಿಸ್ತವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಯಾವನು “ನಾನು ನನ್ನದು” ಎಂಬ ಅಹಂಕಾರಮಮಕಾರಗಳಿಂದ, ಕೇವಲಕುಟುಂಬ ಪೋಷಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಇತರಭೂತಗಳಿಗೆ ದ್ರೋಹಮಾಡುವನೋ, ಅವನು ಶೀಘ್ರಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಕುಟುಂಬಾದಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆಗಲಿ, ತನ್ನ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಫಲವಾಗಿ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ರಾರವವೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಯಮಭೆಟರಿಂದ ಅನೇಕ ಯಾತನೆಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುವನು. ಮತ್ತು ಅವನು ಈ ಮೊದಲು ಯಾವಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಯಾವಯಾವವಿಧದಿಂದ ಹಿಂಸಿಸಿದ್ದನೋ, ಅವೆಲ್ಲವೂ, ರುರುಗಳೆಂಬ ಒಂದುಬಗೆಯ ಕ್ರೂರಜಂತುಗಳಾಗಿ ಬಂದು, ಮೊದಲೇ ಯಮಯಾತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿರುವ ಆತನನ್ನು ಅದೇ ವಿಧದಿಂದ ಹಿಂಸಿಸುವುವು. ರಾಜಾ ! ರುರುಗಳೆಂದರೆ ಮಹಾಸರ್ಪಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಕ್ರೂರಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಒಂದುಬಗೆಯ ಜಂತುಗಳು. ಇವುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಆ ನರಕವನ್ನು ರಾರವವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಮಹಾರಾರವವೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇವಿಧವಾದ ಯಾತನೆಗಳುಂಟು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶೇಷವೇನೆಂದರೆ; ಇದರಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ರುರುಗಳು ಹಿಂಸಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಆ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವನ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುವುವು. ಯಾವನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಆತುರವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಇತರಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಮರುಕವಿಲ್ಲದೆ, ಪಕ್ಷಿ ಪಕ್ಷಿ ಮೃಗಾದಿಗಳ ಮಾಂಸವನ್ನು ಪರ್ಮಮಾಡಿ ತಿನ್ನುವನೋ, ಅಂತಹ ಕ್ರೂರನು, ರಾಕ್ಷಸಜಾತಿಗಿಂತಲೂ ಹೀನನಾಗಿ, ಯಮದೂತರಿಂದ ಕುಂಭೀಪಾಕವೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಲ್ಪಡುವನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಯಮಭೆಟರು ಕಾದೆಣ್ಣೆಯ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಪಚನಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಕುಂಭೀಪಾಕವೆಂದು ಹೆಸರು. ಯಾವನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ತಾಯ್ತಂದೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ದ್ರೋಹವನ್ನೆಣಿಸುವನೋ, ಅವನು ಕಾಲಸೂತ್ರವೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಲ್ಪಡುವನು. ಇದು ಹತ್ತು ಸಾವಿರಯೋಜನಗಳ ಸುತ್ತಳತೆಯುಳ್ಳ ಒಂದು ತಾಮ್ರದ ತೊಟ್ಟಿಯಂತಿದ್ದು, ಕೆಳಗೆ ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯಿಂದಲೂ, ಮೇಲೆ ಸೂರ್ಯತಾಪದಿಂದ

ಹಲೂ ಯಾವಾಗಲೂ ತಪ್ಪವಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವನ ಶರೀರವು, ಕೆಳಗೆ ಬೆಂಕಿಯ ಕಾವಿನಿಂದಲೂ, ಮೇಲೆ ಸೂರ್ಯನ ಬಿಸಿಲಿನಿಂದಲೂ, ಒಳಗೆ ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದಲೂ ಬೆಂದು ಬೆಂಡಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ಸಂಕಟವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಆ ಮನುಷ್ಯನು, ಒಂದುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ರದೆ, ಒಮ್ಮೆ ಮಲಗುವನು! ಒಮ್ಮೆ ನಿಲ್ಲುವನು! ನಾನಾಕಡೆಗಳಿಗೂ ಓಡುವನು! “ಅಯ್ಯೋ! ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿರಿ!” ಎಂದು ಮೊರೆಯಿಡುವನು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ, ಒಂದು ಹಸುವಿನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟುಕೂದಲುಗಳುಂಟೋ, ಅಷ್ಟುಸಂವತ್ಸರಗಳವರೆಗೆ ಈ ಸಂಕಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಹೇಗೆ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರಬೇಕಾದುದರಿಂದಲೇ, ಇದಕ್ಕೆ ಕಾಲಸೂತ್ರವೆಂದು ಹೆಸರು. ಯಾವನು ತನಗೆಲೋಗಾದಿಭಾಧೆಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗಲೂ, ವೇದೋಕ್ತಗಳಾದ ತನ್ನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸದೆ, ಪಾಷಂಡಿಗಳ ಮತವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಿದಂತೆ ನಡೆಯುವನೋ, ಅವನು ಅಸಿಪತ್ರವನವೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿಳ್ಳುವನು. ಅಲ್ಲಿ ಯಮಭಟರು ಅವನನ್ನು ಕೊರಡೆಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯುವರು. ಆ ಬಾಧೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ನಾನಾಧಿಕ್ಕಗಳಿಗೆ ಓಡುವನು. ಹೀಗೆ ಓಡುವಾಗ, ಕತ್ತಿಯಲಗಿನಂತೆ ಎರಡುಪಾಶ್ವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಅಲಗುಳ್ಳ ತಾಳೆಯ ಪೊದರುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಮೈಯೈಲ್ಲವೂ ಹರಿದು. “ಅಯ್ಯೋ ಕೆಟ್ಟನು ಕೆಟ್ಟ”ನೆಂದು ಕೂಗುತ್ತ ಅಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಛಿಬಿಳ್ಳುವನು. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಸ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನು ಪಾಷಂಡಿಗಳ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಫಲವನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸುವನು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವರಾಜನು ಅಥವಾ ರಾಜಪುರುಷನು, ನಿರಪರಾಧಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುವನೋ, ಕ್ಷುಧವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಶರೀರದಂಡನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವನೋ, ಅಂತಹ ಪಾಪಿಯು ಸೂಕರಮುಖವೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿಳ್ಳುವನು. ಅಲ್ಲಿ ಯಮಭಟರು, ಅವನ ದೇಹವನ್ನು ಕಬ್ಬಿನ ಗಾಣದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬನ್ನು ಹಿಂಡುವಂತೆ ಹಿಂಡುವರು. ಈ ಬಾಧೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಆ ಪಾಪಿ ಜೀವನು, ದೀನಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕೂಗುವನು. ಮೊದಲು ತನ್ನಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದವರು ಹೇಗೆ ಮೂರ್ಛಿತರಾದರೋ, ಹಾಗೆಯೇ ತಾನೂ ಮೂರ್ಛಿ-

ಹೊಂದುವನು. ಈ ನರಕದಲ್ಲಿ ಹಂದಿಯ ಮೂತಿಯುಳ್ಳ ಕೆಳವು ಕ್ರೂರ ಜಂತುಗಳು ಈ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಇದಕ್ಕೆ ಸೂಕರಮುಖವೆಂದು ಹೆಸರು. ಯಾವನು, ಇತರಭೂತಗಳಿಗೆ ಹಿಂಸೆಯಾಗುವುದೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿದ್ದಾಗಲೂ, ಪರರಿಗೆ ತಮ್ಮಿಂದಾಗುವ ಬಾಧೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ, ರಕ್ತಪಾನಾದಿಗಳಿಂದಲೇ ಬದುಕತಕ್ಕ ಸೊಳ್ಳೆ, ತಿಗುಣೆ, ಮುಂತಾದುವುಗಳೆಲ್ಲ ಕೋಪಿಸಿ, ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡುವನೋ, ಅವನು ಆ ಭೂತದ್ರೋಹಕ್ಕೆ ಫಲವಾಗಿ ಅಂಧಕೂಪವೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವನು. ಆ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯನು, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ತನ್ನಿಂದ ಹಿಂಸಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆಯಾ ಜಂತುಗಳಿಂದಲೇ ಹಿಂಸಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ, ಕ್ಷಣಕಾಲವೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಮಲಗಲಾರದೆ, ನಿಂತಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ, ರೋಗಪೀಡಿತನಾದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ತೊಳಲುವ ಜೀವನಂತೆ, ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಂಕಟಪಡುವನು. ಈ ನರಕವು ಗಾಢಾಂಧಕಾರದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಹಾಳು ಬಾವಿಯಂತಿರುವುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಅಂಧಕೂಪವೆಂದು ಹೆಸರು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವನು ಭಿಕ್ಷೆಯಿಂದಾಗಲಿ, ದೈವಾಧೀನವಾಗಿಯಾಗಲಿ ತನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಅನ್ನವನ್ನು, ಅಧಿತಿಗಳಿಗೆ ಕೊಡದೆ, ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಭುಜಿಸುವನೋ, ಯಾವನು, ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸದೆ ಆಹಾರವನ್ನು ತಿನ್ನುವನೋ, ಅವನು ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಕ್ರಮಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಲಕ್ಷಯೋಜನವಿ ಸ್ತಾರವುಳ್ಳ ಕ್ರಿಮಿಭೋಜನವೆಂಬ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವನು ಅಲ್ಲಿನ ಹುಳಿಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ತಾನೂ ಒಂದು ಹುಳುವಿನಂತೆ ಒದ್ದಾಡುವನು. ಆ ಕ್ರಿಮಿಗಳನ್ನೇ ಭಕ್ಷಿಸುವವನು. ಆ ಕ್ರಿಮಿಗಳಿಂದಲೇ ತಾನೂ ಆಗಾಗ ಕಚ್ಚಿ ತಿನ್ನಲ್ಪಡುವನು. ಆ ಕುಂಡವು ಎಷ್ಟುಯೋಜನಗಳ ವಿಸ್ತಾರವುಂಟೋ ಅಷ್ಟುವರುಷಗಳವರೆಗೆ ದುಃಖವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವನು, ಅಯ್ಯೋ! ಆಗ ಅವನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ತಾನು ಹಿಂದೆ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನಾದರಿಸದೆ ಹೋದುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನಡೆಸದೆ ಹೋದುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಬಹಳ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟು ಕೊರಗುತ್ತಿರುವನು. ಯಾವನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಯಾವವಿಧವಾದ ವಿಪತ್ತು ಇಲ್ಲದಿ

ರುನಾಗಲೂ, ಕಳ್ಳತನದಿಂದಾಗಲಿ, ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದಾಗಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಥವಾ ಇತರರ ಹಿರಣ್ಯರತ್ತಾದಿಗಳನ್ನು ಕೈಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನೋ, ಅವನನ್ನು ಯಮಭಟರು ಸಂದಂಶವೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ನೂಕಿ, ಕೆಂಪಗೆ ಕಾಯಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಇಕ್ಕುಳದಿಂದ ಅವನ ದೇಹವನ್ನು ಕೀಳುವರು. ಇದರಿಂದಲೇ ಈ ನರಕಕ್ಕೆ ಸಂದಂಶವೆಂದು ಹೆಸರು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪುರುಷನು, ತನಗೆ ಯೋಗ್ಯಳಲ್ಲದ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನಾಗಲಿ ಹೆಂಗಸುತನಗೆ ಯೋಗ್ಯನಲ್ಲದ ಪುರುಷನನ್ನಾಗಲಿ ಭೋಗಿಸಿದರೆ, ಅವರನ್ನು ಯಮಭಟರು ತಪ್ಪುಸೂರ್ಮಿಯೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ನೂಕಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಲೋಹದ ಕೆಂಬವನ್ನು ಆಲಿಂಗನಮಾಡಿಸಿ, ಕೊರಡೆಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯುವರು. ಇಲ್ಲಿ ಯಾವನು ಲೋಭಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಯೋಗ್ಯತಾ ಯೋಗ್ಯತೆಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸದೆ, ಸೇವಿಸಬಾರದವರನ್ನು ಸೇವಿಸುವನೋ, ಅವನನ್ನು ಯಮಭಟರು, ವಜ್ರಕಂಟಕಶಾಲ್ಮಲಿಯೆಂಬ ನರಕಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ, ಅಲ್ಲಿ ವಜ್ರದಂತೆ ದೃಢವಾದ ಮುಳ್ಳುಗಳುಳ್ಳ ಶಾಲ್ಮಲೀವೃಕ್ಷದಮೇಲೇರಿಸಿ, ಅವನ ಸರ್ವಾವಯವಗಳೂ ಹರಿದುಹೋಗುವಂತೆ ಹಿಂಸಿಸುವರು. ಇಲ್ಲಿ ಯಾವ ರಾಜರು, ಅಥವಾ ರಾಜಭಟರು, ತಾವು ವೈದಿಕಧರ್ಮನು ಗರ್ವವನ್ನು ಮೀರುವುದಲ್ಲದೆ, ತಮ್ಮ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ ಅದೇವಿಧವಾಗಿ ಬಲಾತ್ಕರಿಸುವರೋ, ಅವರು ವೈತರಣಿಯೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವರು. ನರಕಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿನ ಕಂದಕದಂತಿರುವ ಆನದಿಯಲ್ಲಿ, ಮೊಸಳೆ ಮೀನು, ಮುಂತಾದ ಜಲಜಂತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸುತ್ತಿಮುತ್ತಿ ಅವನ ದೇಹವನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುವುವು. ಹೀಗೆ ನಾನಾಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೂರಜಂತುಗಳು ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಆಪಾಪಿಜೀವನು, ತನ್ನ ಪಾಪಶೇಷದಿಂದ ಪ್ರಾಣವಿಯೋಗವನ್ನು ಹೊಂದದೆ, ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಆ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಯನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಆಗ ತಾನು ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಕೊರಗುವನು. ಮತ್ತು ಮಲಮೂತ್ರಗಳು, ಕೀವು, ಕೊಬ್ಬು, ಕೆನ್ನಿರು, ರಕ್ತ, ಕೂದಲು, ಉಗುರು, ಎಲುಬು, ಮುಂತಾದ ಕತ್ಮಲಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಆನದಿಯ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಹೊರಳುತ್ತಿರುವನು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಾನು ಉತ್ತಮಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವಾಗ

ಲೂ ಯಾವನು, ನೀಚಜಾತಿಯ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಶೌಚಾಚಾರಗ:ಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಮೃಗಜಾತಿಯಂತೆ ಸ್ವೇಛ್ಛಾಚಾರಿಯಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವನೋ, ಅವನು ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೀವಿನಿಂದಲೂ, ಮಲ ಮೂತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಶ್ಲೇಷ್ಮದಿಂದಲೂ, ಜೊಲ್ಲಿನಿಂದಲೂ ತುಂಬಿದ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಒದ್ದಾಡುತ್ತ ಆ ಕಶ್ಮಲಗಳನ್ನೇ ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಹೀಗೆ ಕೇವಲ ಕಶ್ಮಲಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವುದರಿಂದ ಈ ನರಕಕ್ಕೆ ಪುಯೋದವೆಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾಗಲೂ, ಕತ್ತಿನಾಯಿ, ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಸಾಕುತ್ತ, ಜನಗಳು ಯಾತ್ರಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗಿಬರತಕ್ಕ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವನೋ, ಅವನು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಣನಿರೋಧವೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಲ್ಪಡುವನು. ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಯಮಭಟರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು ಪ್ರಾಣವಿಯೋಗವಾಗುವಂತೆ ಪಿಡಿಸುವರು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವನು ಜನಗಳನ್ನು ವಂಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ದಂಭಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನಾರಂಭಿಸಿ, ಆ ನೆವದಿಂದ ಪಶುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವನೋ, ಅವನು ಸತ್ತಮೇಲೆ, ವೈಶವನವೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿಳುವನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಯಮಭಟರು ಯಜ್ಞಪಶುಗಳನ್ನು ಗುದ್ದಿ ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ಪಿಡಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವನು ಕಾಮಾತುರನಾಗಿ, ತನ್ನ ಕೈಹಿಡಿದ ಹೆಂಡತಿಗೆ ತನ್ನ ರೇತಸ್ಸನ್ನು ಕುಡಿಸುವನೋ, ಅವನು ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಲಾಲಾಭಕ್ಷವೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಲ್ಪಡುವನು. ಅಲ್ಲಿ ಯಮದೂತರು ಇವನನ್ನು ರೇತಸ್ಸಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕಾಲುವೆಯಲ್ಲಿ ನೂಕಿ, ಆ ರೇತಸ್ಸನ್ನೇ ಕುಡಿಸುವರು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವನು ಇತರರ ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿಯನ್ನಿಡುವನೋ, ಯಾವನು ವಿಷಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವನೋ, ಯಾವನು ತಾನು ರಾಜನ ಕಡೆಯವನೆಂಬ ಅಧಿಕಾರಮದದಿಂದ, ದಯಾಶೂನ್ಯನಾಗಿ, ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಹಳ್ಳಿ ಗಾಡುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಾಸಮಾಡುವ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ ಇತರಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಪಿಡಿಸುವನೋ, ಇಂತವರೆಲ್ಲರೂ ಸತ್ತಮೇಲೆ, ಸಾರಮೇಯಾದನವೆಂಬನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿಳುವರು.

ಅಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ವಜ್ರದಂತೆ ದೃಢವಾದ ಕೋರಗಳುಳ್ಳ ಎಳುನೂರಿಷ್ಟೆ
 ತ್ತು ನಾಯಿಗಳು, ಆತುರದಿಂದ ಮೇಲೆಬಿದ್ದು ಕಚ್ಚಿ ತಿನ್ನುವುವು ಈ
 ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವನು ಸುಳ್ಳು ಸಾಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವನೋ, ವರ್ತಕವ್ಯವ
 ಕ್ಷಾರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವನು ಸುಳ್ಳಾಡುವನೋ, ಅವನು ಸತ್ತಮೇಲೆ ಅವೀರ್ಜ
 ಯೆಂಬ ನರಕಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಡುವನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಮದೂತರು ಅವನನ್ನು
 ನೂರುಯೋಜನಗಳ ಎತ್ತರದಿಂದ ಪರ್ವತಶಿಖರದಮೇಲೆ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ
 ಬೀಳುವಂತೆ ಎತ್ತಿ ಹಾಕುವರು. ಇಲ್ಲಿನ ನೆಲವೆಲ್ಲವೂ ಕೇವಲಶಿಲಾಮಯ
 ವಾಗಿಯೂ, ನಿರ್ಜಲಪ್ರದೇಶವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ
 ಇದನ್ನು ಅವೀಚಿಯೆಂದು ಹೇಳುವರು ಹೀಗೆ ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬೀಳುವ
 ಪಾಪಿಯ ಶರೀರವು, ಎಳ್ಳುಕಾಳಷ್ಟು ತುಂಡುತುಂಡಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಬೀಳದ
 ರೂ, ಅವನು ಸಾಯದೆ, ಅಗಾಗ ಇದೇವಿಧವಾದ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಗಳನ್ನೇ ಅನು
 ಭವಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಲಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ತ್ರೀ
 ಯಾಗಲಿ, ವ್ರತನಿಷ್ಠರಾದ ಇತರ ಮರ್ಣದವರಾಗಲಿ, ಮದ್ಯಪಾನವನ್ನು
 ಮಾಡಿದರೂ, ಹ್ವತ್ರಿಯನಾಗಲಿ, ವೈಶ್ಯನಾಗಲಿ, ತಮಗೆ ನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಸೋ
 ಮಪಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅಯೋಪಾನವೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀ
 ಳುವರು. ಇವರನ್ನು ಯಮಭೆಟರು, ಕೆಳಕ್ಕೆ ಕೆಡಹಿ, ಅವರ ಎದೆಯಮೇಲೆ
 ಕಾಲಾರಿಷ್ಟರತು, ಕಾಯಿಸಿ ಕರಗಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಹುಯ್ಯುವರು.
 ಇಲ್ಲಿಯಾವನು, ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಆಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ
 ಯೂ ತನಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮರಾದವರನ್ನು ಅವಮಾನಿಸುವನೋ, ಅವನು ಹ್ವಾ
 ರಕರ್ಧಮೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿಬಿದ್ದು, ಕೊನೆಮೊದಲಿಲ್ಲದ ಯಾತ
 ನೆಗಳನ್ನನುಭವಿಸುವನು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪುರುಷನಾಗಲಿ, ಇಲ್ಲವೇ
 ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಲಿ, ದುರ್ಗಿ, ಕಾಳಿ, ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳಪೂಜೆಗಾಗಿ, ನರಬಲಿ
 ಯನ್ನು ಕೊಡುವರೋ, ಅವರು ರಕೋಗಣಭೋಜನವೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ
 ನೂಕಲ್ಪಡುವರು. ಇಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಆ ಪಾಪಿಗಳಿಂದ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟ ನರ
 ಪಶುಗಳೇ, ಅಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರಾಗಿ ಬಂದು, ಕೊಲೆಗಾರರಂತೆ ಅವರನ್ನು ಶಸ್ತ್ರ
 ಗಳಿಂದ ಕಡಿದು, ಅವರ ರಕ್ತವನ್ನು ಹೀರುತ್ತ, ಹಿಂದೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಬಲಿ

ಕೊಡುವಾಗ ಅವನು ಹೇಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆ ಕಾಳಿಯ ಮುಂದೆ ಕುಣಿ
 ದಾಡಿದರೋ, ಅದಂತೆಯೇ ಅಬ್ಬಹಾಸದಿಂದ ನಗುತ್ತ ಹಾಡಿಹಾಡಿ ಕುಣಿ
 ಯುವರು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವನು ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಪರಾಧಿಗ
 ಳಾಗಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆಗಳಿಗೆ ಆಸೆತೋರಿಸಿ ಹಿಡಿದು, ಅವುಗಳನ್ನು
 ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ, ಸೂಜಿಯಿಂದ ಜುಜ್ಜುವುದು, ದಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವು
 ದು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕ್ರೋಧಗಳಿಂದ ಹಿಂಸಿಸುವರೋ, ಅವರು ಸತ್ತ
 ಮೇಲೆ ಶೂಲ ಪ್ರೋತನಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಹಿಂದೆ ತಾವು ಇತರಪ್ರಾಣಿ
 ಗಳನ್ನು, ಹಿಂಸಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ, ಶೂಲಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಆ
 ನೇಕಂಶಾತನೆಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುತ್ತ, ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ತತ್ತಳಿ
 ಸುವರು. ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿ ಸೂಜಿಯಂತೆ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕೊಕ್ಕುಳ್ಳ ಹದ್ದು,
 ಕಾಗೆ, ಕೊಕ್ಕು, ಮುಂತಾದ ಜಂತುಗಳಿಂದ ಕುಕ್ಕಲ್ಪಡುತ್ತ, ಮೈಯೆಲ್ಲವೂ
 ಹರಿದು, ಆಗ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವ ಪಾಪಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಕೊರ
 ಗುವರು. ಈ ರೋಗದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಸರ್ಪಗಳಂತೆ ಕ್ರೂರಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವ
 ರಾಗಿ, ಸತ್ತವರನ್ನೇ ಆಗಿ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವರೋ, ಅವರು ದಂದ
 ಶೂಕವೆಂಬ ನಂದಪ್ಪಳುವರು. ಅಲ್ಲಿ ಐದು ಹೆಡೆಯುಳ್ಳ ಸರ್ಪಗಳೂ,
 ಎಳುಹೆಡೆಯುಳ್ಳ ಸರ್ಪಗಳೂ, ಇಲಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಂತಿ ಸ್ಥಳೀ ಬಿದ್ದು
 ಬಂದು ಅವರನ್ನು ಕಚ್ಚುವುವು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವನು ಕುಂ
 ಟರು, ಕುರುಡರು, ಎಳಮಕ್ಕಳು ಮುಂತಾದ ಬಲಹೀನಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು,
 ಹಳ್ಳಿ, ಪೊದೆ, ಗೂಡು, ಮುಂತಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿಡುವರೋ,
 ಅವರನ್ನು ಯಮಭಟರು, ಅವಟನಿರೋಧವೆಂಬ ನರಕದ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ನೂ
 ಕಿ, ವಿಷಾಗ್ನಿಯಿಂದಲೂ, ವಿಷದ ಹೊಗೆಯಿಂದಲೂ ಅದರ ಬಾಗಿಲ
 ನ್ನು ತಡೆದು, ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಾರದಂತೆ ಮಾಡುವರು. ಇಲ್ಲಿ ಯಾವನು
 ಪರಿಚಿತರಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಅಪರಿಚಿತರಾಗಿ ಬಂದ ಆ
 ಭ್ರಾತೃಗತರನ್ನಾಗಲಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದಾದರಿಸದೆ, ಕೋಪದಿಂದಿರುವವನು
 ಣ್ಣಗಳಿಂದ ದುರದುರನೆ ನೋಡುವನೋ, ಅವನು ಸತ್ತಮೇಲೆ ಪರ
 ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಿಪರ್ಯಾವರ್ತನವೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿಳುವನು. ಅಲ್ಲಿ ಕಾಗೆ,

ಹದ್ದು, ಮೊದಲಾದ ಬಲಿಜಂತುಗಳು, ತಮ್ಮ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕೊಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಿಡ್ಡಿವುವು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವನು ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪಹಣದ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ತಾನೇ ಮೇಲೆಂದು ತಿಳಿದು, ಗುರುಹಿಂಯರನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ, ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಸಂದೇಹಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಅನವರತವೂ ಆ ಹಣದ ಚಿಂತೆಯಿಂದಲೇ. ಕೊಂಗೆ ಕೃಶನಾಗುತ್ತ, ಪಿಶಾಚದಂತೆ ಅಹಣವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿರುವನೋ, ಅವನು ಹಿಂದೆ ತಾನು ಆ ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಅದನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಆಗಾಗ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೂಟೆಕಟ್ಟಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು, ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸೂಜೀಮುಖವೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿಳುವನು. ಅಲ್ಲಿ ಯಮಭಟರು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊಲಿಯವಂತೆ ಪಾಪಸ್ವರೂಪನಾದ ಇವನ ದೇಹವನ್ನು ಸೂಜಿಯಿಂದ ಚುಚ್ಚಿ, ದಾರವನ್ನಿಳಿಯುವರು. ಈವಿಧವಾದ ಅನೇಕಯಾತನಾಸ್ಥಳಗಳು ಆ ಯಮಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷೋಪಲಕ್ಷವಾಗಿರುವುವು. ಈ ನರಕಗಳಲ್ಲಿ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪಾಪಿಷ್ಠರಂತೆ ಇನ್ನೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ಪಾಪಮಾಡಿದವರಿಗೆ, ಅವರವರ ಪಾಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಯಾತನಾಸ್ಥಳಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇದರಂತೆಯೇ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದವರು ಸ್ವರ್ಗಾದಿಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಪುಣ್ಯಫಲಗಳಾದ ಸುಖಗಳನ್ನನುಭವಿಸುವರು. ಈ ಮೇಲೆಹೇಳಿದ ಎರಡು ಬಗೆಯವರೂ, ಆಯಾ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿ ಮಿಕ್ಕ ಪುಣ್ಯಪಾಪಶೇಷವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ಜನ್ಮವನ್ನೆತ್ತುವರು. ಇದೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದವರು ಸುತ್ತತಕ್ಕ ಗತಿಗಳು. ನಿವೃತ್ತಿಧರ್ಮವನ್ನು ಹಿಡಿದವರಿಗೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿಲ್ಲದ ಮುಕ್ತಿಯು ಲಭಿಸುವುದು. ಇದನ್ನು ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿರುವೆನಷ್ಟೆ? ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಕೋಶವೆಲ್ಲವೂ ಇಷ್ಟೇ! ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಕೋಶವನ್ನೇ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕುಲೋಕಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನೂ, ಇದರ ಕೆಳಗಿರುವ ಅತಲಾದಿಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಭೂ

ಲೋಕವೆಂದೂ, ಮೇಲಿರುವ ಮಹರ್ಲೋಕಾದಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ದ್ಯುಲೋಕವೆಂದೂ, ಇವರನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಂತರಿಕ್ಷಲೋಕವೆಂದೂ ವಿಭಾಗಿಸಿ, ಈ ಅಂಡಕೋಶವು ಮೂರುಲೋಕಗಳಿಂದ ಅಡಗಿರುವುದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ವಿವರಿಸಿರುವೆನು. ಇದರಲ್ಲಿರುವ ಒಳಭೇದಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪುರಾಣಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಡಕೋಶವು ಹದಿನಾಲ್ಕುಲೋಕಗಳುಳ್ಳದಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೆ, ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳೆಂಬ ಎರಡುರೂಪಗಳುಂಟೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೆನಲ್ಲವೆ! ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೇ ಭಗವಂತನ ಸ್ಥೂಲರೂಪವೆಂದು ತಿಳಿ! ಏಕೆಂದರೆ, ಆ ಭಗವಂತನು ತನಗೆ ಶರೀರವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸತ್ತ್ವಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ತೋರಿಸಿದಾಗ, ಈ ಪ್ರಪಂಚಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಅದುದರಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನ ಸ್ಥೂಲರೂಪವನ್ನೇ ಈಗ ನಿನಗೆ ವಿವರಿಸಿದಂತಾಯಿತು! ಭಗವಂತನ ಸ್ಥೂಲರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸತಕ್ಕ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಯಾವನು ಅರಿಯಿರಿ ಕೇಳುವನೋ, ಯಾವನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹೇಳುವನೋ, ಯಾವನು ಇದನ್ನು ಪಠಿಸುವನೋ ಅವನು, ವೇದಾಂತಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿಯೂ, ದಿವ್ಯಮಂಗಳವಿಗ್ರಹಪತಿತ್ವವಾಗಿಯೂ, ಅತ್ಯಂತಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವೆಂಬ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲನು ಏಕೆಂದರೆ ಮೊದಲು ಸ್ಥೂಲರೂಪವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ, ಅದು ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಭಗವಂತನ ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪಗಳೆರಡನ್ನೂ ಗುರುತಿಸುವಾಗ ಕೇಳಿ, ಮೊದಲು ಸ್ಥೂಲರೂಪವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧಾರಣಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ದಿವ್ಯಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವೆಂಬ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಬಹುದು ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇದುವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ವಿಷಯಗಳಿಂದ, ಭೂಮಿ, ಅದರೊಳಗಿನ ದ್ವೀಪಗಳು, ಅದರಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಷವಿಭಾಗಗಳು, ಪರ್ವತನದೀನದಗಳು, ಅಂತರಿಕ್ಷ, ಸಮುದ್ರಗಳು, ಪಾತಾಳಾದಿವಿವರಗಳು, ದಿಕ್ಕುಗಳು, ನರಕಗಳು, ನಕ್ಷತ್ರಗಳು, ಮೊದಲಾದ ವಿ.

ಭಾಗಗಳಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಜೀವರಾತಿಗಳಿಗೂ ನೆಲೆಯಾದ, ಮತ್ತು ಅಶ್ವರ್ಯಕರವಾದ ಆ ಭಗವಂತನ ಸ್ಥೂಲರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದಂತಾಯಿತು.” ಎಂದು ಶುಕಮುನಿಯು ಪರೀಕ್ಷಿತ್ತಿಗೆ ಹೇಳಿದುದಾಗಿ, ಸೂತಪಾರಾಣಿಕನು ಶಾನಕಾದಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಇದು ಇಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಪಂಚಮಸ್ಕಂಧವು ಸಮಾಪ್ತವು.

ಶುಭಮಸ್ತು.

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ.

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವು

ವ್ಯಾಸ ನೃಸಿಂಹ

ಅ ಜಾ ಮಿ ಳ ನ ಕ ಥೆ.

—●— { ವಿಷ್ಣು ದೂತರಿಗೂ, ಯಮದೂತರಿಗೂ ನಡೆದ ಸಂವಾದಗಳು. } —●—

ತಿರುಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುವನು
 “ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ! ನಿನ್ನಿಂದ ನಾನು ಇದುವರೆಗೆ ಅನೇಕವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಂ
 ತಾಯಿತು ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕರ್ಮ
 ಯೋಗದಿಂದಲೂ, ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯತಕ್ಕ ಚ್ಛಾನಯೋಗದಿಂ
 ದಲೂ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ
 ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಸಂಸಾರಬಂಧವನ್ನು ನೀಗಿ ಮೋಕ್ಷ
 ಹೊಂದತಕ್ಕ ನಿವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗವು ನಿನ್ನಿಂದ ಮೊದಲೇ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.
 ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳಿಂದ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಸುಖದುಃಖಗಳಿಗೆ ಕಾರ
 ãವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸದೆ, ಆಗಾಗ ದೇಹವನ್ನು ತ
 ಗುಲುಕಟ್ಟುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗವೂ ನಿನ್ನಿಂದ ತಿಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಮ
 ತ್ತು ಅಧರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗತಕ್ಕ ನಾನಾವಿಧನರಕಗಳೂ ನಿನ್ನಿಂ
 ದ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸ್ವಾಯಂಭುವಮನ್ವಂತರವನ್ನೂ,
 ಆ ಮನುವಿನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಪ್ರಿಯವ್ರತೋತ್ತಾನಪಾದರ ವಂಶವನ್ನೂ, ಆ

ವರ ಚರಿತ್ರಗಳನ್ನೂ ನಿನ್ನಿಂದ ನಾನು ತಿಳಿದುದಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ದ್ವೀಪಗಳು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಷವಿಭಾಗಗಳು, ಸಮುದ್ರಗಳು, ಪರ್ವತಗಳು, ನದೀನದಿಗಳು, ಉದ್ಯಾನವನಗಳು, ಆಯಾ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳು, ಈ ಭೂಮಂಡಲದ ಸ್ಥಿತಿ, ಅಳತೆ, ವಿಭಾಗಮುಂತಾದುವು, ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ದ್ಯುಲೋಕದ ಸ್ಥಿತಿ, ಅತಲದಿಂದ ಪಾತಾಲದವರೆಗೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ವಿವರಗಳು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕ್ರಮದಿಂದಲೇ ನಿನ್ನಿಂದ ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಇದರಮೇಲೆ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಮತ್ತೊಂದುಂಶವುಂಟು ಪಾಪಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಸಂಭವಿಸತಕ್ಕ ಅನೇಕ ನರಕಯಾತನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಅನೇಕಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು, ನರಕಯಾತನೆಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಈಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಉಪಾಯಗಳೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ, ಅದನ್ನೂ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕಮುನಿಯು, “ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು! ಮನುಷ್ಯನು, ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಗಳೆಂಬ ತ್ರಿಕರಣಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪಾಪವನ್ನೂ, ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾದಿಗಳಿಂದ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹಾಗಿಲ್ಲದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವನು ಮರಣಹೊಂದಿದಮೇಲೆ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಆಯಾಪಾಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸದೆ ತೀರದು! ಇದು ನಿಶ್ಚಯವು! ಆದುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು, ತನಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ದೇಹಬಲವಿರುವಾಗಲೇ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾದಿಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಪಾಪವನ್ನು ನೀಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ರೋಗಗಳ ಮರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದವೈದ್ಯನು. ಆ ವ್ಯಾಧಿಯ ಬಲಾಬಲವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆಮಾಡುವಂತೆ, ಪಾಪಗಳ ಗುರುಲಾಘವಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದಿಂದ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು” ಎಂದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು. “ಓ ಮಹರ್ಷಿ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನೋಡಿಯಾಗಲಿ, ಹಿರಿಯರಿಂದ ಕೇಳಿಯಾಗಲಿ ಪಾಪವೆಂದು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ವಿಷಯಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಪಾಪವನ್ನು ನಡೆಸಿದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೇನು? ಇದಲ್ಲದೆ, ಒಬ್ಬನು, ಒಂದು

ಪಾಪಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆಯೂ ಇಂದ್ರಿಯಚಾಪಲ್ಯದಿಂದ ತಿರುಗಿ ಪಾಪವನ್ನು ನಡೆಸಬಹುದು. ಆಗಾಗ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಬಂದು ತಿರುಗಿ ತನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ ಮಣ್ಣು ನೆರಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಆನೆಯ ಸ್ಥಾನದಂತೆ, ಆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವು ಕ್ಷಮೆಯೋಜನವಾಗುವುದಲ್ಲವೆ? ಅದುದರಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಪಾಪನಿವೃತ್ತಿಗೆ ಉಪಾಯವೇನೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕ ಮುನಿಯು “ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು! ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಪಾಪವೆಲ್ಲವೂ ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ನೀಗಲಾರದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕರ್ಮದಿಂದ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಎಂದಿಗೂ ಪರಿಹಾರವಿಲ್ಲ! ಅಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೆಂಬುದು ಆಯಾ ಕಾಲದ ಪಾಪವನ್ನು ನೀಗಿಸುವುದೇ ಹೊರತು, ಹಿಂದುಮುಂದಿನ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ನೀಗಿಸಲಾರದು. ಆದರೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ! ರೋಗಗಳಿಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ಉಪಶಮನಕ್ಕಾಗ್ಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಔಷಧಿಯಂತೆ, ಇದು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ಪಾಪವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡುವುದು. ಪರಮಾತ್ಮೋಪಾಪಸನವನ್ನು ತಿಳಿಯದವಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕಪಾಪಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರವೇ ಈ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳು ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು. ಪಥ್ಯಾನ್ನವನ್ನು ಭುಜಿಸತಕ್ಕವನು ರೋಗಗಳಿಗೇ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಸುಖವಾಗಿ ಜೀವಿಸುವಂತೆ, ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರು, ಪಾಪಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲದೆ ನಿರತಿಶಯವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು ಆ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ದೇಹಧಾರಣೆಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟೇ ಅನ್ನವನ್ನು ಉಚಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಋತುಕಾಲದಲ್ಲಿಹೊರತು ಇತರಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಸಂಭೋಗಿಸದಿರುವುದು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನಡಗಿಸಿಡುವುದು, ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಸತ್ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವುದು, ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದು, ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಹಿತವನ್ನು ಕೋರುವುದು, ಅಚಾರಪರನಾಗಿರುವುದು, ಸುಳ್ಳಾಡದಿರುವುದು, ಕಾಮವನ್ನಡಗಿಸುವುದು, ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ನಿ

ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಸುವುದು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಹಾನಂದರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸೇರಬಹುದು. ಸುಖದುಃಖಾದಿವ್ಯಂದ್ವಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಬಲ್ಲವರಾಗಿಯೂ, ಧರ್ಮಜ್ಞರಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪಂಚತರು, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಈ ನಿಯಮಗಳನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತ, ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು ಬಿದಿರುಮೆಳೆಯನ್ನು ದಹಿಸುವಂತೆ, ತಮ್ಮ ಮನೋವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಂಟಾದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ದಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು! ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಮಹಾತ್ಮರು, ತಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಾಸುದೇವನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ, ತಪಸ್ಸು ಮೊದಲಾದ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು, ಸೂರ್ಯನು ಹಿಮವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವಂತೆ, ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷವಿರೋಧಿಗಳಾದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಲಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಆದರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷವುಂಟು. ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದರಿಂದ, ಮನುಷ್ಯನು ಹೇಗೆ ಪಾಪವಿಮುಕ್ತನಾಗುವನೋ, ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ಪಾಪವಿಮೋಚನವನ್ನು ಹೊಂದಲಾರನು. ಆದುದರಿಂದ ಪಾಪವಿಮೋಚನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪವಿತ್ರನಾಗುವುದಕ್ಕೆ, ಭಕ್ತಿಯೋಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೇ ಮೇಲೆನಿಸಿರುವುದು! ಬಹಳ ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು. ಇದರಿಂದ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಿರ್ಭಯವಾದಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಬಹುದು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಮಹಾತ್ಮರು, ಈ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ನಿತ್ಯಾನಂದರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಈ ಭಕ್ತಿಯೋಗವೊಂದೇ ಅನೇಕನರಕಯಾತನೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೀಗಿಸುವುದು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಒಮ್ಮೆ ಯಾದರೂ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸದಪಾಪಿಷ್ಠರು, ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡರೂ, ಹೆಂಡದ ಗಡಿಗೆಯನ್ನು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ತಂದಂತಾಗುವುದೇಹೊರತು, ಅದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅತ್ಯಶುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗಲಾರದು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೆಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವನಾ

ಗಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ಒಂದಾವರ್ತಿ
ಯಾದರೂ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದರೆ, ಅವರ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳಿಗೂ ಅದೇ ಪ್ರಾ
ಯಶ್ಚಿತ್ತವಾಗುವುದು. ಅಂತವರು ಯಮನನ್ನಾಗಲಿ, ದಂಡಧಾರಿಗಳಾದಯ
ಮಭಟರನ್ನಾಗಲಿ ಎಂದಿಗೂ ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡಲಾರರು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ !
ಒಂದಾವರ್ತಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಫಲವನ್ನು
ಹೊಂದುವಾಗ, ದೃಢವಾದ ಭಕ್ತಿ ಯಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾದವನ್ನು ನಂ
ಬಿದವರು ತಮ್ಮ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನೀಗಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರೆಂಬುದ
ಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವೇನಿದೆ? ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುದೂತರಿಗೂ, ಯಮದೂತ
ರಿಗೂ ನಡೆದ ಸಂವಾದರೂಪವಾದ ಒಂದು ಹಳೆಯ ಇತಿಹಾಸವುಂಟು.
ಅದನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು.

ಕನ್ಯಾಕುಬ್ಜವೆಂಬ ದೇಶದಲ್ಲಿ, ಅಜಾಮಿಳನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿದ್ದನು.
ಅವನು ತನ್ನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೊರೆದು, ಅಚಾರಹೀ
ನನಾಗಿ, ಶೂದ್ರಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಆಕೆಯ ಸಂಬಂಧ
ದಿಂದ ಕೇವಲಪತಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಜೂಜು, ವಂಚನೆ, ಕಳವು, ಮುಂತಾದ
ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದಲೇ ಕುಟುಂಬಭರಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಸಜ್ಜನನಿಂದಿ
ತನಾದ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಾಲದಿದ್ದಾಗ ಪಶುಪ
ಕ್ಷಿ ಮೃಗಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದನು, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತನಗೆ
ಶೂದ್ರಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನೇ ಮುದ್ದಿಸಿ ಪೋಷಿಸುತ್ತ, ತನ್ನ ಆ
ಯುಕ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಂಬತ್ತೆಂಟುವರ್ಷಗಳನ್ನೂ ಹೀಗೆ ಆಶುಚಿಯಾಗಿ ಕಳೆದು
ಬಿಟ್ಟನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇವನಿಗೆ ಹತ್ತುಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಇವರಲ್ಲಿ
ಕೊನೆಯ ಮಗನಿಗೆ ನಾರಾಯಣನೆಂದು ಹೆಸರು. ಇವನು ಇನ್ನೂ ಬಾಲ
ನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರೇಮಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದನು.
ವೃದ್ಧನಾದ ಆ ಅಜಾಮಿಳನು, ಮುದ್ದುನುಡಿಗಳಿಂದ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವ
ಆ ಮಗುವಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಟ್ಟಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಆ ಮಗುವಿನ ಬಾಲಕ್ರೀಡೆ
ಗಳನ್ನು ನೋಡಿನೋಡಿ ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಪುತ್ರಪ್ರೇಮದಿಂದ, ತಾ
ನು ಭುಜಿಸುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಆ ಬಾಲಕನಿಗೂ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವನು.

ತಾನು ಕುಡಿಯುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅದಕ್ಕೂ ಕುಡಿಸುವನು ತಾನು ತಿನ್ನುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅದಕ್ಕೂ ತಿನ್ನಿಸುವನು. ಹೀಗೆ ಪುತ್ರೋಪದಿಂದ ಬುದ್ಧಿಹೀನನಾಗಿ, ತನ್ನ ಬೆನ್ನಹಿಂದೆ ಕಾದಿರುವ ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಯನ್ನೂ ಕಾಣದೆ ಮೈಮರೆತಿದ್ದನು ಕೊನೆಗೆ ಮೃತ್ಯುಕಾಲವು ಸಮೀಪಿಸಿದಾಗಲೂ ಆ ತನ್ನ ಮುದ್ದುಮಗನನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇವನನ್ನು ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಭಯಂಕರಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ, ಸುರಾಮಂದಿ ಯಮಭಟರು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪಾಶವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಂದು, ಇವನ ಮುಂದೆ ನಿಂತರು. ಗಂಟುಮುಖದಿಂದಲೂ, ಉರ್ಧ್ವಮುಖವಾದ ರೋಮಗಳಿಂದಲೂ ಮಹಾಭಯಂಕರಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ಆ ಯಮದೂತರನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ, ಅಜಾಮಿಳನು ಭಯದಿಂದ ತತ್ತಳಿಸುತ್ತ, ದೂರದಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತನಿಂತಿದ್ದ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ. “ನಾರಾಯಣಾ!” ಎಂದು ಉಚ್ಚಸ್ವರದಿಂದ ಕೂಗಿಕೊಂಡನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಆಗಿನ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ! ಮರಣೋನ್ಮುಖನಾಗಿದ್ದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಬಾಯಿಂದ, ಈ ಭಗವನ್ನಾನುವು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದೊಡನೆ, ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದ ಮೂರು ಮಂದಿ ವಿಷ್ಣು ದೂತರು, ತಟ್ಟನೆ ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದಿಳಿದು ಬಂದು, ಇವನ ಮುಂದೆ ನಿಂತರು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ದಾಸೀಪತಿಯಾದ ಆ ಅಜಾಮಿಳನೆಂಬ ಪಾಪಿಜೀವನನ್ನು, ಹೃದಯದಿಂದ ಬಲಾತ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಎಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಯಮದೂತರನ್ನು “ಬೇಡ ಬೇಡ” ವೆಂದು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು ಆಗ ಆ ಯಮದೂತರು, ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಆ ವಿಷ್ಣು ದೂತರನ್ನು ಘೋಷಿ, ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಸ್ತಬ್ಧರಾಗಿ, ಹೀಗೆಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುವರು “ಎಲೈ ನೀವು ಯಾರು? ಆಹಾ! ನಿಮಗೆ ಧರ್ಮರಾಜಾಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ತಡೆಯುವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವೆ? ನೀವು ಯಾರ ಕಡೆಯವರು? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರುವಿರಿ? ನೀವು ಇವನನ್ನು ಬಿಡಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ನೀವೇನು ದೇವತೆಗಳೇ? ಉಪದೇವತೆಗಳೇ? ಅಥವಾ ಸಿದ್ಧರೆ? ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳೋ ಕಮಲದಳಗಳಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುವು! ನಿಮ್ಮ ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಪೀತಾಂಬರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಿಮಡಿಯೂ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಕಿರೀಟವೂ, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಕುಂಡಲ

1116. ಯಮದೂತರು ಅಜಾಮಿಳನನ್ನು ಪಾಶಗಳಿಂದ ಬಿಗಿದು ಎಳೆಯುತ್ತಿ-
ರುವಾಗೆ, ವಿಷ್ಣುದೂತರು ಬಂದು ತಡೆದುದು.

ಗಳೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವುವು! ಕಂಠದಲ್ಲಿ ತುಲಸೀಮಿಶ್ರವಾದ ಪದ್ಮಮಾಲಿಕೆಯು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವುದು! ನವಯೌವನದಿಂದ ಸುಂದರರಾದ ಸಿಮಗೆ ಈ ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳೇನು? ಆ ಭುಜಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಣಬತ್ತಳಿಕೆಗಳನ್ನೂ, ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಪದ್ಮಗಳನ್ನೂ, ಖಡ್ಗವನ್ನೂ, ಧರಿಸಿ ದೇಹಕಾಂತಿಯಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವಿರಲ್ಲಾ? ಇಂತಹ ಮಹಾಪುರುಷಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದೂ ನೀವು, ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ಯಮಕಿಂಕರರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಸ್ವೇಧಿಸುವುದು ನ್ಯಾಯವೇ? ಇದರ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದರು. ಆಗ ವಿಷ್ಣು ದೂತರು, ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ನಗುತ್ತ, ಮೇಘುಧ್ವನಿಯಂತೆ ಗಂಭೀರವಾದ ಸ್ವರದಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. “ಓಹೋ ನೀವು ಯಮಧರ್ಮರಾಜನ ಕಿಂಕರರಷ್ಟೆ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನೀವು ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಸಿಂಹಿಯವನ್ನು ಜೆನ್ನಾಗಿ ಬಿಲ್ಲವರಾಗಿರಬೇಕು! ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಸಿಮಗೆ ತಿಳಿದ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಮಗೂ ತಿಳಿಸಬಹುದಲ್ಲವೇ? ನೀವು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ದಂಡಿಸತಕ್ಕವರಾಗಿದ್ದರೆ, ನಿಮ್ಮ ದಂಡನೆಯಮಗಳೇನು? ಇವನನ್ನು ಏತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬಂಜಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದು? ಇವನ ತಪ್ಪೇನು? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡದವರಲ್ಲರೂ ದಂಡನಾರ್ಹರೇ? ಅಥವಾ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರವೇ ನಿಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವರೆ? ಈ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದರು. ಅದಕ್ಕಾ ಯವನದೂತರು “ಎಲೈ! ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಇಷ್ಟು ವಿಚಾರವೇಕೆ? ವೇದವಿಹಿತವಾದುದು ಧರ್ಮವು! ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದುದೆಲ್ಲವೂ ಅಧರ್ಮವು. ಈ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸತಕ್ಕ ವೇದವೆಂಬುದು, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಸ್ವಾಸರೂಪವಾಗಿ ಹೊರಬಿರುವುದು. ಹೀಗೆ ಸಾಕ್ಷಾನ್ನಾರಾಯಣನಿಂದಲೇ ಅವಿರ್ಭವಿಸಿ, ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದು. ಅದು ಅನಾದಿಯೆಂದೂ, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಾಶವಿಲ್ಲದುದೆಂದೂ, ಇದರಲ್ಲಿಯಾವ ದೋಷಗಳನ್ನು ಶಂಕಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಕೇಳಿರುವೆವು. ಸರ್ವಾತ್ಮಕನಾದ ನಾರಾಯಣನು, ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲೇ ಹೀಗೆ ವೇದವೆಂದೂ, ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿಗಳೆಂದೂ, ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಸತ್ತ್ವರಜಸ್ತಮೋಗುಣಮಯಗಳಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಆಯಾಗುಣಗಳೇಡನೆಯೂ,

ಅಯಾ ನಾಮಗಳೊಡನೆಯೂ, ಅಯಾಕ್ರಿಯೆಗಳೊಡನೆಯೂ, ಅಯಾ ರೂಪಗಳೊಡನೆಯೂ ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಅದುದರಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾ ನ್ನಾರಾಯಣನೇ ವೇದಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವನು ಅದರೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರಿಗಳು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳು, ಅನೇಕವಾಗಿರುವಾಗ, ಅವೊಂದೊಂದನ್ನೂ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೆ” ಎಂದು ನೀವು ಕೇಳಬಹುದು. ಮನುಷ್ಯರು ಆಗಾಗ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸೂರ್ಯನೂ, ಅಗ್ನಿಯೂ, ಆಕಾಶವೂ, ದೇವತೆಗಳೂ ಗೋವುಗಳೂ, ಚಂದ್ರನೂ, ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳೂ, ಜಲವೂ, ಭೂಮಿಯೂ, ಕಾಲವೂ, ನಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಾದ ಧರ್ಮರಾಜನೂ, ಸಾಕ್ಷೀ ಭೂತರಾಗಿ, ಯಾವಾಗಲೂ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಕಾದು ನೋಡುತ್ತಿರುವರು ಇವರಿಂದ ಅವರವರು ಆಗಾಗನಡೆಸಿದಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದ ಆಯಾ ಪಾಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವರವರು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವರು. ಪಾಪಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷೆಯೇ ಹೊರತು ಪಾಪವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯೂ ಇರದು ಅದರೆ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಮೇಲೆ ಪಾಪಪುಣ್ಯಗಳೆರಡನ್ನೂ ನಡೆಸಿಯೇ ನಡೆಸುವನು. ಅದುದರಿಂದ ಅಯಾ ಪಾಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ದಂಡಸಲ್ಪಡುವರು. ದೇಹವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಹುಟ್ಟಿದವನಾವನೂ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಡೆ ಸುಮ್ಮನಿರಲಾರನು. ಈ ದೇಹಸಂಬಂಧವಿದ್ದಾಗ, ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಆಗಾಗ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ, ಮತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವನು. ಅಯಾ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಫಲವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುವನು. ಧರ್ಮವನ್ನಾಗಲಿ, ಅಧರ್ಮವನ್ನಾಗಲಿ ಯಾವನು ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಡೆಸುವನೋ, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆಯೇ ಸುಖದುಃಖಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವನೇ ಹೊರತು, ಧರ್ಮದಿಂದ ನರಕವನ್ನಾಗಲಿ, ಅಧರ್ಮದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನಾಗಲಿ, ಅಲ್ಪ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಅಪಾರ ದುಃಖವನ್ನಾಗಲಿ, ಅಲ್ಪಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮಸುಖವನ್ನಾಗಲಿ ಪಡೆಯಲಾರನು. ಎಲೈ ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠರೆ! ಅವರವರು ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಸಾತ್ವಿಕ ತಾಮಸ ರಾಜಸಗಳೆಂಬ ಕರ್ಮಭೇದಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸುಖದುಃಖ

ಮೋಹಗಳನ್ನನುಭವಿಸುವಂತೆ ಲೋಕಾಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಉಂಟೆಂದು ನಾವು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಮನುಷ್ಯನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸುವ ಸುಖದುಃಖ ಮೋಹಾದಿಗಳು, ಅವನ ಹಿಂದುಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳ ಧರ್ಮಾ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ, ಆ ಕರ್ಮಾಚರಣೆಗೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ, ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳೂ, ಅವಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯೂ, ಅವನ ಹಿಂದುಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳ ಸುಖದುಃಖಾದಿಗಳಿಗೆ ಸೂಚಕವಾಗುವುವು. ಇದಲ್ಲದೆ ಸರ್ವದಾ ಸರ್ವಹೃದಯಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿಯೂ, ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು, ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂಕೋಚಹೊಂದದ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನವಿಕಾಸದಿಂದ, ಆಯಾ ಜೀವ ರಾಶಿಗಳು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದಿರುವನು. ಅವರವರ ಪಾಪಪುಣ್ಯಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವರವರಿಗೆ ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಜೀವನು ಆಗಾಗ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳು ಉತ್ತರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ, ಆಗಾಗಲೇ ತೀರಿ ಹೋದರೂ, ಆಯಾ ಕರ್ಮಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹರೂಪವಾದ ಸಂಕಲ್ಪವೆಂಬುದು, ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬರುವುದರಿಂದ, ಜೀವನು ಅದನ್ನನುಸರಿಸಿ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನನುಭವಿಸುವನು. “ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಶುಭಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ಆಚರಿಸಿ, ಭಗವದನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಯಾವಾಗಲೂ ಸುಖದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬಾರದೆ?” ಎಂದರೆ, ಅದೇನೋ ಯುಕ್ತಕಾರ್ಯವೇ ! ಆದರೆ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿರುವವನು ತನ್ನ ಹಿಂದೆಮುಂದೆ ಇರುವ ವಸ್ತುಗಳೊಂದನ್ನೂ ಕಾಣಲಾರದೆ, ತನ್ನ ಶರೀರವೊಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲನು. ಕನಸನ್ನು ಕಾಣುವವನು ಆ ತನ್ನ ನಿಜವಾದ ಶರೀರವನ್ನೂ ಮರೆತು, ಸ್ವಪ್ನ ದೇಹವನ್ನೂ, ಸ್ವಪ್ನ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರುವನೇ ಹೊರತು ಬೇರೊಂದನ್ನೂ ಕಾಣಲಾರನು. ಹಾಗೆಯೇ ಜೀವನು ದೇಹಾಭಿಮಾನವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ವಶನಾಗಿ, ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಅದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಸಂಕೋಚವನ್ನು ಹೊಂದಿದಾಗ, ಆಗ ತನಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ

ಕಾಣುವ ತನ್ನ ದೇಹಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವನೇ ಹೊರತು. ತನ್ನ ಹಿಂದುಮುಂದಿನ ದೇಹಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರನು. ಆಗ ಜೀವನಿಗೆ ಹಿಂದುಮುಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳ ಸ್ಮರಣೆಯೇ ತಪ್ಪಿಹೋಗುವುದು ಅದುವರಿಂದ ಆಗಿನ ದೇಹದ ಶೋಷಣೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ನಡೆಸುವನೇ ಹೊರತು, ಪರಮಪುರುಷನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾರನು.

ಹೀಗೆ ಜೀವಾತ್ಮಿಗಳು ಅನಾಹುತವಾದ ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಸ್ವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆತು, ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವುಗಳಾಗಿಯೂ, ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಆಯಾ ಗುಣಗಳನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಿ ಸತಕ್ಕವುಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ತಿರುಗಿತಿರುಗಿ ಜನ್ಮಗಳನ್ನೆತ್ತುತ್ತಿರುವವು. ಶರೀರವನ್ನೆತ್ತಿದ ಜೀವನು ಐದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಐದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧಾದಿವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಿರುವನು. ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಒಳಹೊಕ್ಕಿರುವನು. ಮೇಲೆಹೇಳಿದ ಐದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಗಂತಲೂ, ಐದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗಿಂತಲೂ, ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾಗಿ, ಹವನಾರಸಮಯವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಮನಸ್ಸೆಂಬುದು, ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೂ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಗೂ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವುದು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಈ ಹದಿನಾರು ತತ್ವಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾಗಿ, ಹದಿನೇಳನೆಯದೆನಿಸಿಕೊಂಡಜೀವಪುರುಷನು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿರುವುದು, ಆ ಮನಸ್ಸೆಂಬಂಥದಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ತಾನು ಸುಖದುಃಖಮೋಹಾದಿಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವುದು. ಮೇಲೆಹೇಳಿದ ಎತ್ತ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಪಂಚಭೂತಗಳು, ಮನಸ್ಸು, ಎಂಬೀ ಹದಿನಾರು ಅವಯವಗಳಿಂದಲೂ, ಅವಿದ್ಯೆ, ಕರ್ಮ, ನಾಶನೆಯೆಂಬ ಮೂರುಬಗೆಯ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಲಿಂಗಶರೀರವೆಂಬುದು, ಜೀವನನ್ನು ಜನ್ಮಜನ್ಮಕ್ಕೂ ಅಂಟಿಬರುತ್ತ, ಕಾರ್ಯದಶಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲಾಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕಾಣುವುದು. ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರವೇ ಆಗಾಗ ಜೀವನಿಗೆ ಹರ್ಷಶೋಕಭಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿಯೂ, ಗರ್ಭವಾಸ ಜರಾಮರಣಾ

ದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಸತಕ್ಕದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸಂಸಾರವನ್ನು ತಗುಲುಕಟ್ಟುವುದು. ಈವಿಧವಾಗಿ ದೇಹಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಜೀವನು, ಅದೇ ಹವಸ್ಸೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಜಯಿಸಲಾರದೆ, ತಾನೇ ಅವುಗಳಿಗೆ ವಶನಾಗಿ ಅವು ಎಳೆದಹಾಗೆ ಹೋಗುವನು. ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಬಲಾತ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುವನು. ಪಟ್ಟಿಯ ಹುಳುವಿನಂತೆ ತಾನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ, ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾನೇ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು, ದೇಹವನ್ನೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುವನು. ದೇಹವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಯಾವ ಜೀವನೂ ಕೆಲಸಮಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿರಲಾರನು. ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೊನೆಗೆ ಕೂದಲನ್ನಾದರೂ ಕಿತ್ತಿತ್ತಿರುವನು. ಅನಾರ್ಥವಾಗಿ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ರುವ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಿಂದ, ಬಲಾತ್ಕಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಿಸಲ್ಪಡುವನು. ಜನನಮರಣಗಳಿಗೆ ಹೇತುವಾದ ಆಯಾ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಕೃತಿಯೆಂಬುದು, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಹದಿನಾರುತತ್ವಗಳೊಡನೆ ಆವೃಕ್ತವಾಗಿದ್ದು, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿವೇದರೂಪದಿಂದ ಸ್ಥೂಲಾಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವುದು ಇರುವ ಮೊದಲಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರಗಳಾಗಲಿ, ಅನಿ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥೂಲಶರೀರಗಳಾಗಲಿ, ಕರ್ಮತಾರಮ್ಯದಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುವುವು. ಈ ದೇಹಗಳು ಹುಟ್ಟುವಾಗ, ತಮ್ಮ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳ ಆಕಾರವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಹುಟ್ಟುವುವು. ಜೀವಾತ್ಮಗಳು, ಸಾತ್ವಿಕ ರಾಜಸ ತಾಮಸಗಳೆಂಬ ಮೂರುಬಗೆಯ ಕರ್ಮವಾಸನೆಯನ್ನೆ ಬಿಡಲಾರದೆ, ಆಯಾ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ, ಆಯಾ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶರೀರವನ್ನೂ ಹೊಂದುವುವು. ಎಲೈ ವಿಷ್ಣುದೂ ತರ! ಜೀವನಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧದಿಂದುಂಟಾಗತಕ್ಕ ಸಂಸಾರವೆಂಬುದು ಈವಿಧವಾಗಿರುವುದು. ಹೀಗೆ ಜೀವನಿಗೆ ಸಹಜವಲ್ಲದೆ, ಆಗಂತುಕವಾಗಿ ಬಂದು ತಗುಲುಕಟ್ಟಿದ ಈ ಸಂಸಾರವೆಂಬುದು, ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯೊಂದರಿಂದ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ ನಾಶಹೊಂದಬಹುದು. ನಾವು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಹಿ

ಡದು ಸಾಂಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದಿರಲ್ಲವೆ? ಆ ಕಾರಣವನ್ನು
 ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳಿರಿ! ಈ ಅಜಾಮಿಗಳೆನು ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿಬಲ್ಲ
 ವನು. ಸೌತೀಲ್ಯದಲ್ಲೆಯೂ, ಸದಾಚಾರದಲ್ಲೆಯೂ, ಶಮದಮಾದಿಗುಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ
 ಹೆಸರುಗೊಂಡವನು ಸ್ತ್ರೀಯ ಮುಖವನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿಯೂ
 ನೋಡದೆ, ದೃಢವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದವನು. ವಯಾರ್ಪ
 ಹೃದಯನಾಗಿ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಿಗೂ ಹಿತವನ್ನೇ ಕೋರುತ್ತಿದ್ದವನು ಜಿ
 ತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿಯೂ, ಸದಾ ಶುಚಿಯಾಗಿಯೂ ಇದ್ದವನು. ಯಾವಾಗ
 ಲೂ ಪ್ರಿಯವನ್ನೇ ನುಚುನುಡುತ್ತಿದ್ದವನು. ಎಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ
 ಸುಳ್ಳಾದುತ್ತಿದ್ದವನಲ್ಲ. ಸಾಪಿತ್ರಿ ಮೊದಲಾದ ಮಂತ್ರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಲ್ಲವ
 ನು ಗುರುಹಿರಿಯರನ್ನೂ, ಅತಿಥಿಗಳನ್ನೂ, ಅಗ್ನಿಯನ್ನೂ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ
 ವನು. ಇಷ್ಟು ಗುಣಾಢ್ಯನಾಗಿದ್ದರೂ ಗರ್ವಹೀನನಾಗಿ ಪರೋಪಕಾರಿಯಾ
 ಗಿದ್ದನು, ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವನಲ್ಲ! ಆಸೂಯೆಯಿಲ್ಲದವನು. ಇ
 ಷ್ಟು ಗುಣಾಢ್ಯನಾಗಿದ್ದ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ಒಮ್ಮೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಸಯ
 ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಫಲಪುಷ್ಟಗಳನ್ನೂ, ಸಮಿತ್ತುಗಳನ್ನೂ, ದರ್ಭಗಳನ್ನೂ
 ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದನು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು
 ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಆಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರನೊಬ್ಬನು ತನ್ನ
 ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ಕಾಮಾಂಧನಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡನು. ಆಕೆಂಗೆ
 ಸೂಕೂಡ ಮದ್ಯಪಾನದಿಂದ ಮತ್ತೇರಿ, ತೊಳಲುವ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವಳಾಗಿ
 ಮೈಮೇಲೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಮೈಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆಯು ಜಾರಿಹೋದುದನ್ನೂ
 ಕಾಣದೆ, ಮಾನದಮೇಲೆಯೂ ದೃಷ್ಟಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಲಜ್ಜಾಹೀನಳಾಗಿ, ಹಾಡು
 ತ್ತಲೂ, ಕುಣಿಯುತ್ತಲೂ, ನಗುತ್ತಲೂ ಬಂದು, ಆಗಾಗ ಆ ಶೂದ್ರನ
 ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟುತಿದ್ದಳು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಹೀಗೆ ಆಗಾಗ ಒಬ್ಬರನ್ನೊ
 ಬ್ಬರು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಆಗಾಗ ಮುಖವನ್ನೆತ್ತಿ ಮುತ್ತಿಕ್ಕುವುದು,
 ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಟಗಳಿಂದ ಗ್ರಾಮ್ಯಪಶುಗಳಂತೆ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ
 ರು. ಈ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಅಜಾಮಿಗಳನ ಮನಸ್ಸು ಕದಲಿತು.
 ದುರದೃಷ್ಟವಶದಿಂದ ಅವನೂ ಕಾಮಪೀಡಿತನಾಗಿ, ಆ ಶೂದ್ರಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ

ಕಣ್ಣಿಟ್ಟನು, ಅಗಲೂ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಮಾರನು, ಹಿಂದೆ ತಾನು ಗುರುಮುಖ
 ನಾಗಿ ಉಪದೇಶಹೊಂದುದ ಕ್ರಮದಿಂದ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವು
 ದಕ್ಕಾಗಿ, ತನ್ನಿಂದಾದಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿವೇಕದಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸುವುದ
 ಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದರೂ, ಕಾಮಪೀಡಿತನಾದ ಆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಡೆದಿಡಲಾರದೆ
 ಹೋದನು. ಇವನಿಗೆ ಆ ದಾಸಿಯ ನಿಸಿತ್ತನಾದ ಮನ್ಮಥಪಿತಾಜದಿಂದ
 ತನ್ನ ಪೂರ್ವಸ್ಥಿತಿಯೇ ಮರೆತುಹೋಗುವಂತಾಗಿ, ಆನವರತವೂ ಅವ
 ಳನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ
 ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಸಂಪಾದಿಸಿ ತಂದ ಹಣದಿಂದ, ಅ
 ಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮನೋಹರಗಳಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡು, ಆ ದಾ
 ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟು, ಅವಳನ್ನು ನಾನಾವಿಧದಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು
 ತಿದ್ದನು. ಅವಳು ತನ್ನನ್ನು ಒಂದಾವರ್ತಿ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿದಮಾ
 ತ್ರಕ್ಕೆ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವನ ವಿವೇಕವೆಲ್ಲವೂ ಕೆಟ್ಟಿತು. ಕೇವಲ ಪಾಪಾ
 ಚಾರಪರನಾಗಿ, ಸತ್ಕುಲಪ್ರಸೂತೆಯಾಗಿಯೂ ಪರಮಸೌಂದರ್ಯವತಿ
 ಯಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ತನ್ನ ಕೈಹಿಡಿದ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು, ಅವಳು ರಜಸ್ವಲೆ
 ಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಕೇವಲಮೂಢಬುದ್ಧಿ
 ಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಇದೇರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪಿತೃರ್ಜಿತನಾದ ಹಣವೆಲ್ಲವ
 ನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡಮೇಲೆ, ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಣವನ್ನು ಸಂ
 ಪಾದಿಸಿ ತಂದು, ಆ ದಾಸಿಯನ್ನೂ, ಅವಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಪೋ
 ಸಿಸುತ್ತಬಂದನು. ಹೀಗೆ ಆಜಾಮಿಳನು, ಶಾಸ್ತ್ರಮುಕ್ತಾದೆಯನ್ನು ಮೀರಿ,
 ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತ, ಸಜ್ಜನನಿಂದ್ಯವಾದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ
 ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಪಾಪಕಾರ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಆಯುಕಾಲವೆಲ್ಲವ
 ನ್ನೂ ಕಳೆದು ಬಿಟ್ಟನೇ ಹೊರತು, ಈ ಪಾಪಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನೂ
 ಮಾಡಿಕೊಂಡವನಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಪಾಪಿಯಾದ ಇವನನ್ನು ನಮ್ಮ ಪ್ರಭು
 ವಾದ ಯಮನ ಬಳಿಗೆ ಸಾಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆಬಂದೆವು. ಅ
 ಲ್ಲಿನ ನರಕಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದಹೊರತು ಇವನಿಗೆ ಶುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ. ಆ
 ನರಕಶಿಕ್ಷೆಯೇ ಇವನಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವು” ಎಂದರು. ಇದು ಮೊದಲನೆಯ
 ಅಧ್ಯಾಯವು.

—●—●—●— { ಏಷು ದೂತರು ಏಷು ನಾಮದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ
 ಳಿ ಅಜಾಮಿಳಿನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದುದು, ಅಜಾಮಿಳಿನು
 ತನ್ನ ಪಾಪಕ್ಕಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟುದು. } —●—●—●—

ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಕೇಳು! ಏಷು ದೂತರು ಧರ್ಮಜ್ಞರಾದುದರಿಂದ, ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೊಳೆತ್ತರ್ಕಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ, ಆ ಯಮಭಟರನ್ನು ಕೂರಿತು. “ಅಹಾ! ಏಸಿದು! ಧರ್ಮರಾಜನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಧರ್ಮವು ಕಾಲಿಟ್ಟಿರುವಂತಿದೆ! ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹರಲ್ಲದ ನಿರಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದು ನಿಮಗೆ ಧರ್ಮವೆ? ಅಹಾ! ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅನ್ಯಾಯವೇನುಂಟು! ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ದಂಡಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿರುವುದು! ನೀವು ಪಕ್ಷಪಾತವಿಲ್ಲದವರೆಂದು ಹೆಸರುಗೊಂಡವರು! ಮತ್ತು ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಿ ಆ ಮೂಲಕವಾದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕವರು! ಸಕಲ ಜೀವಗಳನ್ನೂ ಸಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡತಕ್ಕ ನೀವೇ ಹೀಗೆ, ಪೂರ್ವೋತ್ತರಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡದೆ, ನಿರಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ದಂಡಿಸಿ, ವೈಷಮ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದುವರು? ಇದಲ್ಲದೆ ನೀವು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಲ್ಲವರು! ಮತ್ತು ಪೂಜ್ಯರು! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಏವೇಕಿಗಳಾದ ನಿಮ್ಮಂತಹ ಹಿರಿಯರು ಯಾವರೇ ತಿಳಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುವರೋ, ಇತರರೂ ಆ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುವರು. ದೊಡ್ಡವನ ನಡತೆಯೇ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣವಾಗುವುದು. ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ನಡತೆಯಿಂದಲೇ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸತಕ್ಕವರಾಗಿಯೂ, ವೇದವಿಧಿಗಳನ್ನು ಮೀರದೆ ನಡೆಯತಕ್ಕವರಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿಮ್ಮಂತವರು, ನಿರಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ದಂಡಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವೆ? ನಂಬಿ ಬಂದು ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರೆಹೋಗುವವರನ್ನು ಕತ್ತಿಯಿಂದಿರಿದು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಯುಕ್ತವೆ? ದಯಾಳುಗಳಾದವರು ನಂಬಿದವರಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ದ್ರೋಹವನ್ನೆಣಿಸಲಾರರು. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಾದ ಧರ್ಮರಾಜನು, ಸಮವರ್ತಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ, ನಿರಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ದಂಡಿಸಲಾರನೆಂದು ಲೋಕವೆಲ್ಲವೂ ಅವನಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟಿರು

ವುದು. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ನಿರಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ದಂಡಿಸಿದರೆ ವಿಶ್ವಾಸಘಾತವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆ? “ಪರಮಪಾಪಿಷ್ಠನಾದ ಈ ಅಜಾಮಿಳನನ್ನು ದಂಡಿಸುವುದರಿಂದ ತಪ್ಪೇನು?” ಎಂದು ಸೇವು ಕೇಳಿಬಹುದು. ಹಾಗಲ್ಲ! ಇವನು ಎಷ್ಟೇ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದರೂ ಮೊತ್ತಕ್ಕೆ ಅವುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಇವನು ಕೋಟಿಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳೂ ಅದರಿಂದ ಕಳೆದುಹೋಗಿರುವುವು. ಇವನು ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ “ನಾರಾಯಣಾ” ಎಂಬ ನಾಲ್ಕಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದನಲ್ಲವೆ? ಆ ವಿಷ್ಣುನಾಮೋಚ್ಚಾರಣವೇ ಇವನ ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೆಂದೆಣಿಸಿರಿ! ಸ್ವರ್ಣಸ್ತೇಯ, ಸುರಾಪಾನ, ಮಿತ್ರದ್ರೋಹ, ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ, ಗುರುಹಾರಪರಿಗ್ರಹ, ಸ್ತ್ರೀಹತ್ಯೆ, ಅಪಿಹತ್ಯೆ, ರಾಜಹತ್ಯೆ, ತಂದೆತಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು, ಇವೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಮಹಾಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರೂಕೂಡ, ಒಂದಾವರ್ತಿ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಾಮಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಪಾಪವಿಮುಕ್ತರಾಗುವರು. ಅವರ ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳಿಗೂ ಅದೊಂದೇ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವು. ಯಾವನಿಧದಿಂದಲಾದರೂ ಆ ಹರಿನಾಮವು ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಬರೆ, ಅವರಿಗೆ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಹುಟ್ಟುವುದು. ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಆ ಹರಿಸ್ತರಣವೇಮೋಕ್ಷಕ್ಕೂ ದಾರಿಯಾಗುವುದು. ಈ ಭಗವನ್ನೂ ಮೋಕ್ಷಾರಣದಿಂದ ಪಾಪಶುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುವಂತೆ, ವೇದಾಧ್ಯಯನದಿಂದಾಗಲಿ, ಚಾಂದ್ರಾಯಣಾದಿವ್ರತಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಾಗಲಿ ಶುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗಲಾರದು. ಬ್ರಹ್ಮನಾದಿಗಳು ಹೇಳಿರುವ ಬೇರೆ ಯಾವನಿಧವಾದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳೂ, ವಿಷ್ಣುನಾಮೋಚ್ಚಾರಣವೆಂಬ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಈಡಾಗಲಾರವು. ಇತರ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡಲಾರವು. ಏಕೆಂದರೆ, ಒಂದು ಪಾಪಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಮೇಲೆಯೂ, ಮನಸ್ಸು ಬೇರೊಂದು ಪಾಪಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದೆ ಬಿಡದು! ಅದುದರಿಂದ ಮನಶ್ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಪಾಪವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲ

ಲವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ, ಭಗವಂತನ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸತಕ್ಕ ಆತನ ನಾಮಗಳನ್ನು ಚ್ಚರಿಸುವುದೇ ಮೇಲಾದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವು ಆದು ಸುಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾದ ಸತ್ವಗುಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಓ ಯಮಭಟರೆ ! ಈ ಅಜಾಮಿಳನು ಸಾಯುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವನ್ನಾಮವನ್ನು ಚ್ಚರಿಸಿದುದನ್ನು ನೀವೂ ಕೇಳಿರುವಿರಲ್ಲವೆ? ಇದರಿಂದ ಅವನ ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವು ನಡೆದು ಹೋಯಿತು! ನೀವು ಇವನನ್ನು ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆಳೆಯುವುದು ಯುಕ್ತವಲ್ಲ. “ಆದರೆ ಈ ಅಜಾಮಿಳನು ಸಾಯುವಾಗಲೂ ವೃತ್ತಮೋಹದಿಂದ, ತನ್ನ ಮಗನ ಹೆಸರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೂಗಿ ಕರೆದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣವನ್ನು ಮಾಡಿದಹಾಗಾಯಿತೆ”? ಎಂದು ನೀವು ಸಂದೇಹಿಸಬಹುದು. ಆದು ಹಾಗಲ್ಲ! ಸಂಕೇತದಿಂದಾಗಲಿ, (ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಹೆಸರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕರೆಯುವುದು) ಪರಿಹಾಸದಿಂದಾಗಲಿ, ನಾಲಗೆ ತೊದಲುವುದರಿಂದಾಗಲಿ, ಕ್ರೋಧಾವೇಶದಿಂದಾಗಲಿ, ತಿರಸ್ಕಾರಭರಭಾವದಿಂದಾಗಲಿ, ಭಗವನ್ನಾಮವು ಒಂದಾವರ್ತಿ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅದು ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳನ್ನೂ ನೀಗಿಸುವುದೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುವರು ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಅಜಾಮಿಳನು, ತನ್ನ ಮಗನ ಹೆಸರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕರೆಯುವನೆಂದಿಂದ, ಆ ಹರಿನಾಮವನ್ನು ಚ್ಚರಿಸಿದ್ದರೂ, ಅದರಿಂದಲೇ ಇವನ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೀಗಿರುವುವು. ಮತ್ತು, ಮೇಲಿಂದ ಬೀಳುವುದು, ಎಡವುವುದು, ಮೈ ಮುರಿಯುವುದು, ಸರ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಕಚ್ಚಲ್ಪಡುವುದು, ಜ್ವರಾದಿಗಳಿಂದ ಸಂಕಟಪಡುವುದು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಪತ್ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ, ಯಾವನು ಮೈ ಮರೆತಾದರೂ ಒಂದಾವರ್ತಿ “ಹರಿ” ಎಂಬ ಎರಡಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬಾಯಿಂದ ನುಡಿಯುವನೋ, ಅವನಿಗೆ ಅಕ್ಷಣವೇ ಸಮಸ್ತಪಾಪಗೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುವು. ಅವನು ಹಿಂದೆ ಎಷ್ಟೇ ಪಾಪಮಾಡಿದ್ದರೂ, ಯಮಯಾತನೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗತಕ್ಕವನಲ್ಲ! ಪುರಾತನಮಹರ್ಷಿಗಳು ಆಯಾ ಪಾಪಗಳೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿಯೂ ದೊಡ್ಡದಾಗಿಯೂ ವಿಧಿಸಿರುವರು. ತಪಸ್ಸು, ದಾನ, ಜಪ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಿಂದ

ದ ಅನೇಕ ಪಾಪಗಳು ನೀಗುವುವು. ಆದರೆ ಆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಲು ಆಯಾ ಕಾಲದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೀಗಿಸುವುವೆಂದೂ, ಅಪಾಪಕ್ಕೆ ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಾನವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಲಾರದು. ಭಗವಂತನ ಪಾದಸೇವೆಯಿಂದಲೇ ಮನಶ್ಶುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗಬೇಕಾಗಿರುವುದು. ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಅಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಭಗವನ್ನಾಮವನ್ನು ಬಾಯಿಂದನುಡಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅದು ಅವನ ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಭಸ್ಮಮಾಡುವುದು. ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿದರೂ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮುಟ್ಟಿದರೂ ಅದು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸದೆ ಬಿಡದು! ಶೌಷಧವನ್ನು ಕುಡಿಯುವ ರೋಗಿಯು ಅದರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ, ಅದರಿಂದ ಗುಣಹೊಂದುವನು. ತಿಳಿದಾಗಲಿ, ತಿಳಿಯದೆಯಾಗಲಿ, ಮೂಡದ ಭಗವನ್ನಾಮಸ್ಮರಣವೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಪಾಪನಿವಾರಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮನಶ್ಶುದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಎಲೈ ಯಮಭಟರೇ! ಈ ಅಜಾಮಿಗಳನು ಭಗವನ್ನಾಮವೆಂಬ ಮಂತ್ರದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ಅಥವಾ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ, ಆ ನಾಮಾಕ್ಷರಗಳು ಅವನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟುದರಿಂದ ಪಾಪವಿಮುಕ್ತನಾಗಿರುವನು. ಇವನಿಗೆ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ವೈಕುಂಠವೇ ಹೊರತು, ಯಮಲೋಕವಿಲ್ಲ! ಈ ಧರ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೇನಾದರೂ ಸಂದೇಹವಿದ್ದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಾದ ಧರ್ಮರಾಜನಲ್ಲಿಯೇ ಕೇಳಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಭಗವದಂಶಭೂತನಾದ ಆ ಯಮನು ಧರ್ಮರಹಸ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಚಿನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವನು” ಎಂದರು, ಹೀಗೆ ವಿಷ್ಣು ದೂತರು ಭಾಗವತಧರ್ಮವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಹೇಳಿದಮೇಲೆ, ಯಮದೂತರು, ಅಜಾಮಿಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಯಮಪಾಶವನ್ನು ಕಳೆದು ಬಿಟ್ಟರು. ಅತನಿಗೆ ಪಾಪಾಫಿಕ್ಯದಿಂದ ಅಕಾಲದಲ್ಲ ಸಮೀಪಿಸಿದ್ದ ಮೃತ್ಯುವೂ ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ಆಮೇಲೆ ಯಮದೂತರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಾದ ಯಮನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವೃತ್ತಾಂತಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದರು. ಇತ್ತಲಾಗಿಯೆ ಮಸಾಶವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಅಜಾಮಿಳನು, ಪುನರ್ಜೀವವನ್ನು ಹೊಂದಿ

ನಿರ್ಭಯನಾಗಿ, ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಪಿಷ್ಟದೂತರನ್ನು ನೋಡಿ, ಪರಮಾ ನಂದದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅವರ ಮುಂದೆ ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಒಂದೆರಡುಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದ ಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಯೆತ್ತುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಅವರು ಥಟ್ಟನೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾದರು.

ಅದರ ಹಿಂದೆ ಪಿಷ್ಟದೂತರಿಗೂ, ಯಮದೂತರಿಗೂ ನಡೆದ ಸಂ ವಾದವೆಲ್ಲವೂ ಅಜಾಮಿಳನ ಕಿವಿಗೂ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಭಾಗವತ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ, ಸತ್ಪರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳಿಗೆ ವಶರಾದ ಜನಗಳು ಮಾಡ ತಕ್ಕಕರ್ಮಯೋಗಗಳನ್ನೂ ಅವನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಿದುದರಿಂದ, ಅದು ಮೊದಲು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾದನು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಹಿಂ ದೆ ತಾನು ನಡೆಸಿದ ಪಾಪಕೃತ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಬಂದುವು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡುತ್ತ “ಅಯ್ಯೋ! ನಾನು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಿಗ್ರಹಿ ಸಲಾರದೆ ಹೋದುದಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದೆನು! ಈ ಶೂ ದ್ರಸ್ತ್ರೀಯೊಡನೆ ಸಹವಾಸಮಾಡ, ನನ್ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂ ಡೆನು! ಛೇ! ಸಮಸ್ತಸಜ್ಜನರಿಗೂ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾದ ನನ್ನ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸುಡಬೇಕಲ್ಲವೆ? ಪಾಪಿಯಾದ ನನ್ನಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ ನನ್ನ ಕುಲಕ್ಕೇ ಒಂ ದು ಕಳಂಕವುಂಟಾಯಿತು ಉತ್ತಮಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಪರಮಪವಿತ್ರೆಯೆನಿ ಸಿಕೊಂಡ ಭಾರ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಮದ್ಯಮಾಂಸಸೇವನೆಯಿಂದ ಪತಿತ ಯಾದ ಈ ಶೂದ್ರಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟೆನು ನಾನು ವಿವೇಕಹೀನನಾಗಿ, ವೃದ್ಧರಾಗಿಯೂ, ಅನಾಥರಾಗಿಯೂ, ದೀನರಾಗಿಯೂ, ಬೇರೆ ಬಂಧುಗಳಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನನ್ನೇ ನಂಬಿದವರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ನನ್ನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳನ್ನೂ ತೊರೆದೆನು. ನನ್ನಂತೆ ಕೃತಘ್ನನು ಬೇರೊಬ್ಬನುಂಟೆ? ಆಹಾ! ಎಷ್ಟು ನೀ ಚಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು! ಎಂದಿದ್ದರೂ ನನಗೆ ನರಕಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ತ ಪ್ಪದು ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಧಾರ್ಮಿಕರಾಗಿಯೂ, ಕಾಮುಕರಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪಾಪಿಗಳೊಡನೆ ಅನೇಕ ಘೋರಯಾತನೆಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸದೆ ತೀರ ದು! ಆಹಾ! ಇದೇನು ಸ್ವಪ್ನವೋ! ಅಥವಾ ನಿಜವಾಗಿ ನಡೆದ ಸಂಗ ತಿಯೋ! ಈಗಲೇ ನನ್ನನ್ನು ಪಾಪಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಯಮ

ದೂತರೆಲ್ಲಿ ಹೋದರು ? ನನ್ನನ್ನು ಆ ದೂತರು ಯಮಪಾಶದಿಂದೆಳೆಯು
ತ್ತಿರುವಾಗ, ಸ್ಫುರದ್ಭೂಪಿಗಳಾದ ನಾಲ್ವರು ಸಿದ್ಧರು ಬಂದು, ನನ್ನನ್ನು ಬಿ
ಡಸಿದರಲ್ಲವೆ? ಅವರೆಲ್ಲಿ ಹೋದರು? ಆಹಾ! ಕೇವಲ ಮಂದಭಾಗ್ಯನಾ
ದ ನನಗೆ ಆ ಮಹಾತ್ಮರ ದರ್ಶನವು ಹೇಗೆ ಲಭಿಸಿತು! ಇದನ್ನು ನೋಡಿ
ದರೆ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಸುಕೃತಪಿರಬೇಕು! ಅವರ ದರ್ಶನ
ದಿಂದನನ್ನ ಆತ್ಮವು ಯಾವುದೋ ಒಂದುವಿಧದಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿರುವುದು!
ಪರಮಪುರುಷನು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸಿದಂತಿ
ವೆ! ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಶೂದ್ರಸ್ತ್ರೀಸಂಗಮದಿಂದ ಪತಿತನಾಗಿ, ಮರಣಾವಸ್ಥೆ
ಯಲ್ಲಿದ್ದನನ್ನ ನಾಲಗೆಯಲ್ಲಿ, ಆ ನಾರಾಯಣನಾಮೋಚ್ಚಾರಣವು ಹೇಗೆ
ತಾನೇ ಹೊರಡುತ್ತಿತ್ತು? ಛ! ನಾನು ಪತಿತನು! ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದವನು! ದು
ಷ್ಟನು! ಮೂರ್ಖನು! ಜಾತಿಭ್ರಷ್ಟನಾದ ನಾನೆಲ್ಲಿ! ಸಮಸ್ತಶ್ರೇಯಸ್ಸು
ಗಳಿಗೂ ಸಾಧನವಾದ ಆ ಭಗವನ್ನಾಮವೆಲ್ಲಿ! ಪಾಪಿಯಾದ ನನಗೆ ಮರಣ
ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಹುನಾಮೋಚ್ಚಾರಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯುಂ
ಟಾದುದು ನನ್ನ ಪುಣ್ಯಶೇಷವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ! ಭಗವನ್ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣ
ದಿಂದಲೂ, ಆ ಸಿದ್ಧರ ದರ್ಶನದಿಂದಲೂ ನಾನು ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯೆಂ
ದೇಳುಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ನಾನು, ಮನಸ್ಸನ್ನೂ, ಇಂದ್ರಿ
ಯಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಾಣವಾಯುವನ್ನೂ ತಡೆದು, ತಿರುಗಿ ಪಾಪಿಷ್ಠವಾದ ಸರ
ಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳದಂತೆ ಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ದೇಹಾಭಿಮಾನಮೂಲಕವಾದ ಆ
ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ. ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಕರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದ
ಲೂ ಉಂಟಾದ ಈ ಸಂಸಾರಬಂಧವನ್ನು ತೊರೆದು, ಸಮಸ್ತಭೂ
ತಗಳಿಗೂ ಹಿತವನ್ನು ಕೋರುತ್ತ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಮ
ನಶ್ಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವೆನು.
ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಜ್ಞಾನರೂಢನಾಗಿ, ಯಾವಳೆ ಕೈಯಲ್ಲಿಸಿಕ್ಕಿ,
ಕೈಯಾಟದ ಬೊಂಬೆಯೆಂಬೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದೆನೋ, ಆ ಸ್ತ್ರೀರೂಪದಿಂದಿ
ರುವ ಭಗವನ್ಮಾಯೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ದೇಹದಲ್ಲಿ ನಾನೆಂ
ಬ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ, ಆ ದೇಹಾನುಬಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನದೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ

ಸಿತ್ತೇಷವಾಗಿ ತೊರೆದು, ಅಭಗವನ್ನಾಮವಸ್ತೇ ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ, ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವೆನು” ಎಂದು ಅಜಾಮಿಳನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಕೊರಗುತ್ತ, ಆ ಸಜ್ಜನರೂ ಡನೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಪಿರಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಗಂಗಾದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ಅಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಮನಸ್ಸನ್ನೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ, ಮೊದಲು ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೇರಿಸಿದನು. ಅಮೇಲೆ ಆ ಜೀವಾತ್ಮಕ್ಕೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾದ ಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿ, ಕೇವಲಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಭಗವಂತನ ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಿಂದ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ, ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಹಿಂದೆ ಬಂದಿದ್ದ ಆನಾಲ್ವರು ವಿಷ್ಣು ದೂತರೂ ತಿರುಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು. ಒಡನೆಯೇ ಅಜಾಮಿಳನು, ಅವರ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಲೆಬಗ್ಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅಕ್ಷಣವೇ ಗಂಗಾದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಶರೀರತ್ಯಾಗವನ್ನೂ ಮಾಡಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ಅವನಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ದೂತರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ದಿವ್ಯರೂಪವುಂಟಾಯಿತು. ಆ ಸೂರ್ಯರೂಪಗೂಡಿ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿವ್ಯವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಅರ್ಚಿರಾದಿಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೊರಟು, ಪಿಷ್ಣು ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನೂ ಸೇರಿದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಭಗವನ್ನಾಮದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಅಜಾಮಿಳನು ಸಮಸ್ತಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಶೂದ್ರಸ್ತ್ರೀಸಹವಾಸದಿಂದ ಪತಿತನಾಗಿದ್ದವನು! ವೇದಾಧ್ಯಯನಾದಿ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಪಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದವನು! ಇಂತವನು ಯಮಪಾಶದಿಂದ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿಳುಪಾದಾಗ, ಒಂದಾವರ್ತಿ “ನಾರಾಯಣಾ” ಎಂಬ ನಾಲ್ಕಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬಾಯಿಂದ ನುಡಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ, ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನಲ್ಲವೆ? ಆದುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವನು ಸಂಸಾರಕಾರಣವಾದ ಕರ್ಮಬಂಧವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಭಗವನ್ನಾಮಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ರಜಸ್ತಮೋಗು

ಇಗಳಿಂದ ಕಲುಷಿತವಾದ ಮನಸ್ಸು, ಸಂಸಾರಕಾರಣಗಳಾದ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೂ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಗೋಪ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಪಾಪನಿವಾರಕವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಯಾವನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳುವನೋ, ಯಾವನು ಹೇಳುವನೋ ಅವನು ಯಮಭಟರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಲಾರನು. ಸರ್ವಕದ್ಲಿಯೂ ಬಿಡಲಾರನು. ಮಹಾಪಾಪಿಯಾದರೂ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಮಂತ್ರಾಣವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಜಾಮಿಳನು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕರೆಯುವ ಸಮಯ, ಒಂದಾವೃತ್ತಿ ಹರಿನಾಮವಸ್ತು ಝರಿಸಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣು ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವಾಗ, ಯಾವಾಗಲೂ ಆ ಹರಿಗುಣಗಳನ್ನೇ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೀರ್ತಿಸತಕ್ಕವರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವುಂಟಾಗುವುದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ?" ಎಂದನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

— — — — —

● — — — — — { ಯಮನು ತನ್ನ ದೂತರಿಗೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. } — — — — — ●

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, “ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಅತ್ತಲಾಗಿ ಯಮನು ತನ್ನ ಭಟರಿಂದ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಹೇಳಿದುದೇನು? ಅಜಾಮಿಳನಂತೂ ಮಹಾಪಾಪಿಯಾದುದರಿಂದ ಯಮನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದವನೇ! ಆತನನ್ನು ಯಮನು ತನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆತರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದೂರದಿನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದುದೂ ಯುಕ್ತವು! ಈ ರಾಜಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ದೂತರು ಅವನನ್ನು ಪಾಶದಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ವಿಷ್ಣು ದೂತರು ಅವರನ್ನು ತಡೆದು ಆ ಅಜಾಮಿಳನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಯಮನ ಅಜ್ಞೆಗೆ ಭಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿದಂತಾಗಲಿಲ್ಲವೆ? ಅದರ ಮೇಲೆ ಯಮನು ಮಾಡಿದುದೇನು? ಯಮಾಜ್ಞೆಗೆ ಭಂಗವಾದಂತೆ ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡು ಕೇಳಿದುದಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಗಿರುವುದು. ನಮ್ಮಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಗಳ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬೇರೊಬ್ಬರು

ಮರ್ಥರಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಆ ಯಮಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವೃತ್ತಾಂತ
 ಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾರುಕನು, “ಓ ರಾಜಾ! ವಿಷ್ಣು ದೂ
 ತರು ಬಂದು ತಡೆದಮೇಲೆ, ತಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನವು ಸಾಗದೆಹೋದುದಕ್ಕಾಗಿ
 ಯಮಭಟರು, ಸಂಯಮಿನೀಪುರಾಧಿಪತಿಯಾದ ಯಮನಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ
 ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವರು “ಓ ದೇವಾ! ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಗಲಿ,
 ಪಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಮಿಶ್ರಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಗಲಿ ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿ
 ಗೆ, ಶಿಕ್ಷೆರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸತಕ್ಕವರಾರು? ಎಷ್ಟುಮಂದಿಗೆ ಈ ಅಧಿಕಾರವುಂ
 ಟು? ಈ ಶಿಕ್ಷೆರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸತಕ್ಕವರು ಬಹಳಮಂಟಪದೊಡನೆ ಸುಖ
 ದುಃಖಗಳವ್ಯವಸ್ಥೆಯುಹೇಗೆ ಸಿಲ್ಲುವುದು? ಶಾಸನಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದು
 ವರು ತಮಗಿಷ್ಟವೆಂದಂತೆ ಪರಸ್ಪರವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತಲೆಗೊಂದುಶಾಸ್ತ್ರವ
 ನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದಂ
 ಒಬ್ಬನು ವಿಧಿಸಿದುದನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಈ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ
 ಅವಕಾಶಕೊಟ್ಟರೆ ಜೀವಲೋಕಕ್ಕೆ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಉಂಟಾಗುವುದು
 ತೀರಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೇ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗುವುದು ಸಾತ್ವಿಕ ರಾಜಸ ತಾಮ
 ಸಗಳೆಂಬ ನಾನಾಬಗೆಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಚರಿಸತಕ್ಕ ಜೀವಿಗಳು ಅನೇಕರಿರು
 ವುದರಿಂದ, ಅವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವರೂ ಅನೇಕರಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರಶಾ
 ಸನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಸ್ಪರವಿರುದ್ಧವಲ್ಲದೆ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೊಂದಿರಬೇಕಲ್ಲವೆ?
 ಬೇರೆಬೇರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿದ್ದರೂ, ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಿಯಮಕನಾದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ
 ಯೊಬ್ಬನಿದ್ದು, ಅವರವರ ಅಧಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿನಡೆಯತಕ್ಕ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತಗಳನ್ನು
 ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು
 ಬಹಳಮಂದಿಯಿದ್ದರೂ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಧಾನಾಧಿಕಾರಿಯೊಬ್ಬನು ಇದ್ದೇ
 ಇರಬೇಕು. ಆ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯ ಸಿಯಮಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ತಡೆಯಿರಕೂಡ
 ದು. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರವೇ ಜೀವಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಫಲಗಳ
 ನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವುಂಟು. ಓ ಪ್ರಭೂ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆ ಸರ್ವಾ
 ಧಿಕಾರವೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವುದು. ಸಸುಸ್ತಭೂತಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಅಧಿಪತಿಯು! ಆ
 ಯಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಶುಭಾಶುಭಕರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಹಿತಾಹಿತ

ಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ತಿಕ್ಕಿಸತಕ್ಕವನೇ ನೀನು. ಇದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ
 ನ್ನು ದಂಡಧರನೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಇದುವರಗೂ ನಿನ್ನ ಶಾಸನವು ನಿರಂಕುಶವಾ
 ಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಈಗಮನುಷ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆಗೆ ಭಂಗವುಂಟಾ
 ಯಿತು ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನಾವು ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಿರಸಾವಹಿಸಿ, ಒಬ್ಬ ಪಾಪಿಯ
 ನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರುತ್ತಿರುವಾಗ, ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಸಿದ್ಧರು ಬಂದು, ನಮ್ಮನ್ನು ತಡೆ
 ದು, ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಪಾಶವನ್ನು ಹರಿದು, ಅವನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಆ ಪಾ
 ಪಿಯು ಸಾಯುವಷ್ಟಿ ತೀಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ “ನಾರಾಯಣಾ” ಎಂದು ಅರಚಿಕೊಂಡ
 ನು ಈಶಬ್ಧವನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಆ ಸಿದ್ಧರು ಬಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ
 ದರು. ನಾವು ಕೈಸಾಗವೆ ಹಿಂಗೆ ಬರಬೇಕಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ
 ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಬೇಡುವೆವು. ಓ ಮಹಾಪ್ರಭೋ! ನೀನು ಈ ತಪ್ಪನ್ನು
 ಮನ್ನಿಸಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಆ ಸಿದ್ಧರು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನೂ, ಅವರ ಅಧಿಪತಿ
 ಯಾರೆಂಬುದನ್ನೂ, ಅವರ ಪ್ರಭಾವವೆಂತದೆಂಬುದನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸ
 ಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆವು” ಎಂದರು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಯಮ
 ನು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಪಾದಾರ
 ವಿಂದಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ತನ್ನ ದೂತರನ್ನು ಕೂರಿತು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು.
 “ಎಲೈ ಭಟರೆ! ಕೇಳಿರಿ! ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ನೂಲುಗಳಂತೆ ಯಾವನಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಪಂ
 ಚವೆಲ್ಲವೂ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದೋ, ಯಾವನ ಅಂಶದಿಂದಲೇ
 ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಡೆಯುವುವೋ, ಮೂಗುದಾರವ
 ನ್ನು ಬೀರಿದ ಎತ್ತುಗಳಂತೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಯಾವನ ಅಧೀನವಾಗಿ ನಡೆ
 ಯುವುದೋ, ಅಂತಹ ಸರ್ವಶ್ವರನೊಬ್ಬನುಂಟು. ಅವನೇ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ
 ಲೂ ಮೇಲೆನಿಸಿದವನು. ನಮಗೆ ಮಾತ್ರವೇನು? ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಮೊದಲು
 ಗೊಂಡು ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯವರೆಗಿನ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚ
 ಕ್ಕೂ ಅವನೇ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯು. ಆ ಭಗವಂತನು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಹಸು
 ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಡುವಂತೆ, ತನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಟ ವೇದವೆಂಬ ಹಗ್ಗದಿಂದ,
 ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ, ಅಯಾವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿ, ತನ
 ಗೆ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಜೀವರಾಶಿಗಳೆಲ್ಲವೂ, ನಾ

ಮರೂಪಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಬದ್ಧರಾಗಿ, ಭಯದಿಂದ ಅತನಿಗೆ ಪೂಜೆಗಳನ್ನೂಪ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವರು. ನಾನು, ದೇವೇಂದ್ರನು, ನಿರುತಿ, ವರುಣನು, ಸೋಮನು, ಅಗ್ನಿ, ಶಂಕರನು, ವಾಯು, ಸೂರ್ಯನು, ಬ್ರಹ್ಮನು, ದ್ವಾದಶಾಹುತ್ಯರು. ವಿಶ್ವಾವಸು ಮೊದಲಾದ ಉಪದೇವತೆಗಳು, ಸಿದ್ಧರು, ಸಾಧ್ಯರು, ದೇವತೆಗಳು, ಏಕಾದಶರುದ್ರರು, ದಕ್ಷಾದಿನವಬ್ರಹ್ಮರು; ಈ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೇವಲಸತ್ವಗುಣಪ್ರಧಾನರಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿ, ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದವನು. ಇನ್ನು ಸಾಸೂನ್ಯಜನರ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದಲೂ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಗಳಿಂದಲೂ, ಚಿತ್ತದಿಂದಲೂ, ವಾಕ್ಯಾತುರ್ಯದಿಂದಲೂ, ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೂ ತಮಗಿಂತ ವಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿಯೂ, ಸಕಲಜೀವಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಕಾಣಲಾರವು. ರೂಪಾಹುಗಳು ತಮಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸತಕ್ಕ ಚಕ್ಷುರ್ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಾಣಲಾರವೋ, ಹಾಗೆ ಆ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಮಗೆ ಪ್ರೇರಕನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಾಣಲಾರವು.

ಎಲೈ ಭೆಟರೆ? ಆ ಭಗವಂತನು ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲೆಯಿಲ್ಲದವನು! ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನು! ಚಿದಚಿದಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣನು! ಮಾಯೆಯೆಂಬ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಅತನೇ ನಿಯಾಮಕನು. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅವನೇ ಮುಖ್ಯಾಧಿಪತಿಯು! ನಿರತಿಶಯವಾದ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನು. ಆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ದೂತರೂಕೂಡ, ಗುಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತ, ಸುಂದರಾಕಾರವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಇವರು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪೂಜ್ಯರಾಗಿ, ಅದ್ಭುತಾಕಾರದಿಂದಲೂ, ಅದ್ಭುತರೂಪದಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತ, ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರೆನಿಸಿದ ಜನರನ್ನು, ಇತರಭೂತಗಳಿಂದಲೂ, ಮೃತ್ಯುಸಿಂಹದಲೂ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವರು. “ಇದರೆ ಮಹಾಪಾತಕಿಯಾಗಿಯೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಶೂನ್ಯನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅಜಾಮಿಳನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದುದು ಯುಕ್ತ

ನೆ ? ಎಂದು ನೀವು ಕಂಕಿಸಬಹುದು. ಎಲೈ ದೂತರೆ ! ಭಗವಂತನಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಭಾಗವತಧರ್ಮವೆಂಬುದು ಬಹಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮವು ! ಆ ಧರ್ಮರಹಸ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತುಗಳೂ ಜಿನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾರರು. ದೇವತೆಗಳಾಗಲಿ, ಅಸುರರಾಗಲಿ, ಸುಧೃವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಚಾರಣರಾಗಲಿ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರರು ! ಅಂತಹ ಧರ್ಮರಹಸ್ಯವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯಮನುಷ್ಯರು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು ? ಅದುದರಿಂದ ಆ ಅಜಾಮಿಳನಲ್ಲಿ ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಧರ್ಮವಿದ್ದಿರಬೇಕಲ್ಲವೆ ? ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಎಷ್ಟು ದೂತರು ಅವನನ್ನು ಒಂದು ರಕ್ಷಿಸಿರುವರು. ಬಹಳ ಗೋಪ್ಯವಾಗಿಯೂ, ಸತ್ವಗುಣಪ್ರಧಾನವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಭಾಗವತಧರ್ಮವು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ನಾನು, ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನು, ನಾರದನು, ಶಂಕರನು, ಸನತ್ಕುಮಾರನು, ಕಪಿಲನು, ಸ್ವಾಯಂಭುಮನು, ಪ್ರಹ್ಲಾದನು, ಜನಕರಾಜನು, ಭೀಷ್ಮನು, ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿ, ಒಕಮುನಿ, ಈ ನಾವು ಹನ್ನೆರಡುಮಂದಿಮಾತ್ರವೇ ಬಲ್ಲೆವು. ಈ ಭಾಗವತಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದವನು ತಪ್ಪದೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಈ ಧರ್ಮರಹಸ್ಯವೇನೆಂದು ಕೇಳುಸಿರಾ ! ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ನಾಮವನ್ನು ಜ್ಞಪಿಸುವುದರಮೂಲಕವಾಗಿ, ಆತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದೇ ಈ ಧರ್ಮದ ಸಾರವೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಇದೇ ಮೇಲಾದ ಧರ್ಮವು ! ಮನುಷ್ಯನು ಇದನ್ನೇ ಮೊದಲು ಸಾಧಿಸಬೇಕು ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ಹಾಗಿರಲಿ ! ಒಂದಾವರ್ತಿ ಆತನ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಎಷ್ಟೋ ಫಲವುಂಟು ! ಇದರಿಂದಲ್ಲವೇ ಅಜಾಮಿಳನಿಗೆ ಮೃತ್ಯುಪಾತವು ಬಿಟ್ಟುಹೋಯಿತು ! ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಪಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಬೇಕೆಂದರೆ, ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಚರಿತ್ರಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸತಕ್ಕ ನಾಮಾವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದನ್ನು ಬಾಯಿಂದ ನುಡಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸಾಕು ! ಪರಮಪಾಪಿಯಾದ ಅಜಾಮಿಳನೂಕೂಡ ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗನ ಹೆಸರನ್ನು ಹಿಡಿದು “ನಾರಾಯಣಾ” ಎಂದು ಕೂಗಿದ

ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೋದಿರವರೂಕೂಡ, ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮರುಳಾಗುವರು ಸ್ವರ್ಗಾದಿತುಳ್ಳ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ವಂಚಿಸತಕ್ಕ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ವರೆಯಿಬ್ಬು, ಸಾಂಗಾದಿಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವರು! ಅನೇಕರು ಭಗವನ್ನಾಪೋಚ್ಚಾರಣದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಮೋಸಹೋಗುವರು ಯಾರು ವಿವೇಕಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅದರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅಮೂಲಕವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವರೋ, ಅವರು ಸನ್ನದಂಧನಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಲಾರರು ಆ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವರ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೀಗುವುವು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಭಗವತ್ಸನ್ನರೂಪವೆಂದೇ ತಿಳಿದು, ಸಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತ, ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಶರಣುಹೊಂದಿದ ಸಾಧುಗಳೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರು! ಇವರ ಪವಿತ್ರವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧರೂ, ದೇವತೆಗಳೂ ಕೊಂಡಾಡುವರು. ಇಂತವರನ್ನು ಭಗವಂತನ ಗದಾಯುಧವು ಯಾವಾಗಲೂ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಅದುದರಿಂದ ನೀವು ಅಂತವರ ಸಮೀಪಕ್ಕೂ ಹೋಗಬಾರದು! ಅವರಿಗೆ ಸಂಸಾರಭಯವಿಲ್ಲ! ಅವರನ್ನು ದಂಡಿಸುವುದಕ್ಕೂ ನಾವು ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ! ಕೇವಲ ವಿರಕ್ತರಾದ ಪರಮಹಂಸರಿಗೂ ಅಸೆಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ವಿಮುಖರಾಗಿಯೂ, ನರಕಕ್ಕೆ ಬಾಗಿಲೆಲಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾಸಕ್ತರಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಜನರನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ನೀವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರಬೇಕು! ಇದಲ್ಲದೆ ಎಲೈ ದೂತರ! ಯಾವನ ನಾಲಗೆಯು ಒಂದಾವರ್ತಿಯಾದರೂ ಭಗವನ್ನಾ ಮನನ್ನು ನುಡಿದಿಲ್ಲವೋ, ಯಾವನ ಮನಸ್ಸು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವಾದರೂ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿಲ್ಲವೋ, ಯಾವನ ಶಿರಸ್ಸು ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನಮಿಸಿಲ್ಲವೋ, ಅಂತಹ ನೀಚರನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ನೀವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರಬಹುದು” ಎಂದನು. ಯಮನು ಹೀಗೆಂದು ತನ್ನ ದೂತರಿಗೆ ನಿಯಮಿಸಿ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ “ಪುರಾಣಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು, ಈ ನಮ್ಮ ಅಂಜಲಿ

ಯಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ, ಈ ದೂತರು, ತನ್ನ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನಡೆಸಿದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಹ್ವಮಿಸಲಿ! ಆಶ್ರಿತಾಪರಾಧವನ್ನು ಹ್ವಮಿಸತಕ್ಕ ಅಂತಹ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು” ಎಂದು ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಅದುದರಿಂದ ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಆ ಭಗವನ್ನಾ ಮೋಕ್ಷಾರಣವೊಂದೇ ಮಹಾಪಾತಕಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೇಲಾದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೆನಿಸಿರುವುದು. ಆ ಹರಿನಾಮಕೀರ್ತನವೇ ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಕರವಾದುದು! ಆ ಭಗವಚ್ಚರಿತ್ರಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದರೂ, ಕೀರ್ತಿಸಿದರೂ ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುವಂತೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ವ್ರತೋಪವಾಸಗಳಿಂದಲೂ ಶುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗದು. ಯಾವನ ಮನಸ್ಸು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪಾದಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವುದೋ, ಅವನಿಗೆ ಪಾಪಹೇತುವಾದ ಸಂಸಾರವೆಂಬುದು ತಿರುಗಿ ತಗುಲುಕಟ್ಟಲಾರದು. ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ಇತರಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಪಾಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವವನು, ಅಕರ್ಮಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ತಿರುಗಿ ಸಂಸಾರಬಂಧದಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿಳಿಬೇಕಾಗುವುದು. ಇದು ಹಾಗಿರಲಿ! ಅತ್ತಲಾಗಿ ಯಮದೂತರು, ಹೇಗೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಾದ ಧರ್ಮರಾಜನಿಂದ ಭಗವನ್ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡವರಾಗಿ, ಅದುಮೊದಲು ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕೂ ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ಅವರಿದ್ದಕಡೆಗೆ ತಲೆಯಿಕ್ಕದೆ ಹಿಂಜರಿಯುವರು. ರಾಜಾ! ಹಿಂದೆ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಯು, ಮಲಯಪರ್ವತದಲ್ಲಿಭಗವದಾರಾಧನರೂಪವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ನನಗೆ ಈ ಉಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು ಅದನ್ನೇ ನಾನು ನಿನಗೂ ಹೇಳಿರುವೆನು” ಎಂದನು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಚಂದ್ರನು ಪ್ರಚೀತಸರಿಗೆ ಹಿತವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಮಾರಿಷೆಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟುದು. ದಕ್ಷನಿಗೆ ನಾರಾಯಣನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದುದು

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ತಿರುಗಿ ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು, “ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಸ್ವಾಯಂಭುವಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ದೇವಾಸುರಮನುಷ್ಯಾದಿ

ಜಾತಿಗಳ, ಮತ್ತು ಪಶುಪಕ್ಷಿ ಮೊದಲಾದ ತೀರ್ಯಗಾಂಧೀಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮವನ್ನು ಹಿಂದೆ ನೀನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಪರಮಪುರುಷನು ಕೊನೆಮೊದಲಿಲ್ಲದ ಈ ವ್ಯಷ್ಟಿಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಯಾವ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ, ಹೇಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೆಂಬುದನ್ನು ನನಗೆ ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕಮಹರ್ಷಿಯು “ರಾಜಾ ! ಕೇಳು ! ಹಿಂದೆ ಪ್ರಾಚೀನಬಹಿರ್ಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ಪ್ರಚೇತಸರೆಂಬ ಹತ್ತುಮಂದಿ ರಾಜಕುಮಾರರು, ಸಮುದ್ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ, ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಮೇಲೆದ್ದುಬಂದಾಗ, ಸಮಸ್ತಭೂಭಾಗವೂ ಮರಗಿಡುಗಳಿಂದ ದಟ್ಟವಾಗಿ ತುಂಬಿ, ಅರಣ್ಯಪ್ರಾಯವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡರಷ್ಟೆ? ಆಗ ಅವರು, ಆ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಕೋಪಿಸಿ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗಿಡಗಳ ಹುಟ್ಟೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಬಾಯಿಂದ ಅಗ್ನಿವಾಯುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ಇವುಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯಮೇಲಿನ ಗಿಡಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿರ್ಮೂಲವಾಗಿ ದಗ್ಧವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಓಷಧೀಶನಾದ ಚಂದ್ರನು ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಕೋಪಸಮಾಧಾನಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ, ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದನು “ಎಲೈ ಮಹಾತ್ಮರೇ ! ಈ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಕಡಿಸುವುದು ನಿಮಗೆ ಯುಕ್ತವಲ್ಲ ! ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಕ್ಷೇಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಅವರನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೀವು ಹುಟ್ಟಿದವರು ! ಇದರಿಂದಲೇ ನಿಮಗೆ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಸರ್ವದೇವಪ್ರಭುವಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಗವಂತನು ಅದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವಾಗ, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಪಿತೃದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಹವ್ಯಕವ್ಯರೂಪಗಳಾದ ಅನ್ನವನ್ನೊದಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ, ಈ ಸಸ್ಯವರ್ಗಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ತಾನೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವನು ಸಾದಶಾರಿಗಳಾದ ಜಂಗಮಭೂತಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ, ಕಾಲಿಲ್ಲದ ಈ ಸ್ಥಾವರಭೂತಗಳು ಆಹಾರವಾಗಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು. ಅದರಂತೆಯೇ ಕೈಯಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ, ಕೈಯಿಲ್ಲದ ಚತುಷ್ಟಾತ್ಮಗಳು ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುವು.

ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಭೂತಗಳಿಗೂ ಅನ್ನರೂಪವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಈ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದು ನಿಮಗೆ ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಜಾವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೇ ನಿಯಮಿಸಿರುವನು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನೀವೇ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಅನ್ನರೂಪವಾದ ಈ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ದಹಿಸುವುದುಂಟೆ! ಅದುದರಿಂದ ಎಲೈ ಕುಮಾರರೇ! ಈ ನಿಮ್ಮ ಕೋಪವನ್ನಡಗಿಸಿರಿ! ನಿಮ್ಮ ಪಿತೃಪಿತಾಮಹಪ್ರಪಿತಾಮಹರೇ ಮೊದಲಾದ ಹಿರಿಯರು ಯಾವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೋ, ಅಂತಹ ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯಿರಿ! ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಂದೆತಾಯಿಗಳೂ, ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ರೆಪ್ಪೆಯೂ, ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಪತಿಯೂ, ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ರಾಜನೂ, ಆತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದಿರುವ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾನಿಯೂ, ರಕ್ಷಕನಾಗಿರುವಂತೆ, ಜಂಗಮಸ್ಥಾವರರೂಪವಾದ ಭೂತವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಯೇ ಕ್ಷೇಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕು. ಅದುದರಿಂದ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಪೇಷಣೆಗೊಳಪಟ್ಟ ಈ ವೃಕ್ಷಗಳಿಗೆ ದ್ರೋಹವನ್ನೆಣಿಸಬಾರದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಭಗವಂತನು ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿರುವನು. ಅದುದರಿಂದ ನೀವು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವನ ಸ್ವರೂಪವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಬೇಕು! ಇದರಿಂದ ನೀವು ಭಗವದನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವಿರಿ! ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೋಪಾವೇಶವನ್ನು ಆತ್ಮನಿಚಾರದಿಂದ ಯಾವನು ಅಡಗಿಸಬಲ್ಲನೋ, ಅವನು ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಮುರಿದು, ತೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಸಾರಬಂಧದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವನು. ನಿರಪರಾಧಿಗಳಾದ ಈ ವೃಕ್ಷಗಳಿಗೆ ನೀವು ದ್ರೋಹಮಾಡಬಾರದು. ಕೋಪ ತ್ಯಾಗದಿಂದ ನಿಮಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಂಟು. ಇದುವರೆಗೆ ನಿಮ್ಮಿಂದ ದಗ್ಧವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳು ಹೋಗಲಿ! ಉಳಿದ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನಾದರೂ ಹಾಗೆಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿಡಿರಿ! ನಿಮ್ಮ ಕೋಪವನ್ನಡಗಿಸಿ! ನಿಮಗೂ ಈ ವೃಕ್ಷವರ್ಗಗಳಿಗೂ ಶುಭವಾಗಲಿ! ಇದೋ! ಈಗ ನಾನು ಈ ನಿಮ್ಮ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರವಾಗಿ, ಈ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದಲೇ ಇದುವರೆಗೆ ಪೋಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರಿಷೆಯೆಂಬ ಕನ್ಯಾ ರತ್ನವನ್ನು ನಿಮಗೆ ಕೊಡಿಸುವೆನು. ಇವಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಭಾರ್ಯೆಯನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ.

ರಿಸಿ, ಮುಂದೆ ಪ್ರಜಾವೃದ್ಧಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿರಿ!” ಎಂದನು ಚಂದ್ರನು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯುಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಋಷಿವೀರ್ಯದಿಂದ ಜನಿಸಿದವಳಾಗಿಯೂ, ವಿವಾಹಯೋಗ್ಯವಾದ ವಯಸ್ಸುಳ್ಳವಳಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಮಾರಿಷೆಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದನು. ಅವರು ಹತ್ತು ಮಂದಿಯೂ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಹೆಬ್ಬರಳಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ, ರುದ್ರನಲ್ಲಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧದಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿದ ದಕ್ಷನು, ಈ ಮಾರಿಷೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಪ್ರಾಚೀತಸನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಪ್ರಾಯಕವಾಗಿ ಇವನ ಸಂತತಿಯೇ ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಿರುವುದು. ಈತನು ತನ್ನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಈತನು ತನ್ನ ವೀರ್ಯದಿಂದಲೂ, ಮನಸ್ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೂ, ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳಿರಿ! ಈ ಪ್ರಾಚೀತಸನು, ದೇವಾಸುರಮನುಷ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೊದಲು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ್ಷಚಾರಿಗಳು ಕೆಲವು! ನೆಲದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸತಕ್ಕವು ಕೆಲವು! ಜಲಜಂತುಗಳು ಕೆಲವು! ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಿಂತಾದ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯು, ಅಷ್ಟಾಗಿ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಪ್ರಾಚೀತಸನು, ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ತಪಸ್ಸನ್ನಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆ ಪರ್ವತದ ಬುಡದಲ್ಲಿರುವ ಅಘು ಮರ್ಷಣವೆಂಬ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಕಾಲಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತ, ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನಾರಾಧಿಸುತ್ತ, ಹಂಸಗುಹ್ಯವೆಂಬ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತುತಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

—◆◆◆ ದಕ್ಷಕೃತವಾದ ಹಂಸಗುಹ್ಯವೆಂಬ ಸ್ತೋತ್ರವು. ◆◆◆—

“ಚೇತನಾಚೇತನಗಳಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿಯೂ, ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನಾಗಿಯೂ, ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಶರೀರವಾಗಿ ಹೊಂದಿದವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ಯಾವನ ಸ್ವರೂಪವು ಜೀವಾತ್ಮಸ್ವರೂಪದಂತೆ ಗೋಚರಿಸಲಾರದೋ, ಯಾ

ವನು ಸರ್ವಕಾರಣನೋ, ಅಂತಹ ಅಪ್ರಮೇಯನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ಯಾವನು ಜೀವಾಂತರಾಭಿಮಿಯಾಗಿ ಆಯಾದೇಹದಲ್ಲಿದ್ದು, ಅಜೀವಗಳಿಗೆ ಮಿತ್ರನಂತೆ ಹಿತವನ್ನೇ ಆಚರಿಸುತ್ತ, ರತ್ನವು ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೇಗೋಹಾಳಗೈ, ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಅವರನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರೂ, ಜೀವಾತ್ಮರು ದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಮದಿಂದ ಆತನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರರೋ ಅಂತಹ ವಿಚಿತ್ರವ್ಯಾಪಾರವುಳ್ಳ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ದೇಹ, ಪ್ರಾಣ, ಮನಸ್ಸು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಭೂಮಿ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚಭೂತಗಳೂ, ಗಂಧವೇ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರಗಳೂ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಜೀವನೊಡನೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದರೂ, ತಮಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣನಾದ ಆ ಜೀವನನ್ನು ಕಾಣಲಾರವು. ಜೀವನಾದರೋ ಆ ದೇಹಾದಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲನು. ಹೀಗೆಯೇ ಜೀವನು, ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ತಾನು ಶರೀರಭೂತನಾಗಿದ್ದರೂ, ತನಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಮತ್ತು ತನ್ನ ದೇಹಾದಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾನು ತಿಳಿಯಲಾರನು. ಇಂತಹ ಅಗೋಚರಸ್ವರೂಪನಾದ ಆ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಯಾವಾಗ ಜೀವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ, ಹೊರಗಿನ ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿನಾಮರೂಪಗಳ ದರ್ಶನಸ್ಮರಣಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮರೆತು ಹೋಗಿ, ಆ ಮನಸ್ಸು ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಮಾತ್ರವೇ ಏಕಾಗ್ರವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವುದೋ, ಅಂತಹಸ್ಥಿತ್ಯಲ್ಲಿ, ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳ ದೋಷಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಉಪಾಸನಾರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಗೋಚರಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಶುದ್ಧಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ, ಶುದ್ಧಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ನೆಲೆಗೊಂಡವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಒಂಬತ್ತು ಬಗೆಯ* ಸಂಕಲ್ಪಶಕ್ತಿಗಳೊಡನೆ ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ಯಾವನನ್ನು, ಅರಣಿಯನ್ನು ಜ್ಞಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ತೆಗೆಯುವಂತೆ,

* ಇಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ಶಕ್ತಿಗಳಾವುವೆಂದರೆ:—“ಶ್ರಿಯಾ ಪುಷ್ಪಾ, ಗಿರಾ ಕಾಂತ್ಯಾ ಕೀರ್ತ್ಯಾ ತುಷ್ಠ್ಯಾ ಶೋಭಯಾ | ವಿದ್ಯಯಾ ವಿದ್ಯಯಾ ಶಕ್ತ್ಯಾ ಮಾಯಯಾ ಚ ನಿಷೇವಿತಃ” ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ನವನಿಧಿಶಕ್ತಿಗಳೆಂದು ಗ್ರಾಹ್ಯವು.

ಯೋಗಪರಿಶುದ್ಧನಾದ ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಜೆನ್ನಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ, ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷರಿಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾದ ಆತನ ದಿವ್ಯಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಕೊಳ್ಳುವರೋ, ಯಾವನ ಸ್ವರೂಪವು, ಕಣ್ಣು ಕಿವಿ, ಮೊದಲಾದ ಬಾಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಲಾರದೋ ಅಂತಹ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಮತ್ತು ಯಾವನು ಬಗೆಬಗೆಯ ವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧವು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಮೇಲೆ, ಮಹಾನಂದರೂಪವಾದ ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವನೋ, ಯಾವನು ಸತ್ಯಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾಗಿ ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತನ್ನೂ ತನಗೆ ಶರೀರವಾಗಿ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳ ದೋಷಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅಂತಹ ಆಶ್ಚರ್ಯಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಭಗವಂತನು ನಮ್ಮನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ! ನಾವು ಬಾಯಿಂದ ನುಡಿಯುವುದು, ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಿಶ್ಚಯಿಸುವುದು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುವುದು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂಕಲ್ಪಿಸುವುದು, ಈ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆತನ ಶರೀರವೇ ಹೊರತು ಸ್ವರೂಪವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಿಂದಂಟಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳು, ಇವುಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿವಿನಾಶಕಾರ್ಯಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ಯಾವನಿಗೆ ಅಸಾಧಾರಣಲಕ್ಷಣ ವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದೋ ಅಂತಹ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಮತ್ತು ಯಾತರಲ್ಲಿ ಈ ಜಗತ್ತು ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವುದೋ, ಯಾತರದೇಸೆಯಿಂದ ಈ ಜಗತ್ತು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುವುದೋ, ಯಾತರಿಂದ ಜಗತ್ತು ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದೋ, ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಯಾವುದರ ಸಂಬಂಧವುಂಟೋ, ಯಾವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಈ ಜಗತ್ತು ಹುಟ್ಟಿರುವುದೋ, ಯಾವುದು ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿರುವುದೋ, ಯಾವುದು ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದೋ, ಅವೆಲ್ಲವೂ (ಎಂದರೆ ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕರ್ತೃ, ಕರ್ಮ, ಕರಣ, ಸಂಪ್ರದಾನ, ಅಪಾದಾನ, ಸಂಬಂಧ, ಅಧಿಕರಣಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಕಾರಕಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ), ಯಾವ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರೀರಭೂತವಾಗಿರುವುದೋ, ಯಾವನು ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿಗೆ! ಮೊದಲು ಮಹಾಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿಯೂ ನಾಶವಿಲ್ಲದೆ, ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಸ್ತುವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದ್ದು, ಕಾರ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚರೂಪವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿ

ಸಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಯಾವನು ಸೃಷ್ಟಿ
ಗೆಮೊದಲು ನಾಮರೂಪಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಚಿದಚಿತ್ತುಗಳನ್ನು
ಶರೀರವಾಗಿ ಹೊಂದಿ, ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದನೋ ಆ ಪರಮಪುರುಷನು
ನನಗೆ ದಿಕ್ಪಾಗಿರಲಿ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕಪಂಡಿತರು ಭಗವಂತನ ಶಕ್ತಿಗಳಾ
ದ ಪೃಥಿವಿ ಮೊದಲಾದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಕುರಿತು, ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಗೆ
ತೋರಿದಂತೆ ಈ ಜಗತ್ತು ನಿತ್ಯವೆಂದೂ, ಅನಿತ್ಯವೆಂದೂ, ಪರಮಾಣುವಿ
ನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುದೆಂದೂ, ಪ್ರಧಾನದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುದೆಂದೂ, ಸತ್ತೆಂದೂ,
ಅಸತ್ತೆಂದೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ, ಒಬ್ಬರಿಗೊ
ಬ್ಬರಿಗೆ ವಿವಾದಮಾಡುತ್ತಲೂ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಅನು
ಮೋದಿಸುತ್ತಲೂ ಇರುವರು. ಹೀಗೆ ಪಂಡಿತರಿಗೂ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯು
ತಿಳಿಯದಂತೆ! ಅವರನ್ನು ಮರುಳು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿಚಿತ್ರಶಕ್ತಿ
ಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಕೊನೆಮೊದಲಿಲ್ಲದ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಇದಲ್ಲದೆ ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೆ
ಲವು, ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಸಗುಣನೆಂದು ನಿರೂಪಿಸುವುವು. ಬೇರೆ
ಕೆಲವು ನಿರ್ಗುಣನೆಂದು ಹೇಳುವುವು. ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಈವಿರುದ್ಧ
ಧರ್ಮಗಳು ಹೇಗೆ ಹೊಂದುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಆ ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳಿಂ
ದಲೇ ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕಾಗುವುದು. ಈ ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳೇ ಆ ಪರ
ಮಪುರುಷನನ್ನು ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಾನಂದಮಯನೆಂದೂ, ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪ
ನೆಂದೂ, ದುರ್ಗುಣರಹಿತನೆಂದೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುವುದರಿಂದ, ಸಗುಣ
ನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಣಪರಿಪೂರ್ಣನೆಂದೂ, ನಿರ್ಗುಣನೆಂಬುದಕ್ಕೆ
ದುರ್ಗುಣರಹಿತನೆಂದೂ ಅರ್ಥನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಯೋಗಸಾಂಖ್ಯಮತಗಳಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನುಂಟೆಂದೂ, ಇಲ್ಲವೆಂದೂ,
ವಿವಾದವುಂಟಾದಾಗ, ಆ ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳಿಂದಲೇ ಈಶ್ವರನುಂ
ಟೆಂಬುದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ತೋರಿಸುವಹಾಗೆ, * ಆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸಗುಣತ್ವ, ನಿ
ರ್ಗುಣತ್ವಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಆ ವೇದಾಂತವಾಕ್ಯಗಳೇ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅವನಕಲ್ಯಾ

ಣಗುಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಅವನು ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳ್ಳವನೆಂಬುದೇ
 ಸಿದ್ಧಾಂತವು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಈಶ್ವರನಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಅವನಿಗೆ ಗುಣಗ
 ಳಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳುವುದು ಕೇವಲ ಭ್ರಮವು. ಹೀಗೆ ದುರ್ಜ್ಞೇಯಸ್ವರೂಪ
 ನಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಯಾವ ಭಗವಂತನು ಜೀವಾತ್ಮರಂತೆ
 ಕರ್ಮಸಂಬಂಧವಾದ ನಾಮರೂಪಗಳಿಲ್ಲದವನಾಗಿದ್ದರೂ, ಭಕ್ತಾನುಗ್ರ
 ಹಾರ್ಥವಾಗಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಧ್ಯವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಶರೀ
 ರದಿಂದ, ಲೋಕಾಧ್ಭುತಗಳಾದ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವನೋ,
 ಯಾವನಿಗೆ ಮೇಲೆನಿಸಿದವರಾಗಲಿ, ಸಮಾನರಾಗಲಿ, ಬೇರೊಬ್ಬರಿಲ್ಲವೋ, ಅಂ
 ತಹ ಭಗವಂತನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ! ಭೂಮಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾ
 ದ ವಾಯುವು, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗಂಧಾದಿಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಗಂಧವಾ
 ಹನೆಂದು ಹೆಸರುಗೊಂಡಂತೆ, ಪರಮಪುರುಷನು ಈ ಜಗತ್ತಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲ
 ಕ್ಷಣನಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದನ್ನು ಶರೀರವಾಗಿಯೇ ಹೊಂದಿದವನಾದುದರಿಂದ,
 ತಾನೂ ಆಯಾ ನಾಮರೂಪಭೇದಗಳಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿರುವನು. ಜನಗಳು ತ
 ಮ್ಮತಮ್ಮ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಪ್ರಾಕೃತವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿ
 ಯತಕ್ಕ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಆಯಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವಾಗ, ಆಯಾ ವ
 ಸ್ತುಗಳನ್ನು ಶರೀರವಾಗಿ ಹೊಂದಿದ ಭಗವಂತನೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ
 ಯಾಗಿಗೋಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಯಾವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಂಡರೂ ಈ
 ಶ್ವರನನ್ನು ಕಂಡಂತೆಯೇ ಆಗುವುದು. ಆದರೆ ಸಮಸ್ತವೂ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ
 ಶರೀರವೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯವುಳ್ಳ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆಹೊರತು ಈ ತೋರಿಕೆಯು, ಮ
 ತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹುಟ್ಟುದು ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಯಾಜನ
 ರಭಾವನೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆತೋರುತ್ತಿರುವ ಅಪರಮೇಶ್ವರನು, ನನ್ನ ಮನೋರಥ
 ವನ್ನು ಕೈಗೂಡಿಸಲಿ” ಎಂದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಚೇತಸ
 ನು, ಅಘಮರ್ಷಣತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಭಕ್ತವತ್ಸಲ
 ನಾದ ಭಗವಂತನು ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ
 ನಾದನು. ಆ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಮೊಳಕಾಲಿನ
 ವರೆಗೆ ನೀಡಿದ ಅಷ್ಟಭುಜಗಳು! ಆ ಎಂಟು ಭುಜಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಂ

ಖ, ಚಕ್ರ, ಗದೆ, ಖಡ್ಗ, ಬಿಲ್ಲು, ಬಾಣ, ಪಾಶ, ಖೇಟಕಗಳೆಂಬ ಎಂಟು ದಿ
ವ್ಯಾಯುಧಗಳು! ಮೇಘುದಂತೆ ಶ್ಯಾಮಲವಾದ ದೇಹಕಾಂತಿ! ಮುಖದಲ್ಲಿ
ಯೂ, ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದಯಾಸೂಚಕವಾದ ಪ್ರಸನ್ನತೆ! ಕಂಠದಲ್ಲಿ
ವನಮಾಲಿಕೆ! ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಸ್ತುಭಕಾಂತಿಯಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಶ್ರೀವತ್ಸ
ವೆಂಬ ಮುಚ್ಚೆ! ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾರ್ಪುಷವಾದ ರತ್ನಕಿರೀಟಕಾಂತಿ! ಹಸ್ತಾಗ್ರ
ದಲ್ಲಿ ಕೈಬಳೆಗಳು! ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮಕರಕುಂಡಲಗಳು! ನಡುವಿನಲ್ಲಿಬಂಗಾರದ
ಉಡೆನೂಲು! ಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ರತ್ನಖಚಿತಗಳಾದ ಉಂಗುರಗಳು! ಕಾಲುಗ
ಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಂದುಗೆ, ಕಡಗ, ಮುಂತಾದ ಆಭರಣಗಳು! ಮೂರುಲೋಕ
ವನ್ನೂ ಮೋಹಗೊಳಿಸತಕ್ಕ ಸುಂದರಾಕೃತಿ! ಇಂತಹ ದಿವ್ಯರೂಪದೊಡನೆ
ಭಗವಂತನು, ನಾರದ, ನಂದರೇ ಮೊದಲಾದ ಭಕ್ತೋತ್ತಮರಿಂದಲೂ,
ತನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಗಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವ ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠರಿಂದಲೂ, ಸಿ
ದ್ಧಗಂಧರ್ವಚಾರಣರಿಂದಲೂ ಪರಿವೃತನಾಗಿ ಆ ಪ್ರಾಚೀತಸನಮುಂದೆ
ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆ ಭಗವಂತನ ಆಶ್ಚರ್ಯರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿದೊ
ಡನೆ ಪ್ರಾಚೀತಸನು ಭಯಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಮೈಮರೆತು, ಕೊನೆಗೆ ಧೈರ್ಯವ
ನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು, ಮುಂದೆ ಬಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ
ದನು. ಆದರೆ ಆಗ ಅವನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಉಪನದಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ
ದ ಮಹಾನದಿಗಳಂತೆ, ಆನಂದಾತಿಶಯದಿಂದ ತುಂಬಿತುಳುಕುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂ
ದ, ತನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯೇನೆಂಬುದನ್ನು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕೇಳುವು
ದಕ್ಕೂ ಬಾಯಿಹೊರಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಸ್ತಬ್ಧನಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು. ಸ
ರ್ವಜ್ಞನಾದ ಭಗವಂತನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಅವನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿದು
ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಓ ಪ್ರಾಚೀತಸಾ! ನೀನು ಮಹಾಭಾಗ್ಯವಂತ
ನು! ಬಹಳಧೀಮಂತನು! ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿರತಿಶಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯ
ನ್ನು ತೋರಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದೆನು. ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸು
ಸಿದ್ಧಿಸಿತೆಂದು ತಿಳಿ! ನಿನ್ನ ಉದ್ದೇಶವು ಲೋಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣವಾ
ದುದರಿಂದ ನಾನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟೆನು. ಶ್ರವಂಚದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ವೃ
ದ್ಧಿಹೊಂದಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನಗೂ ಉದ್ದೇಶ್ಯವು. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಕೋರಿಕೆಯೂ

ಏಕೀಭವಿಸಿತು. ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರರೂ, ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ನೀವೂ, ಸ್ವಾಯಂ
 ಭುವಾದಿ ಮನುಗಳೂ, ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳೂ, ನನ್ನ ಅಂಶವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ
 ಯಲ್ಲ! ಪ್ರಜಾವೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೇ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವಿರಿ! ಓ ಬ್ರಾ
 ಹ್ಮಣೋತ್ತಮಾ! ತಪಸ್ಸೆಂಬುದು ನನ್ನ ಹೃದಯವು! ವಿದ್ಯೆಯು ನನ್ನ
 ಶರೀರವು! ಕ್ರಿಯೆಗಳೇ ನನ್ನ ಆಕಾರವು! ಸೋಮಸಹಿತಗಳಾದ ಯಜ್ಞಗಳ
 ಳೂ, ಸೋಮವಿಲ್ಲದ ಕೃತುಗಳೂ ನನ್ನ ಅಂಗಗಳು! ದಾನಾದಿಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲ
 ವೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು! ದೇವತೆಗಳೇ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವು! ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮೊದಲು
 ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಇದ್ದೆವನು! ಆಗ ಈ ಚೇತನಾಚೇತನಗಳೊಂದೂ ಕಾಣು
 ತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ! ಜೀವಾತ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಮರೂಪಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲದೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ
 ಲೀನವಾಗಿದ್ದವು. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಕೃತಿಯೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮದಶೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ
 ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಿತು! ನಾನು ಕೊನೆಮೊದಲಿಲ್ಲದ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳ
 ಳುಳ್ಳವನು! ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಸ್ವರೂಪನು! ಸತ್ವಾದಿಗುಣಮಯವಾದ ಪ್ರಕೃತಿ
 ಯೆಂಬ ನನ್ನ ಶರೀರವೇ ಈಬ್ರಹ್ಮಾಂಡರೂಪವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು! ಅದ
 ಕ್ಕೊಗುಣಪರಿಣಾಮವೇ ಕಾರಣವು. ಆಗ ಆ ಅಂಡದಿಂದ ಸಮಷ್ಟಿಪುರು
 ಷನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಆ ಚತುರ್ಮುಖನಿ
 ಗೆನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯವನ್ನಾರಂಭಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶವು
 ಹುಟ್ಟಿತು. ತನಗೆ ಆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದುದಕ್ಕಾಗಿ ಚಿಂತಾಕುಲನಾಗಿರುವಾ
 ಗ, ನನ್ನಿಂದಲೇ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ಘೋರವಾದ ತಪಸ್ಸು
 ನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಆ ತಪಸ್ಸಿದ್ದಿಯಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪ
 ಡೆದು, ಮೊದಲು ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು ಅದುದ
 ರಿಂದ ಲೋಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ತಪಸ್ಸೇ ತಕ್ಕ ಉಪಾಯವು. ಓ ದಕ್ಷಾ! ಪಂಚ
 ಜನನೆಂಬ ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗೆ ಅಸಿಕ್ಷೆಯೆಂಬ ಪುತ್ರಿಯೊಬ್ಬಳುಂಟು. ಅವಳ
 ನ್ನು ನೀನು ಪತ್ನಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸು ಅವಳಲ್ಲಿ ನೀನು ಕುಟುಂಬಧರ್ಮ
 ದಿಂದ ಪ್ರಜಾವೃದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತ ಬರಬಹುದು. ನಿನ್ನಿಂದಾಚೆಗೆ
 ಹುಟ್ಟತಕ್ಕವರೂ ಹೀಗೆಯೇ ಡಾಂಪತ್ಯಧರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯು
 ವಂತೆ ನಾನು ಸಂಕಲ್ಪಿಸುವೆನು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳಿಂದ ನ

ನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿರಲಿ.” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಭಗವಂತನು, ಆ ಪ್ರಾಜೇತಸನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಹಾಗೆಯೇ ಕಣ್ಮರೆಯಾದನು. ಪ್ರಾಜೇತಸನಿಗೆ ಕನಸನ್ನು ನೋಡಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಂತೆ, ಕ್ಷಣಕಾಲದೊಳಗಾಗಿ ಏನೂ ಕಾಣಿಸದೆಹೋಯಿತು. ಇದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ನಾರದನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ,
ದಕ್ಷನು ಅವನನ್ನು ಶಪಿಸಿದುದು.

ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇತ್ತಲಾಗಿ ಪ್ರಾಜೇತಸನು, ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪದಂತೆ ಪುರಂಜನಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಮದಿವೆಯಾಗಿ, ಅವಳಲ್ಲಿ ಹರೃಶ್ವರೇಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಹತ್ತುಸಾವಿರಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಿಯೇ ಕಲಿತು, ಒಂದೇ ಧರ್ಮವನ್ನನುಸರಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಜಾವೃದ್ಧಿಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ತಂದೆಯಿಂದ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೊರಟರು. ಅಲ್ಲಿ ಸಿಂಧುನದವು ಸಮುದ್ರದೊಡನೆ ಸೇರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ನಾರಾಯಣಸರಸ್ಸೆಂಬ ಒಂದು ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥವುಂಟು. ಆ ಸರಸ್ಸು ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳದಾಗಿ, ಅನೇಕ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದಲೂ, ಸಿದ್ಧರಿಂದಲೂ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವುದು. ಹರ್ಯಶ್ವರು ಆ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಕಲ್ಮಷಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಳೆದು, ಪರಮಹಂಸರು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಸನ್ಯಾಸಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ತಾವೂ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರು ತಂದೆಯಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆಯಲಾರದೆ, ಪ್ರಜಾವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಹೀಗೆ ಅವರು ಸಂತಾನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ತಪಸ್ಸುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನಾರದಮಹರ್ಷಿಯು ಬಂದು, ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ “ಆಯ್ಯೋ! ಇದೇನಿದು! ಎಲೈಕುಮಾರರ! ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಿರಲ್ಲಾ! ನೀವು ಇನ್ನೂ ಬಾಲರು! ಏನೂ ತಿಳಿಯದವರು! ಕೊನೆಗಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಪರಿಣಾಮವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಯೋಚಿಸದೆ, ಸಂತಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುವಿರಲ್ಲಾ!

ಅದನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ನೀವು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಈ ಶ್ವರನೊಬ್ಬನೇ ಪುರುಷನೆಂಬುದನ್ನೂ, ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾವು ಬಯಸಕ್ಕ ವಸ್ತುವು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೆ, ನೀವು ಸಂತಾನವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ಹೀಗೆ ಕರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದುಂಟೆ! ನಿಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಗೆ ನಾನೇನು ಹೇಳಲಿ! ಈ ಕರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗತಕ್ಕ ಜೀವನು, ಅಲ್ಲಿನ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಮೇಲೆ, ಹೊರಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನರಳಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿಯೂ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಹಾಗಿಲ್ಲ! ಇದಲ್ಲದೆ ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗತಕ್ಕವನನ್ನು ನಾನಾರೂಪಗಳಿಂದ ವಂಚಿಸತಕ್ಕ ವೇಶ್ಯೆಯೊಬ್ಬಳು ಕಾದಿರುವಳು. ಅವಳ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯನ ಕ್ಲಿಪ್ತವೇಶ್ಯೆಯೇನಾಗುವುದೆಂಬುದನ್ನೂ ನೀವು ಯೋಚಿಸಿದಹಾಗಿಲ್ಲ! ಇದಲ್ಲದೆ ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಡಗಳನ್ನೂ ಮೀರಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ನದಿಯು, ಕಾಲುಜಾರಿ ಬಿದ್ದವರನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಸಿಕ್ಕೊಂಡೇ ಹೋಗುವುದೆಂಬ ಸಂಗತಿಯೂ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಹಾಗಿಲ್ಲ! ಮತ್ತು ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ವಗಳಿಂದ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಒಂದು ಸೆರೆಮನೆಯುಂಟು. ಅದನ್ನೂ ನೀವು ತಿಳಿದಹಾಗಿಲ್ಲ. ಪಿಚಿತ್ರವಾದ ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳೊಡನೆ ಒಂದು ಹಂಸವು ಕಣ್ಣಿಟ್ಟುಕಾದಿರುವುದು. ಸಣ್ಣ ಕತ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ, ವಜ್ರದ ಮುಳ್ಳುಗಳಿಂದಲೂ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿ, ತನಗೆ ತಾನೇ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ ಭಯಂಕರವಾದ ಒಂದು ಚಕ್ರವುಂಟು ಜನ್ಮಜನ್ಮಕ್ಕೂ ನಿಮಗೆ ತಂದೆಯಂತೆ ಹಿತವನ್ನು ಪಡೇಶಿಸುತ್ತ ಬರುವ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಗುರುವಿನ ಹಿತವಾರ್ತೆಯನ್ನೂ ನೀವು ಗಮನಿಸಿದಹಾಗಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದನ್ನೂ ತಿಳಿಯದೆ ನೀವು ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಯತ್ನಿಸಿ, ಹೀಗೆ ತಪಸ್ಸೆಂಬ ಕರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದು ಯುಕ್ತವೆ? ಆಹಾ! ಇದೇನು? ನಿಮಗೂ ಈ ಬುದ್ಧಿ ಹುಟ್ಟಿತು?" ಎಂದನು. ಆ ಹರ್ಯಶ್ವರು ಬಹಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿಯೂ, ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ವಿಚಾರಪರರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ, ಆ ನಾರದನು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನ ಗೂಢಾರ್ಥವನ್ನು ಸ್ವಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಅಲೋಚಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು! ಅವರ ಬುದ್ಧಿಯು ಕದಲಿತು! ತ

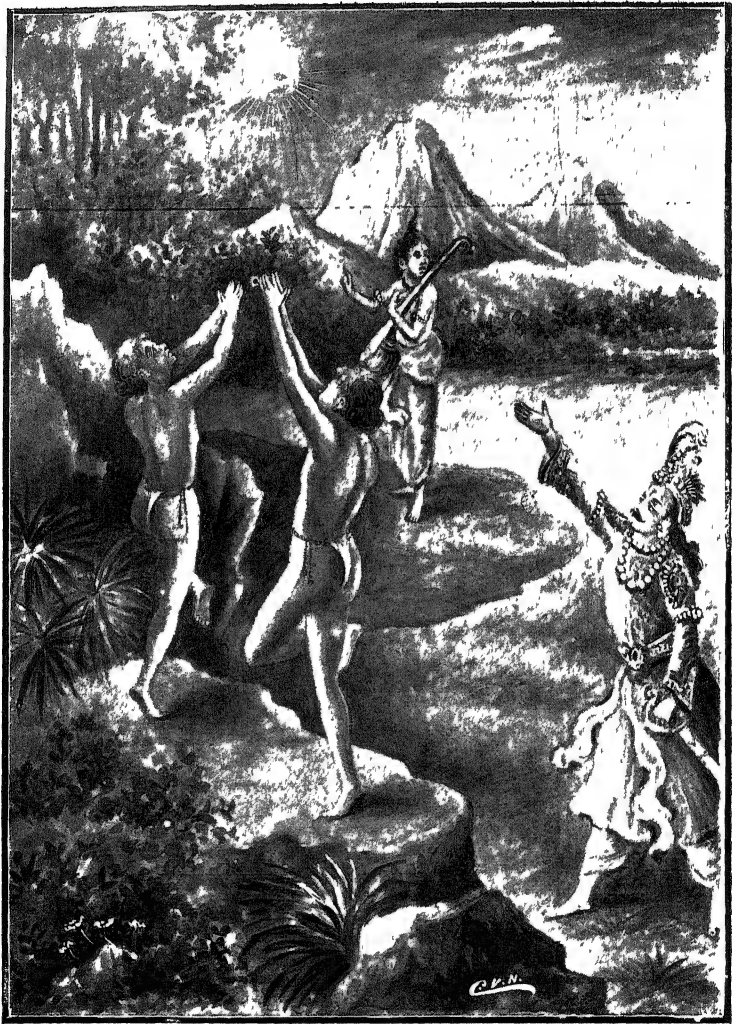
ಮೊಳಗೆ ತಾವು ಹೀಗೆಂದು ಆಲೋಚಿಸುವರು. “ಆಹಾ ! ನಾರದನ ಮಾತು ಸತ್ಯವು ! ನಾವು ಮೊದಲೇ ಇದನ್ನಾಲೋಚಿಸದೆ ಮೋಸಹೋದೆವು ! ಭೂಮಿ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದ ಏರ್ಪಟ್ಟದಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಾಣಿಗಳಿರುವವರೆಗೆ ಹೆಸರಿಗೆಮಾತ್ರ ಜೀವನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡತಕ್ಕದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಈ ದೇಹದ ಪರಿಣಾಮವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಯೋಚಿಸದೆ, ಈ ದೇಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಕರ್ಮಬಂಧವನ್ನು ನೀಗಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಯತ್ನಿಸದೆ, ನಾವು, ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಸಂಸಾರವನ್ನು ತಗಲುಕಟ್ಟುವ ಈ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಫಲವೇನು ? ಮತ್ತು, ಎಚ್ಚರ, ಕನಸು, ನಿದ್ರೆಗಳೆಂಬ ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯವನ್ನೂ ಮೀರಿ, ತನಗೆ ತಾನೇ ಆಧಾರನಾಗಿರುವ ಆ ಭಗವಂತನೊಬ್ಬನೇ ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ನಿಯಮಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಆ ಪ್ರಧಾನವುರುಷನೊಬ್ಬನನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸದೆ, ಪ್ರಜಾಸೃಷ್ಟಿಗಾಗಿ ಈ ಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಚರಿಸಿ ನಮಗಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ? ನಾರದನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಜೀವನು, ಬಿಲಸ್ವರ್ಗದಂತಿರುವ ಹೃದಯಬಿಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದಮೇಲೆ, ಹೊರಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನರಳಬೇಕಾಗುವುದು ! ಈವಿಧವಾಗಿ ಅತ್ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆಸಿ, ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಶರೀರಸಂಬಂಧವನ್ನೇ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಫಲವೇನು ? ಇದರಿಂದ ಯಾವ ಸುಖವೂ ಉಂಟಾಗಲಾರದು ! ಜಾರಸ್ತ್ರೀಯ ಇತರವುರುಷರನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ನಾನಾರೂಪಗಳಿಂದ ಮೆರೆಯುವಂತೆ, ಬುಟ್ಟಿಯೆಂಬುದು ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿ ವಿಕಾರಗಳಿಂದ ಜೀವನನ್ನು ಮರುಳುಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದಹಾಗೆ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವುದು. ಹೀಗೆ ಚಪಲಬುದ್ಧಿಯಿಂದಂಟಾಗತಕ್ಕ ಮೋಹ ಪಾಶವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಅವಕಾಶವನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ? ಕೆಟ್ಟ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದವನು, ಅವಳ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಮರುಳಾಗಿ, ಕೈಯಾಟದಬೊಂಬೆಯಂತೆ ಅವಳು ಹೇಳಿದಹಾಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವನು. ಅವಳು ಕೇಳಿಕೇಳಿದ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತ ತನ್ನ ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ಕಳೆದು

ಕೊಳ್ಳುವನು. ಇದರಂತೆಯೇ ಬುದ್ಧಿಚಾಪಲ್ಯಕ್ಕೆ ವಶನಾದವನು, ತನ್ನ ನಿತ್ಯೈರ್ಯರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವನ್ನೂ, ತನ್ನ ಶುದ್ಧಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಮರೆತು, ಆ ಬುದ್ಧಿಗೆ ವಶನಾಗಿ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಅಲ್ಪವಾಗಿಯೂ, ಅಸ್ಥಿರಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಸುಖಗಳನ್ನೂ, ನರಕದುಃಖಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುವನು. ಇಂತಹ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಫಲವೇನು ? ಮತ್ತು ಮಾಯೆಯೆಂಬ ನದಿಯು, ಸೃಷ್ಟಿಸಂಹಾರಗಳೆಂಬ ಎರಡು ಕಡೆಯ ಪ್ರವಾಹಗಳಿಂದ, ಇಹಲೋಕ ಪರಲೋಕಗಳೆಂಬ ಎರಡು ತೀರಗಳನ್ನೂ ಆಕ್ರಮಿಸಿ ವೇಗದಿಂದೋಡುತ್ತಿರುವುದು ಈ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚಿ ಸಿಕ್ಕೋಡು ಹೋಗತಕ್ಕ ಅಸತ್ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಫಲವೇನು ? ಇಷ್ಟತ್ತೈದು ತತ್ವಗಳೆಂಬ ಆಶ್ಚರ್ಯಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಈ ಶರೀರವೆಂಬ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕರ್ಮಗಳೇ ಮೂಲವು. ಅಂತಹ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಈ ಅನರ್ಥಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳುವುದೇಕೆ ? ಎರಡುರೆಕ್ಕಗಳನ್ನೂ ಬಿಚ್ಚಿ ನಿಂತಿರುವ ಹಂಸದಂತೆ, ಈಶ್ವರನೇ ಸಂಸಾರಬಂಧಕ್ಕೂ, ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೂ ಕಾರಣಗಳಾದ ಸಿಂಧುತೀರಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ಪ್ರವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ತೋರಿಸತಕ್ಕವನು. ಮತ್ತು ಅವನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸದೆ ಏಕಾಂತವಾಗಿ ಹೃದಯಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರತಕ್ಕವನು. ಇಂತಹ ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಸಂಸಾರಕಾರಣಗಳಾದ ಅಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಲಾಭವೇನು ? ಕಾಲಚಕ್ರವೆಂಬುದು ಅನವರತವೂ ತಿರುಗುತ್ತ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಮೊದಲು ಗೊಂಡು ಸಣ್ಣ ಕ್ರಿಮಿಯವರೆಗೆ ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಡುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ತಲೆಯನ್ನೊಡ್ಡಿಸುವ ಅಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಚರಿಸಿ ಫಲವೇನು ? ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಕ್ಕೂ ತಂದೆಯಂತೆ ಹಿತವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ಪ್ರವೃತ್ತಿಧರ್ಮವು ಸಂಸಾರಹೇತುವಾದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಿಂಧುತೀರಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿರುವಾಗ, ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ಈಗಿನ ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಿ, ಕರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಫಲವೇನು ? ನಾರದನ ಮಾತಿನಂತೆ ಈ ಕರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಡುವುದೇ ಉತ್ತಮವು” ಎಂದು ಆ ದಕ್ಷಪುತ್ರರೆಲ್ಲರೂ ಏಕಮು

ಖವಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡರು. ನಾರದನನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿ, ತಾವು ಕರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಹಿಡಿದರು. ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನು ಆರಾಧಿಸತೊಡಗಿ ದೇಹವನ್ನೂ ನೀಗಿದರು. ಅತ್ತಲಾಗಿ ನಾರದಮಹರ್ಷಿಯೂಕೂಡ, ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ನಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಭಗವನ್ನಾಮಗಳನ್ನು ನುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ವಿನೋಗಾನದೊಡನೆ ಲೋಕಸಂಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಆಮೇಲೆ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾತಿಯು, ಗುಣಾಢ್ಯರಾದ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ನಾರದನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ, ತನ್ನ ಮಾತನ್ನೂಮೀರಿ, ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸದೆ, ದೇಹತ್ಯಾಗದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರೆಂಬ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಹಳವಾಗಿ ದುಃಖಿಸಿದನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! “ಸುಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಶೋಕಕ್ಕೆ ಕಾರಣ”ವೆಂಬ ಲೋಕೋಕ್ತಿಯು ಸತ್ಯವಾಯಿತು ನೋಡು ! ದಕ್ಷನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬಹಳ ದುಃಖಿತನಾಗಿದ್ದರೂ, ತನ್ನ ತಾತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಮನಸ್ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು, ತಿರುಗಿ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಪಾಂಚಜನಿಯಲ್ಲಿ ಶಬಲಾಶ್ವರೆಂಬ ಸಾವಿರಮಂದಿಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ಈ ಮಕ್ಕಳೂಕೂಡ ತಂದೆಯಾದ ದಕ್ಷನಿಂದ ಪ್ರಜಾಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ನಿಯಮನಿಷ್ಠರಾಗಿ, ಹಿಂದೆ ತಮ್ಮ ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ ಹರೃಶ್ವರು ತಪಸ್ಸಿಧ್ಧಿಗಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ನಾರಾಯಣಸರೋವರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ಇವರೂ ಆ ತೀರ್ಥಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಶುದ್ಧಮನಸ್ಕರಾಗಿ, ಪ್ರಣವಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತ ಉಗ್ರತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳ ವರೆಗೆ ಕೇವಲಜಲಪಾನದಿಂದಲೂ, ಆಮೇಲೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಕೇವಲ ವಾಯುಭಕ್ಷಣದಿಂದಲೂ, “ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ” ಎಂಬೀ ಮಂತ್ರದೊಡನೆ ಮಂತ್ರಾಧಿದೇವತೆಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನಾರಾಧಿಸುತ್ತ ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವರು. “ಓ ದೇವಾ ! ಸಮಸ್ತ ಜೀವರಾಶಿಗಳಿಗೂ ನೀನೇ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸತಕ್ಕವನು. ಅವರು ಒಮ್ಮೆ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಸದ್ಗತಿಯೂ ನೀನೇ ! ಅವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ನೀನೇ ಆಧಾರನು ! ಜೀವಾತ್ಮರ

ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು, ಅವರನ್ನು ಆ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕ ವನೂ ನೀನೇ! ರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳ ಸಂಪರ್ಕವೇ ಇಲ್ಲದೆ, ಶುದ್ಧ ಸತ್ವಮಯವಾದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ, ಸಮಸ್ತಕಲ್ಯಾಣಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ, ದೋಷರಹಿತನಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಸರ್ವಶ್ವರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವೆವು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ನಾರಾಯಣಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತ, ಸಂತಾನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ನಾರದಮಹರ್ಷಿಯು, ತಿರುಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಮೊದಲಿ ನಂತೆಯೇ ಅವರಿಗೂ ನಿವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬೋಧಿಸತೊಡಗಿ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಎಲೈ ಕುಮಾರರ! ಇದೇನಿದು! ನಾನು ಹೇಳತಕ್ಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳಿರಿ! ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಸಹೋದರರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾತ್ಸಲ್ಯವುಳ್ಳವರಲ್ಲವೆ? ಆದುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಸಹೋದರರ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ನೀವೂ ಅನುಸರಿಸಿ ಹೋಗಬೇಕಾದುದು ಯುಕ್ತವು! ಅದೇ ನಿಮಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದ ದಾರಿಯು! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವನು ಧರ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದು ತನ್ನ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಸಹೋದರರು ನಡೆದ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಅನುವರ್ತಿಸುವನೋ ಅವನು ತನ್ನ ಪುಣ್ಯಬಲದಿಂದ ಉತ್ತಮಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿ ಸುಖಿಸುವನು” ಮಹಾತ್ಮನಾದ ನಾರದನು ಇಷ್ಟಮಾತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಶಬಲಾಶ್ವರಿಗೆ ನಾರದನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯು ಹುಟ್ಟಿ, ಅವರೂ ತಮ್ಮ ಅಣ್ಣಂದಿರಂತೆ ಪ್ರಜಾಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ವಿರಕ್ತಿಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಧರ್ಮವನ್ನೇ ಹಿಡಿದರು. ಮೊದಲು ಅವರು ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕವಾದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಜ್ಞಾನಯೋಗದಿಂದ ತಿಳಿದು, ದೇಹಸಂಬಂಧವನ್ನು ನೀಗಿದರು. ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನಾದ ಜೀವನು ಆತಿನಾಹಿಕರೊಡನೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡತಕ್ಕದಾಗಿಯೂ, ಪರಮಪುರುಷನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿಸತಕ್ಕದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅರ್ಹರಾದಿಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೊರಟು, ಕಳೆದು ಹೋದರಾತ್ರಿಗಳಂತೆ ಪುನರಾವೃತ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿರುವರು.

ಇತ್ತಲಾಗಿ ದಕ್ಷನಿಗೆ ಅನೇಕದುಶ್ಚಕ್ರನಗಳು ಕಂಡುಬಂದುವು. ಇದರ ಕಾರಣವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವಾಗ, ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಮಕ್ಕಳಂತೆಯೇ ಶಬಲಾಶ್ವ

1158. ದಕ್ಷನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಶಬಲಾಶ್ವಿರು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ನಾರದನು
ಅನರಿಗೆ ನಿವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದುದು. ದಕ್ಷನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ
ಕೊಪಗೊಂಡು ನಾರದನನ್ನು ಶಪಿಸಿದುದು.

ರೂ ನಾರದನ. ಉಪದೇಶದಿಂದ ದೇಹತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದುದಾಗಿ ತಿಳಿಯ ಬಂದಿತು. ಆ ದಕ್ಷನು ಪುತ್ರಶೋಕದಿಂದ ತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ದೈವಿಕವಾಗಿ ನಾರದನೂ ಬಂದುಸೇರಿದನು. ಇವನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ದಕ್ಷನು, ಅತ್ಯಾಗ್ರಹದಿಂದ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವೆಯೇ ಹೊರತು, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಸಾಧುಗುಣವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಕೇವಲ ಕಪಟ! ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದುರ್ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದೆಯಲ್ಲಾ! ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿರುವರಿಗೆ ದುರುಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಅಯ್ಯೋ! ನಿನ್ನಿಂದ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲಾವಿಧದಿಂದಲೂ ಕೆಟ್ಟುಹೋದರು! ಅವರು ಕರ್ಮಪ್ರತಿಪಾದಕಗಳಾದ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ಋಷಿಗಳ ಸಾಲವನ್ನೂ ತೀರಿಸಲಿಲ್ಲ! ಸಂತಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಪಿತೃಖುಣವನ್ನೂ ತೀರಿಸಲಿಲ್ಲ! ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಋಣವನ್ನೂ ತೀರಿಸಲಿಲ್ಲ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವನ್ನೆತ್ತಿದಮೇಲೆ, ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ತೀರಿಸಬೇಕಾದ ದೇವರ್ಷಿಪಿತೃಖುಣಗಳೆಂಬ ಈ ಮೂರುಸಾಲಗಳನ್ನೂ ತೀರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೀನು ಹಾಳುಮಾಡಿದೆ! ಎಲಪಾಪಿ! ಅವರಿಗೆ ಇಹಲೋಕ ಪರಲೋಕಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ಷೇಮವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲಾ! ಲೋಕದಲ್ಲಿನಿನ್ನಂತೆ ನಿಫುಣರಾರುಂಟು! ಅರಿಯದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಕೆಡಿಸಿದ ನೀನು, ಆ ಭಗವಂತನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೆಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತನೆಂಬ ವೇಷದಿಂದ ತಿರುಗುವಂತಿದೆ! ಅಯ್ಯೋ! ನೀನು ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾದ ಸಾಧುಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಿಲ್ಲುವೆ? ನಿನಗೆ ಕಲಹಪ್ರಿಯನೆಂಬ ಹೆಸರು ಉಚಿತವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು! ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯಾರೂ ನಿನ್ನಂತೆ ದಯಾಶೂನ್ಯರಾಗಿಲ್ಲ! ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಇತರಭೂತಗಳಿಗೆ ಹಿತವನ್ನೇ ಕೋರತಕ್ಕವರು. ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಕೇಡನ್ನೇ ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವ ನೀನು, ಅಂತಹ ಮಾಹಾತ್ಮರ! ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ತಿರುಗುವೆ? ಆದರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿರತಕ್ಕದುಃಖವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವುದಾಗಿ ನೀನು ತಿಳಿದಿರಬಹುದು.

ಸಾಧುಗಳಂತೆ ವೇಷಧಾರಿಯಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತ, ಅರಿಯದ ಮಕ್ಕಳ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವರು ವಿರಕ್ತರಾಗುವರೆ? ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ! ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಜ್ಞಾನೋದಯವೂ ಆಗಲಾರದು ತಾವಾಗಿಯೇ ಅನುಭವಿಸಿ ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದ ಹುಟ್ಟುವಷ್ಟು ಜ್ಞಾನವು, ಬೇರೆಯವರ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಹುಟ್ಟಲಾರದು. ಮನುಷ್ಯನು ವಿಷಯೋಪಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿರುವ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದು, ತಾನಾಗಿಯೇ ಪಿರಕ್ತಿಹೊಂದಿವೆ, ಆ ಪೈರಾಗ್ಯವು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ದುರ್ಬೋಧನೆಯಿಂದ ಬುದ್ಧಿಯು ಕದಲಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸ್ಥಿರವಾದ ವೈರಾಗ್ಯವು ಹುಟ್ಟಲಾರದು! ಅದುದರಿಂದ ನಾರದಾ ! ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆಕೇಡನ್ನು ಬಯಸದೆ, ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮನಿರತರಾಗಿರುವ ನಮಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಮಹಾಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲಾ! ನಾವು ಇದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರೆವು. ಎಲೆ ಮೂಢಾ! ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಂತತಿಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದ ನೀನು, ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವೂ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲದೆ ಪರದೇಶಿಯಂತೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿರು” ಎಂದು ಶಪಿಸಿದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ದಕ್ಷನು ಹೀಗೆ ಕೋಪದಿಂದ ಶಪಿಸಿದರೂ, ಸಾಧುಸಮ್ಮತನಾದ ನಾರದನು, ಆಶಾಪವನ್ನು ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನೇಹೊರತು ಕೋಪಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆಗಲೇ ಅವನು ಪ್ರತಿಶಾಪವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದರೂ ಬಾಯೆತ್ತದೆ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವನು ತನಗೆ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದರೂ ತಾಳ್ಮೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳುವನೋ ಅವನೇ ಸಾಧುವೆನಿಸುವನು! ನಾರದನ ಸಾಧುತ್ವವು ಇದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—

●—◆— { ಶುಕಮುನಿಯು ದಕ್ಷನ ಮತ್ತು ಕಶ್ಯಪನ ಸಂತತಿ } —◆—●
ಮವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದು.

ರಾಜಾ! ಕೇಳು! ದಕ್ಷನು ಪುತ್ರಮರಣದಿಂದ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಚತುರ್ಮುಖನು ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಅವನಿಗೆ ದುಃಖ

ಮಾಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮುಂದೆ ಪ್ರಜಾಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಉಪಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಅದರಂತೆ ದಕ್ಷನು ಮನಶ್ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅಸಿಕ್ಷೆಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಪಿತೃವತ್ಸಲೆಯರಾದ ಅರುವತ್ತು ಮಂದಿ ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಪಡೆದನು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಮಂದಿಯನ್ನು ಧರ್ಮನಿಗೆ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಬೇರೆ ಹದಿಮೂರು ಮಂದಿ ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಕರ್ಯಪನಿಗೂ, ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಂದಿ ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಚಂದ್ರನಿಗೂ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹಮಾಡಿದನು. ಉಳಿದ ಹತ್ತು ಕುಸಾರಿಯರಲ್ಲಿ ರುದ್ರನಿಗೆ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ, ಅಂಗಿರಸನಿಗೆ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ, ಕೃತವೀರ್ಯನಿಗೆ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು. ಈ ದಕ್ಷಕನ್ಯೆಯರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಂತಾನವೇ ಮೂರುಲೋಕವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದು. ಈ ದಕ್ಷಕನ್ಯೆಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಹೆಸರನ್ನೂ, ಅವರಿಂದುಂಟಾದ ಸಂತತಿಯನ್ನೂ, ಆಯಾ ಸಂತತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾದವರ ಹೆಸರನ್ನೂ ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು! ಧರ್ಮನಿಗೆ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಹತ್ತು ಮಂದಿ ದಕ್ಷಕನ್ಯೆಯರಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಭಾನು, ಲಂಬೆ, ಕಕುಭೆ, ಜಾಮಿ, ವಿಶ್ವ, ಸಾಧ್ಯ, ಮರುತ್ವತಿ, ವಸು, ಮುಹೂರ್ತ, ಸಂಕಲ್ಪೆಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಭಾನುವೆಂಬವಳಿಂದ, ವೇದನೆಂದೂ, ಋಷಭನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಕುಮಾರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಆ ಋಷಭನಿಗೆ ಇಂದ್ರಸೇನನೆಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಧರ್ಮನ ಎರಡನೆಯ ಪತ್ನಿಯಾದ ಲಂಬೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೋತನೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಜನಿಸಿದನು. ಈ ವಿದ್ಯೋತನಿಗೆ ಸ್ತನಯಿತ್ನುಗಳೆಂಬ ಕೆಲವು ಪುತ್ರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಮೂರನೆಯ ಪತ್ನಿಯಾದ ಕಕುಭೆಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ ಕೀಕಟನೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಜನಿಸಿದನು. ಈ ಕೀಕಟನಿಗೆ ಸಂಕಟನೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪತ್ನಿಯಾದ ಜಾಮಿಯಲ್ಲಿ ದುರ್ಗಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳೆಂಬ ಕೆಲವರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗನೆಂದೂ, ನಂದಿಯೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಕುಮಾರರು ಜನಿಸಿದರು. ಐದನೆಯ ಭಾರ್ಯೆಯಾದ ವಿಶ್ವೆಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದೇವತೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರಿಗೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಸಾಧ್ಯೆಯೆಂಬ ಐದನೆಯವಳಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯರೆಂಬ ದೇವತೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿ, ಅವರಿಂದ ಅರ್ಧಸಿದ್ಧನೆಂಬ ಮಗನು ಜನಿಸಿದನು. ಮರುತ್ವತಿಯೆಂಬ ಎಂಟನೆಯ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮು

ರುದ್ವಂತನೆಂದೂ, ಜಯಂತನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಜಯಂತನು ಭಗವಂತನ ಅಂಶದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ಇವನನ್ನು ಉಪೇಂದ್ರನೆಂದೂ ಹೇಳುವರು. ಮುಹೂರ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಹೂರ್ತಕರೆಂಬ ಕೆಲವು ದೇವಗಣಗಳು ಹುಟ್ಟಿದುವು. ಇವರೇ ಮುಹೂರ್ತಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳು. ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಆಯಾ ಮುಹೂರ್ತಸಂಬಂಧದಿಂದಂಟಾಗತಕ್ಕ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಇವರೇ ಕೊಡತಕ್ಕವರು. ಸಂಕಲ್ಪೆಯೆಂಬವಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪನೆಂಬವನು ಜನಿಸಿ, ಕಾಮನೆಂಬ ಕುಮಾರನನ್ನು ಪಡೆದನು. ವಸುವೆಂಬವಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟವಸುಗಳು ಜನಿಸಿದರು. ಇವರಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ದ್ರೋಣ, ಪ್ರಾಣ, ಧ್ರುವ, ಅರ್ಕ, ಅಗ್ನಿ, ದೋಷ, ವಸು, ವಿಭಾವಸುಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಇವರಲ್ಲಿ ದ್ರೋಣಪತ್ತಿಯಾದ ಅಭಿಮತಿಯೆಂಬವಳಿಗೆ ಹರ್ಷ ಶೋಕ ಭಯ ಮೊದಲಾದ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಪ್ರಾಣನ ಪತ್ತಿಯಾದ ಉರ್ಜಸ್ವತಿಯಲ್ಲಿ ಸಹನೆಂದೂ, ಆಯುವೆಂದೂ, ಪುರೋಜವನೆಂದೂ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಾದರು ಧ್ರುವಪತ್ತಿಯಾದ ಧರಣಿಯೆಂಬವಳು ಹಲವು ಮಂದಿ ಪುರಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಅರ್ಕಭಾರ್ಯೆಯಾದ ಅಶನೆಯೆಂಬವಳು ದರ್ಪನೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಅಗ್ನಿಪತ್ತಿಯಾದ ವಸುಧಾರೆಯೆಂಬವಳಿಗೆ ದ್ರವಿಣನೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಈ ಅಗ್ನಿಗೆ ಕೃತ್ತಿಕೆಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಕಂದನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ವಿಶಾಖ ಮೊದಲಾದವರು ಈ ಸ್ಕಂದನ ಮಕ್ಕಳು. ದೋಷನ ಪತ್ತಿಯಾದ ಶರ್ವರಿಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ ತಿಂಶುಮಾರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಇವನೂ ಭಗವಂತನ ಅಂಶಭೂತನು. ವಸುಪತ್ತಿಯಾದ ಅಂಗಿರಸಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಇವನೇ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತಿಲ್ವಿ ಇವನ ಮಗನು ಜಾಕ್ಷುಷಮನುವು. ಈ ಮನುವಿನಿಂದ ವಿಶ್ವರೆಂದೂ, ಸಾಧ್ಯರೆಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ವಿಭಾವಸುಪತ್ತಿಯಾದ ಉಷೆಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ ವ್ಯುಷ್ಯನೆಂದೂ, ರೋಚಿಷನೆಂದೂ, ಆತಪನೆಂದೂ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು ಇವರಲ್ಲಿ ಆತಪನೆಂಬವನ ಮಗನು ಪಂಚದಾಮನು. ಇವನು ಹಗಲಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಯೆನಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇವ

ನಿಂದಲೇ ಪ್ರಜೆಗಳು ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರು
 ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಧರ್ಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಹತ್ತುಮಂದಿ ದಕ್ಷಪುತ್ರಿಯರಿಂದ
 ಹುಟ್ಟಿದ ಸಂತಾನವನ್ನು ತಿಳಿದೆಯಷ್ಟೆ? ಕಶ್ಯಪನಿಗೂ, ಚಂದ್ರನಿಗೂ ಏ
 ವಾಹಿತರಾದ ದಕ್ಷಕನ್ಯೆಯರ ಸಂತಾನವನ್ನು ಮುಂದೆ ವಿವರಿಸುವೆನು. ರು
 ದ್ರನಿಗೆ ವಿವಾಹಿತರಾದ ಇಬ್ಬರು ದಕ್ಷಪುತ್ರಿಯರಲ್ಲಿ, ಒಬ್ಬಳಿಗೆ ಸರೂಪೆಯೆಂ
 ದು ಹೆಸರು. ಇವಳು ರುದ್ರಗಣಗಳೆಂಬ ಕೋಟಿಪುತ್ರರನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಆ
 ರುದ್ರಗಣಗಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದುಮಂದಿ ಪ್ರಧಾನನಾಯಕರಾದರು. ಅವರಿಗೆ
 ಕ್ರಮವಾಗಿ, ರೈವತ, ಅಜ, ಭವ, ಭೀಮ, ವಾಮ, ಉಗ್ರ, ವೃಷಾಕಪಿ,
 ಅಜೈಕಪಾದ, ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನ್ಯ, ಬಹುರೂಪ, ಮಹಾಂತರಂದು ಹೆಸರು.
 ಇವರೇ ಏಕಾದಶರುದ್ರರೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವರು. ಇವರಲ್ಲದೆ ರುದ್ರನ ಪಾ
 ರ್ಷದಗಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೇತರೆಂದೂ, ವಿನಾಯಕರೆಂದೂ, ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಭ
 ಯಂಕರರೂಪಿಗಳಾದ ಕೆಲವು ಗಣಗಳುಂಟು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ರುದ್ರನ
 ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು. ಅಂಗಿರಸ್ಸನ್ನು ಮದಿವೆಯಾದ ದಕ್ಷ
 ಪುತ್ರಿಯರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಸ್ವಧೇಯೆಂದೂ, ಸತಿಯೆಂದೂ ಹೆಸರು. ಸ್ವಧೇಯೆಂಬವ
 ಳಲ್ಲಿ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳೂ, ಸತಿಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ ಅಥರ್ವಾಂಗಿರಸರೆಂಬ ವೇದಾಭಿ
 ಮಾಸಿದೇವತೆಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಕೃಶಾಶ್ವನಿಗೆ ಅರ್ಚಿಸ್ಸೆಂದೂ, ಭೀಷಣೆ
 ಯೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಪತ್ನಿಯರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಅರ್ಚಿಸ್ಸಿಗೆ ಧೂಮ್ರಕೇಶನೆಂಬ
 ಮಗನೂ, ಭೀಷಣೆಯೆಂಬವಳಿಗೆ ವೇದತಿರಸ್ಸು, ದೇವಲ, ವೈನ, ಮನು
 ವೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳೂ ಹುಟ್ಟಿದರು. ದಕ್ಷನು ತಾಕ್ಷ್ಯನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು
 ವಿವಾಹಮಾಡಿದ ನಾಲ್ವರು ಕುಮಾರಿಯರಿಗೆ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪತಂಗಿಯೆಂದೂ,
 ಯಾಮಿನಿಯೆಂದೂ, ಸುಪರ್ಣೆ (ಅಥವಾ ವಿನತಿ)ಯೆಂದೂ, ಕದ್ರುವೆಂದೂ
 ಹೆಸರು. ಈ ನಾಲ್ವರಲ್ಲಿ ಪತಂಗಿಯಿಂದ ಪಕ್ಷಿಜಾತಿಗಳೂ, ಯಾಮಿನಿಯಿಂ
 ದ ಶಲಭಗಳೂ, ವಿನತಿಯಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಾಹನನಾದ ಗರುಡನೂ, ಮತ್ತು
 ಸೂರ್ಯಸಾರಥಿಯಾದ ಅರುಣನೂ, ಕದ್ರುವಿನಿಂದ ನಾನಾಜಾತಿಯ
 ಸರ್ಪಗಳೂ ಉದ್ಭವಿಸಿದುವು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ! ಕೃತ್ತಿಕೆ ಮೊದಲಾದ
 ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ಚಂದ್ರನ ಪತ್ನಿಯರು. ದಕ್ಷನು ಚಂದ್ರನಿಗೆ

ಈ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಡುವಾಗ, ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಚಂದ್ರನಿಂದ ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದನು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಚಂದ್ರನು ಅಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿ, ರೋಹಿಣಿಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪಕ್ಷಪಾತವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ದಕ್ಷನು ಕೋಪಿಸಿ, ಆ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಕ್ಷಯರೋಗವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಶಪಿಸಿದನು. ಇಲೆಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಚಂದ್ರನು ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಳೆಗುಂದುವುದಲ್ಲದೆ, ಕೃತ್ತಿಕೆ ಮೊದಲಾದವರಲ್ಲಿ ಸಂತಾನವನ್ನೂ ಪಡೆಯಲಾರದೆ ಹೋದನು. ಆಮೇಲೆ ಚಂದ್ರನು ದಕ್ಷನಲ್ಲಿ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಬೇಡಿ, ಅವನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕುಂದಿಹೋದ ಕಳೆಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿ ಪಡೆಯುವಂತೆ ವರವನ್ನು ಪಡೆದನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಕಶ್ಯಪನ ಭಾರ್ಯೆಯರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಂತಾನದಿಂದ, ಪ್ರಾಯಕವಾಗಿ ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ತುಂಬಿ ಹೋಗಿರುವುದು. ಆ ಕಶ್ಯಪಪತ್ನಿಯರಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅದಿತಿ, ದಿತಿ, ದನು, ಕಾಷ್ಠಿ, ಅರಿಷ್ಟ, ಸುರಸೆ, ಇಳಿ, ಮುನಿ ಕ್ರೋಧವಶೆ, ತಾಮ್ರ, ಸುರಭಿ, ಸರಮೆ, ತಿಮಿ, ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇವರಲ್ಲಿ ತಿಮಿಯಿಂದ ಜಲಜಂತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹುಟ್ಟಿದುವು. ಸರಮಿಯಿಂದ ನಾಯಿ, ಹುಲಿ, ಬೆಕ್ಕು, ಮುಂತಾದುವು ಹುಟ್ಟಿದುವು. ಸುರಭಿಯಿಂದ, ಎಮ್ಮೆ, ಹಸು ಮತ್ತು ಸೀಳಿದ ಗೊರಸಲುಳ್ಳು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಮೃಗಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದುವು. ಫ್ರಾಮ್ರೆಯಿಂದ ಹದ್ದು, ಗಿಡುಗ, ಮುಂತಾದುವೂ, ಮುನಿಯಿಂದ ಅಪ್ಸರಸ್ಸುಗಳೂ, ಕ್ರೋಧವಶೆಯಿಂದ ಕಚ್ಚು ವಸ್ತು ಭಾವವುಳ್ಳ ಸರ್ಪಾದಿಗಳೂ, ಇಳಿಯಿಂದ ವೃಕ್ಷಜಾತಿಗಳೂ, ಸುರಸೆಯಿಂದ ಯಾತುಷಾನರೂ, ಅರಿಷ್ಟೆಯಿಂದ ಗಂಧರ್ವರೂ, ಕಾಷ್ಠಿಯಿಂದ ಕುದುರೆ, ಕತ್ತಿ, ಮುಂತಾದುವೂ ಹುಟ್ಟಿದುವು. ದನುವಿಗೆ ಅರುವತ್ತೊಂದುಮಂದಿ ಕುಮಾರರು ಹುಟ್ಟಿ, ಅವರಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟುಮಂದಿ ಪ್ರಧಾನರೆನಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವರಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ದ್ವಿಮೂರ್ಧ, ಶಂಬರ, ಅರಿಷ್ಟ, ಹಯಗ್ರೀವ, ವಿಭಾವಸು, ಅಯೋಮುಖ, ಶಂಕುತಿರಸ್ಕು, ಸ್ವರ್ಭಾನು, ಕಪಿಲ, ಅರುಣ, ಪುಲೋಮ, ವೃಷಪರ್ಮ, ಏಕನೇತ್ರ, ಸುತಾಪನ, ಧೂಮ್ರಕೇಶ, ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ವಿಪ್ರಚಿತ್ತಿ, ದುರ್ಜಯರೆಂದು ಹೆಸರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಭಾನುವಿನ ಮಗಳೂ

ದ ಸುಪ್ರಭೆಯನ್ನು ನಮುಚಿಯೆಂಬವನೂ, ವೃಷಪರವನ ಮಗಳಾದ ಶರ್ಮಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ನಹುಷಪುತ್ರನಾದ ಯಯಾತಿಯೂ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ವಸುಪುತ್ರನಾದ ವೈಶ್ವಾನರನಿಗೆ, ಉಪದಾನವಿ, ಹಯಶಿರಸ್ಸು, ಪಲೋಮ ಕಾಲಕೆಯೆಂದು ನಾಲ್ವರು ಕುಮಾರಿಯರಾದರು. ಇವರಲ್ಲರೂ ಬಹಳ ರೂಪವತಿಯರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಉಪದಾನವಿಯನ್ನು ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನೂ, ಹಯಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಕ್ರತುವೂ, ಪುಲೋಮ, ಕಾಲಕೆಯೆಂಬಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಕಶ್ಯಪನೂ ವಿವಾಹಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಈ ಇಬ್ಬರು ಕಶ್ಯಪಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ ಪಾಲೋಮ ಕಾಲಕೇಯರೆಂಬ ಅರುವತ್ತುಸಾವಿರಮಂದಿ ದಾನವರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರಲ್ಲರೂ ಯುದ್ಧಪ್ರಿಯರಾಗಿ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಿರುಗುತ್ತ, ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಕೆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ ! ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಸಿನ್ನ ಅಜ್ಜನಾದ ಅರ್ಜುನನು, ಕಾರ್ಯವಲದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ, ಇಂದ್ರನ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ಅವರಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಿಂಹೂಲ ಮಾಡಿದನು. ವಿಪ್ರಚಿತ್ತಿಯು ಸಿಂಹಿಕೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ನೂರುಮಂದಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಪಡೆದನು. ಅವರಲ್ಲಿ ರಾಹುವೆಂಬವನೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠನು. ಇವನು ದಾನವನಾಗಿದ್ದರೂ ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ ನವಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದನು. ರಾಜಾ! ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಅದಿತಿವಂಶವನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾನಾ ರಾಯಣನೇ ಅವತರಿಸಿದುದರಿಂದ ಇದು ಬಹಳ ಪವಿತ್ರವೆನಿಸಿರುವುದು. ಈ ಅದಿತಿಗೆ, ವಿವಸ್ವಂತ, ಆರ್ಯಮ, ಪೂಷ, ತ್ವಷ್ಟಲ ಸವಿತ್ರ, ಭಗ, ಧಾತೃ, ವಿಧಾತೃ, ವರುಣ, ಮಿತ್ರ, ಶುಕ್ರ, ಉರುಕ್ರಮರೆಂಬ ಹನ್ನೆರಡುಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ವಿವಸ್ವಂತನ ಭಾರ್ಯೆಯಾದ ಸಂಜ್ಞೆಯೆಂಬವಳು ಶ್ರಾದ್ಧದೇವನೆಂದೂ, ಮನುವೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಕುಮಾರರನ್ನೂ, ಯಮಯಮಿಗಳೆಂಬ (ಗಂಡುಹೆಣ್ಣು) ಅವಳಿಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಹಡೆದಳು. ಈ ಸಂಜ್ಞೆಯೇ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಡಬೆಯೆಂಬ ಹೆಣ್ಣುಕುದುರೆಯಾಗಿದ್ದು ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಇವಳೇ ಛಾಯೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಶನೈಶ್ಚ ರನೆಂದೂ, ಸಾವರ್ಣಿಮನುವೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಕುಮಾರರನ್ನೂ, ತಪತಿಯೆಂಬ ಕುಮಾರಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದಳು. ಈ ತಪತಿಯೆಂಬವಳು

ಸಂವರಣನನ್ನು ವರಿಸಿದಳು. ಅರ್ಯಮನಿಗೆ ಮಾತೃಕೆಯೆಂಬವಳು ಪತ್ನಿಯು. ಈ ದಂಪತಿಗಳಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಜಾತಿಯು ಹರಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ಮನುಷ್ಯಜಾತಿಯು ಕೆಲಸಮಾಡತಕ್ಕ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳದು. ಪೂಷನಿಗೆ ಸಂತತಿಯೇ ಇಲ್ಲವು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷನು ರುದ್ರನನ್ನು ಅವಮಾನಪಡಿಸಿದಾಗ, ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಇವನು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಹಲ್ಲುಬಿಟ್ಟು, ನಕ್ಕುದರಿಂದ ರುದ್ರಗಣಗಳು ಕೋಪದಿಂದ ಅವನ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ದುರಿಸಿಬಿಟ್ಟುವು. ಅದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಹಲ್ಲುಗಳಿಲ್ಲವು. ಬೊಚ್ಚ ಬಾಯುಳ್ಳ ಈತನು ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಹೊರತು ಬೇರೊಂದನ್ನೂ ತಿನ್ನಲಾರನು. ತ್ವಷ್ಟನಿಗೆ ದೈತ್ಯಸಹೋದರಿಯಾದ ರಸನೆಯೆಂಬವಳು ಪತ್ನಿಯು. ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ವೀರ್ಯವಂತನಾದ ವಿಶ್ವರೂಪನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು, ಇಂದ್ರನಿಂದ ಅವಮಾನಿತನಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಾಗ, ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ದಾನವರಿಗೆ ಸೋದರಳಿಯನಾಗಿದ್ದ ಈ ವಿಶ್ವರೂಪನನ್ನೇ ತಮಗೆ ಪುರೋಹಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

— — — — —

 { ಇಂದ್ರನು ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವತ್ಯಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ }
 { ದುಡು. ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಮೇಲೆ ವಿಶ್ವರೂ }
 { ಪನು ಅವರಿಗೆ ಪುರೋಹಿತನಾದುದು }

ಈ ನಡುವೆ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ಮಹರ್ಷಿ! ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವತಿಯು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದುದೇಕೆ? ಅವನು ತನ್ನ ತಿಷ್ಯರಾದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಪ್ರೇಮವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನಲ್ಲವೆ? ಆ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪು ನಡೆದಿರಬೇಕು. ಅವರ ತಪ್ಪೇನೆಂಬುದನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶುಕಮುನಿಯು “ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು! ಇಂದ್ರನು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಏಕಾಧಿಪತ್ಯದಿಂದ ಆಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅವನಿಗೆ ಮಿತಿಮೀರಿದ ಹೆಮ್ಮೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಈ ಐಶ್ವರ್ಯ ಮದದಿಂದ ಹಿಂದುಮುಂದುತಿಳಿಯದೆ ಉನ್ಮಾದದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದನು. ಒಮ್ಮೆ ಅದೇವೇಂದ್ರನು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ, ಏಕಾದಶರು

ದ್ರರೂ, ಅಷ್ಟವಸುಗಳೂ, ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರೂ, ಅನೇಕಮಹರ್ಷಿಗಳೂ, ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳೂ, ಸಾಧ್ಯರೂ, ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳೂ ಅವನನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಚಾರಣಗಂಧರ್ವಾದಿಗಳೂ, ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳೂ, ವಿದ್ಯಾಧರರೂ, ಅಪ್ಸರಸ್ಸುಗಳೂ, ಕಿನ್ನರರೂ, ಪತಂಗರೂ, ನಾಗರೂ, ಅವನನ್ನು ಮನೋಹರವಾದ ಗಾನಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವೇಂದ್ರನು ಇಂತಹ ಮಹಾಸಭೆಯನಡುವೆ ರಾಜಸಿಂಹಾಸನದಮೇಲೆ ಬಹಳ ವೈಭವದಿಂದ ಕುಳಿತು, ತ್ರೈಲೋಕ್ಯರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೂಚಕಗಳಾದ ಭಕ್ತಚಾಮರಗಳೊಡನೆ, ತನ್ನ ಅರ್ಧಾಸನದಲ್ಲಿ ಶಚೀದೇವಿಯನ್ನೂ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಭೆಯನ್ನಲಂಕರಿಸಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಗುರುವಾಗಿಯೂ, ಪರಮಪೂಜ್ಯನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಆ ಸಭಾಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಇವನನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ಇಂದ್ರನು ಮೇಲೆದ್ದು ನಿಲ್ಲದೆ, ತಲೆಬಗ್ಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸದೆ, ಮದಾಂಧನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು! ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೋಪವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಅವನು ಬಹಳ ವಿವೇಕಿಯಾದುದರಿಂದ, ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಆಡದೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದಮೇಲೆ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ತಾನು ಮಾಡಿದುದು ತಪ್ಪೆಂದು ತೋರಿತು. ಈ ಅಚಾರ್ಯತೆರಸ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು ಕೊರಗುತ್ತ, ಆ ಸಭೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳುತ್ತಿರುವಹಾಗೆ, ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ಹೀಗೆಂದು ನಿಂದಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವನು. “ಅಯ್ಯೋ! ನಾನು ಎಂತಹ ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದೆನು! ನಾನು ಮಾಡಿದುದು ಬಹಳತಪ್ಪು! ಐಶ್ವರ್ಯಮದದಿಂದ ಮೈಮರೆತು ಅಚಾರ್ಯನನ್ನೇ ಅವಮಾನಿಸಿದೆನು. ನನ್ನಂತೆ ಅಲ್ಪಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೂ ಬೃಹಸ್ಪತಿ? ಕೇವಲ ಸಾತ್ವಿಕಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಾನೇ ಪ್ರಭುವಾಗಿದ್ದರೂ, ರಾಕ್ಷಸಸ್ವಭಾವನನ್ನು ತೋರಿಸಿಬಿಟ್ಟೆನು. ಛ! ನನಗೆ ಈ ಅನರ್ಥವನ್ನು ತಂದಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಐಶ್ವರ್ಯವಲ್ಲವೇ ಕಾರಣವು! ಆದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಅನರ್ಥಗಳಿಗೂ ಐಶ್ವರ್ಯವೇ ಮೂಲವು ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ವಿವೇಕಿಗಳಾದವರು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೂ ಆಸೆಪಡಲಾರರು. ಆದರೆ ಮಹಾ

ರಾಜನು ರಾಜಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರುವಾಗ, ಸಭೆಗೆ ಬಂದ ಮಹಾತ್ಮರ
 ನ್ನು ಪ್ರತ್ಯುತ್ಥಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಗೌರವಿಸಬೇಕಾದ ಅನುಚರವಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೆಲವರು
 ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಹಾಗೆ ಹೇಳುವವರು ಧರ್ಮಜ್ಞ
 ರಲ್ಲವೆಂದೇ ನನ್ನ ಮತವು! ಇವರ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿ ನಡೆಯತಕ್ಕವನು,
 ಕ್ಲೋದೋಣಿಯನ್ನೇರಿ ಹೊಳೆಯನ್ನು ದಾಟುವಂತೆ ಅಥೋಗತಿಯನ್ನೇ
 ಹೊಂದುವರು. ಆದುದಾಯಿತು! ಈಗಲಾದರೂ ನಾನು ಐಶ್ವರ್ಯಮದ
 ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಆತನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನನಾ
 ಗುವಂತೆ ಮಾಡುವೆನು” ಎಂದು ದೇವೇಂದ್ರನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ
 ಕೊಂಡು ಹೊರಟುಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವತಿಯು ಯೋಗಮಹಿಮೆ
 ಯಿಂದ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಂದ್ರನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಅದೃಶ್ಯನಾ
 ದನು. ಇಂದ್ರನು! ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ
 ಪಾಯಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿದರೂ ಕಾಣಲಾರದೆ, ಬಹಳ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತ
 ನಾಗಿ ಸಂಕಟದಿಂದ ತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ನೆಮ್ಮ
 ದಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಹುಳುಕನ್ನು ತಿಳಿದು ದೇವಶತ್ರುಗಳಾದ ದಾನವರು ಅ
 ಮರಾವತಿಯನ್ನು ಮುತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇಸಮಯವೆಂದೆಣಿಸಿ, ಶುಕ್ರಾಚಾ
 ರ್ಯನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಮತ್ತಷ್ಟು ಮದಾಂಧರಾಗಿ ದಂಡೆತ್ತಿಬಂದರು.
 ದೇವಾಸುರರಿಗೆ ಯುದ್ಧಾರಂಭವಾಯಿತು. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ರಾಕ್ಷಸರಬಾ
 ಣಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಮೈಮುರಿದು, ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತಲೆಯೆತ್ತದೆ, ಇಂ
 ದ್ರನನ್ನು ಮುಗಿಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಮೊರೆಯಿ
 ಟ್ಟರು. ಬ್ರಹ್ಮನು ಅವರ ದುರಸಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕನಿಕರಗೊಂಡು.
 ಅವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುತ್ತ, “ಓ ದೇವತೆಗಳಿರಾ! ನೀವು ಬಹಳ
 ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಿರಿ! ನಿಮ್ಮ ತಪ್ಪಿನಿಂದಲೇ ನಿಮಗೆ ಈವಿಧವಾದಕ
 ಷ್ಟವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಪಾಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನನುಭವಿಸದೆ ತೀರದು!
 ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನನಾಗಿಯೂ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ
 ಚಾರ್ಯನನ್ನೇ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಐಶ್ವರ್ಯಮದದಿಂದ ಅವಮಾನಪಡಿಸಿರಿ! ಆ
 ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಫಲವು ಈಗಲೇ ನಿಮಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿತು ನೋಡಿ.

ರಾ! ಆ ಪಾಪವೇ ನಿಮಗೆ ದೊಡ್ಡ ಶತ್ರುವೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ! ಹಾಗಿಲ್ಲದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಐಶ್ವರ್ಯರಹಿತರಾಗಿ ದುರ್ಬಲರಾದ ನಿಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳು, ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಬಲರಾದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಜಯಿಸುವುದೆಂದರೇನು” ದೇವೇಂದ್ರಾ! ಮೊದಲು ನಿನ್ನ ಶತ್ರುಗಳೂ ಗುರುತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ದುರ್ಬಲರಾಗಿದ್ದರು ಅವರೇ ಈಗ ತಮ್ಮ ಗುರುವಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾರಾಧಿಸಿ ಆ ಆಚಾರ್ಯನು ಗ್ರಹದಿಂದ ಬಲಶಾಲಿಗಳಾದರು! ಗುರುವಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನನ್ನೇ ಪರವೈವೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಆ ದೈತ್ಯರು, ತಮಗೆ, ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ವೀರ್ಯೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಈಗಲೋ ನಾಳೆಯೋ ಅಥವಾ ನಾಡಿದೋ ಈ ನಿನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೂ ದಂಡೆತ್ತದೆ ಬಿಡರು. ಆ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನ ಮಂತ್ರಬಲದಿಂದ ಬಹಳ ಗೂಢಾಲೋಚನೆಯುಳ್ಳ ಆ ದಾನವರು, ಈಗ ತೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡಲಾರರು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಂಬುದು ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ ಅವರು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕ್ರೂರರಾದುದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ, ಗೋವುಗಳನ್ನೂ, ಭಗವಂತನನ್ನೂ, ಮಹಾತ್ಮರನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರು, ಆದುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಎಂದಿದ್ದರೂ ದುಃಖವು ತಪ್ಪದು. ಅಂತಹ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರು ಪೂಜ್ಯಭಾವದಿಂದಿರುವರೋ ಅವರಿಗೆ ಎಂದಿದ್ದರೂ ಸುಖವುಂಟು. ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಅವಮಾನಪಡಿಸತಕ್ಕವರು ಎಂತಹ ಪ್ರಭುಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರಿಗೆ ಕೇಡು ತಪ್ಪದು. ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದವರೆಗೆ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದಿದ್ದರೆ, ನಿಮಗೆ ಕ್ಷೇತ್ಯವುಂಟು. ಆದರೆ ನೀವು ಈಗಲೇ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವೊಂದುಂಟು! ಷಷ್ಠಕುಮಾರನಾದ ವಿಶ್ವರೂಪನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಿರುವನು. ಅವನು ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು! ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನು! ಅವನನ್ನು ನೀವು ಪುರೋಹಿತನನ್ನಾಗಿ ವರಿಸಬೇಕು! ನೀವು ತಕ್ಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಅನುವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ನೆರವೇರಿಸುವನು. ಒಂದೊಂದುವೇಳೆ ಆತನು ದಾನವರಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಪಾತವನ್ನು ತೋರಿಸಬಹುದು. ಅದನ್ನೂ ನೀವು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು” ಎಂದನು. ಬ್ರಹ್ಮನ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಂ

ತುಷ್ಟರಾಗಿ, ವಿಶ್ವರೂಪನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ಅವನನ್ನು ಪ್ರೇಮದಿಂದಾಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು “ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ! ನಾವು ನಿನ್ನಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಬಂದಿರುವೆವು. ನಿನಗೆ ಕ್ಷೇಮವುಂಟಾಗಲಿ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಪಿತೃಗಳಾದ ನಮಗೆ ಕಾಲೋಚಿತವಾದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಸತ್ಪುತ್ರರಿಗೆ ಪಿತೃಶುಶ್ರೂಷೆಯೇ ಮೇಲಾದ ಧರ್ಮವು ಒಂದೆರಡುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆತ್ತವರೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳಲ್ಲಿ ಗೌರವವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕಾದುದು ಧರ್ಮವು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಿಮ್ಮಂತಹ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಿಗೆ ಇದು ಉತ್ತಮಧರ್ಮವೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದುದೇನು? ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬ ಭಾವದಿಂದಲೇ ಆರಾಧಿಸಬೇಕು. ತಂದೆಯನ್ನು ಲೋಕಪಿತಾಮಹನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದಾರಾಧಿಸಬೇಕು. ಸಹೋದರನನ್ನು ದೇವೇಂದ್ರನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಭಾವಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ತಾಯಿಯನ್ನು ಭೂದೇವಿಯಂತೆ ಭಾವಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಹಾಗೆಯೇ ಸಹೋದರಿಯನ್ನು ದಯಾಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೂ, ಅತಿಥಿಯನ್ನು ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೂ, ಅಭ್ಯಾಗತನನ್ನು ಅಗ್ನಿಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೂ, ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೂ ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಓ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮಾ! ನಿನ್ನ ಪಿತೃಗಳಾದ ನಾವು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆವು. ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಂದುಂಟಾದ ತಿರಸ್ಕಾರವನ್ನೂ, ಆದರಿಂದ ನಮಗುಂಟಾದ ಕಷ್ಟವನ್ನೂ ನೀಗಿಸುವ ಭಾರವು ನಿನ್ನದು. ನಮ್ಮ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀನು ನಿನ್ನ ತಪೋಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೇ ನೆರವೇರಿಸಬಹುದು. ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನು! ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನನು! ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು! ಸಮಸ್ತವರ್ಗಗಳಿಗೂ ಗುರುವೆನಿಸಿಕೊಂಡವನು ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ನಮಗೆ ಪುರೋಹಿತನಾಗಿರಬೇಕು. ನಿನ್ನ ತೇಜೋಬಲದಿಂದ ನಾವು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಬಹುದು! ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ತೋರಿಸು! ನಮಗಿಂತಲೂ ನೀನು ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕವನಾದರೂ, ನಿನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆವು. ಕಾರ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸ್ವಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ತಮಗಿಂತಲೂ ಚಿಕ್ಕವರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರೂ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ ನಿ

ನ್ನಂತೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನಸಂಪನ್ನರಾದವರು ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕವರಾಗಿದ್ದರೂ ಮಹಿಮೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರು. ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನು ದೊಡ್ಡವನಾಗಲಾರನು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ನಮಗೆ ಸರ್ವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಪೂಜ್ಯನು” ಎಂದರು ಈ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯಾದ ವಿಶ್ವರೂಪನು, ಮಂದಹಾಸಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಮೃದು ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಎಲೈ ಪೂಜ್ಯರೆ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪೌರೋಹಿತ್ಯವೆಂಬುದು ಬಹಳ ನಿದ್ಯಕಾರ್ಯವು. ಅದು ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಬಿಡುವುದು ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಲೋಕಪಾಲಕರಾದ ನೀವಲ್ಲರೂ ಬಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾರನು. ಪಿತೃಗಳಾದ ನೀವು ಬಂದು ಕೇಳುವಾಗ ಪಿತೃಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ನಾನು ಹೇಗೆತಾನೇ ನಿರಾಕರಿಸಲಿ. ಇದಲ್ಲದೆ ನಿಮಗೆ ನಾನು ಶಿಷ್ಯನು. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಗುರುವಿನಂತೆ ಭಾವಿಸಿರುವೆನು. ನಿಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾದುದೇ ನನ್ನ ಅವಶ್ಯಕಾರ್ಯವು. ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಗುರುವಾಕ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವುದೇ ಉತ್ತಮವುರುಷಾರ್ಥವೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿರುವರು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ, ಈಗ ಧನಾರ್ಜನೆಗಾಗಿ ನಾನು ಪೌರೋಹಿತ್ಯವನ್ನೊಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಿರಕ್ತರು, ತಮ್ಮ ದೇಹಧಾರಣೆಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಬಯಸುವರು ಅಂತವರು ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಉದಿರಿದ ಧಾನ್ಯಗಳೆನ್ನಾಗಲಿ, ಕಾಳುಗಳನ್ನಾಗಲಿ ತಿಂದು ತೃಪ್ತಿಪಡುವರು. ಅವರಿಗೆ ಆದೇ ಸಾಕಾದ ಧನವು. ಅವುಗಳಿಂದಲೇ ಅವರು ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವರು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪೌರೋಹಿತ್ಯದಿಂದ ನಾನು ಹೊಂದಬೇಕಾದ ಲಾಭವೇನು? ನಿಂದಾಸ್ವದವಾದ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೇಗೆತಾನೇ ಆಸೆಪಡಲಿ! ಪೌರೋಹಿತ್ಯವು ಸಿಕ್ಕಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂತೋಷಿಸತಕ್ಕವರು ಮೂಢರೇ ಹೊರತು, ಏರಕ್ತರು ಅದಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಡಲಾರರು ಆ ಏರಕ್ತರಿಗೆ ಉಂಭವೃತ್ತಿಯೇ (ಭಿಕ್ಷುಟ ನವೇ) ಉತ್ತಮ ಜೀವನವು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ತಂದೆಗಳಾದ ನೀವು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ, ನಿಮ್ಮ ದೂತರಿಗೆ ನಾನು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಲಾರನು.

ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿಗಾಗಿ ನಾನು ಈ ಅಲ್ಪಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವುದೇನೂ ಅತಿಶಯವಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ, ಕೊನೆಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳಿಂದಲೂ ಸಾಧಿಸಿಕೊಡಬೇಕು” ಎಂದನು ಹೀಗೆ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯಾದ ವಿಶ್ವರೂಪನು, ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಅವರಿಗೆ ತಾನು ಪುರೋಹಿತನಾಗಿರುವಂತೆ ವಾಗ್ದಾನಮಾಡಿ, ಅವರಿಗೆ ಪುರೋಹಿತನಾಗಿದ್ದು ಬಹಳಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು ಅತ್ತಲಾಗಿ ದಾನವರಿಗೆ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನ ನೀತಿಚಾತುರ್ಯದಿಂದ, ಬೇರೂಬ್ಬರಿಂದ ಕದಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗದಂತೆ ರಾಜ್ಯಸಂಪತ್ತು ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ಈ ವಿಶ್ವರೂಪನು ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದು ನಾರಾಯಣಕವಚವೆಂಬ ಮಂತ್ರವಿದ್ದೆಯಿಂದ, ಅದನ್ನಾಕರ್ಷಿಸಿ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಮಹಾಧೀಮಂತನಾದ ಈ ವಿಶ್ವರೂಪನು, ಅದೇಮಂತ್ರವನ್ನು ಇಂದ್ರನಿಗೂ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಈ ಮಂತ್ರಬಲದಿಂದ ಸುರಕ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದ ದೇವೇಂದ್ರನು, ಅಸುರಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡಿ ಸ್ವರ್ಗಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಎಂದನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

❖❖❖ { ವಿಶ್ವರೂಪನು ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ನಾರಾಯಣ ಕವಚವೆಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿದನು. } ❖❖❖

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು, ತಿರುಗಿ ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಓಮಹರ್ಷಿ! !ಸಹಸ್ರಾರ್ಕ್ಷನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನು, ಯಾವ ಮಂತ್ರಬಲದಿಂದ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಲೀಲೆಯಿಂದಲೇ ಜಯಿಸಿ, ತೈಲೋಕ್ಯಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನನುಭವಿಸಿದನೋ, ಆ ನಾರಾಯಣಕವಚವೆಂಬ ಮಂತ್ರವಿದ್ದೆಯನ್ನು ನನಗೂ ದಯವಿಟ್ಟು ಉಪದೇಶಿಸಬೇಕು “ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾಶುಕನು, “ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಕೇಳು! ತ್ವಷ್ಟ್ಯಪ್ರಪುತ್ರನಾದ ವಿಶ್ವರೂಪನು, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪುರೋಹಿತನಾಗಿ ಬಂದಮೇಲೆ, ಶತ್ರುಜಯಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವೇನೆಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಈ ನಾರಾಯಣ ಕವಚವೆಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿದನು. ಅದನ್ನೇ ನಿನಗೆ ಹೇಳುವೆನು ಸಾವ

ಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳು. ವಿಶ್ವರೂಪನು ಈ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು. “ಇಂದ್ರಾ! ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಯಾಗಲಿ, ಇತರಭೂತಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ದೈವಿಕವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ವಿಪತ್ತು ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ, ತ್ರೀಹರಿಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಈ ನಾರಾಯಣಕವಚವೆಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಈ ಮಂತ್ರಜಪವನ್ನಾರಂಭಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು, ಆಚಮನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಋಷಿಯಾಗಿ ಬಂದು, ಬೆರಳಿಗೆ ದರ್ಭಪತ್ರವನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿರಬೇಕು. ಮತ್ತು ಮೌನವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ, ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ, ವಿಷ್ಣು ಪಡಕ್ಷರಿಯೆಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ, ಅಂಗನ್ಯಾಸಕರನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಭಯನಿವಾರಣಾರ್ಥವಾಗಿ, ಭಗವನ್ಮಯವಾದ ಆ ನಾರಾಯಣಕವಚಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಜಪಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಅಂಗನ್ಯಾಸಕರನ್ಯಾಸಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವೆನು ಕೇಳು! ಮೊದಲು, ಕಾಲುಗಳು, ಅಮೇಲೆ ಮೊಳಕಾಲುಗಳು, ಅದರಮೇಲೆ ತೊಡೆಗಳು, ಹಾಗೆಯೇ ಹೊಟ್ಟೆ, ಹೃದಯ, ಎದೆ, ಮುಖ, ತಲೆ, ಎಂಬೀ ಕ್ರಮದಿಂದಾಗಲಿ, ತಲೆಯಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಪಾದಗಳವರೆಗೆ ವಿಲೋಮವಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಈ ಎಂಟಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ “ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ” ಎಂಬೀ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರದೊಳಗಿನ ಒಂದೊಂದಕ್ಷರವನ್ನೂ, ಮೊದಲು ಪ್ರಣವಾಕ್ಷರದೊಡನೆಯೂ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನಮಶ್ಚಿಬ್ಬದೊಡನೆಯೂ ಸೇರಿಸಿ, ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಅಮೇಲೆ “ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ” ಎಂಬೀ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರೀಮಂತ್ರದಿಂದ ಕರನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಮಂತ್ರದೊಳಗಿನ ಹನ್ನೆರಡಕ್ಷರಗಳನ್ನೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ತೋರುಬೆರಳಿನಿಂದ ಕಿರುಬೆರಳಿನವರೆಗೆ ನಾಲ್ಕುಬೆರಳುಗಳು, ಮತ್ತು ಹೆಬ್ಬೆರಳುಗಳ ಎರಡೆರಡು ಗಿಣ್ಣುಗಳು, ಈ ಹನ್ನೆರಡು ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಅಮೇಲೆ “ಓಂ ವಿಷ್ಣು ವೇ ನಮಃ” ಎಂಬೀ ವಿಷ್ಣು ಪಡಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ, ಮೊದಲಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಓಂಕಾರವನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ, ವಿವರ್ಣವನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಷಕಾರವನ್ನು ಭ್ರೂ

ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಣಕಾರವನ್ನು ತಿಖಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ವೇಕಾರವನ್ನು ಕಣ್ಣುಗಲ್ಲಿಯೂ, ನಕಾರವನ್ನು ಎಲ್ಲಾಕೀಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿನ್ಯಾಸಮಾಡಿ, ಉಳಿದ ಮಕಾರವಿಸರ್ಗಗಳಿಗೆ “ಘಟಾ” ಎಂಬುದನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ, ಚುಟಕೆಹಾಕುತ್ತ ದಿಗ್ಬಂಧನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇವು ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ ಹೇಳತಕ್ಕ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಗಳು. ಈ ನ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ಉಪಾಸಕನು, ಮಂತ್ರಪುನಶ್ಚರಣೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಶುದ್ಧದೇಹವುಳ್ಳವನಾಗುವನು. ಈ ಅಂಗನ್ಯಾಸಕರ ನ್ಯಾಸಗಳು ಮುಗಿದಮೇಲೆ, ಧ್ಯಾನಯೋಗ್ಯನಾಗಿಯೂ, ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ, ಬಲ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ವೀರ್ಯ, ತೇಜಸ್ಸುಗಳೆಂಬ ಷಡ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿಯೂ, ಇರುವ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ಜ್ಞಾನ, ತೇಜಸ್ಸು, ತಪಸ್ಸು ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಆಶ್ರಯವಾದ ನಾರಾಯಣಕವಚವೆಂಬ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಬೇಕು.

◆◆◆ನಾರಾಯಣಕವಚವೆಂಬ ಮಂತ್ರವು.◆◆◆

“ಗರುತ್ಮಂತನ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನೂರಿ ಕುಳಿತವನಾಗಿಯೂ, ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಖಡ್ಗ, ಚರ್ಮ, ಖೇಟಕ, ಧನುಸ್ಸು, ಬಾಣ, ಪಾಶಗಳೆಂಬ ಈ ಎಂಟುದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳಿಂದೊಪ್ಪುತ್ತಿರುವ ಅಷ್ಟಭುಜಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಅಣಿಮಾದ್ಯಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ (ಸ್ವತಸ್ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಅಪಹತಪಾಪ್ಮತ್ವವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಷ್ಟಗುಣಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ) ಇರುವ ಸರ್ವೇಶ್ವರನು, ನನ್ನನ್ನು ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಲಿ! ಜಲದಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ಸ್ಯಮೂರ್ತಿಯು, ಜಲಜಂತುಗಳಿಂದಲೂ ವರುಣಪಾಶದಿಂದಲೂ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ! ಮಾಯಾವಟು (ಕಪಟಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ) ವಾದ ವಾಮನಮೂರ್ತಿಯು, ನೆಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಅಪಾಯಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲಿ! ಮೂರಡಿಗಳಿಂದ ಮೂರುಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಅಳಿದ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಮೂರ್ತಿಯೂ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ರಕ್ಷಕನಾಗಿರಲಿ! ಯಾವನು ಅಟ್ಟಹಾಸ ಮಾಡುವಾಗ ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮೊಳಗುತಿದ್ದುವೋ, ಅಂತಹ ಅದ್ಭುತಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ರಾಕ್ಷಸವೈರಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನೃಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯು, ದುರ್ಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ರಣರಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ

ನನಗೆ ರಕ್ಷಕನಾಗಿರಲಿ! ಯಜ್ಞಸ್ವರೂಪಿಯಾಗಿಯೂ, ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷಸಂಹಾರಿ
ಯಾಗಿಯೂ, ತನ್ನ ಕೋರೆಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ, ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ್ದ ಭೂ
ಮಿಯನ್ನು ಧ್ವಂಸಿಸಿದವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ವಾರಾಹಮೂರ್ತಿಯು, ಮಾರ್ಗ
ಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ! ಪರಶುರಾಮಮೂರ್ತಿಯು ಪರವ್ರತಶಿಖರಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ
ನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ! ಭರತಾಗ್ರಜನಾಗಿಯೂ, ಲಕ್ಷ್ಮಣಸಹೋದರನಾಗಿಯೂ
ಇರುವ ಶ್ರೀದಾಶರಥಿರಾಮನು, ದೇಶಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ! ಶ್ರೀ
ಮನ್ನಾರಾಯಣನು, ಅಭಿಚಾರ (ಶೂನ್ಯ) ಮೊದಲಾದ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಗಳಿಂದ
ಲೂ, ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಾ ಅಪಾಯಗಳಿಂದಲೂ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿ! ನರಾವ
ತಾರವನ್ನೆತ್ತಿದ ಸರ್ಮೇಶ್ವರನು, ಗರ್ವದಿಂದಲೂ, ದತ್ತಾತ್ರೇಯಮೂರ್ತಿ
ಯು, ಯೋಗವಿರೋಧಗಳಿಂದಲೂ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ! ಯೋಗರಹಸ್ಯವನ್ನು
ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸಿದವನಾಗಿಯೂ, ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾ
ನಪ್ರದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವರ ಕರ್ಮಬಂಧನವನ್ನು ನೀಗಿಸಿದವನಾಗಿಯೂ
ಇರುವ ಕಪಿಲಮೂರ್ತಿಯು, ಕರ್ಮಬಂಧದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿ! ಸನತ್ಕು
ಮಾರಭಗವಂತನು ಕಾಮದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿ! ಮಧುಕೈಟಭರ
ನ್ನು ಕೊಂದ ಹಯಗ್ರೀವಮೂರ್ತಿಯು, ನಾನು ಆಗಾಗ ದೇವತೆಗಳ ವಿಷ
ಯನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಬಹುದಾದ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ, ಹೊರಗೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ
ನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಲಿ! ಭಗವಂತನನ್ನು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಆರಾಧಿಸತಕ್ಕ ನಾರದ
ಮಹರ್ಷಿಯು, ಭಗವದಾರಾಧನಕ್ಕೆ ಸಂಭವಿಸಬಹುದಾದ ವಿಘ್ನಗಳಿಂದ ನ
ನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ! ಕೂರ್ಮರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು ನನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲಾನರ
ಕಗಳಿಂದಲೂ ತಪ್ಪಿಸಲಿ! ಧನ್ವಂತರಿಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು ಅಪಘ್ನ
ದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ! ಋಷಭರೂಪಿಯಾಗಿ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾದ
ಭಗವಂತನು, ಮಳೆ, ಗಾಳಿ, ಬಿಸಿಲು ಮುಂತಾದ ದ್ವಂದ್ವಭೇದದಿಂದ ನನ್ನ
ನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿ! ಯಜ್ಞರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು, ಲೋಕಾಪವಾ
ದದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿ! ಬಲರಾಮಮೂರ್ತಿಯು ದುರ್ಜನರ ಕೆಡು
ಕುಗಳಿಂದಲೂ, ಮೃತ್ಯುಭಯದಿಂದಲೂ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿ! ಅದಿಶೇಷ
ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು, ಕೋಪಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಕ್ರೂರಸರ್ಪಗಳಿಂದ

ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿ! ವ್ಯಾಸರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ
ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ! ಬುದ್ಧರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನು ಬುದ್ಧಿಮೋಹಕ್ಕೆ ಕಾ
ರಣರಾದ ಪಾಂಡುಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿ! ಧರ್ಮರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಅ
ವತಾರವನ್ನೆತ್ತಿದ ಕಲಿಮೂರ್ತಿಯು, ಕಾಲಮಲವೆನಿಸಿದ ಕಲಿದೋಷದಿಂದ
ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ! ಕೇಶವಮೂರ್ತಿಯು ಗದಾಪಾಣಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ
ದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ ! ವೇಣುಹಸ್ತನಾದ ಗೋವಿಂದನು ಸಂಗವಕಾಲ
ದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ! ಶಕ್ತಿಧರನಾದ ನಾರಾಯಣನು ಪೂರ್ವಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ನ
ನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ! ವಿಷ್ಣುವು ಚಕ್ರಧಾರಿಯಾಗಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿ
ಸಲಿ! ಧನುರ್ಧಾರಿಯಾಗಿ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಾಧವನು, ಅಪ
ರಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ! ಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಜೀವಾತ್ಮರ ಹೃದಯದ
ಲ್ಲಿಯೂ, ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಮಾಧವನು ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ
ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ! ಹೃಷೀಕೇಶನು ಪ್ರದೋಷಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ,
ಪ್ರದೋಷದಿಂದಾಚೆಗೆ ಅರ್ಧರಾತ್ರೆಯವರೆಗಿನಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ನಡುರಾತ್ರಿ
ಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಸಹಾಯಶೂರನಾದ ಪದ್ಮನಾಭನು ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ! ಶ್ರೀ
ವತ್ಸಚಿಹ್ನವುಳ್ಳ ಶ್ರೀಧರನು, ಅಪರರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿ! ಖಡ್ಗ
ಧಾರಿಯಾದ ಜನಾರ್ದನನು ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿ! ದಾಮೋ
ಹರನು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ, ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿ! ಕಾಲಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಸ
ರ್ವೇಶ್ವರನು, ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ! ಭಗವಂತನ ಹಸ್ತದಿಂದ
ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿ ಸಮಸ್ತಲೋಕವನ್ನೂ ಸುತ್ತುತ್ತ, ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಸಿಡಿಲಿನಂ
ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಹಲ್ಲುಗಳುಳ್ಳ ಯಾವ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರವು, ವಾಯುಪ್ರೇರಿತವಾ
ದ ಅಗ್ನಿಯು, ಒಣಗಿದ ಫೊದೆಯನ್ನು ಸುಡುವಂತೆ, ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು ದಹಿಸಿ
ದಹಿಸಿ ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡುತ್ತಿರುವುದೋ, ಅ ಚಕ್ರಾಯುಧವು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿ
ಸಲಿ! ಸಿಡಿಲಿನಂತೆ ಅಗ್ನಿಕಣಗಳನ್ನೆ ರಚುತ್ತಿರುವ ಓ ಗದಾಯುಧವೇ! ಭಗ
ವಂತನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತಪ್ರಿಯವಾದ ಆಯುಧವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ನೀನು ನಿ
ನ್ನ ಪಾದಾಶ್ರಿತನಾದ ನನಗೆ ಉಪದ್ರವಕಾರಿಗಳಾದ ಕೂತ್ಯಾಂಡ,
ವೈನಾಯಕ, ಯಕ್ಷ, ರಾಕ್ಷಸ, ಭೂತ, ಗ್ರಹಾದಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಇತರ

ಶತ್ರುಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡು' ಅವರ ರಕ್ತವನ್ನು ಹಿಂಡು! ಪಾಂಚಜನ್ಯವೆಂಬ ಓ ಶಂಖರಾಜಾ! ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃತವಂತನ ಮುಖದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಪೂರಿತನಾಗಿ, ಭಯಂಕರಧ್ವನಿಯಿಂದಲೇ ಶತ್ರುಗಳ ಹೃದಯವನ್ನು ನಡುಗಿಸತಕ್ಕ ನೀನು, ಯಾತುಧಾನರು, ಪ್ರಮಥರು, ಮಾತೃಗಣಗಳು, ಭೂತಪ್ರೇತಪಿಶಾಚಗಳು, ಮುಂತಾಗಿ ಭಯಂಕರದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ಗ್ರಹಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಓಡಿಸುತ್ತೀಕ್ಷಣ್ಣ ಧಾರೆಯುಳ್ಳ ಓ ಖಡ್ಗಾಯುಧವೆ! ನೀನು ಭಗವಂತನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಖಂಡಖಂಡವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸು! ಚಂದ್ರಬಿಂಬದಂತೆ ನೂರಾರು ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ಓ ಖೇಟಕವೆ! ನೀನು ಪಾಪದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮರೆಸು! ದುಷ್ಟಗ್ರಹಗಳಿಂದಲೂ, ಧೂಮಕೇತುಗಳಿಂದಲೂ, ದುಷ್ಟಮನುಷ್ಯರಿಂದಲೂ, ಸರ್ಪಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಕೋರೆಹಲ್ಲುಳ್ಳ ಇತರಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದಲೂ, ಭೂತಗಳಿಂದಲೂ, ನಮಗುಂಟಾಗತಕ್ಕ ಸಮಸ್ತಭಯವೂ, ಅಭಗವಂತನ ನಾಮಗಳನ್ನೂ, ಅವನ ರೂಪಗಳನ್ನೂ, ಅವನ ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳನ್ನೂ ಸ್ಮರಿಸುವುದರಿಂದ, ಆಯಾಕ್ಷಣವೇ ನಿವೃತ್ತಿಹೊಂದಲಿ! ನಮ್ಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳಾದುವೆಲ್ಲವೂ ನಿರ್ಮೂಲವಾಗಲಿ! ರಥಂತರಾದಿಭೇದಗಳುಳ್ಳ ಸಾಮವೇದದಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ಭಂದೋಮಯನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಗರುಡದೇವನು, ನಮ್ಮನ್ನು ಸಮಸ್ತಕಷ್ಟಗಳಿಂದಲೂ ತಪ್ಪಿಸಲಿ! ಪಿಷ್ವಾಕೇನನು ತನ್ನ ನಾಮಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ! ಆ ಭವ್ಯವಂತನ ಮೂರ್ತಿಗಳೂ, ಅವನ ನಾಮಗಳೂ, ಅವನ ವಾಹನಗಳೂ, ಅವನ ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳೂ ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಮನಸ್ಸು, ಪ್ರಾಣಗಳು, ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿಪತ್ತಿನಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲಿ! ಜೇತನಾಜೇತನರೂಪವಾದ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವೆಂಬ ನಮ್ಮ ದೃಢವಾದ ನಂಬಿಕೆಯು ಸತ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಬಾಧೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೀಗಲಿ! “ಪರಮಪುರುಷನು ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲಾ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿರುವಾಗಲೂ, ಪ್ರಾಕೃತಗಳಾದ ಆಯಾ ನಾಮರೂಪಗಳಿಂದುಂಟಾಗುವ ಭೇದವಿಲ್ಲದವನಾಗಿ, ಆಗಾಗ ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಾನಾಗಿಯೇ ಅಪ್ರಾಕೃತವಾದ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾ ದಿರೂಪಗಳನ್ನೂ, ಆಯಾ ನಾಮಗಳನ್ನೂ

ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಆಯುಧಗಳನ್ನೂ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸುವನು” ಎಂಬೀ ನಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆಯು ಸತ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವನು ನಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೈಗೂಡಿಸಿ, ಸರ್ವದೇಶ ಸರ್ವಕಾಲ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಿಂದಲೂ ಭಯವಿಲ್ಲದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸಲಿ! ತನ್ನ ಅಟ್ಟಹಾಸಧ್ವನಿಯಿಂದಲೇ ಭಕ್ತರ ಭಯವನ್ನು ನೀಗಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ, ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಸೂರ್ಯಾದಿಗಳಿಗೂ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಾರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯು, ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ವಿದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮೇಲೆಯೂ, ಕೆಳಗೂ, ಒಳಗೂ, ಹೊರಗೂ ಇನ್ನೂ ನಾನಾಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಲಿ!” ಎಂದು ವಿಶ್ವರೂಪನು ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ನಾರಾಯಣಕವಚವೆಂಬ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿದಮೇಲೆ, ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ದೇವೇಂದ್ರಾ! ಈ ಮಂತ್ರಜಪದಿಂದ ನೀನು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಅಸುರಸೇನೆಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಬಹುದು. ಅಷ್ಟೇಕೆ? ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡತಕ್ಕ ಪುರುಷನು, ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡದರೂ, ಕಾಲಿಂದ ಮುಟ್ಟಿದರೂ, ಅಂತವರ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೀಗುವುವು. ಈ ಮಂತ್ರವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಪುರುಷನಿಗೆ, ರಾಜರಿಂದಾಗಲಿ, ಕಳ್ಳರಿಂದಾಗಲಿ, ವೈರಿಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಕ್ರೂರಗ್ರಹಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಯಾವುದರಿಂದಲೂ, ಯಾವಾಗಲೂ, ಎಳ್ಳಿಷ್ಟಾದರೂ ಭಯವಿರದು! ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಕೌಶಿಕಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನು, ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಹೊಂದಿ, ಇದನ್ನು ಮರೆಯದೆ ಅನುಸಂಧಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಯೋಗಧಾರಣೆಯಿಂದ ಒಂದು ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶರೀರತ್ಯಾಗಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು. ಅಮೇಲೆ ಚಿತ್ರರಥನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವನೊಬ್ಬನು, ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯೊಡನೆ ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿ ಬರುತ್ತ, ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ದಾಟಿಹೋಗುವಾಗ ಆ ವಿಮಾನದ ನೆಳಲು ಆ ಮೃತದೇಹದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ, ಆ ಗಂಧರ್ವನೂ ಅವನ ಪತ್ನಿಯರೂ ವಿಮಾನಸಹಿತವಾಗಿ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟರು. ಆಗಂಧರ್ವನು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ವಾಲಖಿಲ್ಯನೆಂಬ ಮಹರ್ಷಿಯೂ ಬಂದು, ಆ ಗಂಧರ್ವನಿಗೆ ಕೌಶಿಕ

ಕನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ, ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಮಂತ್ರವಿದ್ಯೆಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿ
 “ಓ ಗಂಧರ್ವರಾಜಾ! ನೀನು ಈ ಮಹಾತ್ಮನ ಅಸ್ಥಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು
 ಹೋಗಿ ಒಂದು ಪುಣ್ಯನದಿಯಲ್ಲಿಡು! ಇದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಕ್ಷೇಮವುಂಟು” ಎಂದ
 ನು. ಅದರಂತೆ ಗಂಧರ್ವನು ಆ ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸರಸ್ವತೀನದಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಸ್ನಾನ
 ಮಾಡಿ ಸುಖದಿಂದ ತನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ದೇವೇಂದ್ರಾ! ಇದ
 ರಿಂದ ಆ ಮಂತ್ರದ ಪ್ರಭಾವವೆಷ್ಟೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು! ಭಯ
 ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವನು ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಕೇಳುವನೋ, ಅಥವಾ ಧ್ಯಾನ
 ಮಾಡುವನೋ, ಅವನು ಎಲ್ಲಾ ಭಯದಿಂದಲೂ ಬಿಡಲ್ಪಡುವನು. ಕ್ರೂರ
 ಭೂತಗಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿಳೆಲಾರನು” ಎಂದನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ದೇವೇಂದ್ರ
 ನು ವಿಶ್ವರೂಪನಿಂದ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪದೇಶಹೊಂದಿದಮೇಲೆ, ದಾನವರ
 ನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದನು.
 ಇಲ್ಲಿಗೆ ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

[ವಿಶ್ವರೂಪನು ದಾನವರಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಪಾತವನ್ನು ತೋರಿ
 ಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದ್ರನು ಅವನ ತಲೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ
 ದುಡು. ಇಂದ್ರನುಮೇಲೆ ಕೋಪದಿಂದ ತೃಷ್ಣನು
 ವೃತಾಸುರನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದುದು. ಇವನಿಗೆ ಭಯಪ
 ಟ್ಟು ದೇವತೆಗಳು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದುದು]

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಕೇಳು! ದೇವಪುರೋಹಿತನಾದ ವಿಶ್ವರೂಪನಿಗೆ
 ಸೋಮಪೀಠವೆಂದೂ, ಸುರಾಪೀಠವೆಂದೂ, ಅನ್ನಾದವೆಂದೂ ಮೂರುತಲೆ
 ಗಳಿದ್ದುದಾಗಿ ಶ್ರುತಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವುದು. ಈ ವಿಶ್ವರೂಪನಿಗೆ ದೇವತೆ
 ಗಳು ತಂದೆಯ ಕುಲದವರು. ದಾನವರು ತಾಯಿಯ ಕುಲದವರು. ಇವನು
 ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರೋಹಿತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡದ್ದು
 ರಿಂದ, ಯಜ್ಞಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಹವಿರ್ಭಾಗಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ
 ಜೊನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಆಯಾದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ
 ಕೂಗಿ ಕರೆಯುತ್ತ, ಬಹಳ ವಿನಯದಿಂದಲೇ ಅವರವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.
 ಅದರೆ ಇವನಿಗೆ ಮಾತೃಪಕ್ಷದವರಾದ ದಾನವರಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹವು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ

ಆದುದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಏಕಾಂತವಾಗಿ ಆಗಾಗ ದಾನವರಿಗೂ ಹವಿರ್ಭಾಗವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ವಿಶ್ವರೂಪನು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ವಂಚಿಸಿ, ದಾನವರಿಗೆ ಯಜ್ಞಭಾಗಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಇಂದ್ರನು, ಅವನ ಕಪಟಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ, ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಅವನ ತಲೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಹೀಗೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿದ್ದ ತಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಮಪೀಠವೆಂಬುದು ಕಪಿಂಜಲಪಕ್ಷಿಯಾಯಿತು. ಸುರಾಪೀಠವೆಂಬುದು ಕಲವಿಂಕಪಕ್ಷಿಯಾಯಿತು. ಅನ್ನಾದವೆಂಬುದು ತಿತ್ತಿರಿಪಕ್ಷಿಯಾಯಿತು. ಇಂದ್ರನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿದುದರಿಂದ, ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಪಾತಕವು ಆಕಾರಸಹಿತವಾಗಿ ಅವನ ಮುಂದೆ ಬಂದುನಿಂತಿತು. ಇಂದ್ರನು ಅದನ್ನು ನೀಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ, ಬೊಗಸೆಯೊಡ್ಡಿ ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಒಂದುಸಂವತ್ಸರದವರೆಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಜನಾಪವಾದವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಆ ಪಾಪವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ, ಭೂಮಿ, ನೀರು, ವೃಕ್ಷಗಳು, ಹೆಂಗಸರು, ಈ ನಾಲ್ಕುಸ್ಥಳಗಳಿಗೂ ಒಂದೊಂದುಭಾಗವನ್ನು ಹಂಚಿಬಿಟ್ಟನು. ಈ ನಾಲ್ವರಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯು, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಹಳ್ಳಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ವರವನ್ನು ಪಡೆದು, ಆ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿದಳು. ಆ ಪಾಪವೇ ಈಗ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಚಾಳುಪ್ಪಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವುದು. ವೃಕ್ಷಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಎಷ್ಟಾವೃತ್ತಿ ಕತ್ತರಿಸಿದರೂ ತಿರುಗಿ ಚಿಗುರುವಹಾಗಿ ವರವನ್ನು ಪಡೆದು, ಆ ಪಾಪದ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದುವು. ಆ ಪಾಪವೇ ಈಗ ಮರದ ರಸವಾಗಿ (ಅಂಟು) ಹೊರಡುತ್ತಿರುವುದು. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪ್ರಸವಕಾಲದವರೆಗೆ ತಮಗೆ ಸಂಭೋಗಸುಮಧ್ಯವಿರಬೇಕೆಂಬ ವರವನ್ನು ಪಡೆದು. ಆ ಪಾಪದ ಮೂರನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಆ ಪಾಪವೇ ಈಗ ಹೆಂಗಸರಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳುತಿಂಗಳಿಗೂ ರಜೋರೂಪವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಜಲವು ತಾನು ಎಲ್ಲಾಕಡೆಗೂ ಹರಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕವರವನ್ನು ಪಡೆದು, ಆ ಪಾಪವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿತು. ಆ ಪಾಪವೇ ಈಗ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಗುಳ್ಳೆಗಳಾಗಿಯೂ, ನೊರೆಗಳಾಗಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದು. ಛಮೇಲೆ, ಅತ್ತಲಾಗಿ ವಿಶ್ವರೂಪನ

ತಂದೆಯಾದ ತ್ವಷ್ಟನು, ಪುತ್ರಮರಣವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಇಂದ್ರನಮೇಲೆ
 ಅತ್ಯಾಗ್ರಹಗೊಂಡು, ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಪುತ್ರನನ್ನು
 ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಒಂದು ಯಾಗವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದನು. ಹೋಮವನ್ನು
 ಮಾಡುವಾಗ “ಓ ಇಂದ್ರಶತ್ರುೋ ! ಬೆಳೆದುಬಾ ಬೆಳೆದುಬಾ ! ತೀಘ್ರದಲ್ಲಿ
 ನಿನ್ನ ಶತ್ರುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲು!” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸು
 ನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಹವಿಸ್ಸು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೊಡನೆಯೇ ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿ
 ಕುಂಡದಿಂದ ಭಯಂಕರಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ಒಂದು ರಾಕ್ಷಸಾಕೃತಿಯು ಮೇಲೆ
 ಕೈದ್ದುಬಂದು, ಲೋಕನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟಿರುವ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ
 ಮೃತ್ಯುವೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಅದರ ದೇಹವು ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಒಂದೊಂ
 ದು ಬಾಣಪಾತದಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಲೂ ಉಬ್ಬಿಬರುತಿತ್ತು. ಆ ರಾ
 ಕ್ಷಸನ ಮೈಬಣ್ಣವು ಕಾಡುಗಿಜ್ಜಿನಿಂದ ಉರಿಯುವ ಬೆಟ್ಟದಂತೆಯೂ, ಸಂ
 ಧ್ಯಾಕಾಲದ ಮೇಘದಂತೆಯೂ ಕ್ರೂರತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅ
 ವನ ಗಡ್ಡವಿಣ್ಣೆಗಳು, ಕೆಂಪಗೆ ಕಾಯಿಸಿದ ತಾಮ್ರದ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹೋ
 ಲುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅವನ ಕಣ್ಣಾಲೆಗಳು ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದ ಸೂರ್ಯಬಿಂಬದಂತೆ
 ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ಆಗಾಗ ಅವನು, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ
 ಅಲಗುಗಳಿಂದ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ತ್ರಿಶೂಲಾಗ್ರದಲ್ಲಿ, ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶ
 ಗಳನ್ನೆಡುವೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪೂರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಂತೋಷದಿಂದ
 ಕುಣಿದಾಡುವುದು, ಆಗಾಗ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ನಗುವು
 ದು, ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವೂ ನಡುಗುವಂತೆ ಕಾಲಿಂದ ನೆಲವನ್ನೊಡೆಯುವುದು,
 ಈ ವಿಧವಾದ ವಿನೋದಗಳಿಂದ ಬೀಗಿ ಬೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ಅವನಿಗೆ
 ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲಂತೆ ಅಗಲವಾದ ಮೋರೆ ! ಪರ್ವತಗುಹೆಯಂತೆ ಅಳವಾದ
 ಬಾಯಿ ! ಆಕಾಶವನ್ನು ಭೇದಿಸುವಂತೆ ಉಬ್ಬಿದ ತಲೆ ! ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ನೆಕ್ಕು
 ವಂತೆ ನೀಡಿದ ನಾಲಗೆ ! ಮೂರುಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ನುಂಗಿ ಬಿಡು
 ವಂತೆ ಅಗಲಿಸಿದ ಬಾಯಿ ! ನೋಡಿದವರನ್ನು ನಡುಗಿಸುವಂತೆ ನೀಡಿದ ಕೋ
 ರೆದಾಡೆಗಳು ! ಅಂತಹ ಭಯಂಕರಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಕಾಲಮೃತ್ಯುವಿನಂ
 ತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗಾಗ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಭಯಂಕರವಾದ ಮುಖವ

ನ್ನು ತೆರೆದು ಆಕಳಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳೂ ಭಯದಿಂದ
 ಚದರಿ ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಓಡಿರುವು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಆತ್ಮವಿಷಯ ತಪೋ
 ಬಲವೇ ಹೀಗೆ ರಾಕ್ಷಸಾಕೃತಿಯಿಂದ ಬಂದು ಲೋಕವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನುಂಗುವು
 ದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿತ್ತಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ! ಹೀಗೆ ಅವನ ದೇಹವು ಲೋಕವೆಲ್ಲವನ್ನೂ
 ಆಕ್ರಮಿಸುತ್ತ ಬಂದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ವೃತ್ತನೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಈತ
 ನು ಪರಮಗಾಢವಿಷಯ! ಇಂದ್ರಾದಿಲೋಕಪಾಲರಿಗೆಲ್ಲಾ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿ,
 ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ತಡೆಯಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಕ್ರೂರಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ
 ವನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದ್ರಾದಿಲೋಕಪಾಲ
 ಕರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯಗಳೊಡನೆ ಬಂದು, ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳಿಂದಲೂ, ಆ
 ಸ್ತ್ರಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದರು ದೇವತೆಗಳು
 ಅವನಮೇಲೆ ಯಾವಯಾವ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರೂ, ಆ ರಾಕ್ಷ
 ಸನು ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದೇ ಆಪೋಶನವಾಗಿ ನುಂಗುತ್ತ ಬಂದನು. ಅವನ
 ಅಸಾಧಾರಣಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಯಿತು !
 ದೇವತೆಗಳ ವೀರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಅಡಗಿಹೋಯಿತು! ಅವರೆಲ್ಲರೂ ದುಃಖದಿಂದ
 ಕೊರಗುತ್ತ ಅದಿವೊರುಷನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾವು
 ಚಿಂತಿಸುವರು. “ಅಯ್ಯೋ! ಇನ್ನು ನಮಗೆ ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾಶ್ರಯ
 ವೊಂದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ! ಪೃಥಿವಿ, ಅಪ್ಪು, ತೇಜಸ್ಸು, ವಾಯು, ಆ
 ಕಾಶಗಳೆಂಬ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳೂ, ಮೂರುಲೋಕಗಳೂ, ಬ್ರಹ್ಮದೇ
 ವನೇ ಮೊದಲಾಗಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಯಾವನ ನಿಯಮಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟು, ಬೆಂಬಿ
 ಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಪೂಜೆಯನ್ನೊಪ್ಪಿಸುವೆವೋ, ಮೃತ್ಯುವೊಕ್ಕೂಡ ಯಾವ
 ನಿಗೆ ಭಯಪಡುವುದೋ, ಅಂತಹ ಪರಮಪುರುಷನುಹೊರತು ನಮಗೆ
 ಬೇರೆ ದಿಕ್ಕಾರು! ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯಿದ್ದರೂ ಅ
 ದು ಅವನಿಗೆ ಸಹಜವೇಹೊರತು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಲ್ಲ! ಅವನು ಪೂರ್ಣಕಾಮ
 ನು! ಮಹಾನಂದಮಯನಾದುದರಿಂದ ಆತ್ಮಾನುಭವದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ
 ವನು! ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿದೋಷಗಳಿಲ್ಲದವನು. ಸರ್ವೇಶ್ವರನು. ಅಂತಹ ಪರ
 ಮಪುರುಷನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸತಕ್ಕವನು, ನಾಯಿಯು

ಬಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಮೂ
ಢನಂತೆಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಮೊದಲು ಸತ್ಯವ್ರತನೆಂಬ ಮನುವು,
ತನಗೆ ನಾವೆಯಂತಿದ್ದ ಭೂಮಿಯು ಪ್ರಳಯಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋ
ಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅದನ್ನು, ಅಲ್ಲಿನುತ್ಸ್ಯಮೂರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಯಾವನ ಕೋರೆಹಲ್ಲು
ಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ, ಮಹಾವಿಪತ್ತನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡನೋ, ಆ ಭಗವಂತನೇ ಈಗ
ನಮಗೂ ವೃತ್ರಾಸುರನಿಂದುಂಟಾದ ಭಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯ
ಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವನ ನಾಭಿಕಮಲದಿಂದ ಮೊದಲು ಹು
ಟ್ಟಿದ ಚತುರ್ಮುಖನೂಕೂಡ, ತನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದಿದ್ದ
ಭಯಂಕರವಾದ ಅಲೆಗಳಿಂದ ಮೂರೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಮುದ್ರಜಲವನ್ನು
ಹೊರತು ಬೇರೊಂದನ್ನೂ ಕಾಣದೆ, ತನ್ನ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಸ್ತು
ವಾವುದೆಂದೂ ತಿಳಿಯಲಾರದೆ, ಬೇರೆ ಯಾರೂ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಕಳವಳಿಸುತಿ
ದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಯಾವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಆ ಭಯವನ್ನು ದಾಟಿದನೋ
ಆ ಪರಮಪುರುಷನೇ ಈಗ ನಮಗೂ ದಿಕ್ಕಾಗಲಿ! ಯಾವನು ಎಣೆಯಿಲ್ಲದವ
ನಾಗಿ, ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿದ್ದು, ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸೃ
ಷ್ಟಿಸಿದನೋ, ಯಾವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ನಾವು ಈ ವೃಷ್ಟಿರೂಪ
ವಾದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆವೋ, ಯಾವನು ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ
ಇದ್ದು ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವನ ದಿವ್ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಾಣ
ಲಾರದೆ ನಮಗೆ ನಾವೇ ಸ್ವತಂತ್ರರೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವೆವೋ, ಅಂತಹ
ವಿಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಭಗವಂತನೇ ನಮಗೆ ರಕ್ಷಕನು! ಯಾವನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ
ತನ್ನ ವರೆಂಬ ಅಭಿಮಾನವಿಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಒಂದೊಂದುಯುಗದಲ್ಲಿ
ಯೂ ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ದೇವತೀರ್ಯಜ್ಞನುಷ್ಯಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ರೂ
ಪಗಳಿಂದ ಅವತಾರವನ್ನೆತ್ತಿ, ನಮಗಿರುವ ಶತ್ರುಬಾಧೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸುತ್ತಿರು
ವನೋ ಆ ಪರಮಪುರುಷನೇ ಈಗಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ
ಯೆಲ್ಲ! ಅದುದರಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಈಗ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾಗಿಯೂ, ನಮಗೆ
ಪರದೈವವಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷಶರೀರಕನಾಗಿಯೂ, ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂ
ಚಕ್ಕೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ ಆ ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷರಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣ

ನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಶರಣುಹೊಂದಬೇಕು. ಅವನು ತಪ್ಪದೆ ನಮಗೆ ಕ್ಷೇಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು. ಈಗ ನಾವು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವು ಇದೊಂದೇಹೊರತುಬೇರೆಗಿರತಿಯಿಲ್ಲ!” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡರು ಹೀಗೆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ, ಅವರ ಪತ್ನಿ ಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧಾರಿಯಾಗಿ ಅವರಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿದನು. ಸುನಂದರೇ ಮೊದಲಾಹುದಿನಾರುಮಂದಿ ಮಹಾಪುರುಷರು ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀವತ್ಸವೆಂಬ ಮಜ್ಜೆ, ಕಾಸ್ತುಭಮಣಿ, ಇವೆರಡುಹೊರತು ಬೇರೆಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇವರೂ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಭಕ್ತವರ್ಗದಿಂದ ಪರಿವೃತನಾದ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ, ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ, ಆನಂದಿಂದ ಮೈಮರೆತು, ನೆಲದಮೇಲೆ ದಂಡಾಕಾರವಾಗಿ ಬಿದ್ದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದವರೆಗೆ ಮೈಮೇಲೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಹಾಗೆಯೇ ಬಿದ್ದಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮೇಲೆದ್ದುನಿಂತು, ಅವನಮುಂದೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವರು. “ಓ ದೇವಾ! ಯಜ್ಞಾದಿಕರ್ಮಗಳು ಮೋಕ್ಷವಿರೋಧಿಗಳೆನಿಸಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಆರಾಧನರೂಪವಾಗಿ ನಡೆಸಿದಾಗ, ಅವೇ ಉತ್ತಮಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದು. ಯಜ್ಞವೇ ನಿನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಸಾಮರ್ಥ್ಯವು! ಆ ಯಜ್ಞಾದಿಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ಆ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅನಿಷ್ಟನಿವಾರಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ರಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೇ! ಅತ್ರಿತ ರಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಸದಾಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರತಕ್ಕ ನೀನೇ ನಮಸ್ಕರವು. ನಿನ್ನ ನಾಮಸ್ಮರಣಮಾತ್ರವೇ ಸಮಸ್ತ ವಿಪತ್ತುಗಳನ್ನೂ ನೀಗಿಸುವುದು. ಸ್ವರ್ಗ, ನರಕ, ಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಗತಿಗಳನ್ನೂ, ನೀನೇ ನಡೆಸತಕ್ಕವನು. ನೀನು ಜಗತ್ಕಾರಣನು. ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷರಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣನು. ನಿನ್ನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿವ್ಯವಸ್ಥೆ, ನಿನ್ನ ನಿಯಮಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟಿರುವ ನಾವೆಂಬರೂ ಅಂತಹ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು, ಕಾ

ಣಲಾರವು. ಓ ಪಾಡ್ಗುಣ್ಯಪರಿಪೂರ್ಣಾ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ಓ ನಾರಾಯಣಾ! ವಾಸುದೇವಾ! ಆದಿಪುರುಷಾ! ಮಹಾಪುರುಷಾ! ಮಹಾನುಭಾವಾ! ಪರಮಮಂಗಳಸ್ವರೂಪಾ! ಪರಮಕಲ್ಯಾಣಗುಣಾಕರಾ! ಪರಮಕಾರುಣಿಕಾ! ಜಗದಾಧಾರಾ! ಲೋಕೈಕನಾಥಾ! ಸರ್ವೇಶ್ವರಾ! ಓ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾಥಾ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು ದೇವಾ! ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಪರಮಹಂಸರು, ಸನ್ಮಾನ್ಯಸಧರ್ಮದಲ್ಲಿರುವ ಪರಿವ್ರಾಜಕರು, ಇವರೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಯೋಗಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಮಾಧಿಯೋಗದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿರುವರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಬಲದಿಂದಂತಾದ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಅವರಣವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ, ಮನಶ್ಚುದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯುವರು. ಹಾಗೆ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದಮೇಲೆ ಆ ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿಯೂ, ಮಹಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಣುವರು. ಲೋಕದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಸಂಹಾರಗಳಿಗೆ ನೀನೇ ಕರ್ತನು. ಈ ಸೃಷ್ಟಾಪ್ತಾದಿಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಗಳೆಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಈ ನಿನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಪ್ರಾಕೃತಜನರ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಂತಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ತಿಳಿಯಲಾರರು. ನಮ್ಮಂತೆ ನೀನು ಬೇರೆ ಆಧಾರವನ್ನಾಗಲಿ, ಸಹಾಯವನ್ನಾಗಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳೊಂದೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕದಲಿಸಲಾರವು. ಯಾವ ವಿಕಾರಗಳಿಗೂ ನೀನು ಈಡಾಗತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಸೂಕ್ಷ್ಮದಶೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿರುವ ಚೇತನಾಚೇತನಗಳೊಡನೆ, ನೀನೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚರೂಪವಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಳ್ಳುವೆ. ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ನೀನಲ್ಲದೆ ಬೇರೊಬ್ಬರೂ ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲ. ನೀನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ, ಲಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸತಕ್ಕವನು. ಆದರೆ ಕರ್ಮವಶರಾದ ಬದ್ಧಜೀವರಂತೆ, ಆ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ನೀನೂ ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳಿಗೆ ವಶನಾಗಿ, ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಆ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆಯೋ, ಅಥವಾ! ತತ್ವಜ್ಞನಾಗಿ ಆ ತ್ಮಾನುಭವದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಜ್ಞಾನಿಯಂತೆ ಆ ಕರ್ಮಫಲಗಳನ್ನು ಅಂಟಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಉದಾಸೀನನಾಗಿಯೇ ಇರುವೆಯೋ, ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾವು ಯಾರೂ ತಿಳಿಯಲಾರವು. ಆದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂಸಾರಿಜೀವನಂತೆ ಕೇವಲ

ಕರ್ತೃವೆಂದಾಗಲಿ, ಜ್ಞಾನಿಯಂತೆ ಕೇವಲ ಉದಾಸೀನನೆಂದಾಗಲಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃತ್ವವೂ, ಬೌದಾಸೀನ್ಯವೂ ಎರಡೂ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುವು. ಈ ಎರಡು ಸ್ವಭಾವಗಳೂ ಪರಸ್ಪರವಿರುದ್ಧಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇವು ವಿರೋಧವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಸಂಘಟಿಸುವುವು. ನೀನು ಸಮಸ್ತಜೀತನಾ ಜೀತನಗಳಿಗೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸತಕ್ಕವನಾದುದರಿಂದ, ಕರ್ಮನಿಷ್ಠರಲ್ಲಿಯೂ, ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠರಲ್ಲಿಯೂ, ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿರುವೆ! ವಿಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ವಿರುದ್ಧಗುಣಗಳೂ ಅನುಕೂಲಿಸಿಬರುವುವು. ನೀನು ಸರ್ವಜೀವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಕಾಣಲಾರರು. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಲ್ಲದ ಅನೇಕ ದುರ್ಮತವಾದಿಗಳು, ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿ, ನಿಶ್ಚಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರದೆ ಸಂದೇಹದಿಂದ ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ತರ್ಕಿಸುವರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆದ ಪ್ರಮಾಣಾಭಾಸಗಳ ಆಧಾರದಮೇಲೆ, ಆಗಾಗ ಅವರವರಿಗೆ ತೋರದಂತೆ ಬರೆದಿಟ್ಟು ಸುಳ್ಳುಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸುಕಲಗಿ, ತಮ್ಮ ನಿಶ್ಚಯವೇ ಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂಬ ದುರಾಗ್ರಹದಿಂದ ನಾಪಿಸುವರು ಆದರೇನು! ಈ ವಾದಪ್ರತಿವಾದಗಳೊಂದೂ ನಿನಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಲಾರವು. ಪ್ರಕೃತಿಸಂಬಂಧವಾದ ದೋಷಗಳಾವುವೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಾರವು ಪ್ರಳಯದಶೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಇದ್ದವನು. ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಗೂ ನೀನು ಒಳಪಡದವನು. ಇಂತಹ ವಿಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮಗಳಾದರೂ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವುವು. ಒಂದು ಹಗ್ಗದ ತುಂಡನ್ನು ನೋಡಿ ಕೆಲವರು ಹಾವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಬಹುದು ಕೆಲವರು ನಿಜವಾದ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಹಗ್ಗವೆಂದೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಯಾರು ಯಾವ ವಿಧವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೂ ಆ ಹಗ್ಗದ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೇನೂ ಹಾನಿಯಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಹಾಗೆಯೇ ನೀನೂ ಕೂಡ, 'ಸಮಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಿಗಾಗಲಿ, ವಿಷಮಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಿಗಾಗಲಿ ಅನ್ವರವರ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತೋರುತ್ತ ಏಕರೂಪವಾಗಿರತಕ್ಕವನು. ನೀನು ಸೃಷ್ಟಾನ್ವಯಿಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ

ದರಿಂದ ನೀನು ಕರ್ತೃವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆ. ಜೀವನನ್ನು ಆಯಾಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿಸಿ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ತಗುಲುಕಟ್ಟುವುದರಿಂದ ಪ್ರೇರಕತ್ವವೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹೊಂದುವುದು. ಆ ಜೀವಾತ್ಮಗಳ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಉದಾಸೀನ ನಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಉದಾಸೀನನೆಂದರೂ ನಿನಗೆ ಸಲ್ಲುವುದು. ಓ ದೇವಾ ! ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲಾ ನಿಮಿತ್ತಕಾರಣವಾದ ನೀನೇ ಆದಕ್ಕೆ ಉಪಾದಾನ ಕಾರಣವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು, ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿದ್ದರೂ, ನಿನಗೆ ಆ ವಿಕಾರಗಳೊಂದೂ ಅಂಟುವು. ಆಚೇತನಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಸಮಸ್ತ ಜೀವಗಳೂ ನಿನಗೆ ಶರೀರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ವಿಕಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆ ಚೇತನಾಚೇತನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಹೋಗುವುವೇಹೊರತು ನಿನ್ನವರೆಗೆ ಮುಟ್ಟಲಾರವು. ನೀನು ಸರ್ವೇಶ್ವರನು. ಸರ್ವಜಗತ್ಕಾರಣನು. ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಈ ಸಮಸ್ತ ಜಗದ್ರೂಪವಾಗಿ ತೋರಕ್ಕವನಾದುದರಿಂದ, ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರವಸ್ತು ವಿಲ್ಲ. ನಿನಗಿಂತ ಉತ್ತಮವಾಗಲಿ, ನಿನಗೆ ಸಮಾನವಾಗಲಿ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ಓ ಭಗವಂತಾ! ಓ ಮಧುಸೂಥನಾ! ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನೂ ಇದಿರು ನೋಡದೆ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಿರಿಯರು, ನಿನ್ನ ಅಸಾಧಾರಣಗುಣಗಳನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊರತು ಬೇರೊಂದನ್ನೂ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿಯೂ ನೋಡುವವರಲ್ಲ. ಅವರು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಮೇಲೆಂಬುದನ್ನು ಜೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲರು ! ಅಂತಹ ಭಾಗವತೋತ್ತಮರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳೆಂಬ ಅಮೃತಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಬಿಂದುಗಳನ್ನು ರುಚಿ ನೋಡಿ, ಅದರಿಂದಲೇ ನಿರತಿಶಯಾನಂದವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಯೂ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯತಕ್ಕ ಇಹಲೋಕ ಪರಲೋಕ ಸುಖಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತು ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಓ ದೇವಾ ! ನೀನು ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಸಮಸ್ತಕ್ಕೂ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿರುವೆ. ಅವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ನೀನೇ ಆಧಾರನು ! ಮೂರಡುಗಳಿಂದ ಮೂರುಲೋಕವನ್ನೆಳೆದ ನಿನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯವೇನುಂಟು? ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳು ಮೂವರೂ ನಿನ್ನ ನೇತ್ರಗಳು! ನೀನು ಮೂರುಲೋಕವನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿಸತಕ್ಕ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನು! ದೈತ್ಯ ದಾನವ ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿಗ

ಳೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ವಿಭೂತಿಗಳೇ ಅದುದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರನ್ನು ಮಾತ್ರ
 ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವುದೇನೋ ನಿನಗೆ ಯುಕ್ತವಲ್ಲ-
 ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಹಿಂದೆ ನೀನು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ, ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ
 ವರಾಹ, ನಾರಸಿಂಹ, ವಾಮನಾದ್ಯಾಕಾರಗಳಿಂದ, ಜಲಜಂತುಗಳಂ-
 ತೆಯೂ, ದೇವತೆಗಳಂತೆಯೂ, ಮನುಷ್ಯರಂತೆಯೂ ಆಕಾರವನ್ನು ತಾ-
 ಳಿ, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಅವರವರ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ದಂಡಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೆ?
 ಹೀಗೆ ದಾರಿತಪ್ಪಿ ನಡೆಯುವವರನ್ನು ದಂಡಿಸುವುದೇ ನಿನ್ನ ಧರ್ಮ
 ವಾದುದರಿಂದ, ನಿನಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಈಗ ವೃತ್ರನನ್ನು
 ಕೊಲ್ಲಬೇಕು. ಪ್ರಭೋ! ಇದೋ! ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನವರು! ನಿನ್ನ
 ಪಾದಾರವಿಂದದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರು! ಈಗ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿ-
 ಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತೋರಿಸಿದುದರಿಂದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನೀನು ಅ-
 ನುಗ್ರಹಿಸಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದಂತಾಯಿತು! ದೇವಾ! ನಿನ್ನ ಕೃಪಾಪೂರ್ವಕವಾ-
 ದ ಕಟಾಕ್ಷವೀಕ್ಷಣದಿಂದಲೂ, ಅಮೃತಧಾರೆಯಂತಿರುವ ನಿನ್ನ ಮಧುರವಾ-
 ಕ್ಯದಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ಹೃದಯಸಂತಾಪವನ್ನು ನೀಗಿಸು! ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ!
 ನೀನು ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಆತ್ಮಮಾ-
 ಯಿಂದ ವಿನೋದಿಸತಕ್ಕವನು. ಸಮಸ್ತಜೀವರಾತಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಜೀ-
 ವಶರೀರಕನಾಗಿಯೂ, ಹೊರಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಶರೀರಕನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು, ಆಯಾ
 ದೇಶಕ್ಕೂ, ಆಯಾ ಕಾಲಕ್ಕೂ, ಆಯಾ ದೇಹಗಳಿಗೂ, ಆಯಾ ಅವಸ್ಥೆಗಳಿ-
 ಗೂ ತಕ್ಕಂತೆ, ಸುಖದುಃಖಾದಿಗಳನ್ನೊದಗಿಸುತ್ತ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ
 ವ್ಯಾಪಿಸಿರತಕ್ಕವನು. ಸಮಸ್ತಜೀವಗಳ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಗೂ ನೀನು ಸಾಕ್ಷೀ-
 ಭೂತನಾಗಿ ನಿಂತಿರತಕ್ಕವನು. ಬಂಕಿಯಿಂದ ಹೊರಟ ಕಿಡಿಗಳಂತೆ ನಾವೆ-
 ಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ಅಂಶಭೂತರಾಗಿ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಹಟ್ಟಿದವರು. ನಾವು ಕೇಳಿ-
 ಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದು ನಿನಗೆ ಎಷ್ಟುಮಾತ್ರವೂ
 ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ. ನಿನ್ನಿಂದ ನಾವು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯತ-
 ಕ್ಕವರೇ ಹೊರತು, ನನ್ನಿಂದ ನಿನಗೆ ಅಗಬೇಕಾದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನೂ
 ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡಬೇಕು.

ದೈತ್ಯದಾನವರೂ ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ನಿನಗೆ ಸಮಾನರಾಗಿದ್ದರೂ, ನಾವು ಪರ
ಮಗುರುವಾದ ನಿನ್ನ ಸಂಸಾರತಾರಕವಾದ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನೇ ಶರಣು
ಹೊಂದಿರುವೆವಾದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ನೀನು ನಡೆಸಿಕೊಡ
ಬೇಕು. ಹೇ ಜಗದೀಶಾ! ತ್ವಷ್ಟೃಪುತ್ರನಾದ ವೃತ್ರನು, ಮೂರುಲೋ
ಕವನ್ನೂ ನುಂಗುತ್ತಿರುವನು. ಅವನು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ, ನಮ್ಮ ಶ
ಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಡಗಿಸಿಬಿಟ್ಟಿರುವನು ಅವನನ್ನು ನೀನು ವಧಿಸಬೇಕು.
ಹೇ ಕೃಷ್ಣಾ! ನೀನು ದೋಷರಹಿತನು! ನಿತ್ಯಶುದ್ಧನು! ಸಮಸ್ತಜೀವಗ
ಳ ಹೃದಯಪುಂಡರೀಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡತಕ್ಕವನು! ಮನೋವ್ಯಾಪಾರಗ
ಳಿಗೂ ಸಾಕ್ಷೀಭೂತನಾಗಿ ನೋಡತಕ್ಕವನು. ಆದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯ
ದ ವಿಷಯವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಭೂಭಾರವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸತಕ್ಕವನು. ಪರಿಶುದ್ಧ
ವಾದ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳವನು. ನಾವು, ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನೂ ಬಿ
ಟ್ಟು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮರೆಹೊಕ್ಕಿರುವೆವು. ಆಶ್ರಿತರಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸು
ವುದೇ ನಿನ್ನ ಸ್ವಭಾವವು. ಸಂಸಾರಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತೊಳಲುವ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ
ನಿನ್ನ ಪಾದಭ್ರಾಂಯೆಯೇ ಆಶ್ರಯವು. ನೀನೇ ಪುರುಷಾರ್ಥಸ್ವರೂಪನು. ದುಃ
ಖಪರಿಹಾರಕನಾದುದರಿಂದಲೇ ನೀನು ಹರಿಯೆಂದು ಕೀರ್ತಿಸಲ್ಪಡುವೆ. ಇಂ
ತಹ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು” ಎಂದರು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ!
ಹೀಗೆ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಗವಂತನು ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ
ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಎಲೈ ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠರೇ! ನಿಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕಾಗಿ
ನಾನು ಬಹಳ ಸಂತೋಷಿಸಿದೆನು. ಈ ಸ್ತೋತ್ರವಿದೈಯಿಂದಲೇ ಮನು
ಷ್ಯರು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ, ದೇಹಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಆತ್ಮ
ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು. ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳಿರಾ! ನಾನು ಪ್ರಸನ್ನ
ನಾದಮೇಲೆ ಯಾವುದೂ ದುರ್ಲಭವಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸದ
ವನು ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಕೋರಿಕೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಹೊಂದ
ಬಹುದು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಟ್ಟಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯು, ನ
ನ್ನನ್ನು ಹೊರತು ಬೇರೊಂದನ್ನೂ ಅತಿಸಲಾರನು. ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳನ್ನೇ
ಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದು ನೆನೆಸತಕ್ಕ ಕೆಲವು ಮೂಢರು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ವಶರಾ

ಗಿ ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕೆ ತಾವು ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಅಲ್ಪಫಲಗಳಿಗೆ ಆಸೆಪಟ್ಟು ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವುದುಂಟು. ಅಂತವರಿಗೆ ಅವರ ಕೋರಿಕೆಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲವನೊಬ್ಬನು, ಅವರವರು ಕೇಳಿದುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರೆ, ಅವನನ್ನೂ ಅದೇವಿಧವಾದ ಮಂದಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಮೇಲೆಂಬುದನ್ನೂ, ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉಪಾಯವನ್ನೂ ತಿಳಿದವನು, ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಕರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತೊಳಲತಕ್ಕವರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಅವರನ್ನು ಆಮಾರ್ಗದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಬೇಕೇಹೊರತು, ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರೇರಿಸಬಾರದು. ರೋಗಿಗಳು ಅಪಥ್ಯಕ್ಕಾಸೆಪಟ್ಟರೂ ಉತ್ತಮವೈದ್ಯರು ಅದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡದಿರುವಂತೆ, ಅಜ್ಞರಾದವರು ಕರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ತಿಳಿದವರು ಅವರನ್ನು ತಡೆಯದೆ ಬಿಡಲಾರರು. ಅದುದರಿಂದ ಈಗ ನೀವು ಮೋಕ್ಷಪ್ರದನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಶತ್ರುಜಯಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದು ನಿಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಮಾಂದ್ಯವನ್ನು ಜೆನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸುವುದು. ಆದರೆ ನೀವು ಕೇಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ನಡೆಸುವುದೂ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ನಾನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಲಾರೆನು. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಯು ನೆರವೇರುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಉಪಾಯಾಂತರವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳಿರಿ! ದಧೀಚಿಯೆಂಬ ಮಹರ್ಷಿಯೊಬ್ಬನುಗಟು. ಅವನು ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯು. ಬಹಳ ಜ್ಞಾನಿಯು, ಪರಮಾತ್ಮೋಪಾಸಕನು! ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಈಗಲೇ ಅವನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಮರೆಹೊಕ್ಕರೆ, ನಿಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಯು ಕೈಗೂಡುವುದು. ನೀವು ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದಲೂ, ವ್ರತದಿಂದಲೂ, ತಪಸ್ಸಿಂದಲೂ, ಸಾರವತ್ತಾದ ಅವನ ಶರೀರವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಯಾಚಿಸಿರಿ! ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು, ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನು. ಅವನು ತನ್ನಲ್ಲಿಡ್ದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವನು. ಆ ವಿದ್ಯೆಯು ಅಶ್ವತೀರಸ್ಸೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡಿರುವುದು. ಆ ವಿದ್ಯೋಪ

ಬೇಶದಿಂದಲೇ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮರಣವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಆ ದಧೀಚಿ ಮುನಿಯು ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಅಥರ್ವಮುನಿಯಿಂದ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ನನ್ನನ್ನೇ ಅಧಿದೇವತೆಯಾಗಿ ಉಳ್ಳ ನಾರಾಯಣಕವಚವೆಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಮೊದಲು ತಾನು ಉಪದೇಶಹೊಂದಿ, ಅಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ತ್ವಷ್ಟೃವಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಆ ತ್ವಷ್ಟೃನು ಅದೇ ಮಂತ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ವಿಶ್ವರೂಪನಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದರು. ಅವಿಶ್ವರೂಪನಿಂದ ನಿನಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಹೀಗೆ ನಾರಾಯಣಕವಚವೆಂಬ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ, ಆ ದಧೀಚಿಯ ದೇಹವು ಮೊದಲು ಆಶ್ರಯವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಆಶರೀರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಶಕ್ತಿಯುಂಟು. ಎಲೈ ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಿರಾ ! ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನಿಮ್ಮ ಗುರುವಾದ ದಧೀಚಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ, ಅವನ ದೇಹವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಶರಣಾಗತರಕ್ಷಣಧರ್ಮವನ್ನು ಬಲ್ಲವನಾದ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು, ನಿಮಗೆ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ, ಆ ಶರೀರವನ್ನು ತಂದು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಅವನು ಅವುಗಳಿಂದ ಒಂದು ದಿವ್ಯಾಯುಧವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಡುವನು. ಆ ಆಯುಧವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ನನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಆವಾಹಿಸಿ, ವೃತ್ರಾಸುರನ ತಲೆಯನ್ನು ಭೇದಿಸಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಆ ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದಮೇಲೆ ಪೂರ್ವದಂತೆ ನೀವು ರಾಜ್ಯಸಂಪತ್ತನ್ನೂ, ನಿಮ್ಮ ಶ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ನಿಮ್ಮ ಆಯುಧಗಳನ್ನೂ, ನಿಮ್ಮ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳಿರಾ ! ಇನ್ನು ಭಯಪಡಬೇಡಿರಿ! ನಿಮಗೆ ಕ್ಷೇಮವಾಗಲಿ! ನನ್ನನ್ನು ನಂಬಿದವರಿಗೆ ಯಾವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ದುಃಖವುಂಟಾಗದು. ಇನ್ನು ನೀವು ಹೋಗಿ ನಿಮ್ಮಿರಿ" ಎಂದನು. ಇದು ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಇಂದ್ರನು ದಧೀಚಿಮುನಿಯ ಅಶ್ವಿನಿಯಿಂದ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ವೃತ್ರನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು.

ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಕೇಳು! ಲೋಕರಕ್ಷಕನಾದ ಭಗವಂತನು ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹೀಗೆಂದು ನಿಯಮಿಸಿ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ

ಕಣ್ಮರೆಯಾದನು. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಭಗವದಾಪ್ನೇಯಂತೆ ಅಧರ್ವಪುತ್ರನಾದ ದಧೀಚಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಅವನ ದೇಹವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದರು. ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಆ ದಧೀಚಿಯು ಲೋಕಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ದೇಹವು ಉಪಯೋಗಪಡುವುದೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಮೇಲೆಮಾತ್ರ ಹಾಸ್ಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳಿರಾ ! ನೀವಾದರೋ ಮರಣವಿಲ್ಲದವರು ! ಅದುದರಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವಾಗ, ಎಷ್ಟು ದುಸ್ಸಹವಾದ ಸಂಕಟವೆಂಬುದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಾರದು ! ಬದುಕಿರಬೇಕೆಂಬ ಅಸೆಯು ಪ್ರಾಣಿಸಾಮಾನ್ಯಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿದುದಲ್ಲ ! ದೇಹವುಳ್ಳವರಿಗೆ ದೇಹವೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪ್ರಿಯತಮವಾಗಿರುವುದು. ಸಾಕ್ಷಾನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಬಂದು ಯಾಚಿಸಿದರೂ ಆ ದೇಹವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವನೂ ಇಷ್ಟಪಡಲಾರನು ? ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ನೀವು ನನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಕೇಳುವಿರಲ್ಲ ! ಇದು ನ್ಯಾಯವೆ ?” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೂ ದೇವತೆಗಳು “ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ ! ನೀನು ಹೇಳುವುದೇನೋ ನಿಜವೆ ! ಆದರೆ, ನಿನ್ನ ಚರಿತ್ರವು ಲೋಕಸ್ತುತ್ಯವಾದುದು ! ನೀನು ಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸತಕ್ಕ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು. ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ಪರೋಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಬಾರದ ವಸ್ತುವೊಂದಾದರೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟವೆಂಬುದೇನೋ ವಾಸ್ತವವಾಗಿದ್ದರೂ, ನಿನ್ನಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರು ಆ ಕಷ್ಟವನ್ನೇಣಿಸಲಾರರು ! ನಮ್ಮಂತೆ ಸ್ವಪ್ರಯೋಜನದಲ್ಲಿಯೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟವರಾದರೋ, ಬೇರೊಬ್ಬರ ಕಷ್ಟಸುಖಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸದೆ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಇತರರಲ್ಲಿ ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದೆ ಯಾಚಿಸುವುದೇನೋ ಸಹಜವು ; ಇತರರ ಕಷ್ಟಸುಖಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವರು ಹೀಗೆ ಯಾಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾರರು. ಹಾಗೆಯೇ ಯಾಚಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನೂ ಕೂಡ ಉದಾರಿಯಾಗಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಯಾಚಿಸಿದವರಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲಾರನು. ತಾನು ದಾನಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವಾಗಲೂ ಯಾವನು, ಯಾಚಕರನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವನೋ,

ಅವನೂ ಇತರರ ಕಷ್ಟವನ್ನು ತಿಳಿಯದಂತೆಯೇ ಆಗುವುದಲ್ಲವೆ? ಆಗ ಯಾ ಚಕನಿಗೂ, ಯಾಚಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನಿಗೂ ತಾರತಮ್ಯವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗುವುದಲ್ಲವೆ? ಇದರಂತೆ ಈಗ ನಾವೇನೋ ನಿನ್ನ ಕಷ್ಟಸುಖಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸದೆ, ಕೇವಲ ಸ್ವಪ್ರಯೋಜನಪರರಾಗಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಯಾಚಿಸುತ್ತಿರುವೆವು. ಈಗ ನೀನೂ ದೇಹಾಭಿಮಾನದಿಂದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ನೀನೂ ಕೇವಲಸ್ಥಾರ್ಥಪರನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಯೋಚಿಸದೆ ಹೋದಂತೆಯೇ ಆಗುವುದಲ್ಲವೆ? ಆಗ ಮೂಢರಾದ ನಮಗೂ, ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಯಾದ ನಿನಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನಾಯಿತು? ನೀನೂ ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ಆದೆಯಲ್ಲವೆ?” ಎಂದರು. ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ದಫೀಚಿಯು ಸಂತೋಷಿಸಿ “ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳಿರಾ! ನಿಮ್ಮ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಮೊದಲು ನಿಮ್ಮನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದನೇಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ! ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವು ತೀರಿದಮೇಲೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಬಿದ್ದುಹೋಗತಕ್ಕ ಈ ನನ್ನ ದೇಹದಿಂದ, ನಿಮಗೆ ಉಪಕಾರವಾಗುವಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಇದನ್ನು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಿಯೇನಿದೆ! ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೊಡುವೆನು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪುರುಷನು ಭೂತದಯಾಪರನಾಗಿ, ಅಸ್ಥಿರವಾದ ತನ್ನ ದೇಹದಿಂದ ಸ್ಥಿರವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ, ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಗಳಿಸಿಡುವನೋ, ಅವನ ಜನ್ಮವೇ ಉತ್ತಮವೆನಿಸುವುದು. ಈ ಉಪಕಾರಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವನ ಜನ್ಮವು ಸ್ಥಾವರ ವರ್ಗಗಳಿಗೂ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ. ಅಚೇತನಗಳಾದ ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳೊಕೂಡ ತಮ್ಮ ದೇಹವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ ಇತರರಿಗೆ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುವುವು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇತರಪ್ರಾಣಿಗಳ ದುಃಖವನ್ನುನೋಡಿ ದುಃಖಿಸುವುದು, ಅವುಗಳ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷಿಸುವುದು, ಇದೇ ಆಕ್ಷಯವಾದ ಧರ್ಮವೆಂದು ಹಿರಿಯರು ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವರು. ಅಯ್ಯೋ! ಇದಲ್ಲವೇ ಕಷ್ಟವು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಾಯಿನರಿಗಳು ತಿನ್ನತಕ್ಕುದಾಗಿಯೂ, ತಮಗೆ ಯಾವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲದುದಾಗಿಯೂ, ಕ್ಷಣಕಾಲವಿದ್ದು ಹೋಗತಕ್ಕುದಾಗಿಯೂ, ಜ್ಞಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಲಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶರೀರವನ್ನು, ಯಾವನು ಪರೋಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದಿ

ಲ್ಲವೋ ಆ ಮನುಷ್ಯನ ಜನ್ಮವು ಕೇವಲ ನಿರರ್ಥಕವಾದುದು. ಅಂತವನು
 ಸ್ಥಿತಿಗಿಂತಲೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶೋಚನೀಯವಾದುದು ಬೇರೆಯಾವುದೂ
 ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ದಧೀಚಿಯು ತನ್ನ ಆತ್ಮವನ್ನು ಪರಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ
 ಸೇರಿಸಿ, ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ
 ಯೇ ನಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಮನಸ್ಸನ್ನೂ,
 ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ, ಹೊರಗಿನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿ, ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು
 ತಡೆದು, ಆತ್ಮತತ್ವವನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ಸಮಾಧಿಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದು, ತನ್ನ
 ಹೊರಗಿನ ದೇಹವನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟನು. ಆತ್ಮವು ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
 ಹೋಗಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ಲಯಹೊಂದಿತು. ದೇಹವು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದುಹೋಯಿ-
 ತು. ಆಮೇಲೆ ಇಂದ್ರನು ಆ ದೇಹದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲುಬುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ವಿಶ್ವ-
 ಕರ್ಮನಿಗೆ ಕೊಡಲು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಆ ಅಸ್ಥಿಗಳಿಂದಲೇ ಒಂದು ವಜ್ರಾ-
 ಯುಧವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ದೇವೇಂದ್ರನು ಆ ವಜ್ರವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ
 ದೊಡನೆ, ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯತೇಜಸ್ಸು ಅವನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿತು., ಸಕಲದೇವ-
 ಗಣಗಳೊಡಗೂಡಿ ಐರಾವತನ್ನೇರಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಅನೇಕದೇವ-
 ಷ್ವಿಗಳಿಂದ ಸುತ್ತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತ ತೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು-
 ವಂತೆ ಸಮಸ್ತದೇವಸೈನ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ವೃತ್ರಾಸುರನಮೇಲೆ
 ದಂಡೆತ್ತಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ರುದ್ರನಂತೆ ತೋರುತ್ತ, ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸಸೈನ್ಯಗಳ
 ನಡುವೆ ವೀರ್ಯದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿನಂತಿರುವ ವೃತ್ರಾಸುರನನ್ನಿ ದಿರುಗೊಂಡನು
 ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಕೃತತ್ರೇತಾಯುಗಗಳ ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ನರ್ಮದಾನದಿಯ
 ತೀರದಲ್ಲಿ ದೇವಾಸುರಸೈನ್ಯಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಅತಿಭಯಂಕರವಾದ ಯುದ್ಧವು
 ಪ್ರವರ್ತಿಸಿತು. ಏಕಾದಶರುದ್ರರು, ಅಷ್ವವಸುಗಳು, ದ್ವಾವದಶಾದಿತ್ಯರು.
 ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳಿಬ್ಬರು, ಪಿತೃದೇವತೆಗಳು, ಅಗ್ನಿ ದೇವತೆಗಳು, ಸಪ್ತ ಮರು-
 ತುಗಳು, ಋಭುಗಳು, ಸಾಧ್ಯರು ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು, ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ
 ದೇವಗಣಗಳಿಂದಲೂ ಪರಿವೃತನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನು, ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ
 ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೆಳಗುತ್ತ, ವಜ್ರಧಾರಿಯಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ
 ಅತ್ತಲಾಗಿರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಹಿಸಲಾರದ ಕೋಪಾವೇಶವುಂಟಾಯಿತು.

ಆಗ ವೃತ್ರನಕಡೆಯ ಸೇನಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ನಮುಚಿ, ಶಂಬರ, ಅನರ್ದ, ದ್ವಿಮೂರ್ಧ, ವೃಷಭ, ಅಂಬರ, ಹಯಗ್ರೀವ, ಶಂಕುತೀರಸ್ಸು, ವಿಪ್ರಚಿತ್ತಿ, ಅಯೋಮುಖ, ಪುಲೋಮ, ವೃಷಪರ್ದ, ಪ್ರಹೇತಿ ಹೇತಿ, ಉತ್ಕಟ, ಧೂ ಮ್ರಕೇಶ, ವಿರೂಪಾಕ್ಷ, ಕಪಿಲ, ವಿಭಾವಸು, ಮುಂತಾದ ದೈತ್ಯ ದಾನವ ರೂ, ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸರೂ, ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ನಿಂತರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲವು, ನಾತಾಪಿ, ಪಲ್ವಲ, ದಂದಶೂಕ, ವೃಷಧ್ವಜ, ಕಾಲನಾಭ, ಮಹಾನಾಭ, ಭೂತಸಂತಾಪನ, ವೃಕ, ಮಾಲಿ, ಸುಮಾಲಿ, ಮೊದಲಾದ ವೀರಾಗ್ರೇಸರರೆಲ್ಲರೂ ಸಾವಿರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಗುಂಪುಕೂಡಿದರು, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಯುದ್ಧಭೂಷಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಗೂ ತಡೆಯಲಾರದ ದೇವಸೈನ್ಯವನ್ನಿ ದಿರಿಸಿ, ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಮಹಾಮದದಿಂದ ಸಿಂಹನಾದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ! ಗದೆಗಳಿಂದಲೂ, ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಪರಿಘಗಳಿಂದಲೂ, ಬಾಣಗಳಿಂದಲೂ, ನಾನಾದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರು ಕೆಲವರು ಪ್ರಾಸಗಳನ್ನೂ, ಕೆಲವರು ಮುದ್ದರಗಳನ್ನೂ ಕೆಲವರು ತೋಮರಗಳನ್ನೂ ಪಯೋಗಿಸಿದರು ಹಾಗೆಯೇ ಅವರವರು ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದಂತೆ ಶೂಲಗಳಿಂದಲೂ, ಗಂಡುಗೊಡಲಿಗಳಿಂದಲೂ, ಕತ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ, ಈಟಿಗಳಿಂದಲೂ, ಮುಸುಂಡಿಗಳಿಂದಲೂ, ದೇವಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಾನಾ ಕಡೆಯಿಂದ ಪ್ರಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಹೊರಟು ಬರುತ್ತಿರುವ ರಾಕ್ಷಸರಬಾಣ ಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಘಪರಂಪರೆಗಳಿಂದ ಮರೆಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಂತೆ ದೇವಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಮರೆಸಿಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಯಾವವಿಧವಾದ ಅಪಾಯವೂ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ! ರಾಕ್ಷಸರಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆಯುಧವೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ದೇವತೆಗಳು ತಮ್ಮ ಹಸ್ತಲಾಘವದಿಂದ ನಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೆಡುಹುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ತಮ್ಮ ಆಯುಧಗಳೆಲ್ಲವೂ ದೇವತೆಗಳ ಮೈಯನ್ನು ಸೋಕದೆ ನಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಬೀಳುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೋಪವು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಆ ಕೋಪದಿಂದ ಅನೇಕರಾಕ್ಷಸವೀರರು, ಬೆಟ್ಟದ ಶಿಖರಗಳನ್ನೂ ದೊಡ್ಡಮರಗಳನ್ನೂ, ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಗಳನ್ನೂ ಕಿತ್ತುತಂದು, ದೇವಸೈನ್ಯದ

ಮೇಲೆ ವರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವುಗಳನ್ನೂ ದೇವತೆಗಳು ನಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನವೆಲ್ಲವೂ ವಿಫಲವಾದದನ್ನು ನೋಡಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಭಯವು ಹುಟ್ಟಿತು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಇದೆಲ್ಲವೂ ಭಗವದನುಗ್ರಹದ ಫಲವೆಂದು ತಿಳಿ ! ಕ್ಷುದ್ರಜನಗಳ ನಿಂದಾವಾಕ್ಯಗಳು ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಲಗಿಸಲಾರವೋ, ಅದರಂತೆಯೇ ಭಗವದನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯದಾನವರ ಸಾಹಸಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿರರ್ಥಕಗಳಾದುವು. ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಿಹೀನರಾದ ಆ ರಾಕ್ಷಸರ ವೀರ್ಯವೂ, ಹೆಮ್ಮೆಯೂ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ತಗ್ಗುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸಸೈನ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನವು ವಿಫಲವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಭಯಪಟ್ಟು, ತಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಾದ ವೃತ್ರನನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ, ಆ ಯುದ್ಧರಂಗದಿಂದ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ವೃತ್ರನು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ತನ್ನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಟ್ಟು ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಭಯದಿಂದ ಓಡಿ ಹೋಗುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅವರ ಹೇಡಿತನಕ್ಕಾಗಿ ನಡುತ್ತ, ಅವರನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಕಾಲೋಚಿತವಾಗಿಯೂ, ಇಂಪಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಮಾತಿನಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಓ ವಿಪ್ರಚಿತ್ತೀ ! ಓ ಶಂಬರಾ ! ಓ ನಮುಜೀ ! ಓ ಪುಲೋಮಾ ! ಮಯಾ ! ಅನರ್ವಾ ! ಇದೇನಿದು ? ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಯಿತು. ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿರಿ ! ನೀವು ರಾಕ್ಷಸವೀರರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೂ ಹೀಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಭಯಪಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋಗುವುದೆಂದರೇನು ? ಹುಟ್ಟಿದವರಿಗೆ ಎಂದಿದ್ದರೂ ಸಾವು ತಪ್ಪದು ! ಮರಣವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಯಾರಿಗೂ ಯಾವ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾಗಿರುವಾಗ, ಅದನ್ನು ಉತ್ತಮವಾದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮೇಲಲ್ಲವೆ ? ಅನೇಕವಿಧವಾದ ಮರಣಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಮರಣಗಳೇ ಸಾರ್ಥಕಗಳೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿರುವರು. ಇವು ಬಹಳ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳಿಗಲ್ಲದೆ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಲಾರವು. ಬ್ರಹ್ಮಧ್ಯಾನರೂಪವಾದ ಧಾರಣೆಯೋಗದಿಂದ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನಡಗಿಸಿ ಶರೀರ

ವನ್ನು ಬಿಡುವುದೊಂದು! ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ನಿಂತು ಶತ್ರುಗಳಕ್ಕೆ ಯಿಂದ ಸಾಯುವುದೊಂದು! ಇವರಡೇ ದೇಹತ್ಯಾಗಕ್ಕೆ ಮೇಲಾದ ಉಪಾಯಗಳು. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯಜನರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ನಿಂತು ಯುದ್ಧಮಾಡಿರಿ! ನಾವು ಜಯಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವು ಕೈಗೂಡುವುದು! ಸತ್ತರೆ ನಮಗೆ ಕೀರ್ತಿಯೂ ವೀರಸ್ವರ್ಗವೂ ಲಭಿಸುವುದು. ಇಂತಹ ಮರಣಕ್ಕೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆಸೆಪಡಬೇಕೇ ಹೊರತು ಭಯಪಡಬಾರದು! ನಿಂತು ಯುದ್ಧಮಾಡಿರಿ” ಎಂದನು. ಇದು ಹತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—●—●— ವೃತ್ರನು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದು. —●—●—

ಹೀಗೆ ವೃತ್ರನು ತನ್ನ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಧರ್ಮಯುಕ್ತವಾದ ಬುದ್ಧಿವಾದವನ್ನು ಹೇಳಿ ತಡೆಯುತಿದ್ದರೂ, ಆ ಸೈನಿಕರು, ಕೇವಲಭಯಗ್ರಸ್ತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭುವಿನ ಮಾತನ್ನೂ ಕೇಳದೆ, ಪಲಾಯನಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ರಾಕ್ಷಸಸೈನ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾನಾಕಡೆಗೆ ಚದರಿದುವು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದೇ ವತೆಗಳು “ಇದೇ ತಮಗೆ ಅನುಕೂಲಕಾಲವೆಂದು ತಿಳಿದು”. ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಬಿನ್ನಟ್ಟಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಓಡುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನೂ, ಅದನ್ನು ಬಿನ್ನಟ್ಟಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನೂ ನೋಡಿ ವೃತ್ರಾಸುರನಿಗೆ ತಡೆಯಲಾರದ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ಆ ವೃತ್ರನೊಬ್ಬನೇ ಆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿನಿಂತು, ಹುಂಕಾರದಿಂದ ಹೆದರಿಸುತ್ತ, ನಿಂದಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಎಲೈ ದೇವತೆಗಳಿರಾ! ಮಲವಿಸರ್ಜನದಂತೆ ತಾಯಿಯಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದಬಿದ್ದು, ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದೆ ಭಯದಿಂದ ಪಲಾಯನಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಬಿನ್ನಟ್ಟಿಹೋಗಿ ಹೊಡೆದುದರಿಂದನಿಮಗೆ ಕೀರ್ತಿಯೇನು? ಹೇಡಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿವುದು ಶೂರರಿಗೆ ಧರ್ಮವಲ್ಲ! ಅದರಿಂದ ಸದ್ಗತಿಯೂ ಉಂಟಾಗಲಾರದು! ನಿಮಗೆ ಅಲ್ಪಸುಖದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಯುದ್ಧಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಸಾಹವಾಗಲಿ, ಯುದ್ಧಮಾಡತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿ

ಯಾಗಲಿ ಇದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದವರೆಗೆ ನಿಲ್ಲಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಸಮಸ್ತಲೋಕವೂ ಭಯದಿಂದ ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಪ್ಪಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಕೋಪದಿಂದ ಗರ್ಜಿಸಿದನು. ಈ ಗರ್ಜನಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅನೇಕದೇವತೆಗಳು ಸಿಡಿಲುಬಡಿದಂತೆ ಮೂರ್ಛಿತರಾಗಿ ಬಿದ್ದರು. ಆಗ ವೃತ್ರನು ಶೂಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮದೋನ್ನತ್ತನಾಗಿ, ಮದದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದ ಕಾಡಾನೆಯು ವನವನ್ನು ಮರಿಸುವಂತೆ, ಆ ದೇವಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಮೂರ್ಛಿತರಾಗಿದ್ದ ದೇವಸೈನ್ಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ಕಾಲಿನಿಂದ ತಿಕ್ಕಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತ ಬಂದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಹಿಸಲಾರದ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು. ಅವೃತ್ರನಮೇಲೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಒಂದು ಗದೆಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಇದಿರಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ದುಸ್ಸಹವಾದ ಆಗದೆಯನ್ನು, ವೃತ್ರನು ತನ್ನ ಎಡಗೈಯಿಂದಲೇ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಹಿಡಿದು, ಮುಂದೆ ಬಂದು, ಇಂದ್ರನ ವಾಹನವಾದ ಐರಾವತದಕುಂಭಸ್ಥಳದಮೇಲೆ ವೇಗದಿಂದ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದನು. ಈ ಅದ್ಭುತಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟರು. ಈ ಗದಾದಂಡದಿಂದ ತಾಡಿತವಾದ ಐರಾವತವು, ವಜ್ರಭಿನ್ನವಾದ ಪರ್ವತದಂತೆ, ತಲೆಯೊಡೆದು ರಕ್ತವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ, ಆ ಪ್ರಹಾರವೇಗವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಬಹಳವಾಗಿ ನೊಂದು, ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಇಂದ್ರನೊಡನೆ ಏಳು ಬಿಲ್ಲುಗಳೆಂದು ದೂರಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯಿತು. ಐರಾವತವು ಹೀಗೆ ಇಂದ್ರಸಹಿತವಾಗಿ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಿಂದ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ವೃತ್ರನಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಉತ್ಸಾಹವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಮಯವು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೂ, ವೃತ್ರನು, ದುರ್ಬಲರಾದವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಅಧರ್ಮವೆಂದೆಣಿಸಿ, ತಿರುಗಿ ಗದೆಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸದೆ! ಸುಮ್ಮನಿದ್ದನು. ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದೊಳಗಾಗಿಯೇ ದೇವೇಂದ್ರನು ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವೃತವನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಹಸ್ತದಿಂದ ಐರಾವತದ ಮೈಯನ್ನು ಸವರಿ, ಅದರ ಬಾಧೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಿ, ತಿರುಗಿ ಯುದ್ಧಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಬಂದನು. ಇಂದ್ರನು ವಶ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ತಿರುಗಿ ಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ, ವೃತ್ರನಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಆ ದೇವೇಂದ್ರನು ನಿರ್ದಯ

ನಾಗಿ ತನ್ನಣ್ಣನಾದ ವಿಶ್ವರೂಪನನ್ನು ಕೊಂದ ಘೋರಕೃತ್ಯವು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಿತು. ದುಃಖದಿಂದಲೂ ಮೋಹದಿಂದಲೂ ಕುದಿಯುತ್ತ ಆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಎಲೆ ನೀಚಾ! ನೀನು ನನ್ನಣ್ಣನಾದ ವಿಶ್ವರೂಪನನ್ನು ಕೊಂದು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಗೂ, ಗುರುಹತ್ಯೆಗೂ ಪಾತ್ರನಾದ ಪರಮಪಾಪಿಯು! ಈಗ ನೀನು ದೈವವಶದಿಂದ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿರುವೆ. ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ಕಠಿಣವಾದ ಈ ನಿನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಈಗಲೇ ನಾನು ಈ ಶೂಲದಿಂದ ಭೇದಿಸಿ, ನನ್ನಣ್ಣನ ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಿಸುವೆನು ನೋಡು. ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪಿ! ನನ್ನಣ್ಣನಾದರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು! ವೇದಾಧ್ಯಯನಸಂಪನ್ನನು! ನಿನಗೆ ಅರ್ಚಾಯನು! ಆತ್ಮಜ್ಞನು! ಯಜ್ಞದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದವನು. ಹೀಗೆ ಪರಮಸಾಧುವೆನಿಸಿದ ಆ ನನ್ನ ಸಹೋದರನು, ನಿರಪರಾಧಿಯಾಗಿದ್ದಾಗಲೂ, ನಿಷ್ಕರುಣನಾಗಿ ನೀನು ಅವನನ್ನು ನಂಬಿಸಿ, ಸ್ವರ್ಗಕಾಮನು ಯಜ್ಞಪಶುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿದೆಯೆಲ್ಲವೆ! ಅಯ್ಯೋ ನೀಚಾ! ನಿನ್ನಂತಹ ಪಾಪಾತ್ಮರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರುಂಟು? ನೀನು ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದವನು! ಭಾಗ್ಯಹೀನನು! ಲೋಕಾಪವಾದಕ್ಕೆ ಹೆದರದವನು! ದಯಾಶೂನ್ಯನು. ಗುರುಹತ್ಯಾರೂಪವಾದ ನಿನ್ನ ಕ್ರೂರಕೃತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಭೂತಪ್ರೇತಪಿಶಾಚಗಳೂ ನಿನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸದೆ ಬಿಡಲಾರವು! ಅಂತಹ ಪಾಪಿಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಇದೋ ಈ ಶೂಲದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೆಡಹುವೆನು ನೋಡು! ಎಲೆ ಪಾಪಿ! ಪವಿತ್ರವಾದ ಅಗ್ನಿಯೂಕೂಡ ನಿನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಸುಡಲಾರದು. ಇದು ಹದ್ದು ಕಾಗೆಗಳಿಗೆ ಅಹಾರವಾಗಬೇಕಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ! ಕ್ರೂರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವ ಈ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಬರಹೇಳು! ಅವರು ಎಷ್ಟೇ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಬಂದರೂ ಬರಲಿ! ಇದೋ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಈ ಶೂಲದಿಂದ ಅವರ ತಲೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಭೂತಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಿಕ್ಕುವೆನು. ಎಲೆ ದೇವೇಂದ್ರಾ! ನನ್ನ ಸಾವಿಗಾಗಿ ನಾನು ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ! ನೀನು ನಿನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ನನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿದರೂ ನನಗೆ ಸಮ್ಮತವೇ! ಆಗ ನಾನು ನನ್ನ ದೇಹದಿಂದ ಭೂತಬಲಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅದರಿಂದ

ಕರ್ಮಬಂಧವನ್ನು ನೀಗಿ, ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೋಗತಕ್ಕ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವೆನು. ಇಂದ್ರಾ! ಏಕೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವೆ! ನಿನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿಂತಿರುವ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಏತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರಯೋಗಿಸದಿರುವೆ? ಲೋಭಿಗಳೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದ ಯಾಚನೆಯಂತೆ, ಹಿಂದೆ ನೀನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಗದೆಯು ವೈರವಾದುದಕ್ಕಾಗಿ, ವಜ್ರಾಯುಧವೂ ನಿಷ್ಫಲವಾಗುವುದೆಂದು ಸಂದೇಹ ಪಡುವೆಯೇನು? ಹಾಗೆ ಸಂದೇಹಪಡಬೇಡ! ಈ ನಿನ್ನ ವಜ್ರವು ಎಂದಿಗೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲಾರದು. ಇದು ಭಗವಂತನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ದಧೀಚಿ ಮಹರ್ಷಿಯ ತಪೋಬಲದಿಂದಲೂ ಅಮೋಘವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸು! ಸಾಕ್ಷಾಂತಹಾವಿಷ್ಟು ವೇ ನಿನಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿಕಳುಹಿರುವನಲ್ಲವೆ? ಅದನ್ನು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಿನ್ನ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಆಯುಧವನ್ನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸು! ಆ ಭಗವಂತನು ಯಾರಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನಿಡುವನೋ, ಅಲ್ಲಿ ಜಯವೂ, ರಾಜ್ಯಸಂಪತ್ತೂ, ಪ್ರಭುತ್ವಾದಿಗುಣಗಳೂ ತಪ್ಪದೆ ಉಂಟಾಗುವವು. ಅದುದರಿಂದ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಈಗ ನಿನಗೆ ಕೈಗೂಡಿಬರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ ಹಿಂದೆ ನನ್ನ ಗುರುವಾದ ಸಂಕರ್ಷಣಭಗವಂತನು, ಈಗ ತನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವಂತೆ ನನಗೂ ಉಪದೇಶಿಸಿರುವನು. ಅದರಂತೆ ಈಗ ನಾನು ವಿಷಯಾಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅತನ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಈಗ ನೀನು ನಿನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಭೇದಿಸಿದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಇದರಿಂದ ನನ್ನ ಸಂಸಾರಬಂಧವು ನೀಗಿಹೋಗುವುದು! ನಾನು ರಾಕ್ಷಸನಾದರೂ ಮಹಾಯೋಗಿಗಳುಹೊಂದತಕ್ಕ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವೆನೇಹೊರತು ನರಕವನ್ನು ಹೊಂದಲಾರೆನು. ನನ್ನ ಪ್ರಭುವಾದ ಸಂಕರ್ಷಣ ಮೂರ್ತಿಯು, ಅನನ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನರಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸತಕ್ಕ ಭಕ್ತರಿಗೆ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾಗಲಿ, ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಪಾತಾಲಾದಿಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಅನುಭವಿಸತಕ್ಕ ಅಲ್ಪಭಾಗ್ಯಗಳೊಂದನ್ನೂ ಕೊಡದೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಕೊಡುವನು. ಈ ಸಂಪತ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಶ್ವರಗಳಾದುದರಿಂದ, ಅಗಾಧ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಭಯವನ್ನೂ, ದುಃಖವನ್ನೂ, ಮದವನ್ನೂ, ದ್ವೇಷವನ್ನೂ,

ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುವುವು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮೋಕ್ಷವಿರೋಧಿಗಳು! ಆದುದರಿಂದ ಭಗವಂತನು, ತಾನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಮೊದಲು ಧರ್ಮಕಾಮಾರ್ಥಗಳೆಂಬ ತ್ರಿವರ್ಗಗಳ ಸಿಕ್ಕನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವನು. ಅದರಿಂದ ಇಂದ್ರಾ! ಮೋಕ್ಷಕಾರಣವಾದ ಅಂತಹ ಭಗವದನುಗ್ರಹವು, ನಿಷ್ಕಾಮರಾದ ನನ್ನಂತಹ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಲಭಿಸುವುದೇಹೊರತು. ನಿನ್ನಂತವರಿಗೆ ಲಭಿಸಲಾರದು. ನಮ್ಮಂತವರಲ್ಲಿಯೇ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವನೇಹೊರತು. ಸ್ವರ್ಗಾದಿವಿಷಯಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಟ್ಟಿರುವ ನಿಮ್ಮಂತವರಿಗೆ, ಎಂದಿಗೂ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಾರನು. ಅಭಗವದನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲಾರದವರಿಗೆ, ಸ್ಥಿರವಾದ ಮೋಕ್ಷವೂ ಲಭಿಸದು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಧ್ಯಾನಿಸುವನು. “ಹೇ ನಾರಾಯಣಾ! ನಿನ್ನ ಪಾದಾಶ್ರಿತರಾದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ನಾನು ದಾಸಾನುದಾಸನು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನೇ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರಲಿ! ನನ್ನ ವಾಗಿಂದ್ರಿಯವು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳನ್ನೇ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರಲಿ! ಈ ನನ್ನ ದೇಹವು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನ ಪಾದಸೇವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತವಾಗಿರಲಿ! ಓ ಪರಮಪುರುಷಾ! ಸಕಲಸೌಭಾಗ್ಯನಿಧಿಯಾದ ನಿನ್ನ ಪಾದಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನಾನು ವೈಕುಂಠವನ್ನಾಗಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನಾಗಲಿ, ಚಕ್ರವರ್ತಿಪದವಿಯನ್ನಾಗಲಿ, ಪಾತಾಳಾದಿಲೋಕಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ, ಅಣಿಮಾದ್ಯಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿಲ್ಲದ ಕೈವಲ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ರೆಕ್ಕೆಹುಟ್ಟದ ಹಕ್ಕಿಯ ಮರಿಗಳು ತಮ್ಮತಾಯಿಯನ್ನೂ, ಹಸಿದಮಕ್ಕಳು ತಾಯಿಯ ಮೊಲೆ ಹಾಲನ್ನೂ, ವಿರಹಾತುರೆಯಾದ ನಾಯಿಕೆಯು ತನ್ನ ನಾಯಕನನ್ನೂ ಅತ್ಯಾತುರರಿಂದ ಇದಿರುನೋಡುವಂತೆ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನಿನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತವಕಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಓ ವಾಸುದೇವಾ! ಇದುವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತನಾಗಿ, ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಸಂಸಾರಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ತೊಳಲುತ್ತ, ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮೈಮಠಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಆಸೆಯಿಟ್ಟಿದ್ದು ನನಗೆ, ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ಆ ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿಯು ನೀಗಿ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರೊಡನೆ

ಸಹವಾಸವು ಲಭಿಸುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು.” ಎಂದು ಕೈಮುಗಿದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

●●● ವೃತ್ತ ವ ಥ ವು. ●●●

ಹೀಗೆ ವೃತ್ತಾಸುರನು ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ತೊರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಜಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮರಣವೇ ಮೇಲೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಶೂಲವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ, ಹಿಂದೆ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೈಟಭಾಸುರನು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ದಿರಿಸಿದಂತೆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ದಿರಿಸಿ ಬಂದನು. ಪ್ರಳಯಕಾಲಾಗ್ನಿಯ ಜ್ವಾಲೆಯಂತೆ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಅಲಗುಳ್ಳ ಆ ಶೂಲವನ್ನು ಗಿರುಗಿರನೆ ತಿರುಗಿಸಿ, ಸಿಂಹನಾದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, “ಎಲಾ ಪಾಪಿ ಇದೋ ಇದರಿಂದ ನೀನು ಸತ್ತೆ” ಎಂದು ಆ ಇಂದ್ರನಮೇಲೆ ಬೀಸಿದನು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ ಕೊಳ್ಳಿಯಂತೆ, ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡಲಸಾಧ್ಯವಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತ, ತನಗಿರಿದಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಆ ಶೂಲವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಲೂ ಇಂದ್ರನು ಧೈರ್ಯಗುಂದದೆ, ನೂರಲಗುಳ್ಳ ತನ್ನ ವಜ್ರದಿಂದ ಆ ಶೂಲವನ್ನು ನಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೆಡಹಿದನು. ಮತ್ತು ಅದೇ ವಜ್ರಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಸರ್ಪದೇಹದಂತಿದ್ದ ಆ ವೃತ್ತನ ಬಲಭುಜವೂ ಕತ್ತರಿಸಿಬಿದ್ದಿತು. ಒಂದು ಭುಜವು ಕತ್ತರಿಸಿಬಿದ್ದರೂ ವೃತ್ತನು ಹಿಂತೆಗೆಯದೆ, ಅತಿಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ, ಬೇರೊಂದು ಪರಿಘವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು, ವಜ್ರಧಾರಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಇಂದ್ರನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಇಂದ್ರನ ಕಪಾಲಕ್ಕೂ ಆ ಐರಾವತದ ಕುಂಭಸ್ಥಳಕ್ಕೂ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಅಪ್ಪಳಿಸಿದನು. ಈ ಪ್ರಹಾರವೇಗದಿಂದ ಇಂದ್ರನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಜ್ರಾಯುಧವು ಜಾರಿಬಿತ್ತು. ಈ ಅದ್ಭುತಸಾಹಸವನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವಾಸುರಸಿದ್ಧ ಚಾರಣರೆಲ್ಲರೂ ಆ ವೃತ್ತಾಸುರನ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸುತ್ತ, ಇತ್ತಲಾಗಿ ಇಂದ್ರನ ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ “ಹಾಹಾ” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ದೇವೇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಜಾರಿಬಿದ್ದ ಆ ಆಯುಧವನ್ನು ತಿರುಗಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನಾಚಿಕೆಪಟ್ಟು, ಶತ್ರುವಿನ ಮುಂದೆ

ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದವರೆಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಆಗ ವೃತ್ರನು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು “ಇಂದ್ರಾ! ಇದು ವಿಷಾದಕ್ಕೆ ಕಾಲವಲ್ಲ! ಆಯುಧವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಶತ್ರುವಾದ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲು. ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತ ಮೇಲೆ, ಯಾವಾಗಲೂ ಜಯವಾಗುವುದೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೇ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳಿಗೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಪರಾಜಯವುಂಟು. ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚವೂ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸ್ವಾಧೀನವಾಗಿರುವುದು. ಆ ಭಗವಂತನೇ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರಾತ್ಮದಾಗಿದ್ದು, ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಜಯಪರಾಜಯಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಯಾರೇನು ಮಾಡಬಲ್ಲರು? ಈಶ್ವರಾಧೀನವಾಗಿ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ನಾವು ಲಜ್ಜೆಪಡುವುದೇಕೆ? ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿಯೂ, ಇರುವ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೊಬ್ಬನಿಗೆಹೊರತು, ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಜಯವೆಂಬುದು ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ. ಲೋಕಪಾಲರೊಡಗೂಡಿದ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳೂ, ಹಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಿಗಿದ ಹಕ್ಕಿಗಳಂತೆ, ಆತನ ವಶದಲ್ಲಿರುವವು ಅದುದರಿಂದ ಜಯಪರಾಜಯಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಆತನೇ ಕಾರಣನು! ಜಯಾಪಜಯಗಳಿಗೆಮಾತ್ರವೇನು? ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾಗಲಿ, ವೇಗವಾಗಲಿ, ಬಲವಾಗಲಿ, ಪ್ರಾಣವಾಗಲಿ, ಮೋಕ್ಷವಾಗಲಿ, ಸಂಸಾರವಾಗಲಿ, ಯಾವುದು ಲಭಿಸಬೇಕಾದರೂ ಈಶ್ವರಾಜ್ಞೆಯಿಂದಲೇ ಲಭಿಸಬೇಕು. ಈ ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಅನೇಕಮೂಢರು, ಜಯಾಪಜಯಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನೇ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿಯುವರು. ಈ ಭ್ರಾಂತಿಗೆ ಅಜ್ಞತೆಯೇ ಕಾರಣವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಓ ಇಂದ್ರಾ! ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳೂ ಮರದ ಬೊಂಬೆಯಂತೆಯೂ ಯಂತ್ರದಮೃಗಗಳಂತೆಯೂ ಆ ಈಶ್ವರನಿಗಧೀನವಾಗಿ ನಡೆಯುವವು. ಪ್ರಕೃತಿ, ಪುರುಷ, ಮಹತ್ತು, ಅಹಂಕಾರ, ಪಂಚಭೂತಗಳು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಅಂತಃಕರಣ, ಈ ಮೊದಲಾದುವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಂತೆ ತೋರಿದರೂ, ಆ ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವಂತನು ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿದ್ದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದಹೊರತು, ಅವು ಸೃಷ್ಟಾಪ್ತಿದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥಗಳಲ್ಲ! ಹೆಚ್ಚೇಕೆ? ಚತುರ್ಮುಖನಾದರೂ ಭಗವದನುಗ್ರಹವಿಲ್ಲದೆ ಸೃ

ಷ್ಟಿಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗಲೂ. ಅಜ್ಞಾನಾದವನು, ತಾನು ಯಾವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೂ ಅಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದರೂ, ತನ್ನನ್ನು ಸಮರ್ಥನೆಂದೇ ಭಾವಿಸುವನು. ಆ ಭಗವಂತನೇ ಭೂತಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಭೂತಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವನು. ಕೊನೆಗೆ ಅವುಗಳಿಂದಲೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸುವನು. ಆಯಸ್ಸು, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಪ್ರಭುತ್ವ, ಕೀರ್ತಿ, ಮುಂತಾದುವೆಲ್ಲವೂ ಆ ಪರಮಪುರುಷನಿಗಧೀನವಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುವುವು. ಇವೆಲ್ಲವೂ, ಆಯಾ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಫಲವಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುವುವು ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ವ್ಯಾಧಿ, ಮರಣ, ಮುಂತಾದುವುಗಳು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದಿದ್ದರೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಆಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ, ತಪ್ಪದೆ ಬರುವಂತೆ, ಈ ಆಯಸ್ಸು ಮೊದಲಾದುವುಗಳೂ ಮನುಷ್ಯನ ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸದೆ ಬಂದು ಸೇರುವುವು. ಆದುದರಿಂದ ಕೀರ್ತ್ಯಪಕೀರ್ತಿಗಳಿಗಾಗಲಿ, ಜಯಾಪಜಯಗಳಿಗಾಗಲಿ, ಭಗವದನುಗ್ರಹವೇ ಕಾರಣವು. ಆದುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಆಗಾಗ ಸಂಭವಿಸುವ ಸುಖದುಃಖಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಜೀವಿತಮರಣಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಮನಸ್ಸು ಕಲಗದೆ, ಸಮಬುದ್ಧಿಯಿಂದಿರಬೇಕು. ಸತ್ತ್ವ, ರಜಸ್ಸು, ತಮಸ್ಸುಗಳೆಂಬೀ ಮೂರು ಗುಣಗಳೂ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕವುಗಳೇ ಹೊರತು, ಜೀವನಲ್ಲಿರತಕ್ಕವುಗಳಲ್ಲ. ಈ ಸತ್ತ್ವಾದಿಗಳ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಂಟಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿ ತಾನು ಕೇವಲಸಾಕ್ಷೀಭೂತನಾಗಿರುವನೆಂದು ಯಾವನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವನೋ, ಆತನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಬಿಡಲಾರನು. ಆದುದರಿಂದ ಇಂದ್ರಾ! ನೀನು ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ವಿವೇಕವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು ಯುದ್ಧಮಾಡು. ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಭಯಪಡಬಾರದು. ಇದೋ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡು! ನೀನು ಈಗ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಒಂದು ತೋಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿರುವಾಗಲೂ, ನಾನು ಹಿಂಜರಿಯದೆ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯಬೇಕೆಂಬ ಹಟ್ಟದಿಂದ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದಷ್ಟು ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವೆನಲ್ಲವೆ? ದೇವೇಂದ್ರಾ! ಈ ಯುದ್ಧವೆಂಬುದನ್ನೂ ಒಂದು ಜೂಜಾಟವೆಂದು ತಿಳಿ! ಈ ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳೇ ಒತ್ತೆಯಿಟ್ಟ ಹಣವು! ಅನಿ ಕುಶುರೆ ಮುಂತಾದ ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯಗಳೇ ಆಟದ ಹಲಗೆ! ಬಾಣಗಳೇ ದಾಳಗಳು! ಈ ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಜಯವೋ

ಯಾರಿಗೆ ಪರಾಜಯವೋ ಇದನ್ನು ಯಾರೂ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ತಿಳಿಯಲಾರರು! ಆದರೆ ಒಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಹುದು. ನಿನಗೆ ಭಗವತ್ಸಹಾಯವಿರುವುದರಿಂದ, ಕೊನೆಗೆ ನೀನೇ ಜಯಿಸಬಹುದೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಿರುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಹೆದರದೆ ಯುದ್ಧಮಾಡು” ಎಂದನು. ವೃತ್ರನ ನಿಷ್ಕಪಟವಾದ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ದೇವೇಂದ್ರನು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೆಚ್ಚಿ ನಗುತ್ತ ಕೆಳಗೆಬಿದ್ದ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು “ಓ ದಾನವೇಂದ್ರಾ! ನಿನಗೆ ಈವಿಧವಾದ ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯು ಹುಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನೀನೇ ಧನ್ಯನೆಂದೆಣಿಸುವೆನು. ಈಗ ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯವು ಸಿದ್ಧಿಸಿತು. ಸರ್ವವಿಧದಿಂದಲೂ ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯನಾಗಿಯೂ, ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ಲೋಕಮೋಹಕವಾದ ವಿಷ್ಣುಮಾಯೆಯನ್ನೂ ನೀನು ಜಯಿಸಿದೆ! ನಿನಗಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸಸ್ವಭಾವವು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿ ಈಗ ನೀನು ಕೇವಲ ಸಾತ್ವಿಕನಾದ ಮಹಾಪುರುಷನೆನಿಸಿಕೊಂಡೆ! ಕೇವಲ ರಾಜಸಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ನಿನಗೆ ಆ ವಾಸುದೇವನಲ್ಲಿ ದೃಢಭಕ್ತಿಯುಂಟಾದುದಲ್ಲವೇ ಆಶ್ಚರ್ಯವು! ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಶ್ವರನಾದ ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಟ್ಟು, ಅದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುವ ನಿನ್ನಂತವರು, ಕಾಲುವೆಯ ನೀರಿನಂತೆ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ ಇತರಸುಖಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿಯೂ ನೋಡಲಾರರು” ಎಂದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಹೀಗೆ ಇಂದ್ರವೃತ್ರರಿಬ್ಬರೂ ಧರ್ಮವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ತಮ್ಮ ವೀರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಯುದ್ಧಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ವೃತ್ರನು ಭಯಂಕರವಾದ ಒಂದು ಉಕ್ಕಿನ ಪರಿಘುವನ್ನು ತೆಗೆದು, ಎಡಗೈಯಿಂದಲೇ ಅದನ್ನು ಇಂದ್ರನಮೇಲೆ ಬೀಸಿದನು. ಆಕ್ಷಣವೇ ಇಂದ್ರನು ಆ ಪರಿಘುವನ್ನೂ, ವೃತ್ರಾಸುರನ ಎಡದ ಭುಜವನ್ನೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೆಡಹಿದನು. ವೃತ್ರನ ಎರಡು ತೋಳುಗಳೂ ಬಿದ್ದುಹೋದುವು. ಉಭಯಪಾಶ್ವರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆತನ ಬಾಹುಮೂಲದಿಂದ ರಕ್ತವು ಸ್ರವಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ವಜ್ರಪ್ರಹಾರದಿಂದ ರೆಕ್ಕೆಮುರಿದು ಬಿದ್ದ ಪರ್ವತದಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಅಗಲೂ ಹೆದರದೆ, ಆ ರಾಕ್ಷಸನು, ಕೆಳಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನೂ, ಮೇಲೆ ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನೂ

ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬಾಯನ್ನಗಲಿಸಿ, ಸರ್ಪದಂತಿರುವ ಭಯಂಕರವಾದ ನಾಲಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿ, ಮೃತ್ಯುಸಮಾನಗಳಾದ ಕೋರೆಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಮೂರುಲೋಕವನ್ನೂ ನುಂಗುವಂತೆ ಮುಂದೆಬಂದನು. ಜಂಗಮಪರ್ವತದಂತೆ ಮಹಾಕಾಯವುಳ್ಳ ಆರಾಕ್ಷಸನು, ನಡೆದುಬರುವಾಗ ತನ್ನ ನಡೆಯಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಚೂರ್ಣಮಾಡುತ್ತ, ಅತ್ತಿತ್ತ ಕಾಣುವ ಪರ್ವತಗಳನ್ನೆತ್ತಿಬೀಸುತ್ತ ಬಂದು, ವಾಹನವಾದ ಐರಾವತದೊಡನೆ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ, ಒಂದೇ ತುತ್ತಾಗಿ ನುಂಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಮಹಾಸರ್ಪದಿಂದ ನುಂಗಲ್ಪಟ್ಟ ಆನೆಯಂತೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ವೃತ್ರನ ಬಾಯಿಗೆತುತ್ತಾದುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳೂ, ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ, ಪ್ರಜಾಧಿಪತಿಗಳೂ “ಅಯ್ಯೋ ಇದೇನನರ್ಥವು!” ಎಂದು ಕೂಗಿ ಹಾಹಾಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದ್ರನು ವೃತ್ರನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದರೂ, ಭಗವಂತನ ಮಾಯಾಬಲದಿಂದಲೂ, ನಾರಾಯಣಕವಚವೆಂಬ ಮಂತ್ರದ ಸಿದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ವಜ್ರದಿಂದ ಆ ವೃತ್ರನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೀಳಿಕೊಂಡು, ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಅದೇ ವಜ್ರದಿಂದ ಪರ್ವತಶಿಖರವನ್ನು ಭೇದಿಸುವಂತೆ ವೃತ್ರನ ತಲೆಯನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೆಡಹಿದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಅಲಗುಳ್ಳ ಆ ವಜ್ರವು ವೃತ್ರನ ಕಂಠಭಾಗವನ್ನು ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ಕತ್ತರಿಸುತ್ತ ಬಂದರೂ, ಅವನ ತಲೆಯು ಕೆಳಗೆ ಬಿಳುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಂವತ್ಸರಕಾಲವು ಹಿಡಿಯಿತು. ವೃತ್ರನ ತಲೆಯು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ, ಆಕಾಶದಿಂದ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯು ಸುರಿಯಿತು! ದೇವದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿದುವು! ಸಿದ್ಧಗಂಧರ್ವಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಹರ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ವೃತಸಂಹಾರಿಯಾದ ದೇವೇಂದ್ರನ ವೀರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸತಕ್ಕ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಆತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವೃತ್ರನ ಶರೀರವು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ, ಅದರಿಂದ ಒಂದಾನೊಂದು ತೇಜಸ್ಸು, ಹೊರಟು, ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಹಾಗೆಯೇ ಅಂತರಿಕ್ಷಮಾರ್ಗವಾಗಿ ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಸೇರಿತು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

1200. ಇಂದ್ರನು ವೈಶ್ಣವರಸನ್ನು ವಧಿಸಿದುದು.

—●—●—● { ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಭಯಪಟ್ಟು ಇಂದ್ರನು ಮಾನಸಸರೋ } —●—●—●
ವರದಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡುದು.

“ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಕೇಳು! ವೃತ್ರನು ಹತನಾದುದರಿಂದ, ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳೂ, ಲೋಕಪಾಲಕರೂ, ಮನೋವೃಥೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿರ್ಭಯ ರಾಗಿ ಸಂತೋಷದಿಂದಿದ್ದರು. ಇಂದ್ರನಿಗೆಮಾತ್ರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷ ವಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ವೃತ್ರವಧವಾದಮೇಲೆ, ದೇವತೆಗಳು, ಋಷಿಗಳು, ಪಿತೃಗಳು, ಭೂತಗಳು, ದೈತ್ಯರು ಮೊದಲಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರೇಂದ್ರಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದರು” ಎಂದನು. ಈ ನಡುವೆ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ಮಹರ್ಷಿ! ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳಿಗೂ ವೃತ್ರವಧದಿಂದ ಸಂತೋಷವುಂಟಾದಾಗ, ಇಂದ್ರನಿಗೆಮಾತ್ರ ಆ ಸಂತೋಷವಿಲ್ಲದೇಫಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು?” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಶುಕಮುನಿಯು “ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು! ಮೊದಲು ವೃತ್ರಸುರನ ಭಾಧೆಗೆ ಭಯಪಟ್ಟು, ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ, ದೇವತೆಗಳೂ, ಇಂದ್ರನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಆ ವೃತ್ರನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಪ್ರೇರಿಸಿದರು. ಇಂದ್ರನಾದರೂ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಗಾಗಿ ಭಯಪಟ್ಟು, “ಎಲೈ ದೇವರ್ಷಿಗಳಿರಾ! ಮೊದಲು ವಿಶ್ವರೂಪನನ್ನು ಕೊಂದಾಗಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯು ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಬಾಧಿಸಿತು. ಆ ಪಾಪವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ, ಭೂಮಿಗೂ, ಜಲಕ್ಕೂ, ವೃಕ್ಷಗಳಿಗೂ ಹಂಚಿ ಕೊಟ್ಟು ಅದರಿಂದ ನಿವೃತ್ತನಾದೆನು. ತಿರುಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರೆ, ಆ ಪಾಪದಿಂದ ನಾನು ಮುಕ್ತನಾಗುವುದು ಹೇಗೆ” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾ ಋಷಿಗಳು, “ಎಲೈ ದೇವೇಂದ್ರನೆ! ಭಯಪಡಬೇಡ! ನಿನ್ನಿಂದ ಅಶ್ವಮೇಧವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಆ ಪಾಪವನ್ನು ನೀಗಿಸಬಲ್ಲೆವು. ಅದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಕ್ಷೇಮವುಂಟು. ಆ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗದಿಂದ ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ನೀನು ಪಾಪವಿಮುಕ್ತನಾಗುವೆ? ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯೊಂದುಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ! ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವನ್ನು ಕೊಂದ ಪಾಪವೂಕೂಡ ಅದರಿಂದ ನೀಗುವುದು. ಈ ಭಗವಂತನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೀರ್ತಿಸಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ, ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ, ಪಿತೃಹತ್ಯೆ, ಗೋಹತ್ಯೆ, ಮಾತೃಹತ್ಯೆ, ಗು

ರುಹತೈ, ಮುಂತಾದ ಘೋರಪಾತಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೂ, ಶ್ವಪಚನಾಗಿ
 ದ್ದರೂ, ಪುಲ್ಕಸವೆಂಬ ಪಾಪಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೂಕೂಡ, ಆಯಾಪಾ
 ಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ನಾವು ಹೇಳುವಕ್ರಮ
 ದಲ್ಲಿನೀನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಅಶ್ವಮೇಧವೆಂಬ ಮಹಾಯಜ್ಞವನ್ನು ನಡೆಸಿದಪ
 ಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ಕೊಂಡ ಪಾಪವೇ
 ನೀಗುವಾಗ, ಲೋಕಕಂಟಕನಾದ ಆ ವೃತ್ರನನ್ನು ಕೊಂಡ ಪಾಪವು ಬಿ
 ಟ್ಪುಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇನಿದೆ?" ಎಂದರು. ಹೀಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲ
 ರೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದುದರಿಂದ ಇಂದ್ರನು ಮನಸ್ಸಿನ ಶಂಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
 ವೃತ್ರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಪಾತಕವು ಇಂದ್ರನ
 ನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿತು. ಅದರ ತಾಪವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ಬ
 ಹಳವಾಗಿ ದಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಲಜ್ಜೆಗೂ, ಲೋಕಾಪವಾದಕ್ಕೂ ಒಳಗಾದವ
 ನು, ಎಷ್ಟೇ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಗುಣಗಳಿದ್ದರೂ
 ಅವೊಂದೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಾರವು. ಬ್ರಹ್ಮ
 ಹತ್ಯೆಯು ಚಂಡಾಲಸ್ತ್ರೀಯಂತೆ ಇಂದ್ರನ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತಿತು. ಆಕೆಗಾ
 ದರೋ ಮುಪ್ಪಿನಿಂದ ನಡುಗುವ ಮೈ! ಕ್ಷಯರೋಗವುಳ್ಳವಳಂತೆ ಕೃ
 ಶವಾದ ಅಂಗಗಳು! ರಕ್ತದಂತೆ ಕೆಂಪಾದ ಜಟೆಗಳು, ಕೊಳೆತ ಮೀನಿ
 ನಂತೆ ದುರ್ಗಂಧವನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವ ಉಸುರಿನ ಗಾಳಿ! ಇದರಿಂದ ಆ
 ವಳು ಸಂಚಾರಮಾಡತಕ್ಕ ಮಾರ್ಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಸಹ್ಯವಾದ ದುರ್ಗಂಧ
 ದಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಘೋರರೂಪವುಳ್ಳ ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಕ್ತಿ
 ಯು ಕೆದರಿದ ತಲೆಯೊಡನೆ ಇಂದ್ರನನ್ನಡ್ಡಗಟ್ಟಿ, “ಎಲಾನಿಲ್ಲ! ನಿಲ್ಲ!” ಎಂದು
 ಕೂಗಿಡುತಿತ್ತು. ಆ ಘೋರಾಕೃತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ, ಇಂದ್ರನು ನಾ
 ನಾದಿಕ್ಕುಗಳೆಗೂ ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿ
 ಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಈಶಾನ್ಯದಿಕ್ಕಿಗೆ
 ತಿರುಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಮಾನಸಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದಾನೊಂ
 ದು ತಾವರೆಯ ದಂಟಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾಹ್ನರೂಪದಿಂದ ಮರೆಸಿಕೊಂಡನು. ತನಗೆ
 ಆಗಾಗ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತಿದ್ದ ಅಗ್ನಿಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲದುದು

ರಿಂದ, ಸಹಸ್ರಸಂವತ್ಸರಗಳವರೆಗೆಅನ್ನಾಹಾರಗಳೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವಿ
ತುಕೊಂಡಿದ್ದು,ಅನವರತವೂ ತನ್ನ ಪಾಪನಿವೃತ್ತಿಗೆ ಉಪಾಯವೇನೆಂದು ಚಿಂ
ತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವು ಅನಾಯಕವಾ
ದುದರಿಂದ, ವಿದ್ಯೆ, ತಪಸ್ಸು, ಯೋಗ, ಮುಂತಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾದ
ನಹುಷನು ಆ ಸ್ವರ್ಗಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಲ್ಲಿ ನಹುಷ
ನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳೂ, ಭೋಗೋಪಕರಣಗಳೂ,ಸಮೃದ್ಧವಾ
ಗಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ,ಅವನಿಗೂ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಹಂಕಾರವೂ, ಮದ
ವೂ, ಹೆಮ್ಮೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಿ ಹೋಯಿತು. ಈ ಐಶ್ವರ್ಯಮದದಿಂದ ನಹುಷನು
ವಿವೇಕಶೂನ್ಯನಾಗಿ, ಇಂದ್ರಪತ್ನಿಯಾದ ಶಚೀದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟನು. ಈ
ಅಕೃತ್ಯದಿಂದ ಅವನ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ನಷ್ಟವಾಗಿ, ಋಷಿಗಳ ಶಾಪದಿಂದ ಸ
ರ್ಪಜನ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಇಂದ್ರನು
ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಕಮಲನಾಳದಲ್ಲಿಯೇ ಆಡಗಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ
ಮಾತನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು, ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸತೊಡಗಿದನು. ಹೀಗೆ
ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿದಮೇಲೆ, ಆ ಮಾನಸಸ
ರೋವರದ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು, ಇಂದ್ರನ ಭಕ್ತಿಗೆ
ಮೆಚ್ಚಿ, ಅವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯೆಂದುಂಟಾದ ಭಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದಳು. ಈ
ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರನು,ನಿರ್ಭಯನಾಗಿ ತಿರುಗಿ ತನ್ನಲೋ
ಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು. ಅಮೇಲೆ ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವನಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು
ಕೊಟ್ಟು, ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವನ್ನು ಯಥೋಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆಸಿದರು. ಮಹರ್ಷಿ
ಗಳೇ ಆ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂ
ದ್ರನು ಆ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಬಹಳಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪರಮಪುರುಷನನ್ನಾ
ರಾಧಿಸಿದನು. ಅವನ ಪಾಪವು ಮಹತ್ತಾಗಿದ್ದರೂ, ಸೂರ್ಯೋದಯ
ದಿಂದ ಮಂಜು ಹೇಗೋಹಾಗೆ ಆದರಿಂದ ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗಿ ನೀಗಿತು.ಇಂದ್ರನು
ಸ್ವರ್ಗರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದನು. ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಸಮಸ್ತ
ಪಾಪನಿವಾರಕವಾಗಿಯೂ, ಭಗವಚ್ಚರಿತ್ರವನ್ನೊಳಗೊಂಡುದಾಗಿಯೂ, ಭ
ಕ್ತಿವರ್ಧಕವಾಗಿಯೂ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸತಕ್ಕದಾಗಿ

ಯೂ, ಇರುವ ಈ ಉಪಾಖ್ಯಾನವು ಬಹಳಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳದು. ಇಂದ್ರನ ಜಯವನ್ನೂ, ಆತನ ಪಾಪವಿಮೋಚನವನ್ನೂ ತಿಳಿಸತಕ್ಕ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಒಂದೊಂದು ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಯಾರು ಪಠಿಸುವರೋ! ಅಂತವರಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ, ಯಶಸ್ಸೂ, ಜಯವೂ, ಆಯುಸ್ಸೂ ಸಮಸ್ತ ಮಂಗಳಗಳೂ ಕೈಗೂಡಿಬರುವುವು. ಅಂತವರು ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತರಾಗುವರು” ಎಂದನು. ಇದು ಹದಿಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—◆◆◆ ಚಿತ್ರಕೇತೂಪಾಖ್ಯಾನವು. ◆◆◆—

ತಿರುಗಿ ರಾಜನು ಶುಕನನ್ನು ಕುರಿತು, “ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಈನಡುವೆ ನಾನೊಂದು ಸಂದೇಹವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಾಗಿರುವುದು. ವೃತ್ರಾಸುರನಾದ ರೋ ಮಹಾಸಾಪಿಯು! ಕೇವಲ ತಮೋಗುಣದಿಂದಲೂ, ರಜೋಗುಣದಿಂದಲೂ ತುಂಬಿದ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು! ಇಂತವನು ಇಂದ್ರನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತಿದ್ದಾಗ, ಅವನಿಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟಿದುದು ಹೇಗೆ? ಕೇವಲ ಸತ್ವಗುಣವುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳಿಗಾಗಲಿ, ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗಾಗಲಿ, ಪ್ರಾಯಕವಾಗಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟುವುದೇ ಕಷ್ಟವು. ನೆಲದಲ್ಲಿರುವ ರೇಣುಗಳಂತೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗಗಳುಂಟು. ಈ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಯೋ ಕೆಲವರುಮಾತ್ರವೇ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವನ್ನೆತ್ತಿ, ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವರಾಗುವರು. ಈ ಕರ್ಮಾಧಿಕಾರವಿದ್ದವರಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕರು, ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಗಳೆಂಬ ತ್ರಿವರ್ಗರೂಪವಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಕೋರುವರೇಹೊರತು, ಶಾಶ್ವತಸುಖವಾದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಯಸತಕ್ಕವರು ಬಹಳಕಡಿಮೆ! ಮೋಕ್ಷಾಭಿಲಾಷೆಯಿದ್ದವರಲ್ಲಿಯೂಕೂಡ, ಸಾವಿರಕ್ಕೊಬ್ಬ ನುಮಾತ್ರ ರಾಗಾದಿದೋಷದಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟು, ಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವನು. ಹೀಗೆ ದೋಷವಿಮುಕ್ತರಾಗಿ ಯೋಗಸಾಧನೆಗೆ ನಿಂತವರಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ, ಶಾಂತಚಿತ್ತನಾಗಿ, ಭಗವಂತನೊಬ್ಬನಲ್ಲಿಯೇ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು, ನಡುವೆ ಅಗಂತುಕಗಳಾಗಿಬಂದ ಇತರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅನಾದರಿಸ

ತಕ್ಕವನು ಕೋಟಿಗೊಬ್ಬನಂತೆ ಸಿಕ್ಕುವುದೂ ಕಷ್ಟವು! ಹೀಗಿರುವಾಗ ಪರಮಪಾಪಿಯಾಗಿಯೂ, ಲೋಕಕಂಟಕನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಆವೃತ್ತನು, ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನೆಳೆಯತಕ್ಕ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಆಸೆಯನ್ನಿಡದೆ ಹೋದುದು ಹೇಗೆ? ಅವನಿಗೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು? ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಇಂದ್ರನನ್ನೇ ಮೆಚ್ಚಿಸಿದ ಆವೃತ್ತಾಸುರನು, ಆಯುಧದಲ್ಲಿ ಭಯಪಟ್ಟು, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಮರಹೊಕ್ಕನೆಂದೂ ಎಣಿಸುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಈ ನನ್ನ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬೇಕು.” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗಾಗಿ ಶುಕಮಹರ್ಷಿಯು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು, ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇದೇ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಂದುಪಾಶ್ಚಾತ್ಯನನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಕೇಳು! ಈ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ನಾನು ನಮ್ಮ ತಂದೆಯಾದ ವ್ಯಾಸರ ಮುಖದಿಂದಲೂ, ನಾರದರಿಂದಲೂ, ದೇವಲರಿಂದಲೂ ಮೂರಾವರ್ತಿ ಕೇಳಿರುವೆನು. ಅದನ್ನೇ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುವೆನು. ಹಿಂದೆ ಶೂರಸೇನದೇಶದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕೇತುವೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಜೀಳುತಿದ್ದನು. ಅವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯು ಇಷ್ಟವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಕರೆಯುತಿತ್ತು. ಅವನಿಗೆ ಕೋಟಪತ್ತಿಯಿದ್ದರೂ, ಒಬ್ಬಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಸಂತಾನವಾದರೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು, ಕುಲ, ರೂಪ, ವಯಸ್ಸು, ವಿದ್ಯೆ, ತೇಜಸ್ಸು, ಐಶ್ವರ್ಯ, ದಾರ್ಯ ಮುಂತಾದ ಸಕಲಭಾಗ್ಯಸಮೃದ್ಧಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೂ, ಬಹಳ ಗುಣಾಢ್ಯನೆಂಬ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೂ, ಸಂತಾನವಿಲ್ಲವೆಂಬ ವ್ಯಸನದಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಸಂತೋಷವಿಲ್ಲದೆ ಕೊರಗುತಿದ್ದನು. ನಿರತಿಶಯವಾದ ಭೋಗಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಲಿ, ಸಾರ್ವಭೌಮಪದವಿಯಾಗಲಿ, ಕಳತ್ರಸುಖವಾಗಲಿ ಯಾವುದೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿತವಾಗಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅವನು ಸಂತಾನವ್ಯಸನದಿಂದ ಅನವರತವೂ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಒಮ್ಮೆ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿಯೂ, ಲೋಕಸಂಚಾರಿಯಾಗಿಯೂ, ಪೂಜ್ಯನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಅಂಗಿರಸ್ಸನೆಂಬ ಮಹರ್ಷಿಯು, ಆ ರಾಜನ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಚಿತ್ರಕೇತುವು ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಅಮಹ

ರ್ಷಿಯನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಅಸನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕುಳಿರಿಸಿ, ತಾನೂ ಅವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ವಿನಯದಿಂದ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಸುಖಾಸೀನನಾದ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು, ತನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ವಿನಯದಿಂದ ನೆಲದಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅರಾಜನನ್ನು ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನಾದಿಗಳಿಂದ ಮನ್ನಿಸಿ, ಹೀಗೆಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುವನು. “ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇದೇನು! ನೀನು ಚಿಂತಾಕುಲನಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವೆ? ನಿನಗೆ ಆರೋಗ್ಯವಷ್ಟೆ? ನಿನ್ನ ಬಂಧುವರ್ಗದವರೆಲ್ಲರೂ ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿರುವರಷ್ಟೆ? ನಿನ್ನ ಸೈನ್ಯ, ಭಂಡಾರ, ಮೊದಲಾದ ರಾಜ್ಯಾಂಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರುವುವಷ್ಟೆ? ಜೀವನು, ಮಹತ್ತು, ಅಹಂಕಾರ, ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರಗಳೆಂಬ ವಿಳುಪ್ರಕೃತಿವಿಕಾರಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿತನಾಗಿ, ಅವುಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುವಂತೆ, ರಾಜನೂಕೂಡ ತನ್ನ ಸಪ್ತರಾಜ್ಯಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಭಾರವನ್ನಿಟ್ಟು, ಅದರಿಂದ ತಾನು ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು. ಈ ರಾಜ್ಯಾಂಗಗಳೇ ರಾಜನಿಗೆ ವಿಶೇಷಸುಖಕಾರಣಗಳಾಗಿರುವುವು. ಈ ರಾಜ್ಯಾಂಗಗಳಿಂದ ರಾಜನು. ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ, ರಾಜನ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ರಾಜ್ಯಾಂಗಗಳೂ ಹಿತವನ್ನು ಹೊಂದುವುವು. ಅದುದರಿಂದ ರಾಜನ ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳ ಕ್ಷೇಮವು ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಧೀನವಾಗಿರುವುವು. ಆದರೆ ರಾಜನ ಕ್ಷೇಮವು ಪ್ರಜೆಗಳ ಅಧೀನವಾಗಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಜೆಗಳು ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಬಾರದು. ಯಾವ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಜನಿಗೆ ಪುತ್ರಕಳತ್ರಾದಿ ಬಂಧುಗಳೂ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ, ಮಂತ್ರಿಗಳೂ, ಪ್ರಜೆಗಳೂ. ಮಿತ್ರರೂ, ಪರಿಜನರೂ, ಪುರವಾಸಿಗಳೂ, ದೇಶವಾಸಿಗಳೂ, ಸಾಮಂತರಾಜರೂ ಅಜ್ಞಾಧೀನರಾಗಿ ನಡೆಯುವರೋ, ಅಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ರಾಜನಿಗೂ, ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ, ರಾಜ್ಯಕ್ಕೂ ಮೇಲಾದ ಕ್ಷೇಮವುಂಟು! ಯಾವ ರಾಜನು ವಿಷಯಾಸಕ್ತನಾಗದೆ, ಮೊದಲು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಾನು ಸ್ವಾಧೀನವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲನೋ, ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ತಾವಾಗಿಯೇ ವಶವರ್ತಿಗಳಾಗುವರು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಜಯಿಸಲಾರದ ರಾಜನಿಗೆ ಯಾರೂ ಅಧೀನವಾಗಿರಲಾರರು. ಮನೋಜಯವುಳ್ಳ ರಾಜನಿಗೆ ಆತನ ಪ್ರಜೆಗಳು ವಶವರ್ತಿಗಳಾಗಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಅವನಿಗೆ ಲೋಕಪಾಲರೊಡಗೂಡಿದ ಸ

ಮಸ್ತಲೋಕಗಳೂ ತಾವಾಗಿ ಬಂದು ಪೂಜೆಯನ್ನೊಪ್ಪಿಸುವುವು. ಅಂತಹ ರಾಜರು. ನಿತ್ಯಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿರುವರು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅನುಕೂಲಗಳೂ ಸೇರಿರುವುವಷ್ಟೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಸದಾ ಸಂತೋಷಿಯಾಗಿರಬೇಕಾದುದು ಯುಕ್ತವು. ಆದರೆ ಈಗ ಕಳೆಗುಂದಿದ ನಿನ್ನ ಮುಖವು ನಿನ್ನ ಮನೋದುಃಖವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ದುಃಖಕಾರಣವೇನು? ನಿನಗೆ ನೀನೇ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು ಕೊರಗುವೆಯಾ? ಇಲ್ಲವೇ ಬೇರೆಯವರಿಂದ ನಿನಗೇನಾದರೂ ಕೇಡಾಯಿತೆ? ಆಲೋಚಿಸಿದರೆ, ಯಾವುದೋ ಇಷ್ಟವಸ್ತುವು ನಿನಗೆ ಕೈಸೇರದುದರಿಂದ, ನೀನು ಚಿಂತಾಕುಲನಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಅದರ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ತಿಳಿಸು” ಎಂದನು. ಹೇಗೆ ಅಂಗಿರಸನು ರಾಜನ ದುಃಖಕಾರಣವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದರೂ, ನಾನಾವಿಧವಿಕಲ್ಪಗಳಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜನು ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೀಗೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವನು. “ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ! ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿಯೋಗಗಳಿಂದ ಸಮಸ್ತಪಾಪಗಳನ್ನೂ ನೀಗಿ, ಶುದ್ಧಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ನಿಮ್ಮಂತವರಿಗೆ, ತಿಳಿಯದ ಸಂಗತಿಯಾವುದುಂಟು? ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ, ಪರೋಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯತಕ್ಕ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುವುವು ಆಯಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನೂ ನೀವು ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೀರಿ! ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನೀವು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದುದರಿಂದ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಬೇಕಾದುದು ನನ್ನ ಕೃತ್ಯವೆಂಬುದಕ್ಕಾಗಿ ತಿಳಿಸುವೆನು. ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಲೋಕಪಾಲಕರಿಗೂ ಆಶೆಹುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕ ಸಮಸ್ತ ಸಂಪತ್ತುಗಳೂ ನನ್ನ ಕೈವಶವಾಗಿದ್ದರೂ, ಸಂತತಿಯಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಅವೊಂದೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿ, ಅನ್ನಪಾನಗಳಿಲ್ಲ ಅತುರವುಳ್ಳವನಿಗೆ, ಹೂಗಂಧ, ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮುಂತಾದ ಇತರ ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳೆಷ್ಟಿದ್ದರೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸೇರದಂತೆ, ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದ ನನಗೆ ಬೇರೆ ಐಶ್ವರ್ಯವೊಂದೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತುಷ್ಟಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ! ನನ್ನ ಪಿತೃಗಳನ್ನೂ, ನನ್ನನ್ನೂ ಕ್ರೂರನರಕದಿಂದ ದಾಟಿಸತ

ಕೃ ಪುತ್ರಸಂತಾನವು ನನಗೆ ಲಭಿಸುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ರಾಜನು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಯಾಚಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರನಾದ ಆ ಅಂಗಿರಸನು, ಅವನಲ್ಲಿ ಕನಿಕರಗೊಂಡು, ಅವನಿಂದ ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸತೊಡಗಿದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಋತ್ವಿಕ್ಕಾಗಿ ನಿಂತು, ತ್ವಷ್ಟ್ರದೇವತಾಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾದ ಚರುವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಹೋಮಮಾಡಿದನು. ಆ ಯಾಗಶೇಷವನ್ನು ಚಿತ್ರಕೇತುವಿನ ಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವಳಾಗಿಯೂ, ಉತ್ತಮಳಾಗಿಯೂ ಇದ್ದ ಕೃತದ್ಯುತಿಯೆಂಬವಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಭೋಜನಮಾಡಿಸಿ. ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು “ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಪುತ್ರಸಂತಾನವಾಗುವುದು. ಅದರೆ ಆ ಪುತ್ರನು ನಿನಗೆ ಹರ್ಷಶೋಕಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಕಾರಣನಾಗುವನು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟೇಹೋದನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ರಾಜಮಹಿಷಿಯಾದ ಕೃತದ್ಯುತಿಯು, ಆಯಜ್ಞಶೇಷವನ್ನು ಭುಜಿಸಿದೊಡನೆ ಗರ್ಭವನ್ನು ಧರಿಸಿದಳು. ಆ ಗರ್ಭವು ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ದೇಶದ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂತೋಷವುಂಟಾಗುವಂತೆ ರಾಜಕುಮಾರನು ಜನಿಸಿದನು. ರಾಜನು ತನಗೆ ಪುತ್ರಜನನವಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಪರಮಾನಂದಭರಿತನಾಗಿ, ಸ್ನಾನಮಾಗಿ ಶುದ್ಧನಾಗಿಬಂದು, ವಸ್ತ್ರಾಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಜಾತಕರ್ಮವನ್ನು ನಡೆಸಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆಲ್ಲಾ ಚಿನ್ನಬೆಳ್ಳಿ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನೂ, ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನೂ, ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೂ, ಅನೆ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ, ಹಸುಗಳನ್ನೂ ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ದಾನಮಾಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಅರಬ್ಬದಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ದಾನಾದಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕುಮಾರನ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಾದಿಗಳ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿ, ಮೇಘುವು ಮಳೆಯನ್ನು ಕರೆಯುವಂತೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕರಿಗೆ ಬೇಕುಬೇಕಾದ ಕೋರಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈಡೇರಿಸಿ ಸಂತೋಷಗೊಳಿದನು. ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣದಲ್ಲಿ ಬಡವನಿಗೆ ಹೇಗೋಹಾಗೆ, ಬಹಳ ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಲಭಿಸಿದ ಕೆನ್ನ ಕುಮಾರನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕೇತುವಿಗೆ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಪ್ರೇಮವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಹೀಗೆಯೇ ಅವನ

ಪತ್ತಿಯಾದ ಕೃತದ್ಯುತಿಗೂಕೂಡ ತನ್ನ ಮಗನಲ್ಲಿ ನಿರತಿಶಯವಾದ ಪ್ರೇಮವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಆಕೆಯ ಸವತಿಯರಿಗೆಲ್ಲಾ ಅವಳಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆ ಹಟ್ಟಿತು. ಆ ರಾಜಪತ್ನಿಯರೆಲ್ಲರೂ ತಮಗೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೊರಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಚಿತ್ರಕೇತುವಿಗೆ ಇತರ ಪತ್ತಿಯರಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಪುತ್ರವತಿಯಾದ ಕೃತದ್ಯುತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಆನಂದತನೂ ಆ ಪುತ್ರನನ್ನು ಲಾಲಿಸುತ್ತ ಇತರಪತ್ತಿಯರನ್ನು ಔದಾಸೀನ್ಯದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಆ ರಾಜಪತ್ನಿಯರೆಲ್ಲರೂ, ಪತಿಯು ತಮ್ಮನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದೊಂದು, ತಮಗೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದುದೊಂದು, ಈ ಎರಡುಬಗೆಯ ವ್ಯಸನಗಳಿಂದ ಬಹಳವಾಗಿ ಕೊರಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸವತಿಯಾದ ಕೃತದ್ಯುತಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲೆಮೇಲೆ ಅಸೂಯೆಯೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಬರಲು, ತಮ್ಮೊಳಗೆ ತಾವು ಹೀಗೆಂದು ದುಃಖಿಸುವರು. “ಅಯ್ಯೋ ! ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದ ನಮ್ಮಂತಹ ಪಾಪಿಗಳ ಬಾಳೇಕೆ ! ನಮ್ಮ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸುಡಬೇಕಲ್ಲವೆ? ನಮಗೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದುದರಿಂದಲ್ಲವೇ ಪತಿಯೂ ನಮ್ಮನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವನು! ಸವತಿಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ, ಇತರರಿಗೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅವಳು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ನಮ್ಮಂತಹ ಬಂಜೆಯರನ್ನು ತನ್ನ ದಾಸಿಯರಿಗಿಂತಲೂ ಹೀನವಾಗಿ ಕಾಣುವಳು. ಅಥವಾ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಬಂಜೆಯಾಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ದಾಸಿಯಾಗಿರುವುದೇ ಮೇಲು! ಏಕೆಂದರೆ, ದಾಸಿಯರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಭುವನ್ನು ತಕ್ಕ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದರೆ, ಅವರಿಂದ ಬೇಕುಬೇಕಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಬೇರೆ ಚಿಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ಸಂತೋಷದಿಂದಿರುವರು. ರಾಜಪತ್ನಿಯರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮಂತಹ ಗೊಡ್ಡಿಯರಿಗೆ ಯಾವವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ನಾವು ಗಾಡಿಯರಿಗಿಂತಲೂ ಭಾಗ್ಯಹೀನರಲ್ಲವೆ?” ಹೀಗೆಂದು ರಾಜಪತ್ನಿಯರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಸವತಿಯ ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿನೋಡಿ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸವತಿಯಾದ ಕೃತದ್ಯುತಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಅವಳ ಮಗನಲ್ಲಿಯೂ ಬಹಳವಾಗಿ ದ್ವೇಷವು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಈ ದ್ವೇಷದಿಂದ ವಿವೇಕಹೀನರಾಗಿ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮರುಕವನ್ನು ಬಿ

ಟ್ಟು, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಆ ಬಾಲಕನಿಗೆ ವಿಷವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಆ ವಿಷವೇಗದಿಂದ ರಾಜಕುಮಾರನು ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ, ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದನು. ತಾಯಿಯಾದ ಕೃತದ್ಯುತಿಗೆ ಈ ಸಂಗತಿಯೊಂದೂ ತಿಳಿಯದುದರಿಂದ, ತನ್ನ ಮಗನು ನಿద್ರೆಮಾಡುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ತಾನು ಕಾರ್ಯಾಂತರದಲ್ಲಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಳು. ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನಮೇಲೆ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಬಾಲಕನ ಸ್ಮರಣವುಂಟಾಗಿ ದಾದಿಯನ್ನು ಕರೆದು “ಭದ್ರೆ! ಮಗುವು ಮಲಗಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಯಿತು ! ಇಷ್ಟು ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದೆ ನಿద್ರೆಮಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುವುದು! ನೀನು ಈಗಲೇ ಹೋಗಿ ಆ ಕುಮಾರನನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ” ಎಂದು ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ಆ ದಾದಿಯು ಬಂದು ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಅಮಗುವಿಗೆ ಕಣ್ಣಾಲೆಗಳೆರಡೂ ಮೇಲೆ ನಾಟಿಕೊಂಡಿದ್ದುವು ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಗಳ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ವ್ಯಾಪಾರವೆಲ್ಲವೂ ನಿಂತು ಹೋಗಿದ್ದುವು. ನಿರ್ಜೀವನಾಗಿ ಶವದಂತೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ದಾದಿಯು ಬೆಜ್ಜರಬಿದ್ದು “ಅಯ್ಯೋ ಕೆಟ್ಟನು! ಕೆಟ್ಟನು! ಇನ್ನೇನುಗತಿ!” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತ ಮೂರ್ಛಿತಳಾಗಿ ಕೆಳಗೆಬಿದ್ದಳು. ಈ ದಾದಿಯ ಆಕ್ರಂದನವನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಣಿಯು ಬಹಳವಾಗಿ ಭಯಪಟ್ಟು, ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಏನೋ ಅಪಾಯವುಂಟಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು, ಎದೆಯನ್ನು ಬಡಿದುಕೊಂಡು, ಉಚ್ಚಧ್ವನಿಯಿಂದ ಗೋಳಿಡುತ್ತ ಬಾಲಕನಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಓಡಿಬಂದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಸತ್ತಬಿದ್ದಿದ್ದ ಬಾಲಕನನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ, ಅವಳಿಗೂ ಪ್ರಜ್ಞೆತಪ್ಪಿತು, ಉಟ್ಟಬಟ್ಟೆಯು ಸಡಿಲಿ, ಕೆದರಿದ ಕೇಶಪಾತಗಳೊಡನೆ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಳು. ಇವಳ ರೋದನಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರು, ಗಂಡಸರು ಮೊದಲಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಓಡಿಬಂದರು. ಮಗುವಿಗೆ ವಿಷಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಇತರರಾಜಪತ್ನಿಯರೂ ಗುಂಪಾಗಿ ಬಂದು, ಎಲ್ಲರಂತೆ ತಾವೂ ಮಹಾವ್ಯಸನವನ್ನು ನಟಿಸುತ್ತ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಳುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದರು. ಈ ವೃತ್ತಾಂತವು ರಾಜನ ಕಿವಿಗೂ ಮುಟ್ಟಿತು. ತನ್ನ ಪುತ್ರನು ಆ ಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಮೃತಿಯಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಿಗೂ ದುಃಖದಿಂದ

ಪ್ರಜ್ಞೆತಪ್ಪಿ, ಕಣ್ಣು ಕತ್ತಲಿಸಿತು. ಆಗಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಛಬಿದ್ದೇಳು ತ್ತ, ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಪುರೋಹಿತಾದಿಗಳೊಡನೆ, ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಮಗನು ಮೃತನಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರಜ್ಞೆತಪ್ಪಿ ಆ ಕುಮಾರನ ಕಾಲಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟನು. ಉಟ್ಟಬಟ್ಟೆಯು ಸಡಿಲಿ, ತಲೆಕೆದರಿ, ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಉದ್ದವಾಗಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ದುಃಖಬಾಷ್ಪವು ಬಂದು ಕಂಠದಲ್ಲಿ ತಡೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ಮಾತಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಹೊರಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಮೇಲೆ ಅವನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಕೃತದ್ಯುತಿಯು, ಮೆಲ್ಲಗೆ ಜೇತ ರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದಳು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಪತಿಯು ಸಂಕಟದಿಂದ ಗೋಳಿ ಡುವುದನ್ನೂ, ಅತ್ತಲಾಗಿ ತನ್ನ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನು ಮೃತಿಹೊಂದಿರುವುದನ್ನೂ ಕಂಡು ದುಃಖವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ, ಅಲ್ಲಿ ನಿರೆದಿದ್ದ ಜನರನ್ನೂ, ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನೂ, ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನೂ ಮತ್ತಷ್ಟು ವ್ಯಸನಪೀಡಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವಂತೆ, ವಿಲಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದಳು. ಧಾರೆಧಾರೆಯಾಗಿ ಸುರಿಯುವ ಅಂಜನಮಿಶ್ರವಾದ ಕಣ್ಣೀರುಗಳಿಂದ ಆಕೆಯ ಸ್ತನದ ಮೇಲಿನ ಕುಂ ಕುಮವೆಲ್ಲವೂಕಲಗಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದುವು. ಮುಡಿದ ಹೂಗಳೊಡನೆ ತಲೆಕೂದಲು ಕೆದರಿಹೋಗಿದ್ದಿತು. ತನ್ನ ಮಗನ ಮರಣವನ್ನು ಕುರಿತು ಕುರರಪಕ್ಷಿಯಂತೆ ಹೀಗೆಂದು ರೋದಿಸುವಳು. “ಆಕಟಾ! ಆಯ್ಯೋ! ದೈವವೆ! ನಿನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವಾದರೂ ಕರುಣವಿಲ್ಲವೆ? ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದಂತೆ ಕೊಲ್ಲದೆ, ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವೆಯಲ್ಲಾ! ಪಿತೃದಿಗಳ ಮೂಲ ಕವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ನೀನು, ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿದವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ, ಅವರಕಣ್ಣಿ ದಿರಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಯುಕ್ತವೆ? ಇದು ನಿನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೇವಲವಿಪರೀತವಲ್ಲವೆ? ನೀನು ವಿವೇಕಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಹೀಗೆ ವಿಪರೀತಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ! ಅದೂ ಹೋಗಲಿ! ಈ ಪ್ರಕೃತಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಜನನಮರಣಗಳಿಗಾದರೂ ಒಂದು ಕ್ರಮವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸದಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ನೀನು ಮಾಡಬೇಕಾದುದೇನಿದೆ? ಉತ್ಪತ್ತಿಮರಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವರವರ ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿಯೇ ನಡೆದುಹೋಗುವುವು. ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಕ್ರಮವೂ ಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ನೀನು

ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ! ನೀನು ಈಶ್ವರನಾಗಿದ್ದು ನಡೆಸಬೇಕಾದುದೇನು? ಆದರೆ “ಆಯಾಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಾನೇ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವೆನು.” ಎಂದು ಹೇಳುವೆಯಾ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ, ನೀನು, ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಹೆಂಡಿರು, ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲಾದ ಸ್ನೇಹಪಾಶವನ್ನೇಕೆ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವೆ? ಆ ಸ್ನೇಹಪಾಶವನ್ನಾದರೂ ಕಿತ್ತುಹಾಕಬಾರದೆ? ಅಯ್ಯೋ! ನೀನು ಎಷ್ಟುಕ್ರೂರನು” ಎಂದು ದೈವವನ್ನು ನಿಂದಿಸುತ್ತ, ಮೃತನಾದ ತನ್ನ ಕುಮಾರನನ್ನುನೋಡಿ “ಓ ಕುಮಾರಾ! ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ನನ್ನನ್ನು ಈ ದುಃಖಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿಹೋಗುವೆಯಾ? ಇದು ನಿನಗೆ ಯುಕ್ತವೆ? ನಿನಗಾಗಿ ದುಃಖದಿಂದ ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟು ನೋಡು! ಅಯ್ಯೋ! ಸಂತತಿಯಿಲ್ಲದ ದುಃಖವನ್ನಾದರೂ ಸಹಿಸಬಹುದು! ಈ ಪುತ್ರಶೋಕವೆಂಬುದು ಸಹಿಸಬಾರದ ಸಂಕಟವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಬಾಲಕಾ! ದುಃಖಿತರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಬಾರದೆ? ಅಥವಾ ನಮ್ಮನ್ನೂ ನಿನ್ನೊಡನೆಯೇ ಯಮನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗು! ವತ್ಸಾ! ಇದೋ! ಇಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರಾದ ಬಾಲಕರು ಕ್ರೀಡಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿರುವರು. ಇದೇಕೆ ಇನ್ನೂ ಮಲಗಿರುವೆ? ಹಸಿವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಮಲಗಿರುವೆಯೇನು? ಮುದ್ದುಕುಮಾರಾ! ಏಳು ಸ್ತನ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವೆನು! ಮೇಲಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಸಂಕಟವನ್ನು ನೀಗಿಸು! ಓ ಪುತ್ರಾ! ದೃಷ್ಟಿದೋಷವು ತಾಕುವದೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು, ಕನ್ನೈದಿಲೆಯಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಮಂದಹಾಸ ಸುಂದರವಾದ ನಿನ್ನ ಮುಖಬಿಂಬವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕೂ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದೆನಲ್ಲಾ! ಮಂದಭಾಗ್ಯಿಯಾದ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಮುಖದರ್ಶನದಿಂದಂಟಾದ ಸಂತೋಷವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲದೆಹೋಯಿತು. ಅವ್ಯಕ್ತಮಧುರವಾದ ನಿನ್ನ ಮುದ್ದು ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಕೇಳದೆ ಹೋದೆನು. ಅಯ್ಯೋ ಈಗ ನಿನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವೆನಲ್ಲಾ! ಕುಮಾರಾ! ದಯಾಶೂನ್ಯನಾದ ದೈವವು ನಿನ್ನನ್ನು ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿಲ್ಲದ ಪರಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಿತೇನು?” ಎಂದು ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ವಿಲಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪತ್ನಿಯ ರೋದನವನ್ನು ನೋಡಿ ಚಿತ್ರ

ಕೇತುವು ಮತ್ತಷ್ಟು ದುಃಖಿತನಾಗಿ, ಅವಳಿಗಿಂತಲೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ರೋದಿಸತೊಡಗಿದನು. ಇವರಿಬ್ಬರ ರೋದನವನ್ನು ನೋಡಿ ಗಂಡಸರು, ಹೆಂಗಸರು ಮೊದಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಿದ್ದ ಅನುಚರರೆಲ್ಲರೂ ದುಃಖದಿಂದ ನಿಶ್ಶೇಷ್ಯರಾಗಿ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟರು. ಹೀಗೆ ಚಿತ್ರಕೇತವು ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದೆ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅಂಗಿರಸನು ನಾರದನೊಡಗೂಡಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದನು. ಇದು ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—

{ ನಾರದಾಂಗಿರಸರಿಬ್ಬರೂ ಚಿತ್ರಕೇತುವಿಗೆ ಹಿತ }
ವನ್ನು ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದುದು.

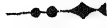
ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಕೇಳು! ಸತ್ತಬಿದ್ದ ಮಗನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ತಾನೂ ಶವದಂತೆ ಬಿದ್ದು ದುಃಖದಿಂದ ಮೈಮರೆತು ಗೋಳಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಚಿತ್ರಕೇತುವನ್ನು ನೋಡಿ, ನಾರದನೂ, ಅಂಗಿರಸನೂ ಮುಂದೆಬಂದು, ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಬೋಧಕಗಳಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಒಬ್ಬರಾದ ಮೇಲೊಬ್ಬರು ಸಮಾಧಾನಮಾಡುವರು. “ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈಗ ನೀನು ಯಾವುದಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವೆ? ಈತನು ಯಾವನು? ಒಂದುವೇಳೆ “ನಾವಿಬ್ಬರೂ ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳೆಂದೂ ಆ ಸಂಬಂಧವು ತಪ್ಪಿಹೋದುದಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸುವೆನೆಂದೂ ನೀನು ಹೇಳುವೆಯೇನು? ನೀನು ಯಾರು? ಅವನು ಯಾರು? ನನಗೆಬೇರೆ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇರುವಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರವಾಹರೂಪವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಯಾಗಲಿ, ಮುಂದೆಯಾಗಲಿ, ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೆ ಇರಬಹುದಾದ ಸಂಬಂಧವೇನು? ಪ್ರವಾಹವೇಗದಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚಿ ಬಂದ ರೇಣುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ ಕಲೆತಿದ್ದು, ಕ್ಷಣಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಅವು ಪ್ರವಾಹವೇಗದಿಂದಲೇ ಚದರಿಹೋಗುವಂತೆ, ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಕಾಲವೆಂಬ ಪ್ರವಾಹವೇಗದಲ್ಲಿ, ತಂದೆಮಕ್ಕಳು, ಗಂಡಹೆಂಡಿರೆಂಬ ಕ್ಷಣಕಾಲಸಂಬಂಧದಿಂದ ಒಂದಾಗಿ ಕಲೆತಿದ್ದು, ಕಾಲವು ಬಂದಾಗ ಅಗಲಿಹೋಗುವರು. ಮತ್ತು ಬೀಜಗಳಿಂದ ಬೀಜಗಳು ಹುಟ್ಟಿ, ಹಾಗೆಯೇ ನಶಿಸುವಂತೆ, ಈಶ್ವರಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಭೂತಗಳು ಹುಟ್ಟಿ, ಕಾಲಕ್ರಮದಿಂದ

ನಾಶಹೊಂದುಬೇಕಾದುದೇಸಹಜವು. ಈ ನಿಮ್ಮ ಪಿತೃಪುತ್ರಭಾವಸಂಬಂಧವು ದೇಹದಮೂಲಕವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದುದರಿಂದ ಸೋಪಾಧಿಕವೆನಿಸುವುದೇ ಹೊರತು ಸಹಜವಾದುದಲ್ಲ. ಉಪಾಧಿಯೆನಿಸಿದ ದೇಹವು ಯಾವಾಗ ನಷ್ಟವಾಗುವುದೋ ಆಗ ಆ ಸಂಬಂಧವೂ ತಪ್ಪಿಹೋಗುವುದು ಜೀವನಿಗೆ ದೇಹಸಂಬಂಧವೇ ಉತ್ಪತ್ತಿಯೆನಿಸುವುದು! ಆ ದೇಹವಿಯೋಗವೇ ಮರಣವೆನಿಸುವುದು ಈ ವಿಧವಾದ ಉತ್ಪತ್ತಿವಿನಾಶಗಳು ಈಶ್ವರಸಂಕಲ್ಪಾಧೀನವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದರಿಂದ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ದುಃಖಿಸಬಾರದು. “ಈ ದೇಹವಿಯೋಗಕ್ಕಾಗಿಯೇ ದುಃಖಿಸುವೆ” ಎಂದು ಹೇಳುವೆಯೇನು? ಅದೂ ಯಕ್ತವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ದೇಹವೆಂಬುದು ಎಂದಿಗೂ ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲ. ಇದೋ! ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ನಿನ್ನ ದೇಹವಾಗಲಿ, ನಮ್ಮ ದೇಹವಾಗಲಿ, ಇತರ ಚರಾಚರಗಳ ದೇಹವಾಗಲಿ, ತತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಇವು ಈ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿದ್ದುವಲ್ಲ! ಮರಣಾನಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಇರತಕ್ಕವುಗಳಲ್ಲ! ಅದುದರಿಂದ ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದವರೆಗೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಇವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲದಂತೆಯೇ ಎಣಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಅಶಾಶ್ವತವಾದ ಈ ದೇಹವನ್ನು ಕುರಿತು ದುಃಖಿಸುವುದೇಕೆ? ಮತ್ತು ಸರ್ವೇಶ್ವರನೊಬ್ಬನೇ ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದು, ಆಯಾಜೀವಗಳನ್ನು ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವನು. ಅದುದರಿಂದ ಯಾವಭೂತಗಳೂ ಸ್ವತಂತ್ರಗಳಲ್ಲ. ಆ ಭಗವಂತನು ಭೂತಗಳಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಭೂತಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಅವುಗಳಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಅವುಗಳಿಂದಲೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸುವನು. ಈ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಟದಂತೆ ಲೀಲಾರ್ಥವಾದುದೇಹೊರತು, ಇದರಿಂದ ಅವನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದ ಒಂದು ಬೀಜದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಬೀಜವು ಹುಟ್ಟುವಂತೆ, ಒಂದು ದೇಹಸಂಬಂಧದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದುದೇಹದಲ್ಲಿ ಅದೇವಿಧವಾದ ಮತ್ತೊಂದುದೇಹವು ಹುಟ್ಟುವುದು. ಹುಟ್ಟು ಸಾವು ಎಂಬಿವೆರಡೂ ದೇಹಕ್ಕೆ ಸಹಜವಾದ ಗುಣವು, ಹೀಗೆ ದೇಹಕ್ಕೆ ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧವಾದ ನಾಶವನ್ನು ಕುರಿತು ದುಃಖಿಸತಕ್ಕವನು,

ಬಂಕಿಯಲ್ಲಿರುವ ಉಷ್ಣ ವನ್ನು ನೋಡಿ ದುಃಖಿಸುವ ಮೂಢನಂತೆಯೇ ಹೊರ
ತುಬೇರೆಯಲ್ಲಿ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ದೇಹವಿಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸಲೇಬಾರದು.
ಇನ್ನು ಜೀವನನ್ನು ಕುರಿತು ದುಃಖಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳುವೆಯೇನು? ಅದೂ
ಯುಕ್ತವಲ್ಲ. ಜೀವನಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಸಾವಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಯಾವವಿಧವಾದ ರೂ
ಪಾಂತರವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದೇರೂಪದಿಂದ ಶಾಶ್ವತನಾ
ಗಿರತಕ್ಕವನು. ಆ ಆತ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು ದುಃಖಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಿರು
ವುದು? ದೇಹವಿಯುಕ್ತವಾದ ಆತ್ಮವೇ ನಿತ್ಯಾನಂದಸ್ವರೂಪವಾದ ಪುರು
ಷಾರ್ಥವೆನಿಸುವುದು. ಮುತ್ತುಚಿಪ್ಪನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆಳ್ಳಿಯೆಂದು ಭ್ರಮಿಸು
ವಂತೆ, ದೇಹವನ್ನೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ಯಾರು ಭ್ರಮಿಸುವರೋ, ಅಂತಹ ಆ
ವಿವೇಕಿಗಳು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸಬೇಕೇಹೊರತು ತತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದವರು
ಎಂದಿಗೂ ದುಃಖಿಸಲಾರರು.” ಎಂದರು. ಹೀಗೆ ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ತ
ತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಿದಮೇಲೆ, ಚಿತ್ರಕೇತುವು ದುಃಖದಿಂದ ಬಾಡದ ತನ್ನ ಮುಖ
ವನ್ನು ಕೈಯಿಂದೊರೆಸಿಕೊಂಡು ದುಃಖಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಹೀಗೆಂದು ಹೇ
ಳುವನು. “ಎಲೈ ಮಹಾತ್ಮರೆ! ಪೂಜ್ಯರಿಗೂ ಪೂಜ್ಯರೆನಿಸಿಕೊಂಡ ನೀವು
ಯಾರು? ನಿಮ್ಮ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ಕ್ಷುದ್ರವೇಷದಿಂದ
ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣವೇನು? ನೀವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುದೇಕೆ? ಅಥವಾ ಭೆ
ಗವದ್ಭಕ್ತರಾದ ಅನೇಕಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರು, ಗ್ರಾಮ್ಯಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ನ
ಮ್ಮಂತಹ ಮೂಢರನ್ನು ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶದಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ
ಯೇ, ಹುಚ್ಚ ರಂತೆ ವೇಷಭಾರಿಗಳಾಗಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭೂಮಿಯಮೇಲೆ ತಿರು
ಗುವುದುಂಟು. ಸನತ್ಕುಮಾರ, ನಾರದ, ಋಭು, ಅಂಗಿರಸ, ದೇವಲ, ಅಸಿತ.
ವ್ಯಾಸ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ, ಗೌತಮ, ವಸಿಷ್ಠ, ಪರಶುರಾಮ, ಕಪಿಲ,
ಪರಾಶರ, ಶುಕ, ದೂರ್ವಾಸ, ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ, ಜಾತುಕರ್ಣಿ, ಆರುಣಿ, ವೇ
ದತೀರಸ್ಸು, ರೋಮಶ, ಜ್ಯೋತನ, ದತ್ತಾತ್ರೇಯ, ಅಸುರಿ, ಪತಂಜಲಿ, ಪರಾ
ಶರ, ಮೈತ್ರೇಯ, ಭರದ್ವಾಜ, ವಾರುಣಿ, ಬೌದ್ಧ, ಪಂಚಶಿಖ, ಹಿರಣ್ಯನಾ
ಭ, ಕೌಸಲ್ಯ, ಶ್ರುತದೇವ, ಋತಧ್ವಜ ಇವರೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಅನೇ
ಕಮಹಾತ್ಮರು, ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶದಿಂದ ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿ

ಮೃಂತೆಯೇ ಉನ್ಮತ್ತವೇಷದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಕೇಳಿರುವೆನು. ಆದರೆ ನೀವು ಯಾರೆಂದು ಕಾಣೆನು. ಯಾರಾದರೂ ಆಗಲಿ! ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ನೀವು, ಗ್ರಾಮ್ಯಪಶುವಿನಂತೆ ಮೂಢಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ನನಗೆ ಜ್ಞಾನದೀಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕು" ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕಾಂಗಿರಸನು 'ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಮರೆತೆಯೇನು? ನೀನು ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನಿನಗೆ ನಾನೇ ಸಂತಾನವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದವನು. ನನಗೆ ಆಂಗಿರಸನೆಂದು ಹೆಸರು. ಈತನು ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರನಾದ ನಾರದಮಹರ್ಷಿಯು. ನೀನು ಪುತ್ರಶೋಕದಿಂದ ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದೆ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಬಂದೆವು. ಭಗವದನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ನೀನು, ಹೀಗೆ ದುಃಖಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಆಗಲೂ ನಾನು ನಿನಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಬಂದಿದ್ದೆನು. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಉದ್ದೇಶವು ಆ ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ನಿನಗೆ ಪುತ್ರನನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದೆನು. ನಾನು ಬಂದಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರಿಂದಂಟಾಗುವ ದುಃಖವು ಎಷ್ಟೆಂಬುದು ನಿನ್ನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತಲ್ಲವೆ? ಇದರಂತೆಯೇ ಪತ್ನಿಯರೂ, ಮನೆಗಳೂ, ಧನವೂ, ಇತರಸಂಪತ್ತುಗಳೂ, ವಿಷಯಸುಖಗಳೂ, ರಾಜ್ಯಸಂಪತ್ತುಗಳೂ ಚತುರಂಗಬಲವೂ, ರಾಜ್ಯಕೋಶಗಳೂ, ಪರಿಜನಸಮೃದ್ಧಿಯೂ, ಮಂತ್ರಿಗಳೂ, ಭೃತ್ಯರೂ, ಮಿತ್ರರೂ ಕ್ಷಣಕಾಲವಿದ್ದು ಆಗಲಿಹೋಗತಕ್ಕವರೆಂದು ತಿಳಿ! ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದರೂ, ಕೊನೆಗೆ ದುಃಖಹೇತುಗಳಾಗಿಯೇ ಪರಿಣಮಿಸುವುವು. ಓ ರಾಜಾ! ಈ ನಿನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸ್ವಪ್ನಪದಾರ್ಥಗಳಂತೆ ತಿಳಿ! ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷಿಕ್ತನಾದಂತೆ ಕಂಡರೂ, ಉತ್ತರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣದೆ ಹೋಗುವುದು. ಅದರಂತೆಯೇ ನಿನ್ನ ಸಂಪತ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶಾಶ್ವತಗಳಲ್ಲ! ಸ್ವಪ್ನಪದಾರ್ಥಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಇವು ಸ್ವಲ್ಪಹೆಚ್ಚು ಕಾಲದವರೆಗೆ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ, ಇವೂ

ನಶ್ವರಗಳೆಂದೇ ತಿಳಿ. ಅನಾದಿಯಾದ ಕರ್ಮವಾಸನೆಯೆಂಬುದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಬರುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ವಿಷಯಗಳನ್ನೇ ಬಯಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ಆ ಕರ್ಮಫಲಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದಲೂ, ಜ್ಞಾನಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದಲೂ, ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಈ ದೇಹವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು. ಈ ದೇಹವು ಜೀವನಿಗೆ ನಾನಾವಿಧಗಳಾದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ನಾಶಹೊಂದುವುದು, ಅದುದರಿಂದ ನೀನು ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ, ಹೆಂಡಿರುವುಳ್ಳವನಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶಾಂತಚಿತ್ತನಾಗಿರು ! ನಿನ್ನ ಆತ್ಮವು ಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ, ಈ ಶರೀರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯಾಗಿ, ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಶರೀರವಾಗಿರುವುದೆಂದು ತಿಳಿ ! ಅದುದರಿಂದ ನೀನು ಈ ಶರೀರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಿರಕ್ತನಾಗಿರು” ಎಂದನು. ಆಮೇಲೆ ನಾರದನೂ ಅದೇವಾಕ್ಯವನ್ನು ಮೋದಿಸುತ್ತ, “ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನಾನು ನಿನಗೆ ಅತಿರಹಸ್ಯವಾದ ಒಂದು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವೆನು. ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು. ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ನೀನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಧಾರಣಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ, ಏಳುರಾತ್ರಿಗಳೊಳಗಾಗಿ ಸಂಕರ್ಷಣರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿ ದಿರಿಗೆ ನೋಡಬಹುದು. ರುದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಯಾವನ ಪಾದಮೂಲವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ದೇಹಾತ್ಮಭ್ರಮವನ್ನೂ, ತಾವೇ ಸ್ವತಂತ್ರರೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನೂ, ತಾವು ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕರಲ್ಲನೆಂಬ ಭ್ರಮವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಎಣೆಯಿಲ್ಲದೆಯೂ, ಎಲ್ಲೆಯಿಲ್ಲದೆಯೂ ಇರುವ ಆ ಭಗವಂತನ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರೋ, ಅದೇ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನೀನೂ ತೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬಹುದು” ಎಂದನು. ಇದು ಹದಿನೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

 { ನಾರದನು ಚಿತ್ರಕೇತುವಿಗೆ ಮಂತ್ರರೂಪವಾದ }
 { ಉವನಿಷತ್ತನ್ನು ಉಪಡೇಶಿಸಿದುದು. ಚಿತ್ರಕೇತುವು }
 { ಸಂಕರ್ಷಣನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದುದು. }

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಕೇಳು! ಆಮೇಲೆ ನಾರದನು ತನ್ನ ಯೋಗಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಆ ರಾಜಕುಮಾರನ ಮೃತಶರೀರಕ್ಕೆ ಜೀವವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿ, ಅವನಿಗಾಗಿ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲೂ ದುಃಖಿತರಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಬಂಧುವರ್ಗದವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ತೋರಿಸಿದನು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಜೀವಾತ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ಓ ಜೀವಾತ್ಮ! ಇದೋ! ನಿನಗಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ತಾಯಿತಂದೆಗಳನ್ನೂ, ಮಿತ್ರರನ್ನೂ, ಬಾಂಧವರನ್ನೂ ನೋಡು! ನಿನಗೆ ಕ್ಷೇಮವಾಗಲಿ! ನೀನು ಅಪಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದ ಈ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆಯೇಹೊರತು. ನಿನಗೆ ಆಯುಸ್ಸು ಇನ್ನೂ ತೀರಲಿಲ್ಲ! ನೀನು ತಿರುಗಿ ಈಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದು, ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರರೊಡನೆ ಆ ನಿನ್ನ ಉಳಿದ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ಕಳೆಯುವನಾಗು! ನಿನ್ನ ರಾಜಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿ, ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ಕೊಡತಕ್ಕ ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜೀವನು ಚಿತ್ರಕೇತು ಮೊದಲಾದ ತನ್ನ ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ನಾರದನನ್ನು ಕುರಿತು “ಓ ಮುನೀಂದ್ರಾ! ಪುಣ್ಯವಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ, ದೇವತೀರ್ಯಜ್ಞನುಷ್ಠಾದಿಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಳಲುತ್ತಲೇ ಇರುವ ನನಗೆ, ಈಗಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಈ ತಂದೆತಾಯಿಗಳೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವುಂಟು? ಜನ್ಮಜನ್ಮಕ್ಕೂ ಹೀಗೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಅನೇಕರೊಡನೆ ಬಂಧುತ್ವವುಂಟಾಗುವುದರಿಂದ, ಈ ಚಿತ್ರಕೇತುಕೃತದ್ಯುತಿಗಳಿಬ್ಬರೇ ನನಗೆ ಒಂದೊಂದು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಬಂಧುಗಳೆಂಬ ಶಿಷ್ಟಯವಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಯೇ ಸಮಸ್ತಜೀವಗಳೂ, ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳನ್ನೇ ತಬೇಕಾದುದರಿಂದ, ಜನ್ಮಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಬಂಧುಗಳೂ, ಜ್ಞಾತಿಗಳೂ, ಮಿತ್ರರೂ, ಶತ್ರುಗಳೂ, ಉದಾಸೀನರೂ ಸಂಭವಿಸುವರು. ಹೀಗೆ ಜನ್ಮಪರಂಪರೆಗಳಿಂದ ಬಂಧುತ್ವವೂ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತಬರುವುದು. ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ ಮೊದಲಾದ ವಿಕ್ರಯವಸ್ತುಗಳು, ಆಗಾಗ ಬೆಲೆಕೊಟ್ಟವನಿಗೆ ಅಧೀ

ನವಾಗಿ, ಒಬ್ಬನಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಿಗೆ ಹೋಗಿಸೇರುವಂತೆ, ಜೀವಗಳೊಕ್ಕೂಡ, ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಳಲುತ್ತ, ಒಬ್ಬನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದುವುವು. ಜೀವನು ನಿತ್ಯನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಸ್ತುಗಳಿಗೂ, ಅವನಿಗೂ ಇರತಕ್ಕ ಸಂಬಂಧವು ನಿತ್ಯವಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಆಯಾ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಬಂಧವಿರುವವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಹುಟ್ಟುವುದು. ಕ್ರಿಯವಿಕ್ರಯಾದಿಗಳಿಂದ ಆ ಸಂಬಂಧವು ತಪ್ಪಿಹೋದೊಡನೆ ಆದರಲ್ಲಿ ಮಮತೆಯೂ ತಪ್ಪಿಹೋಗುವುದು. ಜೀವನು ಸಹಜಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ದೇಹಾತ್ಮಾಭಿಮಾನವಿಲ್ಲದವನಾಗಿದ್ದರೂ, ಕರ್ಮಸಂಬಂಧದಿಂದ ದೇವಾದಿಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ, ಆ ದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ, ದೇಹಸಂಬಂಧಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ದೆಂಬ ಅಭಿಮಾನವನ್ನಿಟ್ಟಿರುವನು. ಆ ದೇಹವೇ ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಮೇಲೆ, ಆದೇಹದಮೂಲಕವಾಗಿ ಏರ್ಪಟ್ಟ ತಂದೆ, ಮಕ್ಕಳು ಮುಂತಾದ ಸಂಬಂಧವು ಹೇಗೆ ನಿಲ್ಲುವುವು? ಜೀವನಿಗೆ ಮೊದಲು ಕೊನೆಯೆಂಬುದೊಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಜೀವನು ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದುದರಿಂದ ಅಯುಧಗಳಿಂದಿರಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ, ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಸುಡುವುದಕ್ಕಾಗಲಿ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಒಂದೇವಿಧವಾದ ಜ್ಞಾನಾಕಾರದಿಂದಿರತಕ್ಕವನು. ಬುದ್ಧಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಮನಸ್ಸು, ಪ್ರಾಣಗಳು, ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅಧಾರನಾಗಿರತಕ್ಕವನು. ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶನು. ಇಂತಹ ಜೀವಾತ್ಮನನ್ನು ಪರಮಪುರುಷನು, ಸತ್ಯ, ರಜಸ್ಸು, ತಮಸ್ಸುಗಳೆಂಬ ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಗುಣಗಳಿಂದ, ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ, ಈ ಪ್ರಪಂಚರೂಪವಾಗಿ ಹರಡುವನು. ಆಪರಮಪುರುಷನು ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ವನೆಂದೂ, ಅನ್ಯನೆಂದೂ, ಶತ್ರುವೆಂದೂ, ಮಿತ್ರನೆಂದೂ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯೇ ಇಲ್ಲದೆ. ಸರ್ವಸಮನಾಗಿರುವನು. ಆಯಾ ಜೀವಗಳು ನಡೆಸಿದ ಪುಣ್ಯಪಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿ, ಅವರವರೆಗೆ ಆಯಾ ಕರ್ಮಫಲಕ್ಕನುಸಾರವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ತಾನೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವನು. ಜೀವಾತ್ಮರೇ ಕರ್ಮವಶವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾದ ದೇವಾದಿರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದರಿಂದ

ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಾಣಬರುವುವು. ಭಗವಂತನು ಸರ್ವಸಮನೇಂಬುದಕ್ಕೆ ಅದೇನೂ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾಗಲಾರದು. ಮತ್ತು ಆ ವಸ್ತುಗಳ ಗುಣದೋಷಗಳಾಗಲಿ, ಸುಖದುಃಖಾದಿಫಲಗಳಾಗಲಿ, ಆ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ಸೇರಲಾರವು. ಅವನು ಕೇವಲತಟಸ್ಥನಾಗಿಯೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವನು. ಆದರೆ ಜೀವನೂ ಹೀಗೆಯೇ ಸಹಜವಾಗಿ ಕರ್ಮರಹಿತನು. ಅವನು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳಿಗೆ ಅವನ ದೇಹವಲ್ಲದೆ ಅವನು ಕರ್ತನಲ್ಲ. ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿಸುವುದು ಮಾತ್ರ ಜೀವನ ಕಾರ್ಯವು. ಆದರೆ “ಜೀವನೂ, ಪರಮಪುರುಷನೂ ಇಬ್ಬರೂ ಕರ್ಮರಹಿತರಾಗಿರುವಾಗ, ಜೀವನು ಮಾತ್ರ ಕರ್ಮಫಲಗಳನ್ನು ನುಭವಿಸುವುದೇಕೆ? ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ಆ ಫಲಾನುಭವವಿಲ್ಲದಿರುವುದೇಕೆ?” ಎಂದರೆ, ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಜೀವನಿಗೂ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೂ ಬಹಳ ತಾರತಮ್ಯವುಂಟು. ಪರಮಪುರುಷನು ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷರಿಬ್ಬರಿಗೂ ನಿಯಾಮಕನು. ಅವೆರಡಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣನು. ಯಾವಾಗಲೂ ಕಂಡಿಕುಂದದ ಜ್ಞಾನಾತಿಶಯದಿಂದ, ತನಗೂ, ಆ ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷರಿಗೂ ಇರುವ ಭೇದವನ್ನು ಜೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದವನು. ಆದುದರಿಂದ ಪರಮಪುರುಷನಿಗೆ ಶರೀರಗತದೋಷವಾಗಲಿ, ಕರ್ಮಫಲಗಳಾಗಲಿ ಯಾವುದೂ ತಗುಲಲಾರವು. ಜೀವನಾದರೋ, ಕರ್ಮವಶನಾಗಿ ಮಾಯಾಗುಣಗಳಿಂದಂಟಾದ ದೇಹವನ್ನೇ ತಾನೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುವನು. ತಾನೇ ಕರ್ತೃವೆಂದೂ ಅಭಿಮಾನಿಸುವನು. ಆ ಭ್ರಾಂತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆ ಕರ್ಮಫಲಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುವನು. ಹೀಗೆ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ತಗುಲುಕಟ್ಟಿದ ಈ ಬಂಧುಗಳಿಂದಲೂ ಈ ರಾಜ್ಯಕೋಶಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಇನ್ನು ನನಗೇನು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಜೀವನು ತಿರುಗಿ ಆ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋದನು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬಂಧುವರ್ಗದವರೆಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಭರಿತರಾದರು. ಅವರಿಗೆ ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಮೋಹಪಾಶವೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಂಧುಸ್ನೇಹದಿಂದಂಟಾದ ದುಃಖವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಆ ರಾಜಕುಮಾರನ ಮೃತದೇಹಕ್ಕೆ ದಹನಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಡೆಸಿದರು. ವಿಷಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ಕೊಂದ ರಾಜಪತ್ನಿಯರೆಲ್ಲರೂ, ಈ ತತ್ಪೋಷದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿದಮೇಲೆ, ತ

ಮೃ ನೀಚಕೃತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳ ಲಜ್ಜೆಪಟ್ಟು, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಕಳೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಆ ಶಿಶುಹತ್ಯಾಪಾತಕವನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಾತಿನಿಂದ ಯಮುನಾನದಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡರು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಚಿತ್ರಕೇತುವೊಕೂಡ ನಾರದನ ಉಪದೇಶದಿಂದಲೂ, ಅಂಗಿರಸನ ಹಿತೋಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ, ಆ ಜೀವನ ತತ್ವಬೋಧನೆಯಿಂದಲೂ ವಿವೇಕವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು, ಕೊಳದ ಕೆಸರಿನಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದುಬಂದ ಮದದಾನೆಯಂತೆ, ತನ್ನ ಅರಮನೆಬೊಕ್ಕಸಗಳೆಂಬ ಮಹಾಂಧಕಾರದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಯಮುನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಮೌನವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದನಾರದನಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಭಗವಂತನಾದ ನಾರದನು ಗುರುಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಚಿತ್ರಕೇತುವನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವನ ವಿನಯಾದಿಗುಣಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಈ ಕೆಳಗೆ ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರೋಪನಿಷತ್ತೆಂಬ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪದೇಶಿಸುವನು.

“ ಓ ದೇವಾ! ವಾಸುದೇವ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಅನಿರುದ್ಧ ಸಂಕರ್ಷಣ ರೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ವ್ಯೂಹಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಶೋಕ, ಮೋಹ, ಜರೆ, ಮರಣಗಳೆಂಬ ಷಡೂರ್ಮಿಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಆತ್ಮಾನುಭವದಿಂದಲೇ ಆನಂದಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಜಾತಿ, ಗುಣ, ರೀತಿ, ರೂಪಾದಿವಿಕಲ್ಪಗಳಿಲ್ಲದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ, ಇಂದ್ರಿಯಾಧಿವೇಶಗಳಿಗೂ ನಿಯಾಮಕನಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೂ, ಗುಣದಿಂದಲೂ ಮೇಲೆನಿಸಿದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಅನಂತಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಓ ಮಹಾತ್ಮಾ! ವೇದಗಳಾಗಲಿ, ಯೋಗಗಳ ಮನಸ್ಸಾಗಲಿ, ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೂ ತಿಳಿಯಲಾರದೆ ಹಿಂತಿರುಗುವುವು. ಅಂತಹ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಸ್ವರೂಪನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರುತಾನೇ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು? ನೀನು ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನು. ನಿನಗಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮರಾಗಲಿ, ನಿನಗೆ ಸಮಾನ

ರಾಗಲಿ ಬೇರೊಬ್ಬರಿಲ್ಲವು. ಚೇತನಾಚೇತನಗಳಿಗಿಂತಲೂ ನೀನು ವಿಲಕ್ಷಣನು. ಅಂತಹ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಗಡಿಗೆಯು ಹೇಗೋಹಾಗೆ, ಚೇತನಾಚೇತನರೂಪವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ನಿನಗೆ ಶರೀರವಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಚಿದಚಿತ್ತುಗಳಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗಿ, ನಿನ್ನ ರೂಪದಿಂದಲೇ ಇದ್ದು, ಕೊನೆಗಾಲಕ್ಕೂ ನಿನ್ನ ರೂಪದಿಂದಲೇ ಉಳಿಯುವುದು. ಹೀಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರುಬಗೆಯಾಗಿ ತೋರುವ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಲೋಕದ ಒಳಹೊರಗೆಲ್ಲಾ ನೀನು ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದರೂ, ಆಕಾಶಶರೀರಕನಾಗಿ ಹರಡಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು, ಮನಸ್ಸಾಗಲಿ, ಬುದ್ಧಿಯಾಗಲಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳಾಗಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾರವು. ಅಂತಹ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಅಗ್ನಿಸಂಬಂಧದಿಂದ ಲೋಹಾದಿಗಳಿಗೂ ದಹನಶಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಿ, ಅವು ಇತರಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ದಹಿಸಬಲ್ಲವಾಗಿದ್ದರೂ, ಆ ಅಗ್ನಿಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ದಹನಶಕ್ತಿಯೂ ಇಲ್ಲದಿರುವಂತೆಯೇ, ದೇಹ, ಇಂದ್ರಿಯ, ಪ್ರಾಣ, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ, ನಿನ್ನ ಅಂಶವಿದ್ದಾಗಲೇ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುವು. ಆ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ, ತಾವೂ ಕೆಲಸಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಸಮರ್ಥಗಳಾಗುವುವು. ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಸಂಬಂಧದಿಂದ ಲೋಹಗಳಿಗೆ ದಹನಶಕ್ತಿಯುಂಟಾದಾಗಲೂಕೂಡ, ಅದು ಇತರಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ದಹಿಸಬಲ್ಲದೇಹೊರತು ಆ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಸುಡಲಾರದಲ್ಲವೆ? ಅದರಂತೆಯೇ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳೂಕೂಡ ನಿನ್ನಿಂದ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಾಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೂ, ಇತರ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಡೆಸುವಂತೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾರವು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಲಾರವು. ಅದರೆ ಜೀವನುಮಾತ್ರ ಸ್ವತಸ್ಸಿದ್ಧವಾದ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದಾಗ, ನಿನ್ನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬಲ್ಲನು. ಓ ದೇವಾ! ಜ್ಞಾನಾದಿಷಡ್ಗುಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ, ಮಹಾಪುರುಷನೆಂದೂ, ಮಹಾಭಾವನೆಂದೂ, ಮಹಾವಿಭೂತಿಯುಳ್ಳವನೆಂದೂ ಕೀರ್ತಿಸಲ್ಪಡುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು! ಅನೇಕಭಕ್ತರ ಕೈಗಳಿಂದ

ದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪುರುಷರೊಂದಿಗಿರುವನಾಗಿ, ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೇಲಾದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ, ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಮಹಿಮೆಯಿರಿದ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು.”

ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ನಾರದಮಹರ್ಷಿಯು ಭಕ್ತನಾದ ಚಿತ್ರಕೇತುವಿಗೆ, ಭಗವಂತನ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಈ ಮಂತ್ರವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿ, ಅಂಗಿರಸನೊಡನೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಇತ್ತಲಾಗಿ ಚಿತ್ರಕೇತುವು, ನಾರದನು ಹೊರಟುಹೋದಮೇಲೆ, ಎಳುದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಕೇವಲಜಲಾಹಾರದಿಂದ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತ ಆ ಮಂತ್ರವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಜಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಎಳುದಿನಗಳು ಕಳೆದಮೇಲೆ ಆ ಮಂತ್ರಮಹಿಮೆಯಿಂದ, ಅವನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥರಪತಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅದೇಮಂತ್ರವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಜಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದರ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಇಷ್ಟಬಂದ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದಾದ ಶಕ್ತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಪಾತಾಳದಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು, ಅಲ್ಲಿ ತಾವರೆದಂಟಿನಂತೆ ಶುಭ್ರವಾದ ದೇಹಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ನೀಲವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನಾಗಿಯೂ, ಕಿರೀಟ, ಕೇಯೂರ, ಕಟಿ ಸೂತ್ರ, ಕಂಕಣಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ದಿವ್ಯಭೂಷಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟವನಾಗಿಯೂ, ಪ್ರಸನ್ನ ಮುಖದಿಂದಲೂ, ರಕ್ತಾಂತವಾದ ನೇತ್ರದಿಂದಲೂ ಶೋಭಿತನಾಗಿಯೂ, ಅನೇಕ ಸಿದ್ಧಗಣಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದುದೇವದೇವನಾದ ಸಂಕರ್ಷಣಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡನು. ಅದಿಪುರುಷನಾದ ಅಭಿಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡಮಾತ್ರಕ್ಕೆ, ಅವನ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೀಗಿ, ಅವನ ಮನಸ್ಸು ನಿರ್ಮಲವಾಯಿತು. ಆ ಭಗವದ್ಧರ್ಶನದಿಂದಂಟಾದಭಕ್ತಿವಿಶೇಷದಿಂದ, ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂದಬಾಷ್ಪವು ತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಮೈಯೆಲ್ಲವೂ ಪುಳಕಿತವಾಯಿತು. ತನ್ನ ಅನಂದಬಾಷ್ಪಗಳಿಂದಲೇ ಭಗವಂತನ ಪಾದಪೀಠವನ್ನು ತೊಳೆಯುವಂತೆ, ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಅತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ತಲೆಯನ್ನು ಸೋಕಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು, ಅಭಿಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಯೆತ್ತುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಅನಂದಾತಿಯು

ದಿಂದ ಬಾಯುಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಗಳೇ ಹೊರಡದಂತಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಚಿತ್ರಕೇತು
ವು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಬಲದಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಮಾಧಾನಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು,
ವಚನಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಹೊರಗಿನ ವ್ಯಾಪಾರಗಳ
ಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಪ್ಪಿಸಿ, ಲೋಕಗುರುವಾಗಿಯೂ, ಪಾಂಚರಾತ್ರಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ
ನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತುತಿಸುವನು.

“ಓ ದೇವಾ! ನೀನು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ದುರ್ಜಯನಾಗಿದ್ದರೂ, ಸಮ
ಸ್ತವನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕವೆಂದು ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡತಕ್ಕ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ
ರಾದ ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ನೀನಾಗಿಯೇ ಅಧೀನನಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವೆ! ಅನನ್ಯಪ್ರಯೋ
ಜನರಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸತಕ್ಕವರಿಗೆ, ನಿನ್ನನ್ನೇ ನೀನು ಕೊಡತಕ್ಕವನು.
ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ನೀನೂನಿನ್ನ
ಅಸಾಧಾರಣವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಅವರನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆ. ಓ ಪರಮ
ಪುರುಷಾ! ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಗಳು! ಸೃಷ್ಟಿ
ಕರ್ತರೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ
ಹೊರಡುವ ಕಿಡಿಗಳಂತೆ, ನಿನ್ನ ಅಂಶಾಂಶದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವರು! ಇಷ್ಟುಮಾ
ತ್ರಕ್ಕೆ ಅವರು ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿ, ತಾವೇ ಆ ಕಾರ್ಯವ
ನ್ನು ನಡೆಸುವೆವೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೋರಾಡುವುದೊಂದೇಹೊರತು, ಅವ
ರಿಗೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರತ್ವವು ಎಂದಿಗೂ ಸಿದ್ಧಿಸಲಾರದು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸಣ್ಣ
ದಾದ ಪರಮಾಣುವೊದಲುಗೊಂಡು, ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಹತ್ತಾದ ಪರಮ
ಮಹತ್ತಿನವರೆಗೆ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಎಲ್ಲಾ ವಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಆಯಾ ವಿಕಾರ
ದಿಂದುಂಟಾದ ವಸ್ತುಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ನೀನು
ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿರತಕ್ಕವನು. ನೀನುಮಾತ್ರ ಅದಿಮಘ್ಯಾಂತಗಳಿಲ್ಲದವನು.
ಕಾರ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಕಾಣತಕ್ಕ ಈ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೂ ಅದಿಯಲ್ಲಿ
ಯೂ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರತಕ್ಕ ಸ್ವರೂಪವು ಯಾವುದುಂಟೋ ಅದೇಸ್ಥಿ
ರವಾದುದು. ಎಂದರೆ, ನಿನ್ನ ರೂಪವೇ ಮೊದಲು ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದು, ನಡು
ವೆ ಕಾರ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ, ತಿರುಗಿ ಮೊದಲಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕಾರಣ
ರೂಪವಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದು. ಹೊನ್ನು, ಮಣ್ಣು ಮುಂತಾದುವು ಮೊದ

ಲು ನಿಜಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದು, ನಡುವೆ ಗಡಿಗೆ, ಅಭರಣ, ಮುಂತಾದ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ರೂಪದಿಂದಲೇ ಹೊನ್ನಾಗಿಯೂ, ಮಣ್ಣಾಗಿಯೂ ಉಳಿಯುವುದಲ್ಲವೆ? ಹೀಗೆಮೊದಲು ನೀನೇ ಕಾರಣವಸ್ತುವಾಗಿಯೂ, ನಡುವೆ ಬಂದ ಕಾರ್ಯರೂಪವು ಹೋದಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲತಕ್ಕವಸ್ತುವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದರಿಂದ, ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಗಳೂ ನಿನ್ನ ವೈಭವಗಳೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇನಿದೆ? ಬ್ರಹ್ಮರು ದ್ರಾವಿಗಳೂ ಹೀಗೆ ಕಾರ್ಯರೂಪವಾಗಿ ನಡುವೆ ಬಂದವರು! ಕೊನೆಗೆ ನಿಲ್ಲತಕ್ಕವರಲ್ಲ! ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದವಿಲ್ಲದೆ ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇ ವಿಧವಾಗಿರತಕ್ಕ ನೀನಲ್ಲದೆ, ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಈ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿಗಳ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಮೇಲೆಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ವಿಕಾರಗಳಿಂದ ಹತ್ತುಪಾಲು ಹೆಚ್ಚು ತ್ತಹೋಗುವ ಭೂಮಿ, ನೀರು, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ಅಹಂಕಾರ, ಮಹತ್ತುಗಳೆಂಬ ಏಳುತತ್ವಗಳಿಂದ ಅವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಇಂತಹ ಅಂಡಕೋಶಗಳು, ಅನೇಕ ಕೋಟೆಗಳುಂಟು! ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪರಮಾಣುಪ್ರಾಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುವು. ಆದುದರಿಂದ ಚೇತನಾಚೇತನರೂಪವಾದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ದೇಶನಿಯಮವಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿರತಕ್ಕವನು. ಹೀಗೆ ನಿನಗೆ ದೇಶಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದಲೇ ನೀನು ಅನಂತನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವೆ. ಹೀಗೆ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ನೀನು, ಅಶ್ರಿತರಿಗೆ ಉತ್ತಮಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವಾಗಲೂ, ಪಶುಪ್ರಾಯರಾದ ಮನುಷ್ಯರು, ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಸೆಪಟ್ಟು, ನಿನ್ನ ಪರಿವಾರಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪಾಸನೆಮಾಡಿ, ನಶ್ವರಗಳಾದ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಫಲಗಳನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸುವರು. ಅರಮನೆಯು ಸುಟ್ಟುಹೋದ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ನಂಬಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ಸೇವಕರೆಲ್ಲರೂ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಅಲೆಯುವಂತೆ, ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳು ನಾಶಹೊಂದಿದಮೇಲೆ, ಅವರನ್ನು ನಂಬಿದ್ದವರೂ ನಿರಾಧಾರವಾಗಿ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಅಸ್ವರ್ಗಾದಿಸುಖಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಿರುಗಿ ಸಂಸಾರಬಂಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದು. ಯಾವಾಗಲೂಕಂಡು ಕುಂದಿಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನವೇ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳ

ಳಿಂದುಂಟಾದ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನ್ನನ್ನೇ ಉತ್ತಮಪುರುಷಾರ್ಥವೆಂದುನಂಬಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾಡತಕ್ಕ ಉಪಾಸನೆಗಳುಮಾತ್ರವೇ ನಿತ್ಯಾನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುವು. ಬೆಂದ ಬೀಜಗಳು ಹೇಗೆ ಮೊಳೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಲಾರವೋ, ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ಉಪಾಸನದಿಂದುಂಟಾದ ತೇಜಸ್ಸು ಪುನರ್ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಲಾರದು. ಚತುರ್ಮುಖನು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಸಾಮಾನ್ಯಜಂತುವಿನವರೆಗಿರತಕ್ಕ ಇತರಜೀವವರ್ಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸತ್ತ್ವಾದಿಗುಣಗಳ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಲೇ ಉಂಟಾದುವುಗಳು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಕರ್ಮವಶ್ಯರಾಗಿರುವರು. ಹೀಗಿರುವಾಗಲೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರದೇವತೆಗಳನ್ನು ಭಜಿಸಿದರೆ, ತನ್ನಂತೆಯೇ ಕರ್ಮವಶರಾದ ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಭಜಿಸಿದಂತಾಗುವುದೇ ಹೊರತು, ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಈವಿಧವಾದ ಉಪಾಸನದಿಂದ ತಿರುಗಿ ಸುಖದುಃಖಾದಿವ್ಯಂದ್ಯಗಳೆಲ್ಲೆಯೇ ಸಿಕ್ಕಿಬಿಳಿಬೇಕಾಗುವುದಲ್ಲದೆ, ಶಾಶ್ವತಸುಖವು ಲಭಿಸಲಾರದು. ಆದುದರಿಂದ ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲವೂ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಉಪಾಸ್ಯದೇವತೆಯು. ದೇವಾ! ನೀನು ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಸ್ವಾಧೀನಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆನಿಸಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಅಜಿತನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಕೀರ್ತಿಸಲ್ಪಡುವೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ನಿನ್ನಿಂದ ಪಾಂಚರಾತ್ರಾದಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಧರ್ಮವೇ ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದ ಉತ್ತಮಧರ್ಮವೆನಿಸುವುದು. ಬೇರೆ ಪ್ರಯೋಜನಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟು, ಬ್ರಹ್ಮಾನುಭವದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಯಾವ ಯೋಗಿಗಳು, ಈ ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸುವರೋ, ಅವರೇ ಉಪಾಸಕರಲ್ಲಿಯೂ ಮೇಲೆನಿಸುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಉತ್ತಮಪುರುಷನು! ನಿನ್ನಿಂದುಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಾಗವತಧರ್ಮವೇ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದುದು! ಆ ಧರ್ಮವನ್ನನುಸರಿಸತಕ್ಕವರೇ ಉಪಾಸಕರಲ್ಲಿ ಮೇಲೆನಿಸುವರು. ಮತ್ತು ನಿನ್ನಿಂದುಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಾಗವತಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಉದ್ದೇಶ್ಯವಸ್ತುವಾದುದರಿಂದ, “ನೀನು, ತಾನು, ನಿನ್ನದು, ತನ್ನದು” ಎಂಬ ಅಹಂಕಾರಮುಕ್ತಾರಗಳು ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಎಳ್ಳಿಷ್ಟಾದರೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತಾಂತರಗಳನ್ನಾರಾಧಿಸತಕ್ಕ ಯ.

ಜ್ಞಾನಾಗಾಧಿಧರ್ಮಗಳು, ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವುದು. ಆ ಅಹಂಕಾರಮಮಕಾರಗಳಿಂದ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಉಪಾಸನವು ಅಶುದ್ಧವಾಗಿಯೂ, ಅಸ್ಥಿರವಾಗಿಯೂ, ಅಧರ್ಮಪ್ರಚರವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು. ಯಜ್ಞಾದಿಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಲ್ಲಿ ಬರೀದೇಹಶ್ರಮವಲ್ಲದೆ, ಶ್ರಮಪಟ್ಟುಕೊನೆಗೆ ಆ ಕರ್ಮಬಂಧದಿಂದ ಸಂಸಾರರೂಪವಾದ ಮತ್ತೊಂದನರ್ದವನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದರಿಂದ, ಅತ್ಯದ್ರೋಹವನ್ನು ಮಾಡಿ ತಂದಾಗುವುದು. ಶತ್ರುಹಿಂಸೆ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಬಯಸಿ ನಡೆಸುವುದರಿಂದ ಪರರಿಗೂ ದ್ರೋಹಮಾಡಿದಂತಾಗುವುದು. ಹೀಗೆ ತನಗೂ, ಪರರಿಗೂ ದ್ರೋಹಕರವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಿಂದ ಯಾವ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇಮವುಂಟು? ಇದರಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸತಕ್ಕ ಈ ಸುಖದುಃಖಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಸ್ಥಿರಗಳು. ಅತ್ಯದ್ರೋಹದಿಂದ ನಿನ್ನ ಕೋಪಕ್ಕೂ, ಪರದ್ರೋಹದಿಂದ ಅಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಗುರಿಯಾಗುವುದು ಹೊರತು ಬೇರೆ ಫಲವಿಲ್ಲ. ದೇವಾ! ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನಾದ ನೀನು ಆತ್ಮಿತ್ರರಕ್ಷಣವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯು ಎಂದಿಗೂ ತಪ್ಪಲಾರದು. ಆ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಪಾಂಚರಾತ್ರಮೂಲಕವಾಗಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ಪಾದಾಶ್ರಯಕ್ಕೆ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸತಕ್ಕ ಭಾಗವತಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿರುವೆ? ಅದರಂತೆ ನಡೆಸತಕ್ಕವರಿಗೆ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನೂ, ಅನಿಷ್ಟಪರಿಹಾರವನ್ನೂ ಉಂಟು ಮಾಡುವೆ! ಈ ನಿನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ತಿಳಿದೇ ಮಹಾತ್ಮರು, ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರವನ್ನಾಗಿಯೇ ಭಾವಿಸಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಭಜಿಸುವರು. ಓ ದೇವಾ! ನಿನ್ನ ಸಂದರ್ಶನವು ಸಮಸ್ತ ಪಾಪ ನಿವಾರಕವೆಂಬುದೇನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ! ಒಂದಾವರ್ತಿ ನಿನ್ನ ನಾಮಾಕ್ಷರವನ್ನು ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ, ಚಂಡಾಲನಾದರೂ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ನಿನ್ನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಸಂದರ್ಶನದಿಂದ ಪಾಪಕ್ಷಯವೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಓ ಪರಮಪುರುಷಾ! ಈಗ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನಿರ್ಮಲವಾಯಿತು! ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆನು! ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ನಾರದಮಹರ್ಷಿಯು ಹೇಳಿದ

ಮಾತಿನಂತೆ, ಅವನ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶದಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಈ ಭಾಗ್ಯವು
 ಲಭಿಸಿತು. ಓ ದೇವಾ ! ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ನಿನಗೆ ನಮ್ಮಂತಹ
 ಸಾಮಾನ್ಯಜನರ ಉದ್ದೇಶಗಳೂ, ಕಾರ್ಯಗಳೂ ತಿಳಿದೇ ಇರುವುವು. ಯಾವ
 ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅಸಮರ್ಥರಾದ ನಾವು, ಅನಂತಕಲ್ಯಾಣಗುಣಾಕರ
 ನಾದ ನಿನ್ನ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಶಮಾತ್ರವನ್ನಾದರೂ, ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾರೆ
 ವೆಂಬುದೂ ನಿನಗೆ ವಿಧಿತವೆ? ನೀನು ಜ್ಞಾನಪ್ರದರಾದ ನಾರದಾದಿಗಳಿಗೂ
 ಜ್ಞಾನಪ್ರದಾನಮಾಡತಕ್ಕವನು. ಇಂತಹ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಾವು ಬಾಯೆತ್ತಿ
 ನುಡಿಯುವುದು, ತೈಲೋಕ್ಯವನ್ನೂ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಮಿಂಚು
 ಹುಳುಗಳು ಬೆಳಕನ್ನು ತೋರಿಸುವಂತೆ, ಅತ್ಯಲ್ಪವೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾ
 ದುದೇ ಇಲ್ಲ. ದೇವಾ! ಸಮಸ್ತಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರಭು
 ವಾಗಿಯೂ, ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿಯೂ, ಭೇದಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ
 ಕೃತ್ಸಿತಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಗೋಚರಿಸದ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಪರಮ
 ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ
 ನಿನ್ನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಯೇ ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ
 ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕುರಿತೇ ಪ್ರಸರಿಸುವುವು. ಈ ಸಮಸ್ತ
 ಭೂಮಂಡಲವೂ ನಿನ್ನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಒಂದು ಸಾಸಿವೆಯಕಾಳಿನಂತೆ ಅಂಟಿ
 ಕೊಂಡಿರುವುದು. ಸಹಸ್ರತಿರಸ್ಸುಳ್ಳ ಅಂತಹ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು”
 ಎಂದನು.

ಹೀಗೆ ಚಿತ್ರಕೇತುವು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಭಗವಂತನು
 ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ, ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು, “ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ನಾರದಾಂಗಿರಸ
 ರಿಬ್ಬರೂ ನಿನಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷೇಶ್ವರವಿಭಾಗವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಉಪ
 ದೇಶಿಸಿದರಲ್ಲವೆ? ಅದನ್ನೇ ನನ್ನ ಉಪದೇಶವೆಂದು ತಿಳಿ! ನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪಾನು
 ಸಾರವಾಗಿಯೇ ಅವರು ನಿನಗೆ ಆ ತತ್ವವನ್ನು ಪದೇಶಿಸಿರುವರು! ನನ್ನ
 ಅನುಗ್ರಹವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ನಿನಗೆ ಅಂತಹ ಅಚಾರ್ಯರೂ ಲಭಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.
 ಅವರು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಮಂತ್ರವಿದ್ಯೆಯಿಂದಲೂ, ನನ್ನ ಸಂದರ್ಶನದಿಂದಲೂ
 ನೀನು ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ; ರಾಜಾ! ಆ ನಿನ್ನ ಅಚಾರ್ಯರನ್ನೂ! ನನ್ನನ್ನೂ

ಬೇರೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಡ! ಸಮಸ್ತಭೂಗತಳೂ ನಾನೇ ಎಂದು ತಿಳಿ-
 ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ಶರೀರವು. ನನ್ನ ಶರೀರದಿಂದಲೇ ನಾನು ಈ
 ಪ್ರಪಂಚರೂಪವಾಗಿ ಕಾಣುವೆನು. ಆದುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳಿಗೂ,
 ನನಗೂ ಶರೀರಶರೀರಿಭಾವದಿಂದಲೂ, ಕಾರ್ಯಕಾರಣಭಾವದಿಂದಲೂ ಆ
 ಭೇದವು ಸ್ಪಷ್ಟವು. ಆದರೆ “ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟ ಮಾತ್ರ
 ಕೈ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ನಿನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ನಾನು ಕೇಳಿದ ಹಾಗಾಯಿತೆ” ಎಂದು
 ನೀನು ಸಂದೇಹಿಸಬೇಡ! ಶಬ್ದಗಳೂ, ಅದರಿಂದ ವಾಚ್ಯವಾದ ವಸ್ತು
 ಗಳೂ, ಇವೆರಡೂ ನನ್ನ ಶರೀರವಾಗಿರುವುವು. ಆ ನಾರದಾಂಗಿರಸರಿ
 ಬ್ಬರೂ ಆರ್ಥಾತ್ಮಕವಾದ ನನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಭೂತರಾಗಿರುವಾಗ, ಆ
 ವರ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟ ವಾಕ್ಯಗಳೂ ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮರೂಪವಾದ ನನ್ನ ಶರೀ
 ರದಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಗತವೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಓ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ದೇವಾ
 ದಿಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಧಾರಕನಾಗಿರುವ ಜೀವಾತ್ಮನ
 ಲ್ಲಿಯೂ, ಆ ಜೀವಾತ್ಮನಿಂದ ಧರಿಸಲ್ಪಡುವ ಶರೀರದಲ್ಲಿಯೂ, ನಾನು
 ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅವೆರಡಕ್ಕೂ ನಾನೇ ಧಾರಕನಾಗಿರುವೆ
 ನು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ಆಧಾರದಿಂದಲೇ ಇರುವುವು. ಮಲಗಿದವನು ಸ್ವಪ್ನಾ
 ವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಒಂದೇ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಬಗೆಯ ಶರೀರಗಳನ್ನೂ, ಆ
 ವುಗಳಿಂದ, ಒಮ್ಮೆ ಪಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರುವುದು, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತಲೆಯನ್ನು ಕ
 ಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಅನೆಯನ್ನೇರುವುದು, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ
 ದೇಶಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ಹೋಗುವುದು, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸುಖದುಃಖಗಳ
 ನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಾಣುವನು. ಆ ಮನುಷ್ಯನೇ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ನೋಡಿದಾಗ, ತನ್ನ
 ಆತ್ಮವು ಒಂದೇಶರೀರದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯುವನು. ಈ
 ದೃಷ್ಟಾಂತದಿಂದ, ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ನಾನಾಬಗೆಯ ಶರೀರಗ
 ಳೂ, ಜೀವನಿಗೆ ಅಲ್ಪಕರ್ಮಸಂಬಂಧದಿಂದ ಉಂಟಾದುದೇಹೊರತು ಸಹಜ
 ವಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಜಾಗರಾವಸ್ಥೆಯೂಕೂಡ
 ಪ್ರಬಲಕರ್ಮಸಂಬಂಧವಾದುದೇಹೊರತು ಸ್ವರೂಪಪ್ರಯುಕ್ತವಾದುದ
 ಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣನಾಗಿ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಸ್ವಪ್ನಾ ದೃಶ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ

ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವವನೇ ಜೀವನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ಅವಸ್ಥೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ನನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುವುವು. ಇನ್ನು ಈ ಪ್ರಕೃತಿಪುರುಷರಿಬ್ಬರಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು!

ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪವು, ಎಚ್ಚರ, ಕನಸು, ಇವೆರಡನ್ನೂ ಮೀರಿದ ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿಮಾತ್ರವೇ ತಿಳಿಯುವುದು. ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಜೀವನಿಗೆ ಮನೋವ್ಯಾಪಾರವಾಗಲಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ವ್ಯಾಪಾರವಾಗಲಿ, ತನ್ನ ಶರೀರವಾಗಲಿ, ತನ್ನ ಜಾತಿ, ಕುಲ, ಗೋತ್ರಗಳಾಗಲಿ ಯಾವುದೂ ತಿಳಿಯಲಾರದು. ಆಗ ನಾನೆಂಬ ಭಾವನೆಯೊಂದು, ನಿಶ್ಚಿಂತನಾದ ಸುಖವೊಂದು, ಇವೆರಡೇ ತೋರುವುದು. ಆಗ ಯಾರೊಡನೆ ಸೇರಿ ಜೀವನು ಈ ಸುಖವನ್ನು ನುಭವಿಸುವನೋ ಅದೇ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದೂ, ಆ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ನಾನೆಂದೂ ತಿಳಿ! ಜೀವನಿಗೆ ಆ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಸುಖವನ್ನು ತೋರಿಸತಕ್ಕವನೂ ನಾನೇ! ಶರೀರವನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ಜೀವನಿಗೂ ನಾನು ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ, ಅವನನ್ನು ಧರಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ಜೀವಪ್ರಕೃತಿಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ನಾನೇ ಆಧಾರನು. ಶರೀರಭೇದದಿಂದ ಜೀವಭೇದವಿದ್ದರೂ, ಎಚ್ಚರ, ಕನಸು, ಮುಂತಾದ ಅವಸ್ಥಾಭೇದಗಳು ಒಂದೇ ಜೀವನಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುವು. ಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಜೀವಸ್ವರೂಪವು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇವಿಧವಾಗಿ, ಅವಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿರುವುದು. ಈ ಜೀವಸ್ವರೂಪಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಧರಿಸಿರತಕ್ಕದೇ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವೆಂದು ತಿಳಿ! ಹೀಗೆ ಕನಸು, ಎಚ್ಚರ, ಮುಂತಾದ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇವಿಧವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿಬಂದು, ಆ ಅವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವುದೂ, ನಾನೆಂಬ ಭಾವನೆಯೂ, ಜ್ಞಾನಾನಂದಮಯವಾಗಿರುವುದೂ ಜೀವನಿಗೆ ಸಹಜರೂಪವಾಗಿರುವಂತೆ, ನನಗೆ ಶರೀರವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದೂ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವರೂಪವಿದ್ದವು. ಈ ವಿಧವಾದ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆತು, ಜೀವನು ನನಗಿಂತಲೂ ತನ್ನನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿ ಭಾವಿಸುವವರೆಗೂ, ಅವನಿಗೆ ಜನನಮರಣರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರವು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗದು. ಎಚ್ಚರ, ಕನಸು, ಮೊದಲಾದ

ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಜೀವನಿಗೆ ಅಂತರ್ಯಮಿಯಾಗಿಯೂ, ನಿಯಾಮಕನಾಗಿಯೂ, ಧಾರಕನಾಗಿಯೂ, ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಯೂ ಇದ್ದು, ಅವನಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರುವ ಸುಖದುಃಖಾದಿಗಳಿಗೆಮಾತ್ರ ಗುರಿಯಾಗದೆ, ಅವನಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿರುವುದೇನನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೆಂದುತಿಳಿ! ಅದುದರಿಂದರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಕೇಳು! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನಾಗಲಿ, ಉಪಾಸನಾರೂಪವಾದಜ್ಞಾನವನ್ನಾಗಲಿ ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವೇ ಮೇಲಾದುದು. ಈ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವಿದ್ದಾಗಲೇ ಜೀವನು ಸಂಸಾರರೂಪವಾದ ಅನರ್ಥವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಪಶುಪಕ್ಷ್ಯಾದಿಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಜೀವಗಳಿಗೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿಯೂ ಈ ಅನರ್ಥವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದ ಜೀವನಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಕ್ಷೇಮವಿಲ್ಲ! ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂಸಾರಕೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದಿರಬೇಕಾಗುವುದು. ಪ್ರವೃತ್ತಿಧರ್ಮವನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಿಂದ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದ ಶರೀರಾಯಾಸವೂ, ಕೊನೆಗೆ ದುಃಖಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಉಂಟಾಗುವುದು! ನಿವೃತ್ತಿಧರ್ಮವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದರಿಂದ ನಿರ್ಭಯವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಮನುಷ್ಯನು ಈ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಪ್ರವೃತ್ತಿಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ದುಃಖನಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿಯೇ ಸುಖಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿಯೇ ಕೆಲಸಮಾಡಬೇಕಲ್ಲವೆ ? ಹೀಗಿರುವಾಗ ಪ್ರವೃತ್ತಿಧರ್ಮವನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಿಂದ, ಅವೆರಡೂ ಇಲ್ಲದೆಹೋಗುವುದುಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಸುಖವನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ, ಮೇಲೆಮೇಲೆ ದುಃಖವನ್ನೇ ತಂದುಕೊಂಡಂತಾಗುವುದು. ಹೀಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಧರ್ಮದಿಂದುಂಟಾಗುವ ವಿಪರೀತಫಲವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಜಾಗರ, ಸ್ವಪ್ನ, ಸುಷುಪ್ತಿಯೆಂಬ ಮೂರವಸ್ಥೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿಯೂ, ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಸಾಧ್ಯವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದ ಮನುಷ್ಯನು, ಕಣ್ಣಿಂದಕಾಣತಕ್ಕವುಗಳಾಗಿಯೂ, ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳತಕ್ಕವುಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಸುಖಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿರಕ್ತಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ, ಉಪಾಸನಾಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ, ನನ್ನಲ್ಲಿಭ

ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಬಿಳಿಸಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ, ಪರಮಾತ್ಮನಾದ ನನಗೂ, ತಮಗೂ, ಎಡೆಬಿಡದ ಸಂಬಂಧವುಂಟೆಂಬುದನ್ನು ಯೋಗನಿಪುಣನಾದ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದುದೊಂದೇ ಮುಖ್ಯವು. ಓ ಚಿತ್ರಕೇತೂ! ನೀನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳಿದ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನೂ, ಅತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಪ್ರಮಾದರಹಿತನಾಗಿ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುತ್ತಿರು! ಇದರಿಂದ ನೀನು ತಪ್ಪದೆ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವೆ” ಎಂದನು. ಲೋಕಗುರುವಾದ ಭಗವಂತನು ಹೀಗೆ ಚಿತ್ರಕೇತುವನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ, ಅವನು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ ಕಣ್ಣುರೆಯಾದನು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹದಿನಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

◆◆◆ ಚಿತ್ರಕೇತುವಿಗೆ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯ ಶಾಪವು. ◆◆◆

ವಿದ್ಯಾಧರಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಚಿತ್ರಕೇತುವು, ಭಗವಂತನು ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದಮೇಲೆ, ಆ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಗಗನಸಂಚಾರಿಯಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಮಹಾಯೋಗಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ಚಿತ್ರಕೇತುವು, ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಪಟುತ್ವವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರಿದಭೋಗ್ಯವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತ, ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದಲೂ, ಸಿದ್ಧಚಾರಣರಿಂದಲೂ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಲಕ್ಷೋಪಲಕ್ಷವರುಷಗಳವರೆಗೆ, ಮೇರು ಮೊದಲಾದ ಕುಲಪರ್ಮತಗಳ ತಪ್ಪಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅನವರತವೂ ತನ್ನನ್ನು ಸುತ್ತಿಮುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾಧರಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಹರಿಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತ, ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆಯೇ ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ಸುಖದಿಂದ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಒಮ್ಮೆ ತನಗೆ ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಿಕ್ಕಿದ ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಒಂದಾನೊಂದುಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಚಾರಣಸಮೂಹಗಳಿಂದ ಪರಿವೃತನಾದ ರುದ್ರನನ್ನು ಕಂಡನು. ಆಗ ರುದ್ರನು ಅನೇಕಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನಡುವೆ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ತೋಳಿನಿಂದ ಅಕೆಯ ಕಂಠವನ್ನಾಲಿಂಗಿಸಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಚಿತ್ರಕೇತುವು, ಆ ಪಾರ್ವತಿಯ ಕಿವಿಗೂ ಬೀ

ಳುವಂತೆ ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ನಕ್ಕು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೀಗೆಂದು ಕೂಗುವನು. “ಅಯ್ಯೋ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಂತವರೂ ಉಂಟೆ? ಈ ರುದ್ರನಾದರೋ ಲೋಕಗುರುವೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಇತರಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬೋಧಿಸತಕ್ಕವನು. ಈ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಾಸನವನ್ನೂ ವಹಿಸಿ ಕುಳಿತಿರುವನು. ಈಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರದೆ, ಈ ಮಹಾಸಭೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಕಂಠವನ್ನಪ್ಪಿ ಕುಳಿತಿರುವನಲ್ಲಾ! ಅಹಾ! ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಜಡೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಬಿಟ್ಟಿರುವನು! ತೀವ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸುಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿರುವನು. ಎಷ್ಟೋಜನಗಳಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪದೇಶಿಸತಕ್ಕವನು! ಸತ್ಪುರುಷರಿಗೆ ತಾನೇ ಪ್ರಭುವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಇಂತವನು ಕೇವಲಪ್ರಾಕೃತಮನುಷ್ಯನಂತೆ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಈ ಮಹಾಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪತ್ನಿಯನ್ನಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುವನಲ್ಲಾ! ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವೇನುಂಟು? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಕವಾಗಿ ಏನೂ ತಿಳಿಯದ ಮೂಢಜನರೂಕೂಡ, ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಸರಸಲಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದುಂಟು! ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ರುದ್ರನು, ದೊಡ್ಡ ಸಭೆಯನಡುವೆ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿರಿಸಿ, ಅವಳ ಕಂಠವನ್ನಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವನಲ್ಲಾ! ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ನಾಚಿಕೆಯೇ ಬೇಡವೆ” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ತಡಬಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೂಗುತ್ತಿರುವ ಚಿತ್ರಕೇತುವಿನ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ, ರುದ್ರನು ಗಂಭೀರಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನಾದುದರಿಂದ, ಬಾಯೆತ್ತದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಒಂದಾವರ್ತಿ ಮಂದಹಾಸದಿಂದ ನಕ್ಕು ಮೌನದಿಂದಿದ್ದನು. ಆತನ ಅನುಚರರಾದ ಭೂತಗಣಗಳೂ, ಇತರಸಭೆಯವರೂ, ಈ ರುದ್ರನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದು, ತಾವೂ ಕೋಪವನ್ನಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಯೆತ್ತದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಗೆ ತಡೆಯಲಾರದ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು. ಚಿತ್ರಕೇತುವು, ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ರುದ್ರನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ತಾನೇ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನೆಂಬ ಗರ್ವದಿಂದ ಹೇಳಿದ ಮಾತಿಗಾಗಿ ಅತ್ಯಾಕ್ರೋಶಗೊಂಡು, ಚಿತ್ರಕೇತುವನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಸಭೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳುವಂತೆ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವಳು. “ಅಹಾ! ಲೋಕದ

ಲ್ಲಿ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ನಮ್ಮಂತವರಿಗೆ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇವನು ಅವತರಿಸಿದಂತಿದೆ! ತನ್ನ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ನಡೆದವರನ್ನು ದಂಡಿಸುವುದಕ್ಕೂ ತಾನೇ ಸಮರ್ಥನೆಂದು ತಿಳಿದಂತಿದೆ! ಆ ಹಾ! ಈದುಷ್ಟನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಿಟ್ಟವರಾರು? ನಮ್ಮನ್ನು ದಂಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನೇನು? ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕಮಹಾತ್ಮರು ನೆರೆದಿರುವರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ ಬಾಯೆತ್ತದೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವರು. ಇಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನು ಕುಳಿತಿರುವನು! ಆತನ ಕುಮಾರರಾದ ಭೈಗು, ನಾರದರೇ ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತಿರುವರು! ಸನತ್ಕುಮಾರನಿರುವನು! ಕಪಿಲಮಹರ್ಷಿಯಿರುವನು! ಇವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದರೂ ನನ್ನ ಪತಿಯಾದ ರುದ್ರನನ್ನು ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಕ್ರಮಿಸಿದುದಾಗಿ ಸಿರ್ಷೇಧಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವರೊಬ್ಬರೂ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವರಲ್ಲವೇನು? ಇವರೊಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರೂ, ಲೋಕಗುರುವಾದ ನನ್ನ ಪತಿಯಲ್ಲಿ ಗೌರವವನ್ನಿಟ್ಟುಬಾಯೆತ್ತದೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವರು. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಈ ನನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಪದ್ಮವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವರು. ಈತನು ಸಮಸ್ತ ಮಂಗಳಗಳಿಗೂ ತಾನೇ ಮಂಗಳಸ್ವರೂಪನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಇಂತಹ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಈಶ್ವರನನ್ನು, ಈ ಹೃತ್ತಿಯಾಧಮನು, ಇಲ್ಲಿನ ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ ನಿಂದಿಸುತ್ತಿರುವನಲ್ಲ! ಈ ದುರಾತ್ಮನನ್ನು ತಿಕ್ಷಿಸದೆ ತೀರದು! ಈತನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ತನ್ನ ಹಸ್ತಗತವಾಗಿರುವಂತೆ ತಿಳಿದು ಗರ್ವಪಡುವನು. ಪರಮಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಲಭಿಸತಕ್ಕ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದವನ್ನು ಸೇರುವುದಕ್ಕೆ ಈ ದುರಾತ್ಮನಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಚಿತ್ರಕೇತುವಿನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ, “ಎಲ! ಅವಿವೇಕೀ! ನೀನು ಪಾಪಿಷ್ಠವಾದ ರಾಕ್ಷಸಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸು! ಅದರಿಂದಲಾದರೂ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ಇಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಿರಸ್ಕಾರಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದಂತಾಗಲಿ” ಎಂದಳು. ಪಾರ್ವತಿಯ ಶಾಪವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಚಿತ್ರಕೇತುವು, ಥಟ್ಟನೆ ವಿಮಾನದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು, ಪಾರ್ವತಿಯ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅವಳ ಮುನ್ನಣೆಯನ್ನು ಬೇಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆಂದು

ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವನು. “ಹೇವಿ! ನಿನ್ನ ಶಾಪವನ್ನು ನಾನು ಇದೋ! ಅಂಜಲಿಪೂ ರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವೆನು! ನಿನ್ನ ಶಾಪಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ದುಃಖಿಸುವವನಲ್ಲ! ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸುವವನೂ ಅಲ್ಲ! ಇದನ್ನು ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವೆಂದೇ ಭಾವಿಸುವೆನು! ನಿಮ್ಮಂತಹ ದೇವತೆಗಳು ಭೂತವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಕರುಣೆಯುಳ್ಳವರು! ನಿಮ್ಮಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ತೋರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಿಗ್ರಹವೂ ಅನುಗ್ರಹವೇ! ಅವರವರ ಪೂರ್ವಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸುಖದುಃಖಗಳುಂಟಾಗುವುವು. ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತನಾದ ನನಗೆ ಇದುವರೆಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಾಚೀನಕರ್ಮವು ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾಗಿದ್ದಿತು! ಈಗ ನೀನು ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪದಿಂದ ಆ ನನ್ನ ಕರ್ಮಶೇಷವು ಕಳೆದು, ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಶಾಪವನ್ನು ನಾನು ಅನುಗ್ರಹವೆಂದೇ ತಿಳಿದು ಸಂತೋಷಿಸುವೆನು! ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಚಕ್ರದಂತೆ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ ಜನನಮರಣರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ, ಅನಾದಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಕರ್ಮವಾಸನೆಯಿಂದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ, ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾದ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಹೀಗೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಮುಂದೆಮುಂದೆ ಅದೇವಿಧವಾದ ಸುಖದುಃಖಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸುವರು. ದೇಹಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಹೀಗೆನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು, ನಿನಗೂ, ನನಗೂ, ಇತರರಿಗೂ ಸಮಾನವಾದುದೇ? ಈಗ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಹಾಸ್ಯದಿಂದ ನಿನಗುಂಟಾದ ಕಿಂಕೃತಿಯೂ, ಕೋಪವೂ, ನಿನಗೂ ಪೂರ್ವಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬಂದುದೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮಂತೆ ನೀನೂ ದೇಹಾತ್ಮಾಭಿಮಾನವುಳ್ಳವಳೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಮಗೆತಾವಾಗಿ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳಲಾರವು. ಇತರರನ್ನೂ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅವರವರ ಪೂರ್ವಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೇ ಸಂಭವಿಸುವುವು. ಆ ಯಾಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪಾಪಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಭಗವಂತನು ತೋರಿಸತಕ್ಕ ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹಗಳೇ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುವು. ಅದುದರಿಂದ ಪ್ರಾಜ್ಞನಾದವನು, ತನಗುಂಟಾದ ಸುಖದುಃಖಗಳಿಗೆ

ತನ್ನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ಮುಖ್ಯಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸತ್ವಾದಿಗುಣಗಳ ಪ್ರವಾಹರೂಪವಾದ ಈ ಪ್ರಕೃತಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದಮೇಲೆ ಶಾಪವಾದರೇನು? ಅನುಗ್ರಹವಾದರೇನು? ಸ್ವರ್ಗವಾದರೇನು? ನರಕವಾದರೇನು? ಸುಖವೇನು? ದುಃಖವೇನು? ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ! ಇವುಗಳ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟವು! ಏಕೆಂದರೆ, ಸ್ವರ್ಗವು ಮೊದಲು ಸುಖಕರವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೊನೆಗೆ ದುಃಖವನ್ನೇ ತಂದಿಡುವುದು. ನರಕವು ದುಃಖಪ್ರಚುರವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದರಿಂದ ಪಾಶಶೇಷವು ಕಳೆದು ಕೊನೆಗೆ ಸುಖಕ್ಕೂಕಾರಣವಾಗುವುದು. ಅದುದರಿಂದ ಇವುಗಳ ಭೇದವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸುವನು, ಹೀಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ತಾನು ಕರ್ಮಾಧೀನವಾದ ದೇಹವಿಲ್ಲದಂತಿರುವನು. ಆಯಾಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕರ್ಮಾನುಗುಣವಾಗಿ ಸಂಸಾರವನ್ನೂ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ, ಸುಖವನ್ನೂ ದುಃಖವನ್ನೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಜೀವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಒಂದೇ ವಿಧವಾಗಿರುವನು. ಅವನು ಎಲ್ಲಾ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮನಾಗಿರತಕ್ಕವನು. ಅವನಿಗೆ ಒಬ್ಬನು ಶತ್ರುವೆಂದೂ, ಒಬ್ಬನು ಮಿತ್ರನೆಂದೂ, ಇವನು ಜ್ಞಾತಿಯೆಂದೂ, ಇವನು ಬಂಧುವೆಂದೂ, ಇವನು ತನ್ನವನೆಂದೂ, ಇವನು ಇತರನೆಂದೂ ಭೇದವೇ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ನಿರಂಜನನಾಗಿ (ರೂಪಾಂತರವಿಲ್ಲದೆ) ಸಮನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವ ಆ ಜೀವನಿಗೆ, ರಾಗದ್ವೇಷಗಳು ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೆಲ್ಲಿ? ಜೀವನು ಸಹಜಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಕಾರಗಳೊಂದೂ ಇಲ್ಲದವನಾಗಿದ್ದರೂ, ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಕರ್ಮವಾಸನೆಯು ಅವನಿಗೆ ತಗುಲಿಕಟ್ಟಿಬರುವುದು. ಅದರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವನು. ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಆ ಕರ್ಮಗಳೇ ಜೀವನಿಗೆ ಸುಖದುಃಖಗಳನ್ನೂ, ಹಿತಾಹಿತಗಳನ್ನೂ, ಬಂಧಮೋಕ್ಷಗಳನ್ನೂ, ಜನನಮರಣಗಳನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುವುವು. (ಮೋಕ್ಷವೆಂಬುದೂಕೂಡ ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮವಿಶೇಷದಿಂದಲೇ ಲಭಿಸುವುದು!) ಧೇವೀ! ನಾನು ಮೊದಲು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನುಡಿದ ನಿಂದಾವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು.

ಈಗ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆನೇಹೊರತು, ಈಗಲೂ ನಾನು ಶಾಪವಿಮೋಚನ ಕ್ಷಾಂತಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತಕ್ಕವನಲ್ಲ!” ಎಂದನು. ಹೀಗೆ ಚಿತ್ರಕೇತುವು ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರರನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ತನ್ನ ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಅಮೇಲೆ ಇತ್ತಲಾಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನು, ದೇವರ್ಷಿಗಳೂ, ದೈತ್ಯರೂ, ಸಿದ್ಧರೂ ಪ್ರಮುಖಗಣಗಳೂ ಕೇಳುತ್ತಿರುವಹಾಗೆಯೇ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ದೇವಿ! ಆಶ್ಚರ್ಯಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳ ಆ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಭಕ್ತರ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಾ? ಅವರು ಅಪಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಉಪಕಾರವನ್ನೇ ಣಿಸತಕ್ಕವರು! ಆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಯಾರ ಕೋಪಕ್ಕೂ ಎಳ್ಳಿಷ್ಟಾದರೂ ಭಯಪಡತಕ್ಕವರಲ್ಲ. ಸ್ವರ್ಗವನ್ನಾಗಲಿ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನಾಗಲಿ, ನರಕವನ್ನಾಗಲಿ, ಸಮವಾಗಿಯೇ ಭಾವಿಸತಕ್ಕವರು. ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ದಾಸ್ಯವೊಂದನ್ನು ಹೊರತು ಬೇರೊಂದನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸತಕ್ಕವರಲ್ಲ ಯಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅಸಿಯಿಲ್ಲದವರು! ಮಹಾಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳವರು! ಈಶ್ವರನ ಲೀಲೆಯಾದ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ, ಜೀವಗಳಿಗೆ ದೇಹಸಂಬಂಧವುಂಟಾಗಿ, ಆ ದೇಹದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಸುಖದುಃಖಗಳು, ಜನನಮರಣಗಳು, ಶಾಪಾನುಗ್ರಹಗಳು, ಮೊದಲಾದ ದ್ವಂದ್ವಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಂಭವಿಸುವುವೇಹೊರತು, ಅವು ಸ್ವರೂಪಪ್ರಯುಕ್ತಗಳಾದುವಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಒಂದೇ ಆಕಾರವುಳ್ಳ ಜೀವನಲ್ಲಿ, ದೇವಮನುಷ್ಯಾದಿಭೇದಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಸುಖದುಃಖಾದಿಗುಣದೋಷಗಳನ್ನಾಗಲಿ ವಿಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಅವಿವೇಕದಿಂದಂಟಾದ ಭ್ರಮವೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಈ ವಿಧವಾದ ಭ್ರಾಂತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕನಸನ್ನು ಕಾಣುವವನಿಗೆ ತೋರುವ ವಿಕಾರಗಳಂತೆಯೇ ಇರುವುವು. ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದಿಂದ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕವರಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಈ ವಿಧವಾದ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯೇ ಹುಟ್ಟದು. ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಈ ಚಿತ್ರಕೇತುವೇ ತಕ್ಕ ನಿದರ್ಶನವೆಂದು ತಿಳಿ! ಎಲೆ ಪ್ರಾಣಕಾಂತೆ! ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಒಂದಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ನಾಳೂ, ಈ ಚತುರ್ಮುಖನು, ಸನತ್ತುಮಾರನು, ನಾರದನು, ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರರಾದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕಮಹರ್ಷಿಗ

ಳು, ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು, ಈ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆ ಭಗವಂತನ ಅಂಶಾಂಶದಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿ, ಅವನಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅಲ್ಪಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ಅವನ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನಾಗಲಿ, ಸ್ವರೂಪವನ್ನಾಗಲಿ ನಾವೂ ಜಿನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾರವು ಏಕೆಂದರೆ, ನಾವೂ ಆ ಭಗವಂತನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿ “ನಾವೇ ಪ್ರಭುಗಳೆಂಬ” ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ವಹಿಸಿರುವೆವು ಈ ಅಹಂಭಾವದಿಂದಲೇ ನಾವೂ ಅವನನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರವು. ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶತ್ರುವೆಂದೂ, ಮಿತ್ರನೆಂದೂ, ತನ್ನವನೆಂದೂ, ಇತರನೆಂದೂ ಭೇದಬುದ್ಧಿಯೇ ಇಲ್ಲವು. ಅವನು ಸಮಸ್ತಭೂತಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮವಾಗಿ ಸೇರಿರುವುದರಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಪ್ರಿಯವಸ್ತುಗಳೇ ! ಅಂತಹ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನೂ ಶಾಂತನೂ ಆದ ಈ ಚಿತ್ರಕೇತುವು ಕೇವಲಭಕ್ತನು. ನಾನೂ ಅವನಂತೆಯೇ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಭಕ್ತನೇ ಹೊರತು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಭುವೆಂದೆಣಿಸಬೇಡ ! ಆದುದರಿಂದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾದ ಮಹಾತ್ಮರವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಗರ್ವಪಡಬಾರದು.” ಎಂದನು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಾರ್ವತಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕೋಪಾಶ್ಚರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಶಾಂತಚಿತ್ತಳಾದಳು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಹರಿಭಕ್ತೋತ್ತಮನಾದ ಚಿತ್ರಕೇತುವು, ಪಾರ್ವತಿಯ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಶಾಪವನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಿಸಿದನಲ್ಲವೆ ! ಇದೇ ಸಾಧುಗಳೆಲಕ್ಷಣವೆಂದುತಿಳಿ ! ಆದು ಹಾಗಿರಲಿ ! ವೃತ್ರಾಸುರನಿಗೆ ತತ್ವಜ್ಞಾನವು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿತೆಂದು ಕೇಳಿದೆಯಷ್ಟೆ ? ತ್ವಷ್ಟನು ಹೋಮಮಾಡಿದಾಗ ಈ ಚಿತ್ರಕೇತುವೇ ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ವೃತ್ರಾಸುರನಾಗಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದನು. ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅವನು ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತೋತ್ತಮನಾಗಿದ್ದು, ಸಂಕರ್ಷಣನಿಂದ ತತ್ವೋಪದೇಶವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ, ರಾಕ್ಷಸನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಾಗಲೂ ಅಷ್ಟು ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೂ ಅದೇ ಕಾರಣವು ! ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ನಿನಗೆ ವೃತ್ರನ ಪೂರ್ವೋತ್ತರವೃತ್ತಾಂತಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದುದಾಯಿತು. ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸತಕ್ಕ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಈ ಚಿತ್ರಕೇತುಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದಮಾತ್ರ

ತ್ರಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯನು ಸಂಸಾರದಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನಾಗುವನು. ಪ್ರಾತಃಕಾಲ
ದಲ್ಲಿ ನಿಯಮನಿಷ್ಠನಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ಈ ಜರಿತ್ರವನ್ನು ಪಠನ
ಮಾಡತಕ್ಕವನು, ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ವಿಷ್ಣು ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನೂ ಹೊಂದು
ವನು. ಇದು ಹದಿನೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

—◆— { ಸವಿತ್ಯ ಮೊದಲಾದ ದಿವಿಪುತ್ರರ ಸಂತಾನುಕ್ರಮವು ಇಂದ್ರನು ದಿತಿಯ ಗರ್ಭವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದುದು } —◆—

‘ರಾಜೇಂದ್ರಾ’ ಅದಿತಿಯ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯವನಾದ ತ್ವಷ್ಟಲ
ನಿನ ಸಂತತಿಯು ಹೀಗಾಯಿತಷ್ಟೆ? ಇತರಪುತ್ರರ ಸಂತಾನುಕ್ರಮವನ್ನು
ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು! ಸವಿತ್ಯವೆಂಬವನಿಗೆ ಪೃಥ್ವಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿತ್ರೀ
ಮಂತ್ರದ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಹೃತಿಮಂತ್ರಗಳ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳೂ, ಸೋಮ
ಯಾಗ, ಪಶುಯಾಗ, ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ, ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ, ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞ
ಗಳೆಂಬ ಕರ್ಮಗಳ ಅಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದರು ಭಗನ ಪತ್ನಿಯಾದ
ಸಿದ್ಧಿಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ, ಅಂಗ, ಮಹಿಮ, ವಿಭು, ಪ್ರಭುವೆಂಬ ನಾಲ್ಕುಮಕ್ಕಳೂ
ಬಹಳ ಸುತೀಲೆಯಾಗಿಯೂ, ಅತ್ಯಂತಸುಂದರಿಯಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಅತಿಷ್ಠೆ
ಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯೊಬ್ಬಳೂ ಹುಟ್ಟಿದರು ಧಾತೃವೆಂಬವನಿಗೆ ಕುಹು, ಸಿನಿ
ವಾಲಿ, ರಾಕೆ, ಅನುಮತಿಯೆಂದು ನಾಲ್ವರು ಪತ್ನಿಯರಿದ್ದರು. ಈ ನಾಲ್ವ
ರಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಸಾಯಂ, ದರ್ಶ, ಪ್ರಾತಃ, ಪೂರ್ಣಿಮನೆಂಬ ನಾ
ಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ವಿಧಾತೃವೆಂಬವನಿಗೆ ಕ್ರಿಯೆಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆ
ಯಲ್ಲಿ ಪುರೀಷ್ಯರೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಅಗ್ನಿದೇವತೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿದರು.
ವರುಣನಿಗೆ ಚರ್ಷಣಿಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಿದ್ದಳು. ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರನಾಗಿ
ದ್ದ ಭೃಗುಮಹರ್ಷಿಯೂ, ಮತ್ತು ಹುತದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯೆಂ
ಬ ಮಹಾಯೋಗಿಯೂ ಈ ವರುಣಪುತ್ರರಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು. ಮಿತ್ರನಿಗೆ ರೇ
ವತಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಸರ್ಗನೆಂದೂ, ಅರಿಷ್ಟನೆಂದೂ, ಪಿಷ್ಪಲನೆಂದೂ
ಮೂವರುಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಿತ್ರನಿಗೂ, ವರುಣನಿ
ಗೂ, ಅವರವರ ಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದುದಲ್ಲದೆ, ಇವರಿ

ಬೃರಿಗೂ ಸೇರಿ ಅಗಸ್ತ್ಯವಸಿಷ್ಠರೆಂಬ ಬೇರೆ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಮಿತ್ರವರುಣರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನಪುತ್ರರೆನಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇದರ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಮಿತ್ರವರುಣರಿಬ್ಬರೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಊರ್ವಶಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಹಿಸಿದರು ಕಾಮಾತಿಶಯದಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೀರೈಶ್ವಲನವಾಯಿತು. ಅವೀರೈಶ್ವಲವನ್ನು ಒಂದು ಗಡಗೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಡಲು, ಅದರಿಂದ ಈ ಅಗಸ್ತ್ಯ ವಸಿಷ್ಠರಿಬ್ಬರೂ ಉದಿಸಿದರು.

ಅದರಿಂದಾಚೆಗೆ ಅದಿತಿಪುತ್ರನಾದ ಇಂದ್ರನು, ಶಚೀದೇವಿಯಲ್ಲಿ, ಜಯಂತ, ಋಷಭ, ಮೀಡುಷರೆಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದನು, ಈ ಇಂದ್ರನ ತಮ್ಮನೇ ಅದಿತಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಾಮನನರೂಪದಿಂದವತರಿಸಿದ ಭಗವಂತನು! ಮಾಯಾವಾಮನನಾಗಿ ಬಂದು, ಮೂರಡಿಗಳಿಂದಲೇ ಮೂರುಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಅಳೆದ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಈ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನಿಗೆ, ಕೀರ್ತಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬೃಹಜ್ಞೋಕನೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಜನಿಸಿದನು ಈ ಬೃಹಜ್ಞೋಕನಿಗೆ ಸಾಭಗರೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಅದಿತಿದೇವಿಯಲ್ಲಿ ವಾಮನರೂಪದಿಂದವತರಿಸಿ ನಡೆಸಿದ ಅದ್ಭುತಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಆತನ ಗುಣವೀರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೂ, ಅ ಅವತಾರಕಾರಣವನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಎಂಟನೆಯ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸುವೆನು. ಇನ್ನು ದಿತೀವಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು ಕೇಳು. ಈ ದಿತೀವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರೆಲ್ಲರೂ ವಿಷ್ಣುದ್ವೇಷಿಗಳೆಂದೂ, ಇವರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಪಾಪಹೇತುವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಡ ! ಪರಮಭಾಗವತೋತ್ತಮರಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನೂ, ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯೂ ಈ ವಂಶದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದವರು ! ಇವರಿಬ್ಬರ ಚರಿತ್ರಗಳಿಂದ ಆ ದೈತ್ಯಕುಲವೇ ಪವಿತ್ರವೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಲೋಕವಿಖ್ಯಾತವಾಗಿರುವುದು. ಮೊದಲು ದಿತಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಗಳೆಂದು ಹೆಸರುಗೊಂಡ ಇಬ್ಬರೇ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕಯಾಧುವೆಂದು ಹೆಸರು. ಇವಳು ದನುವಂಶದವಳು. ಜಂಭನೆಂಬ

ದೈತ್ಯನ ದತ್ತುಮಗಳು. ಇವಳಿಗೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನೆಂದೂ, ಅನುಹ್ಲಾದನೆಂದೂ, ಸಂಹ್ಲಾದನೆಂದೂ ಹ್ಲಾದನೆಂದೂ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಪುತ್ರರು ಜನಿಸಿದರು. ಇವರಲ್ಲರಿಗೂ ಕಿರಿಯವಳಾಗಿ ಸಿಂಹಿಕೆಯೆಂಬ ಕನ್ಯೆಯೊಬ್ಬಳು ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಈ ಸಿಂಹಿಕೆಯು ವಿಪ್ರಜಿತ್ತೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ವರಿಸಿ ರಾಹುಪೆಂಬ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಈ ರಾಹುವು ಅಮೃತಮಥನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೋಸದಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ಅಮೃತವನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಭಗವಂತನು ಇವನ ತಲೆಯನ್ನು ಚಕ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಕಯಾಧುವಿನ ನಾಲ್ವರು ಪುತ್ರರಲ್ಲಿ ಸಂಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಮತಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಜನನೂ, ಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಧಮನಿಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ವಲವಾತಾಪಿಗಳೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರೂ ಜನಿಸಿದರು. ಈ ಇಲ್ವಲವಾತಾಪಿಗಳೆಂಬ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ಬಹಳ ಮಾಯಾವಿಗಳು. ಇಲ್ವಲನು ಆಗ ಸ್ತ್ರೀನಿಗೆ ಅತಿಥ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ನೆವದಿಂದ, ತಮ್ಮ ನಾದ ವಾತಾಪಿಯನ್ನು ಮೇಕೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಅವನ ಮಾಂಸವನ್ನು ಆಗ ಸ್ತ್ರೀನಿಗೆ ಗುಡಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿದನು. ಆಗ ಸ್ತ್ರೀನು ಈ ಮೋಸವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಆ ವಾತಾಪಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಜೀರ್ಣಮಾಡಿದನು. ಅನುಹ್ಲಾದನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಸೂರ್ಮಿಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ, ಬಾಷ್ಕಲನೆಂದೂ, ಮಹಿಷನೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಭಾಗವತೋತ್ತಮನಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದನಿಗೆ ಧುರೆಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ, ವಿರೋಚನನೆಂಬ ದೈತ್ಯನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆ ವಿರೋಚನನ ಮಗನೇ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು. ಆ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಶಮನೆಯೆಂಬ ಭಾರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನೂರು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು ! ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಈ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಚರಿತ್ರವು ಬಹಳ ಪವಿತ್ರವಾದುದು. ಆ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಮುಂದೆ ತಿಳಿಸುವೆನು. ಬಲಿಯ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಬಾಣಾಸುರನೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪುತ್ರನು. ಈತನು ರುದ್ರನನ್ನಾರಾಧಿಸಿ ಶಿವಗಣಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವನೆನಿಸಿಕೊಂಡನು, ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈಗಲೂ ರುದ್ರನು ಆ ಬಾಣಾಸುರನ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿರುವನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ದಿತಿಗೆ ಮರುತ್ತುಗಳೆಂಬ ಬೇರೆ ನೂಲ್ವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಮಕ್ಕಳುಂಟು. ಅವರಿಗೆ ಸಂತತಿಯಿಲ್ಲ. ಈ ಮ

ರುತ್ತುಗಳಿಗೆ ಇಂದ್ರನು ದೇವತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿರಬಹುದು, ಅವರೂ ದೇವಗಣಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಬಿಟ್ಟುರೇಹಬಹುದು ದೇವತ್ವಗಳನ್ನೆಸಗಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ” ಎಂದನು. ಆಗ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು “ಓ ಗುರುವರ್ಯಾ! ದೇವೇಂದ್ರನು ಮರುತ್ತುಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮಸಿದ್ಧವಾದ ರಾಕ್ಷಸತ್ವವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ. ಅವರನ್ನು ದೇವತೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದುದೇಕೆ? ಅವರು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವೇನು? ಆ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಈ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಈ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಬಹಳಕುತೂಹಲಗೊಂಡಿರುವರು ” ಎಂದನು, ಹೀಗೆ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಅತ್ಯಾಧರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಶುಕಮಹರ್ಷಿಯು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು “ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು! ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಇಂದ್ರನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ವಹಿಸಿ, ದಿತಿಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ, ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಗಳೆಂಬ ರನ್ನೂ ವರಾಹನಾರಸಿಹ್ಮಾವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸಿದನು. ದಿತಿಯು ಪುತ್ರಶೋಕವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಇಂದ್ರನಮೇಲೆ ಕೋಪಾವೇಶ ಹಿಂದುರಿಯುತ್ತ ಹೀಗೆಂದು ಅಂತಿಸುವಳು. “ಅಯ್ಯೋ! ನೀಚನಾದ ಇಂದ್ರನು, ಕೇವಲವಿಷಯಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಆಸೆಪಟ್ಟು, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳೆಂಬ ರನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲಿಸಿದನಲ್ಲವೆ? ಆತನು ಪರಮಪಾಪಿಯು! ದುರಾತ್ಮನು! ಕಠಿಣಹೃದಯನು! ಇವನನ್ನು ಕೊಂದಹೊರತು ನನಗೆ ಸುಖವಾಗಿ ನಿದ್ರೆಬಾರದು! ಯಾವ ಉಪಾಯದಿಂದ ಈತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಲಿ! ಆ ದುರಾತ್ಮನು ಲೋಕಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದನೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುವರು ಇದು ಸುಳ್ಳು! ತಾನೇ ತೃಲೋಕ್ಯಕ್ಕೂ ಪ್ರಭುವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಮಾನದಿಂದಲೇ ಅವನು ಈ ಅಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವನು. ಅದರೇನು? ತಾನೇ ಈಶ್ವರನೆಂದು ಅಭಿಮಾನಿಸುವವನ ದೇಹವೂ ಕೊನೆಗೆ ಭಸ್ಮವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು. ಇಲ್ಲವೇ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಾದಿಗಳಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗುವುದು ಇಂತಹ ಅನಿತ್ಯವಾದ ಶರೀರಸುಖವನ್ನು ಬಯಸಿ, ಭೂತದ್ರೋಹವನ್ನು ಮಾಡುವವರು, ಕೇವಲಮೂಢರೇ ಹೊರತು ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದವರಲ್ಲ ನೀಚನಾದ ಇಂದ್ರನು, ಆ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಈ ಅಕೃತ್ಯವನ್ನು ನಡೆ

ಸಿರುವನು. ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಮೇಲೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವನು ಹೀಗೆ ಭೂತದ್ರೋಹವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೇ? ತನ್ನ ನೀಚವಾದ ಶರೀರವನ್ನೇ ಆತ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದು ಉನ್ಮಾದದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ದೇವೇಂದ್ರನ ಕೊಬ್ಬನ್ನು ಮುರಿದು, ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲತಕ್ಕ ಪುತ್ರನು ನನಗೆ ಲಭಿಸುವನೇ? ಅಂತಹ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಯಾವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿ” ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತ. ತನ್ನ ಪತಿಯಿಂದಲೇ ಈ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಕಶ್ಯಪನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಳು. ಅವನನ್ನು ನಾನಾವಿಧವಾದ ಉಪಾಚಾರಗಳಿಂದಲೂ, ಅನುರಾಗದಿಂದಲೂ, ವಿನಯದಿಂದಲೂ ಸಂತೋಷಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಮೃದುವಾಕ್ಯದಿಂದಲೂ, ಮಂದಹಾಸದಿಂದಲೂ, ತಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟಗಳಿಂದಲೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಪುರುಷನು ಎಷ್ಟೇ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದರೂ, ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಮರುಳುಮಾಡತಕ್ಕ ಬುದ್ಧಿಚಾತುರ್ಯವುಂಟು. ಎಂಥವರನ್ನಾದರೂ ಮೋಹಗೊಳಿಸಿ, ಕಾಮ ಪರವಶರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬರುವಂತೆ ಸೆಳೆದುಬಿಡುವರು. ಕಶ್ಯಪಪ್ರಜಾಪತಿಯು ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ನಿಯಮನಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ, “ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರೂಪದಿಂದ ಕಾಣುವ ಸಮಸ್ತಭೂತಗಳೂ ಮೊದಲು ಒಂದಾಗಿಯೇ ಕಲೆತಿದ್ದುವೆಂದೂ, ಮುಂದೆಯೂ ಏಕಶರೀರದಂತೆ ಒಂದಾಗಿಯೇ ಕಲೆಯತಕ್ಕವು”ಗಳೆಂದೂ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಭೋಗಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಬಂದ ಆ ದಿತಿಯ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ, ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಅರ್ಥದೇಹದಂತೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸಂಭೋಗಿಸಿದನು ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಹೀಗೆಯೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು, ಪುರುಷರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಆಪಹರಿಸಿಬಿಡುವರು. ಪೂಜ್ಯನಾದ ಕಶ್ಯಪನು, ದಿತಿದೇವಿಯ ರತಿಚಾತುರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು, ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು, ಮಂದಹಾಸಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ದೇವಿ ! ನಾನು ಭಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟೆನು. ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳು! ಕೊಡುವೆನು. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಪತಿಯು ಅನುಕೂಲನಾ

ಗಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅವರಿಗೆ ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ದರ್ಲಭವಾದುದೊಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಪತಿಯೇ ಪರದೈವವು. ಆದರೆ “ಶ್ರೀಯೇಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನೇ ಸಮಸ್ತಲೋಕಕ್ಕೂ ಉತ್ತಮದೈವವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಾಗ, ಪ್ರಾಕೃತಜನ್ಮವನ್ನೆತ್ತಿ ಧೃಪತಿಯನ್ನು ದೈವವೆಂದು ನಂಬಬಹುದೇ?” ಎಂದು ನೀನು ಶಂಕಿಸಬೇಡ! ಅವಾಸುದೇವನೇ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ, ಎಲ್ಲರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕ್ಷೀಭೂತನಾಗಿದ್ದು, ಅವರವರು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಪೂಜಿತಳನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವನು. ಬೇರೆಬೇರೆ ನಾಮರೂಪಗಳಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಇಂದ್ರಾದೇವತಾಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೂ ಆತನೇ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವನು ಪತಿರೂಪದಿಂದಿದ್ದು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನೂ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಉಪಚರಿಸಿ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದುದರಿಂದ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಆಂತರಾತ್ಮನಾದ ವಾಸುದೇವನೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನೀಡೇರಿಸುವನೆಂದು ತಿಳಿ ! ಎಲೆ ಸುಂದರಾಂಗಿ! ಆದುದರಿಂದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಕೋರತಕ್ಕ ಪತಿವ್ರತಾಸ್ತ್ರೀಯರು, ತಮ್ಮ ಪತಿಯನ್ನು ಪರದೈವವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ನೀನೂ ಅದೇವಿಧವಾದ ದೃಢಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದುಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟೆನು. ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳು ! ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯು ಎಷ್ಟೇ ದುರ್ಲಭವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಂಕೋಚಪಡಬೇಡ ! ತಪ್ಪದೆ ನೆರವೇರಿಸುವೆನು! ಈ ಭಾಗ್ಯವು ಪತಿವ್ರತೆಯರಲ್ಲದ ಅಪತಿಯರಿಗೆ ಲಭಿಸಲಾರದು” ಎಂದನು. ಕಶ್ಯಪನ ಬಾಯಿಂದ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾದ ಈ ವಾಕ್ಯವು ಹೊರಟಕೊಡಲೆ, ದಿತಿಯು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು ‘ನಾಥಾ ! ನೀನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವನ್ನಾಗಲಿ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿದ್ದರೆ, ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲತಕ್ಕ ಪುತ್ರನೊಬ್ಬನು ನನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು ! ಇಂದ್ರನು ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲಿಸಿರುವದರಿಂದ, ಪುತ್ರಘಾತಿಯಾದ ಆ ಇಂದ್ರನಮೇಲೆ ನಾನು ಹಗೆತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು” ಎಂದಳು. ಪರಮಸಾಧುವಾದ ಕಶ್ಯಪನು, ಈ ಕ್ರೂರವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಬಿಜ್ಜರ

ಬಿದ್ದು, ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು ದುಃಖಿಸುತ್ತ “ ಆಯೋ ! ಏನನರ್ಥವು ! ನನಗೆ ನಾನೇ ದೊಡ್ಡ ಕಷ್ಟವನ್ನು ತಂದುಕೊಡಂತಾಯಿತು ! ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ವಶನಾದ ನಾನು. ಸ್ತ್ರೀರೂಪದಿಂದಿರುವ ಈ ಭಗವನ್ಮಾಯೆಗೆ ಮರುಳಾದೆನು. ಬುದ್ಧಿಗಿಟ್ಟು ನಾನು ಎಂತಹ ಪಾಪಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದೆನು ? ನಾನು ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದರಲ್ಲಿ ! ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಅಕಟಾ ! ಈ ದಿತಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ವಂಚಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು ! ಛ ! ಇಂದ್ರಿಯಚಾಪಲ್ಯದಿಂದ ನಿಜವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಮರೆತು, ಮೋಹಪಾಶಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ನನ್ನ ಜನ್ಮವನ್ನು ಸುಡಬೇಕಲ್ಲದೆ, ಇವಳನ್ನು ನಿಂದಿಸುವುದು ತಪ್ಪು ! ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಇವಳನ್ನು ನಾನೇಕೆ ನಿಂದಿಸಲಿ ! ಪುರುಷರನ್ನು ಮರುಳುಮಾಡುವುದೇ ಹೆಂಗಸರ ಸ್ವಭಾವವು. ಆಹಾ ! ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮುಖವು ಶರತ್ಕಾಲಜಂಧ್ರನಂತೆ ಮನೋಹರವಾಗಿ, ನೋಡುವವರ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೆಳೆಯುವುದು ! ಅವರಬಾಯಿಂದ ಹೊರಡತಕ್ಕ ಒಂದೊಂದು ಮಾತೂ, ಅಮೃತಧಾರೆಯಂತೆ ಇಂಪಾಗಿರುವುದು ! ಅವರ ಮನಸ್ಸಾದರೋ ಕತ್ತಿಯಲಗಿನಂತೆ ಕ್ರೂರವಾಗಿರುವುದು ! ಇಂತಹ ಸ್ತ್ರೀಯರ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಯಾರುತಾನೇ ನಂಬಬಹುದು. ಕ್ಷೇವಲಸ್ವಾರ್ಥಪ್ರಾಂಗಿಯೇ ಇರುವ ಈ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ, ಯಾರನ್ನು ತಾನೇ ಪ್ರಿಯರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು ! ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು, ತಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದಾಗ, ಪತಿಯನ್ನಾಗಲಿ, ಮಗನನ್ನಾಗಲಿ, ಒಡಹುಟ್ಟಿದವನನ್ನಾಗಲಿ, ಕರುಣವಿಲ್ಲದೆ ಕೊಲ್ಲಿಸುವರು. ತಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ತಾವೆಯಾದರೂ ಕೊಲ್ಲುವರು. ಆಯ್ಯೋ ! ಇವಳಿಗೆ ನಾನು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಾ ! ಇನ್ನೇನುಮಾಡಲಿ ! ನಾನು ಅಡಿದ ಮಾತು ಎಂದಿಗೂ. ಸುಳ್ಳಾಗಲಾರದು ! ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸುವುದೂ ನನಗೆ ಸಮ್ಮತವಲ್ಲ ! ಈ ಧರ್ಮಸಂಕಟಕ್ಕೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ ? ಇರಲಿ ! ಇದಕ್ಕೊಂದುಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು ” ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ದಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕೋಪವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವನು. “ ಎಲೆ ಸುಂದರಿ ! ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂಢನಾದ ನಾನು ನಿನ್ನಿಂದ ವಂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟೆನು. ಜಿಂತೆಯಿಲ್ಲ ! ನಾನು ಅಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಲಾರೆನು. ನೀನು

ಕೋರಿದಂತೆಯೇ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲತಕ್ಕ ಪುತ್ರನೊಬ್ಬನು ನಿನಗೆ ಹುಟ್ಟುವನು ಅದರೆ ನಾನೊಂದು ವ್ರತವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಅದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೀನು ಒಂದು ಸಂವತ್ಸರದವರೆಗೆ ಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಹಾಗೆ ನಡೆಸಿದರೆ ಮಾತ್ರವೇ ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು. ಹಾಗಿಲ್ಲದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಹುಟ್ಟತಕ್ಕ ಮಗನೂ ದೇವತೆಗಳ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿಬಿಡುವನು” ಎಂದನು ಅದಕ್ಕಾದಿತಿಯು “ನಾಥಾ! ಆ ವ್ರತವನ್ನು ನಾನು ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಸುವೆನು. ಅದನ್ನು ಪದೇಶಿಸಬೇಕು. ಅವ್ರತಕ್ಕೆ ಭಂಗವು ಭಾರದಂತೆ ಯಾವಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾದರೂ ನಾನು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿ ನಡೆಸುವೆನು. ಊದರೆ ನೀನೂ ಆ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಭಂಗಕರವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಕೂಡದೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವೆನು,” ಎಂದಳು, ಅದಕ್ಕಾಕಶ್ಯಪನು. “ಪ್ರಿಯೆ ಕೇಳು! ಈ ಒಂದು ಸಂವತ್ಸರಕಾಲದವರೆಗೆ, ಬೇರೆ ಯಾವ ಭೂತಗಳನ್ನೂ ಹಿಂಸಿಸಬಾರದು! ಕೋಪದಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಶಪಿಸಬಾರದು! ಎಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಳ್ಳಾಡಬಾರದು. ಉಗುರುಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಕೂದಲುಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಕತ್ತರಿಸಬಾರದು! ಅಶುದ್ಧವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಬಾರದು. ನೀರಿನಲ್ಲಿಳಿದು ಸ್ನಾನಮಾಡಬಾರದು. ಎಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಾರ ಮೇಲೆಯೂ ಕೋಪಿಸಬಾರದು! ದುರ್ಜನರೊಡನೆ ಮಾತಾಡಬಾರದು. ಮೈಲಿಗೆಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಡಬಾರದು! ಒಂದಾವರ್ತಿ ಮುಡಿದ ಹೂವನ್ನು ತಿರುಗಿ ಧರಿಸಬಾರದು. ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ತಿಂದು ಮಿಗಿಸಿದ ಎಂಜಲನ್ನಾಗಲಿ, ಕಾಳಿ, ದುರ್ಗಿ ಚಂಡಿ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಿವೇದಿತವಾದ ಆನ್ನವನ್ನಾಗಲಿ, ಇರುವೆ, ನೋಣ ಮುಂತಾದ ಜಂತುಗಳು ಸೇರಿದ ಆಹಾರವನ್ನಾಗಲಿ, ನೀಚಜಾತಿಯವರು ಮುಟ್ಟಿದ ಆಹಾರವನ್ನಾಗಲಿ ತಿನ್ನಕೂಡದು! ಬೋಗಸೆಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಕೂಡದು. ಎಂಜಲಾದ ಕೈಯನ್ನು ತೊಳೆಯದಿರಬಾರದು. ಪ್ರಾತಸ್ನಾನಯಂಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆಕೂದಲನ್ನು ಬಿಡಿಸಬಾರದು! ದೇಹಸಂಸ್ಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವೂ ಇರಬಾರದು! ಹೆಚ್ಚು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಬಾರದು! ಮೈಮುಚ್ಚ ವಂತೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಬಾರದು! ಕಾಲನ್ನು ತೊಳೆಯದೆಯಾಗಲಿ, ಎಚ್ಚಿರತಪ್ಪಿಯಾಗಲಿ! ಒದ್ದೆಯ ಬಟ್ಟೆಯೊಡನೆ

ಯಾಗಲಿ, ಉತ್ತರ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕುಗಳ ಕಡೆಗೆ ತಲೆಯಿಟ್ಟಾಗಲಿ, ಮೈಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲದೆ ಯಾಗಲಿ ಮಲಗಬಾರದು ! ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ರಿಸಬಾರದು. ಯಾವಾಗಲೂ ಮಡಿಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಟ್ಟು ಶುಚಿಯಾಗಿರಬೇಕು! ಯಾವಾಗಲೂ ಅರಿಸಿನ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಕುಂಕುಮ ಮೊದಲಾದ ಮಂಗಳವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರಬೇಕು. ಈ ನಿಯಮಗಳೊಡನೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ಗೋವುಗಳನ್ನೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರನ್ನೂ ಆರಾಧಿಸಿ, ಪುತ್ರವತಿಯರಾದ ಮುತ್ತೈದೆಯರನ್ನು ಗಂಧ ಪುಷ್ಪ ತಾಂಬೂಲಾದಿಗಳಿಂದಲೂ, ಕಾಣಕೆಗಳಿಂದಲೂ, ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದಲೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಿ, ಆತನನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲೆಟ್ಟು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಈ ಅಂಗಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಪುಂಸವನವೆಂಬ ವ್ರತವನ್ನು ಒಂದು ಸಂವತ್ಸರಕಾಲದವರೆಗೆ ತಪ್ಪದೆ ನೀನು ನಡೆಸುತ್ತಬಂದರೆ, ಇಂದ್ರ ಸಂಹಾರಿಯಾದ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.” ಎಂದನು. ದಿತಿಯು, ಆ ವ್ರತವನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆಸುತ್ತಬರುವುದಾಗಿ ಸಮ್ಮತಿಸಿದಳು. ಪತಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿ, ಅವನು ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮದಿಂದಲೇ ದೃಢಮನಸ್ಕಳಾಗಿ ವ್ರತವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಬಂದಳು. ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವು ತಿಳಿದು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಯವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯದಿಂದ ಅವಳ ಉದ್ವೇಶವನ್ನು ಕೆಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಕಶ್ಯಪಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ವ್ರತನಿಷ್ಠಳಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕತಾಯಿಯನ್ನು ನಾನಾವಿಧವಾದ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಶುಶ್ರೂಷೆಮಾಡತೊಡಗಿದನು, ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಫಲಪುಷ್ಪಗಳನ್ನೂ, ಸಮಿತು, ದರ್ಭೆ, ಎಲೆ, ಚಿಗುರು, ಗರಿಕೆ, ಗಡ್ಡೆಗೆಣಸು, ಮೃತ್ತಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ತಂದೊಡಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಬೇಟೆಗಾರರು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಮೃಗರೂಪದಿಂದಲೇ ಹೋಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ವಂಚಿಸುವಂತೆ, ಇಂದ್ರನು, ದಿತಿಯ ವ್ರತವನ್ನು ಕೆಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ವೇಶದಿಂದ, ಕಪಟಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ನುರ್ವರ್ತಿಸುತ್ತ, ಅವಳ ವ್ರತಭಂಗಕ್ಕೆ ಸಮಯವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಬಹಳ

ದನಗಳವರೆಗೆ ಅವನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಅವಶಾಶವು ಸಿಕ್ಕದೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಕೊನೆಗೆ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನದಲ್ಲಿ ದಿತಿಯು, ವ್ರತಾರ್ಥಚರಣೆಯಿಂದ ಬಹಳವಾಗಿ ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಬಳಲಿದ್ದುದರಿಂದ, ನೀರನ್ನು ತಂದು ಕೈಕಾಲುತೊಳೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಬೇಸರಿಸಿ, ಶರೀರಾಯಾಸದಿಂದ ಹಾಗೆಯೇ ಅಸುಖಿಯಾಗಿ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟಳು. ಅಷ್ಟುದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಿಯಮನಿಷ್ಠಳಾಗಿದ್ದ ದಿತಿಯು, ಕೊನೆಗೆ ಹೈವದಿಂದ ವಂಚಿತೆಯಾಗಿ ಮೈಮರೆತು ಮಲಗಿರುವುದನ್ನು ದೇವೇಂದ್ರನು ನೋಡಿದನು. ಅವಳ ವ್ರತಭಂಗವನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಅವಕಾಶವು ಸಿಕ್ಕಿತು ಯೋಗಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ಪರಕಾಯ ಪ್ರವೇಶವೇ ಮೊದಲಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಇಂದ್ರನು, ಆಗಲೇ ತನ್ನ ಯೋಗಬಲದಿಂದ ದಿತಿಯ ಗರ್ಭದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ಗಟ್ಟಿಯಂತಿದ್ದ ಗರ್ಭಪಿಂಡವನ್ನು ತನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಏಳುತುಂಡಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿದನು. ತುಂಡಾಗಿಬಿದ್ದ ಮೇಲೆಯೂ ಆಗರವು ಆಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, “ಎಲೈ ಅಳಬೇಡ! ಅಳಬೇಡ!” “ಮಾರುದು ಮಾರುದು” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತ, ತಿರುಗಿಬಂದೊಂದು ತುಂಡನ್ನೂ ಏಳೇಳು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸುತ್ತ ಬಂದನು. ಇಂದ್ರನು ಹೀಗೆ “ಮಾರುದು” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಮಾರುತರಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಆಗ ಇಂದ್ರನಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆ ಖಂಡಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೈಕಾಲು ಮುಂತಾದ ಅವಯವಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಪುರುಷಾಕಾರದಿಂದ ಇಂದ್ರನ ಮುಂದೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ನಿಂತು “ಓ ಇಂದ್ರಾ! ನಾವು ನಿನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರಲ್ಲವೇ? ನಮ್ಮನ್ನೇಕೆ ಕೊಲ್ಲುವೆ?” ಎಂದು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಇಂದ್ರನು ಅವರಲ್ಲಿ ಕನಿಕರಗೊಂಡು, “ಎಲೈ ಭಯಪಡಬೇಡಿರಿ! ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಸಹೋದರರೆಂಬೇ ಭಾವಿಸುವೆನು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀವು ನನ್ನ ಅನುಚರರಾಗಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿರಿ!” ಎಂದನು. ಓ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜಾ! ಹಿಂದೆ ಉತ್ತರೆಯಗರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವು ನಿನ್ನನ್ನು ದಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ತ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನೀನು ಬದುಕಿಬಂದಂತೆ, ಈಗಲೂ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಅನೇಕವಿಧವಾಗಿ ಭೇದಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ದಿತಿಗರ್ಭವು ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಸಾಯದೆ ಬದುಕಿ

ತೆಂದು ತಿಳಿ! ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇದೇನೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ! ಮನುಷ್ಯನು ಪರಮ ಪುರುಷನನ್ನು ಒಂದಾವರ್ತಿ ಆರಾಧಿಸಿದರೂ, ಆ ಭಗವಂತನೊಡನೆ ಸಾರೂಪ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಒಂದು ಸಂವತ್ಸರಕಾಲದವರೆಗೆ ದಿತಿಯು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಭಗವದಾರಾಧನವನ್ನು ನಿಯಮದಿಂದ ನಡೆಸಿರುವಾಗ, ಅವಳ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಾನಿಯಾಗುವುದುಂಟೆ ? ಅದುದರಿಂದ ಆಗ ಉಪೇಂದ್ರನಾದ ಭಗವಂತನೂ ಇಂದ್ರಸಹಿತನಾಗಿಯೇ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಇಂದ್ರನು ಭೇದಿಸಿದ ಗರ್ಭವನ್ನು ಅಪಾಯವಿಲ್ಲದೆ ರಕ್ಷಿಸಿದನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ! ಈ ನಾಲ್ವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಖಂಡಗಳೂ, ಮರುತ್ತುಗಳೆಂದು ಹೆಸರುಗೊಂಡು, ತಮಗೆ ಜನ್ಮ ಸಿದ್ಧವಾದ ರಾಕ್ಷಸತ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ದೇವತೆಗಳಾಗಿ, ಯಜ್ಞಭಾಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೂ ಅರ್ಹರಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದಿತಿಯು ನಿದ್ರೆಯಿಂದೆಚ್ಚತ್ತು ನೋಡುವಾಗ, ಆಗ್ನಿಯಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದ ನಾಲ್ವತ್ತೊಂಬತ್ತುಮಂದಿ ದೇವಕುಮಾರರು ದೇವೇಂದ್ರನೊಡನೆ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಆಕೆಯು ಸುಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವಳಾದುದರಿಂದ, ತಟ್ಟನೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಸಂತೋಷವನ್ನೇ ತೋರಿಸುತ್ತ, ಮೃದುವಾಕ್ಯದಿಂದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುವಳು. “ವತ್ಸ ದೇವೇಂದ್ರಾ! ನಾನು ಅದಿತಿಪುತ್ರರಾದ ಸಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಭಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತೆ, ಒಬ್ಬ ಕುಮಾರನನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ದುಷ್ಕರವಾದ ಪುಂಸವನವೆಂಬ ವ್ರತವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೆನು. ನಾನು ಒಬ್ಬ ಪುತ್ರನನ್ನೇ ಕೋರಿದ್ದಾಗ ಈ ನಾಲ್ವತ್ತೊಂಬತ್ತುಮಂದಿ ಕುಮಾರರು ಹುಟ್ಟಿದುದೇಕೆ? ಇದರ ನಿಜಾಂಶವು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳು! ಸುಳ್ಳಾಡಬೇಡ!” ಎಂದಳು. ಅದಕ್ಕೂ ಇಂದ್ರನು ವಿನಯದಿಂದ “ಅಮ್ಮಾ! ಕೇಳು! ನಿನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿದೇ ನಾನೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆನು. ನಿನಗೆ ಶುಕ್ರೋಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಸವದಿಂದ, ಸಮಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು. ನೀನು ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯದೆ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದೆನು. ಇದೇ ತಕ್ಕ ಸಮಯವೆಂದು, ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಗರ್ಭವನ್ನು ಕೆತ್ತರಿಸಿಬಿಟ್ಟೆನು. ನಾನು ಕೇವಲ

ಸ್ವಾರ್ಥಪರನಾಗಿ, ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಡದೆ, ನಿನ್ನ ಗರ್ಭವನ್ನು ಏಳುಭಾಗವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿದಮೇಲೆ ಆ ಸಪ್ತಖಂಡಗಳೂ ಏಳು ಪುರುಷಾಕೃತಿಯಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಅಳುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದುವು. ತಿರುಗಿ ನಾನು ಆ ಏಳುಮಂದಿ ಕುಮಾರರನ್ನೂ ಏಳೆಳು ತುಂಡುಗಳಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿದೆನು. ಇದರಿಂದ ಈ ನಾಲ್ವತ್ತೊಂಬತ್ತುಮಂದಿ ಕುಮಾರರು ಜನಿಸಿದರು. ನಾನು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಕತ್ತರಿಸಿದರೂ ಇವರು ಮೃತಿಹೊಂದದೆ ! ಜೀವಸಹಿತವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಅಮ್ಮಾ ! ಈ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದಮೇಲೆ ನನಗೆ “ ನೀನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಮಪುಣ್ಯವನ್ನಾರಾಧಿಸಿದುದರ ಫಲವೇ ಇದೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಇವರು ನನ್ನ ವಜ್ರಪ್ರಹಾರಕ್ಕೂ ಸಾಯದೆ ಬದುಕಿದುದು ನೀನು ಮಾಡಿದ ಭಗವದಾರಾಧನದ ಫಲವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ! ಭಗವಂತನನ್ನಾರಾಧಿಸುವರೋ, ಅವರಿಗೆ ತಾವಾಗಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದಿದ್ದ ಕೋರಿಕೆಗಳೂ ಕೈಗೊಡಿಬರುವುವು. ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ಬಯಸದೆ ನಿಷ್ಕಾಮರಾಗಿ ಯಾರು ಭಗವಂತನನ್ನಾರಾಧಿಸುವರೋ ಅವರೇ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಆದುದರಿಂದ ನಿಷ್ಕಾಮರಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನಾರಾಧಿಸುವುದೇ ಮೇಲಾದ ಉಪಾಯವು. ಆ ತ್ರಿತರಿಗೆ ತನ್ನನ್ನೇ ಕೊಡತಕ್ಕ ಪರಮದಯಾಳುವಾದ ಭಗವಂತನನ್ನಾರಾಧಿಸಿ, ಅವನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿರುವಾಗ, ವಿವೇಕಿಯಾದ ಯಾವನು ತಾನೇ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾದ ವಿಷಯಸುಖವನ್ನು ಕೋರುವನು ? ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವರಿಗೂ ಈ ಶಬ್ದಾದಿವಿಷಯಸುಖಗಳುಂಟು ! ಭಗವದಾರಾಧನಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತಿಯೇ ಪ್ರಧಾನಫಲವು. ನೀನೂ ಈಗ ಸಂತಾನರೂಪವಾದ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನಾರಾಧಿಸಿದೆ ! ಈ ನಡುವೆ ನಿನ್ನ ವ್ರತಭಂಗದಿಂದ ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೈಗೊಡದಿದ್ದರೂ, ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಬದುಕಿದುದರಿಂದ ಅದರ ಫಲವನ್ನು ತೋರಿಸದೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ನೀನು ನಿಷ್ಕಾಮಳಾಗಿ ಆ ಭಗವದಾರಾಧನ ವ್ರತವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮಫಲವು ಲಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಹೋಗಲಿ ! ಎಲೈ ಪೂಜ್ಯಳೆ ! ಈಗ ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಮಾಡಿದ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮೆನ್ನಣೆಯನ್ನು ಬೇಡುವೆನು. ಕ್ಷಿಣ್ಣತೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ನನ್ನ ಅಪರಾಧ

ವನ್ನು ಹೊರಿಸಬೇಕು. ನಾನು ಕ್ರೂರಸ್ವಭಾವದಿಂದ ನಿನ್ನ ಗರ್ಭವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದರೂ, ಅದು ದೈವಕೃಪೆಯಿಂದ ಉಜ್ಜೀವಿತವಾಯಿತು. ” ಎಂದನು. ನಿಷ್ಕಪಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಇಂದ್ರನ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ದಿವೀವಿಯು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು. ಆಮೇಲೆ ಇಂದ್ರನು ದಿವಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಆ ಮರುತ್ತಗಳೊಡಗೂಡಿ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದನು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಇದೇ ಸಪ್ತಮರುತ್ತಗಳ ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತವು ಇನ್ನೇನಾದರೂ ನೀನು ಕೇಳತಕ್ಕ ವಿಷಯಗಳಿದ್ದರೆ ಕೇಳು” ಎಂದನು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

❖ { ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಪುಂಸ } ❖
ವನವೆಂಬ ವ್ರತವು.

ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನು ಶುಕಮುನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ ಓಮಹರ್ಷಿ! ದಿವೀವೀಯು ಪುಂಸವನವೆಂಬ ವ್ರತವನ್ನು ನಡೆಸಿದುದಾಗಿ ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೇ? ವಿಷ್ಣು ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ನಡೆಸತಕ್ಕ ಆ ವ್ರತದ ಸುಯಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ವಿವರಿಸಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶುಕಮಹರ್ಷಿಯು “ರಾಜೇಂದ್ರಾ ಕೇಳು! ಈ ವ್ರತವು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಮಾರ್ಗ ತೀರ್ಪಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಒಂದಾನೊಂದು ಶುಭತಿಥಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು, ಈ ತಮ್ಮ ಪತಿಯ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಈ ವ್ರತವನ್ನಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ಈ ವ್ರತವು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸಕಲವಿಧವಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನೂ ಕೊಡುವುದು. ಈ ವ್ರತವನ್ನಾರಂಭಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ಮರುತ್ತಗಳ ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಶುಭ್ರವಾಗಿ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಜ್ವಿ, ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬಂದು ಧೌತವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನುಟ್ಟು, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ಮಹಾಲ

ಕ್ಷೀರಸಮೇತನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಪೂಜೆಗೆ ಮೊದಲು, ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸ್ತುತಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು.

“ದೇವಾ! ಪರಮಪದ್ವೈತ್ವರ್ದ್ಯವೆಂಬ ನಿತ್ಯವಿಭೂತಿಗೂ, ಇತರಪ್ರಪಂಚವೆಂಬ ಲೀಲಾವಿಭೂತಿಗೂ ನೀನೇ ಪ್ರಭುವು ನೀನು ಸಂಕಲ್ಪಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲವನು ಆದುದರಿಂದ ಪೂರ್ಣಕಾಮನಾದ ನಿನಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದ ವಸ್ತುವೊಂದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ! ಇಂತಹನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ದೇವಾ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ, ದಯೆ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ತೇಜಸ್ಸು, ಮಹಿಮೆ, ಬಲ, ಸರ್ವಜ್ಞತೆ, ಸರ್ವಶಕ್ತತೆ, ಮೊದಲಾದ ಅದ್ಭುತಗುಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಂದಾಗಿ ಕಲೆತಿರುವುದರಿಂದಲೇ ನೀನು ಭಗವಂತನೆಂದೂ, ಲೋಕಪ್ರಭುವೆಂದೂ ಕೀರ್ತಿಸಲ್ಪಡುವೆ. ಓ ವಿಷ್ಣು ಪತ್ನೀ! ನೀನು ಆಶ್ಚರ್ಯಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳು! ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧದಿಂದಲೇ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾಪುರುಷತ್ವವು ಮತ್ತಷ್ಟು ಪ್ರಕಾಶಗೊಂಡಿರುವುದು. ಪರಮಪುರುಷನ ಪ್ರಿಯಪತ್ನಿಯಾಗಿಯೂ ಸಮಸ್ತ ಭಾಗ್ಯಗಳಿಗೂ ಆಧಾರಭೂತೆಯಾಗಿಯೂ, ಇರುವ ಹೇಗೆ ಲೋಕಮಾತೇ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು.” ಎಂಬೀ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು.

“ಷಡ್ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನಾದ ಓ ಭಗವಂತಾ! ಓ ಮಹಾಪುರುಷಾ ! ಓ ಮಹಾನುಭಾವಾ! ಓ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತಾ! ಇದೋ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ದೇವಾ! ಸಮಸ್ತಪಾರ್ಷದಗುಣಗಳೊಡಗೂಡಿದ ನಿನಗೆ ಈ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಪ್ವಿಸುವೆನು” ಎಂಬೀ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ, ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಆವಾಹನ, ಅಸನ, ಅಭ್ಯುಕ್ತ, ಪಾದ್ಯ, ಆಚಮನೀಯ, ಸ್ನಾನ, ವಸ್ತ್ರ, ಉಪವೀತ, ಭೂಷಣಗಳು, ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ನಿವೇದನ, ಮೊದಲಾದ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಗಳನ್ನೂ ಭಕ್ತಿ ಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಅಮೇಲೆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿವೇದನಮಾಡಿದ್ದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಹನ್ನೆರಡಾವರ್ತಿ ಹೋಮಮಾಡಬೇಕು. “ಓಂ ನಮೋಭಗ

ವತೇ ಮಹಾಪುರುಷಾಯ ಮಹಾಪಿಭೂತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ” ಎಂಬುದೇ ಹೋಮಮಂತ್ರವು. ಹಿಂದೊಂದಾವೃತ್ತಿಯೂ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಬಿಡುವಾಗ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರಬೇಕು.

ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಸಮಸ್ತಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರು, ಈ ವಿಧವಾಗಿ, ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದರಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ಬ್ಬರನ್ನೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಸತ್ಯವೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಪೂಜೆಯು ಮುಗಿದಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದಂಡಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ, ತಲೆಬಗ್ಗಿಸಿ, ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಸಮಸ್ತಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿ ಹತ್ತಾವರ್ತಿ ಜಪಿಸಿ, ಆಮೇಲೆ ಮುಂದೆ! ಹೇಳುವಂತೆ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಬೇಕು. ಹೇ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ! ಹೇ ನಾರಾಯಣಾ! ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಭುಗಳು! ನೀವಿಬ್ಬರೇ ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಧಾನಕಾರಣರು! ಹೇಗೆಂದರೆ! ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯೇ ಪ್ರಕೃತಿಯು! ಈ ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ಕಾರಣವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ, ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮಸ್ವರೂಪಿನಿಯಾಗಿ, ಅಶ್ವತ್ಥಶಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕಳಾಗಿರುವಳು. ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಲ್ಲದವರನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿರುವಳು. ಈ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ನಿಯಮಿಸಬಲ್ಲ ಪ್ರಭುವು ನೀನೊಬ್ಬನೇ! ಅದುದರಿಂದಲೇ ನೀನು ಪುರುಷೋತ್ತಮನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ! ಓ ನಾರಾಯಣಾ! ನೀನು ಯಜ್ಞಸ್ವರೂಪನು. ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯೇ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆ ಅಂಗಭೂತವಾದ ಇಷ್ಟಿ! ಈಕೆಯು ಯಾಗಕ್ರಿಯೆ! ಆ ಯಾಗಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸತಕ್ಕವನು ನೀನು! ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ 'ತೋರುವ ಗುಣವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಈ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಯು. ಆ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸತಕ್ಕವನೂ ಅವುಗಳ ಫಲವನ್ನನುಭವಿಸತಕ್ಕವನೂ ನೀನೆ! ಈಕೆಯೇ ಭುಕ್ತಿ! ನೀನು ಭೋಕ್ತನು. ನೀನು ಸಮಸ್ತಜೀವಗಳನ್ನೂ ಶರೀರವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು. ಈಕೆಯು ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ ಆಧಾರಭೂತೆಯು. ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯೇ ಸಮಸ್ತಪ್ರಪಂಚದ ನಾಮರೂಪಗಳು. ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸತಕ್ಕವನು ನೀನು. ಅದುದರಿಂದ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವೂ ನಿನ್ನಿಬ್ಬರ ಅಧೀನವು. ನೀವಿಬ್ಬರೇ ಮೂರುಲೋಕಗಳಿಗೂ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕವರು. ನೀವಿಬ್ಬರೇ ಸ.

ಮಸ್ತಲೋಕಕ್ಕೂ ಮೇಲೆನಿಸಿದವರು. ನೀವಿಬ್ಬರೇ ಲೋಕನಿರ್ವಾಹಕರೆಂಬುದು ಸತ್ಯವಾಗಿರುವಂತೆ, ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳೂ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿವಿಫಲವಾಗದಿರಲಿ” ಎಂಬೀ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮೇತನಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೇರೆಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿಸಿ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಆಚಮನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಹಿಂದಿನಂರೆಯೇ ತಿರುಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಬೇಕು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಯಾಗಶೇಷವನ್ನಾಪುರಿಸಿ, ತಿರುಗಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಉತ್ತರಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಬಳಿಗೆಬಂದು. ಆತನನ್ನೇ ಪರಮಪುರುಷಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಭಾವಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಪತಿಯಾದವನೂಕೂಡ, ಪತ್ನಿಯು ಮಾಡತಕ್ಕ ಉಪಚಾರಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷಿಸಿ, ಆಕೆಯು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳು ಅಲ್ಪವಾಗಲಿ, ಮಹತ್ತಾಗಲಿ, ಆ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲನಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ದಂಪತಿಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಅನುಕೂಲರಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ನಡೆಸತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರೂ ಫಲಭಾಗಿಗಳಾಗುವರು. ಈವ್ರತವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದಮೇಲೆ ಸ್ತ್ರೀಯು, ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಡೆಸಿ, ನಡುವೆ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾದ ಅನಿವಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಅಶಕ್ತಳಾದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಪತಿಯು ಆ ಕಾರ್ಯಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಕೊನೆಗಾಣಿಸಬೇಕೇಹೊರತು ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬಾರದು. ಈ ವ್ರತವನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ ಪ್ರತಿದಿನವೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ, ಪುತ್ರವತಿಯರಾದ ಮುತ್ತೈದೆಯರನ್ನೂ, ಗಂಧಪುಷ್ಪತಾಂಬೂಲಗಳಿಂದಲೂ, ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದಲೂ, ಕಾಣಿಕೆಗಳಿಂದಲೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಪೂಜಾಕಾರ್ಯವು ಮುಗಿದಮೇಲೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಮೊದಲಿದ್ದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಉದ್ವಾಸನಮಾಡಿ, ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿವೇದಿತವಾದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು, ಆತ್ಮಶುಭ್ಧಿಗಾಗಿಯೂ, ತನ್ನ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿಯೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭುಜಿಸಬೇಕು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ನಿಯಮದಿಂದ ಒಂದುವರ್ಷಕಾಲದವರೆಗೆ ನಡೆಸಿ, ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದ ಕೊನೆಯದಿನದಲ್ಲಿ ಎ

ತಸಮಾಪ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಭಗವದುಪಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಡೆಸಬೇಕು. ಮರುದಿನದಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದುಕೂಡಲೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಬಂದು, ಹಿಂದಿನಂತೆ ಭಗವಂತನನ್ನು !ಯಥಾಪಿಠಿಯಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಘೃತಮಿಶ್ರವಾದ ಪಾಯಸಾನ್ನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಪತಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಹನ್ನೆರಡಾವರ್ತಿ ಆಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡಿಸಿ, ಅದನವೇ ಹನ್ನೆರಡುಮಂಟು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಅವರನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪಿಯಿಂದ ಭಾಷಿಸಿ, ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಭೋಜನಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿರಗೂ, ಎಳ್ಳು, ಬೆಲ್ಲ, ಅರಳು ಇವುಗಳೊಡನೆ ಜಲಕುಂಭಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿ, ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅವರ ಅಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಅಮೇಲೆ ಪತಿಯು ಅವರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಬಂದು, ತನ್ನ ಬಂಧುವರ್ಗಗಳೊಡನೆ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಮೇಲೆ ಅಶ್ವಾತ್ಥನನ್ನು ಮುಂಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮೌನದಿಂದ ಬಂದು, ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸಂತಾನವನ್ನೂ, ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡತಕ್ಕ ಚರುಶೇಷವನ್ನೂ, ಪತಿಯು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಕ್ಕಿಗೆಕೊಟ್ಟು ಭೋಜನಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಈವ್ರತವನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ನಿಯಮದಿಂದ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆಸಿದಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಪುರುಷನಿಗೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೈಗೊಟು ಬರುವುವು. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಈವ್ರತದಿಂದ ಸಂತಾನವನ್ನೂ, ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನೂ, ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನೂ, ಪತಿಗೆ ಚಿರಾಯುಷ್ಯವನ್ನೂ ಯಶಸ್ಸನ್ನೂ, ಸಮಸ್ತ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನೂ, ಬೇಕುಬೇಕಾದ ಇಷ್ಟವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯುವರು.

ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಸಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆಸುವುದರಿಂದ ವಿವಾಹವಿಲ್ಲದ ಕನ್ಯೆಯರು ಉತ್ತಮಪತಿಯನ್ನೂ, ಭಾಗ್ಯಹೀನರು ಭಾಗ್ಯವನ್ನೂ, ವಿಧವೆಯರು ಸದ್ಗತಿಯನ್ನೂ, ಅಗಾಧ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರೇ ಚಿರಾಯುಷ್ಯವುಳ್ಳ ಪುತ್ರರನ್ನೂ, ಬಡವರು ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ, ಕುರೂಪಿಗಳು ಮೇಲಾದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ, ವ್ಯಾಧಿಪೀಡಿತರು ಇಂದ್ರಿಯಬಲವನ್ನೂ ಹೊಂದುವರು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಒಂದುಸಂವತ್ಸರಕಾಲದವರೆಗೆ ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಈ

ವ್ರತವನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಹಾಗಿರಲಿ! ಶ್ರೀಯಳಸ್ನಾಧಕಗಳಾದ ಇತರಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗಲೂಕೂಡ, ನಡುವೆ ಈ ವ್ರತಕಲ್ಪವನ್ನು ಯಾರು ಪಠನಮಾಡುವರೋ, ಅವರಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳೂ, ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ, ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನೂ, ಕೈಗೂಡಿಸುವರು. ಆಯಾಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ. ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ತೃಪ್ತಿಕರವಾದ ಹೋಮವನ್ನು ನಡೆಸಿದಮೇಲೆ, ಶ್ರೀ ಹರಿಯೂ, ಅಗ್ನಿ ಹೋತ್ರನೂ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ, ಸಮಸ್ತವರಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುವರು. ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಮರುತ್ತಗಳ ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ, ದಿವಿಧೇವಿಯು ನಡೆಸಿದ ಪುಂಸವನವೆಂಬ ವ್ರತವನ್ನೂ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿದುದಾಯಿತು” ಎಂದನು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು.

ಆರನೆಯಸ್ಕಂಧವು ಸಮಾಪ್ತವು

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾ ಪೂಜಾಮಸ್ತು

ಶ್ರೀಃ.

